



# ХАЛҚ ИШОНЧИ – ОЛИЙ МАСЪУЛИЯТ





# ХАЛҚ ИШОНЧИ- ОЛИЙ МАСЪУЛИЯТ

ТОШКЕНТ - "ЎЗБЕКИСТОН" 2000

67 99(5Y)05

X-22

ISBN 5-640-02812-2

X  $\frac{080400000 - 13}{M351(04)2000}$  2000

© "ЎЗБЕКИСТОН" нашриёти, 2000 й.

**ХАЛҚ ИШОНЧИ –  
ОЛИЙ САОДАТ**

*Ўзбекистон Президенти сайлови:  
қарорлар, мурожаатлар*

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ  
ОЛИЙ МАЖЛИСИНИНГ  
ҚАРОРИ**

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ  
САЙЛОВИНИ ТАЙИНЛАШ ТЎҒРИСИДА**

Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 78-моддасига ва "Ўзбекистон Республикаси Президенти сайлови тўғрисида"ги Қонуннинг 8-моддасига мувофиқ, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси ҚАРОР ҚИЛАДИ:

1. Ўзбекистон Республикаси Президенти сайлови 2000 йил 9 январь, якшанба кунига тайинлансин.

2. Белгилаб қўйилсинки, Ўзбекистон Республикаси Президенти сайлови кунига овоз бериш Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисига сайлов учун тўзилган сайлов участкаларида участка сайлов комиссиялари томонидан ташкил этилади.

*Ўзбекистон Республикаси  
Олий Мажлисининг Раиси*

**Э. ХАЛИЛОВ**

Тошкент шаҳри,  
1999 йил 20 август

**ЎЗБЕКИСТОН ФИДОКОРЛАР МИЛЛИЙ  
ДЕМОКРАТИК ПАРТИЯСИ  
II ҚУРУЛТОЙИ  
ҚАРОРИ**

*Ўзбекистон Фидокорлар миллий демократик  
партиясидан Ўзбекистон Республикаси  
Президентлигига номзод кўрсатиш тўғрисида*

Ўзбекистон Фидокорлар миллий демократик  
партияси II қурултойи ҚАРОР ҚИЛАДИ:

1. Ўзбекистон Фидокорлар миллий демократик  
партияси Бош котиби Эркин Норбўтаевнинг "Ўзбе-  
кистон Фидокорлар миллий демократик партиясидан  
Ўзбекистон Республикаси Президентлигига ном-  
зод кўрсатиш тўғрисида" ги маърузаси тасдиқлансин.

2. Ўзбекистон Фидокорлар миллий демократик  
партиясидан Ўзбекистон Республикаси Президент-  
лигига номзод этиб Ислон Абдуғаниевич КАРИМОВ  
номзоди кўрсатилсин.

Тошкент шаҳри,  
1999 йил 22 сентябрь

**ЎЗБЕКИСТОН "АДОЛАТ" СОЦИАЛ-  
ДЕМОКРАТИК ПАРТИЯСИ II ҚУРУЛТОЙИ  
ҚАРОРИ**

***Ўзбекистон "Адолат" социал-демократик  
партиясидан Ўзбекистон Республикаси  
Президентлигига номзод кўрсатиш тўғрисида***

Ўзбекистон "Адолат" социал-демократик парти-  
яси II қурултойи ҚАРОР ҚИЛАДИ:

1. Ўзбекистон "Адолат" социал-демократик парти-  
яси Сиёсий Кенгашининг биринчи котиби Турғун-  
пўлат Даминовнинг "Ўзбекистон "Адолат" социал-  
демократик партиясидан Ўзбекистон Республикаси  
Президентлигига номзод кўрсатиш тўғрисида"ги маъ-  
рузаси тасдиқлансин.

2. Ўзбекистон Республикаси Президентлигига  
Ўзбекистон "Адолат" социал-демократик партиясидан  
номзод этиб Ислон Абдуғаниевич Каримов ном-  
зоди кўрсатилсин.

Тошкент шаҳри,  
1999 йил 9 октябрь



**ЎЗБЕКИСТОН "ВАТАН ТАРАҚҚИЁТИ"  
ПАРТИЯСИ V ҚУРУЛТОЙИНИНГ  
ҚАРОРИ**

***Ўзбекистон "Ватан тараққиёти" партиясидан  
Ўзбекистон Республикаси Президентлигига  
номзод кўрсатиш тўғрисида***

Ўзбекистон "Ватан тараққиёти" партиясининг V қурултойи ҚАРОР ҚИЛАДИ:

1. Ўзбекистон "Ватан тараққиёти" партиясининг Марказий Сиёсий Кенгашининг раиси Ахтам Турсуновнинг Ўзбекистон "Ватан тараққиёти" партиясидан Ўзбекистон Республикаси Президентлигига номзод кўрсатиш тўғрисидаги маърузаси тасдиқлансин.

2. Ўзбекистон Республикаси Президентлигига "Ватан тараққиёти" партиясидан Ислом Абдуғаниевич Каримов номзоди кўрсатилсин.

Тошкент шаҳри,  
1999 йил 11 октябрь

## ПРЕЗИДЕНТЛИККА НОМЗОДЛАР РҲЙХАТГА ОЛИНДИ

1999 йил октябрида бўлиб ўтган Фидокорлар миллий демократик, "Адолат" социал-демократик, "Ватан тараққиёти" партиялари қурултойларида ҳамда Қорақалпоғистон Республикаси Жўқорғи Кенгеси, барча вилоятлар ва Тошкент шаҳар Кенгашилари депутатлари сессияларида 2000 йил 9 январда бўлажак Ўзбекистон Президенти сайловида Президентликка Ислон Каримов номзоди кўрсатилган эди. Марказий сайлов комиссиясининг 1999 йил 24 ноябрдаги мажлисида, Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислон Каримов бўлажак сайловларда Фидокорлар миллий-демократик партияси номзоди сифатида иштирок этишга ўз розилигини билдирганлиги маълум қилинди. Шунингдек, Ислон Каримов Қорақалпоғистон Республикаси Жўқорғи Кенгеси, вилоятлар ва Тошкент шаҳар Кенгашилари депутатлари, "Адолат" ва "Ватан тараққиёти" партиялари қурултойлари қатнашчиларига ўз номзодини Президентликка кўрсатганликлари учун самимий миннатдорчилик изҳор этган.

Ўзбекистон Халқ демократик партияси ўз қурултойида мазкур партия биринчи котиби Абдулҳафиз Жалолов номзодини Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловига кўрсатган эди. Абдулҳафиз Жалолов бўлажак сайловларда Халқ демократик партияси номзоди сифатида иштирок этишга розилик берган.

Марказий сайлов комиссиясининг 24 ноябрь куни бўлиб ўтган мажлисида Ўзбекистон Республикаси Президентлигига номзодларни рўйхатга олиш тўғрисидаги масала кўриб чиқилди. "Ўзбекистон Республикаси Президенти сайлови тўғрисида"ги Қонуннинг 25-моддасига мувофиқ Ўзбекистон Фидокорлар миллий-демократик партияси томонидан кўрсатилган Ислон Абдуғаниевич Каримов ҳамда Ўзбекистон Халқ демократик партияси томонидан кўрсатилган Абдулҳафиз Мараҳимович Жалолов Ўзбекистон Республикаси Президентлигига номзод этиб рўйхатга олиндилар.

**ҚОРАҚАЛПОҒИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ  
ЖЎҚОРҒИ КЕНГЕСИ, ВИЛОЯТЛАР ВА ТОШКЕНТ  
ШАҲАР КЕНГАШЛАРИ ДЕПУТАТЛАРИ,  
“АДОЛАТ” ВА “ВАТАН ТАРАҚҚИЁТИ”  
ПАРТИЯЛАРИ ҚУРУЛТОЙЛАРИ  
ҚАТНАШЧИЛАРИГА**

Ҳурматли ватандошлар!

Халқ депутатлари Қорақалпоғистон Республикаси Жўқорғи Кенгеси, халқ депутатлари вилоят ва Тошкент шаҳар Кенгашлари сессияларида, сиёсий партиялар қурултойларида менинг номзодим бўлажак сайловларда Ўзбекистон Республикаси Президентлигига кўрсатилгани учун чин юракдан самимий миннатдорлигимни билдираман.

Сизларнинг бу юксак ишончингиз менга куч-ғайрат бағишлаши билан биргаликда зиммамга катта масъулият юклашини ҳам чуқур ҳис этаман.

Бундан буён ҳам бағри кенг ва танти халқимизнинг менга боғлаётган орзу-умидларини рўёбга чиқариш, тинчлиги ва осойишталигини таъминлаш, бахтли ва фаровон турмуш кечиришлари учун шароит яратиш, озода Ўзбекистоннинг барқарор тараққиётини изчил давом эттириб, жаҳон ҳамжамиятидаги нуфузини янада ошириш йўлида ўзимнинг меҳнатим, билим ва тажрибамни аямайман.

Озода ва обода Ватан барпо этишдек эзгу, муқаддас ниятга эришиш йўлида қилаётган бунёдкорлик ишларингизда барчангизга зафарлар тилайман.

*Ўзбекистон Республикаси  
Президенти*

*Ислом КАРИМОВ*

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ МАРКАЗИЙ  
САЙЛОВ КОМИССИЯСИНИНГ  
ҚАРОРИ**

***Ислом Абдуғаниевич Каримовни Ўзбекистон  
Республикаси Президентлигига номзод этиб  
рўйхатга олиш тўғрисида***

Ўзбекистон Республикаси Президентлигига кўрсатилган номзодни рўйхатга олиш юзасидан Ўзбекистон Фидокорлар миллий демократик партияси тақдим этган ҳужжатларни кўриб чиқиб ҳамда Ўзбекистон Республикаси Президенти И.А. Каримовнинг Фидокорлар миллий-демократик партиясидан Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловида номзоди овозга қўйилишига розилик аризасига кўра "Ўзбекистон Республикаси Президенти сайлови тўғрисида"ги Қонуннинг 25-моддасига мувофиқ Марказий сайлов комиссияси ҚАРОР ҚИЛАДИ:

Ўзбекистон Фидокорлар миллий-демократик партияси томонидан кўрсатилган Ислом Абдуғаниевич Каримов Ўзбекистон Республикаси Президентлигига номзод этиб рўйхатга олинсин.

*Марказий сайлов  
комиссияси Раиси*

*Н. КОМИЛОВ*

Тошкент,  
1999 йил 24 ноябрь

## НАВОИЙ ТОҒ-КОН МЕТАЛЛУРГИЯ КОМБИНАТИ ЖАМОАСИНИНГ ЎЗБЕКИСТОН ФУҚАРОЛАРИГА МУРОЖААТНОМАСИ

Мустақил Ўзбекистон саноатининг байроқдори — Навоий тоғ-кон металлургия комбинатининг кўп минг кишилик жамоаси Ислом Абдуғаниевич Каримовнинг Ўзбекистон Республикаси Президентлигига номзод сифатида рўйхатга олинганлиги ҳақидаги қарорни ва унинг Фидокорлар миллий демократик партиясидан Президентликка номзод бўлишга розилик берганлигини катта қониқиш ва мамнуният билан қабул қилди.

Комбинат касаба уюшмасининг яқинда бўлиб ўтган XIX ҳисобот-сайлов конференцияси 2000 йилда бўладиган Президент сайловида Ислом Абдуғаниевич Каримов номзодини қўллаб-қувватлашга қарор қилди.

Касаба уюшмаси анжуманининг мурожаатномаси комбинатнинг барча меҳнат жамоаларига етказилди ҳамда Навоий саноат минтақаси меҳнаткашлари ва уларнинг оила аъзолари томонидан бир офиздан маъқулланди ва қўллаб-қувватланди.

Навоий тоғ-кон металлургия комбинати ва умуман "Қизилқумнодирметаллолтин" концерни фаолияти бугунги кунда Ўзбекистон ички ва ташқи сиёсатининг тўғрилигидан ёрқин далолатдир. Мустақиллик йилларида мамлакат Президенти ва республика ҳукумати жамоамизнинг барча стратегик вазифаларини ҳал этишда бизни қўллаб-қувватлаб келмоқдалар.

Келажак йўлида олиб борилаётган оқилона сиёсат корхонамизга энг мураккаб вазиятлардан ҳам омон чиқиш, қайта қувват олиш, жамиятдаги янги жараён-

ларда иштирок этиш ҳамда республика иқтисодий та-  
раққиётига муносиб ҳисса қўшиш имконини берди.

Зарафшон — Учқудуқ минтақасини ижтимоий-  
иқтисодий жиҳатдан ривожлантиришни таъминлаш,  
Навоий тоғ-кон металлургия комбинати корхонала-  
ри фаолиятини барқарорлаштириш, уларни юксак  
малакали мутахассислар ва ишчилар билан таъмин-  
лаш бўйича тадбирлар ҳақидаги ҳукумат қонунлари  
биз учун муҳим аҳамиятга эга бўлди.

Ислом Абдуғаниевич доимий эътибори ва қўллаб-  
қувватлаши натижасида комбинат иқтисодий муста-  
қилликка эришди, Мурунтоғдаги нодир конни ўзлаш-  
тириш учун йирик валюта кредити олди, Учқудуқ са-  
ноат мажмуаси қайтадан бунёд этилмоқда. Иқтисодий  
алоқаларни кенгайтириш, ўз фаолиятининг янги йўна-  
лишларини ўзлаштириш жараёни бормоқда.

Жамоаларимиз меҳнатига берилган юксак баҳо  
учун биз мамлакат раҳбариятидан миннатдормиз.  
Республикада бошқа ҳеч бир корхона Ўзбекис-  
тон Президентининг шахсий ташаккурномасига биз-  
чалик кўп сазовор бўлмаган. Бу бизда ифтихор туй-  
ғуларини уйғотади.

Республикада инсон ва унинг манфаатлари  
энг асосий бойлик деб эълон қилинганлиги учун  
Ислом Абдуғаниевич Каримовдан беҳад миннатдор-  
миз. У мамлакатда шундай шароит ярата олдики,  
ҳозир барча фуқаролар миллати, дини ва эътиқо-  
дидан қатъи назар, Ўзбекистонни ўз Ватани деб  
ҳисобламоқда.

Комбинатда меҳнат қилаётган хотин-қизлар ўрта-  
сида Аёллар йили муносабати билан ўтказилган со-  
циологик сўров натижалари шуни кўрсатдики, уму-  
мий уйимиздаги тинчлик ва оилавий тотувликнинг  
соҳибалари ўзларининг орзу-умидларини Ислом Аб-  
дуғаниевич Каримов номи билан боғламоқдалар.  
Унинг юз ёшгача соғ-саломат ва яна узоқ йиллар  
келажак сари шиддат билан бораётган улкан кема-  
нинг дарғаси бўлиб қолишини тилайдилар.

Комбинат меҳнаткашлари Ислом Абдуғаниевич Каримовни серқуёш республикамизнинг кўҳна заминида тарихнинг янги босқичи учун давр ўзи танлаган инсон деб биладилар. У мустақил Ўзбекистон асосчиси, миллий тикланиш ва маънавий юксалишнинг ташаббускори, ҳуқуқий давлат қуриш, тинчлик ва миллий тотувликни таъминлашнинг раҳнамосидир.

Биз донишманда, қатъиятли, эл-юрт истиқболини ёрқин кўра олувчи, меҳр-оқибатли, саховатли қалб соҳиби Ислом Абдуғаниевичга ишонамиз.

Ислом Абдуғаниевич Каримов бизнинг ишончимиз ва орзу-умидларимизни тўла оқлашига аминмиз. Биз, Навоий саноат минтақасининг кўп минг сонли кончилари ва металлурглари, у киши учун овоз берамиз.

Бизнинг ушбу мурожаатномамиз миллионлаб ўзбекистонликларга етиб боради ва қўллаб-қувватланади, дея умид қиламиз.

*1999 йил 30 ноябрда комбинат  
жамоасининг митингида қабул қилинган.*

## **ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА**

Биз, Сурхондарё вилоятининг Сариосиё туманида истиқомат қилувчи бир гуруҳ ҳожилар Сиз, муҳтарам Зоти Олийларининг халқимиз фаровонлиги, юртимиз тинчлиги ва мамлакатимиз маъмурлиги йўлида қилаётган улкан меҳнатларингиздан беҳад мамнунмиз. 2000 йил 9 январь куни бўладиган Президентлик сайловида номзодингиз қўйилганлигини эшитиб, бениҳоя хурсанд бўлдик ва сайлов куни Сизнинг номзодингизни қўллаб-қувватлашни ният қилдик.

Сариосиёлик қалби пок инсонлар Яратгандан Сизга мустаҳкам соғлиқ, куч-қувват тилаб, ҳақдингизга дуо қиладилар.

Илоҳо, Ўзбекистон халқининг бахтига ҳамиша соғомон бўлинг!

*Сариосиёлик бир гуруҳ ҳожилар.*

## СПОРТЧИЛАР ИСЛОМ КАРИМОВ НОМЗОДИНИ ҚЎЛЛАБ-ҚУВВАТЛАМОҚДА

Тошкентдаги Олимпия шон-шухрати музейида, 2000 йил 9 январда бўлиб ўтадиган Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловига бағишланган митинг бўлиб ўтди.

Митингни очар экан, Давлат жисмоний тарбия ва спорт қўмитаси раиси Баҳодир Махситов қайд этдики, ўзбек халқи учун Янги йил Ўзбекистон Президенти сайлови каби муҳим воқеа билан бошланади.

Олимпия чўққиларини эгаллашда, ҳаётда омадли ва оилада бахтли бўлишга ишончларини фақат Ислам Каримов номи билан боғловчи спортчиларимиз ушбу муҳим сиёсий тадбирдан четда қолмайди.

Ўзбекистонлик спортчиларнинг бундай ишончи давлатимиз мустақиллигининг саккиз йили яқунларига асосланади. Бу давр ичида мамлакатимиз ҳаётнинг барча жабҳаларида катта муваффақиятларга эришиб, жаҳон ҳамжамиятида муносиб ўрин эгаллади.

1992 йилдаёқ мамлакатимиз собиқ иттифоқ давлатлари ичида биринчилардан бўлиб жисмоний тарбия ва спортни ривожлантириш тўғрисида қонун қабул қилди. Бу эса Президентнинг аҳоли саломатлиги ҳақидаги вазифаси нишонасидир.

Шундан бери, спортни, шу жумладан, унинг миллий турларини ривожлантириш, аҳолининг барча қатламлари орасида тарғиб этиш борасида кўп ишлар қилинди.

Ўзбекистон мустақилликка эришганлиги туфайли, мамлакатимиз спортчилари сўнгги саккиз йил мобайнида Олимпия ва Осиё ўйинларида, жаҳон ва Осиё чемпионатларида иштирок этиб, юқори натижаларга эришди. Айни пайтда мамлакатимизда ўтказилган кураш бўйича жаҳон чемпионатида, кураш ва бокс бўйича Осиё чемпионатларида қатнашди.

Давлатимиз бошлигининг ташаббусига кўра, Ўзбекистонда 1995 йилда халқаро олимпия қўмитаси шафелигида Биринчи Марказий Осиё ўйинлари ўтказилди.



Мустақиллик йиллари давомида спортчиларимиз 2311 та олтин, кумуш ва бронза медалларини қўлга киритди.

Президентимизнинг орзуси Ўзбекистонни теннис мамлакати қилиш эди. Шу йилнинг ноябрь ойида Халқаро теннис ассоциацияси Ўзбекистон Президенти Кубоги учун ўтказилган халқаро турнирни "Йилнинг энг яхши турнири" деб тан олди.

Халқаро олимпия қўмитаси томонидан дунёдаги энг яхши музейлардан бири, деб тан олинган Олимпия шон-шухрати музейи, Тошкентдаги "Юнусобод", "Динамо" спорт мажмуалари, Жиззах, Андижон, Наманган ва Фарғонадаги теннис кортлари нафақат спортчиларимиз, балки бутун Ўзбекистон халқининг фахридир.

Ислом Каримовнинг спортчилар ҳақидаги ғамхўрлиги Халқаро олимпия қўмитаси ва Осиё олимпия кенгаши томонидан юксак баҳоланди: Ўзбекистон Президенти спортни ривожлантириш борасидаги катта ҳиссаси учун Халқаро олимпия қўмитаси ва Осиё олимпия кенгашининг Олтин орденлари билан мукофотланди.

Мамлакатимизда халқаро мусобақаларда муваффақият қозонаётган спортчиларимиз ҳам эъзозланмоқда — улар юксак ҳукумат мукофотлари билан тақдирланган.

— Ҳар биримиз қалбимиз амрига кўра, ўз овозимизни Президент Ислом Каримов номзоди учун берамиз. Зеро, Президентнинг фаолияти шундан далолат бермоқдаки, унинг мақсади мамлакатимиз мустақиллигини янада мустаҳкамлаш, халқимиз ҳаётини янада фаровон қилишдан иборат, — деди Баҳодир Махситов.

Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов номзодини митингда сўзга чиққан Миллий олимпия қўмитаси президенти Собир Рўзиев, бокс бўйича жаҳон чемпионлари Руфат Рискіев, Муҳаммадқодир Абдуллаев, эркин кураш бўйича Ўзбекистон миллий

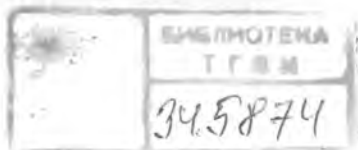
терма командасининг бош мураббийси Маъмур Рўзиев, спорт фахрийлари Разила Салимова, Зоя Абдуллаева ва бошқалар қизгин қўллаб-қувватлашди.

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ  
ПРЕЗИДЕНТЛИГИГА НОМЗОД  
ИСЛОМ АБДУҒАНИЕВИЧ КАРИМОВГА  
МУРОЖААТНОМА**

Азиз Ислон Абдуғаниевич!

Биз, Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитаси нашриётлар ва матбаа корхоналарининг кўп минг кишилик ишчи-хизматчилари Ўзбекистон Республикаси Президентлигига сайловлар муносабати билан митингга тўпланиб, Сизнинг номзодингизни қўллаб-қувватлашимизни чуқур ҳурмат ва эҳтиром билан баён қилдик. Чунки Сиз истиқлолга эришган Ватанимиз Мустақиллигини мустаҳкамлашда, унинг жаҳон ҳамжамиятидаги ўрни, нуфузи ва обрў-эътиборини оширишда, мамлакатимизнинг муҳим ички ва ташқи сиёсатини белгилаб олишда, халқимиз тинчлиги ва осойишталигини сақлаш учун курашда, келажаги буюк Ўзбекистонимизнинг тараққиёт йўлини белгилаб олишда ниҳоятда беқиёс хизмат қилмоқдасиз. Ҳақиқатан ҳам ўтган саккиз йилдан ошиқроқ вақт ичида ривожланиш бобида мамлакатимиз чин маънода асрларга тенг йўлни босиб ўтди.

Сизнинг ўтиш давридаги Президент сифатида кўрсатган серқирра фаолиятингизни тўла қўллаб-қувватлаймиз. Сизнинг саъй-ҳаракатларингиз, узоқни кўзлаб қилаётган доно раҳбарлигингиз, шижоатингиз, фидойилигингиз, мард ва қаҳрамонлигингиз туфайли юртимизда тинчлик ва осойишталик ҳукм сурмоқда. Биз, кеча-ю кундуз Сизнинг тиним билмай ҳар бир қарич еримизни, кекса-ю ёшни кўз қорачиғидек асраш учун курашаётганингизни ҳар сонияда ҳис қилиб турибмиз.



Муҳтарам Ислом Абдуғаниевич!

Сизнинг Суверен ва мустақил Ўзбекистонни барпо этиш, халқпарвар демократик ҳуқуқий давлатни яратиш, миллатлараро фуқаролар тинчлиги ва миллий тотувликни таъминлаш ишига қўшган улкан ҳиссангиз ҳамда бу борада матонат ва жасорат кўрсатганлигингиз учун "Ўзбекистон Қаҳрамони" унвони, "Мустақиллик" ҳамда Амир Темур орденлари билан тақдирланганингиз, шунингдек, бир қанча хорижий давлатлар ва нуфузли Халқаро ташкилотларнинг орден-медаллари билан ҳам мукофотланганингиз улкан фаолиятингизга берилган юксак баҳодир.

Сизнинг бевосита раҳбарлигингиз остида халқимизнинг ўзига хос ва мос хусусиятлари ҳамда илғор жаҳон тажрибаларини мужассамлаштирган иқтисодий ислохотларнинг янги модели ишлаб чиқилди. Бу буюк ривожланиш йўли иқтисодиётнинг сиёсатдан устунлиги, қонун устуворлиги, ўтиш даврида давлатнинг бошқарувчилик роли, ислохотларни босқичма-босқич амалга ошириш, кучли ижтимоий ҳимоя каби машҳур беш тамойилни ўз ичига қамраб олади ва дунёда "Ўзбек модели", "Каримов модели" деб эътироф этилган.

Биз, Сизнинг маънавий қадриятларга ҳурмат-эҳтиром билан муносабатда бўлиш, уларни асраб-авайлаш ва ривожлантириш, муқаддас динимизни, иймон-эътиқодимизни, урф-одатларимизни, бебаҳо тарихий меросимизни ҳаётга қайтаришни Давлат сиёсати даражасига кўтарганингизни, одамларнинг тафаккурини ўзгартириш, уларнинг онгида янги миллий ғоя ва миллий мафкура асосларини шакллантириш ва мустаҳкамлаш ишига раҳнамолик қилаётганингизни жуда яхши биламиз.

Ҳурматли Йўлбошчи, Сиз мамлакатимиз тараққиётининг асоси ва етакчи кучи бўлган келажак авлод ҳақида тинимсиз қайғурмоқдасиз. Моҳият эътиборига кўра мутлақо янги таълим-тарбия тизими — Кадрлар тайёрлаш миллий Дастурини яратиш ва уни амалга оширишда бевосита етакчи бўлиб келмоқдасиз.

Ҳақиқатан ҳам Сиз Ўзбекистон давлати ва давлатчилигини барпо қилиш, демократик фуқаролик жамияти қуриш асосларини яратиш, XXI асрда мамлакатимиз тараққиётининг асосий йўналишларини ишлаб чиқиш, юртимизнинг ёруғ истиқболи йўлида кўпмиллатли халқимизни бирлаштириб, уни улғу мақсадлар сари бошлаб бориш учун Президент сифатида ўзингизнинг аниқ мақсадга йўналтирилган сиёсатингиз, ҳаракат дастурингиз бор. Биз сайлов олди Дастурларингиз билан яқиндан танишиб чиқдик ва уни тўла қўллаб-қувватлаймиз. Ҳақиқатан ҳам ҳозирги халқаро ҳаётда юз бераётган қийин ва мураккаб кунда юртимизга Сиздай моҳир ва дадил йўлбошчи, жаҳон сиёсатдонлари ва давлат арбоблари тан олган Президент жуда зарур.

Азиз Ислон Абдуғаниевич!

Биз, Давлат матбуот қўмитасининг нашриётлари, матбаа корхоналари ва бошқа ташкилотларининг кўпминг кишилиқ митинг қатнашчилари Ўзбекистон Президентлигига энг муносиб номзод сифатида Сизни қўллаб-қувватлашимизни билдирамиз ва 2000 йил 9 январда бўладиган сайловда Сиз учун овоз берамиз.

*Мурожаатнома Ўзбекистон Республикаси  
Давлат матбуот қўмитаси тизимидаги  
нашриёт, матбаа корхоналари ва бошқа  
ташкилотлар ишчи-хизматчиларининг  
1999 йил 2 декабрь куни бўлиб ўтган  
митингига қабул қилинган.*

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ  
ИСЛОМ АБДУҒАНИЕВИЧ КАРИМОВГА  
ЎЗБЕКИСТОНДАГИ "WIEDERGEURT" НЕМИС  
МАДАНИЙ МАРКАЗИНИНГ МУРОЖААТИ**

Муҳтарам Президент Жаноби Олийлари!

Биз, Ўзбекистонда истиқомат қилаётган немислар Сизга, Сизнинг сиймонгизда Ўзбекистон Республикаси ҳукумати ва кўп миллатли давлатимиз-

нинг бутун халқига Ўзбекистонда яшаётган барча миллатлар ва элатлар тараққиёти учун қулай имкониятлар яратилаётганлиги, миллий ва диний аснодаги зиддиятларнинг бартараф этилаётганлиги, пировардида, Республикада сиёсий барқарорлик сақланиб турганлиги учун ўзимизнинг самимий миннатдорчилигимизни ва қалб ташаккуримизни изҳор этамиз.

Сизнинг ташаббусингиз билан ташкил этилган Байналмилал Маданий маркази мамлакатимизнинг ижтимоий-сиёсий ҳаётига сезиларли таъсир кўрсатиб, этник келишувлар ва осойишталикни таъминлашга самарали кўмаклашмоқда.

Ўзбекистондаги "Wiedergeburt" республика Маданий маркази Республикада миллий озчиликни ташкил этувчи халқлар сингари немисларнинг этник, маданий, тил ва диний ўзига хослигининг сақланишида ўз бурчини сидқидилдан бажараётганлиги ижобий аҳамият касб этмоқда.

Биз, Ўзбекистоннинг барча йўналишдаги фаолияти ютуқларини, Республиканинг кўп миллатли маданий ривожини ва мамлакатнинг Сиз кўрсатиб берган ХХІ асрдаги тараққиёт йўлини халқаро жамоатчилик билан учрашувларда кенг тарғиб қиляпмиз: бу эса эшитганлар юрагида ижобий таассуротлар қолдириш билан бирга, уларда мамлакатимизга бўлган меҳрларини уйғотмоқда ва Ўзбекистон билан баҳамжиҳат иқтисодий ҳамда маданий дастурларда ҳамкорлик сари чорламоқда.

Республикамызда яшаётган кўпчилик немислар бундан буён ҳам Ўзбекистонда қолиб, ўзларининг ХХІ асрдаги келажagini кўп миллатли ўзбек халқи билан биргаликда шу ерда қуришга қарор қилиш юзасидан аниқ фикрга келдилар.

Ўзбекистондаги "Wiedergeburt" немис Маданий маркази немис диаспораси номидан Сизни ишонтириб айтадики, Мустақил демократик Ўзбекистоннинг гуллаб-яшнаши учун ҳамма саъй-ҳаракатларимиз-

ни ишга солаверамиз. Немис халқига хос анъаналар руҳида жамиятда тинчлик ва ўзаро келишувнинг барқарор тус олиши учун бор куч-гайратимизни аямаймиз. Ўзбекистон ва Германия ўртасидаги ҳамкорликни мустаҳкамлашдек тарихий вазифанинг ижроси йўлида иқтисод, фан, маданият ва таълим тизимларини юксалтиришда янада фаол иштирок этаверамиз.

Муҳтарам Президент, ўзбекистонлик немислар 2000 йилдаги Президентликка сайловда Сизни шаксиз яқдил қўллаб-қувватлайдилар.

Сизга, Президент Жаноби Олийлари, давлатимизга бундан буён ҳам раҳнамолик қилишингизга ва Ўзбекистоннинг кўп миллатли халқини янги минг йилликка сабот билан бошлаб боришингизда энг эзгу истакларимизни билдирамиз.

*Мурожаат Ўзбекистонгаги "Wiedergeburt"  
немис Маганий маркази аъзолари  
йиғилишига қабул қилинган.*

*Ўзбекистонгаги "Wiedergeburt" немис  
Маганий маркази раиси И.А.ШУР.*

Тошкент шаҳри,  
1999 йил, 6 декабрь

## **МУҲТАРАМ ПРЕЗИДЕНТИМИЗ ИСЛОМ КАРИМОВГА!**

Биз— 1997 йили Сизнинг ташаббусингиз билан ташкил этилган иқтидорли ёшларнинг чет элда таълим олишини қўллаб-қувватлаш "Умид" жамғармасининг Японияда таҳсил олаётган совриндорларимиз. Бугун биз, ўзбекистонликлар Япониянинг энг нуфузли университетларида иқтисод, ҳуқуқ ва сиёсат каби ихтисосликлар бўйича ўқимоқдамиз.

Бизлар аввал бошданоқ АҚШ, Германия, Франция, Буюк Британиядаги тенгдошларимиз билан биргаликда Сизнинг номзодингиз учун овоз беришга

қатъий аҳд қилдик. 9 январь куни бизлар учун байрам десак ҳам бўлади. Чунки Сиз бошчилигингизда Ўзбекистон ҳукуматининг биз ёшларга кўрсатаётган ғамхўрлик ва ишончи юксак шарафдир, 9 январда Ўзбекистонда ҳали кун чиқиб улгурмаган бир пайтда, биз кун чиқар мамлакат бўлмиш Японияда туриб, Сизнинг номзодингиз учун овоз берамиз. Бу биз учун бахт. Ушбу фурсатдан фойдаланиб, Сизни — отажон, сайловда голиб чиқишингизни чин қалбдан тилаймиз.

Япониянинг тарихига назар ташласак, бу мамлакатда XX асрнинг биринчи чорагида ўтказилган ижтимоий-иқтисодий ва сиёсий ислохотлар, ҳозир Ўзбекистонда олиб борилаётган ислохотлар билан ҳамоҳангдир. Ушбу ислохотларнинг самараси ўларок, биз таълим олаётган мамлакат — дунёнинг энг ривожланган давлатларидан бири бўлмиш Япония вужудга келган. Шундай экан, ишончимиз комилки, яқин келажақда Ўзбекистон ҳам Япония сингари дунёнинг энг ривожланган мамлакатлари қаторидан ўрин олади. Бундай дейишга тўла асосимиз бор. Чунки Сиз раҳбарлигингиздаги мамлакатимиз йилдан-йилга юксалиб бормоқда.

Мақтубимиз сўнгида айтишимиз мумкинки, биз "Умид"чилар халқимиз томонидан юклатилган масъулиятни ҳис қилган ҳолда, энг замонавий билимларни эгаллаб, мамлакатимиз тараққиёти йўлида бор куч ва салоҳиятимизни сарф этишга ваъда берамиз.

*Умид АКБАРОВ, Самад САИДҚОСИМОВ,  
Раъно ШОМАҲМУДОВА,  
Шерзог ЗОҲИДОВ, Беҳзог ҚЎЧҚОРОВ,  
Лола САИДОВА, Жаҳонгир АЗИЗОВ,  
Файрат ЖУМАЕВ, Азиз АЛИЕВ,  
Бунёд УМАРОВ, Алишер РАҲИМОВ,  
Фаррух УСМОНОВ, Жиянбой ИЛЁСОВ,  
Расул АБДУҚОДИРОВ, Мансур  
БАҲРИДДИНОВ, Аъзам ХОЛМАНОВ.*

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ  
ПРЕЗИДЕНТЛИГИГА НОМЗОД  
ИСЛОМ АБДУҒАНИЕВИЧ  
КАРИМОВНИНГ  
ТАРЖИМАИ ҲОЛИ ВА ДАСТУРИ**



## ИСЛОМ АБДУҒАНИЕВИЧ КАРИМОВНИНГ ТАРЖИМАИ ҲОЛИ

Ислом Абдуғаниевич Каримов 1938 йил 30 январда Самарқанд шаҳрида хизматчи оиласида туғилган. Миллати — ўзбек. Олий маълумотли, Ўрта Осиё Политехника ва Тошкент Халқ хўжалиги институтларини тугатган. Муҳандис-механик ва иқтисодчи мутахассисликларига эга. Меҳнат фаолиятини 1960 йили Тошкент қишлоқ хўжалиги машинасозлиги заводида бошлаган.

1961 йилдан 1966 йилгача В. П. Чкалов номидаги Тошкент Авиация ишлаб чиқариш бирлашмасида муҳандис, етакчи муҳандис-конструктор бўлиб ишлади.

1966 йили Ўзбекистон ССР Давлат план комитетига ишга ўтиб, бош мутахассисликдан Республика Давлат план комитети раисининг биринчи ўринбосаригача бўлган йўлни босиб ўтди.

1983 йилда И. Каримов Ўзбекистон ССР Молия министри, 1986 йилда Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари, Республика Давлат план комитетининг раиси этиб тайинланди.

1986—1989 йиллар мобайнида Қашқадарё вилояти партия комитетининг биринчи котиби, 1989 йилнинг июнидан бошлаб Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи котиби лавозимларида ишлади.

1990 йил 24 март куни Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг сессиясида И.А. Каримов Ўзбекистон ССР Президенти этиб сайланди.

1991 йил 31 август куни И.А. Каримов тарихий воқеа — Ўзбекистон Республикасининг давлат мустақиллигини эълон қилди.

1991 йил 29 декабрида муқобиллик асосида ўтказилган умумхалқ сайловида И.А. Каримов Ўзбекистон Республикаси Президенти этиб сайланди.

1995 йил 26 мартда бўлиб ўтган умумхалқ референдуми якунларига кўра, И.А. Каримовнинг Президентлик ваколати 2000 йилга қадар узайтирилди.

У оилали, икки нафар фарзанди, уч набираси бор. Рафиқаси Т. А. Каримова — иқтисодчи илмий ходим.

И.А. Каримов суверен ва мустақил Ўзбекистонни барпо этиш, халқпарвар демократик ҳуқуқий давлат яратиш, фуқаролар тинчлиги ва миллий тотувликни таъминлаш ишига қўшган улкан ҳиссаси ҳамда бу борада матонат ва жасорат кўрсатганлиги учун "Ўзбекистон Қаҳрамони" унвони, "Мустақиллик" ва Амир Темур орденлари билан тақдирланган. Шунингдек, у бир қанча хорижий давлатлар ва нуфузли халқаро ташкилотларнинг орден-медаллари билан ҳам мукофотланган.

И.А. Каримов Ўзбекистон Фанлар академиясининг ҳақиқий аъзоси. Айни вақтда у иқтисод, фан, таълимни ривожлантиришга қўшган улкан ҳиссаси учун тўққиз хорижий мамлакат университет ва академияларининг фахрий фан доктори ҳамда академиклигига сайланган.

Халқимиз истиқлол йилларида эришилган салмоқли ютуқларни ҳақли равишда И.А. Каримов номи ва фаолияти билан боғлайди.

И.А. Каримов мамлакатимизда амалга оширилган улкан ишлар, тарихий ўзгаришларнинг ташаббускори ва раҳнамосидир:

— Ўзбекистон мустақиллигининг асосчиси, мамлакатимизнинг истиқлол дастурини ишлаб чиққан ва миллий тараққиёт йўлини белгилаб берган атоқли давлат арбобидир;

— демократик талаблар ва халқаро мезонларга тўла жавоб берадиган Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг асосий муаллифи ва уни ҳаётга татиқ этишнинг кафолатидир;

— марказий ҳокимият ва унинг жойлардаги бўғинларини ислоҳ қилиш, давлат, жамият ва инсон муносабатларини уйғунлаштиришга қаратилган янги сиёсий-ижтимоий тизим тамойилларини ишлаб чиқди ва амалга оширди;

— халқимизнинг ўзига хос хусусиятлари ҳамда илғор жаҳон тажрибаларини мужассамлаштирган иқтисодий ислоҳотларнинг янги моделини ишлаб чиқди. Бу ривожланиш йўли иқтисодиётнинг сиёсатдан устунлиги, қонун устуворлиги, ўтиш даврида давлатнинг бошқарувчилик роли, ислоҳотларни босқичма-босқич амалга ошириш, кучли ижтимоий ҳимоя каби машҳур беш тамойилни ўз ичига олади ва у дунёда "Ўзбек модели" деб эътироф этилган;

— Ўзбекистон давлатининг ҳудудий яхлитлигини, сарҳадларимиз дахлсизлигини ҳимоя қилишга қодир Қуроли Кучлар, Чегара ва Ички Қўшинларни замонавий ислоҳотлар асосида ташкил этиш ишига бошчилик қилди;

— КПСС Марказий Комитети бошчилигидаги кучлар Ўзбекистонда адолатсизлик ва тазйиқларни авж олдирган йилларда ўзбек номини ноҳақ таҳқир ва ҳақоратлардан ҳимоя қилиш, халқимизнинг ор-номусини, миллий ғурурини тиклашда фидойилик намунасини кўрсатди;

— халқимиз маънавий қадриятларига ҳурмат-эҳтиром билан муносабатда бўлиш, уларни асраб-авайлаш ва ривожлантириш, муқаддас динимизни, урф-одатларимизни, бебаҳо тарихий меросимизни ҳаётга қайтаришни давлат сиёсати даражасига кўтарди;

— халқаро майдонда Ўзбекистоннинг обрў-эътиборини юксалтириш, ўзбек номини бутун дунёга тарафдорлик этишда буюк хизмат қилди;

— одамларнинг тафаккурини ўзгартириш, уларнинг онгида янги миллий ғоя, миллий мафкура асосларини шакллантириш ва мустаҳкамлаш ишига раҳнамолик қилди;

— юртимизда тинчлик-осойишталикни, миллатлар ва фуқаролар ўртасида тотувлик ва ҳамжиҳатликни қарор топтириш, уни сақлаш ҳамда мустаҳкамлашга беқиёс ҳисса қўшди;

— моҳият эътиборига кўра мутлақо янги таълим-тарбия тизими — Кадрлар тайёрлаш миллий дастурини яратиш ва уни амалга оширишда бевосита етакчи бўлиб келмоқда;

— маҳалланинг давлат ва жамият бошқарувидаги нуфузини ошириш, ваколат ва ҳуқуқларини кенгайтириш, фуқароларнинг ўз-ўзини бошқариш тизими сифатида уни ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш ташаббускори бўлди;

— юртимизнинг тураржойларида янги қурилишлар, шу жумладан, улуғ аждодларимизнинг қадамжоларини обод қилиш, иқтисодимизнинг салоҳиятини оширишда катта ўрин тутган йирик-йирик корхоналарни бунёд этишда, кўпгина шаҳар ва қишлоқларимиз, авваламбор, пойтахтимиз Тошкентнинг шакл-қиефаси тубдан ўзгаришида бевосита раҳбарлик қилмоқда.

Мухтасар қилиб айтганда, И.А. Каримов Ўзбекистон давлати ва давлатчилигини барпо қилиш, демократик фуқаролик жамияти қуриш асосларини яратди, янги асрда мамлакатимиз тараққиётининг асосий йўналишларини ишлаб чиқди, юртимизнинг ёруғ истиқболи йўлида кўпмиллатли халқимизни бирлаштириб, уни улуғ мақсадлар сари бошлаб бормоқда.

Ўзбекистон Республикаси  
Президентлигига номзод  
**ИСЛОМ АБДУҒАНИЕВИЧ КАРИМОВНИНГ  
ДАСТУРИДАН**

Биз ХХІ аср бўсағасида — янги буюк ўзгаришлар, жамиятимизнинг янгиланиши ва қудратли тараққиёти олдида турибмиз.

Мамлакатимизда амалга оширилаётган янгиланиш ва ислоҳотлардан асосий мақсад юртимизнинг янада ривожланиши, халқимизнинг фаровонлиги, жаҳон ҳамжамиятидан ўзимизга муносиб ўрин эгаллашдир.

Бу стратегик ва дастурий вазифалардан келиб чиққан ҳолда, биз мамлакатимизнинг ички ва ташқи аҳволини танқидий кўз билан чуқур таҳлил қилиб, ўз сиёсий, иқтисодий ва маънавий тараққиётимизнинг муҳим устувор йўналишларини белгилаб олишимиз зарур.

Бу устувор вазифалар нималардан иборат?

**Биринчи устувор вазифамиз** — иқтисодиётимизнинг изчил ўсиши ва самарадорлигини ошириш, демократик бозор ислоҳотларини чуқурлаштириш асосида халқ турмуш даражасининг барқарор ва узлуксиз яхшиланиб боришини таъминлаш зарур. Бу борада кам таъминланган, муҳтож оилалар ва одамларга алоҳида эътибор қаратиш лозим.

Шу мақсадда яқин беш йил давомида:

— иш ҳақининг энг кам миқдорини 3,5 баробар ошириш. Шу билан бирга аҳоли жон бошига тўғри келадиган ўртача даромадни 1,8—2,0 баробар кўпайтириш;

— миллий пулимизнинг қадрсизланишига қарши қатъий чоралар кўриш ва шулар ҳисобидан одамларнинг реал (амалдаги) даромадини мунтазам ошириш;

— давлат томонидан аҳолини ижтимоий қўллаб-қувватлаш ҳажми ва миқдорини кўпайтириш билан бир вақтда ҳақиқатда ёрдамга муҳтож бўлган оилаларга эътиборни кучайтириш;

— бундай эзгу мақсадларни рўёбга чиқаришда ва ажратилган маблағларнинг самарасини оширишда маҳалла жамоатчилигига кенг миқёсда суяниш;

— ногиронларни тўлақонли фаол ҳаётга қайтариш, шунингдек, ногирон болаларни тиббий-ижтимоий жиҳатдан қўллаб-қувватлаш мақсадида 2005 йилгача бўлган давлат дастурини ишлаб чиқиш ва амалга ошириш;

— ишсизлар ва ортиқча ишчи кучларини биринчи навбатда қишлоқ жойларида банд қилиш мақсадида меҳнат бозорини шакллантириш, хусусан, Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳрида янги иш ўринларини яратиш дастурини ишлаб чиқиш ва ҳаётга татбиқ этиш. Бу ишга чет эл сармоялари ва ички имкониятларни кенг жалб қилиш;

— ижтимоий инфратузилмани ривожлантириш, аввало, қишлоқ жойларида яшаётган аҳолини табиий газ ва ичимлик суви билан таъминлаш давлат дастурининг бажарилишини якунига етказиш, 2005 йилга қадар ичимлик суви билан таъминлаш миқдорини 85 фоизга, табиий газ билан эса 82 фоизга етказиш;

— соғлиқни сақлаш ва экологик хавфсизлик соҳаларида қабул қилинган дастурни ҳаётга жорий этиш масалаларини қаттиқ назоратга олиш.

Биз бу ўта муҳим ва улкан вазифаларни амалга ошириш учун, авваламбор, ислохотларимизнинг **иккинчи устувор йўналиши** бўлиши сиёсий ва иқти-

содий ҳаётни, давлат ва жамият қурилишини эркинлаштириш масаласига алоҳида эътибор қаратган тақдирдагина муваффақиятли ҳал этишимиз мумкин.

Сиёсий соҳани эркинлаштириш борасида: авваламбор, аҳолининг сиёсий фаоллигини кучайтириш, жамиятда манфаатлар ва қарама-қарши кучлар ўртасида мувозанатни таъминлайдиган кучли механизмларни шакллантириш зарур.

Демократиянинг энг муҳим тамойили — одамларнинг сайлов ҳуқуқини, ўз хоҳиш-иродасини эркин ифодалаш, ўз манфаатларини рўёбга чиқариш ва муҳофаза қилиш ҳуқуқини таъминлаш учун ҳақиқий шарт-шароит, қонуний-ҳуқуқий замин яратиб бериш, инсон ҳуқуқлари ва матбуот эркинлигини ҳимоялаш лозим.

Давлат қурилиши ва фуқаролик жамиятини шакллантириш жараёнларини эркинлаштириш масаласи ҳам катта аҳамият касб этади. Бу борадаги асосий вазифалар — ҳокимият барча тармоқларининг бирибидан мустақил ҳолда иш юритиш тамойилларини мустаҳкамлаш, ҳокимият ваколатларини нодавлат ва жамоат ташкилотларига, фуқароларнинг ўз-ўзини бошқариш органларига босқичма-босқич ўткази бориш, уларнинг ҳақ-ҳуқуқлари ва эркинликларини муҳофаза этиш.

Иқтисодий соҳани янада эркинлаштириш мақсадида биринчи навбатда давлат бошқарув ролини чегаралаш, хўжалик юритувчи субъектларнинг иқтисодий эркинликлари ва ҳуқуқларини ҳамда иқтисодиётнинг барча соҳаларида хусусий мулк миқёсларини кенгайтириш, мулкдорларнинг мавқеи ва ҳуқуқларини мустаҳкамлаш, кичик ва ўрта бизнес ривожланишига ҳар томонлама кўмак бериш, шу билан бирга, бозор инфратузилмасини кенг ривожлантириш лозим.

Қишлоқ хўжалигини ривожлантириш масаласини доимий диққат марказида тутиш, бу соҳада белгиланган ислоҳотларни чуқурлаштириш дастурини тўла миқёсда амалга оширишга эришиш, энг муҳими, ерни ҳақиқий эгасига топшириш ва меҳнаткаш деҳқоннинг ўз меҳнати самарасидан тўлақонли фойдаланиши учун зарур шарт-шароит яратиб бериш.

**Учинчи устувор йўналиш** — жамият маънавиятини янада юксалтиришдан иборат. Эркин фуқаро маънавиятини, озод шахсни шакллантириш масаласи олдимизда турган энг долзарб вазифадир. Бошқача айтганда, биз ўз ҳақ-ҳуқуқларини танийдиган, ўз кучи ва имкониятларига таянадиган, атрофида содир бўлаётган воқеа-ҳодисаларга мустақил муносабат билан ёндашадиган, айтилиши мумкин, замонда шахсий манфаатларини мамлакат ва халқ манфаатлари билан уйғун ҳолда кўрадиган эркин, ҳар жиҳатдан баркамол инсонларни тарбиялашимиз керак.

Ёшлар сиёсатини ҳаётга татбиқ этиш масаласини давлат сиёсати даражасига кўтариш, ёш оилаларга ёрдам кўрсатиш, аёлларнинг жамиятимиздаги ўрни ва мавқеини ошириш борасидаги ишларни давом эттириш лозим.

Шу мақсадда жамиятимизнинг маънавий-маърифий юксалишига муносиб ҳисса қўшаётган ташкилот ва муассасаларда хизмат қилаётган инсонларни, аввало, мактаб, лицей, коллежлар, олий ўқув юртарининг ўқитувчи ва домлаларини, илму фан соҳасида ишлаётган илмий ходимларни қўллаб-қувватлаш, уларга керакли моддий шароит туғдириб бериш кўзда тутилади.

**Тўртинчи устувор йўналиш** — кадрлар масаласи. Биз олдимизга қандай вазифа қўймайлик, қандай муаммоларни ечиш зарурияти туғилмасин, гап охир-оқибат, бари бир кадрларга ва яна кадрларга



бориб тақалаверади. Муболағасиз айтиш мумкинки, бизнинг келажагимиз, мамлакатимизнинг келажаги ўрнимизга ким келишига ёки, бошқачароқ айтганда, қандай кадрлар тайёрлашимизга боғлиқ. Ўсиб келаётган навқирон авлод, азиз фарзандларимиз, ёшларимиз — бизнинг қувончимиз, таянчимиз ва суянчимиз, гуруримиз ва ифтихоримиз, деган шиорни амалда рўёбга чиқаришни таъминлашимиз даркор.

**Бешичи устувор йўналиш** — бу иқтисодиётда таркибий ўзгаришларни таъминлашдир.

Мазкур ўзгаришлар корхоналарни янгилаш ва техник қайта жиҳозлашга, мамлакатнинг бой табиий ва минерал-хом ашё салоҳиятидан тўла ва самарали фойдаланишга, экспортга мослашган ва импорт ўрнини босувчи маҳсулотлар ишлаб чиқарадиган қувватларни барпо этишга қаратилмоғи даркор.

**Олтинчи устувор йўналиш** — жамиятдаги барқарорлик, тинчлик, миллатлар ва фуқаролараро тотувлиқни, сарҳадларимизнинг дахлсизлигини, мамлакатимиз ҳудудий яхлитлигини таъминлашдан иборат.

Шу муносабат билан мен Ўзбекистон бошқа давлатларнинг ички ишларига аралашмаслик, дунё мамлакатлари билан тенг ҳуқуқли асосда шерикчилик қилиш, барча можаро ва муаммоларни фақат тинч сиёсий ва ҳуқуқий воситалар билан ҳал этиш тарафдори эканини яна бир бор таъкидлаб ўтмоқчиман.

Биз янги аср бўсағасида, янги буюк ишлар олдида турибмиз. Сиз билан бизнинг вазифамиз давр олдимизга қўяётган барча талабларга муносиб жавоб қайтаришдир. Истиқболимизни аниқ ва равшан тасаввур этиб, халқимизга тинч ва фаровон турмушни таъминлашдир, жаҳон майдонида ўзимизга муносиб ўрин эгаллаб олишдир.

Мен учун Ватан озодлиги, халқимнинг омонлиги, юртимнинг равнақи, мана шу муқаддас заминимизда яшайдиган ҳар бир оиланинг фаровонлигидан бошқа олий саодат йўқ.

Шу олижаноб, мард ва меҳнаткаш, бағрикенг халқимизнинг бутуни ва ёруғ келажаги йўлида садоқат билан хизмат қилиш — ҳаётимнинг маъноси, умримнинг мазмунидир.

*(Дастурнинг тўлиқ матни  
Ислом Каримовнинг "Ўзбекистон XXI асрга  
интиломоққа" рисоласига баён этилган.)*

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ  
ПРЕЗИДЕНТЛИГИГА НОМЗОД  
ИСЛОМ АБДУҒАНИЕВИЧ  
КАРИМОВНИНГ  
САЙЛОВЧИЛАР БИЛАН  
УЧРАШУВЛАРИ**

## МЕН ЎЗИМНИ НАФАҚАТ ЎЗБЕК ХАЛҚИНИНГ, БАЛКИ ҚОРАҚАЛПОҚ ХАЛҚИНИНГ ҲАМ ФАРЗАНДИ, ДЕБ БИЛАМАН!

Ассалому алайкум, муҳтарам дўстлар!

Авваламбор, бепоён қорақалпоқ заминида сиз — азизлар билан дийдор кўришиб турганимдан беҳад хурсандлигимни изҳор этмоқчиман.

Менга юксак ишонч билдириб, Ўзбекистон Республикаси Президентлигига номзодимни қўллаб-қувватлаган Қорақалпоғистон Республикаси Жўқорғи Кенгесига, бутун қорақалпоқ халқига чин қалбимдан миннатдорлик билдиришга ижозат бергайсиз.

Шу кунларда мамлакатимизда Олий Мажлис ва маҳаллий кенгашларга бўладиган сайловлар қизғин паллага кирди. Айти пайтда мамлакатимизда Президентликка номзодларнинг сайловчилар билан учрашувлари ҳам бошланди. Мана шу учрашувларни, сайловчилар билан мулоқотимни илк бор қорақалпоқ диёрида, сиз — Қорақалпоғистон вакиллари билан бошлаганимдан хурсандман.

Албатта, бунинг ўзига хос рамзий маъноси бор. Чунки мен ўзимни тили бир, дили бир, қисмати бир бўлган қорақалпоқ халқининг ҳам фарзанди, деб биламан.

Шу муносабат билан бир воқеани эслаб ўтмоқчиман.

Мен бундан ўн йил муқаддам — 1989 йили Ўзбекистон Республикасининг янги сайланган раҳбари сифатида Мўйноққа борган эдим. Орол фожиаси оқибатида рўй берган оғир экологик ҳолатга қарамасдан, туғилган ерига меҳри туфайли шу заминда сабот билан яшаётган Мўйноқ халқининг ҳаёти билан атроф-

лича танишдим. Ўшанда "Шу одамларнинг офирини энгил қилсам, армоним қолмас эди!" деган фикрни кўнглимга тутиб қўйган эдим. Вазиятни чуқур ўрганиб, одамлар билан суҳбатлашиб, бу аҳволдан чиқиш йўллари маҳаллий халқ билан муҳокама қилдик. Бу гапларга гувоҳ бўлган овул оқсоқоли мен Мўйноқдан кетгач, овулдошларига: "Ҳойнаҳой, бу одам қорақалпоқ бўлса керак!" — деган экан. Бу гапни менга ҳурматли академигимиз Собир Камолов айтиб берган эди. Мен буни эшитиб, оддий бир инсон сифатида хурсанд бўлиб, муҳтарам олимимизга жавоб қилган эдим. Шу жавобни сиз — азизларга ҳозир яна такрорламоқчиман: "Агар қорақалпоқлар мени "қорақалпоғим" деса, ўзимни ғоят бахтли одам, деб биламан!"

### Қадрли дўстлар!

Бугунги сизлар билан учрашувимиздан асосий мақсад мамлакатимизда ўтказилаётган муҳим сиёсий тадбир — Ўзбекистон Республикаси Президентлигига сайловлар масаласи бўйича фикр алмашиб олишдан иборат.

Яхши биламизки, демократия, демократик жамиятнинг бош талаби — бу одамларнинг ўз хоҳиш-иродасини эркин ифода этиш, сайлаш ва сайланиш ҳуқуқини таъминлашдан иборат.

Шу маънода бугун юртимизда кечаётган сайлов жараёнлари демократик тамойиллар ҳаётимизга чуқур кириб бораётганидан, халқимизнинг сиёсий тафаккури юксалаётганидан далолат бермоқда. Албатта, бу жараёнда турли ижтимоий-сиёсий кучлар, уларнинг намояндалари ўртасида тортишувлар, баҳс-мунозаралар, бир сўз билан айтганда, ўзаро рақобат бўлиши табиий. Ўйлайманки, сайловчи сифатида барчангиз бундай ҳолатларга гувоҳ бўлиб турибсиз. Биз буни тўғри тушунамиз.

Лекин менинг бу борадаги истагим, қатъий фикрим шундан иборатки, ҳар қандай кескин кураш чоғида ҳам ҳалоллик, бир-бирига ҳурмат, инсоннинг шахсиятига тегмаслик каби халқимизга хос азалий

фазилатларни унутмаслигимиз лозим. Энг муҳими, сайловлар халқимизни пароканда ва бир-бирига қарши қилишга эмас, балки элу юрт манфаати йўлида янада бирлаштиришга хизмат қилиши зарур.

Ҳурматли биродарлар!

Мен Президентликка номзод сифатида гапни сайловолди дастуримнинг мазмун-моҳияти, унда кўзда тутилган устувор йўналиш ва вазифалардан бошлашим керак эди. Аммо бу масала таҳдидига киришишдан олдин, рухсат берсангиз, мен ўтган даврда сизлар билан биргаликда, бир ёқадан бош чиқариб қилинган ишларимиз ҳақида, шу билан бирга, йўл қўйилган камчиликларимиз, муаммоларимиз ҳақида қисқача тўхталиб ўтсам.

Мамлакатимизда мустақиллик йилларида рўй берган тарихий ўзгаришлар, жамиятимизни янгилаш, маънавий қадриятларимизни қайта тиклаш, халқ фаровонлигини юксалтириш, дунё ҳамжамиятидан муносиб ўрин эгаллаш йўлидаги, Ватанимизнинг қудратини ошириш, уни янада обод этиш, соғлом авлодни тарбиялаш борасидаги катта-катта ишларимиздан, ўйлайманки, ҳар бирингиз етарли даражада хабардорсиз.

Шу даврда, гўзал мамлакатимизнинг барча вилоятлари, шаҳар ва қишлоқларида бўлгани каби, Қорақалпоғистон диёрида ҳам улкан ўзгаришлар амалга оширилди.

Қорақалпоғистон ҳақида сўз юритганда, мен илгари ҳам айтган, ўзим учун муҳим бўлган бир фикрни яна бир бор таъкидлаб ўтмоқчиман. Бизнинг Ўзбекистонимиз ягона давлат, ягона мамлакат бўлиши билан бирга, ҳар қайси минтақа ва ҳудуд, вилоят ва воҳамизда яшайдиган халқнинг ўзига хос хусусиятлари, фазилатлари, уларнинг ҳар бири мамлакатимиз ва жамиятимиз ҳаётида ўз ўрнига эга эканини ҳеч ким инкор қилолмайди. Давлат манфаатлари нуқтаи назаридан қараганда, биз ҳар бир вилоят-

нинг мана шундай ўзига хос жиҳатларига алоҳида эътибор беришимиз, уларни инобатга олишимиз — ҳам қарз, ҳам фарз.

Мен мамлакат раҳбари сифатида иш бошлаган биринчи кундан оқ бу муҳим масалада ана шундай сиёсат йўлини танлаганман.

Лекин Қорақалпоғистон давлатимиз, жамиятимиз ҳаётида, ҳудудларимиз ўртасида бошқалар билан солиштириб бўлмайдиган **алоҳида ўрин** ва алоҳида ҳуқуққа эга. Биз бу ҳақиқатни **асло унутмаслигимиз ва бу борадаги ишларни жой-жойига қўйишимиз даркор**. Чунки Қорақалпоғистон Республикаси кўпмиллатли Ўзбекистон оиласида, Ўзбекистон давлати ва жамиятида ўзига хос, ўзига мос алоҳида эътиборга молик.

Бизнинг умумий миллий хусусиятларимиз жуда яқин бўлса-да, қорақалпоқ халқи ўзининг қадимий тарихи, урфу одатлари, анъаналари, тили, маданиятига хос бетакрор жиҳатлар билан ажралиб туради.

Шу нуқтаи назардан қараганда, нафақат бугунги ҳаётимиз, балки узоқ ва давомли истиқболни кўзлаб Қорақалпоғистоннинг келажак режаларини тузаётганда, бу масалага алоҳида аҳамият бериш зарур. Ўзбекистоннинг давлат сиёсатини амалга оширишда, жамият қурилишини ислоҳ қилишда биз бу ҳолатни асло эътибордан чиқармаслигимиз лозим.

Ўзбекистоннинг истиқболи — Қорақалпоғистоннинг истиқболи, Қорақалпоғистоннинг истиқболи — Ўзбекистоннинг истиқболи, десак, хато бўлмайди. Бу ҳақиқат барчамиз учун раҳнамо бўлиши даркор.

Муҳтарам дўстлар!

Қорақалпоғистон Республикасининг иқтисодий, имкониятлари беқиёс эканини ҳаммамиз яхши биламиз. Бугунги кунда бу ерда чорвачилик маҳсулотлари, пахтачилик, шоли ва буғдой етиштириш маданияти юксалиб, янги босқичларга кўтарилмоқда, саноат тобора раванқ топтомоқда.

Минтақада табиий маъданлар, темир, фосфоритлар, туз, нефть ва газнинг улкан захиралари мавжуд. Бу саноатимизнинг янги тармоқларини яратиш имконини беради. Истиқлол йилларида барпо этилган, Марказий Осиёда ягона бўлган Қўнғирот сода заводи, Хўжайли шиша заводи, "Марказий Осиё безак тошлари" қўшма корхонаси, Қўнғиротдаги карбид, Нукусдаги ун ва кабель заводлари сингари корхоналар мамлакат салоҳиятини янада оширишга хизмат қилади.

Биргина Қўнғирот сода заводининг лойиҳа қиймати 600 миллион АҚШ долларини ташкил этади. Шу билан бирга, чўл қўйнида завод ишчилари учун беш минг киши истиқомат қиладиган замонавий шаҳарча ҳам қад ростламоқда.

Урга газ конининг биринчи навбати ишга туширилганига қўн бўлгани йўқ, лекин ҳозирдаёқ кондан ҳар куни 1,5 миллион куб метр табиий газ қазиб олинмоқда. Республикада ун, мармар, тиббий бинт ва спирт ишлаб чиқариш ҳам изчил йўлга қўйилди. Қорақалпоғистонда барпо этилган "Элтекс", "Катекс" каби хорижий технология билан жиҳозланган йирик корхоналарда юзлаб қорақалпоқ қизлари меҳнат қилаётгани ҳаммамизни қувонтиради.

Қўнғирот автомобиль йўли ҳам, Нукус мармар заводи ҳам, Навоий — Учқудуқ — Нукус темир йўли ҳам биз орзу қилиб яшаётган буюк келажакка пойдевор бўлиб хизмат қилади, албатта.

Азиз ватандошлар!

Қорақалпоғистон мамлакатимизнинг энг шимолий ҳудуди бўлиб, унинг табиати ва иқлими ғоятда мураккаб. Бу ерда деҳқончилик қилиш, ҳосил ундириш осон иш эмас. Унинг машаққатини шу залда ўтирганлар яхши билади.

Бу йил қорақалпоқ меҳнаткашлари ўтган йилдагига нисбатан 40 минг тонна пахта, 35 минг тонна кўп шоли ҳосили етиштирдилар. Ғалла тайёрлаш йиллик режасини бажардилар. Келгуси йил мириш-



кор деҳқонлар шолиторларни кўпайтириб, уларнинг майдонини 114 минг гектарга етказиш, умумий экин майдонини эса яна 1000 гектарга кенгайтириш тадбирларини кўрмоқдалар.

Қорақалпоғистон иқтисодиёти, унинг истиқбол — келажаги ҳақида гапирганда, ечимини кутиб турган муаммолар орасида учта масалага алоҳида эътибор беришимиз даркор.

**Биринчидан.** Қорақалпоғистон халқининг ўсиш суръатларини эътиборга олган ҳолда, аввало, Қорақалпоғистон иқтисодиётининг таркибини қайта кўриб чиқишимиз керак. Шу заминда самарали ривож топиш имконияти ва салоҳияти бор бўлган тармоқларни, янги-янги соҳа корхоналарининг ривожини таъминлаш даркор. Ҳам саноат, ҳам қишлоқ хўжалиги, ҳам хизмат кўрсатиш соҳаларида бозор инфратузилмасини ривожлантириш муҳим масала.

**Иккинчидан.** Барча соҳаларда олиб борилаётган ислохотларнинг самарадорлигини ошириш. Қишлоқ хўжалигида — фермер ва деҳқон хўжалиklarини тараққий эттириш, кичик ва ўрта бизнесни ривожлантириш.

**Учинчидан.** Энг муҳим, энг долзарб масала — оддий ишчиларнинг, оддий меҳнаткашларнинг ишга муносабатини ўзгартириш, уларни ҳар томонлама рағбатлантириш. Бу борада мутлақо янги механизмлар, аввало, иш ҳақини ўз вақтида тўлаш юзасидан янги чора-тадбирлар тизимини ишлаб чиқиш.

Бу масалалар бўйича масъул ҳукумат комиссиясини тузиш даркор.

Қорақалпоқ халқининг оғир табиий шароитда ҳам ўз юртига содиқ бўлиб, шу заминни севиб-ардоқлаб келаётгани, қийинчиликларга мардона чидаб ҳаёт кечираётгани, астойдил меҳнат қилаётгани — чинакам қаҳрамонлик, десак, ҳеч қандай хато бўлмайди. Бу сабр-матонат ҳар қанча ҳурмат ва эҳтиромга арзийди.

Биз барчамиз Қорақалпоғистон халқидан қийинчиликларга бардошли бўлиш ва уларни енгиб, она заминни обод қилиб яшашни ўрганишимиз лозим. Шу юртда яшаётган халқнинг жасоратини тан олишимиз керак.

Ўзинглар айтинглар, азиз дўстлар, Орол фожиаси биринчи навбатда кимнинг бошига катта кулфат ва синов бўлиб тушди? Ким бу экологик офатнинг жабрини ҳаммадан кўра кўпроқ тортмоқда?

Албатта, бу фақат сиз билан бизнинг кулфатимиз эмас, балки Орол денгизи атрофларида яшайдиган қарийб 35 миллион бошқа халқларнинг ҳаётига ҳам ҳалокатли таъсир кўрсатиши мумкин бўлган экологик таҳдиддир.

Кўпгина халқро анжуманлар минбаридан, аввало, Бирлашган Миллатлар Ташкилоти минбаридан туриб, Орол муаммоси — агар уни бартараф этиш чорасини кўрмасак, нафақат Марказий Осиё, балки Европа, қолаверса, бутун жаҳон ҳаво ҳудудини бузадиган, умумбашарий фожиага айланиши муқаррар, деб бежиз бонг ураётганимиз йўқ.

Кейинги йилларда биз бу минтақавий муаммога жаҳон ҳамжамиятининг эътиборини қаратиш бўйича бир қанча муҳим тадбирларни амалга оширдик. Хусусан, Марказий Осиё давлатлари ўртасида Орол муаммосига бағишланган Битим имзоланди, Давлатлараро Кенгаш ва Оролни қутқариш Халқаро фонди ташкил этилди.

Марказий Осиё республикалари давлат бошлиқларининг Нукусда бўлиб ўтган иккинчи йиғинида қабул қилинган Орол ҳавзасидаги экологик вазиятни яхшилаш, минтақани ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш дастури дастлабки самараларини бермоқда.

Бу муаммони ҳал этиш бўйича Бирлашган Миллатлар Ташкилоти, Жаҳон банки ва бошқа халқаро ташкилотлар билан амалий ҳамкорлик қилинмоқда.

Лекин ҳали бу борадаги ишларни қониқарли, деб бўлмайди. Орол фожиаси дунё миқёсидаги муаммо

экан, уни ҳал қилишда жаҳон ҳамжамияти, Европада Хавфсизлик ва Ҳамкорлик ташкилоти, Халқаро соғлиқни сақлаш ташкилоти, Халқаро болалар фонди сингари нуфузли халқаро ташкилотларнинг фаол иштироки зарур.

Орол фожиаси, Орол муаммоси сақланар экан, биз нафақат Қорақалпоғистон, бутун Ўзбекистон ҳудудида ҳаётимизнинг барча-барча жабҳалари ва жараёнлари тараққиётини таъминлаш масалаларида бу фожианинг таъсирини ҳар қадамда сезиб турамыз.

Ҳаммамиз бундан тегишли хулоса чиқаришимиз зарур. Лекин таассуф билан шуни тан олишимиз керакки, бугунги кунда нуфузли халқаро ташкилотларнинг бу муаммони ечиш учун керакли сармоялар ажратишида, халқаро жамоатчиликнинг эътибор ва имкониятларини бу масалага жалб қилишда биз ўз мақсадларимизга етиб борганимиз йўқ.

Аmmo шуни алоҳида таъкидлаб ўтмоқчиманки, бу йўлда биз ҳеч қачон чарчамаймиз, бошлаган ишимизни охиригача олиб борамиз.

Айни вақтда ҳукуматимиз Қорақалпоғистон заминида яшаётган одамларнинг сиҳат-саломатлигини асраш, уларга муносиб турмуш шароити яратиб бериш мақсадида белгиланган амалий ишларни давом эттирмоқда.

Аввало, ўз кучимиз, ўз салоҳиятимизга суяниб, хусусан, 243 километр узунликдаги Туямўйин — Нукус, 112 километр узунликдаги Нукус — Тахтакўпир сув тармоқлари қурилиб, ишга туширилди. Шу йилнинг ўтган тўққиз ойи ичида яна 81 километр тоза ичимлик суви, 193 километр табиий газ тизимлари аҳоли хизматига топширилди.

Кейинги беш йил ичида Оролбўйи минтақасида 70 минг гектардан зиёд яшил ҳудуд барпо этилди. Аҳолини табиий газ билан таъминлаш 86 фоизни, ичимлик суви билан таъминлаш эса 60 фоизни ташкил этди.

Ҳатто, энг шимолий ҳудудда жойлашган Тахта-кўшир тумани қишлоқларига ҳам табиий газ етиб боргани, бу ерда йирик сув тозалаш иншооти ишга тушгани ана шу саъй-ҳаракатларимиз натижасидир.

Қадрли юртдошлар!

Ёш авлод тарбиясига давлатимиз, халқимиз, жамиятимиз муҳим эътибор бераётгани сизларга яхши маълум. Кадрлар тайёрлаш миллий дастурини амалга ошириш борасида Қорақалпоғистонда қилинаётган катта ишлар диққатга сазовор. Чунки республикада мактаб ёшидаги болалар аҳолининг учдан бир қисмини ташкил этади. Демак, беш-ўн йилдан кейин фақат Қорақалпоғистоннинг ўзида 400 мингга яқин ёш йигит-қиз улғайиб, сафимизга қўшилади. Улар янги асрда ҳаётда, жамиятимизда ўз муносиб ўрнини топиб олиши, Ватанимиз равнақига хизмат қиладиган инсонлар бўлиб етишиши учун ҳозирдан замин яратишимиз керак. Бу олдимизда турган энг муҳим, энг масъулиятли ва долзарб вазифадир.

Шу мақсадда республикада 23 та лицей, 11 та касб-ҳунар коллежи фаолият кўрсатмоқда. Янги йилда яна иккита академик лицей, 14 та касб-ҳунар коллежи ишга туширилади. 2005 йилга бориб, коллежлар сони 114 тага етади. Уларнинг аксарияти қишлоқ жойларида барпо этилаётгани жуда яхши, лекин бир масалага эътиборингизни қаратишни истар эдим — академик лицейларни қишлоқларда ҳам кўпайтириш керак.

Нима учун биз бугун Ўзбекистон миқёсида коллежлар — касб-ҳунар ўқув юртлари барпо этиш масаласини давлат сиёсати даражасига кўтармоқдамиз?

Аввало, мақсад — болаларимизга замонавий билим ва тарбия бериш, уларнинг бошқалардан кам бўлмаслигига эришиш. Лекин, шу билан бирга, бизнинг мақсадимиз — фарзандларимизга замонавий касб-ҳунар бериш, уларни бугунги мураккаб ҳаётда ўз ўрнини топишига кўмаклашиш. Келажакда ўз хоҳиш-иродасига қараб, қобилиятига қараб иш жойи-

ни топишига кўмаклашиш. Шу тариқа бугунги энг долзарб масала — жойлардаги ишсизлик муаммосини ҳал этиш.

Бу мақсадга эришиш учун узоқ муддатга мўлжалланган, давомли режа-дастуриимизни амалга ошириш, таълим-тарбия соҳаларини бугунлай ислоҳ қилиш даркор.

Бу соҳада меҳнат қилаётган ўқитувчи, домлалар ва олимларимизнинг моддий ва маънавий масалаларини ҳал қилишимиз, уларга муносиб шароит туғдириб беришимиз керак.

Бугунги кунда иқтидорли ёшларнинг чет элда таълим олишини қўллаб-қувватлаш "Умид" жамғармаси орқали қорақалпоқ элининг 21 нафар ўғил-қизи Америка, Буюк Британия, Япония, Германия каби мамлакатларнинг энг нуфузли олий ўқув юртларида таҳсил олмақда.

Эсимда, бир йилча муқаддам физикларнинг халқаро олимпиадасидан учинчи бор олтин медаль олиб қайтган Нукус Давлат университетининг талабаси Алишер Санетуллаевга компьютер совға қилган эдим. Мана бугун шу йигитчамиз АҚШнинг Мичиган университетиде таҳсилни давом эттираётган экан!..

Ўзингиз ўйланг, етмиш йил мобайнида бирорта қорақалпоқ йигити Америкага бориб таълим олганмиди?

Муҳтарам дўстлар!

Сўнгги йилларда соғлиқни сақлаш соҳасида қабул қилинган ҳукумат дастурини бажариш юзасидан Қорақалпоғистонда сезиларли ишлар амалга оширилди.

Нукусда Оналар ва болалар шифохонаси, Беруний туманида Жарроҳлик маркази, "Тахиатошдон" ҳиссадорлик жамиятига қарашли соғломлаштириш маркази, қишлоқ жойларда 40 қа яқин янги тиббий хизмат пунктлари ишга туширилди. Ақчакўл соҳида "Орол болалари" халқаро таълим-соғломлаштириш маркази қад ростламоқда.

Инсон саломатлигини мустаҳкамлаш, уни ҳар жиҳатдан баркамол этиб тарбиялашда жисмоний тарбия ва спортнинг роли катта. Ўзбекистонда бу соҳанинг қандай равнақ топаётгани, қанча-қанча йигит-қизларимиз халқаро мусобақаларда юртимиз шарафини улуғлаб келаётганини кўриб турибсиз. Улар орасида бокс бўйича XII Осиё ўйинлари чемпиони бўлган Алишер Авазбоев, оғир атлетика бўйича жаҳон кубогини қўлга киритган Бауржон Каздаев билан Фозилбек Ҳразимбетов, тай-бокс бўйича уч марта жаҳон чемпиони Эркин Қутибоев каби қорақалпоқ йигитларининг борлиги ҳаммамизни қувонтиради, ғуруримизга ғурур қўшади.

Шу фурсатдан фойдаланиб, ўзгалар ҳавас қилиб қарайдиган, жаҳон майдонига чиқаётган мана шундай қорақалпоқ ўғлонлари, йигит-қизларини вояга етказаётган ота-оналарга, бутун қорақалпоқ элига ўзимнинг самимий ҳурматимни билдириб, таъзим қилишга рухсат бергайсиз.

Албатта, жисмоний тарбия соҳасида, спортнинг кенг ривож топишида, уни оммалаштиришда ҳали кўп камчилик ва нуқсонлар мавжуд. Улар ҳақида алоҳида сўз юритишимиз керак.

Мисол учун, Қорақалпоғистонда 379 та футбол майдони мавжуд бўла туриб, республика шарафини ҳимоя қиладиган кучли бир футбол жамоаси йўқлиги кишини ачинтиради.

**Қадрли ватандошлар!**

Бугун бошимиздан ошиб-тошиб ётган муаммоларимиз, аввало, аҳолининг ҳаёт даражасини оширишда, самарадор иқтисодиётни барпо этиш борасида ечимини кутиб турган масалалар ҳали жуда кўп. Албатта, буларнинг барчасини тан оламиз.

Лекин, шунга қарамасдан, юртимизнинг қаерига борманг, кўздан-кўп қудратли корхоналар, коммуникация иншоотлари, маданий-маиший бинолар, янги тураржойлар, спорт мажмуалари, боғ-роғлар барпо этилаётганига гувоҳ бўламиз.

Нега деганда, ёшлар муаммоларини ечиш, уларни соғлом қилиб вояга етказиш, ҳаётда муносиб ўрин эгаллаб олишига кўмаклашиш — бизнинг энг муҳим ишимиздир. Энг муҳим оталик бурчимиздир. Буни ҳеч ким унутмаслиги керак.

Биз янги аср арафасида — янги буюк ўзгаришлар бўсағасида турибмиз. Мамлакатимизнинг ички ва ташқи аҳволини танқидий кўз билан таҳлил қилиб, сиёсий, иқтисодий ва маънавий соҳалардаги дастурий вазифаларни аниқ белгилаб олишимиз зарур.

Менинг ҳурматли ишончли вакилим — муҳтарам адибимиз Ибройим Юсупов Ўзбекистон Президентлигига номзод сифатидаги дастурим билан сизларни таништирди. Бу дастур "Ўзбекистон XXI асрга интилмоқда" номли рисоламда батафсил баён этилган.

Албатта, дастурдаги устувор йўналиш ва стратегик вазифалар умумдават миқёсида ишлаб чиқилган. Бинобарин, унда барча вилоятлар, жумладан, Қорақалпоғистон Республикасини 2005 йилгача ривожлантириш тамойиллари, бу заминда яшаётган одамларнинг эҳтиёжлари, талаб ва интилишлари ҳам ўз амалий ифодасини топади. Шунинг учун ҳозир бу ҳақда батафсил тўхталишга зарурат йўқ, деб ўйлайман.

Лекин мухтасар қилиб шуни айтмоқчиманки, бу дастурнинг асосий мақсади — халқимизнинг турмуш фаровонлигини ошириш, унинг оғирини енгил қилиш, озод Ватанимизни янада обод этишдан иборат ҳаракатларимиз қорақалпоқ заминида яшаётган эл манфаатини ҳам кўзда тутаяди, шу манфаатларни амалга оширишга хизмат қилади.

Азиз биродарлар!

Қорақалпоқ халқи бағри кенг, қалби дарё, донишманд ва саҳий халқ. Бу халқ Султон Увайс, Ҳаким ота каби азиз-авлиёларнинг ўғитларидан баҳра олиб, маънан ва руҳан юксалган. Шу муқаддас замин муҳаббати Кунхўжа, Ажиниёз ва Бердақни булбулза-

бон шоир қилган, Эрназарбий, Оллоёр Дўстназаров каби баҳодирларни озодлик учун курашга ундаган.

"Қирққиз" дай ўлмас дostonлар қорақалпоқ халқининг теран маънавияти, ақл-заковати, мардлик ва матонатидан далолат беради.

Бунга бир мисол келтирмоқчиман.

Бизнинг катта байрамларимиз, тўй-сайиларимизда, анъанага кўра, ҳар қайси вилоят, жумладан, Қорақалпоғистон ҳам ўз санъати намуналарини намоиш этади. Мен шундай сайиллар гувоҳи бўлган барча кишилар номидан айтишим мумкинки, қорақалпоқларнинг ўзига хос санъати, куй-қўшиқлари, хонандаларнинг ёқимли ва жарангдор овозлари ҳаммани ҳайратда қолдиради.

Ибройим Юсупов ва Тўлепберген Қаишбергенев, Жўлдосбек Қутғимуратов ва Қуватбой Абдураимов, Байрам Матчонов ва Замира Давлетмуратова, Турсунбой Эшжонов ва Саригул Баҳодирова, Вадим Ягодин каби фан ва маданият арбоблари нафақат қорақалпоқ халқининг, балки бутун Ўзбекистонимизнинг фахри-фуруридир.

Мана шундай гўзал санъат ва маданиятни яратган, уни асраб-авайлаб, асрлар давомида янги-янги авлодларга етказиб келаётган қорақалпоқ ижодкор зиёлиларига, авваламбор, шоир ва адибларига, расом ва бастакорларига, атоқли санъаткорлару ёш, ёрқин истеъдод эгаларига олқишлар айтсак, билдирсак, арзийди.

Ишончим комилки, мана шундай адабиёти, мана шундай санъати, мана шундай маданияти бор экан, қорақалпоқ халқи ҳеч қачон кам бўлмайди.

Муҳтарам дўстлар!

Мен, боя айтганимдек, ўзимни нафақат ўзбек, балки қорақалпоқ халқининг ҳам фарзанди, деб билман. Ҳар бирингизни бағримга босиб, дилимдаги энг эзгу тилаklarимни, сизга бўлган ҳурмат-эҳтиромимни изҳор этар эканман, шу азиз Ватанимизнинг гуллаб-яшнаши, шу буюк халқимизнинг ёруғ келажа-



ги, бахту саодати йўлида сизлар билан биргаликда  
ҳамиша хизмат қилишга тайёрман.

Барчангизга соғлиқ-омонлик, хуш кайфият, хо-  
надонларингизга файзу барака тилайман.

*Қорақалпоғистон Республикаси  
сайловчилари вакиллари билан учрашувда  
сўзланган нутқ, 1999 йил, 2 декабрь.*

## ЖИЗЗАХ ХАЛҚИНИНГ ҚАЛБИДА ВА ДИЛИДА

Ассалому алайкум, азиз юртдошлар!

Аввало, барчангизни неча йиллардан буён орзиқиб кутилган катта меҳнат ғалабангиз — пахта ва ғалла йиллик шартнома режаларини бажарганингиз билан чин қалбимдан самимий табриклайман.

Бу билан сизлар Жиззах эли, чиндан ҳам, ғурурли, ўз қадр-қимматини биладиган, ор-номусини ҳамма нарсадан баланд қўядиган халқ эканини яна бир карра исботладингиз.

Азиз дўстлар!

Сизлар билан халқимиз ҳаётидаги муҳим воқеа — Ўзбекистон Республикаси Президентлигига бўладиган сайлов арафасида, масъулиятли бир пайтда учрашиб турибмиз.

Бу ҳақда гапирганда, мен сайлов жараёнида учраётган айрим ҳолатлар хусусида ўз фикр-мулоҳазаларимни билдирмоқчи эдим.

Сайловолди чиқиш ва учрашувларида, музокара ва маърузаларда бир масалага алоҳида эътибор бериш зарур, деб ўйлайман.

Сайловчилар, эртага сенга овоз берадиган одамлар олдидаги чиқишларда, халқ билан мулоқот ва суҳбат қураётганда, кўпчиликка яхши кўриниш учун, уларнинг кўнглини ром этиш учун осон йўлга, яъни бугунги камчилик ва нуқсонларни, муаммо ва етишмовчиликларни рўқач қилиб, уларни кескин танқид остига олиб, одамларнинг офирини енгил қилиш боғида катта-катта ваъдалар бериш ва сохта обрў олиш йўлига ўтиб кетиш қийин эмас.

Лекин мен буни жуда қалтис ва нопок йўл, деб биламан.

Чунки бундай йўл тутиш, **биринчидан**, одамларни алдаш, уларнинг энг эзгу ниятларини топташ демақдир. Мен буни ҳақиқат ва инсон виждони олдида хиёнат, деб тушунаман.

**Иккинчидан**. Бундай сохта ваъдабозлик охиروқибатда, албатта, фoш бўлади, албатта, ҳаётнинг ўзи бунга аниқлик киритади. Шунда қуруқ ваъда берган, нопок йўллар билан амал-мансабга интилган кимса эртага одамларнинг кўзига қандай қарайди, эл-юрт олдида қандай қилиб бош кўтариб юради?

**Учинчидан**. Ваъда бериш, танқид қилиш, масалага реал, амалий ҳаётдан йироқ назарий нуқтаи назардан қараш ва умумлаштириш, бир қарашда, тўғри, ўта ақлли бўлиб туюладиган гаплар билан одамларнинг ҳаёлини чалғитиш ҳам мумкин.

Лекин мана шу ақлли, тўғри хулоса ва таклифларни қандай амалга ошириш йўлларини кўрсатиб бериш, аниқ ва ҳар томонлама асосланган амалий дастурлар билан уни чуқур, атрофлича ҳисоб-китоблар орқали тасдиқлаб бериш — бундай вазифа камдан-кам одамнинг қўлидан келади.

Бунга эришиш учун, аввало, ҳаёт мураккабликларини теран англаш, бугунги ўта таҳликали замонни китоб ва матбуотдан эмас, ўз тажрибасида кўриб, бевосита ўз бошидан кечириш талаб қилинади.

Шунинг учун ҳам бундай вазиятда жуда тўғри айтилаётган танқидлар ёки ваъдаларга қараб эмас, балки бу ваъдаларни ҳаётда қандай қилиб жорий қилиш ҳақидаги фикрларга қараб баҳо бериш, кўпроқ амалий ҳаёт ҳақида гапиришга даъват этиш керак, деб ўйлайман.

Қадрли биродарлар!

Мен Жиззах деганда, аввало, шу юртда яшайдиган минглаб лафзи ҳалол, мард, заҳматкаш инсонларни тасаввур қиламан. Шунинг учун бугун сизнинг тимсолингизда ана шундай одамлар билан уч-

рашиб турганимдан ғоят мамнунман. Чунки, ҳар қайси инсон учун ўзига руҳан яқин бўлган кишилар билан дийдор кўришишдан ортиқ бахт бўлмаса керак.

Жиззах воҳасининг гўзал ва бетакрор гўшаларини, Бахмал ва Зомин манзараларини, Форишнинг баланд тоғларини бир бор кўрган киши бу жойларга мафтун бўлиб қолиши муқаррар.

Ҳурматли юртдошлар!

Бугунги кунда Ўзбекистон халқ хўжалигини Жиззах вилоятисиз тасаввур эта олмаймиз. Лекин яқин ўтмишимизда шундай вилоятни тугатиб юборишга уринишлар бўлганини соғлом ақлга сиғдириб бўлмайди.

Жиззахнинг вилоят сифатидаги мақоми қандай саъй-ҳаракатлар билан қайта тикланганини ҳаммангиз яхши эсласангиз керак. Бу хайрли ишга ҳисса қўшган бир одам сифатида алоҳида таъкидлаб айтмоқчиманки, Жиззахни харитадан ҳам, тарих саҳифасидан ҳам ҳеч ким ўчиролмайди.

Нега деганда, бу замин қадимий ва шонли ўтмишга эга. Биргина Жиззах шаҳрининг ўзи икки минг йиллик тарихдан гувоҳлик беради. Жиззах ҳақида Х асрда араб сайёҳлари ёзиб қолдирган ноёб маълумотлар мавжуд. Бу маскан араблар истилосига қадар Усрушонанинг йирик шаҳарларидан бири бўлган.

Жиззах — табаррук аجدодларимиз қадами етган муқаддас маскан. Вилоятда буюк боболаримиз номлари билан боғлиқ кўплаб қадамжолар бор. Буюк Амир Темур номи билан аталувчи дарвоза манзилидаги тошларда Мирзо Улуғбек томонидан битиб қолдирилган эсдалик лавҳаси шонли ўтмишимиздан дарак бериб туради.

Шу муносабат билан мен бир мулоҳазани сизлар билан маслаҳат қилмоқчиман. Халқимиз азалдан бу жойни "Темур дарвозаси" деб келади. Агар сизлар рози бўлсангиз, менда бир таклиф бор. Яъни бу жойга расман "Соҳибқирон Амир Темур дарвозаси" деган

ном бериб, олтин ҳарфлар билан ёзиб қўйсақ, бу ерда бир ёдгорлик ўрнатиб, уни қутлуғ зиёратгоҳ, қадам-жога айлантирсақ, нима дейсизлар?

Ўйлайманки, бу ҳар томонлама — ҳам тарихий, ҳам маънавий жиҳатдан тўғри бўлади. Соҳибқирон бобомизнинг арвоҳи ҳам биздан шод бўлади.

Қадрли юртдошлар!

Шуниси эътиборга сазоворки, ҳар қандай давр, ҳар қандай шароитда ҳам Жиззах халқи ўзининг эзгу фазилатларини, барҳаёт анъаналарини сақлаб қолган. Чунки бу замин одамлари азалдан озодликка, ҳурриятга интилиб келади.

1916 йилги Жиззах қўзғолони миллий озодлик йўлида халқимиз олиб борган кураш тарихининг шонли саҳифасини ташкил этади.

Зулм ва ҳақсизликка қарши, мустақиллик йўлидаги бу тарихий ҳаракатда фаол қатнашган, бу йўлда жонини қурбон қилган Назирхўжа Абдусалом ўғли, Қосим Хўжа, қирғиз фарзанди Дониёлбек, Абдурахмон Абдужаббор ўғли, Туротбек Турдибек ўғли каби юзлаб фидойи, жасур ва ориятли инсонларни миллатимиз ҳеч қачон унутмайди.

Азиз ватандошлар!

Ҳар бир вилоят ёки ҳудуднинг ўзига хос қиёфасини, керак бўлса, мавқе-эътиборини, аввало, шу заминда яшайдиган меҳнаткаш инсонлар, уларнинг ақл-заковати, истеъдоди, эл-юрт ишига садоқати белгилайди.

Шу нуқтаи назардан қараганда, Жиззах вилоятидан етишиб чиққан фан ва маданият арбоблари, кўп-кўп таниқли ижодкорлар, ишлаб чиқариш илморлари ўз юрти довуғини бутун мамлакатимизга таратдилар.

Улар орасида, айниқса, дилбар шоир Ҳамид Олимжоннинг ижоди минглаб адабиёт мухлислари қалбидан мустаҳкам жой олган.

Жиззах номи шу заминдан чиққан, халқимиз, мамлакатимиз тарихида ўчмас из қолдирган буюк

инсон Шароф Рашидовнинг номи билан чамбарчас боғланиб кетган. Бугунги Ўзбекистон тараққиётига ҳал қилувчи таъсир ўтказаётган корхона ва иншоотларнинг қурилишига, юртимиз ривожига, унинг обод бўлишига улкан ҳисса қўшган бу инсонпарвар зотнинг хотираси халқимиз юрагида тоабад яшайди.

Мамлакатимизда биринчилар қатори Ўзбекистон Қаҳрамони унвонига сазовор бўлган Парда Зиёдов, номдор пахтакорлар Ортиқбой Раҳматов, Инъомжон Исоқов, шоира Шарофат Ботинова, таниқли илм-фан вакиллари Ўктам Орипов, Носир Рашидов, Ўрол Носиров, Тоир Муқимов, Қаҳҳор Ҳожиматов, Саримбек Наврўзов каби эл-юрт ҳурмати қозонган фидойи инсонлар бугунги кунда ҳам Жиззах шуҳрати-га шуҳрат қўшмоқдалар.

Вилоятда 70 дан зиёд миллат вакиллари яшаб меҳнат қилмоқда. Қозоқ оқсоқоли Бегим Сериков, қирғиз Саттор Усмонов, тожик Шоди Шавқиев, корейс Ольга Хван каби ватандошларимиз халқларимиз ўртасидаги дўстлик ва ҳамжиҳатликни мустаҳкамлашда ибрат кўрсатмоқда.

Бир сўз билан айтганда, Жиззах даштларини ўзлаштириб, обод қилишда унутилмас хизматлар қилган кишиларнинг, шу заминга меҳр ва садоқат кўрсатиб яшаётган барча юртдошларимизнинг меҳнатига ҳар қанча таҳсин айтсак, арзийди.

Ҳурматли дўстлар!

Жиззах вилояти ўзининг моддий ва маънавий салоҳияти, ишлаб чиқариш кўлами ва деҳқончилик маҳсулотлари етказиш бўйича юртимиз халқ хўжалигида салмоқли ўринга эга.

Бу ҳақда сўз юритишдан олдин мамлакатимизда, хусусан, Жиззах вилоятида ҳозиргача қилинган ишларга холисона баҳо берсак, йўл қўйилган хато ва камчиликларни бартараф этиш чораларини белгиласак, мавжуд имкониятларимиз, ҳали ишга солинмаган ички ресурсларимиздан келиб чиққан ҳолда, истиқбол режаларимизни аниқлаб олсак, мақсадга мувофиқ бўлади, деб ўйлайман.

Бу борада биргина мисол келтирмоқчиман.

Маълумки, 90-йилларнинг бошида собиқ шўро ҳудудида рўй берган иқтисодий таназзул натижасида бизнинг юртимизда, жумладан, Жиззахда ҳам айрим ишлаб чиқариш корхоналари тўхтаб қолган эди. Вилоят марказидаги ишқорли аккумуляторлар ишлаб чиқарадиган завод бир неча йил давомида маҳсулот бермади.

Бугунги кунда шу завод негизда Американинг "Эксайд" фирмаси билан ҳамкорликда йилига 1 миллион дона қўрғошинли аккумулятор батареялари ишлаб чиқарадиган ҳамда 8 минг тонна иккиламчи қўрғошинни қайта ишлаш қувватига эга бўлган "Узэксайд" қўшма корхонаси ташкил этилди. Бунга 78 миллион АҚШ доллари миқдоридаги хорижий сармоя жалб қилинмоқда.

Насиб этса, 2000-2001 йилларда 450 киши меҳнат қиладиган бу корхона ишга тушади. Завод маҳсулотининг 50 фоизи экспорт қилинади.

Айтиш мумкинки, ҳали бу корхона қошида яна янги-янги ишлаб чиқариш қувватлари, хизмат кўрсатувчи соҳалар, маданий-маиший тармоқлар ривожланади. Бу эса яна қўшимча минг кишини иш билан таъминлаш имконини беради. Айни вақтда, мавжуд қийинчиликларга қарамасдан қурилган бу заводни валюта ишлаш ва янги иш жойлари ташкил қилишнинг бир намунаси десак, хато бўлмайди.

Ёки яна бир мисол.

Жиззахдаги қуюв-механика заводи қурилиши ҳам тугалланмай ётган эди. У Ўзбекистон Фанлар академияси тасарруфига ўтказилиб, ишлаб чиқариш марказига айлантирилди. Ҳозирги кунда бир неча турдаги халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқарилмоқда. Айниқса, бу ерда тайёрланаётган йўлак плиталарига талаб катта.

Енгил саноат тармоқлари, савдо ва хизмат кўрсатиш соҳаларида хорижий сармоялар иштирокида яна бир неча қўшма корхоналар барпо этилди. Айни

пайтда "Жизантеп", "Жибри", "МК Трайдинг" каби 16 та қўшма корхона саноат маҳсулотлари ишлаб чиқармоқда.

Умуман олганда, 1991 йилдан 1999 йилгача бўлган даврда ялпи маҳсулот ишлаб чиқариш ҳажми уч баробар ортди.

Ҳозирги кунда Учкулоч конидан йилига 2 миллион тонна қўрғошин-рух рудаси олинмоқда. Оқтош, Қоратош, Узук мрамар конларида ҳам харидоргир маҳсулот ишлаб чиқарилмоқда. Вилоятда, шунингдек, йилига 100 минг тонна оҳак тайёрловчи завод ишлаб турибди. Жиззах пластмасса заводи қошида эса йилига 300 минг дона чинни буюмлар ишлаб чиқарадиган цех ишга туширилди.

Қишлоққа саноатни олиб келиш — ислоҳотларнинг муҳим бир қисмидир. Шу маънода Бахмал туманида 10 миллион дона фишт ишлаб чиқарадиган, Зарбдор туманида 8 минг тонна пахта толасини қайта ишлайдиган, Фориш туманида эса 860 минг тонна оҳактошни парчалайдиган корхоналар ишлаб тургани эътиборга молиқдир.

Жиззах вилоятида қазилма бойликларнинг катта миқдордаги захиралари мавжуд. Бахмал, Фаллаорол, Зомин, Фориш ва Зафаробод туманларида жойлашган конлар бағрида олтин, кумуш, вольфрам, қўрғошин, рух, темир, гранит, корунд каби ноёб моддалар бор. Улардан халқ манфаати йўлида фойдаланиш истиқболдаги муҳим вазифаларимиздан биридир.

Замонавий алоқа воситаларини кенгайтириш соҳасида қилинган ишлар ҳақида алоҳида гапириш ўринли, деб ўйлайман. Куни кеча Жиззахда индонезиялик ҳамкорлар билан Япониядан 35 миллион АҚШ доллари миқдордаги мукамал алоқа ускуналари олиб келиниб, ишга туширилгани — бунинг яна бир далилидир.

Бу катта ишнинг бошланиши, холос. Вилоятда 2003 йилгача яна 150 миллион АҚШ доллари ҳажмида хорижий сармоя ўзлаштирилиб, янги алоқа тармоғи ву-



жудга келтирилади. Натижада Фориш, Бахмал, Фаллаорол сингари туманларимизнинг энг чекка қишлоқларида ҳам дунёнинг исталган нуқтаси билан боғланиш имконияти туғилади.

Муҳтарам биродарлар!

Вилоятда қишлоқ хўжалигини замон талаблари асосида ислоҳ қилиш борасида ҳам сезиларли ишлар амалга оширилмоқда. Жумладан, узоқ вақтлардан бери ўз ҳолига ташлаб қўйилган ариқ-зовурлар, дренаж қувурлари тозаланиб, ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш бўйича дастлабки муҳим қадамлар қўйилди. Лекин бу борадаги ишлар ҳали етарли эмас.

Қишлоқ хўжалиги самарадорлигини оширишда мулкчиликнинг шаклини ўзгартириш, ерни ўз эгасига топшириш, илғор технологияларни қўллаш ижобий натижа бериши шубҳасиз.

Шу маънода бугун вилоят далаларида Американинг 128 та "Кейс" галла комбайни, 107 та пахта териш комбайни, 206 та "Магнум" трактори юксак унум билан ишлатилаётгани эришилган ютуқларда муҳим омил бўлди.

Вилоятдаги мавжуд 128 та хўжалиқдан 125 таси бугунги кунда нодавлат мулк шаклига эга.

Вилоятда ерга бўлган муносабат ўзгараётганини фермер, деҳқон хўжалиқларининг сони тобора ортиб бораётганидан ҳам билса бўлади.

1994 йилда вилоятда 1600 га яқин деҳқон ва фермер хўжалиги бўлиб, уларнинг ихтиёрида 50 минг гектар ер бўлган бўлса, 1999 йилда бу рақам икки ярим баробар ортиб, улар тасарруфидаги ер майдони 116 минг гектардан ошгани кўп нарсани англатади.

Агар ер ўзининг ҳақиқий эгасини топса, у қандай натижаларга олиб келишини қуйидаги мисолда яққол кўриш мумкин.

Яхши биласизлар, Арнасой тумани кўп йилдан буён пахта тайёрлаш режасини бажармай келарди. Бу йил тумандаги 11 та қолоқ хўжалик тарқатилиб,

уларнинг ер майдони деҳқон ва фермерларга бўлиб берилди. Бунинг натижаси бир йилдаёқ кўзга яққол кўринди-қолди. Туман пахта, валла топшириш бўйича шартнома режаларини ортиғи билан бажарди.

Зафаробод туманида ҳам бу тажриба ижобий самара берганини алоҳида айтиб ўтмоқчиман.

Ёки яна бошқа бир мисол.

Дўстлик туманидаги "Манас" ижара ширкатлар бирлашмасида Гадойбой Шодиев бошлиқ фермер хўжалиги бор. У ўз фарзандлари ва набиралари билан 21 киши бўлиб деҳқончилик қилади. Тўрт йилдирки, бу фермер хўжалиги юқори ҳосил олади. Бу йилги ҳосилдорлик 41 центнерни ташкил этди. Албатта, даромад ҳам шунга яраша бўлди. Ҳозирги кунда бу хўжаликнинг битта "КамАЗ" машинаси, иккита "Алтай", учта "Беларусь" трактори, учта енгил машинаси бор.

Ҳалол меҳнати билан ўзига ҳам, оиласига ҳам, элу юртга ҳам катта наф келтираётган шундай одамларга ҳар қанча ҳавас қилсак, уларга раҳмат айтсак, арзийди.

Муҳтарам биродарлар!

Яхши биласизларки, Жиззах вилоятининг иқлим шароити бир қанча ўзига хос хусусиятларга эга. Мисол учун, бир жойда ҳосил тақдири ёфингарчилик билан боғлиқ бўлса, яна бир жойда суғориш артезиан қудуқлари, бошқа ҳудудда эса дарё суви ҳисобидан амалга оширилади. Шу сабабли деҳқончилик ривожини Жанубий Мирзачўл канали, Жиззах, Зомин, Қоровултена сув омборлари, Жиззах бош насос станцияси каби муҳим ва йирик суғориш иншоотларидан қай даражада омилкорлик билан фойдаланиши-мизга боғлиқ.

Хўш, қишлоқ хўжалиги самарадорлигини ошириш, мўл-кўл маҳсулот етказиш учун, аввало, нима талаб қилинади? Табиийки, ер керак. Бу масала бўйича, айтилик, Фарғона водийси вилоятларида қийинчилик бўлиши мумкин, аммо сизларда бундай муаммо йўқ.

Шу муносабат билан вилоят иқтисодиётини ривожлантириш билан боғлиқ, ҳаммамизни ўйлантириб турган қуйидаги муаммоларни ҳал этиш зарур.

**Биринчидан.** Вилоятдаги ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилашга қаратилган чора-тадбирлар тизimini ишлаб чиқиш ва уни босқичма-босқич амалга ошириш. Бунда хорижий инвестициялар ва ички имкониятларимиздан фойдаланиш.

**Иккинчидан.** Ер ресурсларидан оқилона, тежамкорлик билан фойдаланиш. Қишлоқ хўжалигида мулк шаклини ижобий самара берадиган асосда ўзгартириш борасидаги ишларни изчил давом эттириш.

**Учинчидан.** Қишлоқ хўжалигидаги сув танқислиги билан боғлиқ муаммоларни ҳал қилиш мақсадида аниқ чоралар кўриш. Жумладан, 2001-2005 йиллар мобайнида Зомин сув омбори ҳавзаси ва Зарафшон дарёсидан тортиладиган 213 километрлик минтақавий сув ўтказиш тармоғи қурилишини тугаллаш.

**Тўртинчидан.** Аҳолини иш билан банд қилиш, биринчи навбатда, қишлоқ жойларида янги иш ўринларини яратиш, меҳнат бозорини шакллантириш. Бу борада вилоят бўйича махсус дастур ишлаб чиқиш ва амалга ошириш. 2005 йилгача қўшимча 60 минг янги иш ўринларини ташкил этиш.

Ҳурматли сайловчилар!

Менинг сайловолди дастурида бу долзарб масалага алоҳида эътибор қаратилган. Ҳозирги вақтда Жиззах вилояти бўйича 12 минг 300 кишининг бандлик хизматларида рўйхатда тургани муаммонинг нечоғлиқ муҳимлигини кўрсатади.

Шу ўринда бир ҳақиқатни айтиб ўтсам. Бу рақам — статистика идораларининг берган маълумоти. Ҳаётда эса, афсуски, кўпинча бундай қоғозлар ҳақиқий аҳволни акс эттиролмайди. Буни очиқ тан олиб айтишимиз керак. Ҳатто, шундай одамлар ҳам борки, иш сўраб бориладиган идора қаердалигини ҳам билмайди. Демак, меҳнатга лаёқатли бу одам-

ларга муносиб иш топиб бериш, уларнинг муаммоларини ҳал қилиш — энг муҳим вазифамиздир.

Ҳурматли Жиззах аҳли!

Юртимизда амалга оширилаётган жамики ўзгаришлар, ислоҳотларнинг бош мақсади — халқимизга муносиб турмуш шароити яратиб беришдан иборат эканини яхши биласизлар. Айниқса, бу борада аҳолини тоза ичимлик суви ва газ билан таъминлаш масаласи алоҳида аҳамиятга эга.

Вилоятда аҳолини ичимлик суви билан таъминлаш юзасидан катта ишлар қилинди. Таққослаш учун эътиборингизга иккита рақамни ҳавола этмоқчиман. Ўйлайманки, уларни қиёслаб, ўзингиз бу ҳақда аниқ тасаввур ҳосил қиласиз.

Мисол учун, 1995 йили вилоят аҳолисини табиий газ билан таъминлаш 52 фоизни ташкил этган бўлса, бугунги кунга келиб бу кўрсаткич 72 фоизга етди. Тоза ичимлик суви билан таъминлаш эса шу давр мобайнида 56 фоиздан 76 фоизга кўтарилди.

Ўзингиз бир ўйлаб кўринг, ўтиш даврининг ҳозирги қийин иқтисодий шароитида, бор-йўғи тўрт йил ичида бундай катта ҳажмдаги ишларни амалга ошириш ўз-ўзидан бўлмайди.

Албатта, бу соҳада қилган ишларимиз ҳали бизни қониқтирмайди. Шу сабабли 2000-2005 йиллар мобайнида вилоят бўйича аҳолини газ ва ичимлик суви билан таъминлаш даражасини тегишли тарзда 91 ва 92 фоизга етказиш мўлжалланмоқда. Бунда 7 миллиард сўм капитал маблағ сарфланиб, 2003 йилда ишга тушириладиган Зомин — Даштобод — Зарбдор ҳамда Зарафшон-Мирзачўл ичимлик суви тармоғи муҳим аҳамият касб этади.

Ўйлайманки, мўлжалдаги ана шу ишлар амалга оширилгач, Жиззах вилоятида бу борадаги аҳвол тубдан яхшиланади.

Қадрли дўстлар!

Хабарингиз бор, биз 2000 йилни мамлакатимизда Соғлом авлод йили деб эълон қилдик. Ёш авлод

ҳақида доимий ғамхўрлик — ижтимоий сиёсатимизнинг узвий қисмидир.

Ёшлар тарбияси, баркамол авлод деганда, биз Ўзбекистоннинг буюк келажагини назарда тутамиз. Ўсиб келаётган ёш авлоднинг эҳтиёжларини ҳисобга олган ҳолда, 2005 йилгача қўшимча равишда 36 минг ўқувчи ўрни ташкил этиш кўзда тутилмоқда. Вилоятдаги 2 та олий ўқув юртида 3 минг 360 нафар талаба, 16 та ўрта махсус ўқув юрти ва коллежларда 11 минг 600 дан зиёд ёшлар таълим олмоқда.

Кадрлар тайёрлашнинг миллий дастурига мувофиқ, ҳозирги кунда вилоятда 4 та касб-ҳунар коллежи ва битта академик лицей фаолият кўрсатмоқда. Шу кунларда вилоятнинг барча туманларида биттадан, жами 12 та коллеж ва 1 та академик лицей қурилиши бошлаб юборилган. 2005 йилгача эса яна 89 та касб-ҳунар коллежи ва 5 та академик лицей қуриш режалаштирилган.

Бутунги кунда вилоятдан 21 нафар ўғил-қизимиз "Умид" жамғармаси йўлланмаси билан дунёнинг маанаман деган олий ўқув юртларида таҳсил олаётгани жиззахлик фарзандларимизнинг билимга чанқоқлиги ва тиришқоқлигидан далолатдир.

Мактаб-маориф ҳақида сўз юритар эканмиз, мен ҳозирги ўтиш даврида ҳаёт қийинчиликларига мардона бардош бериб, ўз касбига садоқат кўрсатиб, ёш авлодга билим ва тарбия бериб келаётган минглаб фидойи муаллимларимизни, мураббий ва устозларни алоҳида ҳурмат билан тилга олмоқчиман.

Шуни таъкидлаб ўтмоқчиманки, Ўзбекистонни 2005 йилгача бўлган даврда ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш дастурида бу тоифа вакилларига муносиб моддий шарт-шароит ва имтиёзлар яратиб бериш алоҳида кўзда тутилган.

**Ҳурматли дўстлар!**

Халқ саломатлигини сақлаш масаласига Жиззах вилоятида, бутун мамлакатда бўлгани каби, устувор вазифа деб қаралмоқда. Ҳозирги вақтда бу ерда 59

та касалхона, 170 дан ортиқ амбулатория-поликлиника, жумладан, 72 та қишлоқ шифокорлик амбулаторияси ва 32 та қишлоқ шифокорлик пункти ишлаб турибди.

Айни пайтда Жиззах шаҳрида замонавий тез тиббий ёрдам маркази реконструкция қилинмоқда. Марказ янги йилнинг биринчи чорагида фойдаланишга топширилади.

Вилоятда соғлиқни сақлаш тизимини такомиллаштириш мақсадида 2002 йилгача 112 та қишлоқ врачлик пункти қуриш кўзда тутилмоқда. Бу мақсад учун 1 миллиард 600 миллион сўм капитал маблағ ажратилади. Шунингдек, 2000 йилда Бахмал туманида 260 ўринли шифохона беморларга хизмат кўрсата бошлайди.

Жиззах табиати соғломлаштириш масканлари яратиш учун жуда қулай. Вилоятнинг тоғ ва тоғ ёнбағирларидан иборат жойларида таркибида темир, олтингугурт, водород, радий, кремний кислотаси, карбон газы, турли ишқорли маъданлар мавжуд бўлган бир қатор шифобахш сув манбалари бор. Зомин, Фаллаорол, Фориш, Мирзачўл туманларида шундай шифобахш сув ва маъданлар билан даволовчи сихатгоҳлар ишлаб турибди. Бундай шифо масканларини кўпайтириш бўйича вилоятда ҳали фойдаланилмаётган имкониятлар мавжуд. Бинобарин, бу соҳада кўп иш қилишимизга тўғри келади. Бунга биз алоҳида эътибор беришимиз керак.

Муҳтарам юртдошлар!

Биз ҳар бир янги йилга яхши ният билан ном берамиз. Ўтиб бораётган йилимизни Аёллар йили деб атаган эдик. Шу муносабат билан вилоятда хотин-қизларимизнинг мавқеини кўтариш, уларга муносиб турмуш шароитлари яратиб бериш бўйича кўп-кўп савобли ишлар бажарилди.

Жумладан, "Оналик ва болалиқни муҳофаза қилиш маркази"ни таъмирлашга 111 миллион сўм, барча қулайликларга эга бўлган 200 ўринли замонавий туғ-

руқхона қурилишига 250 миллион сўм маблағ сарфланди. Вилоят, туман миқёсида хотин-қизлар масалалари бўйича ҳоким ўринбосарлари фаолият кўрсатишини яхши биласизлар. Жиззах вилоятида эса бундай лавозимлар ҳар бир хўжалик бўйича таъсис этилгани диққатга сазовордир.

Ўзбекистондаги энг ёши улуг момо — Тоқчилик қишлоғида яшайдиган 122 яшар Лутфи Шодиева юртимизнинг табаррук инсонларидан биридир. Чунки, юз йилдан ортиқ умр кўриш — ҳаммага ҳам насиб этавермайдиган бахт.

Вилоятда бир асрдан ортиқ умр кўраётган 90 дан зиёд пиру бадавлат отахону онахон, 79 минг 400 нафақадор бор. Уларга алоҳида ҳурмат-эҳтиром кўрсатиш, дуосини олиш — барчамизнинг инсоний бурчимиздир.

Азиз юртдошлар!

Ватанимизнинг хавфсизлигини таъминлаш — барчамизнинг бугунги энг асосий ишимиз бўлмоғи шарт. Халқимизнинг осуда ҳаётини сақлаш йўлида туну кун амалга ошираётган ишларимиз барчангизга маълум. Эндиликда одамларимиз дўст ким, душман кимлигини яхши билиб олди.

Мамлакатимиз ҳаётига таҳлика солиши мумкин бўлган турли хавф-хатарлар ҳақида гап борар экан, мен биринчи галда жамиятни ичидан емирадиган бепарволик, лоқайдлик, ўзибўларчилик асоратларини, амалдорлар орасидаги коррупция, порахўрлик, таъмагирлик каби ярамас иллатларни йўқ қилишга алоҳида эътибор қаратиш зарурлигини таъкидлайман.

Ватанни ҳимоя қилиш — Ўзбекистон ҳар бир фуқаросининг муқаддас вазифасидир. Бу ҳақиқат, айниқса, ҳозирги кунда чегара ҳудудида жойлашган Жиззах вилоятида янада муҳим аҳамият касб этмоқда.

Айнан Жиззах вилоятида Марказий ҳарбий округ ташкил этилгани эл-юрт тинчлигини, сарҳадларимиз дахлсизлигини сақлаш борасида қилинаётган амалий ишларимизнинг яна бир кўринишидир.

Яхши биласизки, Жиззахда истиқлолнинг дастлабки йилларида ҳарбий учувчилар тайёрлайдиган олий билим юрти ташкил этган эдик. Мазкур билим юртида таҳсил кўраётган ботир ўғлонларимиз осмонимизнинг мусаффолигини, халқимизнинг осойишта ҳаётини садоқат билан ҳимоя қилиши шубҳасиз.

Айтмоқчиманки, чегараларимиз мустаҳкам, посбонларимиз ҳар қандай тажовузларни бартараф эттишга қодир. Бу масалада Жиззах халқи, бутун мамлакатимиз аҳли бежавотир ва хотиржам бўлиб, ўз тинч меҳнати билан банд бўлавериши мумкин.

Ҳурматли биродарлар!

Жиззахлик спортчилар эришяётган катта ютуқлар ҳақида ҳам икки оғиз айтиб ўтмоқчиман. Жаҳон бокс майдонларида Ўзбекистон байроғини банд кўтарган, давлатимиз мадҳиясининг янграшига сабаб бўлган жаҳон чемпиони Лазиз Зокиров ҳам Жиззах фарзандидир. Бугунги кунда бу азамат йигитимиз эришган зафарлар билан бутун Ўзбекистон фахрланади.

Миллий спорт турларига, халқ ўйинларига Жиззахда алоҳида эътибор берилаяпти. Яқинда Жиззах шаҳрида республика хотин-қизлари ўртасида ўтказилган "Тўмарис мусобақалари" ҳам ана шу ишларнинг манتيқий давомидир.

Вилоят марказида спортнинг жуда кўп турлари билан шуғулланиш имконини берадиган улкан спорт мажмуи жадал суръатлар билан барпо қилинмоқда. Бу қурилишга 1 миллиард 200 миллион сўм ҳажмидаги капитал маблағ сарфланаётгани аҳоли саломатлигини мустаҳкамлашга қаратилаётган катта эътибордан далолат беради. Насиб бўлса, бу иншоот Наврўз кунларида жиззахликларга хизмат қила бошлайди.

Қадрли дўстлар!

Истиқлол йилларида мамлакатимизда кўплаб янги янги қурилишлар, тураржой бинолари, боғ-роғлар, маданий-маиший иншоотлар, равон йўللари мухташам кўприклар барпо этилмоқда. Халқимиз: "Биз-



дан озод ва обод Ватан қолсин!" деган улуғ шиорни, буюк интилишни қалбига жо қилиб, беқиёс ишларни амалга оширмоқда.

Сизнинг вилоятингизда ҳам бу борада қилинаётган салмоқли ишлар кишини қувонтиради. Вилоят марказининг ўзида 20 та бир-биридан чиройли маҳалла гузари, Истиқлол боғи, болалар аквапарки, Сангзорқўл дам олиш маскани, ёпиқ сув спорти саройи, халқаро талабларга жавоб берадиган теннис корти, Хотира хиёбони, "Маънавият ва маърифат" маркази вилоят бўлимининг муҳташам биноси барпо этилгани бунинг тасдиғидир.

Муҳтарам биродарлар!

Бугун бағри кенг, ғурури баланд, заҳматкаш Жиззах халқи янги-янги марраларга эришиш мақсадида астойдил бел боғлаб меҳнат қилмоқда. Албатта, барчамиз яхши тушунамиз — ҳаётимизда ҳали бошимиздан ошиб-тошиб ётган муаммо ва қийинчиликлар мавжуд. Олдимизда ҳали кўп синовлар турибди.

Лекин мен ўзимга бир ҳақиқатни англаб олганимни сизларга аён қилмоқчиман. Агар Жиззах эл-юртининг ишончини қозониб, уларнинг қалбида бўлган орзу-умидларини англаб, ғурур ва ифтихорини уйғотиб, юрак-юрагига етиб борсангиз, бу халқ, бу эл ҳар қандай қийинчиликлар ва синовларга бардош бериб, кўзланган марраларни эгаллайди, ўз мақсадларига албатта етади.

Бу ҳақиқатни мен ўз ҳаётимда, ўз тажрибамда кўп йиллар давомида кузатдим, бу халққа ишондим — инондим.

Сиз — азизларга соғлиқ-омонлик, бахту саодат, янги-янги зафарлар тилайман.

Ҳамиша осмонимиз мусаффо, юртимиз тинч, хонадонларимиз обод бўлсин!

*Жиззах вилояти сайловчилари вакиллари  
билан учрашувда сўзланган нутқ,  
1999 йил, 9 декабрь.*

## ХАЛҚҚА ХИЗМАТ ҚИЛИШ — ОЛИЙ БАХТ!

Ассалому алайкум, қадрли дўстлар!

Муҳтарам ватандошлар!

Авваламбор, бугун гўзал Сирдарё заминида сиз — муҳтарам юртдошларим билан учрашганимдан хурсанд бўлганимни ва барчангизга, сиз орқали бутун Сирдарё аҳлига ўз ҳурмат-эҳтиромимни билдирмоқчиман.

9 январь кунни бўладиган Президентлик сайловида биз давлат раҳбари, халқ тили билан айтганда, Юртбошини сайлаймиз.

Мен Юртбоши деганда, аввало, бугун бир мамлакат, бугун бир давлат тақдири учун масъул, шу юртда яшайдиган, ҳаёт кечирадиган миллионлаб одамларнинг дунёқарашини, тафаккурини, халқнинг энг эзгу орзу-умидларини ўзида мужассам этадиган ва шу интилишларни рўёбга чиқаришга қодир бўлган одамни тушунаман.

Юртбоши деганда, том маънода катта ҳаётий тажрибага, кенг ва чуқур билимга эга бўлган, бошқаларга нисбатан узоқроқни кўрадиган раҳбарни кўз ўнгимдан ўтказаман.

Мен Йўлбошчи деганда, бугунги ўта мураккаб, таҳликали замонда ғоят муҳим, шу билан бирга, нозик ва қалтис муаммоларни чуқур таҳлил қилиб, негизига етиб бориб, ҳар қандай вазиятда ҳам — сиёсий, иқтисодий, маънавий ҳаётимизнинг барча йўналиш ва жараёнларида ҳам — ягона тўғри йўл, оқилона ечим топа оладиган одамни назарда тутаман.

Мен давлат раҳбари, Президент деганда, фақат хорижий ўлкаларга бориб, у мамлакатларнинг бошлиқлари билан учрашиб қўл олинадиган кишини эмас, балки ўз давлатининг, ўз халқининг миллий манфаатларини тўла ифода эта оладиган ва қатъият билан ҳимоя қила оладиган одамни тасаввур қиламан.

Қисқа қилиб айтганда, Юртбоши — ниҳоят даражада оғир, мураккаб ва масъулиятли бир вазифани ўз зиммасига олиб, унга инонган одамларнинг ишончини оқлаш учун — бу баландпарвоз гап бўлиб туюлмасин — шу олий мақсад йўлида ўз ҳаётини фидо қилишга ҳам тайёр туриши зарур.

Менинг номзодимни ана шундай юксак масъулиятли лавозим — Президентликка кўрсатган, қўллаб-қувватлаган Халқ депутатлари Сирдарё вилояти кенгашига, барча сирдарёлик фуқароларга чин қалбимдан ташаккур айтаман.

Мана, ҳозиргина ҳурматли ишончли вакилим Сайдулла Абдуқодиров сизларни менинг таржимаи ҳолим ва сайловолди дастурим билан таништирди.

Ўйлайманки, менинг таржимаи ҳолим, ҳаёт йўлим, фаолиятим, Ватанимизнинг мустақиллиги, халқимизнинг тинч ва фаровон турмуши йўлида нимаики иш қилган бўлсам, буларнинг барчаси сизларга озми-кўпми маълум.

Чунки бу улуғвор ишларни биз бутун халқимиз, жумладан, вакиллари мана шу залда ўтирган Сирдарё аҳли билан биргаликда, бир ёқадан бош чиқариб амалга оширдик. Нималарга, қандай марраларга эришган бўлсак, барча-барчасининг негизида бағри кенг, танти халқимизнинг меҳнати, орзу-умидлари, интилишлари мужассамдир. Барчамизни бирлаштирадиган ягона мақсад — Ўзбекистонимизни буюк ва қудратли давлатга айлантириш, эл-юртимиз учун фаровон ҳаётга эришиш, жаҳон ҳамжамиятида ўзимизга муносиб ўрин эгаллашдир.

Қадрли дўстлар!

Менинг бугунги учрашувдан асосий мақсадим — аввало, сиз — азизлар билан дийдор кўришиш. Чун-

ки мана шу залда ўтирганларнинг аксариятини, узоқ-яқиндан бўлса ҳам, танийман, кўп йиллар давомида, қаерда бўлса ҳам, учрашганман, суҳбат қурганман. Ва шундан бахтиёрман.

Шу учрашувлардан фойдаланиб, мана шу тупроқда яшаётган инсонлардан ҳол-аҳвол сўраш, бугунги ҳаёт муаммолари ҳақида, эртанги режаларимиз, орзу-ниятларимиз, мақсадларимиз ҳақида фикр алмашиб олишдир.

Мақсад аниқ — қандай қилиб бугун ҳаётимизда йўл қўйилаётган хато-камчиликлар, нуқсонлар, адолатсизликни бартараф этиш, ишимизнинг самарасини ошириш ҳисобидан халқимизнинг оғирини енгил қилиш, одамларни рози қилиш мумкин?

Рухсатингиз билан, аввало, Сирдарё вилоятининг салоҳияти ва имкониятлари ҳақида тўхталиб ўтсам.

Бугунги кунда Сирдарё мамлакатимиз иқтисодиётида салмоқли ўринга эга.

Саноат соҳасини олсак, ўнлаб йирик ишлаб чиқариш корхоналари Сирдарё вилоятида жойлашган.

Шу маънода Ўзбекистонда ишлаб чиқариладиган электр қувватининг қарийб учдан бир қисмини етказиб берувчи Сирдарё ГРЭСи ҳақида гапирсак, ҳар томонлама ўринлидир.

Вилоятда ялпи маҳсулот ишлаб чиқариш ҳажми 1991 йилда тўрт миллиард сўмни ташкил этган бўлса, бу кўрсаткич 1999 йилга келиб қирқ миллиард сўмга етди.

Охириги йилларда Гулистондаги ёғ-экстракт, қурилиш ашёлари, пахта тозалаш заводлари қаторига хорижий ҳамкорлар билан биргаликда ташкил этилган йигирмадан ортиқ янги-янги корхоналар қўшилди.

Ҳозирги вақтда Сирдарё вилояти бўйича машинасозлик комплексида 2 миллиондан ортиқ, кимё саноатида 6 миллиондан кўпроқ, электротехника саноатида тахминан 2 миллион АҚШ доллари миқдоридаги бир қанча йирик лойиҳаларни ишлаб чиқаришга жорий этиш мўлжалланмоқда.

Шунингдек, пахтани қайта ишлаш ва тўқимачилик саноати бўйича 55 миллион, паррандачиликка ихтисослашган хўжаликлар базасида умумий миқдори 10 миллион, балиқчилик соҳасида 700 минг доллар миқдорида хорижий инвестициялар киритилиб, қўшма корхоналар ташкил қилиш ишлари давом этмоқда.

Мана шу лойиҳаларни амалга ошириш натижасида ўн минг, кичик корхоналар ҳисобидан эса ўн беш минг янги иш ўринлари ташкил этиш режалаштирилган.

Лекин, шуни алоҳида таъкидлашимиз лозимки, бандлик хизмати идораларида ҳали кўпгина кишининг рўйхатда тургани бу масаланинг долзарблигини кўрсатади.

Ва шу муаммоларни ҳал қилишда Сирдарё вилоятида ҳали кўп масалаларни ечиш, аввало, кичик ва ўрта бизнес ҳаракатини ривожлантириш, бозор инфратузилмасини барпо этиш йўлида кўпгина тўсиқловларни олиб ташлаш бугун кун тартибида энг зарур вазифа бўлиб турибди.

**Ҳурматли дўстлар!**

Сирдарё вилояти мамлакат агросаноат мажмуида муҳим ўрин эгаллайди, дейишга барча асосимиз бор. Чунки вилоят пахта, ғалла ва чорвачилик маҳсулотлари етиштириш бўйича кенг имкониятларга эга.

Вилоятда давлатга пилла, ғалла топишириш режалари бажарилмоқда. Аммо, афсуски, сирдарёликлар бир неча йилдан буён пахта тайёрлаш режаларини удралай олмаяптилар. Гарчи жорий йилда ўтган йилдагига нисбатан 80 минг тонна кўп пахта тайёрланган бўлса-да, вилоят бўйича режа бажарилмади. Бу ҳол, табиийки, одамларнинг даромадига, уларнинг турмуш даражасига салбий таъсир қилади. Бу ҳақда ҳаммамиз биргаликда жиддий бош қотиришимиз керак.

Лекин Боёвут, Ховос, Гулистон ва Сайхунобод туманлари пахтакорларининг йиллик режани удралагани, боёвутлик Мирзаев ва Бойматов, сайхунобод-

лик Норов ва Тошпўлатов бошлиқ оилавий пудрат жамоалари, Гулистон туманидаги Абзалов ва Қудратов, ховослик Хўжамуродов ва Ҳотамов бошлиқ фермер хўжаликларида ҳосилдорлик 35-40 центнерни ташкил этгани бу борада амалий имкониятлар борлигини кўрсатади.

Шу билан бирга, адолат юзасидан бир ҳолатни тан олиш лозим: Сирдарё вилояти деҳқонлари мамлакатимизнинг бошқа минтақаларидан жиддий фарқ қиладиган — ёзи иссиқ ва қуруқ келадиган оғир бир шароитда ҳосил етиштирадилар.

Суғориладиган ерларнинг аксарият қисми турли даражада шўрлангани, мавсумий гармсел ва Бекобод шамоли деҳқончилик учун ноқулай шароитларни келтириб чиқаради.

Қадрли Сирдарё аҳли!

Албатта, қийинчиликлар ва турли муаммолар ўз йўли билан, лекин, авваламбор, шу заминда, шу дёрда яшайдиган, кун кўрадиган аҳолининг тақдири-ни, ҳаёт тарзини, эртанги истиқболини инobatта олган ҳолда, қўл қовуштириб ўтирмасдан, мана шундай оғир вазиятда барча куч-қудратимиз ва имкониятларимизни сафарбар қилиб, шу масалаларнинг ечимини топишимиз зарур.

Сирдарё вилоятининг ижтимоий-иқтисодий тараққиётини жадаллаштириш, бу борадаги мавжуд муаммоларни ҳал этиш учун қуйидаги вазифаларни амалга ошириш зарур, деб ўйлайман:

**Биринчидан.** Ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш ҳисобидан унумдорликни ошириш. Табиийки, бунга жуда катта маблағ талаб этилади. Чунки, йиллар давомида тўпланиб қолган муаммони бирданга ҳал қилиб бўлмайди. Лекин уни хорижий сармоялар ва ўз ички имкониятларимиздан фойдаланиб, изчил режа асосида, босқичма-босқич бажариш мумкин.

Бу йўлда дастлабки муҳим қадам қўйилди. Яқинда Ўзбекистон ва Осиё Тараққиёт банки ўртасида

имзоланган шартномага кўра, республикамиз учун ажратилган 72 миллион АҚШ долларининг 48 миллиони айнан шу муаммони ҳал этиш учун сарф қилинади. Бу иш тупроқ шароити энг оғир бўлган Оқолтин туманидан бошланади.

**Иккинчидан.** Вилоят ҳудудида етиштирилаётган қишлоқ хўжалиги маҳсулотларининг таркибини ўзгартириш масаласи турибди. Бунда кам ҳосил берадиган ерларга яхши ҳосил берадиган бошқа экин турларини экиш тажрибасини кенг қўллаш кераклигини ҳаётнинг ўзи тақозо қилмоқда.

Масалан, гектаридан ўн центнердан ортиқ пахта бермайдиган ерларга бошқа харидоргир, серҳосил экинлар экиш. Мисол учун, аввало, ана шундай ерлар ҳисобидан вилоятдаги шолиторларни кўпайтириб, маълум даражада қишлоқ хўжалиги самарадорлигини ошириб, деҳқоннинг косасини оқартириш мумкин.

**Учинчидан.** Сирдарё вилоятида бошқа вилоятларга нисбатан энг долзарб масала — фермерлик ҳаракатини кенг кўламда ривожлантириш, ана шу мақсадда барча имтиёзли шарт-шароитларни ташкил қилиб бериш. Минг афсус, шуни барчамиз тан олишимиз керакки, кечаги совхоз, яъни давлат хўжаликлари Сирдарёда ўз номини ўзгартирган бўлса ҳам, амалда эски иш услублари сақланиб қолмоқда. Аввало, деҳқонларда эгалик ҳиссиётини тарбиялаш, уларга тегишли шароит яратиб бериш масаласида биз ҳали-бери амалий ишларга ўтаётганимиз йўқ.

**Тўртинчидан.** Қишлоқ хўжалигини замонавий техника воситалари билан таъминлаш даражасини ошириш. Вилоятда сув ресурслари ва ишчи кучининг чекланганлигини ҳисобга олиб, илғор технологияларни жорий этиш. Оқар сув захираларидан оқилона фойдаланиш муаммоларини ҳал қилиш учун махсус дастур ишлаб чиқиш кераклигини ҳаётнинг ўзи талаб этмоқда.

**Бешинчидан.** Қишлоқ хўжалиги ишларига мавсумий ишчи ва ҳашарчиларни жалб этиш тажрибаси катта сарф-харажатларга сабаб бўлаётганини ҳисобга олиб, бу маблағларни қишлоқ инфратузилмасини яхшилашга йўналтириш кўнроқ самара беради. Аввало, шу заминда, шу тупроқда яшаётган, хизмат қилаётган меҳнаткашларнинг дардини ўйлаб, уларга муносиб маиший шарт-шароит туғдириб бериш кераклигини яхши англаб олишимиз даркор.

Мисол учун, биргина жорий йилнинг ўзида четдан олиб келинган турли ёрдамчи ва ҳашарчиларга 500 миллион сўм миқдорда маблағ сарфланган. Аммо бунинг қандай натижа бергани сизларга яхши маълум.

Ўзингиз ўйланг, агар биз зарур имкониятни яратиб берсак, уй-жойини тўғрилаб берсак, йўли, газни, сувини ҳал қилиб берсак, айтайлик, Фарғона, Андижон ёки Наманган вилоятларидаги иш тополмай юрган, лекин тоғни урса, талқон қиладиган одамлар бу жойларга доимий яшаш, ишлаш учун жон-жон деб келмайдими?

Сирдарё вилоятига тегишли мана шу ва бошқа муҳим муаммоларни ечиш учун махсус бир ҳукумат комиссиясини тузиб, беш-ўн йиллар давомида амалга оширишга қаратилган алоҳида дастур ишлаб чиқиш вақти келди, деб ўйлайман.

Азиз биродарлар!

Бир нарсани барчамиз яхши англаб олганмиз: ҳар қандай ислоҳот, иқтисодиётдаги ҳар қандай натижанинг пировард мақсади — инсон, унинг манфаатларига, кишилар турмушини, маиший шароитини яхшилаш, фаровонлик даражасини юксалтиришга хизмат қилиши даркор.

Шу нуқтаи назардан қараганда, охириги йилларда Сирдарё вилоятида амалга оширилган ишларга ҳолисона баҳо берсак, долзарб ижтимоий масалаларни ҳал қилиш борасида сезиларли силжишлар бўлаётганини эътироф этишимиз керак.



Буни биргина мисол, яъни аҳолини тоза ичимлик суви ва табиий газ билан таъминлаш масаласи бўйича кўриб чиқайлик.

Вилоятда аҳолининг тоза ичимлик суви билан таъминланиши 1991 йилда атиги 64 фоиз бўлган бўлса, ҳозирги кунда бу кўрсаткич 93 фоизга етказилди.

Яъни эски замонда ўн йиллар давомида бажарилмаган ишларни бор-йўғи охирги етти-саккиз йилда бажарганимиз, шу билан аҳолининг, одамларимизнинг қанча-қанча юмушлари, муаммоларини, жумбоқларини ечиб берганимизни ҳисобга олсак, кўп нарсани англаб олишимиз мумкин. Шундай ижобий гапларни аҳолини табиий газ билан таъминлаш хусусида ҳам айтиш мумкин.

Биргина шу йилнинг тўққиз ойи мобайнида вилоятда 100 километрдан ортиқ газ қувурлари ётқизилди. Газ билан таъминлаш даражаси 1991 йилда 66,5 фоиз бўлган бўлса, ҳозирга келиб 86 фоизга етказилди.

2005 йилгача бу кўрсаткични ҳам 96 фоизга етказиш мўлжалланмоқда.

Кейинги саккиз йил мобайнида вилоят бўйича 63 минг оилага томорқа ва уй-жой қуриш учун 12 минг гектарга яқин ер ажратилгани алоҳида эътиборга молик. Бу — аҳолининг турмуш шароитини яхшилаш, қўшимча даромад топиш, бошқача айтганда, одамларни рози қилиш йўлида қўйилган муҳим қадамдир. Бундай тажрибани ҳар томонлама қўллаб-қувватлашимиз даркор.

Хурматли дўстлар!

Аҳоли саломатлиги тўғрисида қайғуриш, соғлом авлодни тарбиялаб, вояга етказиш соҳасида қилинаётган ишлардан хабардорсиз, албатта.

Бу борадаги ишларга ҳам қиёслаб баҳо берадиган бўлсак, шуни айтиш мумкинки, 1991 йили вилоят бўйича 40 та амбулатория ва фельдшерлик пункти бор эди. Сўнгги уч йилда яна 42 та янги қишлоқ врачлик пункти ишга туширилиб, уларнинг умумий сони 82 тага етди.

Энг замонавий асбоб-ускуналар билан жиҳозланган, кардиология, неврология, травматология бўлимларига эга бўлган 100 ўринли вилоят соғломлаштириш-реабилитация маркази 2000 йилнинг биринчи чорагида фойдаланишга топширилади.

Биз аҳоли соғлиғини сақлаш ҳақида қайғуриш билан бирга, шифокорлар, қишлоқ касалхоналарида хизмат қиладиган тиббиёт ходимларининг моддий-маиший эҳтиёжларини тўлароқ таъминлаш, уларнинг ўз фаолиятини самарали олиб бориши учун зарур шарт-шароитлар яратиб беришимиз керак. Бу ҳақда менинг сайловолди дастуримда алоҳида кўрсатиб ўтилган.

Муҳтарам юртдошлар!

Вилоят аҳолисининг қарийб ярмини 18 ёшгача бўлган йигит-қизлар, болалар ташкил қилади. Таълим-тарбия соҳасида ҳам кўзга кўринарли ишлар амалга оширилмоқда.

Сўнгги йилларда Сирдарё шаҳридаги педагогика билим юрти, Гулистон тумани ва Ширин шаҳридаги ҳунар-техника билим юртлари, Ширин шаҳридаги энергетика техникуми реконструкция қилиниб, коллежларга айлантирилди.

Вилоятда айни вақтда замон талабларига жавоб берадиган битта академик лицей фаолият кўрсатмоқда. 2005 йилгача вилоят бўйича 64 та коллеж ва 5 та академик лицей қуриш режалаштирилган.

Ёш авлодимиз биздан кўра кучли, билимли, доно ва, албатта, бахтли бўлишлари учун олдимизга қўйилган мақсад, ўйлайманки, ҳаммамизнинг ҳаётимиз мазмунига айланиши керак. Ана шу эзгу орзуимизни рўёбга чиқариш мақсадида 1997 йили иқтидорли ёшларнинг чет элда таълим олишларини қўллаб-қувватлаш "Умид" жамғармасини ташкил этган эдик. Бу борада катта ишлар амалга оширилаётганини жамонатчилигимиз билади, сизлар ҳам бундан яхши хабардорсиз.

Шу пайтгача 643 нафар иқтидорли фарзандимиз "Умид" жамғармаси танловида ғолиб чиқиб, чет эл-

ларда таълим олиш ҳуқуқини қўлга киритгани барчамизни қувонтиради, албатта. Лекин ана шу ёшлардан атиги 13 таси сирдарёлик йигит-қизлар эканига нима дейсизлар? Сирдарёдек катта бир вилоят учун бу оз эмасми?

Кўриниб турибдики, бу борадаги ишларни кучайтириш, болаларимизга чуқур билим бериш, айниқса, чет тилларни пухта ўргатиш, лицей ва коллежларнинг сонини кўпайтириш ва уларга энг яхши мутахассисларни таклиф қилиш керак, деб ўйлайман.

Азиз биродарлар!

Халқимизда: "Ўнта бўлса, ўрни бошқа", — деган нақл бор. Ушбу мақолни республикамиз вилоятларига нисбатан ҳам ишлатиш мумкин. Шу маънода Сирдарё вилояти ҳам мамлакатимиз ҳаётида бетакрор ўрин ва салоҳиятга эга.

Мен тарихчиларимиз ишлатадиган бир маълумотни сира қабул қилолмайман. Нима эмиш, Сирдарёнинг тарихи 1963 йилдан бошланар эмиш! Гўёки, бу ерда вилоят ташкил этилгунча ҳаёт бўлмагандек. "Ҳой, барака топкур, бунақа бемаъни гапни қаёқдан олдинг?" — дейдиган одам йўқ.

Сирдарё тарихи — халқимиз тарихининг узвий бир қисми сифатида узоқ ва қадимийдир. Зардуштийликнинг муқаддас китоби "Авесто"да Сирдарё Дану деб, қадимги юнон тарихчилари асарларида эса Яхартес — Яксарт деб аталган. Юртимизга араблар кириб келганидан сўнг бу дарё солномаларда "Сайхун" деб юритила бошлаган.

Ана шу даврларга оид манбаларда Сирдарё атрофида яшаган халқлар, уларнинг турмуш тарзи, урф-одатлари ҳақида муайян маълумотлар учрайди.

Тарихимиз ҳақида мушоҳада юритар эканман, яна бир ҳолат доимо эътиборимни ўзига тортади. Мустабид тузум мафкурачилари ўтмишимизни камситишга, миллий қадриятларимиз ва урф-одатларимизни менсимасликка, донишманд аждодларимизнинг теран тафаккури, ҳаёт фалсафаси билан йўғрилган

анъаналаримизни топташга, бир сўз билан айтганда, тарихимизни сохталаштиришга урингани сизларга яхши маълум.

Мисол қидириб узоққа боришнинг ҳожати йўқ. Мана шу Мирзачўлнинг ўзлаштирилиши ҳам етмиш йилга яқин пролетар доҳийсининг номи билан, гўёки у тузган режа билан боғлаб келингани ҳам ана шундай сиёсатнинг бир кўриниши эди.

Аслида, XV асрдаёқ темурий ҳукмдорлардан Шоҳрух ва Улуғбек Мирзо Сирдарёдан Мирзачўлга канал орқали сув чиқаргани, шу ҳудудда жуда кўплаб ободончилик ишларини амалга оширгани инкор этиб бўлмайдиган тарихий ҳақиқатдир. Ўринбойўғуз, Искандарариқ каби қадимий каналлар, XV — XVI асрларда қурилган, Мирзачўлдан ўтадиган карвонлар сув ичган "Сардоба" ва бошқа тарихий ёдгорликлар халқимиз тарихининг ёрқин бир саҳифаси, чўлни ўзлаштириш йўлида асрлар давомида олиб борган фидокорона курашининг тасдиғи эмасми?

Азиз биродарлар, ана шу буюк аждодларимизнинг хотирасини қадрлаш мақсадида Сирдарё вилоятини обиҳаёт билан таъминлаётган катта каналлардан бирини соҳибқирон бобомиз Амир Темурнинг ўғли Шоҳрух Мирзо номи билан атасак, нима дейсизлар?

Ўйлайманки, бу савобли бир иш бўлур эди. Сирдарё тарихи — меҳнаткаш, мард ва фидойи, бағрикенг халқ тарихидир. Шундай экан, бу тарихни чуқур ўрганиш, билиш, уни холисона ёритиш, ёдгорликларни кўз қорачиғидек асраб-авайлаш бизнинг фарзандлик бурчимиз, келажак авлодлар олдидаги қарзимиздир.

Қадрли дўстлар!

Менинг зиммамга юклатилган масъулиятли вазифалар тақозосига кўра, кўп-кўп хорижий давлат арбоблари, сиёсатчилар, бизнесменлар, нуфузли халқаро ташкилотлар раҳбарлари, чет эл журналистлари билан учрашиш, керак бўлса, баҳслашишга тўғри келади. Ўзбекистоннинг дунё майдонидаги манфа-

атларини ҳимоя қилиш нуқтаи назаридан бу ҳам зарур, албатта.

Лекин, шуни очиқ айтишим керакки, мен кўпроқ оддий, содда, кўнгли беғубор юртдошларим билан самимий суҳбат қуришни, уларнинг дилидаги фикр-мулоҳазалар билан танишишни афзал биламан.

Чунки бу ошкора мулоқотлар, содда қилиб айтганда, жайдари гурунглар бағри кенг ва танги халқимизнинг олижаноб фазилатларини намоён этади.

Бизнинг мамлакатимиз — кўп миллатли мамлакат. Уларнинг тинч-тоғув, баҳамжиҳат ва аҳил яшаб меҳнат қилаётгани — бизнинг улкан бойлигимиз. Сирдарё вилоятида истиқомат қилаётган 30 дан ортиқ миллат вакиллари Мирзачўлни гулистонга айлантиришда қўлни қўлга бериб, бир тану бир жон бўлиб фидокорлик кўрсатаётгани бунинг далили эмасми?

Мана, ҳозир шу залда ўтирган қирғиз биродаримиз, республикада хизмат кўрсатган пахтакор Эргаш Умаров, "Эл-юрт ҳурмати" ордени соҳиби, тожик Одил Нуруллаев, қишлоқ хўжалигига қирқ беш йиллик меҳнати сингган рус Николай Кузьмич Комаров, қозоқ Абдугани Турускулов, ўзбекча қўшиқлар айтиб, олқишга сазовор бўлаётган корейс қизи Альбина Сон каби ажойиб инсонлар ана шу дўстликнинг тимсолидир, десам, муболаға бўлмайди.

Мамлакатимизда яшаётган ҳар бир миллатнинг маданий-маънавий эҳтиёжларини таъминлаш доимий диққат марказимизда бўлиб келмоқда. Шу кунларда Гулистон шаҳрида вилоятдаги барча миллий-маданий марказларни ҳамда мустақиллик музейини ўз ичига олган муҳташам сарой — "Маънавият ва маърифат" маркази вилоят бўлими барпо этилаётгани бунинг яна бир далилидир.

Муҳтарам ватандошлар!

Сирдарё замини — ўзининг боғу роғлари, шириншакар мевалари билан машҳур.

Айниқса, тилими тилни ёрадиган Мирзачўл қовунини ким билмайди, дейсиз? Ўз вақтида қовун сайли

ўтказишдек ажойиб анъанамиз бор эди. Ана шу анъанани тиклаб, Сирдарё вилоятида республика бўйича доимий қовун сайилларини ўтказиб турсак, ўйлайманки, барчангиз бу фикрга қўшиласизлар. Агар мана шу сайилга мени ҳам таклиф этсангиз, бажонидил келган бўлур эдим.

Азиз биродарлар!

Асрлар давомида қақраб ётган Мирзачўл ерларини ўзлаштириб, уни обод этишда катта хизмат қилган заҳматкаш одамларга ҳар қанча раҳматлар айтсак — оз.

Мен, айниқса, Назира Йўлдошева, Абдурашид Синдоров, Гулсара Умарова, Нуъмонхўжа Мирзахўжаев каби қишлоқ хўжалиги миришкорларининг номларини алоҳида ҳурмат билан тилга олмоқчиман.

Сирдарё заминини гуллаб-яшнатишда мамлакатимизнинг барча вилоятларидан келиб, бу ерни ўзига ватан билиб яшаётган юртдошларимизнинг ҳам беқиёс ҳиссаси бор.

Шунинг учун ҳам бу ернинг деҳқончилик мактабида, ўзига хос маданиятида, урф-одатларида, тўй-томошаларида бутун Ўзбекистоннинг энг яхши хусусиятлари мужассам. Бу ҳам ҳар қандай элга насиб бўлавермайдиган бир бойлик, десам, хато бўлмайди.

Муҳтарам халқ шоиримиз Тўра Сулаймон каби ижодкорларни, Шафоат Раҳматуллаева, Ақида Ҳайитова каби таниқли санъаткорларни, Анқабой Қулжонов, Қозоқбой Йўлдошев, Ҳакимжон Муродов, Маҳмуд Нурназаров сингари олимларни камолга етказишда ана шу илмий-маданий муҳит замин бўлгани шубҳасиз.

Вилоятда жисмонан соғлом, маънавий баркамол авлодни тарбиялаш ишига ҳам катта эътибор берилмоқда.

Сирдарёлик 25 нафар спортчи халқаро мусобақаларнинг совриндори, 89 нафари эса ҳар хил спорт турлари бўйича республика волиби бўлгани бунинг тасдиғидир.

Бокс бўйича халқаро мусобақалар ғолиби Тўлаш Дониёров, велотрек бўйича икки марта олтин медаль совриндори Қаҳрамон Мўминов, кикбоксинг бўйича олтин медаль совриндорлари Жаҳонгир Кўчмуродов, Жонибек Юсупов, армлестлинг бўйича икки карра жаҳон чемпиони Умиджон Аҳмедов, сузиш бўйича Осиё чемпиони Анастасия Королёва, кураш бўйича Осиё ўйинлари чемпиони Баҳри Орзуев, миллий кураш бўйича республика чемпиони Шерали Бўронов сингари спортчилар номини республикамизда яхши билишади.

Вилоят спортчилари халқаро мусобақаларда янада фаолроқ, янада самаралироқ иштирок этишлари учун етарли ва пухта замин яратилмоқда.

Шу мақсадда Гулистон шаҳридаги стадион кенгайтирилиб, қайта реконструкция қилинди. Спортнинг ўн беш тури билан шуғулланиш мумкин бўлган "Алпомиш" спорт мажмуи, Бокс саройи ва Сузиш бассейнлари ишга туширилди.

Шу ўринда Гулистон шаҳрининг бугунги кунда номига муносиб равишда чирой очиб, тобора кўркамлашиб бораётганини алоҳида айтиб ўтмоқчиман. Сўнги йилларда вилоят марказида ота-боболаримиз руҳини ёд этиш, уларни қадрлаш ниятида барпо қилинган муҳташам Хотира мажмуини, кўплаб янги уй-жойлар, маданий-маиший иншоотлар, кўприкларни кўриб, кейинги уч йил ичида мингга яқин оила янги қурилган замонавий уйларга кўчиб ўтганини билиб, шахсан мен Сирдарё халқининг меҳнатсевар ва бунёдкорлигига яна бир бор ишонч ҳосил қилдим. 1991 йили вилоятда олти бозор бор эди. 1999 йилга келиб 38 та замонавий услубда қурилган бозор фаолият кўрсатмоқда. Уларнинг таркибида 100 дан ортиқ маиший хизмат тармоғи мавжуд. Гулистон шаҳрида эса уч минг савдо ўрнига эга бўлган улгуржи савдо бозори ишлаб турибди.

Бир сўз билан айтганда, олдинги Гулистонни ҳозирги Гулистон билан мутлақо қиёслаб бўлмай-

ди. Мана шундай қиёслаш қийин бўлган, инсонларга хизмат қиладиган, уларнинг руҳини шод этадиган олижаноб ишларда бош-қош бўлган раҳбарларга, аввало, Ўктам Исмоиловга, қўли гул меъмор ва қурувчиларга алоҳида раҳматлар айтмоқчиман.

Қадрли дўстлар!

Янги асрда Ўзбекистон ижтимоий-иқтисодий тараққиётда янги, улкан марраларни кўзламоқда. Бунинг учун бизда хоҳиш-истак, мақсад, ирода ва барча имкониятлар мавжуд. Эртанги кунга ишонч ва қатъият билан интилаётган, буюк келажагимиз пойдеворини яратаётган олижаноб халқимиз бор. Шу халққа садоқат билан хизмат қилиш — барчамиз учун олий бахтдир.

Сирдарё вилоятида яшайдиган халқ кўпни кўрган, офир синовларда тобланган, меҳнатқаш, матонатли халқдир.

Бундай одамлар билан ҳар қандай машаққатни енгиб ўтиш, янги-янги марраларни қўлга киритиш, янада улуғвор ишларни амалга ошириш мумкин.

Ватанимизнинг қудратини юксалтириш, халқимиз фаровонлигини ошириш йўлидаги хайрли ишларингизда барчангизга, сиз орқали бутун Сирдарё вилояти аҳлига улкан зафарлар, соғлиқ-саломатлик, бахт-саодат тилайман.

*Сирдарё вилояти сайловчилари вакиллари  
билан учрашувда сўзланган нутқ,  
1999 йил, 10 декабрь.*



## МАҚСАДИМИЗ — ВАТАНИМИЗ РАВНАҚИ, ХАЛҚИМИЗ ФАРОВОНЛИГИНИ ЯНАДА ЮКСАЛТИРИШ

Ассалому алайкум, азиз ватандошлар!

Бугун шу муқаддас Бухоро заминида сиз — азизлар билан яна бир бор кўришиб турганимдан бениҳоя мамнунман.

Авваламбор, сиз, бухоролик миришкор деҳқонларни кўпдан орзу қилиб кутилган меҳнат ғалабаси — 404 минг тонналик пахта, 296 минг тонналик ғалла хирмони бунёд этиб, шартнома режаларини шараф билан бажарганингиз муносабати билан чин қалбимдан муборақбод этаман.

Мураккаб иқлим ва тупроқ шароитига қарамай, пахтадан республика бўйича энг юқори — гектаридан 31 центнердан зиёд ҳосил олинганини назарда тутсак, бу ютуқнинг аҳамиятини янада яққол тасаввур қиламиз.

Қадрли дўстлар!

Бухорои шариф — ўзининг буюк фарзандлари, азиз-авлиёлари, бетакрор тарихий обидалари билан миллатимиз, халқимизни бутун дунёга танитган табаррук маскандир.

Бухоролик деганда, аввало, қўли меҳнатда-ю, дили Аллоҳда бўлган, иймон-эътиқоди мустаҳкам, тақдирнинг кўп-кўп синовларини бошидан ўтказган, сабрматонатли, бунёдкор халқ кўз ўнгимизга келади.

Шу фурсатдан фойдаланиб, бир нарсани сизларга алоҳида айтишни зарур, деб биламан.

Кўп йиллар давомида мен учун истараси иссиқ мана шу халқ билан кўпгина синов ва қийинчиликларни, етишмовчиликларни, ҳаётнинг тўфон ва сав-

доларини бошимиздан ўтказдик, нималарни кўрмадик, нималарга бардош бермадик.

Лекин мана шундай оғир ва мураккаб иқлим шароитида кун кечириб, мардонавор, қаҳрамонона меҳнат қилаётган халқдан, одамлардан, Бухоро аҳлидан бирон марта ҳаётдан нолиш, ҳаётдан норози бўлиш, тўс-тўполон кўтариш ҳолатларини кўрганим йўқ.

Мана шундай халқни кўпни кўрган, бағрикенг, матонатли, сабр-бардошли, меҳр-оқибатли халқ, дейди.

Мана шундай халққа хизмат қилиш, унинг оғирини енгил қилишда ўзимни аямаслик, мана шундай халққа таъзим қилиш — шахсан мен учун ҳам қарз, ҳам фарздир.

Мен бугунги сайловолди учрашувимиздан асосий мақсад — сиз қадрдонлар билан суҳбат қуриш, шу азиз юртда яшаётганларнинг ҳол-аҳволидан, ташвиш, муаммо ва кайфиятларидан хабардор бўлиш, шу муаммоларни, эртанги кунимиз масалаларини ечишда ўз ҳиссамни қўшишдан иборат, деб биламан.

Азиз биродарлар!

Шуни холисона таъкидлашимиз керакки, Бухоро вилояти аҳли охириги йиллар давомида амалга оширган улкан ишлари ва хизматлари билан Ватанимизнинг равнақи ва тараққиёти йўлида, олдимизга қўйилган буюк мақсадларга, аввало, халқимизнинг фаровон ҳаётини таъминлаш ишига салмоқли ҳисса қўшмоқда. Ва мамлакатимизнинг ҳам сиёсий-ижтимоий, ҳам иқтисодий, ҳам маънавий-маданий ҳаётида ўзига хос ва ўзига мос ўрнини мустаҳкамлашда эътиборга сазовор қадамлар қўймоқда.

Авваламбор, сўнгги уч-тўрт йилда саноат тармоқларини ривожлантиришда, уларни замон талабига жавоб берадиган ўринга чиқариш мақсадида чет эл сармояларини жалб қилиш бўйича амалга оширилган ишлар ҳар томонлама қўллаб-қувватлашга лойиқдир.

Хабарингиз бор, 1997 йили Қоровулбозорда лойиҳа қиймати 550 миллион АҚШ доллари бўлган Бухоро нефтни қайта ишлаш заводининг биринчи навбатини қуриб ишга туширган эдик. Бу улкан корхона йилига 2,5 миллион тонна нефть ва газ конденсатини қайта ишлаш қувватига эга.

Бор-йўғи икки йил ичида бу ерда 627 минг тоннадан зиёд нефть маҳсулотлари ва 3 миллион 750 минг тоннадан ортиқ газ конденсати қайта ишланди. Бу — вилоятда ишлаб чиқарилган саноат маҳсулотлари ҳажмининг учдан бир қисмини ташкил этади. Завод шу қисқа вақт мобайнида давлат бюджетига қарийб 30 миллиард сўмлик ҳисса қўпди.

Чет эллик ҳамкорлар иштирокида бунёд этилган, энг замонавий технологиялар билан жиҳозланган бу корхонанинг мамлакатимиз нефть мустақиллигига эришишдаги беқиёс ўрни ва аҳамияти ҳақида гапириб ўтиришнинг зарурати йўқ, деб ўйлайман.

Умуман, сўнгги йилларда Бухоро вилоятида 26 та қўшма корхона фаолият кўрсатмоқда. Эътиборли жиҳати шундаки, уларнинг аксарияти маҳаллий хом ашёни қайта ишлаб, экспортбоп маҳсулот тайёрламоқда.

Хитойлик ишбилармонлар билан биргаликда тузилган "Ҳадан" қўшма корхонаси пиллани қайта ишлашга ихтисослашган. АҚШ бизнесменлари билан ҳамкорликда ташкил қилинган "Мармар" қўшма корхонаси юксак сифатли мармар плиталар ишлаб чиқармоқда.

Вилоятда самарали иш олиб бораётган бундай корхоналар қаторига "Гуфик-Авиценна", "Зиёбахш Унитрейднинг", "Вардонзе" қўшма корхоналарини киритиш мумкин.

Бухоро қадимдан қўлигул ҳунармандлари, зардўзу чеварлари билан оламга машҳур бўлиб, бу соҳада ўзига хос мактаб яратган, десак, асло муболаға бўлмайди. Мана шу асрий анъаналар бугун ҳам зардўзлик, тўқимачилик, тикувчилик тармоқларида давом эттирилмоқда.

Биргина "Бухоротекс" ҳиссадорлик жамияти корхоналарида 15 минг киши, асосан, хотин-қизлар меҳнат қилади. Машҳур зардўз Муяссар Темирова ҳамда моҳир тўқувчи Мартия Раҳматоваларнинг "Ўзбекистон Қаҳрамони" деган юксак унвонга сазовор бўлганлиги Бухоро энгил саноати ходимларининг меҳнатига берилган муносиб баҳоқдир.

Ҳурматли дўстлар!

Бухоро вилояти қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари ишлаб чиқариш ҳажми бўйича мамлакатда тўртинчи ўринни эгаллайди. Вилоят иқтисодиётида юз бераётган туб таркибий ўзгаришлар, табиийки, қишлоқ хўжалиги ривожига ҳам таъсир этмоқда.

Ерга ишлов беришни яхшилаш, пахта ва ғалланинг эртапишар, унумдор навларини қўллаш, деҳқончиликда илғор технологияларни жорий қилиш, замонавий техника воситаларидан оқилона фойдаланиш натижасида салмоқли ютуқлар қўлга киритилмоқда.

Шу мақсадда кейинги икки йил ичида "Кейс" компаниясининг 110 та "Магнум" ҳайдов трактори, 58 та ғалла ўриш комбайни, шунингдек, ўзимизда ишлаб чиқарилган 600 та янги русумдаги "ТТЗ-100" чопиқ трактори сотиб олиниб, вилоят далаларида унум билан ишлатилмоқда.

Барчамизга аёнки, Бухоро шароити ва иқлимида қишлоқ хўжалигини сув билан таъминлаш масаласи — бутунги кунда деҳқончилик соҳаси олдида турган энг долзарб, ҳал қилувчи муаммолардан биридир.

Бу масалани ҳал этиш учун биринчи галда 60—70-йилларда қурилган, ҳозирги вақтда эскирган 27 та насос станцияларини таъмирлаш ва уларнинг ишини назоратта олиш даркор.

Биз, Вазирлар Маҳкамасининг махсус қарорига биноан, ана шу насос станцияларидан 7 та энг йиринги таъмирлаш бўйича чора-тадбирлар белгиладик. Бу ишга зудлик билан киришиш зарур.

Қолган насос станцияларини таъмирлаш ишлари ҳам имкониятимизга қараб, босқичма-босқич амалга оширилади.

Шу билан бирга, Бухоро шароитида ҳар бир томчи сувнинг қадрига етиб, сув захираларидан тежаб-тергаб фойдаланишнинг самарали технологиясини қўллашни ҳаётнинг ўзи талаб этмоқда. Сув харажати-ни, сув сарфлашнинг ҳисоб-китобини жойига қўйиш ва бунда экинларга сарфланадиган сувни тежаш мақсадида рағбатлантириш тизимини ишлаб чиқиш ва жорий қилиш масаласи кун тартибида долзарб вазифа бўлиб турибди. Яъни оз сув сарфлаб, мўл ҳосил етиштириш борасидаги дунё тажрибасини ўрганиб, маҳаллий шароитга мослаб жорий этишимиз зарур.

Қадрли юртодошлар!

Ҳаммангиз биласизки, Бухорода одамларни анча вақтдан бери ташвишга солиб, қийнаб келаётган бир муаммо бор эди. У ҳам бўлса, ер ости сувларининг юзага кўтарилиши натижасида ерларнинг шўрланиши ортиб бораётгани билан боғлиқдир.

Бу экологик хатар, аввало, экин майдонларини яроқсиз ҳолга келтирибгина қолмай, Бухоро вилоятидаги асрий обидаларнинг, тураржой ва турли иншоотларнинг емирилишига сабаб бўлаётгани, энг ёмони, аҳоли саломатлигига салбий таъсир кўрсатаётганини яхши биламиз.

Агар ёдингизда бўлса, азиз дўстлар, бундан роппа-роса уч йил бурун — 1996 йилнинг 15 декабрь куни — мана шу залда сизларнинг эътиборингизни бу масалага қаратиб, бу хатарнинг олдини олиш учун зудлик билан зарур чора-тадбирлар кўриш лозимлигини таъкидлаган эдим.

Бугун сизнинг ҳузурингизда айтишим керакки, шундан сўнг ҳукумат миқёсида бу муаммонинг ечими ишлаб чиқилди ва бюджетдан 1 миллиард сўмдан ортиқ маблағ ажратилди.

Натижада ўтган давр мобайнида қарийб 7 минг километр узунликдаги зовурлар тозаланиб, 9 минг

гектардан зиёд экин майдонининг тупроқ таркиби — мелиоратив ҳолати яхшиланди.

Бу муаммони ҳал этиш учун Бухоро шаҳрида ҳам 169 миллион сўм маблағ сарфланиб, шаҳар ичидан ўтган, сизлар "Сакович" деб атайдиган ёпиқ зовурлар тармоғи бутунлай қайта қурилди. Шу тариқа Бухоронинг бекиёс меъморий обидалари, бошқа кўп-кўп иморатлар шўр балосидан асраб қолинди.

Шуни қайд этиш лозимки, бу муаммони бутун вилоят ҳудудида ҳал этиш учун ҳали кўп иш қилишимиз керак. Бу 2005 йилгача мўлжалланган ирригация-мелиорация тадбирларида алоҳида кўзда тутилган. Уни амалга ошириш учун куч ҳам, маблағ ҳам топамиз. Чунки инсон соғлиғи, инсон ҳаёти ҳамма нарсадан азиздир.

Муҳтарам дўстлар!

Шу нуқтаи назардан қараганда, вилоят аҳолисини табиий газ ва тоза ичимлик суви билан таъминлашда ҳам сезиларли ишлар қилинди.

Бу ишларнинг кўлами ва аҳамиятини ўзимизга аниқроқ тасаввур этиш учун, бир нарсани таққослаб кўрайлик. 1991 йили вилоят бўйича аҳолини табиий газ билан таъминлаш 46,4 фоизни ташкил этган. Қишлоқ жойларда эса бу кўрсаткич бундан ҳам ачинарли бўлиб, бор-йўғи 17,2 фоиздан иборат эди.

Ваҳоланки, ўша пайтда Бухорода, Газлида газ қайнаб, одамнинг қулочи етмайдиган улкан қувурлар, яъни Газли — Марказ, Газли — Урал магистрал қувурлари орқали қаёққа оқиб ётганини, ўйлайманки, ҳаммангиз яхши биласиз.

Бу адолатсизликка чек қўйиш, одамларимизнинг, биринчи гада, мунис оналаримиз, опа-сингилларимизнинг оғирини енгил қилиш мақсадида кейинги йилларда бутун Ўзбекистонда, шу жумладан, Бухоро вилоятида ҳам салмоқли ишлар амалга оширилганига ўзингиз гувоҳсиз.

Ана шу саъй-ҳаракатлар натижасида қисқа вақт мобайнида аҳолини табиий газ билан таъминлаш да-

ражаси 85,3 фоизга етди. Қишлоқ жойларда эса бу рақам бугунги кунда 77 фоизни ташкил этмоқда.

Аҳолини ичимлик суви билан таъминлаш масаласига келсак, аҳвол бундан ҳам оғир эди. 1991 йили бу кўрсаткич қанча бўлганини айтсам, кўпчилик ишонмаслиги мумкин. Вилоят аҳолисининг атиги 12 фоизи тоза ичимлик суви билан таъминланганини, қишлоқ жойларида бу кўрсаткич 1 фоизга ҳам етмаганини қандай тасаввурга сиғдириш мумкин?

Биз пухта режалар асосида амалга оширган чоратadbирлар натижасида аҳоли сув таъминотини вилоят бўйича 66,2 фоизга, қишлоқ жойларида эса 42 фоизга етказишга эришдик.

Бу, албатта, катта иш қилинганидан далолат, лекин биз бу билан чекланиб қолмаслигимиз зарур. Менинг сайловолди дастуримда 2005 йилгача бўлган даврда мамлакат бўйича аҳолини ичимлик суви билан таъминлаш даражасини 85 фоизга етказиш белгиланган. Бунда Бухоро вилоятининг бу борадаги эҳтиёжлари ҳам ҳисобга олинган, албатта. Хусусан, Дамхўжа — Навоий — Бухоро сув қувурининг иккинчи навбатини қуриб битказиш аҳолини тоза, сифатли ичимлик суви билан таъминлашни янги босқичга кўтаради.

Қадрли юртдошлар!

Аҳолини иш билан таъминлаш муаммосини ҳал қилиш — энг муҳим вазифалардан биридир. Шу мақсадда вилоятда бандлик дастури асосида кейинги икки йил мобайнида 36 мингдан зиёд янги иш ўринлари очилди.

2005 йилгача бўлган даврда одамларимизни иш билан банд қилиш мақсадида яна 268 минг иш жойлари ташкил қилиш кўзда тутилган.

Ҳозирги ўтиш даврида халқимизнинг ёрдамга муҳтож қатламларини муҳофаза қилиш вазифаси давлат сиёсатимизнинг устувор йўналишларидан этиб белгиланган.

Бухоро вилоятида биргина жорий йилнинг ўзида жами 6 миллиард сўмдан зиёд маблағ пенсия сифатида, 1,5 миллиард сўмдан ошиқ маблағ эса маҳаллалар орқали кам таъминланган оилаларга ёрдам тарзида берилгани фуқароларимизга давлатимиз, жамиятимиз ғамхўрлигининг, инсонпарварлик сиёсатимизнинг яна бир кўринишидир. Бу билан қарийб 174 минг ижтимоий ҳимояга муҳтож кишининг эҳтиёжлари таъминланмоқда.

Куни кеча бу масала юзасидан Вазирлар Маҳкамасининг 2000-2005 йилларга мўлжаллаб қабул қилинган қарори бу борадаги ишларни янада кучайтириш имконини беради.

Муҳтарам юртдошлар!

Вилоятда таълим-тарбия соҳасини ислоҳ этиш борасида ҳам сезиларли ишлар амалга оширилмоқда. Замонавий талабларга жавоб берадиган мактаблар, лицей ва коллежлар барпо этилмоқда.

Бугунги кунда вилоят бўйича 527 та мактаб, 6 та коллеж, учта олий ўқув юрти, битта академик лицей фаолият юритмоқда. Ҳолбуки, 1991 йилда 433 та мактаб бўлиб, ҳатто, баъзи жойларда ўқиш уч сменада олиб борилар эди. Ўтган давр мобайнида вилоятда 90 дан зиёд янги мактаб қурилиб, фойдаланишга топширилгани натижасида ҳозирги вақтда ўқувчиларнинг 85 фоизи биринчи сменаларда ўқимоқда. Фарзандларимиз камолини ўйлаб қилинаётган бундай хайрли ишлар, ишончим комилки, бундан буён ҳам давом этади.

Кадрлар тайёрлаш миллий дастурига мувофиқ, 2005 йилгача вилоятда 8 та академик лицей, 86 та касб-ҳунар коллежи қуриш кўзда тутилган.

Кези келганда, бир нарсани мамнуният билан таъкидламоқчиман. Мутахассисларимизнинг маълумотига кўра, Бухоро вилояти мактабларининг битирувчилари 1997 йилдан буён республикамиз олий ўқув юртларига кириш чоғида тест синовлари бўйича энг юқори рейтингни эгаллаб келаётгани барчамизни қувонтиради.



Бугунги кунда бухоролик ёшлардан 42 нафари "Умид" жамғармаси орқали дунёнинг энг нуфузли университетларида таълим олмоқда.

Азиз юртдошлар!

Хабарингиз бор, 2000 йил мамлакатимизда "Соғлом авлод йили" деб эълон қилинди. Чунки Ватанимиз келажаги, миллатимиз тақдири ҳар жиҳатдан баркамол инсонларни тарбиялаб вояга етказишимизга боғлиқ.

Вилоятда халқ саломатлигини мустаҳкамлаш, тиббиёт тизимини ислоҳ қилиш борасида бирмунча ишлар бажарилди. Жумладан, Вобкент туманида "Она ва бола" соғломлаштириш маркази, республика "Тез ёрдам" тиббий марказининг вилоят бўлими, Аёллар соғлиғини тиклаш маркази, юрак хасталиклари шифохонаси, онкология диспансери, шунингдек, 269 та қишлоқ врачлик, 98 та фельдшер-акушерлик пункти, 31 та қишлоқ амбулаторияси қурилиб, фойдаланишга топширилди.

2005 йилгача бўлган даврда вилоят бўйича бу соҳада яна кўпгина иншоотлар, жумладан, Бухоро шаҳри ва Жондор туманида янги туғруқхоналар, Шофиркон туманида юқумли касалликлар шифохонаси, Бухоро шаҳрида радиология маркази қуриш, Олот ва Қорақўл туманларининг марказий шифохоналарини кенгайтириш кўзда тутилган.

Қадрли биродарлар!

Ҳар доим барчамиз учун мўътабар Бухоро тупроғига қадам қўяр эканман, мана шу юртнинг донғи азаладан бутун дунёга тараннум бўлганини, бу юртнинг ҳар қарич ери муқаддаслигини, бу юрт буюк авлиёлар ва мутафаккирлар, фузало ва олимлар, улуғ зотлар Ватани эканини ҳеч қачон ҳаёлимдан чиқармайман.

Бу заминда туғилиб камол топган Имом Бухорий, Абдухолик Фиждувоний, Баҳоуддин Нақшбанд, Абу Али ибн Сино, Муҳаммад Наршахий сингари ўнлаб буюк зотлар билан нафақат халқимиз, балки бутун мусулмон дунёси фахр-ифтихор қилади.

Бу юрт соҳибқирон Амир Темур ҳазратларини дунёга келтирган мухтарам зот — Тегина Моҳбегимнинг ватани сифатида ҳам барчамиз учун азиз ва муътабар.

Аҳмад Дониш, Абдурауф Фитрат, Садриддин Айний, Иброҳим Мўминов сингари маърифатпарвар алломалар, Олим Хўжаев, Мухтор Ашрафий, Раззоқ Ҳамроев, Марям Ёқубова, Амина Фаёзова, бутунги кунда фан ва маданиятимиз равнақи йўлида самарали меҳнат қилаётган Мутаваккил Бурҳонов, Мустафо Бафоев, Неъмат Аминов, Комил Муқимов, Тўра Мирзаев, Шаҳобиддин Ҳамроев, Ҳамид Неъматов каби инсонлар ҳам шу замин фарзандларидир.

Бугун Бухоронинг буюк фарзандларини ёдга олар эканмиз, Ватан озодлиги орзуси билан яшаб, шу йўлда қурбон бўлган Файзулла Хўжаев номини алоҳида ҳурмат билан тилга олишимиз даркор.

Истиқлол даврида вилоятда миллий қадриятларимизни, халқимизнинг ғурурини тиклаш борасида ҳам кўпгина ижобий ишлар қилинди.

Биз озодлигимизнинг дастлабки йилларидаёқ буюк сўфий Хожа Баҳоуддин Нақшбанд ҳазратлари таваллудининг 675 йиллигини кенг нишонладик. Бу улуғ зотнинг қаровсиз, вайрона бўлиб ётган қадамжоси мутлақо янгитдан таъмирланиб, унинг атрофида муҳташам бир ёдгорлик мажмуи бунёд этилди. Бугунги кунда бу табаррук маскан нафақат халқимизнинг, балки бутун мусулмон оламининг муқаддас зиёратгоҳига айланди.

Қадим Бухоронинг 2500 йиллик юбилеи диёри-мизда, дунё миқёсида кенг нишонлангани, жумладан, ЮНЕСКОнинг Париждаги бош қароргоҳида бу санага бағишлаб анжуман ва кўрғазмалар ўтказилгани, уларда кўплаб хорижлик олимлар, давлат ва жамоат арбоблари, маданият ва дин намояндalarининг иштирок этгани илмий, меъморий ва маданий меросимизга жаҳон жамоатчилигининг қизиқиши ва эътибори фоят катталигини яна бир бор кўрсатди.

Бир сўз билан айтганда, Бухоронинг бу улуг тўйи халқимизнинг ўз ўтмишига чексиз эҳтироми ва буюк аждодларимиз хотирасига ҳурматининг ажойиб намунаси бўлди.

Энг муҳими, бу хайрли ишлар Ватанимизнинг, халқимизнинг халқаро обрў-эътиборини янада оширишга хизмат қилди.

Азиз биродарлар!

Бухоро асрлар давомида ислом динининг асосий марказларидан бири бўлиб келгани, "Қуббат ул-ислом", яъни "Ислом динининг гумбази", деб ном олганини ҳаммамиз яхши биламиз. Кейинги йилларда Бухоронинг бу борадаги қадим шухратини тиклаш йўлида ҳам кўп эзгу ишлар амалга оширилди.

Мен шу ўринда биргина мисолни айтиб ўтмоқчиман.

Бир йўла 10 минг одамни бағрига оладиган Масжиди Калон шўро даврида вайронага айлантирилган эди. Икки йил муқаддам 153 миллион сўм маблағ сарфланиб, бу ноёб тарихий обида қайтадан таъмирланди ва мўмин-мусулмонларнинг муборак масканига айланди.

Худди шундай бунёдкорлик ва ободончилик ишлари бугунги кунда Чор Бакр тарихий обидалар мажмуида ҳам давом эттирилмоқда. Бу хайрли ишда давлат сармояси билан бир қаторда, кўплаб савобгалаб юртдошларимиз, ҳомий ташкилотларнинг ҳам муносиб ҳиссаси қўшилаётгани эътиборга молик.

Гарчи ислом дини Арабистон заминида пайдо бўлган бўлса ҳам, у айнан бизнинг юртимизда юксак раванқ топди. Бунда бухоролик алломаларимизнинг унутилмас ҳиссаси борлигини бутун дунё эътироф этади.

Ана шу буюк имомларнинг, фозил зотларнинг воқислари бўлган, дин илмида катта билим ва обрўга эга уламолар Бухоро тупроғида бугун ҳам кўплаб топилади.

Ўйлайманки, халқимизга, айниқса, ёшларимизга ислом динининг моҳиятини тўғри тушунтириб бе-

риш, иймон-эътиқодимиз поклигини сақлаш, муқаддас динимиздан ўзининг ғаразли мақсадлари йўлида фойдаланмоқчи бўлган кимсаларга қарши курашда, аввало, ана шу муҳтарам домла-мударрисларимиз ўз илм ва тажрибаларини сафарбар этишлари — ҳам қарз, ҳам фарз.

Қадрли юртдошлар!

Бухоро сўнги йилларда турли миқёсдаги анжуманлар ўтадиган маданий марказга айланиб бормоқда. Мана, икки йилдирки, бу ерда ўзбек миллий фильмлари фестивали ўтказиб келинмоқда. Бундай нуфузли кино анжуманини ўтказиш анъанага айланиб бораётгани ибратлидир.

Энг муҳими, бу фестиваль миллий кино санъатимизнинг ривожига, айниқса, санъаткорларнинг ижодига баҳо бериш, уларни рағбатлантириш, янги ижодий марралар сари руҳлантириш, ёш кино ижодкорларини тарбиялаш ишига хизмат қилади.

Вилоятда туризмни замонавий талаблар даражасида ривожлантириш масаласи ҳам ҳозирча етарли равишда фойдаланилмаётган имкониятлардан биридир.

Агар уч-тўрт йил муқаддам бу ерга келаётган туристлар сони йилига 5 минг атрофида бўлган бўлса, бу кўрсаткич бугунга келиб 35 минг туристни ташкил этмоқда. Бухорода эса йилига 70 минг нафар туристни қабул қилиш имконияти бор.

Бу борадаги ресурсларни тўла ишга солиш учун 2005 йилгача бўлган даврда туризмни ривожлантиришга қаратилган давлат дастурига асосан зарур инфратузилмани шакллантириш, Самарқанд, Хива ва Бухоро шаҳарларига сайёҳлик соҳасида эркин иқтисодий ҳудуд мақомини бериш тўғрисидаги ҳукумат қарорининг бажарилишини таъминлаш керак.

Ўрнатли биродарлар!

Бухоро қадим-қадимдан шерюрак баҳодирлар, мард паҳлавонлар юрти бўлиб келган. Бугун дунё миқёсида эътироф этилаётган ўзбек миллий курашининг ватани ҳам мана шу заминдир.

Ўзбек кураши бўйича илк бор мамлакатимизда ўтказилган жаҳон чемпионатида зафар қозонган уч нафар паҳлавон йигитимизнинг иккитаси — Камол Муродов ва Ақобир Қурбоновнинг айнан Бухоро фарзанди экани бежиз эмас, албатта.

Алломишнинг бутунги авлодлари бўлган полволаримиз майдонда рақибининг курагини ерга теккизганида, ростини айтсам, минг-минглаб ватандошларимиз қатори менинг ҳам кўксим тоғдай кўтарилиб, қалбим фахру гурурга тўлади.

Курашчилар Шуҳрат Хўжаев, Ботир Хўжаев, боксчи Наримон Отаев, "Ситора" чим хоккей жамоасининг чавгончи қизлари нафақат бухороликларнинг, балки бутун Ўзбекистонимизнинг ифтихоридир.

Фурсатдан фойдаланиб, юртимиз шуҳратига шуҳрат қўшаётган ана шундай спортчи йигит-қизларимизга, уларни тарбиялаб вояга етказган ота-оналарига, устоз-мураббийларига чин қалбимдан ташаккур айтмоқчиман.

Вилоятда спорт соҳасида эришилаётган бу ютуқларда сўнги йилларда қуриб битказилган "Олимпия" спорт мажмуи, чим хоккей стадиони, бадий гимнастика спорт мажмуи, "Семурғ" сув ҳавзаси, "Хумо" теннис комплекси каби иншоотлар мустақкам замин бўлиб хизмат қилмоқда.

Қадрли юртдошларим!

Бухоро заминида турли миллат кишилари — тожиклар, туркманлар, руслар, яҳудийлар, қозоқлар, корейслар, арманлар ва бошқа ўнлаб миллат вакиллари ўзбеклар билан қўлни қўлга бериб, аҳил, ҳамкор ва ҳамжиҳат бўлиб яшаб келмоқда.

Миллатлар ўртасида қарор топган бу тотувлик — бизнинг энг катта бойлигимиз, барча ютуқларимизнинг гаровидир, десак, асло хато бўлмайди.

Бухородек табаррук заминда яшаш, ҳар бир фуқаро учун ҳам фахр, ҳам улкан масъулиятдир.

Нега деганда, Бухоронинг шонли тарихи ҳар бир фуқарони, айниқса, ўсиб келаётган ёш авлодимизни

бой маданий меросимизни ардоқлашга, уни кўз қорачиғидек асраб-авайлашга, бу тенгсиз бойлик билан ҳамиша ифтихор қилишга ўргатади.

Халқимизнинг буюк ўтмиши, ўлмас қадриятларидан ўзига мадад ва ибрат олишга имкон беради. Ҳар биримизнинг қалбимизда эзгулик туйғуларини уйғотиб, бизнинг қандай улуғ зотларнинг авлоди ва ворислари эканимизни англашга даъват этади.

Азиз ватандошлар!

Биз бугун XXI аср арафасида тақдирини ўз қўлига олган ягона халқ бўлиб буюк келажагимиз сари интилмоқдамиз.

Халқимизнинг илм-зиё салоҳияти, теран маънавияти ва бунёдкорлик қудратига, шу билан бирга, жаҳон умумбашарий ютуқларига асосланган ҳолда, тараққиётимизнинг мақсад ва марраларини белгилаб олдик.

Барчамиз учун бу мақсадлар равшан ва аниқ: бу — Ватан, юрт тараққиёти, халқ фаровонлиги, жаҳон ҳамжамиятида ўзимизга муносиб ўрин эгаллашдир.

Мен сизларнинг барчангизга, ғурури баланд, илм-парвар, мард ва танги Бухоро аҳлига мана шу марралар ва барча эзгу орзуларингизга эришиш йўлида сиҳат-саломатлик, бахту саодат, янги зафарлар тилайман.

*Бухоро вилояти сайловчилари вакиллари  
билан учрашувда сўзланган нутқ,  
1999 йил, 15 декабрь.*

## САХОВАТЛИ ЗАМИН — ТАРАҚҚИЁТ ЙЎЛИДА

Ассалому алайкум, азиз дўстлар!

Авваламбор, мана шу фурсатдан фойдаланиб, сиз — навоийлик миришкор деҳқонларни, вилоятнинг барча меҳнаткашларини мўл пахта ва ғалла ҳосили етиштириб, жорий йилдаги шартнома режаларини адо этганингиз билан табриклайман.

Сизларнинг барчангизни бағримга босиб, нафақат деҳқончилик, айти вақтда саноат, чорвачилик, хизмат кўрсатиш, маданият ва маърифат соҳаларида қилаётган ишларингиз, фидокорона меҳнат туфайли эришган ютуқларингиз билан қутлаб, сиз орқали бугун вилоят халқига ўз ҳурмат-эҳтиромимни билдиришдан бахтиёрман.

Бугунги сайловолди учрашувимиздан асосий муддао — аввало, вилоятдаги ҳозирги аҳвол, ечимини кутаётган муаммолар, мамлакатимиз, жумладан, Навоий вилояти олдида турган вазифалар ҳақида фикрлашиб олишдан иборат.

Ҳурматли биродарлар!

Навоий вилояти деганда, аввало, кўз олдимизга буюк шоиримиз Алишер Навоий номини шарафлаб келаётган, кўнгли очиқ, заҳматкаш, саховатли инсонлар, бунёдкорлик билан банд бўлган, кўпмиллатли халқни ўзимга тасаввур қиламан.

Навоий вилояти деганда, бу гўзал воҳанинг бетакрор табиати, чексиз чўл ва далалар, бепоён яйловлар билан бирга, улкан саноат минтақаси кўз ўнгимизда намоён бўлади.

Навоий вилоятини ўзимизга тасаввур қилмоқчи бўлсак, унинг мамлакатимиз салоҳияти ва ишлаб чиқариш соҳаларида тутган ўрни ва аҳамиятини англаш учун қуйидаги рақамларга эътибор бериш лозим.

Бугун вилоят мамлакатимизда ишлаб чиқарилаётган цементнинг 42 фоизини, минерал ўғитларнинг 35 фоизини, қимматбаҳо ва рангли металлларнинг 73 фоизини бермоқда.

Бу ерда ҳар йили 300 минг тоннадан зиёд минерал ўғит, 400 минг тоннадан ошиқ синтетик аммиак, 1 миллион тоннадан ортиқ цемент ишлаб чиқарилмоқда.

Шу йилнинг ўн бир ойида саноат маҳсулотлари ишлаб чиқариш ҳажми 18 фоизга кўнаиб, 52 миллиард сўмни ташкил этди. Бунда Навоий кон-металлургия комбинати, "Навоийазот", "Қизилқумцемент", "Электрокимё" каби йирик саноат корхоналарининг ҳиссаси айниқса катта бўлмоқда.

Навоий вилоятида Аллоҳ ўзи халқимизга инъом этган, юртимиз салоҳиятини юксалтиришга хизмат этадиган, бошқача айтганда, белимизни бақувват, қадр-қимматимизни баланд, қўлимизни узун қиладиган, одамларимизнинг фаровон турмушига асос бўладиган кўп-кўп табиий бойликларнинг улкан захиралари мавжуд.

Булардан энг асосийси — ўзининг юксак сифати билан бутун дунёда машҳур бўлган Қизилқум олтинидир.

Шу ўринда бир гапни айтиб ўтишни жоиз, деб биламан.

Ўтган йили нуфузли Токио биржаси ўзбек олтинига сифат сертификати бериб, уни олтин эталони — яъни бутун дунё бўйича тилла сифатини баҳолашнинг мезони қилиб белгилаб қўйди.

Бундай бойлик, бундай замин ҳар кимга ҳам насиб этавермайди. Шунинг ўзи ҳам Ўзбекистонимиз



Аллоҳ назар қилган юрт эканининг яна бир тасдиғи эмасми?

Азиз дўстлар!

Менинг ҳаётимда ҳаяжонли дақиқалар, унутилмас воқеалар кўп бўлган. Аммо 1995 йилнинг 14 июни ҳеч қачон ёдимдан чиқмаса керак.

Чунки худди шу куни Учқудуқ шаҳридаги 3-гидрометаллургия заводининг биринчи навбати ишга туширилган эди.

Мен ўшанда мана шу саховатли заминимиз қаъридан қазиб олинган олтин ёмбиларини икки қўлимга олиб, бошим узра кўтарар эканман, диёримиз чексиз бойликларга эга эканидан, бу бойликларни мустақилликка эришганимиз туфайли халқимизнинг фаровон турмуши ва бахт-саодати йўлида ишлатиш имкони туғилганидан юрагим ғурур ва ифтихорга тўлди.

Бундай туйғулар ўша дамда кўпчиликнинг, бутун элимизнинг кўнглидан ўтган, десам, ўйлайманки, адашмаган бўламан.

Қадрли биродарлар!

Навоий вилоятида саноатни ривожлантириш ҳақида гапирганда, шуни таъкидлаш жоизки, биз мустақиллигимизнинг биринчи йиллариданоқ, бошимиздан кечираётган мураккаб иқтисодий шароитга қарамасдан, мавжуд улкан корхоналаримизнинг илгариги қувватини сақлабгина қолмай, уларнинг салоҳиятини янада ошириш, янги конлар, корхоналар ва ишлаб чиқариш тармоқлари очиш йўлидан бордик.

Америкалик шериклар билан ҳамкорликда бунёд этилган "Зарафшон-Ньюмонт" қўшма корхонаси бир йилу саккиз ой ичида қурилиб, фойдаланишга топширилгани бунга бир мисолдир.

Шунингдек, "Зариспарк", "Агама" қўшма корхоналари, ўтган йили ишга туширилган фосфорит комбинати ва бошқа ўнлаб иншоотлар Қизилқум минтақасидаги минерал бойликларни ўзлаштириш бо-

расида қилаётган салмоқли ишларимизнинг натижа-сидир.

Бугун биргина "Навоийазот" кимё корхонаси йилига 16 миллиард сўмликдан ортиқ маҳсулот ишлаб чиқармоқда. Энг муҳими, корхона олтин қазиб олиш саноати ва бошқа тармоқлар учун илгари валюта ҳисобига четдан олиб келинган 8 хил кимёвий бирикмаларни тайёрлаб, ҳар йили 3 миллион АҚШ доллари миқдоридаги маблағни тежаб қолиш имконини бермоқда.

Маълумки, ҳозирги шароитда хорижий сармояларсиз иқтисодийни ривожлантириб бўлмайди. Шу йилнинг ўтган тўққиз ойида вилоят иқтисодийига қарийб 40 миллион АҚШ доллари миқдоридаги хорижий сармоя жалб этилди.

Шундай саъй-ҳаракатлар натижасида кейинги йилларда вилоятда 27 та қўшма корхона фаолият кўрсатмоқда. Улар томонидан шу йилнинг ўн бир ойи давомида 24 миллиард сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилди.

Бугунги кунда вилоятнинг экспорт салоҳияти 183 миллион АҚШ долларини ташкил этади. Бунда ана шу корхоналарнинг ҳам салмоқли ҳиссаси бор.

Италиянинг илғор технологияси асосида қайта жиҳозланган "Нурота мрамор" корхонаси шу йилнинг ўн бир ойи мобайнида 65 миллион сўмлик сифатли маҳсулот ишлаб чиқарди.

Вилоятда "Навоий — Султон Увайс — Нукус" темир йўли, Учқудуқдаги халқаро аэропорт қурилиши жадаллик билан олиб борилмоқда. Бу иншоотлар ишга тушгач, мамлакатимиз иқтисодий қудратини ошириш, одамларнинг узоғини яқин қилиш йўлида хизмат қилиши шубҳасиз.

Қишлоқ жойларга саноатни олиб келиш, қишлоқ инфратузилмасини шакллантириш борасида амалга оширилаётган ишлар ҳам эътиборга лойиқ.

Бунга кейинги йилларда биргина Қизилтепа туманида 2 та фишг заводи, 2 та консерва заводи, 3 та

тикув цехи, 1 та сутни қайта ишлаш цехи қурилиб, ишга туширилганини мисол сифатида айтиш мумкин.

Истиклол йилларида халқимиз куч-қудрати билан яратилган улкан замонавий корхоналарни, завод-фабрикаларни, муҳим ижтимоий аҳамиятга эга бўлган кўплаб иншоотларни кўрганимизда, ҳаммамизнинг кўнглимиз тоғдек юксалади. Нега деганда, бу — ўз кўлимиз билан қураётган эртанги кунимизнинг, келажагимизнинг ишончли пойдеворидир.

Азиз дўстлар, биродарлар!

Албатта, юртимиз тараққиёти ва халқимиз фаровонлиги йўлида амалга ошираётган ишларимиз барчамизни қувонтиради. Лекин мен шу борадаги муҳим бир масалага алоҳида эътиборингизни жалб қилмоқчиман.

Янги-янги корхоналар, завод-фабрикалар барпо этилиши, вилоятнинг йирик саноат корхоналарида ишлаб чиқариш миқдорларининг кўпайиши билан бирга, бу жойларда янгича фикрлайдиган, юксак малакали, мустақкам меҳнат жамоалари ҳам шаклланимоқда.

Шу маънода Қизилқум цемент заводида 2 мингдан ортиқ, "Навоийазот"да 10 мингдан зиёд, кон-металлургия комбинати тизимида эса 53 минг нафар турли миллатга мансуб ватандошларимиз ягона аҳил оила бўлиб меҳнат қилаётгани қувончлидир.

Уларнинг ўзаро дўстлиги, аҳил-тоғувлиги жамиятимиздаги барқарорликни сақлаш ва мустақкамлашда муҳим омил бўлмоқда, десак, асло муболаға бўлмайди.

Муҳтарам дўстлар!

Вилоят меҳнаткашлари кейинги йилларда қишлоқ хўжалигини ривожлантириш, маҳсулот ишлаб чиқаришни кўпайтириш борасида ҳам сезиларли натижаларга эришмоқда. Бунини пахта етиштириш бўйича бир неча йил давомида бажарилмай келинган шартнома режаларининг бу йил адо этилгани ҳам тасдиқлайди.

Жорий йилнинг 11 оyi давомида 27 миллиард сўмлик ялпи қишлоқ хўжалиги маҳсулоти ишлаб чиқарилиб, бу борадаги ўсиш суръати 1998 йилга нисбатан 9 фоизни ташкил қилди. Жумладан, пахта етиштириш бўйича 8 фоиз ўсишга эришилди.

Халқимизда: "Яхшидан боғ қолади", — деган мақол бор. Бу йил вилоятда 1000 гектардан ортиқ ерга мевали, манзарали кўчат ўтқазилди, янги боғлар, 1 минг 120 гектар теракзор, 25 минг гектар саксовулзор барпо этилди.

Бундай ижобий ишлар ҳақида кўп гапириш мумкин.

Лекин бугун биз Навоий вилоятининг бепоён ҳудудида пахтачилик, ғаллачилик, чорвачилик, пиллачилик тармоқларини ривожлантириш борасида мавжуд катта-катта имкониятлар, улардан оқилона фойдаланиш йўллари ҳақида фикр алмашсак, менимча, ўринли бўлади.

Масалан, ўтган йили вилоятда 578 гектар ерга такрорий экинлар экилган бўлса, бу йил бундай экин майдонлари 3 минг 680 гектарга етди. Табиийки, бу — маҳсулот салмоғининг ортиши билан бир қаторда, одамларнинг реал даромадларини кўпайтириш имконини ҳам беради. Демак, ана шундай ишларни изчиллик билан давом эттириш керак.

Ёки яна бир мисол.

Ҳозирги вақтда вилоят бўйича қўшимча 20 минг гектар ерни ўзлаштириб, у жойларда ҳам ҳосил етиштириш имконияти мавжуд. Бунинг учун вилоят ҳокимлиги тегишли вазирликлар билан биргаликда бу масалани пухта ўрганиб, ҳисоб-китобини қилиб, республика ҳукуматига асосли таклифларини бериши лозим.

Навоий вилоятининг кенг яйловлари чорвачиликни ҳар томонлама ривожлантириш учун қулай шароитга эга. Бу йўлда муайян ишлар ҳам қилинмоқда. Агар 1996 йили вилоятда 954 минг бош қўй-эчки бўлган бўлса, ҳозирга келиб уларнинг сони 1 миллион 64 мингга етгани фикримизнинг тасдиғидир.

тикув цехи, 1 та сутни қайта ишлаш цехи қурилиб, ишга туширилганини мисол сифатида айтиш мумкин.

Истиқдол йилларида халқимиз куч-қудрати билан яратилган улкан замонавий корхоналарни, завод-фабрикаларни, муҳим ижтимоий аҳамиятга эга бўлган кўплаб иншоотларни кўрганнимизда, ҳаммамизнинг кўнглимиз тоғдек юксалади. Нега деганда, бу — ўз қўлимиз билан қураётган эртанги кунимизнинг, келажакимизнинг ишончли пойдеворидир.

Азиз дўстлар, биродарлар!

Албатта, юртимиз тараққиёти ва халқимиз фаровонлиги йўлида амалга ошираётган ишларимиз барчамизни қувонтиради. Лекин мен шу борадаги муҳим бир масалага алоҳида эътиборингизни жалб қилмоқчиман.

Янги-янги корхоналар, завод-фабрикалар барпо этилиши, вилоятнинг йирик саноат корхоналарида ишлаб чиқариш миқдорларининг кўпайиши билан бирга, бу жойларда янгича фикрлайдиган, юксак малакали, мустақкам меҳнат жамоалари ҳам шаклланимоқда.

Шу маънода Қизилқум цемент заводида 2 мингдан ортиқ, "Навоийазот" да 10 мингдан зиёд, кон-металлургия комбинати тизимида эса 53 минг нафар турли миллатга мансуб ватандошларимиз ягона аҳил оила бўлиб меҳнат қилаётгани қувончлидир.

Уларнинг ўзаро дўстлиги, аҳил-тотувлиги жамиятимиздаги барқарорликни сақлаш ва мустақкамлашда муҳим омил бўлмоқда, десак, асло муболаға бўлмайди.

Муҳтарам дўстлар!

Вилоят меҳнаткашлари кейинги йилларда қишлоқ хўжалигини ривожлантириш, маҳсулот ишлаб чиқаришни кўпайтириш борасида ҳам сезиларли натижаларга эришмоқда. Буни пахта етиштириш бўйича бир неча йил давомида бажарилмай келинган шартнома режаларининг бу йил адо этилгани ҳам тасдиқлайди.

Жорий йилнинг 11 ойи давомида 27 миллиард сўмлик ялпи қишлоқ хўжалиги маҳсулоти ишлаб чиқарилиб, бу борадаги ўсиш суръати 1998 йилга нисбатан 9 фоизни ташкил қилди. Жумладан, пахта етиштириш бўйича 8 фоиз ўсишга эришилди.

Халқимизда: "Яхшидан боғ қолади", — деган мақол бор. Бу йил вилоятда 1000 гектардан ортиқ ерга мевали, манзарали кўчат ўтқазилди, янги боғлар, 1 минг 120 гектар теракзор, 25 минг гектар саксовулзор барпо этилди.

Бундай ижобий ишлар ҳақида кўп гапириш мумкин.

Лекин бугун биз Навоий вилоятининг бепоён ҳудудида пахтачилик, ғаллачилик, чорвачилик, пиллачилик тармоқларини ривожлантириш борасида мавжуд катта-катта имкониятлар, улардан оқилона фойдаланиш йўллари ҳақида фикр алмашсак, менимча, ўринли бўлади.

Масалан, ўтган йили вилоятда 578 гектар ерга такрорий экинлар экилган бўлса, бу йил бундай экин майдонлари 3 минг 680 гектарга етди. Табиийки, бу — маҳсулот салмоғининг ортиши билан бир қаторда, одамларнинг реал даромадларини кўпайтириш имконини ҳам беради. Демак, ана шундай ишларни изчиллик билан давом эттириш керак.

Ёки яна бир мисол.

Ҳозирги вақтда вилоят бўйича қўшимча 20 минг гектар ерни ўзлаштириб, у жойларда ҳам ҳосил етиштириш имконияти мавжуд. Бунинг учун вилоят ҳокимлиги тегишли вазирликлар билан биргаликда бу масалани пухта ўрганиб, ҳисоб-китобини қилиб, республика ҳукуматига асосли таклифларини бериши лозим.

Навоий вилоятининг кенг яйловлари чорвачиликни ҳар томонлама ривожлантириш учун қулай шароитга эга. Бу йўлда муайян ишлар ҳам қилинмоқда. Агар 1996 йили вилоятда 954 минг бош қўй-эчки бўлган бўлса, ҳозирга келиб уларнинг сони 1 миллион 64 мингга етгани фикримизнинг тасдиғидир.

Бунда Вазирлар Маҳкамасининг махсус қарорига биноан Учқудуқ ва Томди туманларининг қоракўлчилик хўжалиқларига амалий ёрдам кўрсатилгани ҳам ўз самарасини бермоқда.

Жорий йилда вилоят чорвадорлари 119 минг дона, шу жумладан, 65 минг донаси жаҳон бозори талабларига жавоб берадиган қоракўл тери тайёрлаб топширдилар.

Чорвадорларда мулкка нисбатан эгалик ҳисси шаклланмоқда. Натижада бу икки туманда ушоқ моллар сони 63 мингга ортди. Бу ўз навбатида янги отарлар, янги иш ўринлари демақдир.

Азиз биродарлар!

Дунёда ҳар бир касбнинг ўзига яраша қийинчилиги бор. Лекин йил бўйи дашту саҳро кезадиган, қишнинг қаҳратонию ёзнинг жазирамасига бардош бериб, керак бўлса, қўй-қўзисини бағрига босиб, жалаю дўлдан асрайдиган чўпон-чўлиқлар меҳнатини ҳар қанча улуғласак, арзийди.

Учқудуқлик Саидмурат Турдимуратов, Малик Жанаев, томдилик Шулибай Картбоев, Тоғай Турдибеков ана шундай фидойи инсонлардир.

Қадрли дўстлар!

Мен ўтган сафар Навоий вилоятига келганимда, фозфонлик синглимиз Латифа Ҳожиева: "Бизнинг оғиримизни ҳам енгил қилиб берсангиз, хонадонларимизда газ ёнса!" деб илтимос қилган эди.

Бугун вилоят марказидан 60 километр олисда жойлашган Нуротаю Фозфонда ҳам табиий газ ёниб турибди.

Ҳозирги кунда вилоят аҳолисининг 72,4 фоизи табиий газ, 64 фоизи тоза ичимлик суви билан таъминланган. Ҳатто, олис Конимех тумани хўжалиқларига, чўпон-чўлиқлар хонадонига ҳам тоза ичимлик суви, табиий газнинг кириб боргани, Зарафшон шаҳрини тоза ичимлик суви билан таъминловчи 220 километрли тармоқнинг ишга туширилгани, бу шаҳарга табиий газ ўтказилгани, албатта, кишини мамнун қилади.

Ҳурматли Навоий аҳли!

Шу ўринда бир муҳим муаммо тўғрисида тўхталиб ўтсам. Бугунги кунда амалга ошираётган барча ишларимизни инкор этмаган ҳолда, аёлларимизга қулай турмуш шароити яратиб бериш, уларнинг жамиятимизда муносиб ўрин эгаллаши учун етарли иш қиляпмиз, деб айта оламизми?

Демоқчиманки, опа-сингилларимиз, оналаримизнинг офирини енгил қилиб, дуосини олиш, уларни рози қилиш учун бу борадаги ишларни давом эттиришимиз зарур.

Шу мақсадда 2005 йилгача бўлган даврда вилоят аҳолисини тоза ичимлик суви билан таъминлашни 85 фоизга, табиий газ билан таъминлашни эса 82 фоизга етказиш кўзда тутилган.

Муҳтарам юртдошлар!

Маълумки, мамлакат бўйича ҳар йили 400-500 мингга яқин ёш йигит-қиз мактаблар, турли ўқув юр்தларини битириб чиқмоқда. Уларни иш билан таъминлаш, ҳаётда ўз ўрнини топиб кетишига шарт-шароит яратиш нафақат энг долзарб вазифамиз, балки оталик бурчимиз ҳамдир.

Навоий вилоятида кейинги йилларда барпо этилган янги корхоналар 8 мингга яқин одамни иш билан таъминлаш имконини берди. Шу йилнинг 11 ойи мобайнида эса вилоят бўйича 9 минг 300 га яқин янги иш ўринлари ташкил этилди. Бундан 3 минг 700 га яқини қишлоқ жойларида экани муҳимдир.

Лекин бу, вилоятда мавжуд меҳнат ресурсларини иш билан банд этиш масаласи тўла ечилди, деган маънони билдирмайди.

Шу масалада сизларнинг эътиборингизни қуйидаги фактларга қаратмоқчиман. Жорий йилда вилоят бандлик хизмати идораларига 27 мингга яқин киши иш сўраб мурожаат қилган. Шундан 6 минг 320 одам иш билан таъминланган. Мингдан ортиқ киши эса янги касб-ҳунар эгаллаш учун ўқитилган. 3 минг 287 киши турли вақтинчалик ишларга жалб қилинган.



16 мингдан кўпроқ киши эса расман ишсиз сифатида рўйхатга олинган.

Бундай ҳолат барчамизни хавотирга солиб, безовта қилиб, бугунги кунда мана шу энг офир, энг масъулиятли масалани атрофлича таҳлил қилиб, унинг ечимини топишимизни тақозо этмайдими?

Бу борада Навоий вилоятида ишга солинмаган резерв ва имкониятлар талайгина. Узоққа бориб ўтирмасдан, ана шундай имкониятлардан бирини айтиб ўтмоқчиман.

Мана, 40 минг гектарлик Ўртачўл ҳудуди. Бу жойда бир пайтлар ўзлаштириш бошланган, уй-жой, асфальт йўллар қурилган. Аммо, афсуски, бу борадаги ишлар охирига етказилмаган.

Ҳозир бу ерда 1 минг 500 киши яшайди. Ўтган йили 320 гектар янги ер ўзлаштирилиб, 70 та янги фермер хўжаликлари ташкил этилди.

Ахир, ер бўлса, сув бўлса, вилоятдаги ортиқча ишчи кучларини, юрагида ғайрати бор ёшларимизни мана шу ҳудудга жалб этиш — муаммони ҳал қилишнинг йўлларида бири эмасми?

Чорвачилик туманларида жун ва тери хомашёсини қайта ишлаб, кийим-кечак тикадиган замонавий кичик корхоналар очиш ҳам аҳолини банд этиш борасида ҳали ишга солинмаган имкониятлар кўплигидан далолат беради.

Яна бир ана шундай имконият ҳақида тўхталайлик.

Кейинги йилларда вилоят бўйича 21 мингга яқин кишига 4 минг 300 гектар ер қўшимча томорқа сифатида берилган.

Хўш, биз ҳар бир қаричи олтинга тенг бўлган бу ердан қандай фойдаланяпмиз? Сир эмаски, томорқани ўз ҳолига ташлаб қўйиб, ернинг ҳам, ўзининг ҳам умрини беҳуда ўтказаетган одамлар, афсуски, йўқ эмас.

Бундай нохуш ҳолатлар мавжудлиги ҳақида гапирар эканмиз, мен яна бир нарсага эътиборингизни қаратмоқчиман.

Вилоятда, авваламбор, мансаб курсисида ўтирганлар орасида, Навоий воҳасининг истиқболини ўйлайдиган, замон талабига, бозор муносабатларига мос ислохотларнинг самарасини ошириш, биринчи навбатда, кичик ва ўрта бизнес ҳаракатини жонлантириш, бозор инфратузилмасини шакллантириш, банк ва молия тизимларини ривожлантириш ҳақида қайғурадиган, бу йўлда тўсиқ бўлиб турган расмиятчилик, бюрократлик, порахўрлик, таъмагирлик каби иллатларни йўқ қилиш мақсадида одамларни, барча соғлом кучларни бирлаштириш учун бош қотирадиган раҳбарлар, минг афсуски, кўринмайди.

Ишонаманки, Навоий вилоятида ҳам бизнес соҳасида иш бошламоқчи бўлиб юрган кишилар кўп. Лекин бирор кичик корхона ёки ўзининг шахсий ишини очмоқчи бўлган одамнинг банкдан кредит олиши осонми? Қани, ўзларингиз айтинг, қачон бу соҳада тартиб бўлади, қачонгача банклар фаолиятида зўравонлик, таъмагирлик, тўрачилик каби хунук ҳолатлар давом этади?

Тадбиркор бўлишни орзу-ният қилиб юрган, бироқ бу соҳада ҳали тажрибаси йўқ одамлар учун қачон бизнес мактаблар, бизнес семинарлар ташкил этилади, бизнесни ўргатадиган чет эллик мутахассислар вилоятда қачон пайдо бўлади?

Аччиқ бўлса ҳам, айтишим керак: ҳокимликлар тажрибасида, раҳбарларнинг иш юритишида бепарволик, лоқайдлик, қонунга беписандлик, умуман, инсонга ҳурматсизлик кўринишлари қачон йўқолади?

Бу ҳақда кўп гапирамиз, лекин амалий ишларга ўтиш вилоятда, таассуфки, жуда секинлик билан кечмоқда.

Ҳар биримиз, айниқса, раҳбарман деб юрган одамлар, шуни яхши англаб олишимиз керакки, ҳеч ким четдан келиб, бизнинг муаммоларимизни ечиб, бизнинг ишимизни бажариб бермайди. Фақат ўз кучимиз, ўз ақл-заковатимиз, ўз имкониятларимизга таянишимиз лозим.

Ҳурматли биродарлар!

Биз 2000 йилни мамлакатимизда Соғлом авлод йили деб эълон қилдик. Шундай экан, ёш авлодимизнинг соғлом, баркамол бўлишини таъминлаш — бизнинг асосий вазифамиз бўлмоғи керак.

Кейинги йилларда Навоий вилоятида 4 та янги шифохона, 30 та қишлоқ тиббий пункти, маданият ва спорт саройлари, мактаб ва лицейлар барпо этилди. Ҳозирги кунда 1 та академик лицей, 5 та касб-хунар коллежи фаолият кўрсатмоқда. Уларда 2 минг 400 дан ортиқ ўқил-қизимиз таълим олмоқда. 2005 йилгача яна 5 та академик лицей, 54 та касб-хунар коллежи барпо этиш кўзда тутилган.

"Умид" жамғармаси орқали навоийлик 16 нафар ўқил-қиз чет эллардаги нуфузли олий ўқув юртларида таълим олмоқда.

Ҳозирги вақтда Навоий шаҳрида иккита институт фаолият кўрсатмоқда. Айниқса, 1995 йили бу ерда Кончилик институти ташкил этилгани кон-металлургия саноати учун малакали кадрлар тайёрлаш борасида муҳим қадам бўлди.

Марказий Осиёда ягона бўлган бу илм даргоҳида ҳозир 8 хил ихтисослик бўйича икки мингдан зиёд фарзандимиз таҳсил кўрмоқда. Институт қошида техника коллежи, лицей-интернат, касбий тайёргарлик курслари ишлаб турибди.

Бу йил институтни битирган илк қадирғочлар — 266 нафар ёш мутахассис минтақадаги саноат корхоналарида меҳнат қилаётгани узоқни кўзлаб қилган ишимизнинг ижобий самарасидир.

Навоий вилоятида 92 миллат ва элат вакиллари истиқомат қилади. Вилоят мактабларида ўқил-қизларимизга олти тилда таълим бераётган жонкуяр ўқитувчи-устозларимиз — Ҳаловат Кенжаева, Альмира Маркова, Валентина Мизякова, Надежда Сапожникова, Амина Холова, Ширингул Узоқбоева, Ҳусния Зедяева, Алдамурод Араздурдиев, Нургул Бозорбоева каби фидойи инсонларни ҳурмат билан тилга оламиз.

Ёш авлодни ҳам жисмоний, ҳам маънавий баркамол ўстиришда жисмоний тарбия ва спортнинг ўрни беқиёсдир.

Хатирчилик ўқувчи қизимиз, стол тенниси бўйича жаҳон чемпиони Манзура Иноятова, тош кўтариш бўйича жаҳон чемпиони Ренат Хузинларнинг эришаётган ғалабаси навоийлик спортчиларнинг мамлакатимиз миқёсида нуфузли ўрин эгаллаётганидан далолат беради.

Муҳтарам Навоий аҳли!

Эсингизда бўлса керак, бундан бир йил олдин Халқ депутатлари вилоят Кенгашининг навбатдан ташқари сессиясида мен юртимиздаги қадимий шаҳарлардан бири бўлган Кармананинг тарихини ўрганиш масаласига эътиборингизни қаратган эдим. Вилоят аҳли бу фикрни қўллаб-қувватлаб, қисқа фурсатда маънавий ҳаётда катта ўзгаришларни амалга оширди.

Навоий шаҳри таркибида Кармана туманини ташкил этиш тўғрисидаги фармон ана шу мақсадда дунёга келди.

Ушбу фармон Буюк ипак йўлидаги бу қадимий шаҳарни ҳар томонлама ривожлантириш, унинг кўҳна тарихини тиклаш имконини беради.

Зарафшон воҳаси тарихи ҳам қадимий Ватанизм тарихининг узвий бир бўлаги ҳисобланади. Шу маънода бу ердаги ҳар бир обида, карвонсарой ва работ биз учун мўътабар бўлиб, уларни асраб-авайлашимиз, ўрганишимизга даъват этади.

Вилоят ҳудудидаги ҳазрати Қосим Шайх мақбараси, Нуротадаги Чашма мажмуининг таъмирланиб, обод зиёратгоҳга айлантирилгани бу борадаги хайрли ишларнинг бошланиши бўлди.

Навоий вилоятида бундай тарихий ёдгорликлар, муқаддас қадамжолар кўп. Мир Саййид Баҳром, Шайх Хўжа Хусрав мақбаралари, Мирзачорбоғ тарихий ёдгорлиги, Работи Малик шулар жумласидандир. Ишончим комилки, халқимизнинг маънавий мулки бўлган бу ёдгорликлар эл-юрти-

миз, давлатимиз, жамиятимиз эътиборидан четда қолмайди.

Биз ҳамиша улуғ аждодларимиз билан ифтихор қиламиз. Уларнинг хотираси ҳозир ҳам она заминимизни шарафга буркаб турибди.

Ана шундай мўътабар зотлардан бири, табаррук хоки Зарафшон тупроғида ётган сўфий аллома Низомиддин Қосим Шайх ҳазратларидир.

XVI асрда яшаб ўтган, бутун умрини маърифат тарқатишга, уруш ва низоларнинг олдини олишга, одамлар ўртасида меҳр-оқибат туйғуларини камол топтиришга бағишлаган улуғ, айнаи вақтда камтарин бу зот ҳаёт чоғидаёқ халқнинг юксак иззат-икромига сазовор бўлган.

Ана шундай табаррук инсонлар, азиз-авлиёларнинг ҳаёти биз учун ҳамиша ибрат бўлмоғи керак.

Қадрли юртдошларим!

Зарафшон дарёсининг сувини ичган, бу воҳанинг беқиёс гўзаллигидан баҳра олган одам беихтиёр шоир бўлиб қолса, ажаб эмас. Мен бу гапни умр бўйи эл-юрт орасида юриб, халқимизнинг "Алпомиш"дай ўлмас дostonларини куйлаб ўтган хатирчилик Пўлкан шоир Жомурод ўғли ва унинг сулоласини назарда тутиб айтмоқдаман.

Бу ижодий сулола маданиятимиз тарихида ноёб ҳодисадир. Чунки Пўлкан шоир ижодини унинг фарзандлари бўлмиш баҳши Умарқул Пўлкан, истеъдодли шоир Амирқул Пўлкан, шоира Саодат Пўлкан давом эттириб, ўзбек адабиёти ривожига ўз ҳиссаларини қўшдилар.

Ўзингиз ўйланг, қайси халқда, қайси мамлакатда мана шундай шоирлар авлодини учратиш мумкин?

Шу заминдан етишиб чиққан Тошпўлат Ҳамид, Файбулла Саломов, Ойдин Ҳожиева, Тожи Қораев, Абдуқодир Эргашев, Боймурод Каримов каби илмфан ва маданият намояндаларининг хизматини халқимиз юксак қадрлайди.

Навоий вилоятида тили, дини, миллатидан қатъи назар, ягона мақсад — озода Ўзбекистоннинг келажаги йўлида бутун куч-қайратини бахш этишга тайёр инсонлар яшайди.

Бугунги кунда Ўзбекистон Қаҳрамонлари Николай Иванович Кучерский, Анатолий Никифорович Панин, шунингдек, тадбиркор Маҳмуд Исмоилов, меҳнат фахрийлари Иброҳим Норов, Муяссар Нуриддинов, Ахназар Умаровлар номини вилоят аҳли катта ҳурмат-эҳтиром билан тилга олиши бежиз эмас. Улар ўзларининг шарафли ҳаёт йўли, бунёдкорлик ишлари билан ўсиб келаётган ёш авлодга ҳамиша ибрат бўлмоқда.

Азиз дўстлар!

Кўҳна тарихимиз, миллий қадриятларимиз, буюк аجدодларимиз ҳақида, гапирганда биринчилардан бўлиб улуғ мутафаккир шоир Алишер Навоий ҳазратлари кўз олдимизга келади. Чунки, бу мўътабар зот миллатимиз шарафини кўкларга кўтарган, юртимиз довуғини бутун оламга тараннум этган.

Сизлар ана шундай буюк инсон номи билан аталган вилоятда яшаётганингиз билан ҳар қанча ифтихор этсангиз, арзийди.

Шу муносабат билан мен кўздан буён кўнглимга туғиб юрган бир ниятни сизларга билдирмоқчиман. Насиб этса, ҳадемай миллатимиз ғурури, буюк шоир Алишер Навоий таваллудининг 560 йиллигини халқаро миқёсда кенг нишонлаймиз.

Бу табаррук тўйни, умуммиллий байрамимизни сизнинг вилоятингиздан — Навоий вилоятидан бошласак, нима дейсизлар?

Ўйлайманки, бу — улуғ мутафаккиримиз даҳосига ҳурмат-эҳтиромимизнинг яна бир ифодаси бўлади.

Бунинг учун, аввало, вилоят марказида Алишер Навоий ҳазратларининг гўзал бир боғи яратилиб, зиёратгоҳга айлантирилса, шу жойда улуғ шоиримизнинг муаззам ҳайкали кўнгилларимизга фахр ва ғурур бағишлаб турса, айни муддао бўлади.

Ўйлайманки, бу ҳақда ҳукуматимизнинг махсус қарорини чиқарсак, мақсадга мувофиқ бўлур эди.

Қадрли юртдошлар!

Навоий аҳли азалдан меҳнаткаш, оқибатли, бир сўзли, элу юрт фаровонлиги учун бутун борлиги билан хизмат қилишга бел боғлаган фидойи инсонлардир. Уларнинг ниятлари пок, мақсадлари улуғ ва олижаноб.

Ватанимиз истиқдолини янада мустаҳкамлаш, унинг қудратини, шаъни-шавкатини юксалтириш, адолат ва маънавият устувор бўлган эркин жамият, заҳматкаш халқимизга муносиб фаровон ҳаёт қуриш — бизнинг муқаддас бурчимиз, энг олий мақсади-миздир.

Ишончим комилки, бу эзгу ниятларимизнинг амалга ошишида меҳнаткаш, бағрикенг, саховатли, бунёдкор Навоий халқи олдинги сафда бўлади.

Сизларга тинчлик-омонлик, бахту саодат, хонадонларингизга файзу барака тилайман.

*Навоий вилояти сайловчилари вакиллари  
билан учрашувда сўзланган нутқ,  
1999 йил, 16 декабрь.*

## ЭЗГУ НИЯТ, ОЛИЖАНОБ МАҚСАД ЙЎЛИДА ИЗЛАНИБ-ИНТИЛИБ ЯШАШ — КИШИНИ УЛУҒЛАЙДИ

Ассалому алайкум, азиз ватандошларим!

Муҳтарам андижонликлар!

Ҳар гал, мамлакатимизнинг қайси бир вилоятида бўлмасин, юртдошларимиз билан учрашганимда, аввало, уларнинг кўзларига, чеҳрасига қарайман.

Агар инсон ҳаётдан, қилаётган ишларидан рози бўлиб, аниқ мақсадлар билан, келажагига ишониб яшаётган бўлса, унинг юзида қандайдир нур бўлади.

Бугун мен мана шу зални тўлдириб ўтирган Андижон аҳли вакиллариининг, сиз — азизларнинг ёниб турган кўзларингизга, очиқ чеҳрангизга боқиб, бу ҳақиқатни яна бир бор ҳис қилмоқдаман.

Шу боис ҳам Андижонда бўлиш менга доимо катта мамнуният, куч-қувват бағишлайди. Бу қутлуғ заминнинг ўзига хос сеҳри ва жозибаси бор. Негаки, бу диёр бетакрор табиати, чапани, мард, ориятли, меҳнатсевар кишилари билан ҳар қандай одамни ўзига мафтун этади.

Бугунги сайловолди учрашувимиздан мақсад — аввало, шу юртда яшаётган одамларнинг ҳол-аҳволдан хабардор бўлиш, уларни безовта қилаётган, қийнаётган ташвиш ва муаммолар ечими ҳақида фикр алмашиб олиш.

Қисқа қилиб айтганда, босиб ўтган йўлимизга холис, танқидий назар ташлаб, жамиятимиз, хусусан, Андижон вилояти олдида турган янги вазифа ва устувор йўналишларни аниқлаш, мавжуд муаммоларни ечиш йўллариини ўзимиз учун белгилаб олишдан иборат.



Шу нуқтаи назардан қараганда, мустақиллик йилларида ижтимоий, иқтисодий, маънавий тараққиёт йўлида, жамиятимиз, ҳаётимизни янгилаш йўлида тўпланган ҳам ижобий, ҳам салбий тажрибаларимиз ва шу аснода келгусида амалга оширадиган ишларимиз ҳақида гаплашиб олсак, ўринли бўлар эди.

Бугунги кунда ҳар бир сайловчи, ҳар бир фуқаро юксак масъулиятли лавозимга номзод бўлиб турган кишидан — у депутатми, ҳокимми ёки Президентми — агар шу одам сайланса, менинг турмушимда, оилам, маҳаллам, туманим, Ватаним ҳаётида қандай ўзгаришлар, қандай энгилликлар бўлади, мавжуд муаммолар қай тариқа ўз ечимини топади, деган саволларга жавоб кутади.

У ўз яшаб турган жойи, ўз қишлоғи, ўз Ватани истиқболини кўриш ва билишга ҳақлидир. Бу табиий ҳол ва барчамиз буни тўғри тушунамиз.

Ҳурматли дўстлар!

Эзгу ният, олижаноб мақсад ва ҳаракат йўлида интилиб-изланиб яшаш — кишини улуғлайди. Биз буни кейинги йилларда Андижон вилояти меҳнаткашлари эришаётган ютуқлар мисолида кўришимиз мумкин.

Мен кўп йиллар давомида тўплаган тажрибамдан ўзимга бир хулосани аниқлаб олдим. Андижонликлар — бир ишга бел боғласа, астойдил, бутун борлиғи билан киришадиган, кўзлаган ниятига эришмагунча тиним билмайдиган халқ.

Андижон вилояти меҳнаткашлари пахта тайёрлаш бўйича шартнома режасини бу йил мамлакатимизда биринчи бўлиб бажариб, давлатга 331 минг 802 тонна пахта ҳосили топширгани, ғаллачиликда охирги йиллар барчамизга намуна бўлиб турган ютуқлари бунинг яққол тасдиғидир.

Ҳақиқатан ҳам, оғир ва машаққатли, керак бўлса, мардона ва қаҳрамонона меҳнат туфайли сиз Андижон аҳлига бугунги кунда нафақат Ўзбекистонни, узоқ ва яқин қўшниларимизни ҳам ҳайратда қол-

дирган ютуқларингиз, эришган марраларингиз учун ҳар қанча тасаннолар айтсак, арзийди.

Фурсатдан фойдаланиб, мен сизларга, сизлар орқали ана шу фидокорона меҳнатингиз учун барча андижонлик лафзи ҳалол деҳқонларга яна бир бор чин қалбимдан ташаккур изҳор этмоқчиман. Қадок қўлларингиз ҳеч қачон дард кўрмасин, бошингиз омон бўлсин.

Азиз дўстлар!

Иқтисодиёт, қишлоқ хўжалигида амалга оширилган ишлар таҳлили ҳақида фикр юритганда, бир нарсага алоҳида эътибор қаратиш керак. Эришилган натижалар, кўрсаткичлар билан бирга, жамиятимиз, иқтисодимиз ривожда кўзга ташланаётган энг асосий жиҳатлар, аввало, одамларнинг ҳаётга, меҳнатга муносабати кундан-кунга ўзгариб бораётгани биз учун энг муҳимдир.

Негаки бу бизга мавжуд ютуқлар омилини аниқлаш, муаммоларни яққол тасаввур этиш, уларни ечиш ва пировард мақсад йўлидаги ҳаракатларимизнинг аниқ йўналишларини белгилаб олиш имконини беради.

Буни биргина мисол — Андижон вилояти учун ғоят долзарб бўлган ер ресурслари ва аҳоли бандлиги муаммоси орқали кўриб чиқайлик.

Вилоятда ҳозирги кунда 2 миллион 187 мингдан ортиқ киши истиқомат қилади. Статистик маълумотларга кўра, у мамлакатимизнинг аҳоли энг зич жойлашган ҳудуди ҳисобланади. Гарчи Андижон мамлакатимизнинг бир фоиз ҳудудини эгалласа-да, бу ерда республика аҳолисининг қарийб 9 фоизи яшайди. Ҳар бир квадрат километрга 509 нафар киши тўғри келади. Бу мамлакатимиздаги ўртача кўрсаткичга нисбатан 9 марта юқори демакдир.

Биласизки, Андижон вилоятида янги ерларни ўзлаштиришнинг деярли имконияти йўқ. Йилдан-йилга аҳоли сони кўпайиб борапти, аммо ер майдонлари, табиийки, кўпаймайди. Вилоятда жами экин

майдонлари қарийб 201 минг гектарни ташкил этади. Бу — вилоят бўйича жон бошига 10 сотихдан ер майдони тўғри келади, демакдир.

Мана шундай мураккаб шароитда андижонликларнинг ҳар бир қарич ердан омилкорлик билан фойдаланиб, юқори ҳосил етиштираётгани таҳсинга лойиқ.

Тўғри, деҳқончиликда ҳамиша ҳам биз истаган қулай шароит бўлавермайди. Табиатнинг турли инжиқликлари, қутилмаган синовлари мавжуд.

Аммо тўсиқ ва қийинчиликларни енгиб ўтиш, аввало, инсоннинг ўз қўлидадир. Чунки Аллоҳ таоло одамзодга ақл-заковат, билим, интилиш, изланиш фазилатларини шунинг учун ато этган.

Ҳурматли юртдошлар!

Ёдингизда бўлса, мустақиллигимизнинг биринчи йилларида мамлакатимиз аҳолисини дон маҳсулотлари билан таъминлаш, одамларга оддий нон етказиб бериш катта муаммога айланган эди.

Энди очиқ айтаверсак, бўлади, ўша оғир кунларда очарчилик хавфи ҳам йўқ эмас эди. Бунга йўл қўймаслик учун қандай чора-тадбирлар кўрганимизни, қаерлардан ғалла олиб келганимизни, бу йўлда тортган машаққатларимизни билган билади, билмаган билмайди.

Шундай ўта мураккаб, хавфли вазиятни чуқур англаган ҳолда, сиёсий мустақилликни иқтисодий мустақиллик билан мустаҳкамлаш, бировга қарам бўлмаслик мақсадида биз ғалла мустақиллигига эришишни энг устувор вазифа қилиб қўйдик. Бу масалани, бу муаммони ечиш биз учун ҳақиқатан ҳам ҳаёт-мамотимизни ҳал қилувчи даражага кўтарилди.

Яратганга минг бор шукурки, ўз донимизга, ўз беминнат нонимизга эга бўлган шу кунларга ҳам етиб келдик. Бундай ўта масъулиятли вазифани бажаришда Андижон вилояти меҳнаткашларининг салмоқли ҳиссаси борлигини бугун барчамиз катта мамнуният ва миннатдорчилик билан қайд этамиз.

Жорий йилда андижонлик деҳқонларнинг 527 минг тонна галла етиштириб, ҳар гектар ердан ўртача 70 центнердан ҳосил олгани ҳамда йилига республика вилоятларига 200 минг тоннага яқин сара уруғлик дон етказиб бераётгани бунинг тасдиғидир.

Галла уруғчилигига алоҳида эътибор қаратиш, ўз мамлакатимиз ва хорижий олимлар билан ҳамкорлик, энг муҳими, ота-боболаримизга хос бўлган галлачилик тажрибаларининг қайта тиклангани бу ютуқларнинг негизи бўлди.

Андижоннинг иқлими, тупроқ шароити, айниқса, ер ресурсларини ҳисобга олиб, такрорий экинлар экиш ҳам сезиларли иқтисодий самара бермоқда.

1999 йили бошоқли дон экинларидан бўшаган 28 минг гектардан зиёд ерга маккажўхори, сабзавот, полиз, шולי ва картошка экинлари экилди. Бир йилда икки марта ҳосил кўтариш туфайли қўшимча тарзда 921 миллион сўм даромад олинди.

Бошқача айтганда, бугун деҳқончиликда — буни барча вилоятларимиз тўғри қабул этсин — Андижон мактаби яратилди, десак, ҳеч қандай муболаға бўлмайди.

Қадрли дўстлар!

Сўнгги йилларда Андижон вилояти аграр-саноат ҳудудидан саноати ривожланган ҳудудга айланмоқда. Ялпи ички маҳсулот ҳажмида саноатнинг улуши 32 фоизни ташкил этиб, 1991 йилга нисбатан бир ярим баробар ўсгани бунинг далилидир.

Айниқса, Асака шаҳридаги "ЎзДЭУавто" қўшма корхонасининг иқтисодиётдаги ўрни тобора ортиб бормоқда. Бугунги кунда мазкур корхонанинг вилоятда ишлаб чиқарилган ялпи саноат маҳсулотигаги улуши 52,7 фоизни ташкил этмоқда.

Бу ҳақда сўз борганда, яна 90-йилларнинг бошлари эсимга тушади. Ўшанда оғзига кучи етмаган баъзи одамлар, СССР йўқ бўлди, энди бизга машина келмайди, кунимиз яна эшак аравага қолмаса эди, деган гапларни ҳам айтиб юришган эди.

1992 йили мана шу заводни қуриш ҳаракатини бошлаганимизда, мен, Худо хоҳласа, уч йилдан кейин шу корхонадан ўзимизнинг автомобилларимиз чиқа бошлайди, деганимда, яширишнинг ҳожати йўқ, кўпчилик, айниқса, узоқ-яқиндаги муҳолифларимиз бунга ишонмаган эди.

Мана, энди бугун ўзингиз кўриб турибсиз, бири-биридан гўзал машиналаримиз халқимизнинг узоғини яқин, оғирини енгил қилиш билан бирга, шаҳар-қишлоқларимизнинг қиёфасини ҳам бутунлай ўзгартириб юборди.

Кореялик ҳамкорларимиз иштирокида бу завод конвейерларидан ҳозирга қадар 200 мингдан ортиқ енгил машина ишлаб чиқарилди.

Агар 1996 йили мамлакатимиз аҳолисида тахминан 782 мингта шахсий енгил машина бўлган бўлса, 1999 йилга келиб бу рақам 950 мингтага етди. Яъни уч йил мобайнида қарийб 160 минг одам шахсий машинага эга бўлди.

Бу рақамлар, албатта, одамларимизнинг даромадлари ошиб, турмуш даражаси кўтарилиб бораётганига яна бир мисолдир.

Азиз юртдошларим!

Менинг тилагим шуки, юртимизда ҳар бир оила мана шу корхонамизда ишлаб чиқарилган ўз шахсий автомобилига эга бўлсин, бу машиналаримиз ҳар бир юртдошимизнинг яхши кунларига хизмат қилсин!

Хабарингиз бор, "ЎзДЭУавто" заводи ишга тушгач, биз бу корхона учун бутловчи қисмлар тайёрлайдиган корхоналар тизимини барпо этиш мақсадида махсус маҳаллийлаштириш дастурини қабул қилган эдик.

Шу дастурга биноан, автомобилларнинг ўриндиқлари, ички жиҳозлари, бўёқлари, ёқилғи баки, бампер сингари бутловчи қисмларини тайёрлашга ихтисослашган олтита қўшма корхона ташкил этилди.

Кўриб турибмизки, экспорт салоҳиятига эга, замонавий бир корхона ишга тушиши билан қанчадан-қанча қўшимча иш ўринлари пайдо бўлади.

Бугунги кунга келиб мазкур завод ва унинг таркибидаги корхоналарда вилоят бўйича 5 мингга яқин ишчи-хизматчи меҳнат қилмоқда. Уларнинг аксарияти юқори малакали, ёш, барчаси келишган йигит-қизлар экани айниқса қувончлидир.

Ҳаммаси бўлиб мана шу корхоналар ва иншоотларни барпо этишда бугунги кунгача қарийб 600 миллион АҚШ долларини ўзлаштирганимиз кўп-кўп имкониятлар ва куч-қудратга эга бўлганимиздан далолат беради.

Бир нарсани ёддан чиқармаслигимиз керакки, одамларнинг эҳтиёжларига қараб бозор талаблари ҳам ўзгариб боради.

Шуни назарда тутган ҳолда, биз ҳозирданоқ корейлик ҳамкорларимиз билан келишиб, "ЎзДЭУавто" корхонасида "Нексия-2" ва "Матиз" маркали янги автомобиллар ишлаб чиқариш лойиҳасини тайёрладик. Уни амалга ошириш учун қарийб 100 миллион АҚШ доллари миқдорида маблағ сарфланади.

Яқинда Жанубий Кореяга қилган давлат ташрифимиз чоғида бу борадаги тегишли ҳужжатлар имзоланди. Мен ишонаман, Андижон автомобилсозлари ушбу лойиҳани ишлаб чиқаришга оқилона жорий қилиб, иқтисодий салоҳиятимизни ривожлантиришга муносиб ҳисса қўшадилар.

Бир сўз билан айтганда, мамлакатимизда халқ хўжалигининг бутунлай янги соҳаси бўлмиш автомобиль саноатига асос солган бу завод Ўзбекистон танлаган сиёсий, иқтисодий ислоҳотлар йўли тўғрисида, "ўзбек модели" ижобий натижалар бера бошлаганини тасдиқлади.

Шу билан бирга, Ўзбекистоннинг катта салоҳият ва беқиёс имкониятлар мамлакати эканини, эл-юртимизнинг юксак интеллектуал даражаси ва қудратини намоён этди. Чет эллик ҳамкорларимизнинг биз

билан шерикчилик қилишга бўлган ишончини янада мустаҳкамлади.

Муҳтарам сайловчилар!

Андижон вилоятида саноат жадал суръатлар билан ривожланаётгани ҳақида яна кўп гапириш мумкин. Ҳар йили рақобатга бардошли ўнлаб янги турдаги маҳсулотларни ишлаб чиқариш ўзлаштирилмоқда. Андижон машинасозлик, "Булоқбоши ипаги" ҳиссадорлик жамиятлари, "Ан-нур" корхонасида маҳсулот ишлаб чиқариш ҳажми йилдан-йилга ортиб бормоқда.

Вилоятда Жанубий Корея, АҚШ, Буюк Британия, Италия, Чехия, Туркия, Россия ва Германиянинг бир қанча фирма ва компаниялари билан ҳамкорликда тузилган 47 та қўшма корхона фаолият кўрсатмоқда.

Улар томонидан 1999 йилнинг 9 оyi давомида 59 миллиард 295 миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилди. Бу ўтган йилдагига нисбатан бир ярим марта кўп демакдир.

Ҳурматли ватандошлар!

Ҳозирги кунда кўпгина муҳим ва энг долзарб бўлган масалалар қатори ишсизлар ва ортиқча ишчи кучларини, биринчи навбатда, қишлоқ жойларида банд қилиш мақсадида меҳнат бозорини шакллантириш, хусусан, Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳри бўйича янги иш ўринларини яратиш дастурини ишлаб чиқиш ва амалга ошириш, бу ишга чет эл сармоялари ва ички имкониятларни кенг жалб этиш асосий вазифаларимиздан биридир.

Бу муаммо Андижон вилоятида нечоғли долзарб аҳамиятга эга эканини тушунтириб ўтиришга ҳожат бўлмаса керак.

Ҳар йили вилоятда 50 мингга яқин чақалоқ дунёга келади. Мутахассисларнинг фикрича, Андижон вилоятининг аҳолиси кейинги ўн-ўн беш йил ичида тахминан 500 минг кишига кўпайиши мумкин. Бинобарин, биз уларнинг ҳаёти, келажаги ҳақида ҳозирдан қайғуришимиз керак.

Шу маънода аҳолини иш билан таъминлаш бўйича вилоятда муайян ишлар амалга оширилмоқда. 1999 йилнинг тўққиз ойи якунлари бўйича вилоятда 18 минг 345 та янги иш ўринлари барпо қилинди.

Вилоятда янги иш ўринларини ташкил этишда халқ ҳунармандчилиги тажрибаларига асосланган "Уста-шоғирд" услуги айниқса кенг ривожланмоқда. Жорий йилнинг ўн ойи мобайнида 3 минг 486 нафар ишсиз киши турли касб ва миллий ҳунармандчиликка ўргатилди. Аҳолини яқка тартибда иш билан таъминлаш ҳисобига 9 ой мобайнида 9 мингдан зиёд одам иш билан банд бўлди.

Лекин вилоятда аҳолининг ниҳоятда зичлиги сабабли меҳнат ресурсларидан оқилона фойдаланиш масаласи ҳамон долзарб бўлиб қолмоқда.

Фақат шу йилнинг ўзида жамоа хўжаликларининг ширкат хўжаликларига айлантирилиши муносабати билан 42 мингдан зиёд одамга иш топиб бериш зарурати туғилмоқда. 2000 йилга бориб яна камида 40 минг ишчи кучи бўшаши кутилмоқда. Уларнинг бир қисми деҳқон хўжаликларига, оилавий тадбиркорлик ва бошқа соҳалардаги ўринларга ўтказилмоқда. Лекин бу билан масалани тўла ҳал қила олмаймиз. Шунинг учун қишлоқларда кўплаб кичик ва ўрта корхоналарни барпо этиш, маиший хизмат соҳасини кенг ривожлантириш, саноат корхоналарини тўла қувват билан ишлатиш, уларни реконструкция қилиш, илфор технологияга асосланган машина-ускуналар билан жиҳозлаш зарур.

Бу борада вилоятда ҳали ишга солинмаган имкониятлар мавжуд. Бунга биргина мисол. Ҳозирги вақтда вилоятдаги саноат корхоналари қувватларидан фақат 55-60 фоизга фойдаланилмоқда. Улардан, айниқса, маҳаллий хомашё билан ишлайдиган корхоналарнинг қувватларидан фойдаланиш даражасини 75-80 фоизга етказиш ҳисобига камида яна 10 минг кишини иш билан таъминлаш мумкин.



Келгусида бу борадаги ишларни изчил давом эттириб, аҳолини иш билан таъминлаш дастурига биноан, 2005 йилга қадар яна 195 минг иш ўрни барпо қилиш мўлжалланмоқда.

Азиз дўстлар!

Аҳолининг турмуш даражасини яхшилаш кўп жиҳатдан тоза ичимлик суви ва табиий газ таъминоти-га боғлиқ. Шу нуқтаи назардан қараганда, вилоятда аҳолини ичимлик суви билан таъминлаш даражаси 1991 йилда 71 фоизни, газ билан таъминлаш эса бор-йўғи 26,1 фоизни ташкил этган бўлса, бугунга келиб бу кўрсаткичлар ичимлик суви бўйича 83,4 фоизга, табиий газ бўйича эса 63, 2 фоизга етгани диққатга сазовор.

Хўжаобод ер ости газ омборининг биринчи навбати ишга туширилгани мамлакатимиз ҳаётида катта воқеа бўлди. Бу иншоот нафақат вилоят, балки бутун Фарғона водийсини газ билан таъминлаш даражасини юқори босқичга кўтаради.

Вилоят аҳолисини ичимлик суви билан таъминлашни яхшилаш мақсадида қурилиши бошланган Хонобод — Андижон сув тармоғининг иккинчи навбатини тугаллаш зарур. Бу аҳолини тоза ичимлик суви билан узлуксиз таъминлаш имконини янада кенгайтиради.

Қадрли юрtdошлар!

Халқимизда: "Бахт калити — меҳнатда", деган мақол бор. Вилоятда иқтисодиётни ривожлантириш, моддий бойликларни кўпайтириш борасидаги ютуқлар шаҳар ва қишлоқларни обод қилиш, муҳташам маданий-маиший ва спорт иншоотлари бунёд этиш, равон йўллар қуриш имконини бермоқда.

Кейинги йилларда вилоятда 66 та болалар боғчаси, 95 та мактаб, 15 та шифохона, 88 та амбулатория ва поликлиника қурилгани шундан далолат беради.

Маърифатпарвар ота-боболаримизнинг анъанасини давом эттириб, андижонлик уч тадбиркор — Булоқбоши туманидан Абдужалил Шарипов, Анди-

жон туманидан Ҳабибулло Маҳсумов, Шаҳрихон туманидан Комилжон Отахоновнинг ўз ҳисобидан учта замонавий мактаб қуриб бергани айниқса таҳсинга сазовор.

Кадрлар тайёрлаш миллий дастурига мувофиқ, вилоятда 2 та академик лицей ва 14 та касб-ҳунар коллежи фаолият кўрсатмоқда. Жорий йилда республика бўйича янги қурилган 7 та коллеждан 6 таси Андижон вилоятида экани эътиборга молик. 2005 йилга бориб бу ерда 131 та касб-ҳунар коллежи, 16 та академик лицей барпо этиш кўзда тутилмоқда.

Кейинги уч йил давомида 643 нафар ёшлар "Умид" жамғармасининг совриндорлари бўлган бўлса, улардан 51 нафарини андижонлик талабалар ташкил қилади. Бу борада ҳам андижонлик ўғил-қизларимизнинг интилиши ҳаммамизни қувонтиради.

Ҳурматли дўстлар!

Сўнги йилларда бутун вилоят ва унинг маркази Андижон шаҳрининг қиёфаси тубдан ўзгарганини бу ерда бўлган ҳар қайси инсон эътироф этади. Андижон шаҳридаги замонавий теннис корти, "Наврўз" стадиони, Чўлпон ва Бобур номи билан аталадиган истироҳат боғлари шаҳар чиройига чирой қўшиб турибди. Андижон аэропортини халқаро талаблар даражасида реконструкция қилиш, Навоий номидаги истироҳат боғини қайта таъмирлаш бўйича катта ҳажмдаги қурилиш ишлари бажарилди.

Олтинкўл ва Избоскан туманида иккита янги стадион, Марҳамат ва Асака туманида эса иккита янги сихатгоҳ ва бошқа кўплаб иншоотлар бунёд этилди.

Қадрли юртдошлар!

Андижон замини халқимизга не-не буюк зотларни, азиз-авлиёларни етказиб бергани билан ҳам мўътабар ва азиздир.

Миллатимиз шон-шавкатини юксакка кўтарган, маданиятимизни дунё миқёсига олиб чиққан Заҳриддин Муҳаммад Бобур, ҳассос шоира Нодирабегим, озодлик ва истиқлол фидойиси, куни кеча юр-

тимизнинг энг юксак ордени — "Мустақиллик" ордени билан тақдирланган Абдулхамид Чўлпон каби зотлар нафақат Андижон аҳли учун, балки бутун халқимиз учун ғурур ва фахр тимсолидир.

Шу заминда униб-ўсиб, адабиёт, санъат, фанимиз ривожига муносиб ҳисса қўшган Аббос Бакиров, Саида Зуннунова, Тўхтасин Жалилов, Фанижон Тошматов, Соиб Хўжаев, Комил Яшин, Ҳабибий, Тошмуҳаммад Саримсоқов, Хадича Сулаймонова, мен ўзим энг севган халқ ҳофизимиз Фаттоҳхон Мамадалиев сингари улуғ инсонларни халқимиз ҳурмат билан хотирлайди.

Бугунги кунда ана шу илмий-ижодий анъаналарни давом эттириб келаётган Пўлатжон Ҳабибуллаев, Бўрибой Аҳмедов, Нуъмон Сотимов, Акмал Қосимов, Зокиржон Машрабов, Муҳаммад Юсуф, Тўлан Низом, Муножот Йўлчиева, ака-ука Ваҳобовлар каби фан, маданият ва санъат вакиллари халқимизга сидқидилдан хизмат қилмоқдалар.

Халқимизнинг севимли шоири Муҳаммад Юсуф айнан Андижон заминиде туғилгани ва айнан мана шу тупроқда вояга етгани ҳам мен учун алоҳида маъно касб этади.

Маънавиятнинг сеҳрли кучи шундаки, у инсон қалбида эзгулик, саховат, меҳр-мурувват каби олижаноб фазилатларни уйғотади. Шу маънода Андижон вилоятида миллий қадриятларимизни тиклаш, аҳолининг маданий-маърифий эҳтиёжларини таъминлаш, маҳаллалар ишини ташкил этиш, кексалар, ногирон ва ёрдамга муҳтож одамларга доимий диққат-эътибор қаратиш, айниқса, ўсиб келаётган ёш авлодни Ватанга садоқат руҳида, комил инсонлар этиб тарбиялаш борасидаги ишлар ҳам ибратлидир.

Азиз биродарлар!

Маълумки, Андижон вилояти мамлакатимизнинг чегара ҳудуди бўлиб, бу ердан халқаро аҳамиятга эга бўлган катта йўللар, муҳим коммуникация тармоқлари ўтади. Шу вақтгача бу тоелардан водийга

фақат эзгу ниятдаги одамлар ўтиб келган. Афсуски, кейинги вақтда озодлигимиз, тинчлигимиз ва осойишталигимизга раҳна солишга уринаётган қабих кучлар пайдо бўлгани ҳаммамизни ташвишлантиради.

Лекин ёвуз мақсадли кимсалар қилмишига яраша доимо жазо олади. Ахир, Бобур Мирзонинг: "Ҳар кимки ёмон бўлса, жазо топқусудир", — деган сўзи бежиз айтилмаган.

Шу фурсатдан фойдаланиб, мана шу юксак минбардан туриб баланд овоз билан айтмоқчиман: **"Баъзи бир нонкўр, ўз халқини, ор-номусини сотиб, ўзгаларнинг ногорасига ўйнаб юрганлар эшитиб билиб қўйсин: Андижон халқини тўғри йўлдан, озодлик, эркинлик ва бунёдкорлик йўлидан оғдириб бўлмайди. Бу халқ ҳар қандай шароитда ҳам ўз ғурури ва эътиқодини сақлашга, керак бўлса, уни ҳимоя қилишга қодир. Мен бунга қаттиқ ишонман!"**

Қадрли дўстлар!

Ўзбекистонда спортга қанчалик эътибор берилганлиги барчангизга яхши маълум. Бу борада Андижон вилоятида ҳам кўп-кўп ижобий ишлар амалга оширилмоқда.

Кейинги йилларда дунё боксчилари Андижон деганда ҳушёр тортадиган бўлиб қолишди. Бу бежиз эмас, албатта. Бугун Андижон бокс мактабининг шуҳратини бутун дунёга тараннум этаётган жаҳон чемпионлари Маҳаммадқодир Абдуллаев, Ўткир Ҳайдаров, Тўлқинбой Турғунов, Осиё чемпионлари Руслан Чагаев, Сергей Михайловларнинг номи мамлакатимиздаги ҳар бир спорт мухлисига таниш ва азиз, десам, муболаға бўлмайди.

Бундай қилишда йигитларимиз билан қанча-қанча ғурурлансак, арзийди, албатта. Бундай паҳлавонларимизнинг бугунги кунда халқимиз миллий ғурурини, ифтихорини юксак даражага кўтариш йўлида қилаётган меҳнатини мен юксак баҳолайман.

Муҳтарам ватандошлар!

Халқимиз ўз тараққиёт йўлини аниқлаб, ривожланиш босқичига чиқиб олди. Барчамиз учун азиз ва мўътабар Ватанда яшаётган барча миллат ва элатлар ягона мақсад — Ўзбекистонни буюк давлатга айлантириш йўлида астойдил хизмат қилмоқда.

Мен шу йўлдаги қийинчилик ва етишмовчиликларни мардона енгиб, ўзининг ёруғ келажаги, орзу-умидларининг рўёбга чиқиши учун интилаётган бунёдкор, бағрикенг, фидойи халқим билан ҳамиша фахрланаман, унга таъзим қиламан.

Шундай халқнинг ишончига сазовор, унга хизмат қилиш бахтига муяссар бўлганим учун Аллох таолога беҳисоб шукроналар айтаман.

Мана шу заҳматқаш ва олижаноб халқимиз тезроқ фаровон кунларга етишини, барча эзгу орзуниятларимиз ижобат бўлишини ҳар доим Яратганимиздан сўраб яшайман.

Мана шу улуғ мақсад йўлида олдинги сафларда бораётган Андижон халқига сиҳат-саломатлик, бахту саодат, омад ва янги-янги зафарлар тилайман.

*Андижон вилояти сайловчилари вакиллари  
билан учрашувда сўзланган нутқ,  
1999 йил, 17 декабрь.*

## ШУ МУҚАДДАС ЮРТГА ЁРУФ КУНЛАР КЕЛТИРИШ — ҲАР БИРИМИЗНИНГ ИНСОНИЙ БУРЧИМИЗДИР

Ассалому алайкум, қадрли юртдошлар!

Муҳтарам дўстлар!

Авваламбор, мана шу муборак рамазон кунларида сиз — азизлар билан соғ-омон дийдор кўришиб турганимдан хурсанд эканимни, барчангизга, сиз орқали бутун Наманган аҳлига ўз иззат-эҳтиромимни изҳор этмоқчиман.

Сизлар билан бутунги учрашувдан мақсад — бўлажак Президент сайлови олдидан, аввало, шу заминда яшаётган одамларимизнинг кайфияти, уларнинг бўлғуси сайловларга муносабати, халқимизни қийнайдиган ташвиш ва муаммолар ҳақида фикр алмашиш, эртанги режаларимиз тўғрисида маслаҳатлашиб олишдан иборат.

Ҳурматли Наманган аҳли!

Наманган деганда мен заҳматқаш, меҳмондўст, иймон-эътиқоди бақувват, юксак маънавий фазилатлари билан ажралиб турадиган одамларни кўз олдимга келтираман.

Наманган халқи ўзига хос хусусиятларини, ўз тарихи, анъана ва урф-одатларини, бетакрор шевасини асрлар мобайнида сақлаб келмоқда.

Бу халқ ўзининг меҳнатсеварлиги, одамийлиги, хушмуомаласи, меҳр-оқибати билан кишида ҳавас уйғотади. Наманганликлар, ҳатто, мурғак фарзандини ҳам "сен" демайди, "сиз"лаб гапиради. Бу ибратли фазилат кўп-кўп нарсани англатади, десак, хато бўлмайди.

Наманган вилояти мамлакатимизнинг иқтисодий салоҳиятида, маънавий ва маданий ривожда кўп жиҳатдан етакчи ўринни эгаллайди. Қайси соҳани олманг, вилоят барчасида — ҳам саноат, ҳам қишлоқ хўжалиги, алоқа ва транспортда, савдо ва хизмат кўрсатиш тармоқлари тараққиётида ҳам салмоқли ҳисса қўшмоқда.

Бугунги кунда юртимизда, жамиятимиздаги янгиликларни жараёнларида олиб борилаётган ислохотлар самарасини ошириш, замонавий бозор иқтисодиётига ўтиш, иқтисодиётимиз таркибини ўзгартириш, одамларимизни иш билан банд қилиш ва шу орқали халқимизнинг ҳаёт даражасини кўтариш йўлида Наманган вилоятида қилинаётган ишларни ижобий баҳоласак, ҳеч қандай муболаға бўлмайди.

Маҳаллий шарт-шароитларни ҳисобга олган ҳолда, тез ўсаётган аҳолимизни иш ўринлари билан таъминлаш, шу мақсадда ички имкониятлардан ва чет эл сармояларини жалб қилиш ҳисобидан янги замонавий қўшма корхоналар барпо этиш — бугунги кунда энг муҳим ва долзарб масалага айланаётганини одамлар жойларда яхши тушуниб ва англаб олмақда.

Кейинги йилларда вилоят иқтисодиётида салмоқли улушга эга бўлган "Попфен", "Наманган ичимлиги", "Ал-Жаҳон", "Намангантекстиль", "Силк-Роад" каби қўшма корхоналар ташкил этилиб, уларни ишга тушириш учун 200 миллион АҚШ доллари миқдоридagi сармоя ўзлаштирилди.

1999 йилнинг ўзида 76 миллион АҚШ доллари миқдоридagi сармоя сарфлаб, "Косонсой-Текмен" қўшма корхонасини қуриб ишга туширганимиз бунинг яққол тасдиғидир. Ҳозиргача бу корхона 1,5 миллиард сўмликдан зиёд костюмбоп газлама ишлаб чиқаргани, энг муҳими, бу корхона вилоятдаги 1400 одамни иш билан таъминлагани барчамизни қувонтиради.

Мана шундай саъй-ҳаракатларимиз, изланишлар ҳисобига Наманганда жорий йилнинг ўзида 50 мингдан ортиқ янги иш ўринлари яратилди. Бу эса ўтган йилга нисбатан деярли 2 марта кўп демакдир.

Замонавий корхоналар қуриш, ҳар томонлама ҳаридорбоп, сифатли маҳсулот ишлаб чиқариш ҳисобидан вилоят саноат корхоналари ўтган йили хорижий давлатларга жами 85 миллионга яқин АҚШ доллари ҳажмидаги маҳсулотни экспорт қилганини алоҳида таъкидлаб ўтсак, ўринли деб ўйлайман.

Албатта, қилинган ишлар ҳақида узоқ гапириш, турли факт-рақамларни келтириш мумкин, аммо биз кўпроқ келажак режаларимиз ҳақида ўйласак, бу ҳақда гапирсак, тўғри бўлади.

Шу нуқтаи назардан қараганда, 2000 йилда Наманган сут заводи негизида Швейцариянинг "Нестле" компанияси билан биргаликда лойиҳа қиймати 30 миллион АҚШ долларига тенг бўлган болалар озиқ-овқат маҳсулотлари ишлаб чиқарадиган қўшма корхона ишга тушади. Бу соғлом авлодга ғамхўрлик қилиш йўлидаги муҳим амалий қадам бўлади.

Шунингдек, Германиянинг йирик фирмалари ҳамкорлигида трикотаж матолар, француз ишбилармонлари билан эса целлюлоза ишлаб чиқарадиган янги корхоналар ташкил этилмоқда. Бу корхоналар ҳам келгуси йилдан маҳсулот бера бошлайди.

"Косонсой-Текмен" қўшма корхонасини кенгайтириб, уй шароитида гилам тўқишни ташкил этиш асосида вилоятдаги 10 мингдан ортиқ аёл иш билан таъминланади.

Ана шу мақсадларга 200 миллион АҚШ доллари-дан зиёд сармоя сарфлаш мўлжалланмоқда.

Режалаштирилган дастур ва барча тадбирлар ҳисобидан 2005 йилгача бўлган даврда Наманган вилоятида ҳаммаси бўлиб қўшимча тарзда 185 мингга яқин иш ўринлари ташкил этиш кўзда тутилган.

Ўйлайманки, агар олдимизга қўйган режаларни амалга оширсак, аввало, шу муҳим масалаларнинг



аҳамиятини барчамиз яхши англаб олсак, 2005 йилга бориб Наманганда умумий ишсизлик муаммосини ечишга эришамиз, иншоолло.

Истиқболдаги устувор вазифаларимиз ҳақида гапирганда, яқин келажакда қуриб битказиладиган Тошкент — Ўш автомагистралини алоҳида тилга олиш зарур. Халқаро аҳамиятга эга бу магистралнинг катта қисми Наманган вилояти ҳудудидан ўтади.

Бутун мамлакатимиз учун ўта муҳим бўлган бу йўлни бунёд этишда, Қамчиқ довонида иккита туннел қуришда вилоят йўлсозлари ҳам муносиб ҳисса қўшмоқда. Яқин келажакда бу ерда халқаро қатновлар йўлга қўйилгач, нафақат Наманган вилояти, балки бутун Фарғона водийсининг қиёфаси тубдан ўзгаради. Бу йўлни қуриш ва ишга тушириш туфайли янги минг-минг шохобчалар, хизмат кўрсатувчи корхоналар пайдо бўлиши муқаррар. Бу эса халқимизга нафақат қулайлик туғдиради, шу билан бирга, янги-янги даромад тушуми манбаига айланиши ҳам аниқ.

Азиз юртдошлар!

Наманган азалдан ўзининг меҳнаткаш ва миришкор деҳқонлари билан донг таратиб келган. Яқунла наётган йилда вилоятда 222 минг тоннага яқин ғалла етиштирилди.

Чортоқ туманидаги "Мустақилликнинг 5 йиллиги" ширкат хўжалигининг бригада бошлиғи, "Ўзбекистон Қаҳрамони" Абдували Абдурахимов, Наманган туманидаги "Соҳибкор" хўжалиги бригада бошлиғи Отахон Тожимирзаев, Янгиқўрғон туманидаги "Заркент" хўжалиги бригада бошлиғи Раҳимахон Ҳавезова каби юзлаб-минглаб миришкор деҳқонларнинг меҳнати туфайли вилоят ғаллакорлари шундай натижаларга эришди, деб айтсак, хато бўлмайди.

Қишлоқ хўжалигининг бошқа соҳаларида ҳам муайян силжишлар бор. Янгиқўрғон, Чортоқ, Косонсой туманларидаги боғдорчилик ва узумчиликка ихтисослашган хўжаликлар нафақат вилоят, балки республика аҳолисини ҳам мева, узум, картошка

маҳсулотлари билан таъминлашга муносиб ҳисса кўшмоқда.

Вилоятда деҳқон ва фермер хўжаликлари ҳам ривож топмоқда.

1999 йилда 12 минг 260 та деҳқон хўжалиги ташкил этилиб, уларга 2 минг 400 гектар экин майдонлари ажратиб берилди. Айни пайтда 1 минг 700 га яқин фермер хўжаликлари фаолият кўрсатмоқда.

Қадрли дўстлар!

Бу ижобий натижаларга қарамасдан, вилоятда қишлоқ хўжалиги соҳасидаги бой салоҳият, юқори деҳқончилик маданияти имкониятларидан оқилона фойдаланиш йўлида ҳали кўпгина ишга солинмаган имконият ва ресурслар борлиги ҳақида гапириш ўринли, деб ўйлайман.

Бугунги кунда бу соҳадаги ислоҳотларни янада чуқурлаштириш, аввало, деҳқоннинг ерга эгаллик ҳиссини уйғотиш, уларнинг меҳнатини рағбатлантириш, иш ҳақини меҳнатига қараб ўз вақтида ва тўлиқ олиши юзасидан кўрилаётган чоралар бизни қониқтирмаслигини алоҳида гапириш керак.

Қисқа қилиб айтганда, чиройли, лекин қуруқ гаплардан, чақириқ ва даъватлардан амалий ишларга ўтиш даври келди. Қишлоқ хўжалиги соҳасида белгилаб қўйилган ислоҳотларни юзаки, фақатгина ҳисобот учун, хўжакўрсинга олиб бораётган, ўзибўларчилик йўлида юрган мутасадди раҳбар ва мутахассисларнинг масъулияти ва жавобгарлигини ошириш — энг долзарб масала, десам, ҳеч қандай хато бўлмайди.

Бугунги кунда барчамиз бир ҳақиқатни яхши англаб олдик. Ишимизни, иш услубларимизни тубдан ўзгартириш, меҳнатга муносабатимизни ўзгартириш, меҳнатимизнинг самарасини ошириш ва аввало шулар ҳисобидан оладиган даромад ҳам, ҳаётимизни яхшилаш ҳам — кўп жиҳатдан, айтиш мумкинки, ҳал қилувчи жиҳатдан ҳар қайси хўжалик раҳбари, туман раҳбарининг ташкилотчилиги, ишнинг негизи-

ни билиши, мутахассислик даражаси, ишбилармонлиги, тадбиркорлиги, керак бўлса, унинг поклиги, тозалиги, лекин, шу билан бирга, талабчанлиги ва қаттиққўлликка боғлиқ.

Буни бугунги кунда ҳеч ким инкор қилолмайди.

Бу ҳақиқатни зарар кўриб ишлаётган хўжаликларни санацияга тортиш жараёнида, санация қилинган хўжаликларнинг иш натижаларида яққол кўриш мумкин.

Наманган вилоятида 1998 йили ўтказилган санация туфайли 8 та хўжалик ўз молиявий-иқтисодий аҳволини ўнглаб олишга эришгани мисолида кўпгина хулоса чиқариш мумкин.

Мисол учун, Тўрақўрғон туманидаги "Шарқ юлдузи" хўжалиги 1997 йили қарийб 7 миллион сўм зарар кўрган эди. Санация бўйича тегишли чораларни амалга ошириш натижасида хўжалик ўтган йили 20 миллион сўм фойда олди. Бу йил ҳам мазкур хўжаликнинг юқори натижаларга эришиши кутилмоқда.

Санация ишлари давом этаётган яна тўққизта хўжалиқда ҳам йил самарали яқунланади, деб айтишга асослар бор.

Бу ишлар кишига, албатта, умид бағишлайди.

Лекин, таажжублар бўлсинки, бизнинг асосий даромад манбаимиз бўлмиш пахтачиликда, афсуски, муаммо ва камчиликлар кўп. Балки бу гап бугунги учрашувнинг мавзуси эмасдир, аммо мен наманганликларнинг дангал гапни яхши кўришини билганим учун бу ҳақда очиқ айтишни маъқул топдим.

Пахта бўйича белгиланган шартнома режалари вилоятда сурункали тарзда бажарилмай келяпти. Бир вақтлар Наманган бу соҳада энг илғорлардан бири эди-ку! Абдурахмон Жўраев, Абдусаттор Шарипов, Тожихон Асқарова, Боқивой Маллабоев каби пахта усталарини бутун Ўзбекистон биларди-ку! Нега бугун уларнинг издошлари йўқ, нега бу яхши анъаналарнинг давомини кўрмаймиз?

Албатта, бу ҳолнинг сабаблари ҳақида кўп гапириш мумкин, лекин, мен ишонаманки, вилоят пахтакорларининг аввалги шуҳратини тиклаш учун сизларда тажриба ва билим ҳам, куч-ғайрат ҳам етарли.

Шуни айтиш керакки, давлатимиз Наманган вилоятининг ижтимоий-иқтисодий ривожланишини жадаллаштириш, бу борадаги мавжуд муаммоларни ҳал этиш бўйича ўз навбатида қатор тадбирларни амалга оширмоқда.

Хусусан, ўтган йили қабул қилинган махсус ҳукумат қарорига биноан, вилоятда суғориладиган ер майдонларини кўпайтириш, қишлоқ хўжалиги маҳсулдорлигини ошириш, янги иш ўринлари ташкил қилиш мақсадида Поп туманида 30 километр узунликдаги "Машканал" сув иншоотини барпо этиш режалаштирилган.

Бу иншоот ишга тушгач, қўшимча тарзда 24 минг гектар янги ерлар ўзлаштирилиб, ижтимоий инфратузилмага эга бўлган 3 та янги шаҳарча барпо этилади.

Бу шаҳарчаларда 30 километрдан зиёд йўл, 50 километрга яқин газ, 36 километр тоза ичимлик суви узатиш тармоқлари, 8 та мактаб, 7 та болалар боғчаси, 5 та қишлоқ шифокорлик пунктлари, 3 та маиший хизмат уйи ва бошқа ижтимоий иншоотлар қурилиши кўзда тутилган.

Энг муҳими, бу ерда 35 мингдан зиёд янги иш жойлари яратилади.

Бу ерларнинг ўзлаштирилиши пировард натижада кўплаб ёш оилаларни уй-жой билан таъминлаш, уларга деҳқон ва фермер хўжаликлари ташкил этиш учун ер ажратиш имконини беради.

Мен мана шу борада ўзим амин бўлган бир масалага сиз — азизларнинг, сиз орқали бутун Наманган аҳлининг эътиборини жалб қилмоқчиман.

Бу ҳам бўлса, ишонч масаласидир. Шу эл-юрт бошига қандай машаққатли, қандай оғир муаммо-синовлар, қийинчиликлар тушмасин, мен ишонаман, шун-

дай ор-номусли, иродаси бақувват, иймони бутун, меҳр-оқибатли, кўпни кўрган, лекин ҳеч қачон ўзини йўқотмаган халқнинг ёруғ келажагига ишонаман.

Менда ҳеч қандай шубҳа йўқки, биз иқтисодий ислоҳотларни амалга ошириш, ҳаётни ўнглаб олиш борасида оддимизга қўйган муддао ва марраларга албатта етамиз. Биз бошқалардан ҳеч қачон кам бўлмаганмиз, кам бўлмаймиз ҳам.

Азиз юртдошлар!

Кейинги йилларда аҳолининг турмуш шароитини яхшилаш, айниқса, тоза ичимлик суви ва табиий газ билан таъминлаш борасида мамлакатимизда катта ишлар қилинаётганидан хабардорсиз.

Жумладан, Наманган вилоятида 1991 йили 1 минг 424 километр ичимлик суви тармоғи мавжуд бўлган бўлса, сўнгги саккиз йилнинг ўзида 1 минг 572 километрдан иборат янги сув ўтказиш тармоғи қуриб фойдаланишга топширилди. Яъни бу кўрсаткич роп-па-роса икки баробар кўпайди.

Кейинги саккиз йил давомида вилоятда 3 минг 672 километр табиий газ тармоқлари тортилди. Бу собиқ иттифоқ давридаги кўрсаткичга нисбатан 2,5 баробар кўпдир.

Гарчи вилоят аҳолисини табиий газ билан таъминлаш даражаси кейинги саккиз йилда 31 фоиздан 55 фоизга, тоза ичимлик суви билан таъминлаш эса 66 фоиздан 75 фоизга етказилган бўлса-да, бугунги аҳвол бу йўлда ҳали анча ишларни амалга оширишимиз кераклигидан дарак беради.

Бу борада 37 километр узунликдаги Учқўрғон-Наманган тоза ичимлик суви узатиш иншоотининг иккинчи навбати қуриб битказилиши салмоқли аҳамият касб этади. Бундай ишларимизни, албатта, тезлаштиришимиз лозим.

Азиз дўстлар!

Мустақиллик йилларида Наманган вилоятида ижтимоий соҳада ҳам бир қанча ишлар амалга оширилди.

Шу даврда қарийб 100 минг оилага шахсий томорқа учун ер берилди. Шаҳар ва қишлоқларда 5 миллион 745 минг квадрат метр тураржой бинолари қурилди.

50 мингдан зиёд ўқувчи ўқийдиган янги мактаблар, 7 мингдан ортиқ болани бағрига оладиган боғчалар, 48 та қишлоқ шифокорлик пунктлари, 1 минг 500 беморга хизмат кўрсатадиган шифохоналар, қарийб 4 минг кишини қабул қилиш имкониятига эга бўлган янги поликлиникалар қуриб битказилди.

2005 йилга қадар эса яна 215 та қишлоқ врачлик пунктлари ишга туширилиши кўзда тутилмоқда.

Шуниси қувончлики, бугунги кунда юртимизда мактаб-маориф соҳасига ҳомийлик қилаётган тадбиркорлар пайдо бўла бошлади. Тўрақўрғон туманидаги "Имкон" хусусий фирмаси раҳбари Раҳмонжон Назаровнинг ўз ҳисобидан 270 ўринли мактаб биноси қуриб, ҳамқишлоқларига ҳада қилгани ибратли ташаббус, ҳар томонлама қўллаб-қувватлашга лойиқ, десак, тўғри бўлади.

Ёш авлод тарбиясига эътибор, ёшларимиз, фарзандларимизнинг бошини силаш, уларга замонавий ўқув масканларини қуриб бериш масаласи бугунги кунда давлат сиёсати даражасига кўтарилган энг муҳим вазифа эканидан барчамиз хабардормиз.

Кадрлар тайёрлаш миллий дастурини амалга ошириш мақсадида Наманганда жорий йилда 1 та академик лицей қурилди, 8 та касб-ҳунар коллежи ташкил этилди. 2005 йилгача вилоятда 13 та академик лицей, 133 та касб-ҳунар коллежи ишга туширилади.

Агар диққат қилган бўлсангиз, мен ёшларимизни ривожланган мамлакатларнинг нуфузли университетларида ўқитиш ҳақида кўп гапираман. Бу ҳам келажакни ўйлаб қилинаётган бир ишдир. Ҳозирга қадар "Умид" жамғармаси орқали жами бўлиб 643 та ўғил-қизларимиз хорижда таълим олиш имкония-

тига эга бўлди. Шулардан 42 нафари наманганлик ёшлардир.

Муҳтарам дўстлар!

Наманган халқи — орасталикни, бунёдкорликни яхши кўрадиган, бунинг қадрига етадиган халқ. Кейинги йилларда бу соҳада қилинган кўпгина ишлар бунинг тасдиғидир.

Наманган шаҳридаги Амир Темур ва Тинчлик хиёбонлари, Бобур ва Машраб истироҳат боғлари, Тантана ва маросимлар уйи, "Паҳлавон" спорт-соғломлаштириш, "Дўстлик" теннис корти мажмуалари, вилоят телемаркази, стандартлаш маркази сингари кўплаб бино ва иншоотлар шаҳар кўркига янада кўрк қўшди.

Бундай ободончилик ишларини Косонсой ва Чортоқ туманлари мисолида ҳам келтириш мумкин.

Вилоятда жисмоний тарбия ва спортга катта эътибор берилмоқда. Наманганлик спортчилар мамлакат ва жаҳон миқёсидаги турли мусобақаларда совринли ўринларни қўлга киритмоқдалар. Айниқса, бу ерда футболга қизиқиш кучли. Буни "Навбахор" футбол жамоаси 1990 йилдан буён мамлакат чемпионатида мутгасил совриндорлар қаторидан жой олиб келаётганидан ҳам кўриш мумкин.

Турли халқаро мусобақаларнинг голиблари бўлган боксчи Темур Сулаймонов, биатлончи Муҳаббат Кандакова, шахматчи Ольга Сон, теннисчи Севара Қодирова каби спортчилар нафақат вилоят, балки бутун мамлакатимиз фахридир.

Муҳтарам Наманган аҳли!

Агар бугунги учрашувда биз бир-биримизга кўнглимизни очиб, ҳақиқатни айтсак, бошимиздан ўтаётган ҳаёт ташвишлари, ҳаёт жумбоқлари, ҳаёт муаммолари ҳақида фикр алмашиб олсак, ҳар жihatдан ўринли бўлади, деб ўйлайман.

Шу йил бўлиб ўтган хунук воқеалар — 16 февралда Тошкентда содир этилган мудҳиш қўпоровчилик, мана шу водийда, жумладан, Наманган вилоя-

тида ҳам рўй берган айрим нохуш ҳолатлар, ёшларимизнинг гўр ва тажрибасизлигидан, эътиқоди, дунёқараши ҳали мустаҳкам эмаслигидан фойдаланган ватанфуруш кимсалар ва уларнинг ортида турган ёвуз кучларнинг интилишлари ҳақида, бу кучларнинг юртимизга тажовуз қилишга уринаётгани ҳақида тўхталиб ўтмоқчиман.

Бундай қабих ҳаракатларнинг олдини олиш тўғрисида кўп ўйлайман. Ишонаманки, сизлар ҳам бу ҳақда қайғурасизлар. Нега деганда, ана шу адашган, нотўғри йўлга кириб қолган ёшлар ҳам бизнинг фарзандларимиз. Уларнинг барчаси ҳам — тирик жон. Улар ҳам бу дунёга умид билан келган. Уларнинг ҳам қанча орзу-ҳаваслари бўлганини ҳеч ким инкор этолмайди.

Лекин, минг афсуски, бундай ишларнинг рўй беришида ўзимизнинг ҳам айбимиз борлигини тан олишимиз керак. Яъни таълим-тарбия масаласида оқсоқ бўлганимиз, бу масалага юзаки қараганимиз, лоқайдлик, ўзибўларчиликка йўл қўйганимиз, мансабларда ўтирганларнинг масъулиятсизлиги, керак бўлса, бу борада ота-оналарнинг бепарволиги ҳам сабаб бўлганини айтиш зарур.

Буларнинг барчаси бизни янада ҳушёр ва сергак бўлишга даъват этади.

Негаки вақтни йўқотиб, бўлаётган бемаза ишларга бепарволик билан қараш, ўзимиздан чиққан болаларимизни йўлдан уриб, ёвуз ишларга, қотилликка ҳам уларни мажбурлаб, ўз эл-юртига душман қилиб қўйиш — бундай қабих ниятда амалга оширилаётган ишлар маълум хорижий давлатларда жойлашган, бизга ёвуз кўз билан қараётган марказларнинг мақсадига киради. Буни барчамиз чуқур англаб олишимиз даркор.

Шунинг учун ҳам болалар тарбиясига, уларнинг ўз мустақил фикрига эга бўлишига, ҳаётда тўғри йўл топиб олишига барчамиз масъулмиз.

Чунки шу муқаддас юртимизга, киндик қонимиз тўкилган, ота-боболаримиз хоки ётган тупроққа офат



ва мусибат эмас, аксинча, хурсандчилик ва ёруғ кунлар олиб келиш ҳар биримизнинг инсоний бурчимиздир.

Ахир, дунёга умид билан келган ҳар бир инсон кўпчилик қатори шу ҳаётдан, Аллоҳ бизга инъом этган неъматлардан баҳраманда бўлиши керак эмасми?!

Бунинг учун эса, аввало, йўлимизда тўсиқ-ғов бўлиб турган ёвуз ниятли ярамас кимсаларнинг гапига кирмаслик, уларнинг ташвиқотига, ҳийла-найрангига учмаслик керак.

Айтинглар, азиз дўстлар, шу оддий ҳақиқатни англаш, тушуниш, уни болаларимизнинг қулоғига қуйиш, уларни ёмон йўллардан қайтариш шунчалик қийинми? Бу тўғрида яна қанча гапиришим керак?

Аллоҳ таоло бизга оталик-оналик бахтини ато этган экан, айти вақтда бўйнимизга жуда катта масъулият, жавобгарлик ҳам қўйган. Ана шу бурчни қандай адо этганимиз ҳақида охиратда ҳам жавоб бериш муқаррарлигини асло унутмаслигимиз зарур.

Ўзингиз айтинг, азиз биродарлар, бу Худонинг олдида ҳам, халқнинг олдида ҳам энг катта қарзимиз эмасми?

Бизнинг вазифамиз, аввало, дин пешволарининг, масжид-мадрасаларда хизмат қиладиган уламоларнинг вазифаси ота-боболаримизнинг эзгу илоҳий дини бўлган ислом дини, Қуръони карим ва Ҳадиси шариф даъватларини фарзандларимизга тўғри етказишдир.

Энг муҳими, амал-мансабга, ҳокимиятга гайриқонуний йўллар билан эришиш учун муқаддас динимизни ғаразли сиёсий қурол, сиёсий ниқоб қилиб олган қабих кучларга қарши курашиш — биринчи галда ана шу диндорлар, кенг жамоатчиликнинг вазифаси эмасми?

Кунни кеча Жиззах вилоятидаги учрашувда айтган гапимни такрорламоқчиман. Яқинда Ўзбекистонга ташриф буюрган мисрлик машҳур аллома, ислом

дунёсида катта обрў-эътиборга эга бўлган Ал-Азҳар дорилфунунининг шайхи Муҳаммад Саййид Тантовий жаноблари билан мен икки ярим соат суҳбатлашдим. Бу борада ўзимни қийнаб келаётган барча саволларни у кишига айтдим. Сохта обрў топиш мақсадида ислом динимизни бошқа йўлга бураётган разил кимсаларнинг кирдикорлари ҳақида фикр-мулоҳаза алмашдик. Чунки бу муаммо уларда ҳам бор.

Бу хатарга қарши биргаликда кураш олиб бориш учун шайх Тантовий жаноблари яқинда ташкил этилган Тошкент Ислом университети домла-мударрислари билан келишиб олдилар. Ва у киши бизнинг юртимизда бу борада олиб борилаётган ишларимизга кўмак бериш ниятини билдирдилар, биз ҳамкор бўлишга қарор қилдик.

Муҳтарам юртдошлар!

Яна бир бор такрорлаб айтмоқчиманки, бугунги мураккаб таҳликали замонда мамлакатимиз атрофидаги баъзи давлатларда беқарорлик, уруш бўлаётган бир пайтда, айримлар бизнинг юртимиз тинчлигига, барқарорлигига ёвуз кўз билан қараётган бир пайтда болаларимизнинг тақдири, уларнинг ҳаётини балоқазолардан асраш масаласи мени кўп қийнайди. Айрим одамларнинг оқибатини ўйламай қилган иши билан ота-онасига, оиласига, фарзандларига, эл-юртига етказган зиён барчамизни ташвишга солиши керак, деб ўйлайман.

Бундай вазият фақат Наманган вилоятидагина эмас, бутун Фарғона водийси, барча вилоятларимиз ҳудудига тааллуқлидир.

Шу ишларга аралашиб қолган, лекин оғир жиноятлар содир этмаган, адашганини тан олиб, айбига иқрор бўлиб, тавба қилган 910 нафар мамлакатимиз фуқаросининг гуноҳидан кечилди. Булардан 82 нафари Наманганликдир.

Уларнинг жазодан озод қилингани бу давлатимиз инсонпарварлик сиёсатининг яна бир кўриниши бўлди, десак, хато қилмаймиз.

Лекин, шу билан бирга, жиноятга қўл урган айрим ёшлар қонуний тарзда жазо муддатларини ўтамоқда. Албатта, уларнинг орасида кўзи кечроқ очилган, ҳозирда қилмишидан пушаймон бўлаётган шахслар ҳам йўқ эмас. Ўйлайманки, вақти-соати келиб, биз бу масалани, албатта, яна кўриб чиқамиз.

Азиз дўстлар!

Шу боис юртимизда яшаётган, муқаддас ислом динимизга чин дилдан ихлос қўйган, имон-эътиқоди бақувват инсонларимиз, мен ишонаманки, ўзларига керакли хулосалар чиқаради.

Мен имони бақувват одам деганда, аввало, виждонли, ҳалол билан ҳаромнинг фарқига борадиган, бировнинг ҳақидан ҳазар қиладиган, бировга ноҳақ озор бермайдиган инсонларни кўз олдимга келтирман.

Яхши биласизларки, мустақиллик йилларида мамлакатимизда эътиқод эркинлиги учун кенг йўл очиб берилди. Унинг ҳуқуқий асослари яратилиб, қонун билан мустаҳкамлаб қўйилди. Бутун юртимизда, барча вилоятларда, шу жумладан, Наманганда ҳам ўнлаб янги масжидлар қурилди, эскилари таъмирланиб, одамлар руҳан покланадиган масканларга айланди.

Биргина Наманган вилоятининг ўзидан кейинги йилларда тўққиз мингга яқин одам муборак Ҳаж сафарига бориб келгани ҳам динимизга берилган эркинлик натижасидир.

Биз ота-боболаримиз дини бўлмиш ислом динини маънавий ҳаётимизнинг узвий қисми, деб биламиз. Унинг улкан тарбиявий аҳамиятини, ўзлигимизни, миллий қадриятларимизни англашда буюк восита эканини қадрлаймиз.

Шунинг учун давлат мўмин-мусулмонларимизга тегишли шароит яратиб беришда, хусусан, муборак Ҳаж сафарини ташкил этишда уларга аввалгидек ўз ёрдамини аямайди.

Куни кеча бу ҳақда ҳукумат қарори эълон қилингани бунинг яна бир тасдиғидир.

Биз фақат муқаддас динимизни айрим кимсалар қабиҳ мақсадлари йўлида ниқоб қилишига, халқимизнинг эътиқодидан ўз ғаразли манфаатлари йўлида фойдаланишига, одамларнинг тинчини бузишига қаршимиз.

Ахир, азиз биродарлар, ўзингиз ўйлаб кўринг, йўлимга юрмаса, ота-онамни ҳам ўлдиришга тайёрман, дейдиган, ҳеч нарсани тан олмайдиган қонхўр кимсалардан нимани ҳам кутиш мумкин?!

Жирғатол туманидаги хунрезлик, Боткен воқеалари уларнинг асл башарасини бутун дунёга кўрсатиб берди. Уларнинг қилмиши — зўравонлик, касби — қотиллик, дарди эса — пул ва мансаб.

Ахир, одамларни гаровга олиш, уларнинг эвазига пул талаб қилиш мусулмончиликнинг қайси қоидасига тўғри келади?!

Кўриниб турибдики, бундай манфур ишларнинг тагида жаҳолат ва нафс балоси ётибди.

Оташин шоир Машраб шундай деган экан: "Нур бўлар эрдим, агар нафс балоси бўлмаса".

Яъни одамзот мана шундай нафсга, кибру ҳавога берилмаганида эди, нурдек пок бўлар эди. Бу гапда кўп-кўп маъно борлиги шубҳасиз, албатта.

Азиз биродарлар!

Мен қатъий ишонч билан айта оламанки, бу кимсалар пок ниятли, эътиқоди мустаҳкам Наманган халқининг маънавиятига, унинг тинч ҳаётига, бунёдкорлик ишларига асло рахна сололмайди.

Наманган диёрининг маънавий қиёфасини бундай ватанфуруш нокаслар эмас, аксинча, Маҳдуми Аъзам Косоний, Бобораҳим Машраб, Исҳоқхон Иброт, Муҳаммадшариф Сўфизода, Усмон Носир каби буюк зотлар белгилайди.

Наманган вилоятининг шуҳратини оширишда Ёлқин Тўрақулов, Маҳмуд Салоҳиддинов, Эргаш Отахонов сингари олимлар, Сора Эшонтўраева, Ҳабиба Охунова, Ёқуб Аҳмедов, Камолиддин Раҳимов каби санъаткорлар, Ҳусниддин Шарипов, Ҳабиб Саъдул-

ла сингари ижодкорларнинг хизмати беқиёс эканини бутун халқимиз яхши билади.

Азиз дўстлар!

Биз олдимизга буюк мақсадлар қўйган ва шу мақсадлар сари ўзининг куч-қудрати ва салоҳиятига ишониб, таяниб, суяниб яшаётган халқмиз.

Бир нарсани ҳеч ким ва ҳеч қачон унутмаслиги керак — Ўзбекистон Аллоҳнинг назари, меҳри тушган, файз ва барака ато этилган бетакрор заминдир. Бизнинг қонимизга, суяк-суяқларимизга сингиб борган буюк аجدодларимиз, авлиё-мутафаккирларимиз, фозилу уламоларимиз насиҳатлари, ўғитлари, улуғ мерослари бизга куч-қувват ва эртанги кунимизга ишонч бағишлайди.

Ўз истиқболини аниқ ва равшан тасаввур этиб, ўзининг тинч ва фаровон турмушини таъминлаш йўлида, жаҳон майдонида ўзига муносиб ўрин эгаллаш йўлида шахдам қадам қўяётган халқнинг фарзанди бўлганимиз — барчамиз учун катта бахтдир.

Ишончим комилки, шу юксак мақсадларга эришишда, орзу-умидларимизнинг ушалиши йўлида ҳаммамиз бир тан, бир жон бўлиб хизмат қиламиз.

Мана шу вазифаларни адо этишда сизларга, сизлар орқали бутун Наманган халқига куч-қувват, ғайрат-шижоат, бахту саодат тилайман.

*Наманган вилояти сайловчилари вакиллари  
билан учрашувда сўзланган нутқ,  
1999 йил, 17 декабрь.*

## ИМКОНИЯТЛАРНИ ТЎЛА ИШГА СОЛИШ — ЮКСАЛИШ ГАРОВИДИР

Қадрли дўстлар!

Азиз ватандошлар!

Авалло, мана шу фурсатдан фойдаланиб, барчангизга, бутун Фарғона аҳлига ўз фарзандлик меҳримни, беқиёс ҳурматимни билдиришга ижозат бергайсиз!

Бу табаррук ва гўзал заминга қадам қўйганимда, меҳнатсевар, меҳмондўст Фарғона аҳлининг иссиқ дийдорини кўрганимда, юзида табассум порлаб турган дилкаш, танги инсонлар билан учрашганимда, қалбимни ҳар сафар шодлик ва эҳтиром чулғайди.

Бугунги учрашувимиздан мақсад сизларга аён бўлиши керак. Бу, аввало, шу юртда яшаётган халқнинг ҳол-аҳволдан, сизларнинг сайловолди кайфиятингиздан хабардор бўлиш, ташвиш ва муаммоларингизни ечиш йўлини биргалашиб қидириш, сизнинг оғирингизни енгил қилишга ўз ҳиссамни қўшишдир.

Мухтарам дўстлар!

Фарғона вилояти бой тарихий мероси, иқтисодий салоҳияти билан мамлакатимизда ўзига хос ўринга эга.

Бу заминнинг тарихи ҳам, бугуни ҳам фозилу фузалоларга, ижодқору санъаткорларга бой.

Ўтган йили биз дунё илм-фанига бебаҳо ҳисса қўшган улуғ ватандошимиз Аҳмад Фарғоний таваллудининг 1200 йиллик тўйини халқаро миқёсда нишонладик. Ислом дунёсининг буюк алломаси, машҳур "Ҳидоя" асарининг муаллифи, XII аср бошида

таваллуд топган улуф зот Бурҳониддин Марғиноний ҳам шу замин фарзандидир.

Бу буюк зотнинг ҳаёти ва бой маънавий меросини чуқур ўрганиш, жаҳон миқёсида муборак тўйини ўтказиш, Марғилонда хотира ёдгорлигини ўрнатиш, Риштонда эса мақбарасини обод қилишга қаратилган тадбирларни яқин вақтларда кенг қўламда амалга оширсак, ўйлайманки, ҳар томонлама халқимизнинг хоҳиш ва интилишларига мос иш бўлур эди. Бунга қандай қарайсизлар?

Халқимизга битмас-туганмас маънавий хазина қолдирган Увайсий, Анбар Отин, Дилшод Барно, Муқимий, Фурқат, Гулханий, Собир Абдулло, Чархий каби адабиёт намоянадалари, Юсуфжон қизиқ Шакаржонов, Тамарахоним, Ҳалимахоним, Мукаррамахоним, Жўрахон Султонов, Маъмуржон Узоқов, Таваккал Қодиров каби ноёб истеъдод эгалари ҳам шу замин фарзандларидир.

Фарғона вилоятининг ўзига хос яна бир жиҳати — бу ерда турли даврларда барпо этилган Мадрасаи Мир, Даҳмаи Шоҳон, Модарихон даҳмаси, Худоёрхон ўрдаси каби кўплаб тарихий обидалар, Пошшошим, Биби Убайда, Соҳиби Ҳидоя каби муқаддас жойлар халқимизнинг юксак меъморчилик санъати, аждодларимизнинг яратувчилик салоҳиятидан, пири комиллигидан далолат беради.

Буларнинг барчаси Фарғона воҳаси маънавий меросга бой вилоят сифатида тарихимизда бетакрор ўз ўрнига эга эканлигининг тасдиғидир.

Таниқли маърифатпарвар Исоқхон Ибратнинг "Фарғона тарихи" асарида: "Фарғонанинг суви сероб, ҳавоси тоза, меваси покиза, ерлари маҳсулдор...", — дейилади. Фарғонанинг ипак, атлас, адрас, беқасам ва шойиси Бухородан тортиб то Ҳиндистону Арабистонгача машҳурлиги қайд этилади.

Тарихий манбаларда ёзилишича, Фарғона вилоятидаги айрим шаҳарларнинг ёши 2500-3000 йилдан кам эмас. Бугунги кунда археологларимиз ва тарих-

чиларимиз томонидан янги-янги қазилма ва ноёб меросимиз намуналари топилаётгани Фарғона водийси тарихини чуқурроқ ўрганиш лозимлигини тақозо этмоқда.

Фарғоналиклар ота-боболари анъаналарига содиқ қолиб, уларнинг эзгу ишларини муносиб давом эттирмоқдалар. Бугунги кунда сеvimли шоиримиз Эркин Воҳидов, миришкор пахтакор Комилжон Мамажонов, фидойи муаллима Манзура Мадалиева, йўлсоз Улуғбек Умаров каби Ўзбекистон Қаҳрамонлари, машҳур хонанда Юлдуз Усмонова, моҳир созанда Абдуҳошим Исмоилов каби санъаткорлар Фарғона номини улуғлаб, мамлакатимиз шуҳратига шуҳрат қўшиб келмоқда.

Қадрли дўстлар, биродарлар!

Мамлакатимизнинг барча ҳудудларида бўлганидек, кейинги йиллари Фарғона шаҳарлари, туманлари, қишлоқлари ҳам таниб бўлмас даражада ўзгариб бормоқда. Янги қурилган иншоотлар, уй-жойлар, бозорлар, гузарлар, равон йўллар уларнинг чиройига чирой қўшмоқда.

Фарғона шаҳрида жаҳон андозаларига мос келадиган теннис мажмуаси, гўзал меъморий ёдгорлик — Аҳмад Фарғоний оромгоҳи, Қувада Шаҳристон қўрғони мажмуи, Учкўприк, Тошлоқ ва Сўх туманларида янги стадионлар, аҳолига савдо ва маиший хизмат кўрсатадиган юзлаб иншоотлар қад ростлади.

Бугун Фарғона вилояти республикамиздаги йирик иқтисодий салоҳиятга эга бўлган вилоятлардан биридир. У, пахта, пилла ва саноат хом ашёлари етиштириш ва тайёр маҳсулотлар ишлаб чиқариш имкониятларига кўра, мамлакатимизда юқори ўринлардан бирида туради. Шу боисдан ҳам дунёнинг кўплаб нуфузли компания ва фирмалари вилоятга ишонч билан сармоя киритмоқда.

Жумладан, Япониянинг "Мицуий" фирмаси билан ҳамкорликда Фарғона нефтни қайта ишлаш за-



води жаҳон андозалари даражасида таъмирланмоқда. Бу лойиҳанинг қиймати 178 миллион 300 минг АҚШ долларига тенг бўлиб, у амалга ошгач, йилига қарийб 1 миллион 700 минг тонна дизель ёқилғисини олтингугуртдан тозалаш, энг муҳими, ҳар йили хорижга 600 минг тонна дизель ёқилғиси ва 25 минг тонна олтингугурт экспорт қилиш имкони туғилади.

Тошлоқ туманида йилига 8 минг 700 тонна калава ип йигирадиган "ДЭУ Текстайл Компани" корхонаси ишга туширилди. Охунбобоев туманида эса бу корхонанинг тўқув фабрикаси барпо этилди.

Енгил саноат соҳасида Фарғона шаҳрида Жанубий Кореянинг "Кабул Текстайлз" компанияси билан ҳамкорликда Фарғона тўқимачилик комбинатини янгидан реконструкция қилиш, Қўқонда Германия ва Америка фирмалари иштирокида — "ҚўқонТекс", Бешариқда Германия ва Туркия билан биргаликда "БешТекс" қўшма корхоналарини ташкил этиш бўйича ишлар олиб борилмоқда.

Қишлоқ хўжалигида минерал ўғитларга бўлган талабни тўлароқ қондириш мақсадида Фарғонадаги "Азот" ишлаб чиқариш бирлашмасида Франциянинг "Кребе-Спейшим" компанияси билан лойиҳа қиймати 36 миллион АҚШ долларидан зиёд бўлган реконструкция ишлари бажарилмоқда. Чехиянинг МБНС фирмаси билан ҳамкорликда лойиҳа қиймати 58 миллион 400 минг доллар бўлган шартнома асосида қурилиш-таъмирлаш ишлари олиб борилмоқда. Ҳар иккала қувватни 2001 йилда ишга тушириш режалаштирилган.

Англиянинг "Бектел Интернейшнл ИНК" компанияси билан аммиак, мелиамин ва карбамид ишлаб чиқарувчи цех қурилмоқда. 2002 йилда ишга тушириш мўлжалланган лойиҳанинг умумий қиймати 424 миллион долларга тенг.

Бундай корхоналарни собиқ шўро замонида, ҳатто, тасаввур қилиб бўлмасди. Фарғона шаҳрида ва Олтиариқдаги нефтни қайта ишловчи заводлар, Қува-

сой цемент заводи, Исфайрам чинни буюмлар корхонаси вилоят иқтисодий салоҳиятида асосий ўринни эгаллайди. Бу — вилоятда саноат маҳсулотлари ишлаб чиқариш ҳажми кўпайиб бораётганида яққол намоён бўлмоқда.

Аниқроқ айтсак, вилоятда саноат ишлаб чиқариш ҳажми 1995 йилда 30 миллиард сўмни ташкил этган бўлса, 1998 йилга келиб бу кўрсаткич 101 миллиард сўмга етди, яъни 3,3 баробар ўсди. Шу йилнинг 11 ойида эса 130 миллиард сўмлик саноат маҳсулотлари ишлаб чиқарилди.

Азиз биродарлар!

Истиқлол йилларида вилоятда қишлоқ хўжалигини ислоҳ қилиш, бозор инфраструктурасини яратиш борасида катта ишлар амалга оширилди. Қишлоқ хўжалигидаги ялпи маҳсулотнинг 98 фоизи мулкчиликнинг нодавлат туридаги хўжаликлар ҳиссасига тўғри келаётгани ана шу ўзгаришлар натижасидир.

Фарғоналик деҳқонларнинг меҳнатсеварлиги, тадбиркорлиги мамлакатимизда яхши маълум. Улар қаерга нима экишни, қачон экишни жуда яхши билишади.

Масалан, Қува, асосан, анорчилик, кўчат етиштириш, Олтиариқ ўзининг бодринг, туруп, айниқса, узуми билан, Бувайда анжир, полиз ва девзира гуручи, Риштон, Фарғона ва Сўх туманлари эса шифобахш қандак ўриклари билан машҳурдир.

Мазкур туманлар аҳолиси ўз томорқаларидан бир йилда 3-4 марта ҳосил олаётгани таҳсинга сазовордир.

Вилоят ғаллакорлари бу йил 399 минг тонна дон, пиллакорлар эса 2 минг 901 тонна пилла етиштириб, давлат буюртма режаларини ошириб бажардилар.

Вилоятда фермер хўжаликлари ривожланмоқда. 1991 йилда бор-йўғи юз нафар фермер иш бошлаган бўлса, бугун 2053 фермер хўжалиги фаолият кўрсатмоқда. Фермер ва деҳқон хўжалиklarининг ялпи қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришдаги улуши

60,5 фоизни ташкил этмоқда. Вилоят аҳолисининг 500 минг нафари деҳқон хўжалигида меҳнат қилмоқда.

Мулкка эгалик ҳисси деҳқон хўжалиги аъзоларининг ерга муносабатини тубдан ўзгартириб юбормоқда. Бунга олтиариқлик Расул Мамажоновни мисол қилиб келтириш мумкин. Шу йилда 14 сотих экин майдонида уч марта ҳосил етиштириб, 1 миллион сўмдан зиёд соф даромад қилди. Бунинг сири оддий: мулк эгаси қанча кўп меҳнат қилса, изланса, тадбиркорлик қилса, шунга яраша даромад олишини яхши билади. Мулк эгасини назорат қилиш, унга ақд ўргатиш, ишлашга даъват этишга ҳожат қолмайди.

Фарғона туманидаги Шукурмирзо Аҳмедов бошлиқ "Чорвадор", Қува туманидаги "Эркин", "Қосимкарвон", Бувайда туманидаги "Мададкор" каби фермер хўжаликлари пахта, ғалла ва чорвадан юқори кўрсаткичларга эришаётганликларининг сир-асрори ҳам мулкка эгалик ҳиссининг қарор топганлигидан далолат.

Шу ўринда мени кўпдан ўйлантираётган бир масалага эътиборингизни қаратмоқчиман. Фермер хўжаликлари ўзининг иқтисодий афзалликларини кўрсатаётган бўлишига қарамай, мана, тўртинчи йилдирки, вилоят пахтакорлари шартнома режаларини уддалай олмаяптилар.

Тўғри, баҳор ҳавоси деҳқонларимизни доим ҳам сийлайвермайди. Лекин, мен шунга аминманки, асл фарғоналик пахтакор деҳқончиликда ота-боболаримиз тажрибаларига таяниб, тадбиркорлик билан табиат инжиқликларини ҳамиша енгиб келган. Ҳамма гап изланиш, интилиш, ташаббускорлик етишмаётганида. Агротехника қоидалари ўз вақтида ўтказилмаётганида. Тезпишар юқори ҳосилли навларни танлашга етарлича эътибор берилмаётганида.

Энг муҳими, деҳқонларимизнинг бугунги дарду ташвишларидан хабардор бўлиш, хўжалик — ширкатларга эркинлик бериш, деҳқонларда ерга эгалик

ҳиссини тарбиялаш ишларига, минг афсуски, кўпинча юзаки ёндашилиб, ўзибўларчиликка ташлаб қўйилган.

Аввало, раҳбарлик курсида ўтирганларнинг узоқни кўриш, аниқ мақсадли режаларни тузиш ва уларни бажаришга, халқни, одамларни шу ишга жалб қилишга қурби етмаяпти. Бундай раҳбарларга ташкилотчилик, талабчанлик сиёсатини ўтказишга қодир бўлиш каби хислатлар етишмаяпти.

Доно халқимиз ҳамма нарсадан хабардор. Оёғи ердан узилган, халқ ташвишларидан йироқ, кўпроқ ўзига зеб бериш билан овора бўлиб қолган одам охир-оқибатда эл назаридан қолиб кетади, ўзининг ҳурматини йўқотади. Бундай ҳақиқатни ҳеч ким ҳеч қачон унутмаслиги керак.

Қадрли Фарғона аҳли!

Мен илгарилари ҳам кўп айтганман, ислоҳотлар ислоҳот учун эмас, балки инсон манфаатларини кўзлаб, унинг қадр-қимматини жойига қўйиш, турмушини яхшилаш учун амалга ошириляпти.

Хўш, вилоятда ислоҳотлар одамлар турмушига қандай таъсир кўрсатяпти?

Юқорида қатор саноат корхоналари бунёд этилаётгани ҳақида гапирдим. Бу минглаб янги иш жойлари дегани. Жаҳон андозаларига мос маҳсулот дегани, яъни одамларга маош дегани, мамлакат иқтисодий салоҳияти дегани. 1989 йилдан ҳозирга қадар вилоятда 327 мингдан зиёд оилага жами 60 минг гектардан ортиқ ер ажратилди.

Кейинги саккиз йил ичида аҳолини тоза ичимлик суви ва табиий газ билан таъминлаш борасида бир қанча ишлар амалга оширилди. 1991 йилда вилоят миқёсида 37 фоиз хонадон газлаштирилган бўлса, ҳозир бу кўрсаткич 80 фоизга етди. Бир сўз билан айтганда, 8 йил давомида газ таъминоти икки баробардан кўпроқ ўсди.

Шу давр ичида аҳолини ичимлик суви билан таъминлаш даражаси 69 фоиздан 86 фоизга етди.

Янги асрнинг дастлабки беш йилида вилоятда аҳолини ичимлик суви билан таъминлаш 90 фоизга, табиий газ билан таъминланиш эса 86 фоизга етади.

Муҳтарам дўстлар!

Барчангизга маълум: истиқлолимизнинг бошида-ноқ таълим-тарбия тизимини ислоҳ қилиш, кадрлар тайёрлашни замон талаблари даражасига кўтариш бўйича аниқ чора-тадбирларни белгилаб олдик.

Мактаблар моддий-техника базасини мустақкамлаш, академик лицей, касб-ҳунар коллежлари сонини кўпайтириш, шу билан бирга, болаларимизга таълим-тарбия бераётган муаллимлар, муҳтарам устозлар, илму фан соҳасида ишлаётган илмий ходимларни моддий ва маънавий жиҳатдан қўллаб-қувватлаш бўйича аниқ чора-тадбирларни амалга ошириш — бугунги кунда давлат сиёсатимизнинг узвий қисмига айланмоқда.

Ўтган саккиз йил давомида вилоятда қарийб 162 та мактаб, 55 та боғча бинолари қурилди. Ўтган йили Фарғона шаҳрида 370 ўринли академик лицей, 600 ўринли касб-ҳунар коллежи барпо этилди.

Бу йил эса 11 та касб-ҳунар коллежи ташкил қилинди. 2005 йилгача яна 18 та академик лицей, 152 та касб-ҳунар коллежи қурилади.

Ҳозир фарғоналик 24 нафар ёш йигит-қиз чет элда таълим олмоқда. Шу пайтгача 54 нафар талаба хорижий мамлакатларда ўқишни битириб келиб, халқ хўжалигининг турли соҳаларида меҳнат қилмоқда.

Барчамизга аён бўлиши керак: мамлакатимизнинг келажаги, ўзбек миллатининг, Ўзбекистоннинг ХХI асрда жаҳон ҳамжамиятидан қандай жой олиши бугун ёшларга бераётган тарбиямиз, кўрсатаётган ғам-хўрлигимизга боғлиқ.

Шу нуқтаи назардан қараганда, вилоятнинг қишлоқ жойларида эски типдаги, ҳали компьютерлар билан жиҳозланмаган, чет тилларни ўқитиш талаб даражасида йўлга қўйилмаган мактаблар ҳам борлиги бу борада кўп иш қилишимиз лозимлигини кўрсата-

ди. Бундай мактабларни таъмирлаш, замонавий ўқув воситалари билан жиҳозлаш муаммоларини қисман маҳаллий бюджет, ҳомий ташкилотлар ва корхоналар ҳисобидан ечиш йўлларини излаш керак.

Хабарингиз бор, соғлом авлодни тарбиялаш масаласининг мамлакат истиқболида тутган ўрнини ҳисобга олиб, биз 2000 йилни "Соғлом авлод йили" деб эълон қилдик. Бу борада махсус Давлат дастури ишлаб чиқилади.

Ушбу ғоят муҳим масала бўйича вилоятда бир-мунча ишлар қилинмоқда.

Мустақиллик йилларида 57 та қишлоқ врачлик пунктлари қурилди. Фарғонада ўрта тиббиёт ва фармацевтика ходимларининг малакасини ошириш билим юрти очилди. Республика шошилинч тиббиёт илмий марказининг Фарғона вилоят филиали ишга туширилиш арафасида. Бу тиббий муассаса замонавий медицина ускуналари билан таъминланган.

Пири бадавлат отахону онахонларимиз ҳар бир оиламизга файзу барака бахш этади. Халқимиз: "Қариси бор уйнинг париси бор", — дейди. Фарғона вилояти юз ёш ва ундан ортиқ умр кўраётганлар сони бўйича республикада энг юқори кўрсаткичга эга. Бугунги кунда вилоятда 522 нафар ана шундай ёши улуғ инсонлар яшайди. Бундан биз ҳар қанча ғурурлансак, арзийди. Илоҳим, уларнинг умрларини Аллоҳ зиёда қилсин, ана шундай улуғ ёшларга етиш ҳар биримизга насиб этсин!

Тўғри, бу юртнинг ҳавоси тоза, иқлими мўътадил, мева-чевалари сероб. Аммо узоқ умр кўриш учун булар камлик қилади. Менимча, бунинг асосий сабаби, фарғоналикларнинг бағрикенглиги, кўнгли тозаллиги, бир-бирларига меҳр-оқибатли бўлганлигидадир.

Фарғоналиклар бир гапириб, икки куладиган, бир-бирларига шодлик, қувонч улашадиган халқ. Бировни асосиз ранжитиш, бировга озор бериш, камситиш, қўпол муомалада бўлиш, биров ҳақида ёмон гапириш фарғоналикларга ёт одат.

Агар вилоятда аҳоли саломатлигини мустаҳкамлашга, тиббий масканлар қурилишига янада жиддий эътибор берилса, ҳар бир фуқаро онгида соғлом турмуш кўникмалари шакланса, ишончим комилки, ҳам руҳан, ҳам жисмонан бақувват юртдошларимиз сони янада кўпаяди.

Азиз дўстлар!

Маълумки, соғлом авлодни вояга етказиш, ёшларни мард ва жасур, матонатли қилиб тарбиялашда спортнинг аҳамияти беқиёс. Фарғонада спортни, айниқса, футболни ривожлантиришга эътибор чакки эмас. "Нефтчи" жамоаси, бир неча йилдирки, мамлакат чемпионатида пешқадамлар сафида бормоқда. Тўрт марта мамлакат чемпиони, икки марта Ўзбекистон Кубоги соҳиби бўлиш ҳали бирорта футбол жамоасига насиб этгани йўқ.

Шунингдек, вилоятда стол тенниси бўйича умумжаҳон ўйинлари волиби Нилуфар Сотиболдиева, енгил атлетикачилар Рафаэль Исломов, Антон Ряхов, Эверест чўққисини забт этган альпинистларимиздан бири Сергей Соколов, бокс бўйича жаҳон Кубоги мусобақаларида бронза медалини қўлга киритган Дилшод Йўлдошев сингари спорт юлдузлари бор.

Аммо тўғриси айтиш керак, фарғоналик йигит-қизлар янада улкан ғалабаларга эришишга қодир. Афсуски, айрим туманларда спортнинг санокли турлари фаолият кўрсатмоқда, спорт майдонларига умуман эга бўлмаган қишлоқлар оз эмас. Айрим туманлар марказларидаги стадионлар кўпинча бўш туради, камдан-кам ҳолларда оммавий мусобақалар ўтказилади.

Фарғонада ёшлар кўп, истеъдодлар етарли. Шундай экан, нега бу ерда спорт мактаб-интернати ёки олимпия ўринбосарлари тайёрлаш билим юртини очиш мумкин эмас? Ташаббус кўрсатинглар, бундай ташаббусларни ҳукумат томонидан қўллаб-қувватлашга ҳар доим тайёрмиз.

Хурматли юрtdошлар!

Шу ўринда сизларнинг эътиборингизни энг муҳим, эртанги истиқболимизни ҳал қилувчи масала — муаммоларга жалб қилмоқчиман.

**Энг муҳим муаммоларимиздан бири — бу аҳолининг иш билан бандлигини таъминлаш, қўшимча ишчи ўринлари ташкил этишдир.** Аҳолининг ўсиш даражасига аҳамият берсак, бу муаммо ўта долзарблиги аён бўлади. Ҳар йили вилоят аҳолиси ўртача 46 минг кишига кўпаймоқда. Ҳозир вилоятда истиқомат қилаётган 2 миллион 640 минг аҳолининг 45 фоизи 18 ёшгача бўлган йигит-қизларни ташкил этади.

Фарғона вилояти ёшлари орасида иш излаб бошқа вилоятларда юрганлари ҳам оз эмас. Ҳатто, айрим ёшлар ойлаб қаёққадир изсиз кетади-ю, бу на ота-онани, на маҳалла-кўйни, на ўша жойлардаги раҳбарларни ташвишга солади.

Энг ачинарлиси, айрим ёшларимиз бекорчилик оқибатида, ота-она, маҳалла-кўйнинг лоқайдлиги, эътиборсизлиги сабабли муқаддас динимизни ниқоб қилиб олган, ғаразли сиёсий мақсадларни кўзлаб иш олиб бораётган хориждаги турли экстремистик кучларнинг таъсирига, тузоғига тушиб қолишди. Бундай кучларнинг нақадар ёвуз мақсадлари борлигини кейинги пайтда Қирғизистоннинг Боткент ва Тошкент вилоятида рўй берган воқеалар ҳам кўрсатиб турибди.

Шунинг учун бу масала кенг жамоатчиликнинг, бутун халқимизнинг доимий диққат-эътиборида бўлиши керак.

Айниқса, Фарғона вилоятининг чегара ҳудудида жойлашганини эътиборга оладиган бўлсак, бу муаммонинг нақадар жиддий эканлиги аён бўлади.

Мана шундай ёвуз ҳаракатларнинг олдини олиш, ёшларимизни бегона таъсирлардан ҳар томонлама ҳимоя қилиш учун ҳам уларнинг муаммоларини ечиш зарур.



Жумладан, уларни иш жойлари билан таъминлаш, ишсизлик муаммосини ҳал этиш борасида вилоятда қандай имкониятлар мавжуд?

**Биринчи имконият.** Вилоят унумдор ерга, етарли оби-ҳаёт захирасига эга. Ана шу имкониятлардан самарали фойдаланиш, энг аввало, ночор хўжаликлардаги ерларни ҳақиқий эгасига, яъни деҳқон ва фермер хўжаликларига бериш, бу борадаги қонунларга қатъий риоя қилинишини таъминлаш.

Боғдод, Бешариқ, Учкўприк каби туманларда 2 минг гектарга яқин деҳқончилик қилишга яроқли ерлар бор. Бу ерларни ўзлаштириш орқали минглаб одамларни иш билан таъминлаш мумкин.

Вилоятда ўз ечимини кутаётган яна бир муаммо — Сўх сув омбори қурилиши суръатини жаддалаштириш, зарур маблағ билан таъминлашда узилишларга йўл қўймаслик чора-тадбирларини кўриш лозим. Бу иншоот лойиҳа қуввати тўла амалга оширилса, 9 та туманда сув таъминоти яхшиланади.

Тоғолди туманларида чорвачиликни тубдан ислоҳ этиш чора-тадбирларини кўриш талаб қилинади. Бу борада имконият етарли бўлишига қарамай, вилоят чорвачилигидаги аҳволни қониқарли, деб бўлмайди.

Чорвачилик бўйича фермер хўжалиklarини кўпайтириш, уларни қўллаб-қувватлашнинг янги имкониятларини яратишни бугун ҳаёт ўзи талаб қилмоқда.

**Иккинчи имконият.** Қишлоқ жойларида қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини қайта тайёрлайдиган ўрта ва кичик корхоналар тармоғини кенгайтириш зарур. Айниқса, боғдорчилик, полиз, сабзавот маҳсулотларидан харидоргир тайёр маҳсулотлар ишлаб чиқариш имкониятларидан фойдаланишни вилоятда қониқарли, деб бўлмайди. Бу соҳадаги катта имкониятларни аниқ ҳисоб-китоб қилиб, вилоят миқёсида алоҳида дастур ишлаб чиқиш ва амалга ошириш мақсадга мувофиқдир.

**Учинчи имконият.** Вилоятдаги қатор йирик корхоналарда янги технологияга ўтиш суст бормоқда. Ишлаб чиқариш қувватининг ўртача 60 фоиздан фойдаланилмоқда. Етиштирилаётган маҳсулотлар сифати пастлиги учун омборларда туриб қолмоқда.

Бундай корхоналарга чет эл сармояси жалб этилса, улар таъмирланиб, замонавий ускуналар билан жиҳозланса ва тўла қувват билан ишлаши йўлга қўйилса, янги иш жойлари очилади, одамлар доимий даромад манбаига эга бўлади. Бу кўп жиҳатдан вилоят мутасадди раҳбарларининг ғайрат-шижоатига, соҳа мутахассисларининг ишбилармонлигига боғлиқ эканини таъкидлаб ўтиришнинг ҳожати йўқ, деб ўйлайман.

**Тўртинчи имконият.** Фарғона вилоятида миллий ҳунармандчиликнинг атлас тўқиш, кулолчилик, дўппидўзлик, сандиқсозлик, ёғоч ўймакорлиги каби турлари қадим-қадимдан ривожланган. Риштон кулолчилик мактаби вакиллари Иброҳим Комилов, Рустам Усмонов, Йўлдошали Полвонов, қўқонлик ёғоч ўймакор Ҳасанжон Умаров, ганчкор Жамолиддин Эркабоев, каштадўз Саддихон Шомуродова, марғилонлик дўппидўз Турсунхон Норматова каби қўли гул мураббийлар ана шундай анъаналарни авайлаб-асраб, ривожлантириб келишмоқда. Бу соҳани ёшларга бажонидил ўргатишни истовчи яна юзлаб моҳир ҳунармандлар бор.

Бу соҳада бор имкониятлардан кенгроқ фойдаланиб, ҳунармандларимизга мини кредитлар беришни такомиллаштириш, уларга берилган имтиёزلардан самарали фойдаланиш чора-тадбирларини кўриш зарур.

Азиз ватандошлар!

Мен хавфсизлик, мамлакатимизда тинчлик ва барқарорликни таъминлаш масаласи биз учун нақадар долзарб эканлигини яна бир бор алоҳида таъкидлаб ўтмоқчиман. Буни яқинда қўшни давлат ҳудудида юз берган воқеалар ҳам кўрсатиб турибди.

Халқаро терроризм, диний экстремизм, нарқобизнес, уюшган жиноятчиликни ўзига қурол қилиб олган турли қўпоровчи кучлар ва оқимлар айнан Фарғона водийсини ўз мақсадларига етиш учун қулай макон, деб билмоқдалар.

Бундай нотинч, таҳликали бир даврда мен Ватанимиз мудофаа қудратини янада кучайтириш, армиямизни мустаҳкамлаш, сарҳадларимизни ишончли ҳимоя қилиш ва чегараларимиз дахлсизлигини таъминлашни энг муҳим вазифа, деб биламан.

Бугун фуқароларимизнинг тинч ҳаёти ва озоишталигини ҳимоя қилиш, фарзандларимизнинг эртанги кунини ва юртимиз осмонининг доимий мусалффолигини таъминлаш йўлида қатъий чора-тадбирлар кўрилмоқда ва бундан кейин ҳам кўрилади. Сизнинг кўз олдингизда чегараларимизни мустаҳкамлаб, қайта тикляяпмиз, қўшинларимиз тузилмаларини такомиллаштириб, уларни мақбул равишда жойлаштиряпмиз ва замонавий қуроллар билан таъминляяпмиз.

Яна бир бор таъкидлаб ўтмоқчиманки, мамлакат хавфсизлигини таъминлаш умумхалқ иши, барчамизнинг, шу юртда яшаётган инсонларнинг муқаддас бурчидир.

Шундан келиб чиқиб, мен сизларни бир лаҳза, бир сония ҳам огоҳликни йўқотмасликка, хоҳ иш жойида бўлсин, хоҳ оилада, кундалик турмушда амалий ишларингиз, ўз шахсий намунангиз орқали мамлакат хавфсизлигини, жамиятимиз ва давлатимиз барқарорлигини таъминлаш ишига муносиб ҳисса қўшишга чақираман.

Муҳтарам дўстлар!

Фарғоналиклар — катта орзу-мақсадлар билан яшашга ўрганган, ғайратли, шижоатли халқ. Фарғоналиклар — муаммолардан, синовлардан чўчимайдиган, ўзига ишончи кучли халқ. Азал-азалдан ҳалол меҳнати, ташаббускорлиги ва тадбиркорлиги билан иззат-ҳурмат, обрў-эътибор топиб келган халқ. Ўз

оғирлигини бировга юкламаган, бировнинг марҳаматига кўз тикиб турмаган халқ. Бундай олижаноб ва мард инсонлар ўз бахту саодатини ўз қўли билан яратишга қодир.

Сўзимнинг ниҳоясида сиз — азизларга дилимдаги бир гапни айтмоқчиман. Унутманг, Фарғона вилояти республикамизнинг таянч тоғларидан бири ҳисобланади. Сизларни ҳар доим эслаганимда, сизлар билан ҳар гал учрашганимда, менинг ҳам қалбим тоғдек кўтарилади. Мен Фарғона халқига ўзгача бир меҳр-муҳаббатим, ҳурмат-эҳтиромим борлигини яширмайман.

Барчангизга соғлиқ-саломатлик, куч-қувват, бахт-саодат, хайрли ишларингизда омад, хонадонларингизга эсон-омонлик, қут-барака тилайман! Яратганинг ўзи барчангизни паноҳида сақласин!

*Фарғона вилояти сайловчилари вакиллари  
билан учрашувда сўзланган нутқ,  
1999 йил, 18 декабрь.*

## ВАТАН ОЗОДЛИГИ, ХАЛҚИМНИНГ ОМОНЛИГИ, ЮРТИМНИНГ РАВНАҚИ, ҲАР БИР ОИЛА ФАРОВОНЛИГИ — МЕН УЧУН ОЛИЙ САОДАТ

Ассалому алайкум, азиз ватандошлар!

Аввало, барчамиз учун муқаддас бўлмиш Рамазон кунларида сиздек қадрдонларим билан соғ-омон кўришиб турганимдан бахтиёрман.

Менинг ҳаётимнинг ҳеч унутилмас даврлари билан узвий боғланган мана шу мўътабар Қашқадарё заминини, мана шу воҳани менинг она юртим, деб умримнинг охиригача ғурурланаман, фахрланаман. Бу юрт меҳрини қалбим тўрида доимо сақлаб юрман.

Қадрли дўстлар!

Мен Қашқадарёда иш бошлаган пайтимда оқсоқоллардан бир ривоят эшитган эдим.

Ўрни, соҳибқирон бобомиз Амир Темур ўз пирлари Саид Баракани Самарқандда олиб қолиб, у кишининг инилари — Саид Неъматиллони тоғнинг у томонига — Қашқадарёга юборган эканлар. Самарқандда — барака, Қашқадарёда — неъмат, деган нақл ўшандан қолган, дейишади.

Дарҳақиқат, бу гапда жон бор. Ўзингиз бир ўйлаб кўринг: дунёда яна Қашқадарёдай бой-бадавлат юрт ўзи борми? Ғалла, пахта, чорва, мева-сабзавот, полиз, нефть, мрамор, туз, қурилиш материаллари — бу заминдаги бойликларни санайверсак, рўйхатнинг охири бўлмаса керак. Қисқа қилиб айтганда, Қашқадарё — мамлакатимизнинг кўп-кўп табиий захиралари жойлашган ҳудудларидан бири, улкан имкониятларга эга бўлган, гўзал ва бетакрор, Аллоҳнинг назари тушган макондир. Ва ўз юртини обод этиб,

шу воҳага садоқат билан яшаётган мард ва жасур инсонлар Ватанидир.

Мамлакатимиз бўйича қазиб олинаётган табиий газнинг 88 фоизи, нефтнинг 92 фоизи Қашқадарё вилояти ҳиссасига тўғри келади. Толлимаржон ГРЭСи, Муборакгаз, Шўртангаз, Кўқдумалоқ нефть кони ва бошқа иншоотлар Қашқадарё вилоятининг мамлакатимиз иқтисодий тараққиётига қўшаётган жуда катта ҳиссасини кўрсатиб турибди.

Ҳозирги кунда вилоятда 142 та йирик саноат корхонаси фаолият кўрсатмоқда. Муборак газни қайта ишлаш заводи, Шўртан газ-кимё мажмуи, Косон ва Қарши ёғ экстракция заводлари, Шаҳрисабз консерва заводи, пиллакашлик комбинати, Қарши тикувчилик фабрикаси етакчи саноат корхоналари қаторига киради.

Кейинги йилларда вилоятда 60 га яқин саноат корхонаси барпо этилди. Кўқдумалоқда кунига 18 миллион куб метр газни ҳайдайдиган компрессор станцияси, "Муборакгаз" заводидаги бир йилда 8 миллиард куб метр газни қайта ишлайдиган замонавий қурилма, Шаҳрисабздаги тикувчилик фабрикаси ва мева шарбати тайёрлайдиган корхона, Қамашти туманидаги гишт заводи сингари ўнлаб саноат иншоотларининг қуриб ишга туширилгани нафақат вилоят, балки мамлакатимиз иқтисодий салоҳиятини оширишга хизмат қилмоқда.

Бугун барпо этилаётган Шўртан газ-кимё мажмуи мамлакатимиз халқ хўжалиги, умуман, иқтисодий салоҳиятимиз юксалиши учун алоҳида муҳим аҳамиятга эга. Бу корхона бир йилда 125 минг тонна полиэтилен хом ашёси, 103 минг тонна конденсат ва 142 минг тонна суюлтирилган газ маҳсулотлари ишлаб чиқаради.

Корхона қурилишига АҚШ, Германия, Япония, Италия ва бошқа давлатларнинг нуфузли компаниялари жалб этилиб, 1 миллиард 300 миллиондан кўпроқ АҚШ доллари миқдоридаги — ўзимизга тасаввур

қилиш ҳам қийин бўлган ҳажмдаги сармоя сарфла-  
ниши кўзда тутилган.

Бу улкан саноат мажмуи тўла қувват билан иш-  
лай бошлагач, нафақат полиэтилен хом ашёси ва  
пленка, айни вақтда уй-рўзғор буюмлари, газ ва сув  
қувурлари, техник ускуналар каби халқ хўжалиги  
эҳтиёжлари учун зарур маҳсулотларни тайёрлаш  
имкониятига эга бўламиз. Насиб этса, келгуси йил  
охирида мажмуанинг биринчи навбати ишга туш-  
гач, 2 мингга яқин янги иш ўринлари очилади.

Иқтисодиётимизда истиқболли ва таркибий ўзга-  
ришларни амалга ошириш, рақобатга бардош бера-  
диган маҳсулот ишлаб чиқариш мақсадида чет эл ин-  
вестициялари иштирокида қўшма корхоналар таш-  
кил этиш бизнинг бугунги кундаги энг долзарб  
вазифамиздир.

Ҳозирги вақтда вилоят бўйича 20 та қўшма кор-  
хона фаолият кўрсатиб, уларда жами 1 миллиард  
300 миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилмоқ-  
да. Айниқса, Ўзбекистон-Британия ҳамкорлигида-  
ги "Мевалар камалаги", Ўзбекистон-Сингапур иш-  
тирокидаги "Қарши ёғ" қўшма корхоналари маҳал-  
лий хом ашёни қайта ишлаш ҳисобидан маҳсулот  
чиқариб, катта даромад топаётгани эътиборга мо-  
ликдир.

Кўпгармоқли ишлаб чиқариш секторининг яна бир  
тармоғи — транспорт коммуникациялари Ўзбекис-  
тон ҳудуди ва ташқарисидаги хўжалик муносабат-  
ларини амалга оширишда муҳим аҳамият касб эт-  
моқда.

Шу маънода Ғузор — Бойсун — Қумқўрғон темир  
йўли қурилишининг нафақат иқтисодий-ижтимоий,  
керак бўлса, сиёсий аҳамияти ҳам борлигини бу ерда  
ўтирганлар, ўйлайманки, яхши тушунади.

Умумий узунлиги 223 километрни ташкил этади-  
ган бу йўл тўлиқ ишга тушса, мамлакатимизнинг  
жанубий вилоятларида жуда катта ўзгаришлар рўй  
беради.

Шуни барчамиз яхши англаб олишимиз зарурки, бу йўл, аввало, Қашқадарё воҳасининг ривожига, керак бўлса, мана шу ҳудудда жойлашган Қашқадарё ва Сурхондарё вилоятлари аҳолисининг ижтимоий тараққиётига катта ижобий таъсир ўтказади. Одамларнинг оғирини енгил, узоғини яқин қилишда, ер ости бойликларини ўзлаштиришда, янги-янги корхона ва иш жойлари ташкил этишда унинг ўрни ва аҳамияти беқиёсдир. Бу йўл кўп йиллар давомида орзиқиб кутилган имкониятларни рўёбга чиқаришда улкан омил бўлиши муқаррар.

Маълумки, яқинда Вазирлар Маҳкамасининг Деҳқонобод туманидаги Тепақўтон калий тузларини қайта ишлаш заводини барпо этиш тўғрисидаги қарори эълон қилинди. Германия билан ҳамкорликда қуриш кўзда тутилган бу корхона ишга тушгач, йилига 500 минг тонна калий ўғити ва 500 минг тонна ош тузи ишлаб чиқаради. Табиийки, бу маҳсулот ана шу қуриляётган янги темир йўл тармоғи орқали ташилади. Ўйлайманки, шу йўл атрофида ҳали кўпгина шундай корхоналар пайдо бўлади.

Айни пайтда мазкур йўлнинг 56 километрлик бўлагида қурилиш-монтаж ишлари давом этмоқда.

Мухтарам дўстлар!

Халқимиз дастурхонини мўл-кўл қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари, турли хил ноз-неъматлар билан таъминлашда саховатли Қашқадарё заминининг ўз ўрни бор. Вилоятда пахта, ғалла, полиз экинлари, мева-сабзавот етиштирувчи тармоқлар яхши ривожланиб бормоқда.

Буни мамлакатимизда тайёрланадиган ялпи қишлоқ хўжалиги маҳсулотининг 10,2 фоизи, шу жумладан, пахтанинг 10,6, ғалланинг 11,1, қоракўл терининг 19 фоизи Қашқадарё вилояти ҳиссасига тўғри келиши ҳам кўрсатиб турибди.

Маълумки, Қашқадарё мамлакатимиз бўйича энг кўп ғалла етиштириб берадиган вилоятимиздир. Ўзбекистоннинг ғалла мустақиллигини таъминлашда



қашқадарёликларнинг алоҳида ўрни, жуда катта ҳис-саси бор, деб айтсак, ҳеч қандай муболаға бўлмайди.

Вилоят ғаллакорлари бу йил ҳам 505 минг тоннага яқин дон етиштириб, давлатга ғалла сотиш шартнома режасини шараф билан бажардилар.

Фурсатдан фойдаланиб, барчангизга, сиз орқали мардонавор меҳнат намуналарини кўрсатган вилоятнинг заҳматқаш деҳқонларига, бутун Қашқадарё аҳлига чин қалбимдан ташаккур изҳор этаман.

Албатта, бу ютуқлар билан бирга Қашқадарё пахтакорларининг сўнгги икки йил давомида ўзини кўрсата олмагани ва белгиланган марраларга эриша олмагани ҳақида, бунинг сабаби тўғрисида гаплашиб олишимиз керак, деб ўйлайман. Лекин бу ҳолатнинг негизига етиб бориш, уни бартараф этадиган зарур чора-тадбирларни кўриш мақсадида биз алоҳида вақт топиб, тегишли хулосалар чиқаришимиз керак.

Азиз юртдошлар!

Шу нуқтаи назардан қараганда, йўл қўйилаётган оқсоқлигимиз сабаби, аввало, олиб борилаётган ислохотларнинг иш услубимизга етарли даражада амалий таъсир кўрсатмаётгани билан изоҳланади. Демокчиманки, ислохотларнинг самараси деҳқонга, деҳқон хўжалигига, фермер, ширкат хўжалигига нақадар эркинлик берилишига, уларда ерга эгалик ҳисси шаклланишига, мен мана шу тупроқ, мана шу ернинг эгасиман, шу ер, шу бойлик меники, шу ер менинг оиламни, эл-юртимни боқади, деган тушунча, кайфият пайдо бўлишига боғлиқ.

Шунга эришсак, одамларимиз, деҳқонларимиз онгида мен шу ерни боқсам, ер ҳам мени боқади, деган тушунчалар мустаҳкамланади.

Лекин бу мақсадларга эришиш учун биз қуруқ гаплардан амалий ишларга ўтишимиз зарур. Қабул қилинган барча қарор, фармон ва қонунларни амалда жорий этишимиз даркор. Йўлимизда тўсиқ бўлиб турган асоратлардан воз кечишимиз, бир сўз билан айтганда, ҳаётимизда, ҳар қайси инсон, оила, ҳар қай-

си жамоа ҳаёти мисолида адолат ҳукмронлигини намоён қилишимиз, буни амалда кўрсатишимиз керак.

Агар шундай қилмасак, барча даъватларимиз, катта минбарларда туриб қилган чақириқларимиз қуруқ гапга айланиб қолиши, улар олиб бораётган сиёсатимизни обрўсизлантириб қўйиши муқаррар.

Шуни тан олишимиз керакки, вилоят қишлоқ хўжалигида фермерлар ҳаракатини жонлантириш борасида кўпгина ишлар қилиняпти. Вилоят бўйича бугунги кунда 1700 фермер хўжалиги бўлиб, уларга 45 минг 170 гектар ер ажратиб берилган. Жорий йилнинг ўзида фермер хўжаликлари сони 680 тага кўпайиб, уларга қўшимча тарзда 18 минг 500 гектар ер берилди.

Ерни ҳақиқий эгасига бериш борасида амалга оширилган тадбирлар натижасида охириги пайтда 14 минг 660 та иш ўрни ташкил этилди.

Фермер хўжаликларига кўрсатилаётган эътибор ва имтиёзлар натижасида меҳнат самарадорлиги ошиб бораётганини қуйидаги мисоллардан ҳам кўриш мумкин.

Яккабоғ туманидаги Бўтабой Шомуродов бошчилик қилаётган "Соат" фермер хўжалиги жорий йилда 13 гектар ердан 64 центнердан ғалла олган бўлса, Нишон туманидаги Зиёдулла Фармонов етакчилик қилаётган фермер хўжалиги пахтадан 40 центнер, ғалладан 53 центнер ҳосил олишга эришди. Ваҳолонки, вилоятдаги жамоа хўжаликларида ўртача ҳосилдорлик пахта бўйича 22 центнерни, ғалла бўйича эса атиги 26 центнерни ташкил этади.

Нафақат Қашқадарё, балки бошқа вилоят ва туманларга ҳам хос бўлган бир ҳолатдан барчамиз аниқ бир хулоса чиқариб олишимиз даркор. Сурункасига режа ва мажбуриятларни бажармайдиган, қарзга ботиб кетган, ўз ишчилари, аҳолиси, халқини боқишга қурби етмайдиган хўжаликларга бундан кейин бефарқ қарашга ҳаққимиз йўқ.

Аввало, давлатимиз бундай хўжаликларга санация усули ва услуби орқали керакли барча ёрдам ва

имтиёзларни бериб, хўжалик раҳбарлиги лавозимида ўтирганларни тадбиркор, ишнинг негизини, кўзини биладиган одамлар билан кучайтириб, барча имкониятларни кўриши керак.

Шу билан бирга, биринчи навбатда, фермер хўжалиklarининг сонини кўпайтириш, уларга янада кенгроқ янги имтиёз ва имкониятлар туғдириш чораларини кўриш зарур, деб ўйлайман.

Яна бир масала — бу деҳқон хўжалиklarини ривожлантириш билан боғлиқ муаммодир. Биз бу борада қонун қабул қилганимизни биласиз. Лекин очигини айтиш керак, деҳқон хўжалигининг ўзи нима эканини ҳали кўпчилик тушуниб етгани йўқ.

Хўжалик юритишнинг бу шаклини жорий этишдан мақсад — ер ва меҳнат ресурсларидан унумли фойдаланиш билан бирга, деҳқон хўжалиги аъзоларининг кафолатли ижтимоий ҳимоясини таъминлашдан ҳам иборатдир.

Содда қилиб айтганда, бу усул орқали деҳқонларнинг ўз томорқа хўжалигида ишлаб, даромад топиши ва иқтисодиётимизнинг ривожига ҳисса кўшишлари билан бирга, берилган барча имкониятлардан фойдаланиб, банкда ўз ҳисоб рақамига эга бўлиш, кредитлар олиш, вақти келганда, уларга кексалик нафақасини тайинлаш, бетоб бўлиб қолганида, меҳнатга яроқсизлиги учун ҳақ тўлаш ва шу каби қатор ижтимоий ҳимоя воситаларидан баҳраманд қилиш муаммоси ҳал этилади.

Шундай бўлса-да, вилоятда ҳозирги вақтда юридик шахс мақомига эга бўлган деҳқон хўжалиklари умумий деҳқон хўжалиklarининг атиги 1 фоизини ташкил этиши бу борада ҳали кўп иш қилишимиз зарурлигини кўрсатади.

Муҳтарам юртдошлар!

Қашқадарё вилоятида ирригация ва мелиорация соҳасида ҳам ҳал қилиниши зарур бўлган масалалар жуда кўп.

Авалло, вилоятдаги 214 минг гектар майдонда ер ости сувларини чиқариб юбориш зарурати мавжуд-

лигини айтиш керак. Шу мақсадда қурилган 61 километр узунликдаги Сечанқўл магистраль зовурини қайта таъмирлаш лозим. Ҳозиргача унинг 25 километри қайта қурилди. Қолган 36 километрини қайта қуриш тўғрисида қабул қилинган ҳукумат қарорининг белгиланган муддатда бажарилишини таъминлаш зарур.

Маълумки, Қашқадарёдаги экин майдонларининг аксарият қисми насослар ёрдамида Амударёдан олинган сув билан суғурилади.

Шу боис Қарши магистраль каналидаги ноёб насос агрегатларини, катта босимли қувурларни, канал ўзанини тубдан таъмирлаш вазифаси кун тартибда турибди.

Албатта, бу жуда улкан ишни бирданига бажариб бўлмайди. Шунинг учун ҳам уни босқичма-босқич ҳал этиш мақсадида Вазирлар Маҳкамасининг махсус қарори қабул қилинган. Унда канални реконструкция қилиш, зарур асбоб-ускуналар ва техника воситаларини тендер асосида сотиб олиш кўрсатиб ўтилган. Тегишли вазирлик ва идораларга 2005 йилгача бўлган инвестиция дастурларини шакллантиришда мазкур иншоот учун сарф бўладиган сармоялар миқдори ва манбаини аниқлаш вазифаси топширилган. Бу вазифанинг бажарилиши Толлимаржон сув омбори ҳавзасида зарур сув ҳажмини тўплаш имконини ҳам беради. Нафақат Қашқадарё вилояти, балки бутун мамлакатимиз иқтисодиёти учун улкан аҳамиятга эга бўлган бу магистраль канални тубдан таъмирлаш ишини сизлар билан биргаликда охирига етказамиз, иншооллоҳ.

Муҳтарам дўстлар!

Вилоятнинг умумий ер майдони қарийб 2 миллион 857 минг гектарни ташкил этса, шунинг 1 миллион 381 минг гектари яйловлардан иборат.

Вилоят бўйича 1996 йили 572 минг бош қорамол бўлган бўлса, айти пайтда бу рақамнинг 22 минг 200 бошга кўпайгани, шу даврда қўй-эчкилар сони 1 мил-

лион 829 мингдан 1 миллион 961 мингга етгани бунинг тасдиғидир. Кўриниб турибдики, Қашқадарёда чорвачиликни ривожлантириш учун улкан имкониятлар бор. Шунинг эътиборга олсак, чорвачиликда ҳам фермерлик ҳаракатига кенг йўл очиб бериш, ем-хашак, озуқа базасини мустаҳкамлашга доир қарорларнинг ижросини таъминлаш зарур.

Ҳурматли Қашқадарё аҳли!

Қашқадарё иқтисодиёти, унинг равнақи ҳақида жуда кўп гапириш мумкин. Бу ерда қандай ютуқларга эришаётган бўлсак, уларнинг замирида халқимизнинг, аввало, қашқадарёликларнинг улкан бунёдкорлик меҳнати ва ғайрати мужассамдир. Мана шундай меҳнаткаш ва заҳматкаш халқнинг ғами ва ташвишларига ҳамдард бўлиш, унинг оғирини енгил қилиш барчамизнинг муқаддас бурчимиздир.

Мен аҳолини табиий газ ва тоза ичимлик суви билан таъминлаш ҳақида, бу масалани ҳал этиш ҳаётимизда қандай катта ўзгаришларга олиб келиши тўғрисида кўп бор айтганман. Хонадонга газ ва ичимлик суви келиши билан уй бекалари бўлган муҳтарама аёлларимизнинг оғири енгил бўлибгина қолмасдан, айни вақтда рўзғор тутиш маданияти, умуман, ҳаёт даражаси ҳам тубдан ўзгаради. Бу борада мамлакатимизда амалга оширилаётган катта-катта ишлардан хабарингиз бор.

Хусусан, Қашқадарё вилоятида ҳам аҳолини табиий газ ва ичимлик суви билан таъминлаш юзасидан бир қанча тадбирлар бажарилди. Агар 1991 йили вилоят бўйича аҳолининг газ таъминоти 25,4 фоизни ташкил қилган бўлса, эндиликда бу кўрсаткич 56 фоизга етди. Кўриб турибмизки, кейинги саккиз йил ичида бу соҳадаги ўсиш икки баробардан ортиқ бўлган. Бу ўз-ўзидан бўлмаганини, унинг замирида қанча меҳнат ва маблағ ётганини ҳар биримиз яхши биламиз. Аммо бу рақам мамлакат миқёсидаги умумий кўрсаткичдан ҳамон орқада экани бизни қониқтирмайди.

1991 йили Қашқадарё аҳолисини тоза ичимлик суви билан таъминлаш даражаси 53 фоиз бўлган бўлса, бугунги кунда 74 фоизга етди.

2005 йилгача бўлган даврда вилоятдаги шаҳар аҳолисини ичимлик суви билан таъминлашни 100 фоизга, қишлоқ жойларда эса 84 фоизга етказиш, табиий газ бўйича ҳам шаҳарда 100 фоиз, қишлоқ жойларда эса 82 фоиз натижага эришиш кўзда тутилмоқда.

Қадрли биродарлар!

Қашқадарё вилояти — аҳоли сони тез ўсиб бораётган ҳудудларимиздан биридир. Ҳозирги кунда вилоятда 2 миллион 166 минг киши истиқомат қилади. Ҳисоб-китобларга кўра, ҳар йили вилоят аҳолиси 40 мингга кўпаймоқда. Бу эса одамларни иш билан таъминлаш, боғча, мактаб, шифохоналар, уй-жой, газ-сув, йўл масалалари ҳақида ҳозирдан бош қотиришни тақозо қилади.

Шу нуқтаи назардан қараганда, вилоятда янги иш ўринларини очиш юзасидан муайян ишлар амалга оширилмоқда. Жорий йилнинг 11 ойи мобайнида 30 мингдан зиёд киши янги ташкил этилган иш ўринларига жойлаштирилди. Лекин ҳали кўпгина одамлар, аввало, ёшлар бандлик хизматларида рўйхатда тургани муаммонинг нақадар долзарблигини кўрсатади.

Бу масалани ҳал этиш учун вилоятда махсус дастур асосида иш олиб борилмоқда. Мазкур дастурга биноан, 2005 йилгача яна 160 мингдан ошиқ янги иш ўринлари ташкил этиш режалаштирилган. Шундан тахминан 148 мингтаси янги корхона ва ташкилотлар ҳисобидан, 11 мингдан кўпроғи эса корхоналарни таъмирлаш ва кенгайтириш ҳисобидан ташкил этилиши мўлжалланмоқда. Лекин Қашқадарёда ҳали бу соҳада ишга солинмаган имкониятлар, қўшимча ресурслар кўп. Шулардан бири — кичик ва ўрта бизнесни ривожлантиришдир.

Бугунги кунда олиб борилаётган ислоҳотлар ҳақида гапирар эканмиз, аввало, мулкдорлар сафини кенгай-

тиришимиз, уларга ҳар томонлама йўл очиб бериш, айниқса, кичик ва ўрта бизнесни ривожлантириш, бизнинг бу соҳадаги сиёсатимизнинг бош йўналиши, мазмун-мақсади эканлигини айтишим керак.

Ўз ишимни очаман, ўз мулкимни яратаман, деб ҳаракат қилаётган одамларнинг йўлини очиб, кўмак ва имтиёзлар бериш, уларни янгича усулда ишлашга ўргатиш, ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш — бугунги кундаги энг муҳим вазифамиздир.

Ҳурматли биродарлар!

Кириб келаётган янги — 2000 йилни мамлакатимизда Соғлом авлод йили деб эълон қилганимизнинг замирида, аввало, насл-насабимизнинг соғлом бўлиши, ҳар томонлама баркамол авлодни вояга етказиш ва уларнинг ҳаётини бахтли-саодатли этиш мақсади ётади.

Шу ўринда тарихий бир мисолни айтиб ўтсам. Мирзо Улуғбекнинг асл исми Муҳаммад эканини ҳамма ҳам билмайди. Соҳибқирон бобоси Амир Темур уни доимо "Улуғим" деб эркалагани учун Муҳаммаднинг исми Улуғбекка айланиб кетган.

Кўряпсизми, Амир Темурдек буюк инсон ҳам авлодини ўзидан баланд кўрган, мендан ҳам улуғроқ бўлсин, деб ният қилган.

Фарзандларимиз биздан кўра билимли, кучли, доно, ақлли ва, албатта, бахтли бўлишлари керак, деганимда мен ҳам шу ниятни назарда тутганман.

Шу маънода Қашқадарё вилоятида ҳам келажакимизни, ўсиб келаётган ёш авлодимиз истиқболини ўйлаб, катта ишлар қилинмоқда. Буни биргина жорий йилнинг ўзида 724 минг квадрат метр уй-жой, 1 та касалхона, 14 та қишлоқ врачлик пункти, 7 та мактаб, 105 та маиший хизмат иншооти қуриб фойдаланишга топширилгани ҳам тасдиқлаб турибди.

Умуман, вилоят бўйича 1991 йилдан буён 30 та янги касалхона, 31 та қишлоқ врачлик пункти, 191 та мактаб, 32 та боғча қурилиб, аҳолига хизмат қилмоқда.

Шу ўринда мен бир масала хусусида тўхталмоқчи эдим. Кейинги йилларда қишлоқ жойларда ҳам кўплаб шахсий уйлар қурилмоқда. Одамлар орзу-ҳавас билан янги иморатлар, ҳовли-жой қиляётгани яхши, лекин бу борада пала-партиш, узоқни ўйламай иш тутиш ярамайди. Акс ҳолда, ҳар бир авлоднинг топган-тутгани янгидан иморат қуришга кетаверса, ҳеч қачон уларнинг бири икки бўлмайди.

Демоқчиманки, қураётган уйларимиз, аввало, замонавий, мустаҳкам, ҳар томонлама кўркем, бир эмас, бир неча авлодга хизмат қиладиган бўлиши керак.

Ҳурматли биродарлар!

Бутун республикамызда бўлгани каби, Қашқадарё вилоятида ҳам Кадрлар тайёрлаш миллий дастури асосида янги таълим тизими шаклланди. Сўнгги саккиз йил мобайнида 100 нафарга яқин қашқадарёлик ёшлар чет элларда таҳсил олиб қайтишди. 30 нафар иқтидорли ўғил-қизларимиз "Умид" жамғармаси орқали хориждаги нуфузли университетларда таълим олиш имконига эга бўлдилар.

Ҳозирги кунда вилоятда 1 та академик лицей, 9 та касб-ҳунар коллежи ишлаб турибди. 2005 йилгача яна 10 та академик лицей, 139 та коллеж ишга туширилади.

Қарши шаҳрида вилоятнинг барча туман ва шаҳарларида ўз бўлимларига эга бўлган шошилиш "Тиббий ёрдам" маркази ташкил этилмоқда. Шу мақсадда 225 миллион сўм миқдоридagi қурилиш ва таъмирлаш ишлари бажарилди.

Соғлом авлод тарбиясини жисмоний тарбия ва спорт ривожисиз тасаввур этиб бўлмайди.

Кейинги йилларда кўплаб стадионлар, сузиш ҳавзалари, теннис кортлари барпо этилди. Вилоят марказий стадиони тубдан қайта таъмирлангани футбол мухлисларига ажойиб совға бўлди. Қарши ва Муборак шаҳарларида замонавий талаблар даражасидаги теннис мажмуи қуриб битказилди.



Буларнинг барчаси қашқадарёлик спортчиларнинг турли мусобақаларда салмоқли натижаларни қўлга киритишида асосий омил бўлиб хизмат қилмоқда.

Дзюдочи Алишер Мухторов, оғир атлетикачи Баҳриддин Эргашев, курашчи Баҳром Авазов, каратэчи Шерзод Иброҳимов, курашчи Исом Кенжаев, шахматчи Ирина Тошмуродоваларнинг мамлакатимиздаги ва халқаро беллашувларда эришаётган ютуқлари ҳаммамизни қувонтиради. Айниқса, чироқчилик ўн яшар Сарвиноз Эргашеванинг Франция ва Испанияда ўтказилган халқаро шахмат турнирларида иштирок этгани унинг келажагига катта умид уйғотади.

Муҳтарам дўстлар!

Қашқадарё халқи азалдан бунёдкорлик фаолияти билан донг таратган. Айниқса, китоблик ва шахрисабзлик ҳунарманд-усталарнинг санъати бутун Ўзбекистонда машҳур.

Соҳибқирон Амир Темур қурдирган Оқсарой ўзининг улуғворлиги ва гўзаллиги билан шу кунгача киши ақлини лол қолдириб келади. Бу муаззам саройни таърифлаб, тарихчи Шарафиддин Али Яздий: "Кунгурасининг баландлиги чексиздир. У само юлдузлари билан баҳслаша олади", — деган эди.

Мана шу бунёдкорлик анъаналари Қашқадарё воҳасида бутун ҳам барҳаёт.

Буни кейинги йилларда миллий меъморчилик услубида барпо этилган Китоб шахридаги муҳташам Маданият саройи, Қаршидаги "Мотамсаро она" ёдгорлик мажмуи, темирйўл шоҳбекати, бозоролди хиёбони, Бешкент шахридаги Мустақиллик майдоғи, олтимишдан ортиқ янги боғ-роғлар мисолида яққол кўришимиз мумкин. Биргина жорий йилнинг ўзида ободонлаштириш ишларига вилоят бўйича 1 миллиард сўмликдан ортиқ маблағ сарфланди.

2000 йилда вилоятнинг деярли барча шаҳар ва туман марказларини янги тузилган бош режа асосида тубдан ободонлаштириш кўзда тутилгани, айниқса, ибратлидир.

Вилоятда маданият ишларининг ривожига ҳақида гапирганда, бу ерда фаолият кўрсатаётган "Мулоқот" ва "Эски мачит" театр-студияларини эсламаслик мумкин эмас.

Олис бир вилоятда иш юритаётган бу ижодий жамоаларга маҳаллий ҳокимият, кенг жамоатчилик хайрихоҳлик кўрсатиб, қўллаб-қувватлагани боис улар Германия, Англия, Миср ва бошқа давлатларда ўтказилган нуфузли халқаро фестивалларда қатнашиб, совринли ўринларни қўлга киритмоқдалар. Бу, албатта, театр санъатимизнинг дунё миқёсида обрў-эътибор топаётганидан далолат беради. Мен бу фидойи санъаткорларни чин дилимдан табриклаб, уларга янги ижодий ютуқлар тилайман.

**Муҳтарам дўстлар!**

Ҳар қандай юрт ўзининг буюк фарзандлари, шу заминда яшаб ўтган азиз-авлиёлари билан табаррук ва муқаддасдир. Қашқадарё заминидан бундай инсонлар жуда кўп ўтган. Биргина қадимий Насаф шаҳридан "Насафий" тахаллуси билан шуҳрат қозонган ўнлаб фозил зотлар етишиб чиққани бунинг ёрқин далилидир.

Ана шундай мумтоз шахслардан бири бундан ўн аср муқаддам таваллуд топган Абу ал-Мўъин ан-Насафийдир.

Ислом қонуншунослигида, калом илмида ҳазрати Мотуридийдан кейин турадиган, унинг муносиб шогирди бўлган бу аллома ўзининг "Баҳр ул-калом" китоби билан бутун мусулмон оламида маълум ва машхурдир. Мазкур китобнинг ўтган йили Сурия мамлакатада нашр этилгани бу ўлмас асар замонлар оша ўз аҳамиятини йўқотмай келаётганидан далолат беради.

Насафлик яна бир улуғ зот — юртимиздан чиққан мингдан ортиқ олиму уламолар ҳақида қимматли маълумотлар тўпланган "Китоб ал-қанд фи зикри уламои Самарқанд" асарининг муаллифи Нажмиддин Умар ан-Насафийдир.

Бундай фикрларни Азизиддин Насафий, Абул Баракот Насафий, Сайидо Насафий каби ўнлаб азиз инсонлар ҳақида ҳам айтиш мумкин.

Афсуски, бу улуғ зотларнинг номларини, уларнинг бебаҳо меросини ҳали кўпчилик билмайди. Қашқадарё воҳасида камол топган мана шундай улуғ аждодларимизнинг тарихини, фаолиятини, маънавиятимиз хазинасига қўшган ҳиссасини ҳар томонлама ўрганиш, тарғибу ташвиқ қилиш олимларимиз, биринчи галда, қашқадарёлик зиёлиларнинг бурчидир.

Қашқадарё тупроғидаги Хўжа ибн ал-Жарроҳ, Солмони Пок, Хўжа Шамсиддин Кулол, ҳазрати Башир, ҳазрати Султон, Султон Мирҳайдар, Лангар ота каби ўнлаб зиёратгоҳ ва муқаддас қадамжоларни халқ ихлос билан тавоф этади.

Бу кўҳна заминнинг буюк ўғлонлари ҳақида узоқ гапириш мумкин, лекин улар орасида бир зот борки, у халқимиз даҳосининг тимсоли, маънавий қудратимиз рамзидир.

Бу зот мана шу заминда таваллуд топган, шу заминда униб-ўсган, камолга етган соҳибқирон Амир Темур ҳазратларидир.

Тарихда машҳур шахслар кўп ўтган, лекин ўзингиз айтинг, азиз дўстлар, дунёнинг қайси ерида, қайси замонда Амир Темур бобомиздек буюк саркарда, буюк давлат арбоби, илм-фан ва маънавият ҳомийси бўлган?

Бу улуғ зотнинг халқимиз тарихидаги ўлмас хизматларини қадрлаб, уни вояга етказган заминга ҳурмат-эҳтиромимизнинг ифодаси сифатида Шаҳрисабз шаҳри Амир Темур ордени билан мукофотланди. Бу ерда соҳибқироннинг муаззам ҳайкали ўрнатилгани ана шу эҳтиромнинг яна бир тимсолидир, десам хато бўлмайди.

Қашқадарё аҳли шавкатли аждодлари билан фахрланади, лекин ҳаёт қонуни шундайки, ҳар бир авлод ўзидан яхши ном қолдириши керак.

Дунёдаги энг буюк жасорат — маънавий жасоратдир. Бу ҳақиқатни донгдор замондошимиз, қаҳрамон шоиримиз Абдулла Орипов тимсолида яққол кўриш мумкин.

Ўзининг ҳалол меҳнати, ибратли фаолияти билан Қашқадарё номини улуғлаган Асқар Холмуродов, Тўлқин Бекмуродов, Карим Шониёзов, Жуманиёз Жабборов, Нормурод Нарзуллаев, Икром Болтаева, Фароғат Раҳматова, Замира Суюнова, Ўлмас Саиджонов, Раҳматжон Турсунов, Марям Сатторова, Насиба Сатторова каби илм-фан, маданият ва санъат намояндаларини халқимиз ҳурмат билан тилга олади.

Қашқадарёнинг бугунги салоҳиятида, унинг боғу бўстонга айланишида хизмат қилган минглаб фидойи инсонларнинг ўлмас ҳиссаси бор.

Шу муборак кунларда Қарши чўлини ўзлаштиришда жонбозлик кўрсатган Чўли Бегимқулов, Бекмурод Усмонов, Николай Каменев, Султон Чегебоев каби юзлаб юртдошларимизни эсга олиш — барчамиз учун ҳам қарз, ҳам фарз.

Ана шу эзгу ишларни давом эттираётган муҳтарам оқсоқолимиз Соиб Усмонов, шунингдек, Аъзамхон Ўроқов, Тоир Эргашев, Павел Пак, Аъзам Азимхонов, Иван Дуденко, Рустам Очилов сингари юзлаб замондошларимизга ҳар қанча таҳсин айтсак, арзийди.

Азиз ватандошларим!

Тақдир деймизми, нон-насиба қўшилгани деймизми, ҳаётимнинг бир қисми Қашқадарёда кечди. Қизгин меҳнат, орзу-армон, интилишларга бой ўша йилларни ҳамиша миннатдорлик билан эслайман.

Мен бир ҳақиқатни кўп бор айтганман, яна такрорламоқчиман: Бу ёруғ дунёда шу кунгача мен нималарга эришган бўлсам, аввало, Худонинг инояти, ҳаётимнинг мураккаб кунларида Қашқадарё аҳлининг менга билдирган чексиз ҳурмат ва ишончи, қўллаб-қувватлашининг натижаси, деб биламан.

Мени ўз фарзандидай кўриб, нон-туз берган, меҳр-оқибат кўрсатган, яхши-ёмон кунларимда ёнимда турган, раҳбар сифатида камолга етишимга сабаб бўлган меҳнаткаш, бағрикенг, оқкўнгил Қашқадарё халқига яна бир бор бош эгиб, таъзим қиламан.

Мен ҳаётимнинг мазмунига айланиб кетган бир гапни сизнинг ҳузурингизда яна такрорламоқчиман: мен учун Ватан озодлиги, халқимнинг омонлиги, юртимнинг равнақи, мана шу муқаддас заминимизда яшайдиган ҳар бир оиланинг фаровонлигидан ўзга олий саодат йўқ.

Ана шу мақсад йўлида сиз — азизларга, қадрдон Қашқадарё аҳлига, бутун Ўзбекистон халқига бундан буён ҳам сидқидилдан хизмат қилишга тайёрман.

*Қашқадарё вилояти сайловчилари  
вакиллари билан учрашувда сўзланган нутқ,  
1999 йил, 21 декабрь.*

## БУЮК АЖДОДЛАРИМИЗ ШАВКАТИНИНГ ТИМСОЛИ БЎЛГАН ЮРТ

Ассалому алайкум, азиз юртдошларим!

Авалло, мана шу муборак рамазон кунларида сиз қадрдонлар билан қадимий ва навқирон, азим Самарқанд шаҳрида дийдор кўришиб турганимдан бағоят мамнунман.

Мана шу муқаддас заминга қадам қўяр эканман, ҳар қандай инсон сингари, аввало, қадрдон ҳамюртларимга, сиз — азизларга, ўзим туғилиб ўсган гўзал ва бетакрор юртимга фарзандлик туйғуларимни, меҳр-муҳаббатимни билдириш, чуқур ва самимий ҳурматимни изҳор этиш мен учун катта бахтдир.

Самарқанд деганда, тасаввуримизда дунёнинг энг кўҳна, қадимий тарихи ва шу тарихнинг бетакрор, ҳар қандай одамнинг ҳам қалбини ўзига ром этиб, умрбод мафтун қилиб қўядиган буюк намояндалар сиймоси, мовий гумбазлар, муаззам миноралар ва ўлмас обидалар жонланади.

Бу муқаддас заминда Имом Бухорий, Имом Мотуридий, Мир Саййид Барака, Хожа Аҳрор Валий, Маҳдуми Аъзам каби улуғ алломалар ва азиз-авлиёлар мангу ором топган.

Самарқанд деганда, миллий давлатчилигимиз тамаал тошини қўйган, юртимизни турли офат-балолардан асраб келган Алп Эртўнга, Спитамен, Амир Темур, Мирзо Улуғбек, Бобур Мирзо, Абдумалик Тўра сингари мард ва жасур аждодларимиз сиймоси кўз ўнгимизга келади.

Самарқанд деганда, азалдан илму урфон бешиги бўлган, фан ва маданият, маънавият ва маърифат

бугун ҳам юксак раvнақ топаётган нурафшон маконни тасаввур этамиз.

Бу замин қадим-қадимдан ўзининг буюк санъати билан Самарқанд довруғини бутун оламга ёйган, жаҳон аҳлини ҳайратда қолдириб келаётган қўли гул усталар, моҳир ҳунармандлар юртидир.

Самарқанд нафақат ўзининг буюк тарихи ва боқий ёдгорликлари, айна пайтда ўзининг бағрикент, меҳнаткаш ва меҳмондўст, бағрида юздан ортиқ миллат ва элат вакилларини мужассам этган, ягона, аҳил оила бўлиб яшайдиган халқи билан бутун дунёга танилган.

Қадрли биродарлар!

Самарқанд вилояти иқтисодий тараққиёти, саноат ва қишлоқ хўжалиги салоҳияти, ишлаб чиқариш ва ижтимоий инфратузилмасининг ривожланиш даражаси билан республикамиз иқтисодиётида етакчи ўринлардан бирини эгаллайди.

Бу ерда янги корхоналар қуриш, хорижий сармоядорлар билан ҳамкорликда экспортга йўналтирилган ишлаб чиқариш қувватларини барпо этиш суръатлари барчамизни қувонтиради.

Бугунги кунда мамлакатимизда ишлаб чиқарилаётган ялпи ички маҳсулотнинг 7,5 фоизи, ялпи қишлоқ хўжалиги маҳсулотларининг 13 фоизи, халқ истеъмоли маҳсулотларининг 13,3 фоизи Самарқанд вилояти ҳиссасига тўғри келаётгани буни тасдиқлаб турибди.

Бугун Самарқанднинг иқтисодий салоҳияти ва имкониятлари ҳақида гапирар эканмиз, биз, аввало, ҳар томонлама ривожланган индустрия-саноат, қишлоқ хўжалиги, транспорт ва алоқа, хизмат кўрсатувчи кўптармоқли, катта куч-қудратга эга бўлган иқтисодиётни ўзимизга тасаввур қилишимиз лозим.

Шуни алоҳида таъкидлаш керакки, сўнги йилларда кўптармоқли саноат ривожини билан бирга, вилоят қишлоқ хўжалиги барқарор суръатларда ўсиши мамлакатимизнинг эътиборини ўзига тортмоқда.

Вилоят деҳқонлари пахта ва ғалла тайёрлаш бўйича шартнома режаларини сўнгги икки йил давомида биринчилар қаторида бажариб келаётганининг ўзи бунинг яққол тасдиғи ва ифодаси, десам, ҳеч қандай хато бўлмайди.

Мана шу фурсатдан фойдаланиб, аввало, Самарқанднинг меҳнаткаш деҳқонларини, бутун вилоят аҳлини ана шу ғалаба ва эришилган марралар билан чин қалбимдан табриклайман.

Муҳтарам дўстлар!

Сўнгги йилларда вилоятда мамлакатимиз халқ хўжалигида янги тармоқ ҳисобланган корхоналар барпо этилмоқда. Бу ўринда туркиялик ишбилармонлар билан ҳамкорликда ташкил қилинган "СамҚўчАвто" қўшма корхонасини алоҳида таъкидлаб ўтмоқчиман.

Барчангизга яхши маълум, бу корхона ихчам автобуслар ва юк автомобиллари ишлаб чиқаради. У Марказий Осиё ҳудудидаги ягона шундай йирик корхона бўлиб, тўлиқ қувват билан ишлай бошлагач, бу ерда йилига тўрт минг дона автобус ва минг дона юк автомобили тайёрланади. Келгуси йили заводнинг икки ярим минг дона автомобиль ишлаб чиқариши кўзда тутилмоқда.

1997 йили британиялик шериклар билан ҳамкорликда ишга туширилган "ЎзБАТ" қўшма корхонаси Самарқандда ишлаб чиқарилаётган саноат маҳсулотлари ҳажмининг 23 фоизини ташкил этмоқда.

Корхона жорий йилда 19 миллиард сўмлик маҳсулот ишлаб чиқариб, қарийб 13 миллион АҚШ доллари миқдоригаги маҳсулотни экспорт қилиши кўзда тутилмоқда.

Вилоятда ўз маҳсулотини дунё бозорига чиқаришни кўзлаб ишлаётган бундай корхоналар оз эмас. Бугунги кунда бу ерда жами 85 та қўшма корхона фаолият юритмоқда.

Айниқса, "Самарқанд-Прага", "Самтелеком", "Бел-Самгилам", "Афросиёб мрамор", "Самарқанд-Син-



гапур" каби корхоналарнинг сифатли маҳсулот ва хизматлари аҳолига манзур бўлмоқда.

Шу нуқтаи назардан қараганда, вилоят иқтисодиётига жорий йилда 68 миллион 700 минг АҚШ доллари миқдоридagi хорижий сармоя жалб этилгани, айниқса, эътиборга лойиқ. Бу кўрсаткич ўтган йилга нисбатан қарийб 10 миллион доллар кўп демакдир.

Вилоятда иқтисодий ночорликка тушиб қолган, лекин ишлаб чиқариш салоҳияти юқори бўлган корхоналарнинг фаолиятини хорижий инвесторлар ёрдамида қайта йўлга қўйиш борасида муайян ишлар қилинмоқда.

Масалан, яқин келгусида Самарқанд кимё заводини Япониянинг "Мицуи" ва "Тоё инжиниринг" компаниялари билан ҳамкорликда 100 миллион АҚШ доллари миқдоридagi лойиҳа асосида икки босқичда қайта жиҳозлаб, йилига 200 минг тоннагача минерал ўғит ишлаб чиқариш кўзда тутилмоқда.

"Сино" совутгичлар корхонаси негизида "Арсин" ўзбек-турк қўшма корхонасини ташкил этганимиздан хабарингиз бор. Бу лойиҳани амалга ошириш учун қарийб 77 миллион АҚШ доллари миқдоридagi сармоя сарфланди. Бу корхона яқин кунларда жаҳон бозори талабларига мос келадиган, юксак сифатли маҳсулот чиқара бошлайди.

Ёки кейинги пайтда ночор аҳволга тушиб қолган "Серп и молот" заводи негизида "Самарқанд саховати" қўшма корхонаси ташкил этилди. Қисқа муддат ичида илғор ускуналар билан жиҳозланган бу корхона жорий йилнинг 11 ойи мобайнида 1 миллион 110 минг АҚШ доллари миқдоридagi маҳсулотни экспорт қилгани айниқса аҳамиятлидир.

Бундай мисолларни вилоят миқёсида яна кўплаб келтириш мумкин.

Ҳурматли Самарқанд аҳли!

Самарқанд вилоятининг тараққиёт ва ўсиш суръатлари, халқимизнинг даромади ва ҳаёт даражасини, олиб борилаётган ислоҳотларнинг самарасини

ошириш тўғрисида гапирар эканмиз, биз, аввало, қишлоқ хўжалиги соҳасида мавжуд бўлган кўпгина резерв ва имкониятлар ҳақида сўз юритишимиз ўринлидир.

Шуни алоҳида таъкидлашимиз лозимки, Самарқанд вилоятида қишлоқ хўжалигининг деярли барча тармоқлари бўйича ўзига хос тажриба мактаблари мавжуд.

Масалан, пахтачилик борасида Пахтачи, ғаллачилик соҳасида Пойариқ ва Тойлоқ, боғдорчилик бўйича Самарқанд, тамаки етиштиришда Ургут, чорвачилик бўйича Нуробод ва Қўшработ туманларида шакланган тажриба ва анъаналар бутун мамлакатимизда яхши маълум.

Ғалла уруғчилиги бўйича Самарқанд тажриба мактаби шаклланиб бораётгани ҳам диққатга сазовордир. Бу ерда яратилган "Улуғбек-600" нави тезпишарлиги, турли касалликларга чидамли экани, юқори ҳосилдорлиги билан ғаллакорларимизга маъқул бўлди. У, айниқса, Самарқанд шароитида яхши натижа бермоқда.

Вилоятда фермер ва деҳқон хўжаликлари ҳам жадал ривожланаётгани эътиборга молик. Айниқса, Нарпай, Каттақўрғон, Булунғур, Пахтачи ва Самарқанд туманларида яхши фаолият юритаётган намунали фермер-деҳқон хўжаликлари мавжуд. Нуробод ва Қўшработ туманларининг яйловларида чорвачилик фермер хўжаликлари вужудга келмоқда.

Ҳозирги кунда вилоят бўйича 3 ярим мингдан зиёд фермер хўжалиги, 36 мингта деҳқон хўжалиги, 56 та ширкат хўжалиги фаолият юритмоқда.

Тойлоқ туманидаги "Шодлик" фермер хўжалиги бошлиғи Эргаш Рўзобоев 5 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 62 центнердан, жами 31 тонна ғалла ҳосили олгани бу борада катта имкониятлар мавжудлигидан далолат беради.

Лекин, шуни афсус билан тан олмоғимиз керакки, қишлоқ хўжалиги соҳасидаги ислоҳотларни чу-

қурлаштириш бўйича қабул қилинган қонунлар, Президент фармонлари жойларда тўла-тўқис бажарилаётгани йўқ. Бу борада қоғозбозлик, тўрачилик, хўжақўрсинлик каби илат ва тўсиқлар, буни ҳам яширишнинг ҳожати йўқ, баъзи жойларда зўравонлик, қонунга хилоф тарзда мансабдорларнинг ўз ҳукмдорлигини ўтказиши, порахўрлик каби ҳолатлар ҳам ҳамон учраб турибди.

Минг таассуфлар бўлсинки, янгиликларга қарши, шу жумладан, кичик бизнес ва фермерлик ҳаракатининг ривожига катта тўсиқ ва ғов бўлиб турган эски тизимдан қолган асоратлар ҳақида алоҳида гапиришга тўғри келади.

Бир оддий ҳақиқатни қайта-қайта такрорлаб айтишга тўғри келади: ислоҳотларнинг асосий маъномақсади — биринчи галда деҳқонларимиз онгида мулкка, ерга бўлган муносабатни ўзгартириш, уларда эғалик ҳиссини қарор топтиришдир. Лекин ҳали бу борада етарли даражада тарғибот ва ташкилий ишлар қилинмаяпти.

Мана шу заминда пешона терини тўкиб меҳнат қилаётган ҳар бир инсон, ҳар қайси деҳқон кўнглида ерга ва мулкка эғалик ҳисси уйғонмас экан, токи у ўз даромади, оиласининг фаровонлиги ва келажакки ўзи меҳнат қилаётган ернинг ҳосилдорлигига боғлиқ эканини англаб етмас экан, қишлоқдаги ислоҳотлар кутилган натижани бермайди.

Барчамиз учун буни чуқур англаб олиш вақти келди, деб ўйлайман.

Ҳурматли дўстлар!

Самарқанд вилоятида, бутун мамлакатимизда бўлгани каби, иқтисодиётни мустаҳкамлаш борасида анчагина ишлар қилинмоқда.

Лекин шу билан бирга, вилоятда амалга оширилаётган ислоҳотларни чуқур таҳлил қилиб, танқидий баҳолайдиган бўлсак, аввало, амалдаги иқтисодиётда — саноат, қишлоқ хўжалиги, қурилиш, хизмат кўрсатиш соҳаларида ҳали кўплаб камчилик ва

ишга солинмаган имкониятлар мавжудлигини тан олишимиз керак.

Бунинг сабаби эса, менимча, **бозор инфратузилмасини ривожлантириш** борасидаги ишларнинг талаб даражасида эмаслиги ва бу йўлда жиддий муаммолар борлиги билан боғлиқдир.

Бозор инфратузилмаси деганда, мен нимани назарда тутмоқдаман?

Бу, биринчи навбатда, шу инфратузилманинг ҳал қилувчи бўғини бўлган банк тизимининг етарли даражада ривож топмаганидир. Бу ҳолат кўп жойларда банкларда кредит бериш механизмининг мукамал эмаслигида намоён бўлмоқда.

Банклар ҳали ҳам ўзининг асосий фаолиятини фақат тўлов операцияларини бажаришдан иборат, деб билмоқда. Лўнда қилиб айтганда, айти вақтда улар инвестиция дастурларини амалга оширишда, реал замонавий ишлаб чиқариш қувватларини шакллантиришда фаол иштирокчи бўлолмаяпти.

Нега деганда, бундай вазифаларни бажариш учун банкларнинг ўзига етарли даражада бўш маблағларни тўплаб олишга, шу маблағлар ҳисобидан инвестиция жараёнларида қатнашишга, кичик ва ўрта бизнес ривожига кўмак беришга қурби етмаяпти.

Барча банкларимиз ҳали-бери чет эл банклари билан кучли корреспондентлик алоқаларини ўрнатгани йўқ.

Айти вақтда сизларнинг эътиборингизни яна бир масалага қаратмоқчиман.

Бизда ҳанузгача корхоналар ва аҳолига молиявий, ҳисоб-китоб, ҳуқуқий, аудиторлик, лойиҳаларни маблағ билан таъминлаш ва бошқа хизмат турларини кўрсатадиган молия ва консалтинг идоралари яхши ривожланмаяпти.

Айти ана шу муассасалар бозор муносабатларига йўл очиш билан чекланиб қолмасдан, кичик ва ўрта бизнес вакилларига, ўзининг амалий бизнесини очмоқчи бўлган тадбиркорларга аниқ ёрдам кўрсатиш-

лари, мулкдорлар синфининг оёққа туришига кўмаклашишлари лозим.

Самарқанд шаҳрида ҳам, вилоятда ҳам бундай муассаса ва хизматларга эҳтиёж жуда катта эканига ҳеч шубҳа йўқ. Яна бир бор айтаман: мана шундай бизнес соҳасида ўзини синамоқчи бўлган шахсларга ёрдам беришда ҳали-ҳамон биз заифмиз.

Ўзингиз ўйлаб кўринг, бугунги кунда вилоятда қанчадан-қанча одам уй шароитидаги тадбиркорлик, ҳунармандчилик, дўшпидўзлик, наққошлик, кулолчилик, ёғоч ўймакорлиги ва ганчкорлик каби ота-бобомиздан қолган касблар билан шуғулланишга, халқ анъаналарини давом эттириб, миллий маданий меросимизни тиклашга ихтиёр билдирмоқда.

Уларга ўз вақтида моддий, аввало, молиявий ёрдам бериш, кредит ажратиш, хом ашё таъминотини ҳал этиш, улар ишлаб чиқарган маҳсулотнинг бозорини ташкил қилиш, яъни сотиш масаласи ҳамон катта муаммо бўлиб қолмоқда.

**Ҳурматли дўстлар!**

Самарқанд туристик бизнесни ривожлантириш борасида ҳам улкан имкониятларга эга экани хусусида гапириб ўтиришга ҳожат йўқ, деб ўйлайман.

Мен туристик бизнес деганда, туризмни шунчаки ривожлантиришни эмас, балки кенгроқ тушунчани назарда тутаман.

Бунда гап туризм фаолияти билан бевосита боғлиқ бўлган хизмат кўрсатиш ва сервис тармоқларини ривожлантириш ҳақида бормоқда. Бу соҳа тараққиёти мамлакатимизга хорижий туристларни кўплаб жалб этиш билан бирга, энг муҳими, катта валюта тушумларини таъминлаши билан юртимизнинг иқтисодий ва ижтимоий ривожига улкан ҳисса қўшиши муқаррар.

Туристлик бизнес мамлакат иқтисодиётига қандай ижобий таъсир ўтказишини англамоқчи бўлсак, Испания, Италия, Греция, Туркия, Ҳиндистон, Миср, Япония каби давлатларнинг бу борадаги тажриба-

сини ўзимиз учун намуна қилиб олишимиз мумкин.

Ўйлайманки, биз мамлакатимизда туристик бизнес тараққиётига кенг йўл очиб беришимиз керак. Бунга ҳалақит қилаётган барча тўсиқларни барта- раф этиш лозим. Энг муҳими, юқори мансабларда, раҳбарлик лавозимида ўтирганлар бу ҳақиқатни жуда чуқур англаб олишлари даркор.

Тан олиб айтиш керакки, бу соҳада муайян иш- лар қилиняпти, аммо бу ишлар ҳали мутлақо етарли эмас. Мен мана шу масала бўйича маҳаллий ҳоким- ликлар, манфаатдор вазирлик ва идоралардан аниқ таклифлар кутаман.

Муҳтарам Самарқанд аҳли!

Халқимизнинг эҳтиёжларини таъминлаш, одам- ларни рози қилиш, уларнинг оғирини енгил қилиш йўлидаги ғоят зарур вазифа — бу аҳолини тоза ичим- лик суви ва табиий газ билан таъминлаш масаласи, десак, хато бўлмайди.

Айтиш керакки, кейинги йилларда бу борада сал- моқди натижаларга эришилди.

Самарқанд вилояти бўйича 1991 йилгача бўлган даврда аҳолининг 65 фоизи ичимлик суви билан, 45 фоизи табиий газ билан таъминланган бўлса, бугун- ги кунда аҳолининг ичимлик сув таъминоти 80 фо- изга, газ таъминоти эса 85 фоизга етгани катта ютуқ- дир.

Жорий йилнинг тўққиз ойи мобайнида 193 кило- метрга сув, 430 километрга эса газ қувурлари тор- тилгани бу соҳадаги ишлар изчил давом этаётгани- дан далолат беради.

2005 йилгача бўлган даврда вилоятда аҳолини газ билан таъминлашни 93 фоизга, ичимлик суви билан таъминлашни эса 85 фоизга етказиш кўзда тутил- ган.

Қадрли дўстлар!

Маълумки, Самарқанд вилояти — республикаimiz- нинг аҳолиси энг кўп ҳудудларидан биридир. Ҳозирги

вақтда бу ерда 2 миллион 670 минг киши яшайди. Кейинги саккиз йил ичида вилоят аҳолиси 21 фоизга кўлайди. Аҳолининг йиллик ўсиши 1,8 фоиз бўлиб, бу йилига ўртача 50 минг киши демакдир. Агар вилоят аҳолисининг қарийб 50 фоизини 18 ёшгача бўлган ёшлар ташкил этишини инобатга олсак, табиийки, аҳолини иш билан банд этиш, унинг даромад топиши, оиласини боқиши, турмуш шароитини яхшилаши учун имконият яратиб бериш нақадар долзарб масала экани аён бўлади. Мамлакатимизда, жумладан, Самарқанд вилоятида ҳам бу муаммони ҳал этиш учун Бандлик дастури ишлаб чиқилиб, бу борада муайян ишлар амалга оширилаётганидан хабарингиз бор. Шу мақсадда 2005 йилгача бўлган даврда вилоят бўйича 150 мингта қўшимча янги иш ўринлари яратиш кўзда тутилган.

Жорий йилнинг тўққиз ойи мобайнида вилоятда 31 мингдан зиёд янги иш ўринлари ташкил этилган. Бунинг 23 мингдан кўпроғи қишлоқ жойларига тўғри келади.

Булар, албатта, яхши кўрсаткичлар, лекин бу борада ҳали ишга солинмаган имкониятлар ҳам кўп. Хусусан, ҳозирча тўла қувват билан ишламаётган "Красный двигатель", "Кинап", "Лифтсозлик" сингари йирик саноат корхоналарининг аҳволини яхшилаш орқали ҳам янги-янги иш жойлари ташкил этиш мумкин.

Ёки Бандлик дастурини амалга оширишда қишлоқ аҳолисига томорқа ерларининг берилгани ва уларнинг миқдори кўпайиб бораётгани ҳам муҳим аҳамият касб этади. Кейинги йилларда вилоят бўйича жами 182 мингдан зиёд оилага 46 минг гектардан ортиқ ер томорқа сифатида ажратилгани бу йўлда қўйилган салмоқли қадам бўлди.

Ўзимизга тасаввур қилсак, қирқ олти минг гектар дегани — Европадаги унча-мунча давлатнинг ҳудудидан кам эмас. Хўп, шундоқ экан, биз ана шу катта имкониятдан қандай фойдаланаямиз?

Тўғриси айтганда, бу саволга ижобий жавоб бериш қийин. Ваҳолонки, бу ҳам одамларни иш билан таъминлаш, уларнинг даромад топиши, турли хил маҳсулотларни қўлайтиришнинг самарали бир воситасидир.

**Яна бир мисол.** Мана шу Тошкент — Термиз йўли — Катта Ўзбек трактини олайлик. Халқаро аҳамиятга эга бўлган бу йўлнинг 350 километрга яқини бевосита Самарқанд вилояти ҳудудидан ўтади.

Бу йўлда яқин келажақда транспорт оқимининг янада кучайишини назарда тутиб, унинг ён-атрофларини ободонлаштириш, кэмпинглар, ошхоналар, ёқилғи қуйиш шохобчалари, кичик-кичик дўкончалар каби турли хизмат кўрсатиш тармоқларини кенг йўлга қўйиш мумкин.

Афсуски, биз ўзимизнинг катта имкониятларимиздан етарлича фойдаланмаяпмиз.

Азиз дўстлар!

Мамлакатимизда ижтимоий масалаларга алоҳида эътибор бериб келинаётгани барчангизга аён.

Шу маънода, 2000 йилни юртимизда Соғлом авлод йили деб эълон қилганимиз бу борадаги ишларнинг мантиқий давомидир.

Чунки ҳар қандай ўзгариш, ислоҳот ва янгилашни жараёнлари пировард натижада инсон манфатларига, унинг ҳар томонлама камол топишига хизмат этиши лозим.

Самарқанд вилоятида ҳам бу борада хайрли ишлар амалга оширилаётгани кишини қувонтиради.

Вилоятда халқ саломатлигини мустаҳкамлашга хизмат қиладиган 119 та шифохона, 471 та амбулатория-поликлиника фаолият кўрсатмоқда. Кейинги йилларда 45 та янги поликлиника, 22 та касалхона, 152 та қишлоқ врачлик пункти қурилиб, фойдаланишга топширилди.

Масалан, жорий йилнинг ўзида Самарқанд шаҳрида 400 ўринга мўлжалланган "Тез ёрдам" маркази, замонавий кардиология диспансери, вилоят сил ка-



салликлари шифохонасининг янги даволаш бинолари, Каттакўрғон шаҳрида 280 ўринли касалхона қуриб битказилгани бунга мисол бўла олади.

Муҳтарам юртдошларим!

Самарқанд азал-азалдан илм-маърифат, маданият маркази сифатида бутун дунёда шуҳрат қозонган. Унинг оламга машҳур мадрасаларида Қозизода Румий, Гиёсиддин Жамшид, Али Қушчи сингари буюк алломалар сабоқ берган, мавлоно Абдурахмон Жомий, ҳазрат Алишер Навоий каби улуғ зотлар таълим олган.

Самарқанднинг мовий осмони остида камол топган Мирзо Улуғбек, Абулайс Самарқандий, Абдураззоқ Самарқандий, Сўфи Оллоёр, Тоҳирхожа Самарқандий, Маҳмудхўжа Бехбудий, Сиддиқий-Ажзий сингари илм ва маърифат намояндалари юртимиз шуҳратини бутун дунёга тараннум этганлар.

Самарқанднинг бу борадаги салоҳияти ва нуфузи бутун ҳам тобора юксалиб бормоқда. Вилоятда ҳозирги кунда 6 та олий ўқув юрти бўлиб, уларда 14 минг талаба замонавий илм-фан асосларини эгалламоқда.

Бу ерда Ўзбекистон Фанлар академиясининг бўлими, ЮНЕСКОнинг Марказий Осиё тадқиқотлари институти каби нуфузли илмий муассасалар ишлаб турибди.

Мамлакатимизнинг илм-зиё салоҳияти ҳақида гапирганда, Марказий Осиёдаги дастлабки олий ўқув юртларидан бири бўлган Алишер Навоий номидаги Самарқанд Давлат университетини тилга олмасдан ўтолмаймиз.

Бу билим даргоҳида 72 йил давомида етук олим ва мутахассисларнинг бир неча авлоди камол топди.

Ушбу қутлуғ масканга меҳнати сингган, илм-маърифат йўлида ҳалол меҳнат қилган Абдурауф Фитрат, Садриддин Айний, Абдурахмон Саъдий, Иброҳим Мўминов, Воҳид Абдуллаев, Худойберди Дониёров, Нуриддин Шукуров сингари инсонларни ҳурмат билан ёд этамиз.

Вилоятдаги яна бир йирик олий ўқув юрти — Самарқанд Қишлоқ хўжалиги институти мамлакатимизда деҳқончилик илми ва маданиятини юксалтириш ишига кўп йиллардан буён муносиб ҳисса қўшиб келмоқда.

Самарқанддаги Тиббиёт, Кооператив, Меъморчилик-қурилиш институтларининг ҳам юқори малакали, замонавий мутахассислар тайёрлашда алоҳида ўрни борлигини таъкидлаш зарур.

Шу нуқтаи назардан қараганда, айнан мустақиллик йилларида бу ерда янги, навқирон олий ўқув юрти — Самарқанд Чет тиллар институти ташкил этилгани бу борадаги муҳим қадам бўлди.

Мазкур олий ўқув юртларининг барчаси катта салоҳият, ўзига хос илмий ва тарбиявий анъаналарга эга эканлиги, айниқса, муҳимдир.

Кадрлар тайёрлаш миллий дастурини амалга оширишда, қисқа қилиб айтганда, баркамол авлод, комил инсонларни, ватанпарвар, етук фуқароларни тарбиялашда, мамлакатимизни тараққий этган давлатлар даражасига олиб чиқишда, мана шу олий ўқув даргоҳларида хизмат қилаётган, катта интеллектуал салоҳиятга эга бўлган муҳтарам домла ва ўқитувчиларнинг машаққатли меҳнатини муносиб даражада қадрлаш ва рағбатлантириш давлатимизнинг, жамиятимизнинг юксак бурчи, деб биламан.

Сизларнинг машаққатли, шу билан бирга, шарафли меҳнатингизни қадрлаш, фаолиятингизни муносиб тақдирлаш, ҳар томонлама руҳингизни кўтариш, моддий ва маънавий жиҳатдан рағбатлантириш борасида давлатимиз ва ҳукуватимиз ҳали кўп-кўп вазифаларни бажариши лозимлигини ҳам яхши тушунаман.

Бу борада озми-кўпми қилаётган ишларимиз ҳозирча биз орзу қилаётган даражада эмаслигини ҳам биламан.

Сизларни ишонтириб айтаманки, бу масалани ечиш йўлида, қандай имконият бўлса, барчасини ишга солишга тайёрман.

Қимматли дўстлар!

Кейинги йилларда вилоятда таълим тизимини замон талаблари асосида ислоҳ қилиш борасида катта ишлар амалга оширилмоқда.

Кадрлар тайёрлаш миллий дастурига асосан, жорий йилнинг ўзида 17 та янги мактаб, битта академик лицей ва олтига касб-ҳунар коллежи ёшларни ўз бағрига олди.

2005 йилгача эса бу ерда жами 25 та академик лицей, 190 та касб-ҳунар коллежи барпо этиш мўлжалланмоқда. "Умид" жамғармаси йўлланмаси билан 66 нафар самарқандлик талаба хориждаги нуфузли университетларда таҳсил олиш имконига эга бўлгани ҳам самарқандлик ёшларнинг билимга интилиши нақадар кучли эканидан далолат беради.

Азиз дўстлар!

Самарқанд вилояти моҳир спортчилари билан ҳам донг таратган. Хусусан, Ҳамроқуловларнинг оилавий шахмат мактаби яхши маълум. Бу оиланинг вакили Иброҳим Ҳамроқулов ўтган йили Испаниянинг Барселона шаҳрида ўтказилган ўсмирлар ўртасидаги жаҳон биринчилигида чемпионлик унвонини қўлга киритган бўлса, Жўрабек ва Шаҳноза бу йил 14 ёшгача бўлган болалар ўртасидаги мусобақаларда мамлакатимиз чемпиони бўлдилар.

Яна бир оилавий сулола вакиллари — "Мустақиллик кубоги" совриндори Аслиддин Худойбердиев, XII Осиё чемпионатининг кумуш медали соҳиби Шамсиддин Худойбердиев ҳам юнон-рим кураши соҳасида ном қозонмоқда.

Боксчи Дилшод Ёрбеков, самбочи Бобораҳим Қосимов, оғир атлетикачи Виктор Янский, курашчи Дилшод Мансуров, тай-боксчи Диёр Пўлатов, каратэчи опа-сингил Ситора ва Оля Рафиевалар номи бутун мамлакатимиз спорт мухлислари ўртасида машҳурдир.

Ҳурматли дўстлар!

Буюк аждодларимиз шавкатининг боқий тимсоли бўлган азим Самарқандни янада обод этиш йўлида

сизлар билан бирга кўп-кўп ишларни амалга оширдик. Ишончим комилки, бу эзгу ишлар ҳали келажак авлодлар томонидан эсланади, ўзининг муносиб баҳосини олади.

Айниқса, Самарқанднинг қадимий обидаларини асраш, таъмирлаш масаласига алоҳида эътибор берганимиз — энг хайрли ва савоб ишларимиздан бири бўлди, десам, муболаға бўлмайди.

Амир Темур мақбара мажмуини эсланг, аввал қандай аҳволда эди?

Соҳибқирон бобомизнинг муборак тўйи шарофати билан бу ер таниб бўлмас даражада ўзгарди. Шаҳар марказида буюк бобокалонимизнинг муаззам ҳайкалини ўрнатдик. Шу тариқа улуг аждодларимизнинг шаън-шавкатига муносиб баҳо бериб, тарих ва келажак олдидаги ўз фарзандлик бурчимизни адо этдик.

Хартанг қишлоғида муҳаддислар султони Имом Бухорий хотирасига улкан ёдгорлик мажмуи бунёд этиб, уни қутлуғ зиёратгоҳга айлантирганимиз ҳар бир ватандошимизнинг, бутун мусулмон дунёсидаги иймон-эътиқодли инсонларнинг, юртимизга ташриф буюраётган барча меҳмонларнинг олқиш ва таҳсинига сазовор бўлмоқда.

Бу зиёратгоҳ халқимиз, хусусан, ёшларимиз маънавиятини юксалтиришга хизмат қиладиган муборак маскан бўлиб қолгани, айниқса, муҳимдир.

Муқаддас ҳаж сафарига отланган ватандошларимиз, аввало, ҳазрати Имом Бухорий қабрини зиёрат этишлари яхши бир одатга айланиб бормоқда.

Мана шу улкан мажмуа қурилишига 1 миллиард 650 миллион сўм миқдорида маблағ сарфлангани бу ерда бажарилган ишларнинг кўлами ва миқёси нақадар катталигидан далолат беради.

Истиқлол йилларида мана шундай савобли ишларни амалга оширишда бош бўлиш, уларга ҳисса қўйиш насиб этганидан кўпчилик қатори мен ҳам бениҳоя мамнунман. Хусусан, Имом Бухорий мажмуи лойиҳасининг ташаббускори бўлганимдан, унинг

шу шакл ва шу мазмунда бунёд этилишида ҳиссам борлигидан умрим борича фахрланиб юраман.

Яқинда самарқандлик яна бир буюк аллома — калом илмининг асосчиларидан бири, муҳаддис ва ислом қонуншуноси Имом Абу Мансур Мотуриддининг 1130 йиллик қутлуғ таваллуд тўйини ҳам сизлар билан биргаликда нишонлаймиз, иншооллоҳ.

Самарқанднинг шон-шуҳратини янада юксалтиришда "Шарқ тароналари" халқаро мусиқа фестивалининг ўрни ҳам беқиёс бўлмоқда. Қисқа муддат ичида бу мусиқа анжумани дунё миқёсидаги энг нуфузли санъат фестивалларидан бирига айланиб, Ватанимизнинг халқаро обрў-эътиборини оширишга хизмат қилмоқда.

Муҳтарам ватандошлар!

Вилоятда амалга оширилаётган бунёдкорлик ишлари ҳақида гапирганда, Самарқанд шаҳрида темир йўл вокзали, 500 ўринли "Афросиёб" меҳмонхонаси, очиқ ва ёпиқ теннис корти, Амир Темур боғи, Хотира боғи каби муҳим ижтимоий-маданий аҳамиятга молик иншоотлар барпо этилганини, марказий стадион қайтадан таъмирланиб, эски бозорлар кенгайтирилгани ва янгилари қурилганини, япониялик ҳамкорлар сармояси ёрдамида Самарқанд аэропорти халқаро андозаларга мослаб реконструкция қилинганини айтиб ўтиш лозим.

Яқинда Япония ҳукумати томонидан Самарқанд, Хива ва Бухоро аэропортларининг иккинчи навбати қурилишини давом эттириш мақсадида яна 28 миллион АҚШ доллари ажратилди.

Ҳурматли дўстлар!

Самарқандлик икки нафар юртдошимиз — ганчкор уста Мирумар Асадов ва ғаллакор Дўстмурод Абдуллаевнинг "Ўзбекистон Қаҳрамони" деган юсак унвонга мушарраф бўлгани уларнинг фидокорона меҳнатига берилган муносиб баҳодир.

Самарқанддан етишиб чиққан Ботир Валихўжаев, Эркин Абдукаримов, Юрий Буряков, Муҳсин Ашуров, Изида Абдуқодирова, Темур Ширинов, Рус-

лан Рўзибоқиев сингари таниқли олимлар мамлакатимизнинг илм-зиё салоҳиятини оширишга муносиб ҳисса қўшиб келмоқда.

Айниқса, муҳтарам олимимиз Лапас Алибековнинг минтақамиздаги долзарб экологик масалаларга, хусусан, саҳроланиш муаммосига бағишланган йирик тадқиқоти 1997 йили Франция ва Англия давлатларида ҳам нашр этилиб, халқаро илмий жамоатчиликда катта қизиқиш уйғотганини айтиб ўтиш керак.

Самарқанд замини азалдан истеъдод соҳибларига бой. Бугунги кунда Насиба Абдуллаева, Мардон Мавлонов, Сафия Сафтарова каби машҳур санъаткорлар, Душан Файзий, Барот Бойқобилов, Хосият Бобомуродова, Хуршид Даврон сингари шоирларнинг маданиятимиз ривожига салмоқли ўрни бор.

Азиз юртдошларим!

Бугун халқимиз, мамлакатимиз буюк ўзгаришлар арафасида турибди.

Энг қувончлиси шундаки, биз янги асрга озода ва эркин халқ, мустақил ва қудратли давлат бўлиб кириб бормоқдамиз.

Янги юз йиллик халқимиз учун чинакам юксалиш асри, саодат асри бўлмай, иншооллоҳ.

Жонажон Ватанимиз равнақи, ёруғ келажагимиз қандай бўлиши ўз қўлимизда.

Бу ҳақиқатни кўнгилга жо этиб, мамлакатимиз бой ва қудратли бўлсин, фарзандларимиз эркин ва бахтиёр, фаровон яшасин, дунёда ҳеч кимдан кам бўлмасин, дея фидокорона меҳнат қилаётган сиз — қадрдон ҳамюртларимга, сиз орқали олиҳиммат, бағрикенг, бунёдкор Самарқанд халқига яна бир бор таъзим қиламан.

Мана шу муборак кунларда, Янги йил, янги аср арафасида барчангизга тинчлик-омонлик, хонадонларингизга қут-барака тилайман.

*Самарқанд вилояти сайловчилари  
вакиллари билан учрашувда сўзланган нутқ,  
1999 йил, 22 декабрь.*

## МЕТИН ИРОДАЛИ ИНСОНЛАР ЮРТИГА ЭЎТИРОМ

Ассалому алайкум, азиз Хоразм аҳли!

Қадрли юртдошлар!

Мана шу муборак рамазон кунларида, табаррук Хоразм заминида сизлар билан соғ-омон дийдор кўришиш насиб этганидан мамнунман.

Сизлар билан яқинда — миллий қаҳрамонимиз Жалолиддин Мангубердига бағишланган тантаналарда учрашган эдик.

Ўшанда юрагимдан, қалбимдан айтган бир гапимни яна такрорламоқчиман: Жалолиддин каби она Ватан учун, юрт озодлиги учун жон фидо этишга қодир мард, шерюрак инсонлар, ботир саркардалар қандай заминда камол топади, уларни қандай халқ тарбиялаб вояга етказиши мумкин?

Ҳеч шубҳасиз, Мангуберди сингари метин иродали инсонлар фақат матонатли, маънавий қудрати юксак, юрагида ўти бор халқ орасидан етишиб чиқади.

Мен бу ҳақиқатни бугунги учрашувимизда такроран айтишимнинг, албатта, боиси бор.

Кўп йиллардан буён Хоразм воҳаси, Хоразм аҳли билан яқиндан танишман. Хоразм юртида қанча-қанча дўстларим, биродарларим, керак бўлса, қариндошларим бор.

Улар қалби, табиати, ўзига хос, ўзига мос хусусиятлари, гурури, қадди-қомати, виқор ва салобати билан ажралиб туради.

Албатта, ташқи қиёфа ўз йўлига, лекин бу эл вакиллари билан яқинроқ танишганда, уларнинг қал-

бида катта ғурур, она юртига садоқат, ўз элига жон фидо этиш каби олижаноб фазилатлар мужассам экани яққол сезилади. Улар дунёнинг ҳеч қаерини, ҳатто, энг сўлим, энг бой масканларни ҳам ўз юртига алмашмайди.

Ёдингизда бўлса, сизлар билан аввалги учрашувларимиздан бирида мен бу тўғрида гапириб, машҳур халқ кўшиғини эслаган эдим.

Ўша кўшиқнинг: "Ёт элларнинг боғи билан боғчаси Хоразмнинг янтоғича кўринмас", — деган сўзларида бу юрт одамларининг юраги шундоққина кўри-ниб туради.

Яна бир нарсани ўзимга яхши тасаввур қиламан. Хоразмлик билан дўст бўлиш осон эмас. Лекин дўст бўлиб қолсанг, бу — абадий дўстлик бўлади. Чунки хоразмликлар — оқибатли, аҳдига содиқ халқдир.

Мен илгари ҳам Хоразмнинг барча туманлари, шаҳар-қишлоқларида кўп бўлганман. Госпланда, Молия вазирлигида ишлаган пайтларимда энг чекка Ҳазорасп туманидан тортиб, Гурлангача, Бовотдан тортиб, Янгибозоргача кезиб чиққанман.

Бу воҳанинг оғир табиий шароитига, кучли шамолию жазирама иссиғига ҳар ким ҳам дош беролмайди.

Шунинг учун ҳам мана шундай ўта мураккаб шароитда шу юртни обод этиб, шу юртни улуғлаб яшаётган, мана шундай вазиятда ҳам пахта, ғалла етиштириш ва бошқа соҳаларда ўзига олган мажбуриятларини шараф билан бажариб келаётган халққа қанчадан-қанча тасаннолар айтсак арзийди, албатта.

Агарки мендан ҳақиқий қаҳрамонлик намунаси нима, деб сўраганда, хоразмлик оддий деҳқоннинг ҳар кунлик меҳнати — қаҳрамонлик, деб жавоб берган бўлур эдим.

Қадрли Хоразм аҳли!

Бу гапларни айтишимнинг маъно-мақсади шуки, мен давлат раҳбари сифатида, халқнинг тақдирига биринчи ғалда жавобгар шахс сифатида шу эл-юрт-



нинг ғам-ташвишларини чуқур англаган ҳолда, қандай қилиб уларнинг ҳаётини яхшиласам, оғирини энгил қилсам, деган бир савол доим мени қийнайди.

Йил бўйи бир дам тиним билмайдиган, захматкаш, фидойи бу инсонларга муносиб турмуш шароити туғдириб бериш, уларни рози қилиш масаласини доимо юрагимга яқин олиб юраман.

Бу борадаги амалга ошираётган ишларимиз, жумладан, Хоразм вилоятини 2001 йилгача ривожлантириш ҳақида яқинда махсус қарор қабул қилганимиз, бугун кўраётган чора-тадбирларимиз, албатта, муҳим.

Лекин мен яхши тушунаман, ишимизни фақат шулар билан чегаралаб бўлмайди.

Бир нарсани аниқ ишонтириб айтишим мумкин: шу юртнинг тақдирига битилган яхши-ёмон кунларда, унинг бошига тушган барча синовларда мен ҳар доим сиз — азизлар билан бирга бўлишга тайёрман.

Қадрли дўстлар!

Хоразм ҳақида гап кетганда, воҳа аҳлининг бетакрор санъати, урф-одатлари, шу диёрда яшаб ўтган улуғ-улуғ инсонларнинг тарихий ибрати ҳам кўз олдимизга келади.

Бу эл қадим-қадимдан ҳунармандчилик, деҳқончилик, меъморчилик, илму фан, маданият ва санъат соҳасида ўзига хос мактаб яратганини бутун дунё эътироф этади.

Айниқса, Хоразмнинг шонли тарихи бизда ўтмиш меросимиз билан ҳақли равишда фахрланиш туйғусини уйғотади. Чунки Хоразм тарихи ўзбек давлатчилиги тарихининг узвий қисмидир, унинг қудрати ва қадимийлиги тимсолидир.

Ана шу бебаҳо мерос бугунги авлод зиммасига буюк аждодларимизга муносиб ворис бўлишдек улкан масъулият ҳам юклайди.

Мана шу Амударё сувидан баҳра олиб, муқаддас Хоразм тупроғида униб-ўсган, халқимиз тарихида ўчмас из қолдирган Абу Райҳон Беруний, Муҳаммад

Мусо Хоразмий, Махмуд Замахшарий, Нажмиддин Кубро, Пахлавон Махмуд, Носириддин Рабғузий, Сулаймон Боқирғоний каби мўътабар зотлар жаҳон цивилизациясига, умумбашарий қадриятларга қўшган улкан ҳиссаси билан миллатимизнинг фахру ғурурига айланган.

Хоразм заминида бундан ўн аср муқаддам ўз бағрида Шарқнинг буюк олимларини бирлаштирган, инсоният тарихидаги илк академиялардан бири бўлган Маъмун академияси фаолият кўрсатгани ҳам буни тасдиқлайди.

Орадан минг йил ўтиб, Хивада Маъмун академиясини қайта ташкил этганимиз аждоқларимизнинг бу борадаги анъаналари бутун ҳам давом этаётганидан далолат беради.

Муҳтарам дўстлар!

Хоразм тарихи буюк шахслар, буюк воқеаларга шу қадар бойки, истиқлол шарофати билан бу заминда тез-тез катта тўй-тантаналар, байрамлар, халқаро анжуманлар ўтказиб туриш одатий бир ҳолга айланиб қолди.

Бундан икки йил муқаддам сизлар билан Хива шахрининг 2500 йиллигини халқаро миқёсда нишонлаган эдик. Бу билан биз, аввало, тарихимиз нечоғлиқ бой ва қадимийлигини, ота-боболаримиз қандай бунёдкорлик салоҳиятига эга бўлганликларини, биз кимларнинг авлоди эканимизни яна бир бор бутун жаҳонга намоён этдик.

Шу муносабат билан бу мўъжизавий шаҳардаги кўпгина кўҳна меъморий обидалар қайта таъмирлангани, 300 миллион сўм маблағ сарфланиб, вилоятда катта ҳажмдаги ободончилик ишлари бажарилгани, янги-янги иморатлар барпо этилгани, Урганч аэропорти замонавий талабларга жавоб берадиган тарзда реконструкция қилингани, 34 километрли Хива — Урганч троллейбус қатновининг йўлга қўйилгани ана шу бунёдкорлик анъаналарининг давоми бўлди, десак хато бўлмайди.

Эшитишимга қараганда, троллейбус йўли ишга тушгандан кейин Хоразмда ажойиб бир анъана пайдо бўлибди. Оилавий ҳаётга қадам қўяётган ёш келин-куёвлар дўсту ёрлари, яқинлари билан никоҳ куни троллейбусда сайрга чиқиб, қадимий ёдгорликларни зиёрат қилишар экан.

Бу ўзига хос анъанани, аввало, ўз юртига меҳр-муҳаббат ифодаси, ўз диёрида бўлаётган ўзгаришлардан фахрланиш, тобора очилиб бораётган юрт чиройидан баҳраманд бўлиш рамзи, деб қабул қилиш ўринлидир.

Азиз ватандошлар!

Хоразмнинг улуғ фарзанди, мумтоз адабиётимизнинг атоқли намояндаси Муҳаммадризо Огаҳийнинг куни кеча нишонланган 190 йиллик тўйи маданий ҳаётимиздаги катта байрамга айланиб кетгани ҳам бу заминда аждодлар хотираси қанчалар қадр топаётганидан далолат беради.

Мен бутун сиз — азиз юртдошларимга яна бир хушxabарни маълум қилмоқчиман. Яқинда ЮНЕСКО 30-сессиясининг Бош конференцияси қадимий маданиятимизнинг буюк ёдгорлиги бўлган "Авесто"нинг 2700 йиллигини халқаро миқёсда нишонлаш ҳақидаги бизнинг таклифимизни қўллаб-қувватлади.

Насиб этса, бу қутлуғ санани бутун мамлакатимизда, шу жумладан, Хоразм заминида ҳам сизлар билан биргаликда тантанали равишда нишонлаймиз.

Муҳтарам дўстлар!

Хоразмликларнинг мамлакатимиз иқтисодий ва маънавий қудратини юксалтиришга қўшаётган ҳиссаси ҳақида гапирганда, аввало, вилоятда ислохотларнинг бориши, бу борадаги ютуқлар, йўл қўйилган камчиликларга танқидий баҳо бериш, яқин келажакдаги энг муҳим ва устувор вазифалар ҳақида қисқача тўхталиб ўтиш жоиз.

Ҳаммангиз яхши биласизки, янги иқтисодий муносабатлар биринчи галда халқ хўжалиги тизимида туб таркибий ўзгаришларни амалга оширишни талаб этади.

Бу борада Хоразм вилоятида ҳам муайян ишлар қилинмоқда. Хусусан, бозор ислоҳотларини жорий этиш жараёнида 1 минг 200 дан ортиқ корхона давлат тасарруфидан чиқарилиб, бошқа мулк шаклига ўтказилди. Ҳозирги кунда бу ердаги ишлаб чиқариш ҳажмида нодавлат секторнинг улуши 88 фоизни ташкил этаётгани ана шу ўзгаришлар натижасидир.

Вилоятдаги "Хива гилами" ҳиссадорлик жамияти шу йилнинг ўзида 2 миллиард 214 миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарди.

Ҳиссадорлик жамиятининг эртанги режалари ҳам салмоқли. Бу ерда Германиянинг "Промотекс" фирмаси билан ҳамкорликда "Хива-карпет" кўшма корхонаси тузилиб, 2001 йилдан юксак сифатли маҳсулот чиқара бошлайди. Умумий маҳсулот ҳажми 1,6 баробарга кўпайиб, унинг 50 фоизи экспорт қилинади. Шу тариқа Хоразм гиламининг шуҳрати янада ортади, деб айтишга асос бор.

Сўнгги йилларда вилоятда янги-янги саноат корхоналари ишга туширилмоқда. Йилига 2 минг тонна пахта толасини қайта ишлаб, ундан тайёр маҳсулот тайёрлайдиган замонавий линияга эга бўлган Гурлан тўқимачилик мажмуи, Ҳазораспдаги йилига 43 минг тоннадан зиёд шакар ишлаб чиқарадиган заводнинг қурилиб ишга туширилгани иқтисодиётимиз учун муҳим аҳамиятга эгадир.

Шу билан бирга, вилоятда мавжуд саноат корхоналарини янги технологиялар билан жиҳозлаб, харидоргир маҳсулот ишлаб чиқаришга ҳам катта эътибор берилмоқда.

Хусусан, иқтисодий жиҳатдан қийин аҳволга тушиб қолган Урганч экскаватор заводида вазиятни ўнглаш учун амалий тадбирлар кўрилмоқда. Буларнинг барчаси 2001 йилга бориб, бу ерда ҳар йили 150 та экскаватор ишлаб чиқариш имконини беради.

Шунингдек, "Феруз" акциядорлик жамиятида ишлаб чиқарилаётган маҳсулот ҳажмини кўпайтириш, сифатини яхшилаш мақсадида Германиянинг

"Пфафф Зингер" фирмасининг ускуналари ўрнатилмоқда. Бу линия келгуси йили ишга тушгач, йилига 300 миллион сўмлик трикотаж маҳсулотлари ишлаб чиқариш қувватига эга бўлади. Ўз навбатида қўшимча равишда 200 та янги иш ўрни очилади.

Вилоятда чет эл сармояси иштирокида қўшма корхоналар ташкил этишга ҳам жиддий эътибор берилмоқда. Ҳозирги кунда бу ерда маҳсулот ишлаб чиқариш ва хизмат кўрсатишга ихтисослашган 23 та қўшма корхона фаолият кўрсатаётгани — бунинг далилидир.

Ўзбекистон-Италия ҳамкорлигида тузилган "Даритал лимитед" фабрикасининг дастлабки бежирирм ва сифатли маҳсулотлари истеъмолчилар эътиборини қозона бошлади. Корхона тўла ишга тушгач, бу ерда йилига 800 минг жуфт пойафзал чиқарилади.

Шунингдек, "Кока-Кола ичимлиги", "Хоразм-Мавера пласт", "Хонқа-Шуя", "Шамеш" қўшма корхоналари ҳам бугунги кунда вилоят саноатини ривожлантиришга сезиларли ҳисса қўшмоқда.

Коммуникация тизимини замон талаблари даражасига кўтариш мамлакатимиз учун устувор аҳамиятга эга. Шу нуқтаи назардан қараганда, Хоразмда 15 миллион АҚШ доллари миқдорига чет эл сармояси сарфланиб, 71 мингдан ортиқ рақамли замонавий автомат телефон станцияси ишга туширилгани катта воқеа бўлди.

Лекин, шу билан бирга, вилоятда коммуникация борасида айрим долзарб муаммолар ҳам йўқ эмас. Ҳозирги кунда вилоят халқ хўжалиги учун зарур бўлган юклар Туркменистон ҳудудидан ўтадиган темир йўл орқали олиб келинишини яхши биласизлар.

Бунинг учун, албатта, қўшни давлатга катта миқдорда йўл ҳақи тўланади. Масалан, фақат минерал ўғитларни таъиб келтириш учун йилига 400 миллион сўмгача маблағ сарфланаётгани бу масаланинг биз учун нечоғлиқ аҳамиятли эканини кўрсатади.

Хабарингиз бор, бу муаммони мамлакат миқёсида ҳал этиш учун катта сармоя сарфлаб, Учқудуқ — Султон Увайстоғ — Нукус темир йўлини барпо этмоқдамиз. Унинг янги қуриладиган Учқудуқ — Султон Увайстоғ бўлаги 341 километрни ташкил этади.

Мана шу коммуникация тармоғининг узвий қисми бўлган Шовот — Жумуртоғ темир йўли қурилиши ниҳоясига етса, сизнинг вилоятингизни бевосита Нукус йўналиши билан боғлаш имконияти вужудга келади. Ҳозир 48 километрлик бу йўлнинг 12 километри қуриб битказилди. Қолган қисмида эса иш давом этмоқда.

Насиб этса, 2004 йили бу темир йўл ишга тушгач, барчамиз учун, айниқса, Хоразм ва қорақалпоқ халқи учун мана шу воҳани янада обод этишга, қанчадан-қанча янги корхона ва ташкилотлар, янги иш жойлари пайдо бўлишига, бир сўз билан айтганда, шу эл-юртнинг оғирини енгил қилишга имкон туғилади.

Яна бир муҳим масалага эътиборингизни қаратмоқчиман.

Маълумки, Урганч шаҳридаги ўт ўриш машиналари ишлаб чиқариш акциядорлик жамияти айни кунларда тўла қувват билан ишламаяпти. Унинг салоҳиятидан унумли фойдаланиш мақсадида бу ерда лавлаги етиштиришда ишлатиладиган техника воситалари ишлаб чиқариш, "Ўзкейсмаш" ва Германиянинг "Клаас" ва "Лемкен" фирмалари билан ҳамкорликда тузилган қўшма корхоналар учун бутловчи қисмлар тайёрлаш бўйича техник-иқтисодий асослар ўрганилмоқда. Белгиланган режага кўра, 2004 йилга келиб бу корхонанинг қуввати 3 баробар ортади.

Шунингдек, Питнак шаҳридаги автомобиль ишлаб чиқариш бирлашмаси имкониятларидан халқ хўжалиги мақсадларида фойдаланиш масаласи ҳам бугунги кун тартибида турибди. Бу борада ҳукумат томонидан вилоят ҳокимлиги ва "Ўзавтосаноат" уюш-

масига топшириқ берилган. Ҳозирги вақтда тегишли мутахассислар бу муаммони ҳал қилиш йўллари-ни, уларнинг иқтисодий жиҳатдан қай даражада мақсадга мувофиқлигини ўрганмоқда. Мен бу масала-нинг ечими бўйича аниқ таклифларни кутаман.

Азиз биродарлар!

Вилоятда пахта, ғалла, шоли, пилла ва бошқа қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари тайёрлаш борасида қўлга киритилаётган ютуқлар фидокорона меҳнат, деҳқончилик соҳасидаги бой тажрибаларнинг самараси, десак, янглишмаймиз.

Айниқса, мамлакат бўйича шолидан энг юқори ҳосил олаётган вилоят деҳқонларининг бу йил қарийб 123 минг тонналик улкан хирмон бунёд этиб, шундан 70 минг тоннасини давлат шартномаси асосида сотгани ҳаммамизни қувонтирди.

Нега деганда, гуруч, хусусан, Хоразм гуручини халқимиз нечоғлиқ қадрлашини ҳаммангиз яхши биласиз. Чунки ўзбекнинг нимаси кўп — тўй-ҳашами, меҳмондорчилиги кўп. Бу маросимлар, табиийки, миллий таомимиз бўлган паловсиз ўтмайди.

Шу ўринда сизлар тайёрлайдиган хоразмча паловни бир марта татиб кўрган одам шу таомга умрбод ихлос қўяди, десам, хато бўлмайди.

Хоразм шароитида деҳқончилик ҳақида, унинг самарадорлигини ошириш ҳақида гап борар экан, сўз, аввало, мелиорация ва ирригация соҳасини такомиллаштириш, ер ва тупроқни, биринчи ғалда, унинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш хусусида бориши табиийдир.

Азал-азалдан ҳам шу масала, шу муаммо жуда долзарб бўлиб, деҳқончиликда ҳар томонлама ҳал қилувчи омил бўлиб келган.

Маълумки, Хоразм заминида милоддан аввалги VIII—VII асрларда ҳам узунлиги 60—70 километр, зни эса 35—40 метр бўлган каналлардан иборат мукамал ирригация иншоотлари ва тармоқлари ёрдамида деҳқончилик ишлари олиб борилган.

Бугунги кунда бу соҳада кўп ишлар қилинмоқда, лекин, яхши биламанки, бу борада, яъни ернинг унумдорлигини ошириш, аввало, тупроқнинг шўрини ювиш, ер ости сувини пасайтириш масаласида керакли тадбирларни амалга ошириш учун Хоразм вилоятига ёрдам беришимиз зарур.

Шу муносабат билан жорий йилнинг май ойида қабул қилинган Вазирлар Маҳкамасининг "1999—2001 йилларда Хоразм вилоятида бозор ислохотларини чуқурлаштириш ва ижтимоий-иқтисодий ривожлантиришни жадаллаштириш дастури тўғрисида"ги қарорининг бажарилишидан келиб чиқиб, йил якуни ҳамда янги мавсумга тайёргарлик нуқтаи назаридан, аввало, вилоятда мелиоратив ишларни яхшилаш учун тегишли таклифлар тайёрласак, мақсадга мувофиқ бўлур эди, деб ўйлайман.

Қишлоқ хўжалигидаги ислохотлар кўплаб фермер ва деҳқон хўжаликлари фаолиятида ҳам ўз ифодасини топтоқда.

Ҳозирги кунда вилоят бўйича 1 минг 300 га яқин фермер хўжалиги, 130 мингдан ортиқ деҳқон хўжалиги бўлиб, уларнинг қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари ишлаб чиқаришдаги салмоғи кўпайиб бормоқда. Келгуси йили бу кўрсаткич 75 фоиздан ошиши кутилмоқда.

Айтиш мумкинки, бунда зарар билан ишлаётган 8 та жамоа хўжалиги негизида 531 та фермер ва 2 мингта яқин деҳқон хўжаликларини ташкил этилиши ҳам муҳим омил бўлади.

**Азиз юртдошлар!**

Бугун Хоразм вилоятида содир бўлаётган ижобий ўзгаришлар, келажагимизнинг пойдеворини барпо этиш, ҳаётимизни янада обод қилиш йўлидаги асосий бунёдкорлар — мана шу юртнинг заҳматкаш, кўшни кўрган, эртанги кунга катта ишонч билан қараб яшаётган халқидир. Бу ишга ўзининг ҳалол меҳнати билан муносиб ҳисса қўшаётган ҳар бир юртдошимиздир. Мен бу ўринда уста пахтакор, Ўзбекистон



Қаҳрамони Машариф Қувоқов, машхур ғаллакорлар Мадрим Алимов ва Пўлат Исмоилов, тикувчи Саодат Нуруллаева, кулол Султон Отажонов, муҳандис Владимир Никитин, врач Нурулла Бекжонов, муаллима Аноргул Маҳмудова каби фидойи инсонларнинг номларини ҳурмат билан алоҳида тилга олмақчиман.

Азиз дўстлар!

Қилинган ишларимизни танқидий баҳолаб, эртанги режаларимиз ҳақида гапирар эканмиз, аввало, ҳаётимизда йўл қўяётган камчилик ва нуқсонларни бартараф этишга, ишга солинмаган имконият ва резервларга кўпроқ эътибор қаратишимиз зарур, деб ўйлайман.

Олдимизда турган муаммолардан энг муҳими — бу ишсизликдир.

Бугун вазият шундай бўлиб қолмоқдаки, агар биз, аввало, мутасадди ва масъул раҳбарлар, турли мансабдорлар шу масалани ечолмас эканмиз, ёшларимизга — ҳаётга катта умид билан қадам қўяётган ўғил-қизларимизга муносиб иш жойлари топиб беролмас эканмиз, билиб қўйинглар, хотиржам бўлишга, тинч юришга ҳеч биримизнинг ҳаққимиз йўқ.

Ҳозирги кунда Хоразм шароитида бу масала ғоят муҳим иқтисодий-ижтимоий аҳамият касб этмоқда. Барчамиз, ким қаерда, қайси лавозимда бўлмасин, яхши англаб олсинки, бу масалани юртимизнинг тинчлиги ва осойишталигини таъминлайдиган вазифа даражасига кўтаришимиз даркор.

Бу масалани ечишда жойларда талаб жуда қаттиқ бўлади.

Бугун Хоразм вилоятида 1 миллион 300 минг нафардан ортиқ аҳоли истиқомат қилмоқда. Ҳар йили аҳоли сони 25 мингга кўпайиб бормоқда. Вилоят аҳолисининг 45 фоизини меҳнатга лаёқатли ёшдаги фуқаролар ташкил этади. Демак, уларнинг меҳнат қилиб, ўз оиласини боқишлари, даромад топишлари учун зарур шарт-шароитларни ярагиб беришимиз керак.

Бунинг учун эса кўплаб янги иш ўринлари барпо этиш ва уларга қишлоқ хўжалигидаги ортиқча кучларни, айниқса, ёшларни кенг жалб этишни бугун ҳаётнинг ўзи олдимизга жуда кескин қилиб қўймоқда.

Шу нуқтаи назардан қараганда, Вазирлар Маҳкамасининг юқорида тилга олиб ўтилган қарори муҳим аҳамиятга эга. Унда аҳолини иш билан банд этиш, қўшимча иш ўринлари очиш, янги ерларни ўзлаштириб, деҳқон ва фермер хўжаликларини ривожлантиришга алоҳида эътибор берилган.

Ушбу тадбирларни амалга ошириш натижасида, вилоятда 100 мингдан ортиқ янги иш ўринлари барпо этилади. Шунингдек, 3 минг гектар янги ер ўзлаштириш, 10 минг гектар майдоннинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш ишлари бажарилади.

Шу мақсадда минтақалараро сув омборлари, магистрал канал ва коллекторларни қуриш, қайта таъмирлаш ишларига етарли даражада маблағ топишни таъминлаб бериш — шуни аниқ айтиб қўйишим керакки, биринчи навбатда Ўзбекистон ҳукумати, Макроиқтисодиёт ва Молия вазирликлари, Хоразм вилоят ҳокимлиги зиммасига юкланади.

Ҳурматли дўстлар!

Маълумки, иқтисодиётдаги ютуқлар ва ижтимоий соҳанинг ривожи бир-бири билан чамбарчас боғлиқ. Бунда биринчи гада аҳолини табиий газ ва тоза ичимлик суви билан таъминлаш масаласи муҳим аҳамият касб этади.

Агар 1991 йили вилоят аҳолисининг табиий газ таъминоти 66,5 фоиз, ичимлик сув таъминоти эса 55 фоиз бўлган бўлса, бугунги кунда бу кўрсаткич газ бўйича 90, сув бўйича 67 фоизни ташкил қилмоқда.

Йил бошидан буён уч ярим мингдан ортиқ хонадонга табиий газ келтирилгани, бу эса қанча-қанча оилалар турмушига ўзгариш олиб киргани, муҳтарам аёлларимизнинг оғирини енгил қилганини тасаввур этиш қийин эмас.

Бу борада катта ўзгаришга эришган бўлсак-да, табиийки, аҳолининг сув билан таъминланиш даражаси ҳали бизни қониқтирмайди. Бу масалада ҳали-бери ечилмаган кўп муаммолар бор. Бу борада ҳали кўп ишлашимиз керак.

Қурилиш-таъмирлаш ишларида давлат томонидан амалга ошириладиган тадбирлар билан бир қаторда, одамларимиз, халқимизнинг ташаббус ва мустақил интилишларига ҳам суянамиз.

Масалан, сўнгги ўн йилда вилоят бўйича якка тартибда уй-жой қуриш учун 23 мингга яқин оилага қарийб 5 ярим минг, қўшимча томорқалар учун эса 17 минг гектардан ортиқ ер ажратиб берилди. Бу — қанча-қанча янги оилалар ҳовли-жойга эга бўлди, қўшимча даромад топиш имконини қўлга киритди, демакдир.

Ҳозирги кунда вилоятдаги 24 миллион квадрат метрдан иборат тураржой фондининг тўртдан бир қисми, яъни 6 миллион квадрат метри айнан сўнгги йилларда бунёд этилгани буни тасдиқлаб турибди.

Азиз дўстлар!

2000 йилни мамлакатимизда Соғлом авлод йили деб эълон қилганимиз барчангизга яхши маълум. Албатта, ҳали бу борада махсус дастур ишлаб чиқиб, унинг асосида белгиланган кўп-кўп вазифаларни амалга ошириш кўзда тутилган.

Шу нуқтаи назардан қараганда, вилоят аҳолисининг, айниқса, бизнинг суянчимиз ва таянчимиз бўлган ёшларимизнинг соғлиғини мустаҳкамлаш, уларнинг билим олиши ва тарбияси билан боғлиқ ишларни янада яхшилаш зарур.

Бугунги кунда вилоятда 53 та касалхона ишлаб тургани, жумладан, сўнгги йилларда 10 та касалхона, 83 та қишлоқ врачлик пункти, 2 та соғломлаштириш мажмуи ва 1 та сиҳатгоҳ бунёд этилгани бу борада сезиларли ишлар қилинаётганидан далолат беради.

Шунингдек, жорий йилда Урганчда замонавий асбоб-ускуналар билан жиҳозланган юрак-қон томири жарроҳлиги бўйича марказ ташкил этилди, вилоятнинг барча туманларида шошилиш тиббий ёрдам бўлимларининг фаолияти йўлга қўйилди. Урганч шаҳрида ҳам шошилиш тиббий ёрдам маркази тез кунларда беморларга хизмат кўрсата бошлайди.

Муҳтарам юртдошларим!

Биз маънавий ҳаётимизни янгилаш, таълим-тарбия тизимини тубдан ислоҳ қилиш масаласига нақадар катта эътибор бераётганимиз ўзингизга яхши маълум.

Негаки, фақат чинакам маърифатли инсонларгина ўз Ватанини тараққий топтиришга, уни кўз қорачиғидай асраб-авайлашга, дунёда ўзига муносиб ўрин эгаллашга қодир бўлади.

Бу эса устоз ва мураббийлар, ота-оналар, бутун жамият зиммасига катта масъулият юклайди. Фарзандларимизнинг ўз қобилиятларини ҳар томонлама намоён этиши, бошлаган улкан ишларимизнинг давомчилари бўлиши, келажакда бахтли ҳаёт кечирishi учун давлатимиз, жамиятимиз, халқимиз ҳеч нарсани аямайди.

Шу мақсадда Кадрлар тайёрлаш миллий дастурига биноан, Хоразм вилоятида ҳам мустақиллик йилларида 100 га яқин янги мактаб биноси қурилиб, фойдаланишга топширилди.

Шунингдек, ҳозирги кунда вилоятда 1 та академик лицей, 6 та касб-ҳунар коллежи фаолият кўрсатмоқда. 2005 йилгача бўлган даврда эса 6 та академик лицей, 95 та касб-ҳунар коллежи барпо этилади.

Мен 1996 йили Халқ депутатлари Хоразм вилояти кенгаши сессиясида: "Гурланлик ёки хивалик, ҳазорасплик ёки хонқалик болалар, Худо хоҳласа, Оксфорд ёки Гарвардга бориб таълим олади, дунёнинг манаман деган олим одамлари билан бемалол баҳс-лашадиган бўлади!" — деб ишонч билдирган эдим.

Мана, бугун ўша ниятларимиз ижобат бўлиб, биргина "Умид" жамғармаси орқали хоразмлик 23 йигит-қиз хориждаги нуфузли университетларда таълим олиш имкониятига эга бўлди.

Ишончим комилки, давлатимизнинг иқтисодий салоҳияти ортгани сари, бундай талабаларнинг сафи ҳам йилдан-йилга кенгайиб бораверади.

Кейинги уч йил мобайнида хоразмлик 25 нафар ўқувчи республика олимпиада ва спартакиадаси ғолиблигини қўлга киритиб, олий ўқув юртларига тўғридан-тўғри қабул қилингани ҳам вилоят ёшларининг қобилияти ва интилувчанлигидан далолат беради.

Шу маънода, ёшларимизга таълим ва тарбия берадиган одамларнинг ҳурматини жойига қўйиш, уларга муносиб шароит яратиб бериш — энг долзарб вазифамиз бўлмоғи керак. Чунки бола тарбиясида мураббий-муаллимларнинг жавобгарлиги ота-она масъулиятидан асло кам эмас.

Мамлакатимиз, жумладан, Хоразм вилоятида ҳам бу соҳада муайян ишлар амалга оширилди.

Масалан, вилоятдаги халқ таълими соҳасида ишлайдиган 3 мингга яқин ходимнинг яшаб турган уйи бепул хусусийлаштириб берилгани, кейинги йилларда 500 га яқин муаллимга хусусий тартибда уй қуриш учун ер майдони ажратилгани, ҳозирги кунда 37 мингга яқин педагог ходим коммунал хўжалик хизматидан имтиёзли фойдаланаётгани бунинг далилидир.

Жамиятимизнинг маънавий-маърифий юксалишига муносиб ҳисса қўшаётган инсонларни, аввало, мактаб, лицей, коллежлар, олий ўқув юртларининг ўқитувчи ва домлаларини, илм-фан соҳасида ишлаётган ходимларни қўллаб-қувватлаш, уларга керакли моддий шароит тўғдириб бериш — барчамиз учун ҳам қарз, ҳам фарздир.

Ҳурматли ватандошлар!

Хоразм вилоятининг иқтисодий-ижтимоий тараққиётида туризм соҳасини ривожлантириш муҳим омил бўлиши мумкин.

"Очиқ осмон остидаги музей" деб шуҳрат топган қадимий Хива шаҳридаги тарихий ёдгорликлар ҳар қандай кишини ҳам ҳайратга солиб, мафтун этиб қўйиши шубҳасиз. Жорий йилда бу ерга жами 38 минг, шундан 18 минг хорижий сайёҳ ташриф буюргани ҳам бу фикрни исботлаб турибди.

Лекин бу борада ҳали ишга солинмаган имкониятлар кўп. Туристик бизнесни кенг йўлга қўйиш мақсадида, аввало, халқаро талабларга жавоб берадиган хизмат кўрсатиш тармоқларини такомиллаштириш зарур.

Шу мақсадда 2001 йилгача Хива ва Урганч шаҳарларида Швейцариянинг "Фриза инжиниринг" компанияси билан 200 ўринли "Феруз" меҳмонхонасини, Франциянинг "Буиг" компанияси билан ҳамкорликда 120 ўринли, шунингдек, "Кока-кола" компаниясининг 120 ўринли янги меҳмонхоналарини бунёд этиш мўлжалланмоқда.

Бу тадбирларнинг амалга оширилиши ўз навбатида сайёҳлик бизнесини ривожлантириш ва кўплаб янги иш ўринлари очиш имконини беради.

Азиз дўстлар!

Аҳолининг соғлиғини мустаҳкамлашда спорт ва жисмоний тарбиянинг аҳамияти нечоғли катта эканини ҳаммамиз яхши биламиз.

Вилоятда сўнгги йилларда спорт иншоотларининг сони ошиб бормоқда. Бокс бўйича Осиё чемпиони Алишер Раҳимов, оғир атлетика бўйича Осиё чемпионатининг кумуш медаль совриндори Азамат Нурметов каби Ватанимиз шон-шуҳратини бутун дунёга таратадиган, халқимиз номини улуғлайдиган ёшларнинг сафлари, ишонаманки, кенгайиб бораверади.

Муҳтарам юртдошлар!

Хоразм элининг гўзал бир фазилати бор. Бу ҳам бўлса — уларнинг санъатга бўлган улкан муҳаббатидир.

Ватан гўзаллигини, юксак инсоний туйғуларни авж пардаларда куйлаб ўтган Комилжон Отаниёзовдек

буюк ҳофизлар, халфа-бахшилар ижоди халқимиз маданиятининг олтин саҳифаларини ташкил этади.

Ўзингиз айтинг, биродарлар, Хоразмнинг "Суво-ра" сию "Лазги" си ҳар қандай одамни ҳам беихтиёр мафтун қилиб қўймайдими?

Бугун Хоразм диёрида Ҳожихон Болтаев, Мадраҳим Шерозий, Бола бахши, Отажон Худойшукуров каби бетакрор санъаткорларнинг ижро мактабини давом эттираётган юзлаб истеъдодлар етишиб чиқаётгани барчамизни қувонтиради.

Бугунги кунда ҳам Омон Матжон, Азимбой Саъдуллаев, Матёқуб Қўшжонов, Саъдулла Искандаров, Дилором Бобожонова, Равшан Қурбонов, Бахтиёр Каримов, Эркин Мадраҳимов, Матназар Абдуҳакимов, Қувондиқ Искандаров, Гавҳар Матёқубова, Коммуна Исмоилова, Тўра Қурёзов сингари адабиёт, илм-фан ва маданият намоянадалари эл-юрт ҳурмати қозониб келмоқда.

Албатта, мана шундай ўлмас санъат билан эзгулик туйғулари қалбидан мустаҳкам ўрин олган халқнинг бағри кенг, ниятлари олижаноб, мақсадлари улур бўлади.

Муҳтарам Хоразм аҳли!

Кўнглимдаги яна бир гапни сизларга айтмоқчиман. Ҳар сафар Хоразмга келганимда ён-атрофга, кўча-кўйга разм соламан. Ўзгаришларни кўриб, кайфиятим кўтарилади. Мана шу йилнинг ўзида аэропортдан келаверишдаги равон йўлнинг икки ёнида икки буюк аждодимиз — Абу Райҳон Беруний ва Мусо Хоразмий боғларини барпо этганингизни кўриб, мамнун бўлдим.

Айниқса, Урганчни обод этиш борасидаги ибратли ишларингизни бошқа вилоятлардан келиб ўрганса, арзийди.

Бир шамол турса, Урганчга қанча туз, қанча қум ёғилишини ҳаммамиз яхши биламиз. Шунга қарамай, кўчаларнинг озодалиги, тозалиги кишини ҳайратда қолдиради. Бу ҳам Хоразм аҳлининг меҳнат-

севарлиги, табиати покизалигидан яна бир далолат эмасми!

Азиз дўстлар!

Бу умр, бу ҳаёт — бамисоли Амударё сувидек тез оқиб ўтиб кетади. Шу қисқа ҳаётда инсондан, сиз билан биздан фақат эзгу ишлар, оқил ва соғлом фарзандлар, кўркам иморатлар, гўзал боғлар, хуллас, яхши ном, яхши хотира қолмоғи даркор.

Бунинг учун эса халқ осойишталиги ва фаровонлиги, фарзандларимизнинг бахт-саодати, жондан азиз Ватанимизнинг тараққиёти йўлида барчамиз ғайрат-шижоат билан меҳнат қилишимиз зарур.

Ана шу эзгу мақсадлар йўлида ҳаммангизга, менга қадрли бўлган ёшулликларга соғлиқ-омонлик, хуш кайфият, хонадонларингизга тинчлик, қут-барака тилайман.

*Хоразм вилояти сайловчилари вакиллари  
билан учрашувда сўзланган нутқ,  
1999 йил, 24 декабрь.*



## ГУРУРИ ТОҒЛАРИДЕК БАЛАНД, ЯРАТУВЧИЛИК САЛОҲИЯТИ ЮКСАК ХАЛҚ

Ассалому алайкум, қадрли дўстлар!

Муҳтарам ватандошлар!

Шу муборак кунларда сиз — азизлар билан кўришиб турганимдан хурсандлигимни билдириб, барчангизга, сиз орқали бутун Сурхон воҳаси аҳлига ўз ҳурмат-эҳтиромимни изҳор этишга ижозат бергайсиз!

Бугунги сайловолди учрашувимиздан асосий мақсад — сизлар билан бутун бошимиздан кечираётган ҳаёт ҳақида, шу ҳаётни яхшилаш, янги марраларга етиш, олиб бораётган ислоҳотларимизни янада чуқурлаштириш ва самарасини ошириш, вилоят аҳли олдида турган муҳим вазифалар ҳақида фикрлашиб олишдан иборат.

Сурхон воҳаси ҳақида гап борар экан, авваламбор, бир томони арчазор тоғлар, бир томони бепоён далалардан иборат гўзал, қуёшли бир ўлка, шу ўлкада яшаётган, ўзининг куч-қудратига ишонган, ўзига тўқ эл-юрт кўз ўнгимизда намоён бўлади. Мана шу гўзал, ҳар томонлама бетакрор юртда яшайдиган меҳнаткаш, бағрикенг халқни, очиқ кўнгил, қалби қайноқ одамларни тасаввур этамиз.

Бу элнинг ҳар бир фарзанди кураш тушиб, улоқ чошиб вояга етади. Навқирон йигитлари дўмбира чертиб, бўйсара қизлари чанқовуз чалиб улғаяди. Ўғлонларининг мард ва жасурлиги, қизларининг чечанлиги шундан.

Ўзбекистоннинг бугуни ва истиқболини Сурхондарёсиз, бу ўзига хос воҳа меҳмондўст, ориятли

халқининг бой маънавиятисиз тасаввур этиб бўлмайдди.

Сурхон воҳаси кўҳна тарихи, бетакрор маданияти, нодир топилмалари, қадимий осори атиқалари билан бутун дунёга машҳур.

Бу тупроқдаги ҳар бир тош, ҳар бир гиштининг ўз тарихи бор. Зараутсой ва Тешиктош ғорлари, Боботоғ ва Бойсунтоғ қояларидаги битиклар ва суратлар бу замин жаҳон цивилизациясининг илк бешикларидан эканига гувоҳлик беради.

Далварзинтепа кўп йиллар мобайнида милоддан олдинги Кушонлар давлатининг пойтахти, Тармита, яъни кўҳна Термиз эса Зардўштилар давлатининг бош шаҳри бўлгани, унинг номи "Авесто"да ҳам тилга олинishi бунинг яна бир тасдиғидир.

Воҳа ҳудудидаги Холчаён шаҳри харобалари, Сополитепа, Фаёзтепа, Султон Саодат мақбаралари мажмуи, Қирққиз қалъаси, Зартепа қўрғони, Жарқўрғон минораси каби ўнлаб обидалар бу ерда жуда олис замонлардаёқ юксак тараққиёт мавжуд бўлганидан далолат беради.

Сурхондарё — шу ўлкада яшаб ўтган алломалар, азиз-авлиёлар, уларнинг қутлуғ қадамжолари билан ҳам муқаддас юрт. Исломи дунёсидаги олти буюк муҳаддиснинг бири Абу Исо ат-Термизий, улуғ шайх ва қомусий аллома Ҳаким Термизий, машҳур шоир Собир Термизий каби шу заминда камол топган зотлар унинг шуҳратини оламга таратганлар.

Азиз дўстлар!

Мустақиллик йилларида, бутун мамлакатимизда бўлгани каби, Сурхон воҳасида ҳам улкан ўзгаришлар амалга оширилди. Бу янгиликлар замонавий лойиҳалар ва миллий меъморчилик услубида қурилган кўплаб маданий-маиший бинолар, мактаблар, боғчалар, янги тураржой бинолари, саноат иншоотлари, гузарлар мисолида намоён бўлмоқда.

Яқинда сизлар билан халқимизнинг бебаҳо маънавий мулки бўлган "Алпомиш" достонининг минг

йиллигини халқаро миқёсда кенг нишонлаганимиз, шу қутлуғ сана шарофати билан муҳташам "Алпомиш" ёдгорлик мажмуини барпо этганимиз маънавий ҳаётимиздаги энг унутилмас воқеалардан бири бўлди, десак, асло хато бўлмайди.

Шу фурсатдан фойдаланиб, ушбу қутлуғ санани шундай ғоят юксак даражада ўтказишда, узоқ ва яқин қўшни ҳудудлардан келган меҳмонларимизни лол қолдириб, қадимий ўзбек санъатини намоён этган барча ташкилотчилар, ижодкор ва ижрочиларга ўзимнинг алоҳида самимий ташаккурларимни билдиришга рухсат этгайсиз!

Қадрли биродарлар!

Сурхондарё вилояти мамлакатимиз иқтисодиётида ўзига хос салоҳиятга эга. Гарчи бу ерда деҳқончилик етакчи соҳа ҳисобланса-да, саноат ҳам ривож топиб бораётгани эътиборга молиқдир.

Вилоятда жорий йилда қарийб 30 миллиард сўмлик саноат маҳсулотлари ишлаб чиқарилди. Бунда нодавлат секторининг улуши 92 фоизни ташкил қилгани саноатда бозор муносабатлари тобора мустаҳкам қарор топаётганини кўрсатади.

Бугунги иқтисодий тараққиётда замонавий технология ва хориж сармояси, яъни қўшма корхоналар фаолияти алоҳида ўрин тутаяди.

Вилоятдаги Жарқўрғон йигирув-тўқув фабрикаси, Шўрчи ун комбинати каби корхоналарни чет эл замонавий ускуналари билан қайта жиҳозлаш ҳисобидан ишлаб чиқариш қувватлари бир ярим-икки баробар ошди.

Шунингдек, Хўжаикон туз конида йилига 50 минг тонна ош тузи ишлаб чиқарувчи корхона, Денов ёғ-экстракция заводида 10 минг тонна совун ишлаб чиқариш қувватига эга янги линия қурилгани, Музработ туманида лойиҳа қиймати 500 миллион сўмдан зиёд замонавий "Автокемпинг" мажмуи бунёд этилгани бу борада муайян ишлар қилинаётганидан далолат беради.

Ҳозирги кунда вилоят бўйича 27 та қўшма корхона фаолият кўрсатмоқда. "Сурхонтелеком", "Ўздунробита", "Сурхон-Ажанта фарма лимитед" корхоналари шулар жумласидандир.

Қўшма корхоналар томонидан шу йилнинг ўн бир ойида 760 миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилди. Лекин, шуни ҳам қайд этишимиз керакки, бу кўрсаткич республикадаги жами қўшма корхоналар ишлаб чиқарган маҳсулотнинг атиги ярим фоизини ташкил этади.

Бунинг объектив ва субъектив сабаблари борлигини биламиз, албатта. Теварак-атрофимиздаги, хусусан, жанубий қўшнимиз Афғонистондаги узоқ йиллик урушлар, сиёсий беқарорлик Сурхондарёни бирмунча ёпиқ ҳудудга айлантириб қўйганлиги ҳам — афсуски, аччиқ ҳақиқат.

Бу ҳол Термиз орқали хорижий давлатларга чиқадиган транспорт, алоқа коммуникацияларини йўлга қўйишдек стратегик режамизни орқага суриб келмоқда. Вилоятда чет элик сармоядорлар билан фаол ҳамкорлик қилишимизга ҳам халақит беряпти.

Ўзбекистон раҳбариятининг Афғонистонда тинчлик ўрнатишга қаратилган ташаббуслари жаҳон ҳамжамияти томонидан қўллаб-қувватланаётганидан яхши хабардорсиз.

Вақти келади, ишонаман — биз учун жанубга, албатта, йўл очилади. Биз бу борада бутун жаҳон ҳамжамияти, буюк давлатлар, қўшни давлатлар билан биргаликда зарур чора-тадбирларни кўряпмиз. Бир йил ўтар, беш йил ўтар, шу қадимий Афғонистон заминида, албатта, тинчлик ва осойишталик ўрнатилади, нафақат ўзимиз, балки кўплаб бошқа давлатлар ҳам Термиз орқали жанубий йўналиш бўйича денгиз ва океанга чиқиш имкониятига эга бўлади. Ўшанда вилоят инфратузилмаси тубдан ўзгаради, замонавий ишлаб чиқариш, савдо, хизмат кўрсатиш тармоқлари ривожланади, энг муҳими, хорижий

сармоядорлар ҳам бежавотир бўлиб, бу ерда ҳамкорлик ишларини кучайтиради.

Термиз янада гўзал, янада обод шаҳарга айланади. Вилоятнинг иқтисодиёти гуркираб ривожланади. Мухтарам дўстлар!

Бугунги куннинг энг устувор ва долзарб вазифаси — ислохотларимизнинг самарасини ошириш, авваламбор, халқимизнинг, одамларимизнинг қалбида бунёдкорлик ишларига интилиш ва рағбат уйғотиш, тадбиркорлик ҳаракати йўлидаги тўсиқларни бартараф этиш билан узвий боғлиқ, деб биламан.

Сурхондарё иқтисодиётини ривожлантириш, уни янги замонавий поғонага кўтариш борасида олдимизда турган вазифа ва режалар йирик ва масъулиятлидир.

2005 йилгача вилоятда бир неча саноат корхонаси қуриш режалаштирилгани эътиборга молик. Жумладан, Денов туманида йилига 16 минг тонна шакар, 2 минг тонна истеъмол спирти ишлаб чиқариш қувватига эга завод барпо этилади.

Жарқўрғон туманида йилига 7,5 тонна йод ишлаб чиқарувчи корхоналар мажмуи, Туркия билан ҳамкорликда кунига 140 тонна ун ишлаб чиқарадиган комбинат қурилади. Олтита туманда эса кунига 1200 тонна дон тозалаш имкониятига эга бўлган корхоналар фойдаланишга топширилади. Шунингдек, йилига 60 тонна хлор ишлаб чиқарувчи Шеробод — Хўжайкон заводини ишга тушириш ҳам кўзда тутилмоқда.

Бундай режалар ҳақида гапирар эканмиз, аҳолимизнинг турмуш фаровонлигини кўтариш кўп жиҳатдан қишлоқ хўжалигида ислохотлар қандай амалга оширилаётганига боғлиқ эканини яхши англаб оlishимиз даркор.

Сурхондарё қишлоқ хўжалиги, хусусан, пахта, ғалла ва боғдорчилик маҳсулотлари етиштириш бўйича республикамызда катта имкониятларга эга.

Вилоят азалдан ширин-шакар ноз-неъматлари билан доврўф таратган. Дашнобод анори, Ҳазорбоғ хурмоси, Таллашқон қовунлари, Олтинсой узумидан бир марта татиб кўрган киши бу юртга умрбод махлиё бўлиб қолади.

Бу имкониятлардан тўла ва самарали фойдаланиш учун қишлоқ хўжалигида ҳозирги вақтда зарар кўриб ишлаётган давлат ва жамоа хўжаликлари ўрнида мулкчиликнинг янги турлари — ширкат, фермер, деҳқон хўжаликлари пайдо бўлмоқда, оила пудрати кенг кўламда жорий этилмоқда.

Агар 1991 йили вилоятда 83 та совхоз, 54 та колхоз бўлган бўлса, ҳозир уларнинг негизида 42 та ширкат хўжалиги, 106 та жамоа хўжалиги, 2 минг 700 дан зиёд фермер хўжалиги фаолият кўрсатмоқда.

Бу ўзгаришлар дастлабки ижобий натижаларни бера бошлади. Қумқўрғон туманидаги "Бешқаҳрамон" жамоа хўжалиги пахтакорлари гектаридан 37 центнердан, Денов туманидаги "Ҳазорбоғ" хўжалиги пахтакорлари гектаридан 38,7 центнердан ҳосил кўтаришди.

Музработ туманидаги Абдусалом Ғаниев бошлиқ фермер хўжалиги эса 32 гектар пахта майдонининг ҳар гектаридан 47,8 центнердан ҳосил олиб, йилни 2 миллион 500 минг сўм соф фойда билан яқунлади.

Шўрчи туманидаги Тўхта Эшимов бошчилик қилаётган "Ўртабўз" фермер хўжалиги ҳам 40 гектар пахта майдонининг ҳар гектаридан 44 центнердан ҳосил кўтариб, 2 миллион 100 минг сўм соф фойда олгани янги иқтисодий муносабатларнинг афзаллигини исботлайди.

Вилоятда ҳозирги кунда 282 минг 600 дан зиёд оила шахсий томорқага эга бўлиб, шулардан 108 минг 500 дан кўпроғи деҳқон хўжалиги сифатида иш юритмоқда.

Ангор туманидаги Қўзи Тўлақов жамоа хўжалигида яшайдиган Биноқул Авазов 35 сотих ерда саб-

завот етиштириб, 1 миллион 550 минг сўм, Чори Тўлаганов эса 35 сотих ердан 1 миллион 140 минг сўм даромад қилгани деҳқон хўжаликларининг катта имкониятларга эга эканлигини кўрсатади.

Азиз дўстлар!

Яна ва яна бир бор шуни алоҳида таъкидламоқчиман: юқорида зикр этилган далиллар шуни кўрсатиб турибдики, юртимизда, ҳар қайси вилоятда, туман ва жамоада ер ҳақиқий эгасини топса, мулкка, меҳнатга муносабат ўзгарса, деҳқонга хайрихоҳлик, қўллаб-қувватлаш бўлса, юксак ижобий самараларга эришиш мумкин!

Бу натижалар ҳар биримизни қувонтиради, албатта. Лекин йилига икки-уч марта ҳосил олиш имконияти мавжуд бўлган қулай иқлим шароитида, мана, бир-неча йилки, Сурхондарё вилояти давлатга пахта сотиш шартнома режасини бажара олмаётгани ҳам — ҳақиқат. Бу йил ғалладан кўтарилган ҳосилнинг салмоғи ҳам — барчангизга маълум.

Тўғри, табиий офатлар, баъзи жойларда сув танқислиги, ернинг шўрлангани, гармсел каби қийинчиликлар мавжудлигини инкор этолмаймиз.

Аммо асосий сабаб бунда эмас. Қаердаки деҳқончиликка оқилона ёндашилса, ота-боболар тажрибасига суянилса, серҳосил, касалликка чидамли навларни танлаш ва районлаштиришга етарлича эътибор қаратилса, агротехника қоидаларига қатъий риоя қилинса, энг муҳими, деҳқонга эркинлик берилса, ўйлайманки, бу муаммоларнинг ечими албатта топилади.

Аччиқ бўлса-да, бир гапни очиқ айтмоқчиман. Вилоятда ҳақиқий мулк эгаларини шакллантиришга, деҳқоннинг ўз меҳнатидан моддий манфаатдорлигига ғов бўлаётган тўрачилик, қонунга беписандлик, расмиятчилик каби эскича иллатлар ҳамон учраб турибди.

Очигини айтишимиз керак. Жойларда тартиб-интизом, ташкилотчилик ва талабчанлик етишмайди,

иш ўзибўларчиликка ташлаб қўйилган. Йўл қўйилган нуқсон ва камчиликларни атрофлича, чуқур таҳлил қилиш, масаланинг илдизига етиб бориш, амалий хулосалар чиқариш, интилиш, изланиш, ташаббус етишмайди. Аввало, раҳбарлик вазифасида ўтирганларда!

Бир нарсани яхши англаб олишимиз даркор. Кечаги билим, кечаги савия билан бугун яшаш, раҳбарлик лавозимида ўтириш мумкин эмас.

Азиз юртдошлар!

Бизнинг олиб бораётган сиёсатимиз, амалга ошираётган ислохотларимиз, нимаки иш қилаётган бўлсак, ҳамма-ҳаммаси одамларимизга муносиб турмуш шароити яратиб беришга қаратилган.

Мисол учун, аҳолининг энг зарур ҳаётий эҳтиёжларидан бўлган газ ва ичимлик суви таъминотини олайлик. 1991 йилда Сурхондарё вилоятида аҳолини табиий газ билан таъминлаш даражаси атиги 13,6 фоиз эди. Бу кўрсаткич бугун 55,5 фоизга етди. Ўша даврда ичимлик суви билан таъминлаш 50 фоиз атрофида бўлган бўлса, эндиликда бу рақам 75,4 фоизни ташкил этади.

Бу кўрсаткичларга эришиш, албатта, осон бўлган эмас. Бунинг учун кўп куч-қувват ва, аввало, маблағ талаб қилинади. Лекин бугунги кунда бундай натижалар бизни қониқтирмайди.

2005 йилгача вилоят аҳолисини табиий газ билан таъминлашни 86 фоизга, ичимлик суви билан таъминлашни 85 фоизга етказиш режалаштирилган. Бунга эришиш учун ҳали кўп-кўп ишлашимиз керак.

Давлатнинг инсонпарварлиги, энг аввало, қариялар ва ногиронларга, ёрдамга муҳтож одамларга кўрсатилаётган эътибор, меҳр-мурувват, саховат билан белгиланади.

Биргина Сурхондарё вилоятида жорий йилда давлат бюджетидан пенсия ва нафақа учун салкам 8 миллиард сўм, кам таъминланган оилаларга 214 мил-



лион 800 минг сўм, боқувчисиз қарияларга 11 миллион 800 минг сўм маблағ ажратилгани ҳам инсон манфаатлари биз учун ҳар нарсадан устунлигини кўрсатади.

Яна такрор айтаман: ислоҳотлардан кўзлаган бош мақсадимиз — одамларни рози қилиш, уларга муносиб турмуш шароити яратиб беришдан иборат.

Ўтган саккиз йил мобайнида вилоятда 134 мингдан ортиқ оилага 36 минг гектардан зиёд ер томорқа учун ажратилганини ҳам шу мезонлардан келиб чиқиб баҳолаш керак.

Ҳурматли дўстлар!

Аҳолининг ижтимоий ҳимояси деганда, мен, энг аввало, одамларни иш билан таъминлашни тушунаман. Ишсизлик пайдо бўлган жойда ҳам ижтимоий-иқтисодий, ҳам маънавий муаммолар туғилади. Тўғри, ҳозир Сурхондарё воҳасида ишсизлик республикамиздаги айрим вилоятлардагидек кескин эмас. Аммо биз бундан ўн-йигирма йил нарини, келажакни ўйлаб иш юритишимиз лозим.

Чунки Сурхондарё аҳолининг ўсиши бўйича республикамизда энг юқори ўринда туради. Воҳада аҳоли сони йилига 35-40 минг кишига кўпаймоқда. Шунинг учун, биринчи навбатда, кўплаб янги иш жойлари ташкил этиш, айниқса, қишлоқ жойларида фермер ва деҳқон хўжалиқларини, ўрта ва кичик бизнесни ривожлантириш талаб қилинади.

Қадрли дўстлар!

Маълумки, вилоят иқтисодиётини янада ривожлантиришда коммуникация масаласи энг долзарб муаммолардан биридир.

Сурхондарё уч томондан хорижий давлатларга чегарадош. Мамлакатимизнинг бошқа ҳудудлари билан ягона автотранспорт йўли — Катта Ўзбек тракти орқали бовланган. Қиш ойларининг қорли-туманли, баҳор мавсумининг сел оқимлари кучайган паллаларида транспорт қатновида узилишлар рўй бермоқда.

Темир йўл транспорти орқали вилоятга келтирилаётган ва четга чиқарилаётган халқ хўжалиги юклари эса 194 километр масофада Туркменистон ҳудудидан ўтади. Бу эса уларнинг транспорт харажатлари ва бошқа тўловлар ҳисобидан уч-тўрт марта қимматлашувига сабаб бўлмоқда.

Ушбу муаммоларни ечиш, авваламбор, халқимизнинг оғирини енгил қилиш, воҳа ривожига катта тurtки бериш мақсадида биз аниқ чора-тадбирларни амалга ошираётганимиздан хабарингиз бор, деб ўйлайман. Қурилиши жадал суръатлар билан олиб борилаётган Ғузор — Бойсун — Қумқўрғон темир йўли белгиланган муддатда фойдаланишга топширилиши билан бу муаммо ечилади.

Шунингдек, Катта Ўзбек трактининг Деҳқонобод — Сайроб доғони орқали ўтадиган транспорт йўлини кенгайтириш, таъмирлаш ва қайта қуриш ишларини ҳам давлат дастурига киритиб, молиявий манбаларини аниқлаштириб олиш зарур, деб ҳисоблайман.

Мамлакатимизда ишлаб чиқилган истиқбол дастурига кўра, вилоятда 2005 йилга қадар салкам 6 минг гектар янги ер ўзлаштириш мўлжалланган.

Бугунги кунда бир қанча туманларда сув ва электр энергияси таъминотини яхшилаш масаласи 500 миллион куб метр сифимга эга бўлган Тўполон сув омбори ва 175 мегаватт қувватга эга гидроэлектростанция қурилиши билан боғлиқ бўлиб турибди.

Хусусан, сув омбори 100 минг гектардан ортиқ ернинг сув таъминотини яхшилаш ҳамда қўшимча равишда 25 минг гектар атрофида янги ерларни ўзлаштириш имконини беради. Бу ҳар икки иншоот ҳам 2005 йилгача босқичма-босқич тўлиқ ишга туширилади.

Ҳозирги пайтда талабга жавоб бермаётган Боботўр насос станцияси ёнида янги насос станцияси қуриб ишга туширилса, ушбу ҳудудда 18 минг гектар ернинг сув таъминоти яхшиланади. Қўшимча яна

20 минг гектар янги ерни ўзлаштириш имкони яратилади.

Бу борадаги ишлар қўламини ўзимизга яққолроқ тасаввур қилиш учун Шерободдарё ўзанида сел сувлари тўпланадиган сув омбори барпо этилишини ҳам эътиборга олайлик. Бу режа амалга ошса, дарёнинг ўнг қирғоғидаги 2 минг гектар ва Занг каналидан сув ичадиган 1 минг 200 гектар ерни суғориш ҳамда салкам 4 минг гектар қўшимча ерларни ўзлаштириш имконияти вужудга келади.

Бу лойиҳалар ичида Хўжаипок — Термиз сув қувурининг иккинчи навбати қурилишини жадаллаштириш зарурлигини алоҳида таъкидлашни истардим. Нега деганда, мазкур сув қувури, вилоятнинг бешта туманидан ташқари, Термиз шаҳри аҳолисининг тоза ичимлик сувига бўлган эҳтиёжини тўлиқ қондиради.

Кейинги долзарб масала — ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилашдир. Вилоятда 6 минг гектар экин майдони кучли шўрланган, сув таъминоти оғир, гектаридан атиги 8-10 центнердан пахта ҳосили олинаётган унумсиз ерлар ҳам мавжуд.

Аҳоли истиқомат жойлари, хусусан, қишлоқлар ичидан ўтган дренаж-коллектор ва зовурларнинг кўмилиб қолганлиги сабабли томорқа ерлар ҳам шўрланган. Натижада шахсий хўжаликлар олаётган ҳосилга ҳам путур етмоқда.

Тегишли ихтисослаштирилган сув қурилиши идоралари ва шунга қурби етадиган хўжаликларга янги экскаваторлар, дренаж ювиш техникалари сотиб олиш учун, керак бўлса, имтиёзли кредитлар ажратиш масаласини, албатта, кўриб чиқиш лозим, деб ўйлайман.

Ҳурматли Сурхон аҳли!

Маълумки, Тожикистоннинг Турсунзода шаҳридаги алюминий заводи экологик муҳитга жиддий зарар етказмоқда. Бунинг натижасида чегарадош туманларда қишлоқ хўжалиги экинлари, чорвачилик

ривожига ва боғдорчилик ҳосили кескин пасаймоқда. Сариосиё туманида эса, умуман, пилла етиштириб бўлмаётган қолди.

Ўзбекистон раҳбарияти ушбу муаммога жиддий эътибор қаратиб келяпти. Бизнинг саъй-ҳаракатимиз туфайли Тожикистон ҳукумати билан алюминий заводининг экологик ҳолатини яхшилаш юзасидан ҳамкорлик тўғрисида битим имзоланиб, маҳсус дастур ишлаб чиқилди.

Ўзбекистон ташаббуси билан шу йилнинг апрель ойида бу масала бўйича Сариосиё туманида халқаро анжуман ўтказилганидан хабардорсиз.

Афсуски, Тожикистондаги сиёсий, ижтимоий-иқтисодий вазият яқин вақтгача беқарор бўлиб келгани мазкур муаммони тезроқ ҳал этиш имконини бермади.

Тожикистон тарафини биргаликда керакли чоратadbирлар кўришга фаол жалб этиш, бу долзарб масалани узил-кесил ҳал қилиш — биз учун кечиктириб бўлмас вазифадир. Бу вазифани, албатта охирига етказиш устида иш олиб борамиз.

Азиз биродарлар!

Мамлакатимизнинг эртанги куни, миллатимиз тақдири доно ва билимдон, ўз шаъни ва қадр-қимматини англаб етадиган баркамол авлод тарбиясига боғлиқ.

Агар одам ҳаётда яхши из қолдирмоқчи бўлса, жамиятга, юртига наф келтиришни истаса, авваламбор, ўз мустақил фикрига эга бўлиши, соғлом дунёқарашга таяниб яшаши керак. Кадрлар тайёрлаш миллий дастуридан кўзланган асосий мақсад ҳам аслида шундан иборат.

Вилоятда таълим-тарбия тизимини ҳозирги кун талаблари, халқаро андозаларга жавоб берадиган тарзда ислоҳ этиш юзасидан бирмунча ишлар амалга оширилмоқда. Ҳозирги кунда бу ерда 1 та университет, 14 та ўрта-маҳсус ўқув юрти, 2 та акаде-

мик лицей, 7 та касб-ҳунар коллежи ва 806 та умумтаълим мактаби фаолият кўрсатмоқда.

2005 йилга қадар вилоятда яна 5 та академик лицей, 121 та касб-ҳунар коллежини ишга тушириш мўлжалланган.

"Умид" жамғармаси йўлланмаси билан 1997 йилдан буён сурхондарёлик 18 нафар талаба чет элларга ўқишга юборилди.

Шу билан бирга, бошқа вилоятларга нисбатан чет элларда таълим олаётганларнинг сони кам бўлганини, аввало, вилоятда хорижий тилларни ўргатишга эътибор суствлиги, малакали мутахассислар етишмаслигидан кўриш ҳам мумкин. Аксарият қишлоқ мактабларининг моддий-техника базаси ночор. Замоनावий ўқув жиҳозлари билан таъминланмаган.

Хулоса шуки, биз замон талабига мос мутахассислар тайёрламоқчи эканмиз, биринчи навбатда, ўқув юртларимизнинг қиёфаси, моддий-техника ва ахборот базаси ҳам замоनावий бўлиши ҳақида жиддий қайғуришимиз лозим.

Ҳурматли дўстлар!

Хабарингиз бор, биз 2000 йилни мамлакатимизда Соғлом авлод йили деб эълон қилдик.

Соғлом авлод орзуси қадим-қадимдан халқимиз, миллатимиз қалбида яшаб келади. Лекин бу орзуни умуммиллий ғояга айлантириш, уни тўла рўёбга чиқариш имконияти фақат Ватанимиз истиқлолга эришганидан сўнггина юзага келди.

Ҳозир вилоят қишлоқларида замоनावий ускуналар билан жиҳозланган 61 та врачлик пункти тиббий хизмат кўрсатмоқда. Ҳолбуки, саккиз йил муқаддам воҳадаги биронта қишлоқда бундай врачлик пунктларини орзу қилиб бўлмасди.

2005 йилгача бўлган даврда яна 124 та қишлоқ врачлик пункти қуриш режалаштирилган. Шу билан бирга, ҳукумат дастурига биноан, келгуси йили Термиз шаҳрида энг замоनावий ускуналар билан жиҳозланган шошилинч тиббий марказ ҳам иш бош-

лайди. Барча туманларда ушбу марказнинг бўлимлари ташкил этилади.

Ёшларни соғлом, матонатли, жасур қилиб тарбиялашда спорт ва жисмоний тарбиянинг аҳамияти беқиёс. Сўнгги йилларда вилоятда бир қанча янги спорт иншоотлари барпо этилди. Термиз шаҳрида халқаро андозаларга мос теннис мажмуи қад ростлади. Барча туманларда замонавий теннис кортлари қурилди.

Ҳаким Термизий хотирасига бағишлаб 1993 йилдан буён кураш бўйича ўтказилаётган халқаро турнирнинг нуфузи тобора ошмоқда.

Сурхон заминида миллий кураш бўйича жаҳон чемпиони Тоштемир Муҳаммадиевдек кураги ерга тегмаган полвонлар, самбо бўйича Осиё чемпиони Ботир Ҳасановдек ўғлонлар етишиб чиқиб, халқимизнинг фахру ғурурига айланганини алоҳида айтиб ўтмоқчиман.

Аmmo менинг сизларга бир саволим бор: Алпомишларнинг Ойбарчинлари қани? Қизларимизнинг волиблиқдан мамнун чеҳраларини катта мусобақаларда қачон кўрамиз?

Сурхондарёдай катта бир вилоятдан футбол бўйича олий табақада биронта жамоа йўқлигини қандай изоҳлаш мумкин?

Вилоятда табиатан соғлом, бақувват йигит-қизлар кўп. Уларга шароит, мунтазам шуғулланишлари учун имконият яратилса, бу юртдан дунёни ҳайратга соладиган яна кўплаб спортчилар чиқишига аминман.

Қадрли дўстлар, биродарлар!

Сурхон воҳасининг жуда кўп бетакрор ва ноёб бойликлари, нозу неъматлари бор. Лекин шу юртининг бахту саодатини таъминлаш йўлида тинимсиз меҳнат қилаётган инсонлар алоҳида эътибор ва ҳурматга сазовор.

Уста пахтакор, Ўзбекистон Қаҳрамони Иброҳим Файзуллаев, Ўзбекистон халқ рассоми Рўзи Чориев, Ўзбекистон халқ ёзувчиси Шукур Холмирзаев, таниқ-

ли ижодкорлардан Эркин Аъзам, Усмон Азим, Шафоат Раҳматуллаев, машҳур баҳши Шоберди Болтаев, олимлардан Назар Тўраев, Ҳасан Бўриев, Нурилом Тўхлиев, хонанда Сайёра Қозиева, қўли гул хунарданд Нарзулло Жўраев халқимизга хос ана шундай фазилатларга эга Сурхон элининг вакиллари дир.

Сурхондарёнинг ўзига хос яна бир ноёб бойлиги — бу унинг кўпни кўрган, ҳаётнинг не-не синовларидан ўтиб келаётган нурунийлари дир.

Вилоятда ҳозирги кунда бир асрдан зиёд умр кўрган 74 нафар пиру бадавлат инсон яшаяпти. 117 ёшли сариосиёлик Ҳожар момо Бобоева, 112 ёшга тўлган музработлик Бўри момо Ҳазратова ана шундай мўътабар оналаримиз дир. Илоё, уларнинг умрлари янада зиёда бўлсин, барчамизни ҳам шу улур ёшларга етказсин!

Бу табаррук инсонларнинг узоқ умр кўриш сирлари билан қизиқсангиз — улар, энг аввало, ҳалол-поқ яшаганлари, ҳаром-харишдан, ғараз ва ҳасаддан ўзларини асраганликлари, яхшилик, яхши ният билан умр кечирганларига ишонч ҳосил қиласиз.

Бундай соғлом турмуш тарзини халқимиз орасида, айниқса, ёшларимиз ўртасида кенг ёйиш жамоатчилигимиз, биринчи гада, маҳалла қўмиталаримиз учун ҳам фарз, ҳам қарз дир.

Соғлом авлод тарбияси пойдеворини миллий урф-одатларимиз, анъаналаримиз, ота-боболаримизнинг ҳаётий тажрибалари асосида қурсак, ҳеч қачон кам бўлмаймиз.

Азиз дўстлар!

Сўзимнинг ниҳоясида эътиборингизни яна бир масалага қаратмоқчиман. Маълумки, Сурхондарё географик ўрнига кўра мамлакатимизда муҳим стратегик ҳудуд ҳисобланади.

Биз атрофимиздаги мамлакатларда содир бўлаётган нотинчлик, ўзаро тўқнашувлар, диний экстремистик кучларнинг хуружларига бефарқ қарай олмаймиз.

Биз қўшни давлатлардан мамлакатимизга кириши мумкин бўлган қурол-яроғ, наркотик моддалар ва ғаразли кучларнинг йўлини тўсишда Сурхондарё вилоятини қалқон деб биламиз.

Албатта, Сурхондарё воҳасини, бутун мамлакатимизни қўриқлаш, халқимизнинг тинчлигини сақлашда, ёвуз кучлардан асрашда биз, аввало, қудратли, бугунги замонавий талабларга жавоб бераётган ҳарбий кучларимизга суюнаемиз.

Лекин бир ҳақиқатни барчамиз доимо ёдда тутишимиз шарт. Мамлакатимизнинг тақдири, чегараларимизнинг дахлсизлиги шу ҳудудда яшаётган фуқароларимизнинг ҳушёр ва сергаклигига ҳам боғлиқ. Шу маънода мен Сурхоннинг ҳар бир фуқаросини, ҳеч муболағасиз, Ватанимиз чегараларининг ҳушёр посбони, мард қўриқчиси, деб айта оламан.

Такрор бўлса-да, яна бир бор айтмоқчиман: тинчлигимизга, осойишта ҳаётимизга хавф солмоқчи бўлган ҳар қандай ёвуз, қора кучларни тийиб қўйишга қудратимиз етади.

Фақат бундай ғаламислар, ақли-ҳушини йўқотган манқуртлар тузоғидан, охир-оқибат ҳалокатга олиб борадиган бузғунчилик йўлидан фарзандларимизни асрашимиз керак.

Ҳурматли Сурхон аҳли!

Хабарингиз борки, яқинда Термиз шаҳрининг 2500 йиллигини сизлар билан халқаро миқёсда кенг нишонлаймиз. Ана шу қутлуғ санага бағишлаб нафақат Термизни, вилоятнинг барча жойларини янада обод ва кўркем қилиш мақсадида кўплаб янги-янги муҳташам бинолар қураемиз, гўзал боғ-роғлар барпо этаемиз.

Сурхондарё халқи — ғурури тоғларидек баланд, изланувчан, яратувчилик салоҳияти юксак халқ.

Сурхондарё халқи — қадим урф-одатларни, минг йиллик анъаналарни асрлар оша кўз қорачигидек асраб-авайлаб, бойитиб келаётган халқ.



Йигитлари Алпомишдек паҳлавон, қизлари Ойбарчиндек кўркам, қариялари Термизий боболаримиздек донишманд, иймон-эътиқодли халқ.

Бундай халқ — ҳар қанча иззат-икромга муносиб. Бундай халқ билан ҳар қандай қийинчиликларни енгиб ўтиш, олижаноб мақсадлар, катта-катта марраларга етиш мумкин.

Мана шу жамики эзгу мақсадларимизга эришиш йўлида барчангизга, сизлар орқали бутун Сурхондарё аҳлига соғлиқ-омонлик, бахт-саодат, қут-барака, янги-янги зафарлар тилайман!

*Сурхондарё вилояти сайловчилари  
вакиллари билан учрашувга сўзланган нутқ,  
1999 йил, 25 декабрь.*

**ЭНГ КАТТА БОЙЛИГИМИЗ —  
МАМЛАКАТИМИЗДАГИ ТИНЧЛИК,  
МИЛЛАТЛАР ВА ФУҚАРОЛАР ТОТУВЛИГИНИ  
КЎЗ ҚОРАЧИГИДАЙ АСРАЙЛИК**

Ассалому алайкум, қадрли дўстлар!

Муҳтарам юртдошларим!

Сиз — азизлар билан тарихий сана — 2000 йил арафасида, муқаддас Рамазон кунларида соғ-омон дийдор кўришиб турганимдан хурсанд бўлганимни, барчангизга, сизлар орқали бутун вилоят аҳлига ўзимнинг самимий ҳурмат-эҳтиромимни изҳор этишга ижозат бергайсиз.

Азиз дўстлар!

Яхши биласизлар, Ватанимиздаги ҳар бир вилоят, туман, ҳар қайси шаҳар-қишлоқ — барчасининг ўзига хос қиёфаси, файзу таровати бор. Шулар орасида Тошкент вилояти алоҳида ажралиб туради.

Аллоҳ таоло Ўзбекистон дейилмиш муқаддас юртимизга нимаики, қандай бойликлардан, неъматлардан ато этган бўлса, барча-барча файзу бараканинг ифодасини мана шу мўътабар юртда кўриш мумкин.

Тошкент вилояти деганда, кўз олдимизда Чотқол, Ўтам, Чимён каби тоғлари, серҳосил далалари, улкан саноат корхоналари, замонавий шаҳарлари, файзли қишлоқлари, сўлим боғ-роғлари бўлган гўзал бир воҳа намоён бўлади.

Бу бетакрор заминда уч фаслни — қиш, баҳор ва ёз манзараларини бир вақтда учратиш мумкин, десак, асло муболаға бўлмайди.

Бекободу Чиноз боғларида чиллаки чумак урганида, Бўстонлиқ ва Паркент тоғ ёнбағирларида бодом эндигина гулга киради. Оҳангароннинг лалми ерларида ғалла ўрими бошланганда, Бўка ва Пис-

кент туманларидаги дехқонлар буғдойни ўриб-янчиб, омборларга жойлаётган бўлади.

Иқлим шароити ҳам, географик ўрни ҳам ана шундай ноёб бўлган бу воҳада яшаётган вилоят халқи ҳақида мен алоҳида тўхталиб ўтмоқчиман. Юздан ортиқ миллат ва элат вакиллари баҳамжиҳат яшаб, меҳнат қилаётган бу маконни кезсангиз, одамларнинг турли тилларда, ранг-баранг шеваларда сўзлашаётганига гувоҳ бўласиз.

Бу юртда мамлакатимизнинг турли жойларига хос хусусиятлар, урф-одатлар ажойиб бир шаклда муҷассам топган.

Ўзбекча, русча, татарча, тожикча, корейсча, қозоқча, қирғизча ва ўнлаб бошқа тилларда гапирадиган, лекин ягона мақсад, пок ният билан яшаётган инсонларнинг орзу-интилишлари, бир-бирига бўлган меҳр-оқибатларига ҳар қанча ҳавас қилсак, тасанно айтсак, арзийди.

Қисқа қилиб айтганда, Тошкент вилоятида катта салоҳиятга эга бўлган, меҳнаткаш, ишнинг кўзини биладиган, омилкор, хушфеъл, аҳил ва тотув халқ яшайди.

Қадрли дўстлар!

Бу воҳа Буюк ипак йўлидаги илм-фан, ҳунармандчилик, маданият тараққий этган маконлардан бири бўлгани тарихдан маълум.

Хўжакент яқинидаги ғордан топилган тош даврига мансуб одам суягининг қолдиқлари ва қоялардаги суратлар бу воҳада аجدодларимиз жуда узоқ замонлардан бери яшаб келганидан далолат беради.

Буни буюк аллома Муҳаммад Хоразмий, машҳур тарихчи Табарий, жўғрофия олими Истахрий ва бошқалар қолдирган муҳим маълумотлар ҳам тасдиқлайди. Бу ерда ясалган ҳунармандчилик ва заргарлик буюмлари, қурол-аслаҳалар бутун Шарқда шуҳрат қозонган. Бизгача етиб келган "Ҳудуд ал-олам" номли тарихий китобда: "Чоч — бу катта вилоят, халқи жанговар ва сахийдир. У ерда камон ва

ўқ-ёй ясалади", — деган сўзлар битилгани ҳам буни яққол исботлайди.

Бу муқаддас замин ўз тарихида тақдирнинг кўп-кўп синовларини, шаҳар ва қишлоқларни вайронага айлантирган мўғуллар босқини каби бало-қазоларни ҳам бошидан кечирган.

Тарихий манбаларнинг шоҳидлик беришича, фақат соҳибқирон Амир Темур даврига келиб, воҳада қайтадан ривожланиш бошланган. Кўплаб шаҳар-қишлоқлар янгидан қад ростлаб, обод бўлган.

Шу маънода вилоят ҳудудидаги машҳур сўфий аллома Ойхўжа ибн Тожхўжа — Занги ота мақбарасининг бунёд этилиши билан боғлиқ ибратли тарихий воқеалар теран рамзий маънога эга, десак, ҳеч қандай муболаға бўлмайди.

Маълумки, бобомиз Амир Темур ҳазрат Яссавийга мақбара қуриш ҳаракатини бошлаганида, нима учундир, иш ҳадеганда юришавермаган. Бу ҳолнинг сабабини билолмай, ҳайрон бўлиб юрганида, у бир кечаси туш кўради. Тушида нуроний бир зот Яссавийга мақбара қуришдан аввал Занги отанинг қабрини обод қилиш лозимлигини соҳибқирон бобомизга аён қилади.

Шунда Амир Темур Занги ота руҳини шод этиш учун мақбара тиклашга киришади. Бу муҳташам ёдгорлик мажмуининг қурилиши кейинчалик Улуғбек Мирзо томонидан охирига етказилади.

Кўряписизларми, азиз дўстлар, Тошкент вилоятининг ҳудудида қандай буюк зотларнинг қадамжолари бор. Бу ривоят ушбу заминнинг нақадар муқаддаслигига бир мисол, холос.

Бутун ислом дунёсида маълум ва машҳур Занги ота мажмуининг кейинги йилларда тубдан қайта таъмирланиб, гўзал ва обод бир зиёратгоҳга айлантирилгани вилоят аҳлининг савобли ишларидан биридир.

Мана шу фурсатдан фойдаланиб, ота-боболаримизнинг, муқаддас аждодларимизнинг қадамжоларини

обод этишга, Занги отанинг табаррук мақбараларини тиклашга бош-қош бўлган, унга муносиб ҳисса қўшган барча юртдошларимга ташаккур айтаман.

Бу муқаддас заминда муборак излари қолган Хожа Аҳрор Валий, Шайх Умар Боғистоний, Абу Бақр Шоший, Абу Сулаймон Банокатий, Ҳофиз Кўйкий каби зоти шарифларнинг ҳар бири ҳақида узоқ гапириш мумкин.

Уларнинг эзгу анъаналарини давом эттириб, эл шаънини улуглаб ижод қилган Сидқий Хондайликӣ, Элбек, Музайяна Алавия каби бизга замондош бўлган илму ижод намояндаларининг номини халқимиз бугун ҳурмат-эҳтиром билан хотирлайди.

Тошкент вилоятида туғилиб камол топган Маҳмуд Мирзаев, Тўхтамурад Жўраев, Алибек Рустамов каби академик олимлар, машҳур фазогир Владимир Жонибеков, шунингдек, Ўткир Ҳошимов, Шарифа Салимова, Эргаш Раимов, Ориф Одилхонов, Барот Исроилов, Маҳмуд Тоиров сингари ижодкорлар, халқ ҳофизимиз Очилхон Отахонов, таниқли бастакор Анор Назаров, хушовоз хонанда Мавлуда Ойнақулова сингари санъаткорлар мамлакатимизнинг илм-фан, маданият ва санъат тараққиётига муносиб ҳисса қўшмоқдалар.

Мен бу ўринда янгийўлик ёзувчи Вали Фафуровнинг номини алоҳида таъкидламоқчиман. Бу матонатли инсон Иккинчи жаҳон урушида оғир яраланиб, кўзи ожиз бўлиб қолганига қарамай, вафо ва садоқатни тараннум этувчи ҳаққоний асарлар яратиб, авлодлар хотирасида ёрқин из қолдирди.

Азиз дўстлар!

Тошкент вилояти, юқорида айтиб ўтганимдек, улкан ва ноёб салоҳиятга эга. Бу ердаги беҳисоб имкониятлар, ривожланган коммуникация тармоқларини оласизми, шакланган инфратузилмани оласизми, сув таъминоти ёки юксак малакали кадрларни оласизми — буларнинг барчаси Тошкент вилоятида мавжуд.

Бугунги кунимиз ва эртанги ҳаётимизнинг тараққиёти устида ишлаётган, илму фан ва маърифат соҳасига ўзининг муносиб ҳиссасини қўшаётган кўплаб ташкилотларнинг хизматини алоҳида таъкидлашимиз лозим.

Вилоят ҳудудида биргина қишлоқ хўжалиги муаммолари билан шуғулланувчи ўндан ортиқ илмий текшириш институти, нуфузли тадқиқот марказлари ишлаб турибди.

Бу ерда ўсимликлар генетикаси, шоликорлик, картошка ва сабзавотчилик, пахтачиликка ихтисослашган бир қатор илмий тадқиқот институтлари, Шредер номидаги Узумчилик ва боғдорчилик илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси, республикамизнинг барча вилоятларига мутахассислар тайёрлаб бераётган, мамлакатимизда ягона бўлган Аграр университет фаолият кўрсатмоқда.

Шу нуқтаи назардан Тошкент вилояти халқ хўжалиги соҳасида пайдо бўлаётган барча янгилик ва ихтироларни синаб кўрадиган катта бир тажриба майдони, деб ном олган бўлса, бу ҳам табиий бир ҳолдир.

Қадрли юртдошлар!

Бугунги кунда Тошкент вилояти мамлакатимизнинг саноат юқори даражада ривожланган минтақаларидан бирига айланиб, республика саноат маҳсулотининг 11,5 фоизини, электр энергиясининг 45 фоизини, кўмирнинг 98 фоизини, цементнинг 43 фоизини, пўлат ва металл прокатининг 100 фоизини, рангли металлларнинг асосий қисмини ишлаб чиқармоқда.

Олмалиқ кон-металлургия комбинати, Бекобод металлургия комбинати, "Аммофос", "Электрокимёсаноат", "Ўзбекрезинотехника" ишлаб чиқариш бирлашмалари сингари корхоналар маҳсулоти жаҳон бозорлари ва кўرғазмаларида олтин медаллар билан тақдирланганини алоҳида эътироф этиш лозим.

Кейинги йилларда вилоятда замонавий технологиялар билан жиҳозланган кўплаб янги қувватлар ишга туширилди.

Жумладан, Тўйтепадаги 22 минг тоннага яқин калава ип ва 15 миллион метр мато ишлаб чиқарадиган "Кабул-Ўзбек компани" қўшма корхонаси, Ангренадаги "Ўзбекрезинотехника" ҳиссадорлик жамиятига қарашли йилига 400 минг дона шина ишлаб чиқарадиган корхона, 1 миллион тонна каолинни майдалаш ва бойитишга мўлжалланган "Каолин" қўшма корхонаси, Янгийўл ва Чирчиқ шаҳарларида замонавий пойфазал фабрикалари барпо этилди.

Истиқбол режалари ҳақида гапирганда, шуни айтиш керакки, Давлат инвестиция дастурига мувофиқ Ўрта Осиёда ягона ҳисобланган Бекобод металлургия комбинатида 2001 йили 100 минг тонна пўлат шар ва металл прокат тайёрлаш қувватлари ишга тушди. Натижада 30 миллион АҚШ доллари миқдорида валютани тежаш имкони туғилади.

Шунингдек, Янгийўл шаҳрида қоғоз целлюлозаси фабрикаси, "Чиноз тўқимачи" қўшма корхонаси, Янгийўл ва Ғазалкент шаҳарларида хорижий сармоялар иштирокида болалар учун озиқ-овқат маҳсулотлари ишлаб чиқарувчи корхоналар қурилиши жадал олиб борилмоқда.

Замонавий корхоналарнинг ишга туширилиши натижасида вилоятда четга маҳсулот экспорт қилувчи саноат корхоналари сони 31 тадан 56 тага етди. Экспорт ҳажми 3,6 баробар ошди. Унинг таркибида пахта толасининг улуши камайиб, қишлоқ хўжалиги хом ашёсидан ишлаб чиқарилган тайёр маҳсулотлар ҳажми ортиб бораётгани, айниқса, муҳимдир.

Вилоятда хорижий сармоялар иштирокида 111 та корхона фаолият кўрсатмоқда. Жорий йилнинг 11 ойида улар 13 ярим миллиард сўмликдан ортиқ маҳсулот ишлаб чиқарди. Айниқса, Жанубий Корея иштирокида тузилган "Кабул-Ўзбек компани", Чехия билан ҳамкорликдаги "Кенаф", Буюк Британия иштирокидаги "Конмит", Ўзбек-Германия "Кибо" қўшма корхоналари самарали фаолият кўрсатмоқда. Қўшма корхоналар 1992 йили атиги 2 миллион

300 минг АҚШ доллари миқдорида маҳсулот экспорт қилган бўлса, ҳозир бу кўрсаткич 27 миллионга етди.

Лекин бу вилоят умумий экспорт ҳажмининг бор-йўғи 10 фоизини ташкил этиши ҳали чет эллик тадбиркорлар билан ҳамкорликда жаҳон бозорида рақобатбардош маҳсулотлар ишлаб чиқариш борасида катта ишлар қилишимиз кераклигини кўрсатади.

Муҳтарам юртдошлар!

Бозор муносабатларининг асосий шарти — хусусийлаштириш жараёни бошлангандан буён вилоятдаги 7 минг 385 та давлат корхонаси ёки унинг бир қисми акциядорлик жамияти, жамоа ва хусусий корхоналарга айлантирилганини алоҳида таъкидлаш лозим.

Шунинг ҳисобидан жорий йилнинг 11 ойида 132 ярим миллиард сўмлик саноат маҳсулоти ишлаб чиқарилган бўлса, унинг 78,3 фоизи нодавлат сектори ҳиссасига тўғри келди.

Ҳозир хусусийлаштириш жараёнида янги босқич бошланди. Бу етакчи тармоқ корхоналарини хусусийлаштириш, ҳиссадорлик жамиятлари акцияларининг бир қисмини хорижий инвесторларга сотишдан иборат. Натижада хорижий инвестицияларни жалб этиш орқали саноатга янги технологияларни олиб кириш имкони вужудга келмоқда.

Қисқа вақт ичида Олмалик маиший кимё заводининг 1 миллион 400 минг АҚШ доллари, "Ўзбеккимё-маш" акциядорлик жамиятининг эса 400 минг АҚШ доллари миқдоридаги акциялари хорижий инвесторларга сотилди.

Ёки яна бир мисол. Ишлаб чиқариш умуман тўхтаб қолган "Дўстлик-1" акциядорлик жамиятининг 35 миллион 400 минг сўмлик акциялари "Виртех-АГРО" қўшма корхонасига сотилганидан сўнг корхонада шу йилнинг ўзида 300 тоннадан зиёд парранда гўшти, 2 миллион дона тухум тайёрланди. Энг муҳими, одамлар иш жойларидан маҳрум бўлишининг олди олинди.



Қадрли дўстлар!

Тошкент вилоятининг кўп тармоқли қишлоқ хўжалиги соҳасида бўлаётган ўзгаришлар ва ислохотлар ҳақида гапирар эканмиз, аввало, бу йилнинг ўзида вилоят пахтакорлари ва ғаллакорлари эришган ютуқлар ҳар қанча таҳсинга сазовор эканини айтиш керак.

Мана шу фурсатдан фойдаланиб, 283 минг тонна пахта, 322 минг тонна ғалла етиштириб, шартнома режаларини ошириб бажарган вилоят деҳқонларига фидокорона меҳнатлари учун чин қалбимдан миннатдорлик ва самимий ҳурматимни билдиришга рухсат бергайсиз.

Деҳқончиликда ижобий натижаларга эришишда ўзига хос мактаб яратган Оққўрғон туманидаги "Ўзбекистон" жамоа хўжалиги раиси, миришкор пахтакор Эргаш Ниёзов, Паркент туманидаги "Заркент" жамоа хўжалиги раиси, соҳибкор боғбон Тожибой Ризаев, Тошкент тумани Охунбобоев номли жамоа хўжалигида 45 йилдан бери бригадир бўлиб ишлаб келаётган сабзавоткор Ҳаким Азимов, Қибрай туманидаги илғор фермер Қурбон Ҳожиёв сингари фидойи инсонларга ҳар қанча таҳсин айтсак, арзийди.

Вилоятда жорий йилда пахта йиғим-терими уюшқоқлик билан ташкил қилинганини алоҳида қайд этиш лозим. Етиштирилган ҳосилнинг 20 фоизга яқини асосан замонавий "Кейс" комбайнлари ёрдамида териб олингани уларнинг иш унуми юқори эканини яна бир бор тасдиқлади.

Ҳурматли юртдошлар!

Халқимизда "Сара уруғ — ҳосил бўлуғ", деган доно нақл бор. Шу маънода, вилоятда пахта уруғчилиги маркази ташкил этилганлиги ҳам эътиборга лойиқдир.

Бу борада Тошкент вилоятида бой тажриба тўпланган. Машҳур селекционер олим Содик Мир-аҳмедов вилтга чидамли "Тошкент" пахта навларини

айнан шу вилоятда яратгани барчамизнинг ёдимизда. Бинобарин, бу соҳадаги ишларни узлуксиз давом эттириш, ҳар бир минтақага хос ва мос навларни топиш ва синаб кўриш керак. Афсуски, ҳозирги кунда вилоят ҳудудидаги пахтачилик, мева-сабзавотчилик ва уруғчиликка ихтисослашган илмий тадқиқот институтларининг имкониятларидан тўла фойдаланилмайди, деб бўлмайди.

Вилоят қишлоқ хўжалигида мулкчиликнинг турли шакллари — фермер, деҳқон хўжалиги, оила пудрати кенг қўлланилмайди. Шу ўринда 14 мингдан зиёд оилавий пудратчилар вилоят ғалла хирмониغا баракали ҳисса қўшаётганини айтиб ўтиш жоиз.

Ўтган даврда вилоятдаги 212 та қишлоқ хўжалиги корхонасидан 70 таси ширкат хўжалигига айлантрилган эди. Ишловчиларнинг сони чекланганлиги, харажатларнинг меъёрлар асосида бўлиши, пировард натижага қараб меҳнатга ҳақ тўланиши оқибатида аксарият хўжаликларнинг иқтисодий аҳволи яхшиланди.

Пахта ва ғалла етиштиришга ихтисослашган хўжаликларнинг ярми 1998 йилни 1 миллиард 765 миллион сўм зарар билан яқунлаган бўлса, 1999 йилда бу хўжаликлар 1 миллиард сўмга яқин соф фойда олгани бу усулнинг ҳар томонлама афзаллигидан далолат беради.

Бугунги кунда ялпи қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари ҳажмида фермер ва деҳқон хўжаликлари салмоғи 68 фоизни ташкил этмоқда. Хўжалик юритишнинг бу усули ижобий самара беришига одамлар амалда ишонч ҳосил қилаётгани энг муҳим натижадир.

Биргина мисол. Ўрта Чирчиқ туманидаги "Усмон" фермер хўжалиги 1999 йили пахтадан 5 миллион 201 минг сўм, ғалладан эса 868 минг сўм фойда кўргани, фидокорона меҳнатлари учун фермер Ёрмат Усмонов мустақиллик байрами арафасида "Меҳнат шуҳрати" ордени билан тақдирлангани бунинг яққол тасдиғи, десак, хато бўлмайди.

Ҳурматли вилоят аҳли!

Тошкент вилояти қишлоқ хўжалигининг самарасини ошириш, унинг истиқболи ҳақида, бу борада мавжуд бўлган барча имкониятларни ишга солиш ҳақида сўз юритар эканмиз, албатта, аввало, пахтачилик, ғаллачилик тармоқлари ҳақида бош қотиришимиз табиийдир. Нега деганда, мамлакатимизни, халқимизни боқадиган ва катта валюта тушумини берадиган мана шу тармоқлардир.

Бу ҳақда алоҳида гапириш керак. Аммо бугунги кунда катта имкониятлар ишга солинмаётган соҳалар ҳақида гапирганда, аввало, вилоятнинг боғдорчилик ва сабзавотчилик тармоқларига эътибор қаратиш ўринли бўлади, деб ўйлайман.

Пойтахт вилоятидаги нафақат кўпгина хўжаликларнинг, балки Паркент, Тошкент, Қибрай каби кўпгина туманларнинг тақдирини, шу ҳудудларда яшайдиган аҳолининг ҳаётини ҳал қилувчи тармоқ — бу боғдорчилик, узумчилик ва сабзавотчилик соҳаларидир. Буни унутмаслигимиз керак.

Ризамат отадек буюк боғбонлар таълимини олган воҳа миришкорлари Тошкент шаҳри ва пойтахт вилоятининг йирик шаҳарлари аҳолисини қишин-ёзин сара мева ва сабзавот билан таъминлаш бўйича катта тажриба орттирган.

Хусусан, Зангиота, Қибрай, Янгийўл, Тошкент туманлари аҳолиси иссиқхоналарда помидор, бодринг, лимон ва хилма-хил кўкатларни етиштиришнинг ҳақиқий устаси бўлиб танилган. Бу туманларнинг заҳматкаш деҳқонлари ҳар йили шаҳарликлар дастурхонига 145 минг тонна сабзавот, 15 минг тонна картошка, 17 минг тонна мева, 10 минг тонна узум етказиб бермоқда.

Бироқ бу 2,5 миллионлик пойтахт аҳолисининг ўсиб бораётган эҳтиёжларини таъминлаш учун етарли эмас.

Шуни ҳам очик айтиш керакки, сўнгги 4-5 йил давомида вилоятнинг Тошкент шаҳрига яқин бўлган

туманларида маълум миқдордаги ерлар Тошкент шаҳри ҳудудига кирди. Бундан ташқари, ушбу туманлардаги аҳолининг уй-жойга бўлган талабини қондириш учун томорқа ажратилиши натижасида анчагина ерлар қишлоқ хўжалиги оборотидан чиқиб кетди. Буларнинг барчасини тан оламиз.

Лекин, шу билан бирга, бу соҳани такомиллаштириш, унинг самарадорлиги ва ҳосилдорлигини ошириш, энг муҳими, етиштирилаётган маҳсулотни тежамкорлик билан ва оқилона қайта ишлашда, уни сифатли, замонавий талабларга жавоб берадиган ҳолда харидорларга, шу жумладан, чет мамлакат харидорларига таклиф қилишда ҳали кўпгина фойдаланилмаган имкониятлар борлигини ҳаммамиз яхши биламиз.

Республика Қишлоқ ва сув хўжалиги, Макроиқтисодиёт вазирликлари ҳамда "Ўзмева сабзавотузумсаноат" холдинги раҳбарлари вилоят ҳокимлиги билан биргаликда мева ва сабзавот етиштиришни кўпайтириш имкониятларини кўриб чиқишлари керак. Биз бу тўғрида улардан амалий таклифлар кутамиз.

Азиз дўстлар!

Истиклол йилларида Тошкент вилоятида иқтисодиётни ислоҳ қилиш борасида қилинган ишлар, тўпланган тажриба ҳақида кўп гапиришимиз мумкин. Лекин, менинг фикримча, бугун эришган ютуқларимизни эътироф этишдан кўра, кўпроқ мавжуд муаммоларни ҳал қилиш ҳақида ўйлаш керак.

Юқорида таъкидланганидек, вилоятда бой минерал хом ашё, энергетика ресурслари ва қишлоқ хўжалиги хомашёлари бор. Шу сабабли вилоят экспорт салоҳиятини ошириш, саноат маҳсулоти ишлаб чиқаришни кўпайтириш, йирик корхоналар имкониятларидан тўлиқ фойдаланиш бўйича қўшимча чоратадбирлар ишлаб чиқишимиз лозим.

Маълумки, Тошкент вилоятида собиқ марказ манфаатларидан келиб чиққан ҳолда қурилган айрим йи-

рик корхоналар бизнинг саноат тизимимиз билан узвий боғланмаган эди. Айнан шу корхоналарнинг янги иқтисодий шароитга мослашуви анча қийин кечмоқда. Улар ишлаб чиқараётган маҳсулотлар на ички, на ташқи бозорда ўз харидорини топяпти.

Натижада жорий йилнинг 11 ойида республика-мизнинг йирик индустриал марказлари ҳисобланган Олмалиқ ва Чирчиқ шаҳарларида ўтган йилнинг шу даврига нисбатан саноат маҳсулоти ишлаб чиқариш камайди.

Вилоят саноат корхоналарида ишлаб чиқариш қувватларидан фойдаланиш атиги 56 фоизни ташкил этаётгани барчамизни ташвишга соладиган ҳолдир. Машинасозлик мажмуида эса айрим маҳсулотлар ишлаб чиқариш қувватларидан фойдаланиш даражаси 20 фоизга ҳам етмайди.

Бундай вазиятнинг асосий сабабларидан бири корхоналарда фойдаланилаётган машина ва асбоб-ускуналар, технологик линияларнинг 50-60 фоизи эскириб қолганлиги билан боғлиқ. Табиийки, бундай ишлаб чиқариш воситалари билан замонавий, сифатли, бозорталаб маҳсулотлар тайёрлаш мумкин эмас.

Муаммонинг ечими битта: ушбу корхоналарнинг ишлаб чиқаришга мўлжалланган маҳсулотини танқидий баҳолаш, уларнинг харидори топилмайдиган бўлса, ишлаб чиқариш қувватларини мутлақо янги харидоргир маҳсулот чиқаришга мослаштириш зарур. Бу масаланинг энг муҳим ечими — хорижий сармоядорлар ва шерикларни топиб, уларни барча йўллар билан ҳамкорликка жалб қилиш, ўзаро манфаатли алоқа боғлашдан иборат.

Шундай таклифлар асосида вилоят бўйича 2005 йилгача белгиланган махсус дастур тузиш керак, деб ўйлайман.

**Яна бир масала** — вилоятдаги экология муаммоси ҳақида тўхталиб ўтиш шарт, деб ўйлайман. Олмалиқ, Ангрен, Оҳангарон, Чирчиқ ва Бекобод шаҳарларида ҳавонинг ифлосланиш даражаси меъёр-

дан юқори. Воҳанинг асосий сув артерияларидан бири бўлган Чирчиқ дарёси корхона ва хонадонларнинг чиқинди сувлари билан ифлосланиб бораётгани ғоят ачинарлидир. Ўзингиз айтинг, биродарлар, ҳаёт манбаи бўлган, ҳар томчи суви олтинга тенг Чирчиқдек дарёга бундай муносабатда бўлиш ношукурлик, гуноҳи азим эмасми?

Республика ҳукумати 2005 йилгача бўлган даврда атроф-муҳит муҳофазаси бўйича Миллий дастур қабул қилганидан хабарингиз бор. Унда вилоят экологик муаммоларини ҳал қилиш йўллари ҳам аниқ кўрсатиб берилган.

Вилоят раҳбарияти ва жамоатчилик ушбу дастурнинг ижроси устидан қатъий назорат ўрнатиши керак. Айни пайтда, атроф-муҳит ва оқар сувларни ифлос қилганлик учун жавобгарликни ошириш, қонунни бузаётган корхоналар раҳбарларига нисбатан қаттиқ чоралар кўриш лозим.

Ҳурматли дўстлар!

Бугунги кунда юртимизда олиб борилаётган ислоҳотларнинг пировард натижаси барчамизнинг дунёқарашимиз, тафаккуримизнинг нақадар кенглиги ва замон талабларига жавоб бераётганига, тўрачилик, лоқайдлик, таъмагирлик, боқимандалик каби иллатлардан қанчалик тез халос бўлишимизга боғлиқ бўлиб турибди.

Тафаккуримизнинг ўзгариши ҳақида кўп гапиримиз. Лекин шу тафаккурнинг юксалиши одамларнинг турмуш шароитини ўзгартириш, уларнинг ҳаёт даражасини ошириш, кундалик муаммоларини ечиш, дардига малҳам бўлиш билан нақадар чамбарчас боғланганига камдан-кам эътибор берамиз.

Яна ва яна бир бор такроран айтмоқчиман ва шунга эътиборингизни жалб қилмоқчиман. Бугунги кунда бизнинг энг муҳим, ҳал қилувчи вазифамиз — аҳолининг реал даромадларини кўпайтириш, ҳар бир оиланинг муносиб ҳаёт кечириши учун зарур шарт-шароит яратиб беришдан иборат.

Эътибор берган бўлсангиз керак, менинг сайлов-олди дастуримда биринчи ва бугунги кунда энг долзарб вазифамиз деб қўйилган масала — яқин беш йил давомида ишчиларимизнинг иш ҳақини уч ярим баробар ошириш, аҳоли жон бошига тўғри келадиган ўртача даромадни тахминан икки марта кўпайтириш кўзда тутилган.

Одамларнинг ҳаётини яхшилаш мақсадида вилоят бўйича кейинги йилларда 95 мингдан зиёд оилага якка тартибда уй-жой қуриш учун 22 минг гектарга яқин ер берилгани, умумий майдони 3 миллион квадрат метрдан ортиқ янги квартиралар қурилиб, 39 минг оила уйли-жойли бўлгани бу борадаги ишларнинг амалий кўринишидир.

Аҳолининг даромади ошиб бораётганини сўнги йилларда вилоятдаги шахсий енгил автомобиллар сони 41 мингтага кўпайгани ҳам кўрсатиб турибди. Вилоят бўйича ҳар минг кишига 55 тадан шахсий автомобиль тўғри келиши ҳам аҳоли турмуш даражасининг ўзига хос кўрсаткичидир, деб баҳолаш мумкин.

Кейинги йилларда вилоятда аҳолини табиий газ ва тоза ичимлик суви билан таъминлаш борасида сезиларли ишлар амалга оширилди. Хусусан, 5 минг километрдан ортиқ табиий газ ва минг километрдан ортиқ ичимлик суви қувурлари фойдаланишга топширилди. Шу йиллар мобайнида аҳолини газ билан таъминлаш даражаси 52 фоиздан 79 фоизга, сув билан таъминлаш эса 75 фоиздан 90 фоизга етди. 2005 йилгача яна 4 минг 200 километр табиий газ, 800 километрдан зиёд ичимлик суви қувурлари тортиш кўзда тутилган.

Шу билан бирга, ҳали табиий газ ва тоза ичимлик суви етиб бормаган аҳоли пунктлари ҳам бор. Албатта, олис тоғ қишлоқларига қувур тортиб, газ ва сув етказиб бериш осон эмас. Буни тушуниш, англаш мумкин.

Лекин ҳозирча энергиянинг бошқа манбаларидан фойдаланиш, аҳолини етарли кўмир ва суюлтирил-

ган газ билан таъминлаш мумкин-ку! Бунинг учун барча имкониятлар бор. Фақат маҳаллий ҳокимият раҳбарлари бу масала билан жиддий шуғулланишлари керак.

Ҳурматли биродарлар!

Мамлакатимиздаги энг муҳим масала — аҳолини иш билан таъминлаш масаласидир. Ҳар бир ишсиз фуқаро нафақат ўз оиласи, балки давлат, жамият учун бир муаммо демақдир. Ишсизлик масаласини ҳал этиш биринчи гада мамлакат осойишталигига дахлдор масала, деб қаралиши шарт.

Шу мақсадда Тошкент вилоятида аҳолини иш билан таъминлаш, уларни янги касб-ҳунарларга ўргатиш борасида муайян тадбирлар амалга оширилмоқда. Янги иш жойлари ташкил қилиш дастури ишлаб чиқилиб, жорий йилнинг 11 ойида 28 мингдан ортиқ янги иш ўринлари барпо этилди.

Лекин шуни тан олишимиз керакки, бу муаммони ечишда амалга оширилаётган ишлар бизни қониқтирмайди.

Энг ачинарли томони, қишлоқ жойларида аҳолига маиший хизмат кўрсатиш тизимини, кичик ва ўрта тадбиркорликни ривожлантириш, шунинг ҳисобидан бўш ишчи кучларини иш билан банд қилиш масаласи талаб даражасида, деб бўлмайди.

Вилоятда 2005 йилгача белгиланган 155 мингдан зиёд янги иш ўринлари яратиш мақсадига эришиш учун ҳали кўп-кўп ишларни қилишимиз зарур.

Азиз дўстлар!

Аҳолининг кам таъминланган қисмини ижтимоий ҳимоялаш Ўзбекистонда бозор иқтисодиётига ўтиш ва жамиятни ислоҳ қилиш сиёсатининг беш тамойилидан биридир.

Шу йилнинг ўзида кам таъминланган оилаларни ижтимоий ҳимоялаш мақсадида вилоятда 2 миллиард 400 миллион сўмдан зиёд маблағ сарфлангани ҳам ана шундан далолат беради.



Ҳурматли жамоа!

Бугун босиб ўтган йўлимиз, бошимиздан кечирган йиллар ва дамларни бир-бир кўз ўнгимиздан ўтказар эканмиз, қўлга киритган ютуқларимизда мана шу залда ўтирган кексалар, мамлакатимиздаги барча фахрийлар, жумладан, Тошкент вилояти фахрийларининг беқиёс ҳиссаси борлиги маълум бўлади. Фурсатдан фойдаланиб, уларнинг барчасига алоҳида ҳурмат-эҳтиромимни билдирмоқчиман.

Вилоятда 290 мингдан зиёд пенсионер ва Иккинчи жаҳон уруши қатнашчиси бўлиб, уларга нафақалар ўз вақтида тўланмоқда. Айни пайтда, ёлғиз қариялар, боқувчисини йўқотган оилалар ва ногиронларга ҳомийлар ҳисобидан ҳам йил давомида 67 миллион сўм қўшимча ижтимоий ёрдам уюштирилгани эътиборга сазовор.

Хабарингиз бор, яқинда Вазирлар Маҳкамаси 2005 йилгача бўлган даврда ёлғиз кексаларни, пенсионер ва ногиронларни ижтимоий ҳимоя қилишни кучайтиришга қаратилган чора-тадбирлар тўғрисида Дастур қабул қилди.

Унда ҳар бир туманда бундай кексалар учун дам олиш ва соғломлаштириш марказлари ташкил этиш, уларга жамоат ташкилотлари, маҳалла фаоллари эътиборини қаратиш, электр энергияси, газ, квартира тўловлари, транспортда юриш, дори-дармонлар билан таъминлашда енгилликлар бериш кўзда тутилган.

Муҳтарам ватандошлар!

Биз эзгу ният билан 2000 йилни Соғлом авлод йили деб эълон қилдик. Соғлом авлодни тарбиялаш — буюк давлат пойдеворини, фаровон ҳаёт асосини қуриш, демакдир.

Ҳозирги вақтда вилоятда 102 та касалхона, 350 дан ортиқ поликлиника, 167 та қишлоқ врачлик амбулаторияси, 60 дан ортиқ дам олиш масканлари фаолият кўрсатаётгани бу борадаги жиддий ишлардан гувоҳлик беради.

Сўнги йилларда 6 ярим миллиард сўмдан зиёд маблағ сарфланиб, 14 та касалхона, 34 та қишлоқ врачлик пункти, 30 та қишлоқ врачлик амбулаторияси, 2 та дам олиш маскани қуриб, фойдаланишга топширилди.

Соғлиқни сақлаш муассасаларини малакали мутахассислар, замонавий тиббий асбоб-ускуналар билан таъминлаш яхшиланди.

Табиийки, Соғлом авлод йили муносабати билан бу соҳага эътибор янада кучаяди. 2005 йилгача вилоятда яна 60 та қишлоқ врачлик пункти қурилади. Бунинг учун 3 миллиард 200 миллион сўм маблағ сарфланиши кўзда тутилмоқда.

Азиз дўстлар!

Вилоятда ҳар йили ўртача 35 минг чақалоқ дунёга келмоқда. Биз бугун ёшларимиз тимсолида бутун миллат ва мамлакатимиз келажагини кўраимиз.

Шу нуқтаи назардан қараганда, вилоятда мустақиллик йилларида 73 та болалар боғчаси, 67 та янги мактаб биноси бунёд этилгани алоҳида аҳамиятга эга.

Бу йил Янгийўл шаҳрида 750 ўқувчига мўлжаллаб очилган замонавий академик лицей ва 7 та касб-ҳунар коллежи қурилиши учун 3 миллиард 145 миллион сўмлик маблағ сарфланди. 2005 йилгача вилоятда жами 9 та академик лицей, 146 та касб-ҳунар коллежи барпо этилади.

Кейинги йилларда "Умид" жамғармаси ёшларимизнинг билими ва истеъдодини энг юксак халқаро талаблар асосида баҳолайдиган бир мезон бўлиб қолди. Бу жамғарма орқали чет эллардаги нуфузли университетларда билим олиш ҳуқуқини қўлга киритган ёшлар орасида Тошкент вилоятидан 45 нафар фарзандимиз борлиги ҳаммамизни қувонтиради.

Биз кейинги йилларда жисмоний тарбия ва спорт ривожига нақадар катта эътибор бераётганимизни яхши биласизлар.

Бу йил, айниқса, вилоят футбол ишқибозлари учун қувончли бўлди. "Дўстлик" жамоаси мамлакат чем-

пиони деган шарафли унвонни қўлга киритди. Шунингдек, келгуси мавсумдан вилоятнинг 4 та футбол жамоаси олий лигада иштирок этиш имкониятига эга бўлгани ҳам бу ерда спортнинг мазкур турига жиддий эътибор берилаётганини кўрсатади.

Шу йилнинг ўзида биргина Тошкент вилояти спортчилари жаҳон чемпионатларида 2 та олтин, 4 та кумуш, 25 та бронза, Осиё чемпионатларида эса 5 та олтин, 21 та кумуш, 4 та бронза медалларини қўлга киритгани бунинг яна бир тасдиғи эмасми, азиз дўстлар?

Мен жаҳон чемпионлари Аъзам Абдумавлонов, Леонид Ли, Осиё чемпиони Рустам Саидов каби азамат спортчиларимиз номини алоҳида тилга олиб, уларнинг барчасини бағримга босиб, самимий қувончимни билдирмоқчиман.

Шу ўринда бир нарсани алоҳида таъкидлаб ўтиш жоиз, деб ўйлайман. Албатта, турли спорт турлари бўйича жаҳон, олимпия чемпионлари чиқиб, Ватанимиз довуғини дунёга тараннум этаётгани, ўйлайманки, мана шундай эришилган ибратли ютуқларимиз олдимизда турган муҳим масалани, яъни спортни оммалаштириш, айниқса, ёшларни жисмоний тарбияга кенг жалб этишдек вазифани ечишга пойдевор бўлади.

Азиз юртдошлар!

Мустақиллик йилларида ота-боболаримиздан қолган сахийлик, саховат каби фазилатлар ҳам ҳаётимизга тобора чуқур кириб бормоқда. Қибрай туманида ҳашар йўли билан кексалар оромгоҳи, бошқа бир қанча туманларда эса мактаблар қурилгани, айниқса, ибратлидир.

Зангиота туманидаги Назарбек маҳалла қўмитаси раиси Хайрулла Саъдуллаев ўз маблағи ҳисобидан кўркам гузар қуриб бергани, ҳозирги кунда бу тиниб-тинчимас инсон маҳаллада спорт майдони қуришга бош-қош бўлаётгани барчамизни қувонтиради.

Ёки Оққўрғон туманидаги "Ўзбекистон" жамоа хўжалиги аъзолари ўрта ва олий ўқув юртларида таълим олаётган фарзандларига махсус стипендия белгилаб, бу мақсад учун 2 миллион сўм маблағ ажратгани ҳам эътиборга молик. Мен бу инсонларга ташаккур айтиб, умрингиздан барака топинг, демоқчиман. **Ана шундай саховатли одамларимиз бор экан, юртимизда меҳр-оқибат туйғулари янада кучайиши шубҳасиз.**

Ҳурматли дўстлар!

Ҳар қандай мамлакатнинг тараққиёти ва дунёдаги обрў-эътибори, аввало, шу эл-юртда қарор топаётган тинчлик-осойишталикка, шу ерда яшайдиган барча миллат ва элатларнинг тотувлигига боғлиқ.

Шу маънода, биз, энг катта бойлигимиз — бу мамлакатимиздаги тинчлик, миллатлар ва фуқаролар тотувлигидир, деб доимо фахру ғурур билан такрорлаймиз.

Тошкент вилоятида қарор топган миллатлараро дўстлик ҳақида гапирганда, ҳалол ва фидокорона меҳнати билан обрў-эътибор қозонган Олмалик кон-металлургия комбинатининг бош директори, рус Виталий Николаевич Сигедин, шу комбинатнинг экскаваторчиси, Ўзбекистон Қаҳрамони, ўзбек Жонсаид Турсунов, вилоят Бандлик хизматининг бошлиғи, республика қозоқ миллий маданият марказининг раҳбари Турсунмат Холбоев, Қуйи Чирчиқ туманидаги Тошовул жамоа хўжалиги бошқаруви раиси, корейс Александр Сергеевич Ким, Ангрэн картон-қоғоз акционерлик компаниясининг раиси, қрим-татар фарзанди Шевкет Асманов каби кўплаб инсонларнинг номлари ҳурмат билан тилга олинади.

Азиз биродарлар!

Маълумки, Тошкент вилояти мамлакатимизнинг чегара ҳудудларидан ҳисобланади. Вилоятнинг Тожикистон, Қирғизистон ва Қозоғистон билан чегарадош экани бу ерда яшайдиган аҳолига, энг аввало,

барча бўғинлардаги раҳбар ходимлар зиммасига алоҳида масъулият юклайди.

Хабарингиз бор, Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлиги ташкил этилган пайтда унга аъзо бўлган мамлакатлар ўртасидаги чегараларга том маънодаги давлат чегараси мақоми берилмаган эди. Иқтисодий ва маданий интеграцияни кучайтириш, одамларга қулайлик яратиш мақсадида шундай қарорга келинганини, ўйлайманки, ҳаммангиз яхши биласиз.

Лекин бугун ҳаёт олдимизга қўяётган вазифалар, дунёнинг катта сиёсати билан боғлиқ бўлган, нафақат мамлакатимиз, балки бугун минтақамизга жиддий хавф солаётган халқаро терроризм, диний экстремизм, наркобизнес, уюшган жиноятчилик каби хатарлар биздан қатъий чоралар кўришни, биринчи навбатда, сарҳадларимизни мустаҳкамлаш масаласига ниҳоятда жиддий эътибор беришни талаб қилмоқда.

Шу мақсадда мамлакатимизда махсус Чегара қўшинлари давлат қўмитаси тузилиб, бу муҳим масала юзасидан кўпгина чора-тадбирлар амалга оширилмоқда.

Яқинда Янгиободда рўй берган воқеалар хавфсизлик ва мудофаа масалалари доимо диққат марказимизда бўлиши зарурлигини яна бир бор исбот этди. Қуроли кучларимиз ва ҳуқуқ-тартиботни муҳофаза қилиш органларининг тезкор ҳаракатлари туфайли тинчлигимизни бузишга интиланган ёвуз террорчилар гуруҳи яксон қилинди.

Бугун мен сизларнинг ҳузурингизда бу борада чинакам қаҳрамонлик намунасини кўрсатган барча аскар ва офицерларимизга чин қалбимдан миннатдорлик билдираман. Шунингдек, **қуроли тўқнашувларда мардларча ҳалок бўлган ҳарбийларимиз ва фуқароларимизнинг оила аъзолари ва яқинларига яна бир бор ҳамдардлик изҳор этаман. Уларнинг номи ва жасорати ҳеч қачон унутилмайди.**

Шуни алоҳида таъкидламоқчиманки, биз Ватанимиз сарҳадларини бундан буён ҳам кўз қорачиғидай асраймиз. Қўшни мамлакатлардаги ифвогарлик ҳаракатларини бизнинг ҳудудимизда ҳам такрорлашга уринаётган кимсалар қаттиқ адашади. Бирорта ҳам босқинчи ёки террорчи элимиз осойишталигини бузолмайди. Бунга халқимизнинг, ҳамманинг ишончи комил бўлсин.

Айни пайтда, Янгиобод воқеалари бизни янада огоҳ бўлишга, ҳушёрликни асло йўқотмасликка даъват этади. Юрт осойишталигини, аҳоли тинчлигини сақлаш фақат қуроли кучлар ва ҳуқуқ-тартибот органларининг вазифаси эмас. Бу — ҳар биримизнинг муқаддас бурчимиз. Маҳалла посбонлари ва чегарачиларга ёрдам берувчи кўнгиллилар ишини янада фаоллаштириш, бу ишга кенг жамоатчиликни жалб этиш — энг долзарб масаладир.

Шу ўринда иқтисодий ҳаётимизга дахлдор бир масалага эътиборингизни қаратмоқчиман. Давлатимиз одамларимиз турмушини яхшилаш, уларни ижтимоий муҳофаза қилиш, зарур маҳсулотлар билан узлуксиз таъминлаш мақсадида тегишли ишларни амалга оширмақда.

Афсуски, айрим ўзимиздан чиққан, инсофини унутган "чаққон"лар ун, ёғ, шакар, гуруч, ёқилғи каби ҳаётий зарур маҳсулотларни ғайриқонуний равишда қўшни мамлакатларга олиб чиқиб кетишга уринмоқда. Сабаби эса аён: бу маҳсулотларнинг нархи у томонларда бир неча баробар қиммат.

Бундай нохуш ҳолатларнинг олдини олиш учун, халқимизнинг топгани ўзига буюриши учун нафақат милиция, божхона ходимлари, балки кенг жамоатчилик, ҳар биримиз жиддий курашмоғимиз керак.

Азиз дўстлар!

Хабарингиз бор, сайловолди учрашувлари муносабати билан мен республикамизнинг барча вилоятларида бўлиб, юртдошларимизнинг амалга ошира-

ётган ишлари, эзгу ниятлари, ўй-фикрлари, уларни қийнаб турган муаммолар билан танишдим.

Бу учрашувлар чоғида шу нарсага яна бир бор амин бўлдимки, Ўзбекистон халқи — бугун онгу шуури, дунёқараши, тафаккури бутунлай ўзгарган халқ. У тобелиқдан, фикрий қарамликдан, боқимандаликдан халос бўлиб, эртанги кунга, ёруғ келажакка ишонч билан қадам қўймоқда.

Ана шундай интилиш, ана шундай азму шижоатни бугун сизнинг сиймонгизда, Тошкент вилояти аҳлида ҳам кўриб, сезиб турганимдан ниҳоятда мамнунман.

Тошкент вилоятининг меҳнатқаш, мард, танти халқи — мўъжизалар яратишга қодир, ўзининг нияти холислиги, дили поклиги, аҳиллиги, ташаббускор ва тадбиркорлиги билан иззат-ҳурмат, эътибор қозониб келаётган халқ. Бундай фазилатларга эга инсонларни Яратганнинг ўзи ҳамиша қўллаб-қувватлайди.

Барчангизга яна бир бор ўзимнинг самимий иззат-ҳурматимни билдириб, сизлар орқали бутун вилоят халқини келаётган Янги йил билан табриклайман. Янги йил барчангизга, хонадонларингизга бахту саодат, файзу барака келтирсин, иқболингиз янада зиёда бўлсин!

*Тошкент вилояти сайловчилари вакиллари  
билан учрашувда сўзланган нутқ,  
1999 йил, 29 декабрь.*

## ПОЙТАХТИМИЗ — МУҚАДДАС ОСТОНАМИЗ

Ассалому алайкум, азиз ватандошлар!

Қадрли ҳамшаҳарлар!

Авваламбор, Янги йилнинг мана шу файзли, шукуҳли кунларида сизлар билан соғ-омон дийдор кўришиб турганимдан хурсанд бўлганимни изҳор этмоқчиман, барчангизга самимий ҳурматимни билдирмоқчиман. Тошкентимиз, унинг ҳаётимиздаги ўрни, аҳамияти, нуфузи барчамизга маълум.

Тошкент — Шарқ дарвозаси, деб ном олган, улкан сиёсий, иқтисодий, маънавий мавқега эга бўлган, фан, маданият, ижод, илм-зиё салоҳияти юксак раванқ топган, бутун жаҳон миқёсида тан олинган мамлакатимизнинг бош шаҳридир.

Барчамизга қадрдон бўлган бу азим, гўзал ва бетакрор шаҳар нафақат мустақил давлатимизнинг пойтахти, балки юртимизнинг қиёфасини белгилайдиган, серқуёш диёримизнинг бутун кўрку тароватини ўзида намоён этадиган Ватанимиз остонасидир.

Остона, таъбир жоиз бўлса, ер юзининг турли бурчакларидан ташриф буюрган одамлар илк бор қадам қўядиган, унинг жамолига қараб бутун мамлакатга баҳо берадиган, шу эл-юртнинг эзгу-интилишларини, эртанги куни, келажаги қандай бўлишини ифодалайдиган муқаддас маскандир.

Остона — ҳар қайси хонадон, шаҳар, мамлакатнинг, керак бўлса, миллатнинг шаъни, ор-номуси ва гуруридир. Шунинг учун ҳам ўзлигини таниган халқ



уни Ватанимнинг юраги, дея ҳимоя қилади, қабих ниятли кимсаларни, ёвуз кучларни ҳеч қачон унга яқин йўлатмайди.

Барчамиз, бутун Ўзбекистон аҳли Ватан остонасини янада обод қилиш билан бирга, аввало, уни эл-юртимиз эришган марралар, ютуқларнинг ёрқин тимсоли, кўзгуси, деб қабул қиламиз, фахрланамиз.

Азиз дўстлар!

Бир нарсани ҳаммамиз яхши англаймиз. Тошкент тасодифан пойтахт бўлган эмас. Ўзининг кўп минг йиллик тарихи давомида Буюк ипак йўлидаги бу шаҳар коммуникация жиҳатидан Мағрибу Машриқни, жануб ва шимолни том маънода боғловчи муҳим манзил, Турон, Туркистон, Ўрта Осиё заминидаги буюк марказ сифатида маълум ва машҳурдир.

Тошкент 2000 йилдан зиёд узоқ тарихга эга. Бу шаҳар номи эрамиздан олдинги V асрга оид қадимги Хитой ёзма манбаларида, "Авесто"да, Фирдавсийнинг "Шоҳнома" ва Берунийнинг "Ҳиндистон" асарларида "Чоч", "Шош", Ўрта асрларда эса "Шошкент", "Бинкат" каби шаклларда зикр этилган. Лўнда қилиб айтганда, ўтроқ халқ маданияти шаклланган даврлардан буён бу шаҳар бутун дунёнинг эътиборини ўзига тортиб келади.

Тошкентнинг ўзига хос фазилатларидан бири шуки, бу шаҳарда қадим-қадимдан иймон-эътиқод, маънавият борасида ибрат бўлган кўплаб буюк зотлар ўтган.

Бу муқаддас замин Қафғол Шоший, Шайх Хованди Тоҳур (Шайхонтоҳур), Шайх Зайниддин бобо, Хўжа Аламбардор, Иброҳим ота, Қўйлиқ ота каби азиз-авлиёлар ва исломий алломаларни вояга етказгани билан ҳам улуғдир. Бу зоти шарифларнинг мақбаралари бугунги кунда ҳам халқимизнинг, барча мўмин-мусулмонларнинг табаррук зиёратгоҳи бўлиб келаётгани уларга бўлган катта ҳурмат-эҳтиромдан далолат беради.

Бу азим шаҳарда ўтмиш фан ва маданиятимизнинг мумтоз вакиллари Бадриддин Чочий, Зайниддин Восифий, Шарофиддин ибн Юсуф Илоқий, Исҳоқ ибн Иброҳим аш-Шоший, Мирзо Муҳаммад Ҳайдар, жадиличлик ҳаракатининг Тошкентдаги атоқли намояндалари Абдулла Авлоний, Мунаввар қори, Абдулла Қодирий, бизга замондош бўлган буюк адиб ва санъаткорлар Мулла Тўйчи Тошмуҳамедов, Фафур Фулом, Ойбек, Мақсуд Шайхзода, Зулфия, Юнус Ражабий, Маннон Уйғур, Аброр Ҳидоятлов, Шукур Бурҳонов, Карим Зокиров, Лутфихоним Саримсоқова, Манзура Ҳамидова, Ботир Зокиров каби кўп-кўп халқимиз маънавиятига салмоқли ҳисса қўшган улуғ инсонлар камол топган.

Муҳтарам биродарлар!

Тошкентимиз тимсолида жафокаш халқимизнинг озодлик йўлидаги асрий интилишлари, эзгу орзу армонлари ўзининг ўчмас ифодасини топганини алоҳида таъкидлаш керак. Қадим Турон, Туркистоннинг тақдирида нимаики юз берган бўлса, бу жараёнлар кўҳна шаҳримиз қисматида бутун мураккаблиги билан акс этган, десак, ҳеч қандай хато бўлмайди.

Тошкент бошига не-не синовлар, кулфатлар тушмади. У араб истилоси бўладими, мўғул босқини, шимолдан келган ғанимлар тажовузи бўладими — барчасига қарши мардона курашди. XIX асрнинг иккинчи ярмида чор Россияси ҳужумига ҳам биринчи бўлиб кўксини қалқон қилган ҳам, жабрини тортган ҳам мана шу Тошкентимиз ва унинг мард ва жасур халқи бўлди.

Қисмати нечоғли оғир бўлмасин, бу шаҳар доимо зулм ва истибдодга қарши курашнинг, миллий-озодлик ҳаракатининг бешиги бўлиб келди. Бу ҳақда гапирганда, биргина 1916 йилги Тошкент қўзғолонининг Ватанимиз тарихидаги аҳамиятини эслаб ўтиш кифоя, деб ўйлайман.

Иккинчи жаҳон уруши йилларида Тошкент бутун Ўзбекистон каби фронт ортидаги таянч нуқталаридан бирига айланди. Бу ерда мудофаа мақсадида ўқ-дори, қурол-яров, самолётлар ишлаб чиқарилди. Танклар таъмирланди.

Тошкентликлар жанггоҳларда қаҳрамонлик намуналарини кўрсатибгина қолмай, фронт учун озиқ-овқат, кийим-кечак етказиб берди. Энг муҳими, Тошкент бутун юртимиз каби қанчадан-қанча уруш жабрини тортган одамларга, етим-есир, бева-бечораларга бошпана бўлгани, уларни ўз бағрига олганини унутиб бўладими?

Қадрли дўстлар!

Тошкент шахрининг иқтисодий салоҳияти ҳақида гапирганда, унинг ривожланган саноати мамлакатимиз равнақининг таянч устунларидан бири, деб айтсак, муболаға бўлмайди. Бугунги кунда мамлакатимиз ялпи ички маҳсулотининг 16 фоизи, саноат маҳсулотининг 20 фоизи, ташқи савдо айланмасининг салкам 30 фоизи шаҳар ҳиссасига тўғри келади. Бу ердаги мавжуд 2 минг 350 та корхонанинг қарийб 90 фоизи нодавлат секторига тўғри келиши иқтисодий эркинлаштириш борасидаги ишларимизнинг амалий натижасидир.

Шаҳар саноатида юқори технологик жиҳозлар билан таъминланган тармоқлар ва корхоналар етакчи ўрин эгаллайди. Айниқса, электроника, самолётсозлик ва машинасозлик соҳалари юқори технологиялар асосида яхши ривожланган. Замонавий технологик линиялар билан жиҳозланган кўплаб енгил ва озиқ-овқат саноати корхоналарида сифатли, харидоргир маҳсулотлар ишлаб чиқариш йўлга қўйилган.

Кўп йиллар давомида мамлакатимиз салоҳиятига катта ҳисса қўшиб келаётган йирик корхоналар қаторида бугунги кунда чет эл сармояси ва илғор технологиялар асосида жиҳозланган янги-янги ишлаб чиқариш иншоотлари қад ростламоқда.

Бугун 60 дан зиёд хорижий давлат компания ва фирмалари Тошкент билан мустаҳкам ҳамкорлик алоқаларини боғлаган. Бу чет элик сармоядорларнинг бизга бўлган ишончидан далолат беради.

Ҳозирги кунда АҚШ, Жанубий Корея, Япония, Германия, Франция, Италия, Туркия ва бошқа кўпгина давлатлар билан ҳамкорликда барпо этилган "Ўзкейстрактор", "Ўзсматана", "ЎзБАТ", "Кока-кола", "Спектр", "Ўзтексано", "ЎзДЭУ электроникс", "ЎзСамсунг электроникс" каби корхоналар сифатли маҳсулотлар ишлаб чиқариш билан мамлакатимиз салоҳиятини ошириш, иқтисодиётимизни ривожлантиришга хизмат қилмоқда.

Яқинда уларнинг сафига яна бир йирик тўқимачилик мажмуи — Жанубий Корея билан ҳамкорликда Кўкчада бунёд этилган "Кабул — Ўзбек Компани" қўшма корхонаси қўшилди. Бу корхонанинг ўзига хос жиҳати шундаки, ишлаб чиқарилаётган маҳсулот рақобатга бардошли бўлиб, унинг 90 фоизи хорижий давлатларга сотилади.

Қурилиш соҳасида бўлаётган ўзгаришлар, янги замонавий қурилиш ва пардоз материалларини чиқарадиган корхоналар шахримизнинг бугунги қиёфасини ўзгартираётган, пойтахтимизнинг кундан-кунга гўзал бўлишига ҳисса қўшаётган бунёдкорлик ишларимизга суянч ва таянч бўлмоқда.

Пойтахтимиздаги саноат корхоналари бир йилда 570 миллион АҚШ доллари миқдорида маҳсулот экспорт қилаётганлигини эътиборга олсак, кейинги йилларда пойтахтимизнинг ишлаб чиқариш ва иқтисодий салоҳияти қанчалик юксалганини тасаввур қилиш қийин эмас.

Ҳурматли дўстлар!

Тошкент жаҳон ҳамжамиятида юксак мавқе қозонган Ватанимизнинг маъмурий маркази сифатида бугунги кунда барча бошқарув тизимларини ўз қучоғига олган.

Бу ерда Бирлашган Миллатлар Ташкилоти ваколатхонаси, 40 дан зиёд давлат элчихоналари, Халқаро валюта жамғармаси, Жаҳон банки, Европа тикланиш ва тараққиёт банки, Осиё тараққиёт банкининг ваколатхоналари, ЮНЕСКО, ЮНИСЕФ каби нуфузли халқаро ташкилотлар, кўпгина тараққий топган давлатларнинг йирик банк, жамғарма, молия тизимлари ва бўлимлари фаолият кўрсатаётгани Ўзбекистоннинг дунё миқёсида эътироф этилаётганидан далолатдир.

Мамлакатимизнинг халқаро нуфузи ҳақида гап кетганда, дунё сиёсат оламида "Тошкент руҳи", "Тошкент Декларацияси" деган тушунчалар тилга олинади. Бу атамалар "Ўзбек модели" деган машҳур тушунча билан уйғунлашиб, бугун мамлакатимиз ва миллатимиз шаъни, халқаро обрў-эътиборини юксалтирмоқда.

Маълумки, Афғонистон муаммосини тинч йўл билан ҳал этиш бўйича пойтахтимизда бўлиб ўтган "6 + 2" гуруҳининг олий даражадаги учрашувида "Тошкент Декларацияси" қабул қилинган эди.

Яқинда Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош ассамблеяси томонидан бу тарихий ҳужжатга инсоният тақдирини ва келажагига дахлдор бўлган муҳим сиёсий ҳужжат мақоми берилгани бунинг яна бир тасдиғидир.

Бирлашган Миллатлар Ташкилоти пойтахтимизни "Тинчлик элчиси" деган шарафли унвонга муносиб кўргани ҳам Тошкентнинг ҳозирги дунё сиёсатининг марказларидан бирига айланиб бораётганидан далолат беради.

Муҳтарам биродарлар!

Мен пойтахтимизнинг илм-фан, маданият ривожига қўшаётган ҳиссасини инобатга олиб, Тошкентни маърифат-маънавият ўчоғи, десам, шу билан бугун эл-юртимиз фикрини ифодалаган бўлар эдим.

Қадим-қадим замонлардан бу ерда улуғ аждодларимиз инсоният тафаккури хазинасига муносиб ҳисса қўшганлар. Айниқса, кейинги икки асрда Тошкент ҳақиқий илму фан марказига айланди. Нечанеча олимлар авлодининг изланиш ва илмий кашфиётлари айнан мана шу заминда туғилиб, уларнинг номини, халқимиз обрў-эътиборини юксалтиришга хизмат қилди.

Ўзбекистон Фанлар академиясининг биринчи президенти Қори Ниёзий, Ҳабиб Абдуллаев, Обид Содиқов, Саъди Сирожиддинов, Восил Қобулов, Галина Пугаченкова, Восит Воҳидов, Яҳё Фуломов сингари дунё таниган юзлаб олимларимизнинг номларини халқимиз доимо ҳурмат билан тилга олади.

Истиқлол йилларида пойтахтимизнинг маданий-маърифий ва илмий салоҳияти янада ошди. Жамиятимиз тараққиётининг ҳозирги босқичи талабларидан келиб чиқиб, бу ерда Давлат ва жамият қурилиши академияси, Бадий академия, Ўзбекистон Қуроли кучлари академияси, Ўзбекистон Ички ишлар академияси, Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети, Жаҳон тиллари университети, Ҳуқуқшунослик институти, Ислом университети, Миллий рассомчилик ва дизайн институти каби бир қатор олий ўқув юртлари ташкил этдик.

Бу ерда ҳозирги кунда Ўзбекистон Фанлар академияси, фанимиз нуфузини белгиловчи Ядро физикаси институти, "Физика-Қуёш" илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси каби 42 та илмий-текшириш институти фаолият кўрсатаётгани мамлакатимиз халқ хўжалигини ривожлантиришда муҳим омил бўлмоқда.

Ҳар қайси давлатнинг тараққиёти, куч-қудрати унда олий таълим тизими нечоғли ривож топгани билан боғлиқдир. Олдимизга қўйган улуғвор мақсадларимизга эришишда юксак малакали мутахассис кадрлар ҳал қилувчи аҳамиятга эга эканини ҳаммангиз яхши биласиз.

Ҳозир Тошкент шаҳридаги 6 та университет ва 23 та институтда республикамизнинг барча вилоятларидан келган 90 мингдан зиёд ўқил-қизларимиз таълим олмоқда. Бу мамлакатимиздаги талаба-ёшларнинг 50 фоизини ташкил этишини инобатга олсак, Тошкентни ҳеч иккиланмай талабалар маркази, деб аташ мумкин.

Шу ўринда нафақат республикамиз, балки Марказий Осиё минтақасида кадрлар тайёрлаш ишига улкан ҳисса қўшган Тошкент давлат университети тўғрисида тўхталиб ўтиш жоиз, деб биламан.

Яқин қўшниларимиз Қозоғистон, Қирғизистон, Тожикистон, Туркманистонда дастлабки университетлар ташкил этилишида таянч вазифасини ўтагани, дунёнинг турли мамлакатларидан келган ёшлар бу ерда таълим олгани бу табаррук даргоҳнинг юксак илмий имкониятидан далолат беради.

Шу муносабат билан сизларнинг диққатингизни тарихий адолатни тиклаш билан боғлиқ бир масалага қаратмоқчиман. Яқингача шу университетнинг ташкил этилиши ҳам ўзингизга маълум бўлган "дохий улуф Ленин" номи билан боғлаб келинди.

Ҳолбуки, яқинда аниқланган тарихий манбалар асосида барчамиз учун аён бўлган бир ҳақиқатни қайд этишимиз зарур. Тошкент университети 1920 йилда Россиядан келган "большевоёлар" вакиллари томонидан эмас, балки 1918 йилда фидойи маърифатпарвар Мунавварқори Абдурашидхонов ташаббуси билан Туркистон халқ миллий дорилфунуни сифатида фаолият бошлаган.

Бу ҳақиқатни бутун жамиятимиз, айниқса ёшларимиз билиши керак, деб ўйлайман. Бу тарихий воқеа университет пештоқиға алоҳида лавҳа қилиб ёзиб қўйишга муносиб.

Бугун мана шу фурсатдан фойдаланиб, сиз — азизлар ҳукмига бир таклифни ҳавола этмоқчиман.

Яъни Тошкент университетига Ўзбекистон Миллий университети номини беришни таклиф қиламан.

Ҳурматли ватандошлар!

Ҳеч шубҳасиз, миллат маънавиятининг юксалишида, миллий ғоя ва мафқуранинг шаклланишида, одамларимиз тафаккурининг янгилинишида, уларнинг ҳаётга муносабатини ўзгартиришда ижод аҳлининг хизмати беқиёсдир. Айниқса, жамият янгилаётган ҳозирги шароитда эркин сўз, фикр ва озод инсон дунёқараши ўта муҳим аҳамият касб этади.

Истеъдод соҳиблари томонидан яратилаётган адабиёт, санъат ва рассомлик асарлари ўз мазмун-моҳияти жиҳатидан ана шу эзгу мақсадга хизмат қилмоғи даркор. Демокриманки, халқнинг ўзлигини англайтиш, ғурурини уйғотиш, одамлар қалбида олижаноб туйғуларни камол топтириш халқ севган маданият ва санъат арбобларининг муқаддас бурчидир.

Ўзингиз ўйланг, азиз биродарлар, мустабид тузум замонида қахрамон шоирларимиз Абдулла Ориповнинг "Ўзбекистон", Эркин Воҳидовнинг "Ўзбегим" шеърларини ўқиб, не-не қалблар ҳаяжонга тушмаган, ғурур ва ифтихор туйғулари билан тўлиб-тошмаган.

Ёки отахон адибимиз Саид Аҳмаднинг "Келинлар қўзғолони" асари олис Америкада намойиш этилиши ҳақиқий санъат намунаси ҳамма жойда бирдек қадрланишини кўрсатмайдими?

Ҳақиқатан ҳам, бу ўринда Тошкентимиз бағрида ўзининг Аллоҳ ато этган истеъдодини намоён қилиб, маданият, адабиёт ва санъат соҳасида нафақат Ўзбекистон, балки бутун дунёда шуҳрат қозонган юзлаб, минглаб азиз инсонларнинг номини фахр билан тилга олишимиз мумкин.

Мана шу фурсатдан фойдаланиб, шундай катта обрў топган маданият арбоблари, адабиёт ва санъат намояндаларига халқимиз номидан ҳурмат-эҳтиром



билдириб, уларнинг ижодига катта ютуқлар тилашга ижозат бергайсиз.

Дунёда ўзининг муносиб ўрнига, обрўйига эга бўлишни истаган ҳар қайси халқ, миллат, давлат маданият ва маънавият ривожига алоҳида эътибор беради. Бу борадаги саъй-ҳаракатларимизнинг натижасида мамлакатимиз вакиллари турли халқ-аро анжуманларда, кўрик-танловларда иштирок этиб, санъат мухлислари эътиборини қозонаётгани бизни қувонтиради, ғуруримизга ғурур қўшади.

Биргина мисол. Тошкентлик саккиз ёшли расм қизимиз Диёра Ҳасанованинг Америка Қўшма Штатларида ўтказилган "Болалар санъати — 2000 йилга" халқаро фестивалида у чизган расм фестивал эмблемаси этиб тасдиқлангани ва бош совринни қўлга киритгани, аввало унинг умидли иқтидор соҳибаси экани, қолаверса, санъатимиз ривожига кўрсатилган ғамхўрликнинг тасдиғи эмасми?

Кейинги йилларда санъаткорларга ижодий муҳит, қулай шарт-шароит яратиш учун "Ўзбектеатр", "Ўзбекнаво", "Ўзбекрақс" ижодий бирлашмалари тuzилди. Улар Тошкентда фаолият кўрсатаётган Алишер Навоий, Ҳамза, Муқимий, Аброр Ҳидоятлов, Ёш томошабинлар ва Рус драма театрлари билан биргаликда халқимизнинг маънавий камолотига салмоқли ҳисса қўшмоқда.

Фурсатдан фойдаланиб, кўнглимдаги бир гапни сиз — азизларга очиқ айтмоқчиман. Бизнинг фидойи маданиятимиз заҳматкашларидан қарзимиз кўп. Чунки ҳақиқий истеъдод ҳар куни туғилавермайди.

Шу боис улар давлатнинг, жамиятнинг доимий эътиборида бўлиши керак. Албатта, мамлакатимизнинг иқтисодий имкониятлари ортгани сари, бу борадаги муаммоларни ҳам босқичма-босқич ҳал этиш имкониятлари кўпаяди. Бу соҳа ҳамиша давлатимиз сиёсатининг марказида туради.

билдириб, уларнинг ижодига катта ютуқлар тилашга ижозат бергайсиз.

Дунёда ўзининг муносиб ўрнига, обрўйига эга бўлишни истаган ҳар қайси халқ, миллат, давлат маданият ва маънавият ривожига алоҳида эътибор беради. Бу борадаги саъй-ҳаракатларимизнинг натижасида мамлакатимиз вакиллари турли халқаро анжуманларда, кўрик-танловларда иштирок этиб, санъат мухлислари эътиборини қозонаётгани бизни қувонтиради, ғуруримизга ғурур қўшади.

Биргина мисол. Тошкентлик саккиз ёшли расом қизимиз Диёра Ҳасанованинг Америка Қўшма Штатларида ўтказилган "Болалар санъати — 2000 йилга" халқаро фестивалида у чизган расм фестивал эмблемаси этиб тасдиқлангани ва бош совринни қўлга киритгани, аввало унинг умидли иқтидор соҳибаси экани, қолаверса, санъатимиз ривожига кўрсатилган ғамхўрликнинг тасдиғи эмасми?

Кейинги йилларда санъаткорларга ижодий муҳит, қулай шарт-шароит яратиш учун "Ўзбектеатр", "Ўзбекнаво", "Ўзбекрақс" ижодий бирлашмалари тузилди. Улар Тошкентда фаолият кўрсатаётган Алишер Навоий, Ҳамза, Муқимий, Абдор Ҳидоят, Ёш томошабинлар ва Рус драма театрлари билан биргаликда халқимизнинг маънавий камолотига салмоқли ҳисса қўшмоқда.

Фурсатдан фойдаланиб, кўнглимдаги бир гапни сиз — азизларга очиқ айтмоқчиман. Бизнинг фидойи маданиятимиз заҳматкашларидан қарзимиз кўп. Чунки ҳақиқий истеъдод ҳар куни туғилавермайди.

Шу боис улар давлатнинг, жамиятнинг доимий эътиборида бўлиши керак. Албатта, мамлакатимизнинг иқтисодий имкониятлари ортгани сари, бу борадаги муаммоларни ҳам босқичма-босқич ҳал этиш имкониятлари кўпаяди. Бу соҳа ҳамиша давлатимиз сиёсатининг марказида туради.

билдириб, уларнинг ижодига катта ютуқлар тилашга ижозат бергайсиз.

Дунёда ўзининг муносиб ўрнига, обрўйига эга бўлишни истаган ҳар қайси халқ, миллат, давлат маданият ва маънавий ривожига алоҳида эътибор беради. Бу борадаги саъй-ҳаракатларимизнинг натижасида мамлакатимиз вакиллари турли халқ-аро анжуманларда, кўрик-танловларда иштирок этиб, санъат мухлислари эътиборини қозонаётгани бизни қувонтиради, ғуруримизга ғурур қўшади.

Биргина мисол. Тошкентлик саккиз ёшли расм қизимиз Диёра Ҳасанованинг Америка Қўшма Штатларида ўтказилган "Болалар санъати — 2000 йилга" халқаро фестивалида у чизган расм фестивал эмблемаси этиб тасдиқлангани ва бош совринни қўлга киритгани, аввало унинг умидли иқтидор соҳибаси экани, қолаверса, санъатимиз ривожига кўрсатилган ғамхўрликнинг тасдиғи эмасми?

Кейинги йилларда санъаткорларга ижодий муҳит, қулай шарт-шароит яратиш учун "Ўзбектеатр", "Ўзбекнаво", "Ўзбекрақс" ижодий бирлашмалари тuzилди. Улар Тошкентда фаолият кўрсатаётган Алишер Навоий, Ҳамза, Муқимий, Аброр Ҳидоятлов, Ёш томошабинлар ва Рус драма театрлари билан биргаликда халқимизнинг маънавий камолотига салмоқли ҳисса қўшмоқда.

Фурсатдан фойдаланиб, кўнглимдаги бир гапни сиз — азизларга очиқ айтмоқчиман. Бизнинг фидойи маданиятимиз заҳматкашларидан қарзимиз кўп. Чунки ҳақиқий истеъдод ҳар куни туғилавермайди.

Шу боис улар давлатнинг, жамиятнинг доимий эътиборида бўлиши керак. Албатта, мамлакатимизнинг иқтисодий имкониятлари ортгани сари, бу борадаги муаммоларни ҳам босқичма-босқич ҳал этиш имкониятлари кўпаяди. Бу соҳа ҳамиша давлатимиз сиёсатининг марказида туради.

билдириб, уларнинг ижодига катта ютуқлар тилашга ижозат бергайсиз.

Дунёда ўзининг муносиб ўрнига, обрўйига эга бўлишни истаган ҳар қайси халқ, миллат, давлат маданият ва маънавият ривожига алоҳида эътибор беради. Бу борадаги саъй-ҳаракатларимизнинг натижасида мамлакатимиз вакиллари турли халқ-аро анжуманларда, кўрик-танловларда иштирок этиб, санъат мухлислари эътиборини қозонаётгани бизни қувонтиради, ғуруримизга ғурур қўшади.

Биргина мисол. Тошкентлик саккиз ёшли расм қизимиз Диёра Ҳасанованинг Америка Қўшма Штатларида ўтказилган "Болалар санъати — 2000 йилга" халқаро фестивалида у чизган расм фестивал эмблемаси этиб тасдиқлангани ва бош совринни қўлга киритгани, аввало унинг умидли иқтидор соҳибаси экани, қолаверса, санъатимиз ривожига кўрсатилган ғамхўрликнинг тасдиғи эмасми?

Кейинги йилларда санъаткорларга ижодий муҳит, қулай шарт-шароит яратиш учун "Ўзбектеатр", "Ўзбекнаво", "Ўзбекрақс" ижодий бирлашмалари тузилди. Улар Тошкентда фаолият кўрсатаётган Алишер Навоий, Ҳамза, Муқимий, Аброр Ҳидоятлов, Ёш томошабинлар ва Рус драма театрлари билан биргаликда халқимизнинг маънавий камолотига салмоқли ҳисса қўшмоқда.

Фурсатдан фойдаланиб, кўнглимдаги бир гапни сиз — азизларга очиқ айтмоқчиман. Бизнинг фидойи маданиятимиз заҳматкашларидан қарзимиз кўп. Чунки ҳақиқий истеъдод ҳар куни туғилавермайди.

Шу боис улар давлатнинг, жамиятнинг доимий эътиборида бўлиши керак. Албатта, мамлакатимизнинг иқтисодий имкониятлари ортгани сари, бу борадаги муаммоларни ҳам босқичма-босқич ҳал этиш имкониятлари кўпаяди. Бу соҳа ҳамиша давлатимиз сиёсатининг марказида туради.



















Ҳурматли ватандошлар!

Мустақиллик йилларида Тошкент том маънода бунёдкорлик марказига айланди. Бу ерда ўзига хос меъморий мактаб яратилди, десак, ҳар томонлама тўғри бўлади.

Кейинги йилларда қад ростлаган муҳташам бинолар, барча қулайликларга эга бўлган бозорлар, кенг ва мустақкам кўприклар, кўкаламзор боғлару майдонлар шахримиз кўркига кўрк қўшиб турибди.

Буюк мутафаккир ҳазрат Алишер Навоий номидаги Миллий боғ, муҳташам Амир Темур ҳайкали, Темурийлар даври тарихи давлат музейи, Хотира майдони, Бобур боғи, "Юнусобод" теннис корти, "Интерконтиненталь-Тошкент", "Шератон-Тошкент" меҳмонхоналари, Давлат Марказий банки, Миллий банк, Тошкент шаҳри ҳокимлиги, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси бинолари бугун кимнинг ҳавасини келтирмайди, дейсиз?

Бу муҳташам бинолар дунёдаги ҳар қандай кошоналар билан бемалол беллаша олади, ҳатто, кўпларга намуна бўлишга муносибдир.

Кейинги йилларда ана шундай юзлаб кўркам ва салобатли бинолар барпо этилгани пойтахтимизда биз амалга ошираётган бунёдкорлик ишларининг кўлами нақадар кенг эканидан далолат беради.

Пойтахтимизда кейинги йилларнинг ўзида 500 километр масофада янги йўллар барпо этилди. Тошкент метрополитенининг учинчи навбати ҳам ҳадемай ишга туширилади.

Шаҳарда транспорт қатновини яхшилаш мақсадида Қорасарой, Сағбон ва Форобий даҳаларини кесиб ўтадиган равон йўллар, Юнусобод, Қўйлик, Ҳадра ва Олой бозори ҳудудида замонавий кўприклар, ер ости йўллари бунёд этилди. Улар ўзининг салобати, меъморий ечимларининг мукамаллиги, кўркамлиги, энг муҳими, аҳолига қулайлиги билан диққатни тортади.

Ҳурматли ватандошлар!

Мустақиллик йилларида Тошкент том маънода бунёдкорлик марказига айланди. Бу ерда ўзига хос меъморий мактаб яратилди, десак, ҳар томонлама тўғри бўлади.

Кейинги йилларда қад ростлаган муҳташам бинолар, барча қулайликларга эга бўлган бозорлар, кенг ва мустаҳкам кўприклар, кўкаламзор боғлару майдонлар шахримиз кўркига кўрк қўшиб турибди.

Буюк мутафаккир ҳазрат Алишер Навоий номидаги Миллий боғ, муҳташам Амир Темур ҳайкали, Темурийлар даври тарихи давлат музейи, Хотира майдони, Бобур боғи, "Юнусобод" теннис корти, "Интерконтиненталь-Тошкент", "Шератон-Тошкент" меҳмонхоналари, Давлат Марказий банки, Миллий банк, Тошкент шаҳри ҳокимлиги, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси бинолари бутун кимнинг ҳавасини келтирмайди, дейсиз?

Бу муҳташам бинолар дунёдаги ҳар қандай кошоналар билан бемалол беллаша олади, ҳатто, ёшларга намуна бўлишга муносибдир.

Кейинги йилларда ана шундай юзлаб кўркам ва салобатли бинолар барпо этилгани пойтахтимизда биз амалга ошираётган бунёдкорлик ишларининг кўлами нақадар кенг эканидан далолат беради.

Пойтахтимизда кейинги йилларнинг ўзида 500 километр масофада янги йўллар барпо этилди. Тошкент метрополитенининг учинчи навбати ҳам ҳадемай ишга туширилади.

Шаҳарда транспорт қатновини яхшилаш мақсадида Қорасарой, Сағбон ва Форобий даҳаларини кесиб ўтадиган равон йўллар, Юнусобод, Қўйлик, Ҳадра ва Олой бозори ҳудудида замонавий кўприклар, ер ости йўллари бунёд этилди. Улар ўзининг салобати, меъморий ечимларининг мукамаллиги, кўркамлиги, энг муҳими, аҳолига қулайлиги билан диққатни тортади.

Ҳурматли ватандошлар!

Мустақиллик йилларида Тошкент том маънода бунёдкорлик марказига айланди. Бу ерда ўзига хос меъморий мактаб яратилди, десак, ҳар томонлама тўғри бўлади.

Кейинги йилларда қад ростлаган мухташам бинолар, барча қулайликларга эга бўлган бозорлар, кенг ва мустаҳкам кўприклар, кўкаламзор боғлару майдонлар шаҳримиз кўркига кўрк қўшиб турибди.

Буюк мутафаккир ҳазрат Алишер Навоий номидаги Миллий боғ, мухташам Амир Темур ҳайкали, Темурийлар даври тарихи давлат музейи, Хотира майдони, Бобур боғи, "Юнусобод" теннис корти, "Интерконтиненталь-Тошкент", "Шератон-Тошкент" меҳмонхоналари, Давлат Марказий банки, Миллий банк, Тошкент шаҳри ҳокимлиги, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси бинолари бутун кимнинг ҳавасини келтирмайди, дейсиз?

Бу мухташам бинолар дунёдаги ҳар қандай кошоналар билан бемалол беллаша олади, ҳатто, кўшларга намуна бўлишга муносибдир.

Кейинги йилларда ана шундай юзлаб кўркам ва салобатли бинолар барпо этилгани пойтахтимизда биз амалга ошираётган бунёдкорлик ишларининг кўлами нақадар кенг эканидан далолат беради.

Пойтахтимизда кейинги йилларнинг ўзида 500 километр масофада янги йўллар барпо этилди. Тошкент метрополитенининг учинчи навбати ҳам ҳадемай ишга туширилади.

Шаҳарда транспорт қатновини яхшилаш мақсадида Қорасарой, Сағбон ва Форобий даҳаларини кесиб ўтадиган равон йўллар, Юнусобод, Қўйлик, Ҳадра ва Олой бозори ҳудудида замонавий кўприклар, ер ости йўллари бунёд этилди. Улар ўзининг салобати, меъморий ечимларининг мукамаллиги, кўркамлиги, энг муҳими, аҳолига қулайлиги билан диққатни тортади.

Айниқса, Космонавтлар проспекти, Нукус ва Фарғона йўли кўчаларида қурилган замонавий йўллар шаҳар қиёфасини тубдан ўзгартириб юборди.

Юнусобод ва Қўйлик даҳаларида бўлганидек, йўллар туташадиган жойларда мустаҳкам ва салобатли кўприклар, икки поғонали йўлларни янада кўпроқ қурсак, аввало, транспорт қатнови учун қулай шароит яратилади. Қолаверса, бунинг экологияга, атроф-муҳит муҳофазасига ҳам катта ижобий таъсири бўлади.

Маълумки, кўприк қуриш дунёдаги энг савобли ишлардан бири сифатида улуғланади. Чунки кўприк фақат қатновни қулайлаштириш воситасигина бўлиб қолмай, дилларни дилларга боғлайди. Қолаверса, бугун биз бунёд этаётган кўприклар шаҳримиз меъморий гўзаллигини оширишда алоҳида аҳамиятга эга.

Шуни ҳам таъкидлаш керакки, Тошкентда давлат ва аҳоли ҳисобидан уй-жой қуриш тажрибаси яхши самара бераётир. Шаҳарда ҳар йили 500 минг квадрат метр уй-жой қурилиб, фойдаланишга топширилмоқда. Бунда махсус ташкил этилган "Уйжойжамгармабанки"нинг ҳиссаси сезиларли бўлаётгани диққатга сазовордир.

Умумий майдони 20 гектардан зиёд бўлган янги ҳайвонот боғи ҳам ҳамшаҳарларимиз ва меҳмонларнинг, хусусан, жажжи фарзандларимизнинг энг севимли истироҳат масканларидан бирига айланди.

Аҳолига хизмат кўрсатишнинг яна бир тури — телефон-алоқа соҳасида ҳам туб ислоҳотлар амалга оширилди. Бугун ярим миллион хонадонга энг замонавий чет эл ускуналари билан жиҳозланган 68 та телефон тармоғи хизмат кўрсатмоқда. Бундан ташқари, пойтахтимизда дунё ахборот оламига кенг йўл очган интернет тармоғи ҳам изчил йўлга қўйилганини таъкидлаш жоиз.

Бир сўз билан айтганда, кейинги йилларда Тошкент афсоналардагидек яшариб ва яшнаб, бор гўзал-



лиги ва муҳташамлиги билан мустақил, келажаги буюк давлатга хос ва мос ҳақиқий пойтахт шаҳарга айланмоқда.

Муҳтарам биродарлар!

Пойтахтимиз Тошкентда амалга оширилган ишлар тўғрисида кўп гапириш мумкин. Лекин бош шаҳримизнинг ўзига хос долзарб муаммолари ҳам борки, бу ҳақда фикрлашиб, уларнинг ечимини топиш борасида маслаҳатлашиб олиш фойдадан холи бўлмайди.

Мисол учун Эски шаҳар билан боғлиқ масалаларни олиб кўрайлик.

Эски шаҳар деганда, биз, аввало, нималарни тасаввур қиламиз? Ўйлайманки, аввало, шу ҳудудда яшайдиган аҳолининг оғирини енгил қилиш, шу даҳаларни ободонлаштириш, одамларга муносиб турмуш шароити яратиб беришдек муҳим вазифалар кўз ўнгимиздан ўтади.

Шу фурсатдан фойдаланиб, сиз — азизларга бу масалага боғлиқ баъзи бир бошимдан ўтган дамларни эслатмоқчиман.

Мамлакат раҳбари сифатида иш бошлаган дастлабки пайтларда пойтахтимизни ривожлантиришнинг бош режаси билан атрофлича танишдим. Кейин шу ишга мутасадди раҳбарлар билан Эски шаҳарнинг тор, эгри-бугри Зарқайнар кўчасидан Эски Жўвагача пиёда айланиб, бу ердаги кечиктириб бўлмайдиган муаммоларни аниқладик.

Уларнинг бир қисми махсус ҳукумат қарори асосида ҳал этилди. Хусусан, Қорасарой, Сағбон, Форобий кўчалари икки баробар кенгайтирилди. Қоратош, Кўмирчи, Чақар маҳаллаларида барча қулайликка эга бўлган замонавий тураржой бинолари барпо этилди. Натижада 5 мингдан зиёд оила янги замонавий уйларга кўчирилди.

Энг муҳими, троллейбус линиялари тортилиб, транспорт хизмати яхшиланди. Эски Жўва бозори

кенгайтирилиб, қайтадан қурилди. Булар Эски шаҳарда режалаштирилган ободончилик ишларининг дастлабки босқичи бўлди.

Бу борада ҳали қилишимиз лозим бўлган ишлар жуда кўп. Маълумки, Эски шаҳар ҳамон Тошкентнинг аҳоли зич яшайдиган ҳудудларидан бири бўлиб қолмоқда. Ҳар бир ҳовлида деярли 8-10 кишидан иборат 2-3 тадан оила яшайди. Уларга янги уй-жой керак. Бундан ташқари, коммуникация тармоқларини ўтказиш, болалар боғчалари, мактаблар, касалхоналар ва бошқа маданий-маиший иншоотлар қуриш керак. Бу, албатта, катта маблағ талаб этади.

Табиийки, бундай ишларни бирданига, бир-икки йилда амалга ошириб бўлмайди. Буни яхши тушунишимиз керак. Шунинг учун, бу масалаларни босқичма-босқич ечиш устида изчил иш олиб борамиз.

Режага кўра, биринчи галда бу йил Қоратош мавзесини қайта қуриш ишларини якунлашимиз лозим. Келгуси беш йил давомида эса, Абай, Фурқат, Навоий ва Ўзбекистон кўчалари оралиғида жойлашган Эгарчи, Хизматчи, Ўқчи маҳаллалари ўрнида шарқона меъморий услубдаги замонавий молия, банк, савдо мажмуалари, меҳмонхоналар бунёд этиш кўзда тутилмоқда.

Яна бир муҳим масала шундан иборатки, Эски шаҳарнинг Сағбон, Қорасарой, Форобий, Самарқанд дарвоза кўчалари оралиғида режасиз қурилган уйлар талайгина. Буларни таъмирлаш, баъзи бирлари ўрнида янги иморатлар қуриш мақсадга мувофиқдир. Шу маънода бу хонадонларга қурилиш материаллари билан амалий ёрдам бериш, лойиҳа билан боғлиқ муаммоларни ҳал қилишда кўмаклашиш, зарур бўлса, ссуда ажратиш лозим, деб ўйлайман.

Шу билан бирга, кўп болали оилаларга янги уй-жой қуришлари учун ер ажратишни ҳам унутмаслигимиз керак.

Биз Эски шаҳар аҳолисининг турмушини яхшилаш, уларга барча қулайликлар яратиш учун амалий ёрдамимизни аямаймиз. Янги кўчаларнинг икки четида замонавий уй-жойлар, маданий-маиший ва маъмурий иншоотлар барпо этилади. Шу билан бирга, Эски шаҳарнинг ичидаги маҳаллаларга муҳандислик коммуникациялари ўтказилади.

Маълумки, Эски шаҳар билан Юнусобод ўртасидаги транспорт ҳаракатини тубдан яхшилаш мақсадида узунлиги 800 метрдан ортиқ кўприк қурилмақда. Ҳадемай, Абдулла Қодирий ва Фафур Фулом кўчалари кесишган жойда ҳам икки қаватли кўприк барпо этилади.

Абдулла Қодирий боғи ҳам тубдан қайта таъмирланиб, маданий, истироҳат иншоотлари билан бирга спорт-соғломлаштириш мажмуаси бунёд этилади.

Бу ерда замонавий академик лицей ва касб-ҳунар коллежлари, аҳолини иш билан таъминлаш муаммосини ечишга хизмат қиладиган саноат корхоналари барпо этиш ҳам режалаштирилган.

Шу ўринда бир нарсани айтиб ўтмасам, бўлмайди.

Табииyki, ҳар қайси воҳа, ҳар бир шаҳар ўзига хос жиҳатларга, бетакрор ҳаёт тарзига эга.

Шу маънода Тошкентни Тошкент қиладиган, унга файзу тароват бағишлайдиган қадимий шаҳримизнинг даҳалари, маҳаллалари, дарвозалари, десак, хато бўлмайди. Эски шаҳар — қадимийлик, миллийлик тимсолидир.

Тарихдан маълумки, Тошкентда қадимдан Шайхонтохур, Себзор, Бешёғоч ва Кўкча деб аталган тўртта даҳа бўлган. Шунингдек, шаҳарнинг ўн икки дарвозаси бўлиб, улар Самарқанд дарвоза, Сағбон дарвоза, Чигатой дарвоза, Камолон дарвоза, Кўкча дарвоза каби номлар билан аталган. Бу жой номларининг ҳар бири тарихимизнинг бир парчаси бўлиб, уларни ота-боболаримиз бизга қолдирган мерос сифатида қабул қиламиз.

Бундан чиқадиган табиий бир хулоса шуки, бу мўътабар меросни биздан кейинги авлодлар ҳам эслаб юришлари керак.

Ахир, Ц-1, Ц-2, Ц-15 каби ясама, мавҳум "ном"-лар нимани англатади?

Холбуки, тарихий номларда аجدодларимизнинг кимлиги, уларнинг қандай ҳунармандчилик турлари билан шуғуллангани ўз ифодасини топган. Қаранг, Пичоқчилик, Чархчилик, Кўнчилик, Дегрезлик, Тақачи, Эгарчи, Ўқчи, Заргарлик, Парчабоф деган маҳалла номларининг ўзи бу ерда ҳунармандчилик нақадар ривожланганидан, қадимий ва ўтроқ халқимизнинг маданий даражаси нечоғли юксак бўлганидан далолат бермайдими?

Шу нуқтаи назардан қараганда, пойтахтимизда миллий хусусиятларимизга, тарихимизга мутлақо даҳли бўлмаган номлар ўрнига Миробод, Ракат, Мингўрик, Дархонарик, Шайхонтоҳур, Яккасарой, Зарқайнар каби кўплаб тарихий номларнинг тиклангани ҳам ўзлигимизни англашга ҳисса қўшмоқда.

Айтмоқчиманки, Тошкентда амалга оширилаётган эски жой номларини тиклаш борасидаги ишларни изчил давом эттириш даркор.

Тўғри, пойтахт, албатта, замонавий бўлиши керак. У давр билан ҳамқадам, ҳамнафас ривожланиши керак. Лекин, шу билан бирга, ҳаётимизни тўлдирадиган, бойтадиган, унга маъно-мазмун бахш этадиган тарихий қадриятларимизга содиқ қолиш, уларни асраб-авайлаш, янги авлодларга бешикаст етказиш биз учун ҳам фарз, ҳам қарздир.

Мен бир нарсани алоҳида такрорлаб айтмоқчиман. Тошкент минг бор гўзал ва сўлим бўлмасин, дунёдаги энг замонавий шаҳарлар билан тенг бўлмасин, лекин Тошкент ҳамиша Тошкентлигини сақлаб қолиши керак. Яъни, лўнда қилиб айтганда, Тошкентнинг бетакрор қиёфасини сақлаб қолсак, ўйлайманки, келажак авлодлар ҳам биздан рози бўлади.

Шахар ҳам бамисоли тирик вужуд, унга ҳам доимий эътибор, меҳр керак, унинг ҳам муаммоларини ҳал этиш, носоз жойларини тузатиб бориш зарур. Бу ҳар биримиздан, аввало, пойтахтимиз ҳаёти учун жавобгар бўлган раҳбарлардан катта меҳнат ва масъулият, аввало, ўз юртига меҳр ва садоқат талаб қилади.

Азиз дўстлар!

Тошкентнинг келажаги ҳақида ўйлаганда, одамларни иш билан банд қиладиган корхоналар барпо этишдан ташқари, сервис — хизмат кўрсатиш тармоқларини ривожлантириш алоҳида аҳамиятга эга, деб ўйлайман. Нега деганда, ривожланган давлатларда аҳолининг 60-70 фоизи ана шу соҳаларда меҳнат қилади. Бизда эса бу рақам ҳозирча 10-15 фоиздан ортмайди.

Шу нуқтаи назардан, биз хизмат кўрсатиш соҳаси деганда, бугунги кунда нимани тушунамиз?

Одамларнинг турмушини яхшилайдиган, уларнинг рўзғорида қулайлик яратадиган, турли эҳтиёжларини таъминлашга қаратилган, вақтини тежайдиган, айниқса, оиламизнинг, аёлларимизнинг оғирини енгил қиладиган хизмат турларини тушунамиз.

Бизнес инфратузилмаси деганда, биз, аввало, хизмат кўрсатиш соҳаларини, маданий-маиший масалалар ва юмушларимизни ечиш билан бирга, замонавий банк, савдо, молия инфратузилмасини ҳам кўзда тутамиз.

Қадрли юртдошлар!

Биз бугун сиёсий-ижтимоий ҳаётимизни демократия андозаларига муносиб эркинлаштириш йўлида қадам қўяётган эканмиз, биринчи навбатда, давлатимиз, давлат идоралари ўзига олган ҳуқуқ ва вазифаларни аста-секин, босқичма-босқич нодавлат, ижтимоий, ўзини ўзи бошқарадиган, халқимизнинг хоҳиш-иродасини ифодалайдиган ташкилотларга топширишимиз, уларга кўпроқ ишонч билдиришимиз даркор.

Бу — сиёсий ҳаётимизни, давлатни бошқариш сиёсатини тубдан ислоҳ қилиш, янгилаш йўлидаги асосий тамойил, муҳим йўналишимиздир. Бундай нодавлат жамоат идоралари орасида халқимизнинг миллий табиати, азалий анъаналарига асосланган маҳалла бошқарувининг ўрни беқиёс. Буни пойтахтимизда ташкил этилган 445 маҳалла фаолиятида яққол кўриш мумкин.

Шуни ҳисобга олган ҳолда, кейинги йилларда маҳалланинг нуфузини кўтариш, маҳалла оқсоқоллари ва фаолларининг ҳуқуқини кенгайтириш, масъулиятини ошириш борасида талай ишлар қилинди.

Хусусан, юздан ортиқ замонавий ва обод маҳалла гузарлари барпо этилди. Улар телефон алоқаси ва бошқа коммуникация тармоқлари билан таъминланди. 100 километрдан зиёд ичимлик суви узатиш, 350 километрга яқин канализация, 440 километр узунликда газ узатиш тармоқлари қурилиб, фойдаланишга топширилди.

Шайхонтохур туманидаги "Қоратош", Мирзо Улуғбек туманидаги "Нур", Сирғали туманидаги Амир Темур маҳалла гузарлари ўзининг шинам ва гўзаллиги билан ҳар қандай одамнинг ҳавасини келтиради.

Маҳалла кенг халқ оммасини давлат, ҳокимият идоралари билан боғлаб турувчи кўприқдир, десак, янглишмаймиз. Бугунги кунда эҳтиёжманд, кўп болали оилаларга кўрсатилаётган моддий ёрдам айнан фуқароларнинг ўз-ўзини бошқариш идоралари томонидан тақсимланаётгани ҳам буни яққол исботлаб турибди.

Чунки маҳалла ким қандай шароитда яшаяпти, ким ҳақиқатдан ҳам, ёрдамга муҳтожлигини яхши билади. Маҳалла орқали ёрдам кўрсатишда адолат тамойили бузилмайди. Шу йўл билан кам таъминланган оилаларга 1998 йилда 1 миллиард сўмдан зиёд, ўтган йили эса қарийб 2 миллиард сўм ёрдам пули берилгани диққатга сазовордир.

Саховат, меҳр-шафқат, муҳтожлар ҳолидан хабар олиш халқимизга хос бўлган энг эзгу фазилатлардир. Юртимизда бундай олижаноб инсонлар тобора кўпайиб бораётгани ибратлидир. Бунга мамлакатимизда ўтказилаётган мурувват кунлари ҳам ёрқин мисол бўла олади.

Мен, фурсатдан фойдаланиб, етим болаларга, ногиронларга, ҳурматли қарияларимизга меҳр-мурувват кўрсатиб, хайр-эҳсон қилаётган меҳнат жамоаларига, барча сахий инсонларга миннатдорлик изҳор этишни ўз бурчим, деб биламан.

Маҳалла, ҳеч шубҳасиз, юртимиздаги тинчлик ва осойишталикни сақлашда бизнинг таянчимиз ва сунъимиздир. Бугунги кунда 4 минг 500 нафардан зиёд маҳалла посбонлари ўз уйлари, ўз маҳаллаларининг хавфсизлигини сақлаётгани муҳим аҳамиятга эга.

Бундай хайрли ишларга бош-қош бўлиб турган, одамлар аҳволидан доимо хабардор бўлган маҳалла фаоллари, табиийки, эл-юртнинг ҳурмат-эътиборини қозонмоқдалар. Шу боис 20 нафардан зиёд маҳалла оқсоқоли Ватанимизнинг олий мукофот ва унвонларига сазовор бўлди.

Тошкент аҳли Саиднаби Саидқаримов, Абдусалом Атаматов, Сайфулла Оқмирзаев, Муборак Юнусхўжаева, Эгамназар Қодиров, Тоҳир Муслимов, Йўлдош Абдурахмонов, Даврон Шораҳмедов, Тўхтаҳўжа Эшхўжаев, Маҳмуджон Турсунов, Хайрулла Мўминов, Марат Фуломов каби мўътабар инсонлар номини миннатдорлик туйғулари билан тилга олиши бежиз эмас.

Биз маҳалла фаолларининг ҳуқуқини янада кенгайтириш, уларга тегишли имтиёзлар бериш, шу билан бирга уларнинг масъулиятини ошириш мақсадида махсус Фармон чиқардик, Қонун қабул қилдик. Афсуски, айрим маҳалла фаоллари бу имкониятлардан тўлиқ фойдалана олмаяптилар. Кўп ҳолларда, очик айтаман, туман, шаҳар ҳокимликлари маҳалла вакилларига бошқарув ваколатини беришга тўсқинлик

қилиб, оёқ тираб турибдилар. Мен бунга асло рози эмасман.

Кўпчилик маҳалла оқсоқоллари ташкилотчилик, хўжалик ишлари билан бир қаторда, аввало, ўз-ўзини бошқариш масалалари билан кўпроқ шуғулланишлари керак, деб ўйлайман. Шунингдек, фуқаролар йиғинларининг меҳр-мурувват, ёшлар тарбияси, жиноятчиликнинг олдини олиш, тадбиркорликни ривожлантириш борасидаги бугунги фаолиятини ҳам кучайтириш зарур, деб ҳисоблайман. Чунки маҳалланинг ҳар қандай масалани ечишга қурби етади.

**Шу маънода, унинг мавқеини кўтариш — нафақат ижтимоий-иқтисодий, балки улкан тарбиявий ва маънавий масаладир. Биз маҳалла тизимига шу нуқтаи назардан қарашимиз лозим.**

Пойтахтимиз ҳаётидаги яна бир масала устида алоҳида тўхталиш лозим, деб ҳисоблайман.

Маълумки, **коммунал хизмат кўрсатиш** соҳасида ҳам йиллар давомида мураккаб муаммолар тўпланиб қолган. Бу ҳам катта маблағ талаб этадиган иш.

Тўғри, кейинги йилларда бу борада анча ишлар қилинди. Шаҳар бўйича иситиш тармоқлари 327 километрга, газ тармоқлари 1000 километрга, водопровод тармоқлари 250 километрга, канализация тармоқлари эса 600 километрга узайтирилди.

Тошкент ГРЭСидан иситиш марказларига 15 километр узунликдаги сув қувури тортилиши натижасида Юнусобод туманидаги хонадонларни иссиқ сув билан, йирик сув тақсимлаш тармоғининг ишга туширилиши эса Чилонзор ва Акмал Икромов туманлари аҳолисини ичимлик суви билан таъминлашни яхшилади.

Шаҳримиз фуқаролари билишлари керакки, уларни ижтимоий ҳимоя қилиш мақсадида коммунал хизматлар ҳақининг каттагина қисми давлат бюджети томонидан қопланмоқда. Фақатгина кейинги беш йил



ичида давлат томонидан шу мақсадлар учун 36 миллиард сўм дотация ажратилди.

Пойтахтдаги уй-жой биноларини таъмирлаш бўйича ҳам муаммолар оз эмас. Ҳозир шаҳар уй-жой фондида 9 минг 260 та кўпқаватли бино бор. Уларнинг 60 фоизидан ортиғи 20 йил аввал қурилган бўлиб, капитал таъмирлашга муҳтож.

Кейинги йилларда 3 мингга яқин кўпқаватли бинолар тўла таъмирланиб, 120 минг кишининг яшаш шароити яхшиланди. Ҳар йили ўртача 500 та кўпқаватли уй таъмирланмоқда. Лекин ҳозир 2 минг 100 та кўпқаватли уй таъмир талаб эканлигини ҳисобга олсак, бу соҳадаги ишларни кескин кучайтириш зарурлиги аён бўлади.

**Яна бир масала.** Маълумки, пойтахт, айниқса, унинг марказий қисми инфратузилмасининг жадал ривожланаётганлиги шаҳар электр таъминотини янада кучайтиришни талаб этмоқда. Бунинг учун яқин орада умумий қуввати 490 минг киловатт амперлик 3 та йирик подстанция қурилиши зарур.

Тошкентга келган ҳар бир киши шаҳарнинг нечоғли озодалиги, саранжом-саришталигига қараб халқимизнинг дидига, маданий савиясига баҳо беради. Шу маънода пойтахтимизнинг санитария ҳолатини яхшилаш, атроф-муҳит тозаллигини сақлаш, экология соҳасидаги энг муҳим вазифалардан ҳисобланади.

Бу борада маълум ишлар қилинмоқда. Хусусан, коммунал хўжалигига хорижий валюта ҳисобидан 240 та катта сифимли чиқинди ташувчи машина келтирилди. Чиқиндилар учун мўлжалланган пластмас-сали контейнерларни ишлаб чиқариш йўлга қўйилди.

Ҳозир шаҳарнинг тоза ва озодалигини тўла таъминлаш мақсадида Жаҳон ҳамда Европа тараққиёт ва тикланиш банклари билан 43 миллион АҚШ долларилек лойиҳа имзоланди. Ушбу лойиҳа бўйича

маиший чиқиндиларни ташиш учун 300 та машина ва механизм харид қилинади.

Бу ишлар масаланинг бир жиҳати. Аммо муаммонинг иккинчи томони — шаҳар чиқиндиларини қайта ишлаш ҳамон қониқарсиз аҳволда. Тараққий этган давлатлар тажрибаси асосида маиший чиқиндиларни қайта ишлайдиган замонавий корхона қуриш масаласини ҳал этиш зарур.

Шаҳар уй-жой фондидан фойдаланишда яна битта муаммо туғилмоқда. Биз ишчилар шаҳарчаси деб атайдиган Самолётсозлар, Тракторсозлар, Тўқимачилар мавзеларидаги йирик саноат корхоналарининг 500 дан ортиқ тураржой бинолари кейинги йилларда шаҳар балансига ўтказилди.

Бу уй-жойларнинг аксарият қисми узоқ йиллар давомида таъмирланмаганлиги сабабли аҳоли яшаши учун деярли яроқсиз аҳволга тушиб қолган. Корхоналар раҳбарлари ўз тасарруфидаги уйларни шаҳар балансига ўтказиш билан муаммодан қутулдим, деб ўйламасликлари керак. Балки шаҳарнинг мутасадди ташкилотлари билан бирга уларни капитал таъмирлашда иштирок этишлари зарур. Чунки бу уйларда уларнинг ишчи-хизматчилари яшайди.

Шаҳарни замонавий, қулай ва шинам транспорт **воситалари** билан таъминлашга катта маблағ сарфланмоқда. Ҳозир Германия ва Жанубий Кореядан келтирилган 527 та замонавий автобуслар, Чехиядан келтирилган 150 та троллейбус, 50 та трамвай, Самарқандда ишлаб чиқарилган 160 та "Отайўл" автобуслари шаҳарликларнинг узоғини яқин қилмоқда.

Жорий йилда чет эл инвестициялари ҳисобига 55 та "Мерседес-Бенц" автобуси, 100 та троллейбус ва 74 та трамвай сотиб олиш мўлжалланмоқда.

Бозор иқтисодиёти шароитида йўл ҳақининг кескин ошиб кетмаслигини таъминлаш мақсадида шаҳар транспортига ҳар йили 1 миллиард сўм миқдорда дотация ажратилмоқда.

Шаҳарда транспорт хизматини янада яхшилаш борасида қилинадиган ишлар ҳали талайгина.

**Масалан**, Сирғали йўлдош шаҳарча сифатида ташкил топгандан буён аҳоли сони бир неча баробар ошиб кетди. Уларга транспорт хизматини янада яхшилаш учун метронинг "Чилонзор" йўналиши билан боғлайдиган тезюрар трамвай йўлини қуриш зарурати кун тартибида турибди.

Шунингдек, Юнусобод даҳасида истиқомат қиладиган 300 минг аҳолига транспорт хизмати соҳасида қулайлик туғдириш учун Тошкент метросининг учинчи навбатини қуриш ишлари давом этмоқда. Лекин, очиқ айтаман, бундай қурилишлар катта маблағ талаб этади.

Биз мана шундай халқимизнинг оғирини енгил, узоғини яқин қиладиган кўпгина лойиҳа ва режаларни амалга ошириш мақсадида керакли маблағ ва сармоялар топиш йўлида тўхтовсиз иш олиб бормоқдамиз.

**Азиз дўстлар!**

Бугун олдимизда турган кўпгина муаммолар ҳақида гапирганда, **илму-фан ривож**и ва шу йўлда давлатимиз, жамиятимиз томонидан кўрсатилаётган эътибор, ажратилаётган маблағ ҳақида тўхталиб ўтмоқчиман.

Бу ўринда мамлакатимиз олимларининг салоҳияти ниҳоятда юксак эканини таъкидлаш керак. Бугунги кунда дунё тан олган олимларимиз сафи кенгайиб бормоқда. Улар орасида ўнлаб нуфузли халқаро Академияларнинг аъзолари бор. Такрор айтаман, биз бугун кучли илмий салоҳиятга эгамиз.

Аmmo бу салоҳиятни рўёбга чиқариш учун илму фан муассасаларини қўллаб-қувватлаш, синов лабораториялари, ноёб асбоб-ускуналар, керак бўлса, тажриба заводлари зарур. Бу ишлар эса анча-мунча маблағ талаб қилади. Буни барчамиз яхши англаймиз. Лекин, очиқ тан олиб айтишим

керакки, бу вазифани тўла-тўқис амалга ошириш учун ҳозирча бизда зарур миқдорда маблағ етиш-маяпти.

Шуни барчамиз яхши тушуниб, англаб олишимиз даркор: мамлакатимиз, Ватанимиз тараққиёти, унинг бошқалардан кам бўлмаслиги ҳақида, халқимизнинг буюк келажаги ҳақида режалар тузар эканмиз, илму фан тараққиётини таъминламасдан, бунга керакли шароит туғдириб бермасдан эзгу мақсадларимизга эришиш қийин. Бу йўлда, аввало, тараққий топган хорижий давлатлар билан ҳамкорлик алоқаларини боғлашимиз, улар билан ҳамжиҳатликда ишлашимиз лозим.

Муҳтарам дўстлар!

Ўзбекистон кўп миллатли мамлакатдир. Биргина пойтахтимизнинг ўзида бугунги кунда 100 дан ортиқ миллат ва элат вакиллари истиқомат қилиши ҳам шу фикримизни тасдиғидир.

Ҳозирги кунда Тошкентда 100 дан зиёд турли миллат вакилларининг миллий-маданий марказлари фаолият олиб бораётгани ибратлидир. Уларнинг жамиятдаги мўътадилликни таъминлаш, шунингдек, она тилларини ўрганиш, миллий урф-одат ва анъаналарни қайта тиклаш борасида олиб бораётган ишлари ҳар жиҳатдан эътиборга молик.

Парламентимизнинг янги таркибига рус, қозоқ, қирғиз, тожик, арман, корейс ва бошқа бир қатор миллат вакиллари сайлангани ҳам бор ҳақиқатни айтиб турибди.

Албатта, қардош миллат вакилларининг барча соҳада ҳақ-ҳуқуқи ва эркинликларини кафолатлаш бундан кейин ҳам сиёсатимизнинг узвий қисми бўлиб қолаверади.

Мен, шу фурсатдан фойдаланиб, Ўзбекистон хорижий мамлакатлар билан маданий-маърифий алоқалар жамиятлари Кенгашининг самарали иш олиб бораётгани ҳақида тўхталиб ўтмоқчиман.

Кенгаш ўтган йилнинг ўзида 36 та хорижий мамлакатлардаги дўстлик жамиятлари билан алоқа ўрнатгани унинг имкониятлари кенг эканлигини кўрсатади. Унинг АҚШ, Германия, Хитой, Туркия, Австралия, Саудия Арабистони каби давлатлардаги ватандошларимизнинг 15 га яқин жамиятлари билан мустаҳкам ҳамкорликни йўлга қўйгани диққатга сазовор.

Қадрли дўстлар!

"Эл соғлиғи — юрт бойлиғи" деб бежиз айтилмаган. Кейинги йиллар ичида пойтахтимизда 15 та замонавий шифохона, 29 та поликлиника ва қатор тиббий пунктлар барпо этилгани пойтахтимизда аҳоли саломатлигини таъминлаш бош масалалардан бири эканидан далолат беради.

Барча соҳаларда бўлгани каби, республикамиз тиббиёти равнақида ҳам Тошкентнинг ўз мавқеи, кучли салоҳияти бор. Айниқса, замонавий жиҳозларга эга бўлган шошинч тиббий ёрдам кўрсатиш маркази ташкил этилгани нафақат пойтахтимиз, балки бутун республикамиз аҳолиси кўнглидаги иш бўлди.

Лекин, очиғини айтганда, тиббиёт соҳасида кўп-кўп муаммолар йиғилиб қолгани ҳам сир эмас. Бу борадаги ислохотлар сушт бораётганини инобатга олиб, биз махсус ҳукумат дастурини ишлаб чиқдик. Ўйлайманки, уни ҳаётга татбиқ этиш жараёнида тиббиёт соҳасидаги мавжуд муаммолар босқичма-босқич ҳал этилади.

**Биз 2000 йилни Соғлом авлод йили, деб эълон қилдик.** Бундан мақсад — нафақат жисмонан, балки ҳар тарафлама, аввало, маънавий соғлом, баркамол авлод тарбиясига бутун диққат-эътиборни қаратишдан иборатдир.

Тошкент шаҳри аҳолисининг қарийб 45 фоизини ёшлар ташкил этиши оддимизга кўп-кўп вазифалар қўяди. Чунки ҳар бир ёшнинг ўзи — бир дунё. Биз

фарзандларимиз онгига она юрт манфаати, халқ озодлиги, мамлакатимиз ободлиги энг муқаддас қадрият эканини сингдира боришимиз, уларни комил инсонлар қилиб вояга етказишимиз, шу тариқа Ватан келажаги ва тақдирини ишончли қўлларга топширишимиз даркор.

Ватанимиз истиқболи фарзандларимизнинг қандай инсонлар бўлиб етишишига боғлиқ.

Давлат шу мақсадни кўзлаб амалга ошираётган таълим соҳасидаги ислохотлар учун жуда катта миқдорда маблағ ажратмоқда.

Бугунги кунда пойтахтда 14 та академик лицей, 15 та касб-ҳунар коллежи йигирма мингдан зиёд ёшларимизга билим бермоқда.

Бу эзгу ишларимизнинг бошланиши, холос. 2005 йилгача Тошкентда яна 40 та академик лицей, тахминан 80 та касб-ҳунар коллежи барпо этиш кўзда тутилган. Бу маърифат ўчоқларида 85 минг нафар фарзандимиз таълим олади.

Иқтидорли ёшларнинг чет элларда таълим олишини қўллаб-қувватловчи "Умид" жамғармаси орқали тошкентлик 164 нафар йигит-қиз хориждаги нуфузли олий ўқув юртларида таҳсил кўрмоқда. Чет эллардаги университетларни битирган 39 нафар йигит-қизимиз эса бугун энг нуфузли ташкилотларда хизмат қилмоқда.

Ҳурматли Тошкент аҳли!

Ёшларимиз тарбияси ҳақида гапирганда, оғир бўлса ҳам, ўтган йили рўй берган фожиали воқеалар ҳақида тўхталиш жоиз, деб биламан. Чунки халқимизнинг тинчлигини, бунёдкорлик ишларини кўра олмайдиган ёвуз кучлар айнан ҳали онги шакланмаган айрим ёшларимизни тўғри йўлдан тойдириб, улардан тажовузкорларни, террорчиларни тайёрлаб, ўз Ватани, ўз ота-онасига қарши қўймоқда.

Ўтган йилнинг 16 февраль куни мудҳиш фожа содир этган, бегуноҳ юрдошларимиз ҳаётига зомин

бўлган кимсаларнинг аксарияти ёшлар экани ачи-  
нарлидир.

Февраль воқеалари ҳар биримизнинг иродамиз-  
ни синовдан ўтказди. Ўз эътиқоди йўлида собит, ма-  
тонатли бу халқни ҳеч қандай куч ҳеч қачон енга  
олмаслигини бутун дунё кўрди.

Ўша офир кунларда сабот ва ҳамжиҳатлик билан  
менга тоғдек таянч бўлганингиз, бу улуғ инсоний фа-  
зилатингиз учун сиз — азиз пойтахт аҳлига, бутун  
элим, халқимга яна бир карра таъзим қиламан.

Тиф яраси битади, лекин дил яраси битмайди, де-  
ган гап бежиз айтилмаган. Мана, қўпоровчилар порт-  
латган бинолар аввалгидан ҳам чиройли қиёфага эга  
бўлди, жабр кўрган оилаларга янги уйлар қуриб бе-  
рилди. Аммо бегуноҳ ҳалок бўлганларнинг армони  
оила аъзолари, яқинлари — ҳеч биримизнинг дили-  
миздан ҳеч қачон кетмайди.

Муҳтарам юртдошлар!

Соғлом, баркамол авлод камоли спорт ва жисмо-  
ний тарбия билан узвий боғлиқ. Шу билан бирга  
спорт ҳамма замонларда ҳам мамлакатни жаҳонга  
танитишнинг муҳим воситаси бўлиб келган.

Миллий спортимизнинг озод ва эркин ривожла-  
ниши, жаҳон майдонида ўзига мос ўрин эгаллаши  
учун имкониятлар ниҳоятда чеклаб қўйилган шўро  
замонида ҳам тошкентлик жаҳон чемпионлари: бокс-  
чи Руфат Рискиев, самбочи Сайфиддин Ҳодиев,  
олимпиада чемпионлари баскетболчи Равила Сали-  
мова, волейболчи Вера Дуюнова каби ҳамюртлари-  
миз номи машҳур эди.

Бугун эса жаҳоннинг кўплаб нуфузли халқаро  
спорт анжуманлари тошкентлик йигит-қизлар иш-  
тирокисиз ўтаётгани йўқ. Улар ўзларининг тенгсиз  
маҳоратларини намойиш этиб, дунёни ҳайратга сол-  
моқдалар.

Жаҳондаги кучли спортчилар орасида биринчи-  
ликни қўлга киритиш, она Ватан шон-шавкатини

дунёга ёйиш, Ўзбекистон байроғини боши узра баланд кўтариш **ҳар қандай кишидан мисли кўрилмаган меҳнат, чидам-бардош, шижоат ва матонат талаб қилади.**

Бокс бўйича 10 марта жаҳон чемпиони, ўзбек спортининг фахри бўлган Артур Григорьян, матонатли қизимиз, Олимпия чемпиони Лина Чирязевани бугун бугун дунё биледи.

Энг ёш гроссмейстерлардан бири Рустам Қосимжонов, теннисчи қизимиз Ирода Тўлаганова, кикбоксингчи Олмаз Юсупов, футболчи Миржалол Қосимов, тайэквандочи Элдор Нурухонов каби спорт юлдузлари эришаётган ютуқлар билан ҳар бир юртдошимиз ҳақли равишда ифтихор қилади.

Шу ўринда, ҳеч шубҳасиз, спортни ривожлантириш борасида пойтахтда кўп-кўп ишлар қилинганини қайд этиб ўтиш жоиз, деб биламан. Кейинги йилларда жаҳон андозаларига тўла жавоб берадиган Юнусобод теннис корти, "Жар" спорт мажмуи ва бошқа қатор иншоотлар барпо этилгани бунинг ёрқин далилидир.

Теннис бўйича Президент кубоги халқаро турнири, ўзбек миллий кураши бўйича биринчи жаҳон чемпионати, бокс бўйича Осиё биринчилиги каби кўплаб анъанавий спорт мусобақалари мамлакатимиз шуҳратига шуҳрат қўшибгина қолмай, жаҳон спорт оламида янги саҳифалар очмоқда.

Азиз дўстлар, биродарлар!

Бугун ҳар бирингизни: "Тошкентнинг эртанги қиёфаси қандай бўлади?" — деган савол қизиқтириши табиий. Бу ҳақда гапирганда, энг аввало, шуни айтиш керакки, Эски шаҳардаги ободончилик ва бунёдкорлик ишлари кенг кўламда давом эттирилади.

"Алпомиш" спорт саройи негизида Марказий Осиёда ягона бўлган халқаро савдо-кўرғазма мажмуи қад ростлайди.



Шу билан бирга, шахримиз кўркига кўрк қўшадиган янги сайилгоҳ ва боғ-роғлар, Бўрижар анҳори соҳилида савдо, дам олиш ва умумий овқатланиш мажмулари барпо этилади. Келажақда Миллий боғимиз янада кенгайиб, бойиб, унинг ҳудуди қарийб 100 гектарга етади.

Яқин йиллар ичида Япониянинг "Сумитомо корпорейшн" компанияси билан ҳамкорликда лойиҳа қиймати 200 миллион АҚШ долларига тенг бўлган "Қуруқлик порти" ва саноат шаҳарчаси барпо этилади. Бу ерда 20 минг киши иш билан таъминланади.

Бошланган хайрли ишлардан яна бири — Юнусободда, Бўзсув бўйида Ватан озодлиги йўлида жонфидо этган қатағон қурбонларига бағишланган "Шахидлар хотираси" мемориал ёдгорлигидир. Ишонаманки, юртдошларимизга ниҳоятда маъқул тушган пойтахтимиздаги Хотира майдони каби бу ер ҳам халқимизнинг муқаддас зиёратгоҳларидан бирига айланади.

Хабарингиз бор, Тошкент давлат консерваториясининг замонавий талабларга жавоб берадиган янги биноси бунёд этилмоқда. Алишер Навоий номидаги миллий кутубхона, Миллий тасвир галереяси қурилишлари ҳам истиқбол режаларимиздан ўрин олган.

Насиб этса, эрта-индин Чилонзорда биринчи навбатининг лойиҳа қиймати 80 миллион АҚШ долларига тенг бўлган Олимпия мажмуаси пойдеворига вишт қўйилади.

Булар Тошкент истиқболини ўйлаб қилинаётган ишларимизнинг бир қисми, холос.

Ҳурматли пойтахт аҳли!

Шу юксак минбардан туриб сиздек кадрдон юртдошларим олдида ҳисобот бераётган эканман, агарки, мендан: "Сизнинг раҳбарлик фаолиятингиз йилларида қилган энг муҳим, энг буюк ишларингиз нималар бўлди?" — деб сўралса, мен шундай жавоб берар эдим:

"Мана шу Ўзбекистон дейилган муқаддас заминда яшаётган инсонларни қадрладим, ардоқладим.

Ўзбек, ўзбек миллати, ўзбек халқи номини улуғладим, бутун дунёда унинг ҳурматини жойига қўйдим. Бу менинг ҳаётим маъноси, умрим мазмунига айланиб қолган".

Муҳтарам биродарлар!

Мен бир нарсани ҳеч қачон яширмайман. Тошкентни, тошкентликларни яхши кўраман, севаман.

Мен "Ўзбекистон — келажаги буюк давлат" деганда, энг аввало, халқимизнинг, жумладан, Тошкент аҳлининг олижаноб фазилатларига, бунёдкорлик салоҳиятига, эртанги янада ёруғ кунларга бўлган қатъий ишончига суюнаман.

Шундай гўзал ва муқаддас юртнинг, шундай буюк халқнинг фарзанди эканимдан, унга хизмат қилиш бахтига муяссар бўлаётганимдан фахрланаман, ризқнасибамни шу азим шаҳарга сочгани учун Аллоҳга шукроналар айтаман.

Бундай халқ учун хизмат қилиш йўлида бор кучимкониятимни, ғайрат-шижоатимни, керак бўлса, ҳаётимни бағишлаш мен учун катта бахтдир.

Азиз қадрдонларим!

Барчангизга соғлиқ-омонлик, хонадонларингизга қут-барака тилайман!

Яқинлашиб келаётган муқаддас Рамазон ҳайити ҳаммангизга муборақ бўлсин!

Ватанимиз тинч, осмонимиз мусаффо бўлсин!

Эзгу ишларимизда Яратганнинг ўзи мададкор бўлсин!

*Тошкент шаҳар сайловчилари вакиллари  
билан учрашувда сўзланган нутқ,  
2000 йил, 6 январь.*

**ДЕМОКРАТИЯНИНГ  
ЁРҚИН НАМОЙИШИ**

## ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ МАРКАЗИЙ САЙЛОВ КОМИССИЯСИДА

2000 йил 11 январда Ўзбекистон Республикаси Марказий сайлов комиссиясининг навбатдаги мажлиси бўлиб ўтди. Мажлисни Марказий сайлов комиссиясининг раиси Нажмиддин Комилов бошқарди. Мажлис кун тартиби битта масалага — 2000 йил 9 январь куни бўлиб ўтган Ўзбекистон Республикаси Президенти сайлови натижаларига бағишланди.

Мажлисда қайд этилганидек, 2000 йилнинг 9 январи мустақил Ўзбекистонимиз тарихида асрлар туташган пайтда содир бўлган, давлатимизнинг XXI асрдаги ҳаётига ва тараққиётига жиддий таъсир кўрсатадиган муҳим сиёсий воқеа сифатида муҳрланиб қолади. Ўзбекистон фуқароларининг аксарияти ҳозирги давлат бошлиғининг раҳбарлиги остида ва ташаббусига кўра амалга оширилаётган сиёсий ва ижтимоий-иқтисодий ўзгаришларни қўллаб-қувватлаган ҳолда Ислом Каримов номзоди учун овоз берди. Бўлиб ўтган сайловнинг аҳамияти унинг муқобиллик ва демократик тамойиллар асосида ўтганлигидадир. Сайловчиларга танлаш имконияти берилди ва улар ўз хоҳиш-иродасига биноан, ўзи танлаган номзод учун овоз берди. Шак-шубҳасиз, бу ҳолат жамиятимизда сиёсий фикрлар хилма-хиллиги ва қарашларнинг турлича бўлиши учун катта туртки беради, давлатнинг ижтимоий-сиёсий ва иқтисодий ҳаётининг янада эркинлаштирилишига замин ҳозирлайди.

Ўзбекистон Республикаси Марказий сайлов комиссияси округ сайлов комиссияларидан келиб туш-

ган баённомалар асосида шуни аниқладики, 9 январда бўлиб ўтган сайловда рўйхатга олинган 12 миллион 746 минг 903 сайловчидан 12 миллион 123 минг 199 сайловчи иштирок этди. Бу эса рўйхатга олинган сайловчиларнинг умумий миқдорининг 95,10 фоизини ташкил этади. Фидокорлар миллий демократик партиясидан номзоди кўрсатилган Ислон Каримов учун 11 миллион 147 минг 621 сайловчи ёки сайловчиларнинг 91,9 фоизи овоз берди. Ўзбекистон Халқ демократик партиясидан номзоди кўрсатилган Абдулҳафиз Жалолов учун 505 минг 161 сайловчи ёки 4,17 фоиз сайловчи овоз берди.

Ўзбекистон Республикасининг "Ўзбекистон Республикаси Президенти сайлови тўғрисида" ги Қонунининг 35-моддасига мувофиқ, Ўзбекистон Республикаси Марказий сайлов комиссияси Ислон Абдуганиевич Каримовнинг Ўзбекистон Республикаси Президенти лавозимига сайланганлиги тўғрисида қарор қабул қилди.

## ДЕМОКРАТИЯНИНГ ЯНА БИР НАМОЙИШИ

Халқнинг демократиянинг барча талабларига риоя қилган ҳолда раҳбарни ўзи танлаши катта саодатдир. Бугун дунёда ана шундай бахтга сазовор халқлар қаторида Ўзбекистон аҳли ҳам бор. Халқимиз 9 январь куни демократик меъёрларга тўла амал қилган ҳолда ўз Президентини сайлади. Бу кун халқимизнинг ёрқин истиқбол сари қўйган яна бир муҳим қадами бўлди.

Мамлакатимизда Президент сайловининг ўтказилиши халқаро ҳамжамиятининг диққат-марказида бўлгани бутун ҳеч кимга сир эмас. Бу эса мустақиллигини қўлга киритганига эндигина саккиз йилдан ошган, бироқ шу қисқа фурсат ичида бутун бўй-басти билан жаҳонга юз тутиб, турли соҳаларда эришаётган ютуқлари билан барчани лол қолдираётган Ўзбекистон деб аталган юртга бўлган катта қизиқишнинг нишонасидир.

Айтиш жоизки, Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловини турли мамлакат ва халқаро ташкилотлардан вакил бўлиб келган 100 дан ортиқ кузатувчи ўз нигоҳи билан кўздан кечирди. Улар мамлакатимизнинг турли бурчакларида бўлиб, сайловнинг халқаро меъёрларга риоя қилинган ҳолда ўтишини назорат қилди. Уларга ўз фаолиятини амалга ошириш учун барча шароит муҳайё қилинди. Халқаро кузатувчиларга олдиндан огоҳлантиришсиз, ўзлари истаган сайлов участкасига бориб, овоз бериш жараёнини кузатиш имконияти яратилди. Бу эса баъзи хорижий оммавий ахборот воситаларида ноҳолис-

лик билан айтилган: "Ўзбекистонда сайлов пайтида кўзбўямачиликларга йўл қўйилиши мумкин", деган шубҳага ўрин қолдирмади. Кузатувчилар, жумладан, кўплаб хорижлик журналистлар ҳам, Ўзбекистонда истиқлолдан кейинги қисқа муддатда демократиянинг пойдеворини яратиш йўлида катта қадам ташлангани, бу демократиянинг асоси халқаро миқёсда қабул қилинган талаблар ва миллий ўзига хослик билан уйғунлашиб бораётганига яна бир бор гувоҳ бўлди.

— Мен Тошкент шаҳрининг турли туманларидаги тўртта сайлов участкасида бўлиб, овоз бериш жараёнини шахсан кузатдим, — деди **Америка Қўшма Штатларидан ташриф буюрган халқаро кузатувчи Жоан Жордано**. — Шунга гувоҳ бўлдимки, сайлов тўлалигича демократик тамойиллар асосида ташкил этилган. Эрта тонгдан турли миллат, касб ва ёшдаги кишиларнинг ўзлари хоҳлаган номзодга овоз бериш учун сайлов участкалари сари оқиб келаётганини кўрдим. Сайловчиларнинг фаоллиги жуда юқори бўлганлиги мени лол қолдирди. Бу эса фуқароларнинг ўз бурчларини яхши англаши, айнан уларнинг овози Ватан тақдирини ҳал қилишига ишончидан далолат беради. Эътиборимни тортган яна бир ҳол — сайловга келаётган кишиларнинг чехраси очиқ ва хотиржамлиги эди. Бу эса уларнинг эртанги кунга ишончидан дарак беради. Таъкидлаш керакки, сайлов комиссиялари таркибига юқори мартабали амалдорлар эмас, балки жамоатчиликнинг оддий вакиллари киритилган. Айнан ўшалар сайлов тугагач, овозларни ҳисоблайди. Бу эса улкан тадбирнинг демократик руҳда ўтказилганидан яна бир далолатдир.

Президент сайловининг боришини кузатиш учун Наманган вилоятига ташриф буюрган **Россия стратегик тадқиқотлар институти директори Евгений Кожокин** фуқароларнинг сайлов участкаларига келиши эрта тонгдан оқ бошланганини кўриб, ҳайратга тушганлигини яширмади. Кузатувчининг ҳайратлан-

ганича бор. Парвардигор эрта турганнинг ризқини бутун қилади. Сайлов куни ҳам халқимиз аждодримиздан қолган мазкур ҳикматга амал қилди. Зеро, эртанги кунимизнинг чаровонлиги, ризқимиз мўлкўллиги 9 январь тонгидан бошланган мана шу улкан тадбирга кўп жиҳатдан боғлиқлигини халқ ҳис этди. Буни шундан ҳам билса бўладики, шу куни соат кундузги ўн-ўн бирларга қадар сайлов участкаларида рўйхатдан ўтган сайловчиларнинг асосий қисми овоз бериб бўлган эди.

**Озарбойжон Республикаси инсон ҳуқуқлари институти директори, мамлакат Марказий сайлов комиссияси аъзоси Равшан Мустафоев** кўплаб давлатларда бўлиб, уларнинг сайлов тизими билан яқиндан танишлигини таъкидлар экан, Ўзбекистонда мустақамланиб бораётган демократия фақат бизнинг юртимизга хос жиҳатлари билан алоҳида ажралиб туришини айтди. — Кўп мамлакатларда фуқароларнинг сиёсий фаоллигини таъминлаш ҳамон муаммо бўлиб қолмоқда, — деди у. — Бироқ, Ўзбекистонда бунинг аксини кўрдим. Мен халқингизнинг ўз юрти тақдирига, унинг эртанги кунига ўта масъулият билан қарашдек олижаноб фазилатининг гувоҳи бўлдим. Бундай фаоллик ва сиёсий ҳамжиҳатлик билан фахрлансангиз арзийди.

Айтиш жоиз, АҚШ ва Ўзбекистон ўртасида барча соҳаларда бўлгани каби таълим борасида ҳам ҳамкорлик тобора ривожланиб бормоқда. Жумладан, **Американинг халқаро таълим бўйича кенгаши (АКСЕЛС) президенти Ден Девидсон** ҳам Ўзбекистон Президенти сайловининг боришини ўз кўзи билан кузатиш учун юртимизга ташриф буюрди.

— Мамлакатингизда таълим соҳасида амалга оширилаётган ислоҳотлар АҚШда катта қизиқиш уйғотмоқда. Бугунги кунда Ўзбекистонни муҳим ҳамкоримиз, деб ҳисоблаймиз ва ўзаро алоқаларни янада ривожлантириш йўлидан борамиз. Республикангизда амалга оширилаётган кадрлар тайёрлаш Миллий



дастури ўз кўлами ва аҳамияти жиҳатдан тенгсиздир. "АКСЕЛС" ҳам бу жабҳада юртингизда қатор қўшма лойиҳаларни амалга оширмақда. Жаҳонга юз тутиш — сизнинг ҳаётингиздан мустаҳкам ўрин олаётган демократиянинг яна бир кўринишидир. Кишиларнинг дунёқарашини ўзгармоқда. Буни ҳар бир фуқаро ўзининг сайлаш ҳуқуқидан эркин фойдаланиб, ҳеч қандай тазйиқсиз ўз номзодини танлаган Президент сайлови яна бир бор исботлади.

**Германиялик профессор, Германия-Марказий Осиё жамияти президенти Райнхард Зандер** сайлов участкаларининг жиҳозланиши, у ердаги ташкилотчиликнинг юқори даражада эканини таъкидлади. Шунингдек, Ички ишлар вазирлиги академиясининг ўз сайлов участкасига эга бўлгани ҳам меҳмонни ҳайратга солди. Германияда бу сингари сайлов участкаларини учратмаганман, — деди Р. Зандер. — Биз сайловчилар билан суҳбатда уларнинг ўз конституцион ҳуқуқини амалга оширишга бўлган чанқоқлиги ва ички ишончига гувоҳ бўлдим.

Юртимизда ўтказилган Президент сайловини кузатиш учун келган кўплаб хорижий меҳмонлар сафида Хитой ҳукумати қошидаги Европа ва Осиё ижтимоий тараққиёти тадқиқот институти ижрочи директори Миао Хуашоу ҳам бор. — Ўзбекистондаги шундай улкан тадбирга таклиф этилганимдан хурсанд бўлдим ва катта қизиқиш билан мамлакатингизга келдим, — деди у. — Сайлов куни куннинг ярмигача саккизта сайлов участкасида бўлиб, овоз бериш жараёнини кузатдим. Сайловда уюшқоқлик, тартиб-интизом, айни пайтда, демократияга хос эркинлик ҳукмронлигига гувоҳ бўлдим. Мен овоз бериш учун келган 86 ёшли чолни ва сайловда илк бор қатнашаётган ёшларни кўрдим. Бу эса фуқаролар ўз ватанини қанчалик севиши, эъзозлашидан далолатдир.

**Германиянинг "Kultur Marketing" ташкилоти вакили Гудрун Геллер** эса Президент сайлови пайтидаги ўз кузатишларини қуйидагича баён қилди:

— Биз Тошкентдан қанча узоқлашганимиз сари сайлов участкаларининг ранг-баранглиги, уларни безатишга кишилар ўз қалб қўрларини бағишлаганига шунча кўп гувоҳ бўла бордик. Бу эса пойтахтдан йироқлашган сари кишилар учун сайловнинг аҳамияти камайиб эмас, аксинча орта борганини кўрсатади. Жойларга ташрифимиз чоғида хорижлик меҳмон сифатида бизга баъзи миллий анъаналарни таништиришди. Биз ўзимизга кўрсатилган меҳмоннавозликдан лол қолдик.

Сайловларни маълум маънода жамиятнинг кўзгуси дейиш мумкин. Сайлов фуқароларнинг нечоғли ҳуқуқий маданиятга эгаллиги, ижтимоий фаоллигини кўрсатади. **АҚШнинг "American Eagle Int." компанияси президенти Борис Пинкус** халқаро кузатувчи сифатида Тошкентдаги бир қанча сайлов участкаларида бўлиб, юқорида таъкидланган кўрсаткичлар Ўзбекистонда анча юқори эканига амин бўлди. — Мен бир неча йилдирки, турли мамлакатларда сайлов тадбирларида иштирок этиб келаман ва Ўзбекистон Президенти сайловини бошқа жойлардаги шу каби тадбирларга қиёслаш имконига эгаман, — деди у. — Шунини алоҳида таъкидлашни истардимки, Ўзбекистонда ўтган Президент сайлови ўз эркинлиги ва демократик руҳи билан ривожланган давлатларда бўладиган сайловлардан қолишмайди. Кузатув жараёнида демократик тамойилларга зид бўлган бирор ҳолатни учратмадим. Менимча, жаҳон оммавий ахборот воситалари вакиллари мана шу ҳақиқатни англаб, ўзларининг холисона фикрини билдирсалар, яхши бўларди.

**Ҳиндистоннинг Ўзбекистондаги Фавқулодда ва мухтор элчиси Бҳаскар Кумар Митра** сайлов жараёнини Жиззах вилоятидаги Дўстлик туманида кузатиб, у барча ҳуқуқий меъёрларга амал қилинган ҳолда ўтганини таъкидлади. Республикангиз мустақилликни қўлга киритгандан буён демократияни қарор топтириш йўлида катта қадамлар ташлаб улгурди, деди у.

Россия Федерацияси Президенти қошидаги баҳсли ахборотлар бўйича суд палатаси аъзоси Михаил Мельников ҳам мамлакатимиз фуқароларининг фаоллигига юқори баҳо берди. — Декабрь ойида бўлиб ўтган парламент сайлови ҳам ана шундай юксак савияда ўтганидан хабарим бор, — деди у. — Назаримда, сайловларда аҳолининг фаол иштирокига асосий сабаб қонунларингизнинг мукамаллигидир, — деди россиялик кузатувчи. — Ўзбекистоннинг сайловларга оид қонунлари билан танишиб, у халқаро ҳуқуқ ва демократия тамойилларига тўла жавоб беришига амин бўлдим. Менга маъқул бўлган яна бир жиҳат сайлов ҳақидаги қонунларда мамлакат ва халқнинг миллий ўзига хослиги назарда тутилганидир.

Шундай қилиб, Ўзбекистон халқи навбатдаги беш йилликка ўз Президентини сайлади. Бу бахтга мамлакатимизнинг амалдаги Президенти Ислом Каримов муяссар бўлди. Президент сайлови қўплаб халқаро кузатувчилар, хорижий журналистлар эътироф этаётганларидек, халқаро меъёрларга тўла мос равишда демократик тамойиллар асосида ўтди.

ҲАДЯ МИРАҲМАДИ, ОЛИЙ ИСЛОМ  
КЕНГАШИ АЪЗОСИ (АҚШ):

**“ХАЛҚИНГИЗНИНГ ЎЗ РАҲНАМОСИГА  
ИХЛОСИ ЮКСАК ЭКАНЛИГИГА АМИН  
БЎЛДИМ”**

— Мираҳмади хоним, Сиз Американинг ислом дини уламолари вакили сифатида бу муқаддас диннинг қадимий марказларидан саиалган Ўзбекистон диёрига ташриф буюрдингиз. Исломга эътиқод қилувчи америкаликлар билан Ўзбекистон мусулмонлари ўртасида қандай ўхшаш жиҳатлар ва фарқларни ўзингиз учун кашф этдингиз?

— Шуни алоҳида мамнуният билан қайд этаманки, бу икки мамлакатнинг ислом динига эътиқод қилувчилари ўртасидаги асосий фарқ бу юртингизда саводхонлик даражасининг ғоят юқори эканлигидир. Мазкур кўрсаткич бўйича Ўзбекистон Америка Қўшма Штатларидан олдинда туради.

Биз қатор диний мадрасалар ва мактабларда ҳамда Ислом университетига бўлдик. Ушбу илм даргоҳларида диний ва дунёвий билимларни чуқур ўзлаштирган талабалар таҳсил олаётганликларининг шоҳиди бўлдим. Албатта, бу Ислом Каримов раҳнамолигида исломий кадриятларни қайта тиклаш борасида олиб борилаётган оқил сиёсат самараси эканлигини алоҳида мамнуният билан таъкидлайман.

Мен халқингизнинг ислом динига ихлос билан эътиқод қилиши, бу динни чуқур талқин этиши ва уни кўз қорачиғидек авайлаб-асрашидан қалбан таъсирландим. Биз, америкалик мусулмонлар ислом кадриятларини сақлаб қолиш учун ўз юртимизда доимо куч-ғайратимизни сарф этиб келмоқдамиз.

Айни пайтда муқаддас динимизнинг қадимий маркази, кўплаб машҳур дин арбобларининг ватани бўлмиш Ўзбекистонни зиёрат қилиш, бу юртда исломни муқаддас билган, уни покиза сақлаётган инсонлар орасида бўлиш мен учун унутилмас хотирадир.

— Сиз Ўзбекистонга айни пайтда халқаро кузатувчи сифатида ташриф буюрдингиз. Бўлиб ўтган Президент сайловининг қайси муҳим жиҳатларини қайд этиб ўтишингиз мумкин?

— Умуман олганда, сайловларнинг кўпгина жиҳатлари менда катта таассурот қолдирди. Авваламбор, сайловнинг юқори савияда ташкил этилганлиги, овоз бериш жараёнининг ғоят омилкорлик ва уюшқоқлик билан ўтганини қайд этиб ўтмоқчиман. Биз қатор сайлов участкаларига бордик ва сайлов бюллетенларида сайловчиларнинг исмлари, рақамлари, овоз бериш кўрсатмалари аниқ баён этилганига амин бўлдик. Бу юксак даражадаги тайёргарлик бизни ҳайратга солди.

Сайловнинг бошқа муҳим жиҳатларидан бири унинг тенглик асосида ўтганидир. Сайлов участкаларига ташрифимиз чоғида уларнинг кўпчилигида аёллар сайлов комиссияси аъзолари эканлигининг шоҳиди бўлдик. Ислон кўрсатмаларида қайд этилган аёллар эркинликлари ва тенг ҳуқуқлари мамлакатингиз ҳаётининг ҳар бир жабҳасида, шу жумладан, сайловлар давомида ҳам ёрқин намоён бўлди.

Шу билан бирга, сайловларнинг биз кузатган энг асосий хусусияти бу ўзбекистонликларнинг ўз Президентига бўлган чексиз садоқати ва муҳаббатидир. Одатда сайловлар даврида дунёнинг кўплаб мамлакатларида зиддиятлар, кескинликлар кузатилади. Лекин мамлакатингизнинг ҳар бир сайловчиси кўзидаги қувончни кўриб, халқингизнинг ўз раҳнамосига ихлоси нақадар юксак эканлигига амин бўлдим.

Президент Каримовнинг сайловчиларнинг 90 фоизидан зиёд овозини олиб, ғалаба қозонганлигининг ҳеч ажабланарли жойи йўқ. Зеро, Ўзбекистоннинг қайси вилоятига борманг, қайси инсон билан суҳбатда бўлманг, фуқароларнинг Президент Ислам Каримовни юксак даражада қўллаб-қувватлашларининг шоҳиди бўласиз. Демакки, халқ ўзининг муносиб раҳбари учун овоз берди.

*Суҳбатдош Маргон ЁҚУБОВ, "Жаҳон" АА*

## ЧЕТ ЭЛ ОММАВИЙ АХБОРОТ ВОСИТАЛАРИ ЎЗБЕКИСТОН ПРЕЗИДЕНТИ САЙЛОВИ ТЎҒРИСИДА

Чет эл оммавий ахборот воситалари 9 январда ўтган Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловини кенг ёритди.

"Ислом Каримов ғалаба қилмай иложи йўқ эди", "Известия"да 11 январда шундай сарлавҳа остида мақола эълон қилинди. Газетанинг ёзишича, Каримов — сиёсатчи сифатида жуда кучли, халқ ичида обрўси баланд.

Мақоланинг давомида Ўзбекистонда ҳозир одамлар кайфияти Каримовни Президент бўлишига мажбур этар даражада экани ёзилган. Каримов нима учун ғалаба қилди? У — одамлар учун барқарорлик ва хавфсизлик тимсоли. Тожикистон ва Афғонистон каби қўшниларга эга бўлган ҳолда Ўзбек сайловчилари кучли, истиқболи аниқ сиёсат учун овоз бердилар. Шу билан бирга қаттиқ тартибни демократик ривожланиш билан бирга қўшиб олиб бора оладиган ҳокимият учун овоз бердилар.

11 январда "Независимая газета" ўз саҳифаларида шарҳловчи Н. Айрапетованинг мақоласини чоп этди. Кутилганидек, ёзади журналист, Ислом Каримов республика аҳолиси томонидан деярли тўла қўллаб-қувватланди. Ислом Каримов ғалабаси ўйлангандан ҳам зиёда бўлди — ўз мандатини тасдиқлаган амалдаги Президентга ўн бир миллиондан ортиқроқ Ўзбекистон фуқароси овоз берди.

Ўзбекистон Республикасида Президент сайлови кўпчилик халқаро кузатувчилар учун мамлакатда умуман жамиятни ва ҳокимият тузилмаларини де-

мократлаштириш жараёнининг бориши қай аҳволда эканини таҳлил этиш учун баҳоналардан бири бўлди. Демократлаштиришнинг далиллари сифатида охирги муқобил асосда ўтказилган сайловларни, парламентдаги сиёсий партия ва фракциялар сонининг ошишини (иккита ўрнига бешта), аҳолининг турли табақаларини, шу жумладан шифокорлар, ўқитувчилар, ишчилар ва бошқаларни ҳимоя қилиш бўйича ижтимоий дастурларни келтириш мумкин, деб тасдиқлайди "Независимая газета".

Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловини муҳокама этиш беистисно барча йирик давлатлар оммавий ахборот воситаларининг бош мавзусига айланди. Мисол учун, 10 январда бу муҳим воқеа тўғрисидаги ахборот Хитой марказий телевидениеси ва Пекин телевидениеси 1-каналларининг янгилик дастурларида. Хитой марказий радиоси, "China Radio International" радиостанцияси эшиттиришларида қўйилди. Бу мавзунини Хитой пойтахтида босилувчи энг йирик газеталар ҳам четлаб ўтмадилар. "Жэньминь жибао"нинг ёзишича, сайловдан бир неча кун илгари ўтказилган сўровга кўра, ҳозирги Президентнинг рейтингини ўз рақибиникидан анча баланд.

Ўтган сайловлар Франция жамоатчилиги ва оммавий ахборот воситалари эътиборини жалб этди. Хусусан, "Фигаро", "Либерасьон", "Лез эко" каби кундалик йирик нашрлар 10 январдаги сонларга унча катта бўлмаган мақолалар, шунингдек "Франс-пресс" агентлигининг Ўзбекистондаги Президент сайловлари яқунларига бағишланган хабарларини жойлаштиридилар. Барча мақолаларда, асосан, икки факт келтирилган: аҳолининг юксак сайлов фаоллиги ва Президент И. Каримовнинг ишончли ғалабаси.

Француз кузатувчилари сайлов натижаларини эълон қилар эканлар, И. Каримовнинг давлат раҳбарлигидаги охирги 10 йиллик фаолиятини таҳлил этишга ҳаракат қилганлар. Уларнинг фикрига кўра, мамлакатни "қаттиққўл" билан бошқараётган Пре-



зидент "очиқ ва изчил сиёсатчидир". Унинг аҳоли орасидаги обрўси ва "Марказий Осиёнинг бошқа мамлакатларида кенг ёйилган "қудачилик"ни тарқатмасликка интилишдек фазилати таъкидланган.

Президент олиб бораётган сиёсатга нисбатан мутахассислар унинг "Шок терапияси"дан воз кечганига, ўтиш даврида давлатнинг иқтисодда биринчи даражали ролга эга бўлишига, ислохотларнинг эҳтиёткорлик билан амалга оширилишига, хусусийлаштириш жараёнининг прогрессив шаклини қўллаб-қувватлашига" эътибор қаратмоқдалар. Газеталарда республика Президентининг ўтган йили апрель ойидаги "Мамлакатни сиёсий ва иқтисодий жиҳатдан очиш ва барча ҳокимият тармоқларининг, айниқса, сиёсий жабҳада мувозанатини таъминлаш" билан боғлиқ баёноти таъкидлаб ўтилади. Француз кузатувчиларининг фикрича, "Ғарбда И.А. Каримовнинг мамлакатда ва газ билан нефтга бой минтақада барқарорликни таъминлашга қаратилган саъй-ҳаракатлари юксак баҳоланмоқда".

"Мен Ислом Каримов учун овоз бердим, демак, Ўзбекистонда тинчлик, тараққиёт ва мустақиллик учун овоз бердим". Бугун Германиянинг етакчи ахборот агентликлари ва оммавий ахборот воситалари тарқатган хабарлар худди шундай сўзлар билан бошланди. Ўз хабарларида сайловчиларнинг фикрларини умумлаштириб, газеталар, жумладан, "Ди Вельт", "Франкфуртер Альгемайне Цайтунг", "Дер Тагесшпигель" Президент сайловидаги Ўзбекистон фуқароларининг юксак фаоллигини алоҳида таъкидлаб ўтганлар. Германиялик шарҳловчиларнинг фикрича, сайловлар уларнинг муваффақиятини белгилаган барқарорлик ва миллий тотувлик асосий омил бўлган бир пайтда ўтди. Германия оммавий ахборот воситалари хабарларида Ўзбекистон Республикаси Президентининг ғалабаси "Ислом Каримовнинг қаттиқ сиёсий иродаси барча собиқ советлар ҳудудида пайдо бўлган экстремизм, миллатлараро можароларни

енгиб ўтишга имкон бергани" туфайли экани таъкидланган.

Унинг овоз бериш пайтидаги: — Диний экстремизм ва фанатизмга қарши амалий ва муросасиз кураш давом эттирилади, — деган баёноти германиялик шарҳловчиларнинг диққат марказида бўлди.

Саудия Арабистони оммавий ахборот воситалари ҳам Ўзбекистон Президенти сайловига алоҳида эътибор қаратган. Жумладан, "Ўказ" газетасида эълон қилинган мақолада ўзбек халқи 1991 йилдан буён мамлакатга раҳбарлик қилиб келаётган Президент Ислон Каримовга яна беш йил мамлакатни идора қилишига ишонч билдирди, деб таъкидланади.

Бўлиб ўтган сайловлар мавзусини Миср матбуоти ҳам кенг ёритди, "Найл ТВ" ва "Ассалом Миср" оммабоп телеканаллари орқали батафсил тафсилотлар билан сайловлар тўғрисидаги репортажларни бир неча маротаба намойиш қилди.

Ўтган сайловлар Америка ахборот агентликларининг ҳам диққат эътиборидан четда қолмади. "Ассошиэйтед Пресс"нинг хабар беришича, сайловчиларнинг 91 фоиз овозини олган Ўзбекистоннинг ҳозирги Президенти ўз рақибини енгди. Американинг кўпчилик оммавий ахборот воситалари сайлов натижаларини аҳоли кенг қатламларининг амалдаги Президентга ишончи юқори даражадалиги билан боғлаганлар. Таъкидланишича, И. Каримовнинг "қаттиққўллик" сиёсати баъзи ҳуқуқни муҳофаза қилиш ташкилотларининг танқидига учраган бўлсада, у халқ ичида тенги йўқ обрўга эга. Чунки у мамлакатда сиёсий барқарорликни сақлаб қолишга ва собиқ СССРнинг кўпчилик давлатлари бошига тушган зўравонлик кўринишларига йўл қўймади.

"Рейтер"нинг ёзишича, республика фуқароларининг кўпчилиги бу фикрга қўшиладилар ва "... И. Каримовни аҳолисининг кўпчилиги турли диний ва ирқий жамоалар вакиллари ҳисобланган давлат барқарорлиги тимсоли, деб биладилар". Америка мат-

буотида худди шу агентликка таянган ҳолда 67 ёшли нафақахўр Абдулмутал Жамилов сўзлари келтирилган: "... мен Аллоҳга шуқр қиламанки, МДХнинг бошқа давлатларига нисбатан бизда барқарорлик сақланмоқда".

Шарҳимизни фақат хорижий оммавий ахборот воситалари келтирган фикрларнинг ўзи билангина тугатишни истамас эдик. Шу кунларда Ўзбекистон Республикасининг хорижий давлатлардаги элчихоналарига мамлакатимизнинг ҳозирги раҳбарияти олиб бораётган йўлни қўллаб-қувватлаётган кишилардан кўп сонли телеграммалар келиб тушмоқда. Мисол тариқасида Ўзбекистоннинг Вашингтондаги элчихонасини келтирамиз. Американинг "Development Alternatives. Inc." компанияси президенти А. Барклай ўзининг мулоҳазасида шундай ёзган: "Ислом Каримовнинг ғалабаси унинг сиёсати муваффақияти ва Ўзбекистон халқида туғдирилган кучли қўллаб-қувватлашидан далолат беради". Бошқа бизнесмен "Global Village Communications" компанияси президенти Ф. Кемп ўз мактубида ёзадики, "ўзбек халқи яна бир бор бутун жаҳонга ўз Президенти ички ва ташқи сиёсатини маъқуллаши ва қўллаб-қувватлашини намоён этди".

Дунёда халқнинг оммавий фаоллиги авваламбор демократик савиясининг ўсаётгани ва ўз келажагидан манфаатдор эканини кўрсатишини яхши биладилар. Бу эса, ҳаётнинг барча соҳаларида ўсиш бўлаётганидан далолатдир.

"Жаҳон" АА

## ЎЗБЕКИСТОН ҚУДРАТЛИ ДАВЛАТГА АЙЛНАДИ

Хитойнинг энг нуфузли ва марказий газеталаридан бири — “Жэньминь жибао” ўзининг таҳлилий мақоласини шундай деб номлади. Журналистлар Президент Ислом Каримов томонидан олиб борилган ички сиёсат ўзбек халқи томонидан кенг қўллаб-қувватланганини таъкидладилар. Ислом Каримов мустақил Ўзбекистоннинг биринчи Президенти сифатида ўтган саккиз йил мобайнида бош вазифа бўлган барқарорлик ва давлатни ривожлантиришга қаратилган йўлни тутиб келмоқда. У миллий сепаратизмга қатъий қарши чиқиб, миллий жипслик ва ижтимоий барқарорликни ҳимоя этиш учун бор кучини сарфламоқда. Шу туфайли ҳам Ўзбекистонда мустақилликка эришилгандан буён жамиятнинг беқарорлиги, иқтисоднинг таназзулга учраши, тартибсизликлар ва бошқа салбий вазиятлар кузатилгани йўқ.

Ислом Каримов сайловолди кампанияси давомида, “биринчи вазифа — бу халқнинг ижтимоий муҳофазасини сезиларли даражада яхшилаш”дан иборат эканлигини қайта-қайта таъкидлагани туфайли сайловчиларнинг самимий ишончини қозонди, деб мулоҳаза юритишади муаллифлар.

Ўзбекистонда айни пайтда юзага келган иқтисодий вазият Ислом Каримовнинг кейинги муддатга қайта сайланишига имкон берди, деб ёзади муаллифлар. Ҳозирда ҳам Осиёдаги молиявий ва Россиядаги мавжуд иқтисодий инқирознинг таъсирига қарамасдан, Ўзбекистонда кетма-кет тўрт йил давомида

иқтисоднинг ўсиш тенденцияси кузатилди. Европа қайта тиклаш ва тараққиёт банки эътирофига кўра, ўтган йили Ўзбекистон саноатининг ялпи маҳсулоти икки йил аввалги кўрсаткичларга нисбатан 3-4 фоизга ошган.

И. Каримов ўз давлатининг манфаатларидан келиб чиққан ҳолда ва Ўзбекистоннинг геосиёсий устуворлигидан фойдаланган ҳолда ҳар томонлама амалий ташқи сиёсатни жадал олиб бориб, бу билан чинакам хавфсизлик ва барқарорликни таъминлаш соҳасида республиканинг муҳим аҳамиятга эгалигини кўрсатиб берди. Бу эса халқаро ҳамжамият томонидан ижобий баҳоланди. Ўзбекистон ташаббуси билан ўтган йили Афғонистон муаммосига бағишланган "6 + 2" гуруҳининг учрашувини ўтказиш туриб, афғон муаммосини ҳал этишда фаол иштирок этди.

И. Каримов ўтган йилнинг охирида ХХРга қилган ташрифи чоғида, Ўзбекистон ва ХХР ўртасидаги дўстона ҳамкорликка асосланган шериклик муносабатларини йўлга қўйиш таклифини илгари суриб, икки давлат ўртасидаги алоқаларни мустаҳкамлади, дея мамнуният билан таъкидлайди "Жэньминь жибао".

Республикамизнинг хорижий мамлакатлар билан алоқаларини таҳлил қила туриб, Ислом Каримов Фарб мамлакатлари раҳбарлари билан "алоҳида муносабатлар"га эга эканлиги, Япония ва Жанубий Корея билан ҳам яхшигина муносабатлар ўрнатгани таъкидланади шарҳда. Ислом Каримовнинг ташқи сиёсатдаги муваффақиятлари унинг сайловолди ғалабасида муҳим аҳамият касб этди.

Ислом Каримовнинг мамлакат Президенти лавозимига сайланиши шундан далолат берадики, сайловчилар барқарор ҳаётни хоҳлайдилар, деб ўз мақоласини якунлайди "Жэньминь жибао". Унинг сайланиши нафақат мамлакатдаги барқарор сиёсий аҳволнинг сақланиши, иқтисоднинг тикланиб бориши ва Ўзбекистон халқи ҳаётининг аста-секин ях-

шиланишида, балки бутун минтақадаги барқарорлик-ни мустаҳкамлашда ҳам муҳим омил бўлади.

Хитой шарҳловчиларининг фикрига кўра, Ўзбекистон билан янги минг йилликка бирга қадам қўйган Ислон Каримовнинг Президент этиб сайланиши, айти вақтда Ўзбекистон томонидан изчиллик билан олиб борилаётган ички ва ташқи сиёсатнинг қўллаб-қувватланишини билдиради.

*(Интернет ва "Жаҳон" АА хабарлари)*

**ОЗОД ВА ОБОД ВАТАН,  
ЭРКИН ВА ФАРОВОН ҲАЁТ –  
ПИРОВАРД МАҚСАДИМИЗ**

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ  
МАРКАЗИЙ САЙЛОВ КОМИССИЯСИНИНГ  
ҚАРОРИ**

**2000 йил 9 январь кунини ўтказилган Ўзбекистон  
Республикаси Президенти сайловининг  
натижалари тўғрисида**

Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловини ўтказувчи округ сайлов комиссияларининг Республика Президенти сайловида овоз бериш натижалари тўғрисидаги баёнларига асосан "Ўзбекистон Республикаси Президенти сайлови тўғрисида" ги Қонуннинг 35-моддасига мувофиқ Марказий сайлов комиссияси ҚАРОР ҚИЛАДИ:

Каримов Ислон Абдуганиевич Ўзбекистон Республикаси Президенти этиб сайланган деб ҳисоблансин.

*Марказий сайлов  
комиссияси Раиси*

**Н. КОМИЛОВ**

2000 йил 11 январь



**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ  
ИСЛОМ АБДУҒАНИЕВИЧ КАРИМОВНИНГ  
ИККИНЧИ ЧАҚИРИҚ  
ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ  
ОЛИЙ МАЖЛИСИНИНГ  
БИРИНЧИ СЕССИЯСИДА ҚИЛГАН  
ҚАСАМЁДИ**

Ўзбекистон халқига садоқат билан хизмат қилишга, Республиканинг Конституцияси ва қонунларига қатъий риоя этишга, фуқароларнинг ҳуқуқлари ва эркинликларига кафолат беришга, Ўзбекистон Республикаси Президенти зиммасига юклатилган вазифаларни виждонан бажаришга тантанали қасамёд қиламан.

2000 йил 22 январь

**ОЗОД ВА ОБОД ВАТАН,  
ЭРКИН ВА ФАРОВОН ҲАЁТ —  
ПИРОВАРД МАҚСАДИМИЗ**

*Ўзбекистон Республикаси Президентини  
Ислом Абдуғаниевич Каримовнинг Иккинчи  
чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий  
Мажлисининг биринчи сессиясидаги маърузаси*

Азиз ватандошлар!

Ҳурматли халқ депутатлари!

Муҳтарам меҳмонлар!

Аввало, мана шу юксак ва муътабар минбардан туриб, менга катта ишонч билдириб, мамлакат Президентлигига сайлаган барча сайловчиларга, бутун халқимизга чин қалбимдан самимий миннатдорчилик изҳор этишга ижозат бергайсизлар.

Буни фақат расмий нуқтаи назардан айтилган гап деб билмаслигингизни, балки менинг юрак-юрагимдан чиққан дил изҳори, деб қабул қилишингизни истайман.

Ўзимнинг бу юксак лавозимга сайланишимни мен қандайдир шахсий ғалаба ёки ютуқ деб эмас, балки мустақиллик йилларида изчил олиб бораётган ташқи ва ички сиёсатимизнинг тантанаси, халқимизнинг ўзи танлаб олган тараққиёт йўлига қатъий ишончидан яна бир далолат, деб биламан.

Сайловолди жараёнларида, сайловлар чоғида оддий сайловчилар, оддий фуқаролар томонидан билдирилган фикрлар, бошидан турли синовларни кечирган, кўп-кўп раҳбарларни кўрган, бир сўз билан айтганда, ҳаётнинг барча аччиқ-чучугини татиган кишиларнинг чин кўнгилдан айтган сўзларини эшитиб, одамнинг қалбини беихтиёр шундай бир туйғу, ҳиссиёт чулғаб олар эканки, буни сўз билан ифода қилиш қийин.

Шу фурсатдан фойдаланиб, мана шу тарихий дақиқаларда бутун халқимизга қалбимдаги тўлиб-то-

шиб турган гапларимни айтмоқчиман: менга билдирган ҳурмат-эҳтиромингизни, юксак ишончингизни қадрлайман, умрбод юрагимда сақлайман.

Мен ҳаётимни сизларсиз асло тасаввур қилолмайман. Сизларнинг тақдирингиз — менинг тақдирим. Сизларнинг бахтингиз — бу менинг бахтимдир.

Муҳтарам халқ ноиблари!

Бугун биз мустақил давлатимиз ва жамиятимиз ҳаётида муҳим ўрин ва мавқега, юксак обрўга эга бўлган, Ватанимиз тараққиёти, халқимиз фаровонлиги йўлида катта хизмат қилаётган Олий Мажлисимизнинг янги чақириқ биринчи сессиясининг очилишида иштирок этяпмиз.

Шу фурсатдан фойдаланиб, сиз — азизларни халқимизнинг ишончига сазовор бўлганингиз билан чин юракдан муборакбод этаман. Она Ватанимиз равнақи йўлидаги фаолиятингизда сизларга сиҳат-саломатлик, куч-ғайрат, катта омадлар тилайман.

Биз бугун мустақил тараққиёт йилларида тўплаган тажрибаларимизга таяниб, ҳаётимизни янгилаш ва ислоҳ қилиш йўлида давлат ва жамият қурилишининг энг асосий мақсад ва вазифаларини, олдимизда турган биринчи галдаги муҳим масалаларини аниқлаб олмоғимиз зарур.

Содда қилиб айтганда, яқин келгусидаги фаолиятимизнинг бош мақсад ва мазмунини белгилаб олишимиз керак.

Бу — сиз билан бизнинг, одамлар ўз тақдирини, мамлакат истиқболини, юрт фаровонлиги ва оёйишталигини, ҳар бир хонадон ва бугун минтақамиздаги тинчлик ва барқарорликни сақлаш ва мустаҳкамлаш вазифасини ишониб топширган халқ вакиллариининг муқаддас бурчидир.

Бизнинг бош стратегик мақсадимиз қатъий ва ўзгармас бўлиб, бозор иқтисодиётига асосланган эркин демократик давлат барпо этиш, фуқаролик жамиятининг мустаҳкам пойдеворини шакллантиришдан иборат.

*Бу — лўнда қилиб айтганда, ривожланган давлатларнинг тажриба ва тараққиёт моделларидан кўр-кўрона нусха кўчирмаган ҳолда, уларга хос юксак ҳаёт даражаси ва сифатига эришиш.*

*Мамлакатимизда миллати, тили ва динидан қатъи назар, ҳар бир инсоннинг барча ҳуқуқ ва эркинликлари кафолатланадиган, фаровон турмуш тарзи таъминланадиган демократик ривожланиш йўлини изчил давом эттириш мақсадидир.*

*Шу билан бирга, биз халқимизнинг асрий олижаноб анъаналарига, муқаддас динимизнинг инсонпарварлик моҳиятига, миллий қадриятларимизга доимо содиқ қолишимиз мақсадидир.*

Табий савол туғилади: бу улўфвор мақсадларга, орзу-ниятларимизга эришиш учун жамиятимизни янгилаш ва ислоҳ этишнинг ҳозирги янги босқичида биз ўз олдимизга қандай вазифаларни қўйишимиз керак?

Қайси масалалар давлат, ижтимоий тузилмалар ва маҳаллий ҳокимлик идораларининг диққат марказида турмоғи, парламентимиз қонунчилик фаолиятининг асосини ташкил этмоғи лозим?

## **I. Сиёсий соҳада:**

Ижтимоий ҳаётимизнинг барча соҳаларини демократлаштириш жараёнини янада чуқурлаштириш, янги маъно-мазмун билан бойитиш, унинг изчиллиги ва самарасини таъминлаш — мамлакатимизда амалга оширилаётган сиёсий ислоҳотларнинг мазкур босқичида олдимизда турган энг долзарб вазифадир.

Бу борада қуйидаги муҳим масалаларга алоҳида эътибор беришимиз зарур:

**Биринчи.** Мамлакатимиз сиёсий ҳаётининг барча соҳаларини, давлат ва жамият қурилишини эркинлаштириш.

Бу жараёнда, аввало, фуқароларнинг сиёсий, иқтисодий фаоллигини кучайтириш ва инсоннинг ўз

қобилиятини тўла рўёбга чиқариши учун тегишли шарт-шароит яратиш лозим.

Бунда одамларнинг ўз хоҳиш-иродасини эркин ифода этиш, ўз манфаатларини рўёбга чиқариш ва ҳимоя қилиш ҳуқуқини ривожлантириш ва амалда намоён қилиш алоҳида аҳамият касб этади.

Жамиятимизда мавжуд бўлган турли манфаатлар, қарама-қарши кучлар ва ҳаракатлар ўртасидаги мувозанатни таъминлайдиган самарали механизмни шакллантирсак, ҳаётимизнинг барқарор ва мустаҳкам тараққиётини мукаммал кафолатлаган бўлар эдик.

**Иккинчи.** Шунга эришиш керакки, мамлакатимиз сиёсий ҳаётида ҳақиқий маънодаги кўппартиявийлик муҳити қарор топиши даркор.

Ҳар бир партия муайян ижтимоий қатламга таянган ҳолда, ана шу тоифа манфаатларининг ҳимоячиси сифатида ўзининг аниқ ва равшан ҳаракат дастурига эга бўлиши керак. Унда ҳар қайси партиянинг мақсад ва вазифалари, жамият тараққиёти борасидаги муқобил таклифлари ўз ифодасини топиши лозим.

Амалдаги кўппартиявийлик — бу ҳар хил қараш ва ғоялар ўртасидаги баҳс-мунозара, турли партиялар, жумладан, муҳолиф партиялар учун ҳам сиёсий рақобат майдони демакдир.

**Учинчи.** Нодавлат тузилмалар, ҳукуматга қарашли бўлмаган ва жамоат ташкилотларининг, фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органларининг фаолиятини янада мустаҳкамлаш ва ривожлантириш.

Шуни алоҳида таъкидлаш керакки, нодавлат ва жамоат ташкилотларининг ривожланган тизими жамиятда манфаатлар уйғунлигини қарор топтириш ва мустаҳкамлашга хизмат қилиши лозим. Бу тизим давлат тузилмалари фаолиятини муайян маънода тўлдириши, уларга нисбатан маълум бир мувозанатни таъминловчи восита вазифасини бажариши керак.

*Одамларнинг сиёсий онги, сиёсий маданияти, сиёсий фаоллиги юксалиб боргани сари, давлат вазифаларини нодавлат тузилмалар ва фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органларига босқичма-босқич ўтказиб бориш зарур.*

*Бу борада ўзини ўзи бошқарадиган идораларнинг, маҳаллаларнинг нуфузини ва мавқеини ошириш, уларга кўпроқ ҳуқуқлар бериш катта аҳамият касб этади.*

Фуқаролик жамиятининг мустаҳкам асосларини барпо этиш йўлидаги ишларимизнинг мазмун-моҳиятини ҳам айнан мана шу масала ташкил қилади.

**Тўртинчи.** Жамиятда фикрлар хилма-хиллиги ва қарашлар ранг-баранглиги, уларни эркин ифода этиш шароитини таъминлаш.

Бунда, мен яна такрор айтаман, оммавий ахборот воситалари жамиятимизда ҳақиқий "тўртинчи ҳокимият"га айланиши, фуқароларнинг сиёсий ҳуқуқ ва эркинликларини рўёбга чиқаришда энг таъсирчан омил бўлиши керак.

Бу, энг аввало, ҳар бир фуқаронинг ўз фикрини эркин ифода қилиш, ахборот олиш, давлат ва жамият қурилишининг ўта муҳим масалаларини муҳокама этишда фаол қатнашиш ҳуқуқини таъминлаш демақдир.

**Бешинчи.** Инсон ҳуқуқлари ва эркинликларини, одамларимиз онгида демократик қадриятларни янада мустаҳкамлаш ва ривожлантириш.

*Ўз ҳақ-ҳуқуқини танийдиган, ўз кучи ва қобилиятига таяниб яшайдиган, атрофида рўй бераётган воқеа-ҳодисаларга мустақил муносабатда бўладиган, шу билан бирга, ўз шахсий манфаатларини мамлакат ва халқ манфаатлари билан уйғун ҳолда кўрадиган эркин шахсни шакллантириш учун барча зарур шарт-шароитларни яратиш даркор.*

Айни вақтда фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини ҳимоя қилишга қаратилган давлат ва жамоат ташкилотлари тизимини янада такомиллаштириш лозим.

## II. Давлат қурилиши ва бошқаруви соҳасида:

**Биринчидан**, ҳокимият тизимлари бўлинишининг конституцион принципига амал қилинишини таъминлаш. Қонун чиқарувчи ҳокимият — Олий Мажлис ва жойлардаги вакиллик органлари бўлган вилоят, шаҳар ва туман кенгашларининг Конституция ҳамда қонунларда уларга берилган ваколат ва назорат вазифаларининг сўзсиз амалга оширилишига эришмоқ зарур. Суд ҳокимиятининг мустақиллигини ва фақат қонунга бўйсунлигини таъминлаш даркор.

Давлат қурилиши муаммолари ҳақида гапирар эканмиз, шуни яхши англаб олишимиз лозим: давлатнинг куч-қудрати бошқарувнинг барча ваколатларини ўз зиммасига олиши ҳамда давлат идораларининг ҳукм ва тазйиқ ўтказувчи орган сифатидаги вазифаларини кучайтириш билан белгиланмайди.

*Давлатнинг куч-қудрати — аввало, демократик институтларнинг мустақил фаолият кўрсатиши учун шарт-шароит яратиш, фуқаролар ва жамиятнинг барча сиёсий, ижтимоий салоҳиятини рўёбга чиқариш, тадбиркорлик ва иқтисодий ташаббуслар эркинлиги учун зарур имкониятларни ташкил этиб бериш қобилияти билан ўлчанади.*

**Иккинчидан**, маъмурий соҳада амалга оширилган ислохотларнинг самарадорлигини кучайтириш.

Бугунги кунда мамлакатимизда маъмурий бўлиниш ва ҳокимият тузилмалари бошқарувининг етарли даражада ихчам тизими ишлаб чиқилди. Уларнинг юқоридан қуйига ва ўзаро муносабатлари тартиби белгиланди.

Эркин тадбиркорликни ривожлантириш йўлидаги демократик ва бозор ислохотларини амалга оширишга тўсиқ-ғов бўлиб турган бошқарувнинг кўпгина ортиқча маъмурий ва бюрократик бўғинлари, давлат ва идора тузилмалари ўзгартирилди ёки тугатилди.

Шу билан бирга, марказда ва жойларда амалдаги бошқарув тизимининг ҳар бир бўғини ўз вазифаси, ваколатлари ва масъулиятини яхши ва чуқур англайдиган, уни юқори малака билан бажарадиган яхлит самарали механизм сифатида фаолият кўрсата олмаётганини ҳам тан олиш керак.

Бу бошқарув бўғинлари ижтимоий тараққиёт ва фуқаролар манфаатларини ҳимоя қилиш масалаларини, иқтисодиёт ва тадбиркорликни ривожлантиришнинг энг долзарб ва истиқболли муаммоларини ҳал этиш ўрнига кўпинча кераксиз назорат ва буйруқбозлик билан шуғуланмоқда.

Маъмурий-буйруқбозлик тизими шароитида суяги қотган ижрочилар қарор қабул қилишда мустақил, масъулиятни зиммасига олган ҳолда фаолият ва ташаббус кўрсата олмаётти. Улар ҳамон юқоридан кўрсатма кутиб ўтириш одатидан халос бўлолмаётти.

Биз давлат тузилмалари ва ҳуқуқни муҳофаза қилиш идораларидаги нохуш ҳолатлар — аҳоли кўз ўнгида ҳокимиятни обрўсизлантираётган порахўрлик, таъмагирлик ва коррупция кўринишлари билан бундан буён асло мураса қила омаймиз.

Биз бундай иснод келтирувчи ҳодисаларга қарши бутун жамият билан биргаликда кескин курашмоғимиз даркор.

*Бу ерда гап мамлакатимизда демократия таъминланишига асосланган, аввало, амалдаги Конституция ва қонунларга мувофиқ фаолият юритилган, ҳеч қандай мансабдорлар, ҳатто, энг кўзга кўринган вазифада ўтирган шахсларнинг ҳам субъектив хоҳиш-истагига қарам бўлмасдан, ишни барқарор ва фаол ташкил қиладиган, ўз моҳиятига кўра жамиятимизнинг олға силжишига халақит бераётган барча илат ва эски асоратларни бартараф этишга қурби етадиган самарали тизимни вужудга келтириш ҳақида бормоқда.*

Шу билан бирга, бу тизим инқилобий ур-йиқитларсиз, тадрижий ривожланиш асосида, умуминсо-



ний ва миллий тараққиёт қадриятларига таянган ҳолда фаолият кўрсатиши даркор.

**Учинчидан**, ана шу тамойиллардан келиб чиқиб, биз кадрларни танлаш, жой-жойига қўйиш ва янгилаш тизимини такомиллаштиришимиз зарур.

**Бунда муайян лавозимга муносиб номзодлар орасидан энг муносибини танлаш йўлидан боришимиз керак. Бунинг учун, биринчи навбатда, истеъдодли, изланувчан, замонавий билимга эга, Ватанга, она заминимизга садоқатли ёшларга сўзда эмас, амалда кенг йўл очиб беришимиз шарт.**

Бу масала барча замонларда ҳам ҳеч қачон осонликча ҳал бўлган эмас. Одатда, бундай пайтларда субъективизм, манфаатпарастлик, маҳаллийчилик, уруғ-аймоқчилик, қариндош-уруғчилик алоқалари ва бошқа кўп-кўп иллатлар намоён бўлади.

Афсуски, бу муаммони ҳал этишнинг тайёр йўл-йўриқларини топиш қийин. Шунинг учун кадрлар танлашнинг объектив тарзда ишлайдиган тизимини шакллантириш йўлида кенг жамоатчилик билан биргаликда ҳали кўп ишлашимиз зарур.

Бу борада етакчи илмий марказлар, ўқув даргоҳлари, турли муассаса ва идораларда мамлакатимиз тараққиёти билан боғлиқ муҳим ва долзарб, ҳал қилувчи муаммолар таҳлиliga бағишланган амалий семинарлар ўтказишнинг аҳамияти катта, деб ўйлайман.

Айни вақтда бундай семинарлар мунтазам фаолият кўрсатиши, уларга имкон қадар кўпроқ истеъдод эгаларини жалб этиш лозим.

### **III. Иқтисодиёт соҳасида:**

**Биринчидан**, иқтисодиётнинг барча соҳалари ва тармоқларида эркинлаштириш жараёнини изчиллик билан ўтказиш ва иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштириш.

Бу ҳўжалик юритувчи субъектларнинг эркинлиги ва иқтисодий мустақиллигини ошириш, тадбиркор-

лик фаолиятини ривожлантириш йўлидаги мавжуд тўсиқларни бартараф этишни англатади.

*Иқтисодиётни эркинлаштиришдаги бош вазифа — энг аввало, давлатнинг назоратчилик ва бошқарувчилик вазифаларини — функцияларини қисқартириш, унинг корхоналар хўжалик фаолиятига, биринчи галда, хусусий бизнес фаолиятига аралашувини чеклашдан иборат.*

*Айниқса, хусусий бизнесга кўпроқ эркинлик бериш лозим. Умуман, иқтисодий фаолиятнинг бозорга хос механизмларига кўпроқ эркинлик бериш зарур. Бунинг учун тегишли ҳуқуқий замин, ташкилий ва иқтисодий шарт-шароит ва кафолатларни яратишимиз керак.*

Асосий эътиборни институционал ўзгаришларга, молия ва банк тизимини ислоҳ этишни янада чуқурлаштиришга, ривожланган бозор инфратузилмасини яратишга, рақобат муҳитини шакллантиришга қаратмоғимиз даркор. Банк тизимини тубдан мустақкамлаш, бу соҳадаги ислоҳотларни чуқурлаштириш, банкларнинг кредит бериш имкониятларини ва устав капиталини бўш маблағлар жалб қилиш ҳисобидан кенгайтириш талаб этилади.

Банклар инвестиция жараёнининг асосий бўғинига, корхоналарнинг чинакам ҳамкорига айланмоғи, бинобарин, уларнинг ривожланишидан манфаатдор бўлмоғи лозим.

Бозор инфратузилмасига хос барча муассасаларнинг ривожланиши устувор аҳамият касб этмоғи зарур. Бунда бизнес хизмати билан узвий боғлиқ бўлган консалтинг, маркетинг, инжиниринг, лизинг, суғурта тизимлари ва бошқа тузилмалар фаолиятини кучайтириш муҳим аҳамият касб этади.

Иқтисодиётни эркинлаштириш ташқи иқтисодий фаолиятни, биринчи галда, валюта бозорини эркинлаштириш билан чамбарчас боғлиқ. Биржадан ташқаридаги валюта бозорини ривожлантириш ва мустақкамлаш, тижорат банкларининг валюта захира-

ларини кўпайтириш — бутунги кундаги бош йўналишдир.

Биз яна бир муҳим вазифа — миллий валюта-мизнинг жорий операциялар бўйича эркин алмашувини, яъни конвертациясини таъминлаш учун барча зарур шарт-шароитларни яратмоғимиз даркор.

Бунда аҳолига ва корхоналарга валюта қийматининг ўзгариб туриши натижасида таъсир этиши мумкин бўлган салбий оқибатлардан ҳимоя қиладиган тегишли кафолатларни яратиш, алмашув курсининг барқарорлигини таъминлаш учун зарур бўлган миқдорда давлат валюта захираларини шакллантириш алоҳида аҳамиятга эга.

**Иккинчидан**, хусусийлаштириш жараёнини янада чуқурлаштириш ва шу асосда амалда мулкдорлар синфини шакллантириш. Бу жараёнга тармоқни ташкил қилувчи йирик корхоналарни жалб этиш.

*Биз — хусусий мулкнинг миқёси ва улуши узлуксиз ўсиб борадиган кўпукладли иқтисодиётни ривожлантириш тарафдоримиз.*

*Дунё тажрибаси шундан далолат берадики, жамиятда том маънодаги мулкдорлар синфининг кўпчилиқни ташкил этиши ижтимоий ҳаётдаги барқарорлик ва фаровонликнинг кафолати бўлиб хизмат қилади.*

*Бу муаммо, бу масаланинг қишлоқ хўжалиқ соҳасида ечилиши, яъни деҳқоннинг ерга, мулкка, ўзи ишлаб чиқарадиган маҳсулотга эгаллик ҳиссиётини қарор топтириш алоҳида аҳамият касб этади.*

**Учинчидан**, мамлакат иқтисодиётига хориж сармоясини, аввало, бевосита йўналтирилган сармояларни кенг жалб этиш учун қулай ҳуқуқий шарт-шароит, кафолат ва иқтисодий омилларни янада кучайтириш тақозо этилмоқда.

Хориж сармоясининг иқтисодиётимиздаги таркибий ўзгаришларда, ишлаб чиқаришни техникавий қайта жиҳозлаш ва модернизация жараёнини жа-

даллаштиришда фаол иштирок этишига эришмоғимиз зарур.

Салоҳиятли хорижий шерикларимиз билан яна ҳам фаол ва изчил иш олиб бориш, улар билан ҳамкорликда замонавий, дунё бозорида рақобатга бардош бера оладиган маҳсулотлар ишлаб чиқаришга мўлжалланган янги-янги қўшма корхоналар тузиш лозим.

*Шунга эришиш керакки, Ўзбекистон бозори мамлакатимизда бизнес билан шуғулланишга интиланларнинг барчаси учун энг маъқул ва қулай иқтисодий макон бўлиб қолсин.*

**Тўртинчидан,** кичик ва ўрта бизнес иқтисодий тараққиётимизда устувор ўрин олиши даркор.

*Биз кичик, ўрта ва хусусий тадбиркорликнинг ялли ички маҳсулот ишлаб чиқаришда нафақат ҳал қилувчи мавқе эгаллаши, айни вақтда унинг аҳоли фаровонлиги ва гаромаглари ортишида, ишсизлик муаммосини ечишда ҳам муҳим омилга айланишига эришмоғимиз лозим.*

Кичик ва ўрта бизнес ҳамда тадбиркорлик хом ашё ва қишлоқ хўжалиги ресурсларини сифатли қайта ишлаш, ички бозорни истеъмол товарлари билан тўлдириш, аҳолига хизмат кўрсатишда муҳим ўрин эгаллаши керак.

Кичик ва хусусий корхоналар ташкил этиш ва уларнинг самарали фаолият кўрсатиши учун қулай шарт-шароит яратиш лозим. Бунинг учун кичик ва ўрта корхоналарни тузиш шартларини соддалаштириш, тадбиркорлик тузилмаларининг хом ашё ва кредит захираларидан, асбоб-ускуна ва материаллардан доимий фойдалана олиш тартибларини эркинлаштириш даркор.

Кичик ва ўрта тадбиркорликнинг банклар, бошқа бозор тузилмалари ва йирик корхоналар билан кундалик алоқаларини амалда мустаҳкамлаш, уларни ҳақиқий шерикчилик муносабатларига айлантириш лозим.

Кичик ва ўрта корхоналар ишлаб чиқарадиган маҳсулотларнинг мамлакатимиз ичкарисиди ҳам, хорижда ҳам бозорини ташкил қилиб бериш, тегишли савдо шароитларини вужудга келтиришга алоҳида эътибор қаратишимиз зарур.

**Энг асосийси — кичик бизнесни унинг хўжалик фаолиятига асоссиз равишда аралашадиган, уларни қўлаб-қувватлаш ва ривожланишига ёрдам кўрсатиш ўрнига, халақит берадиган турли хил назорат идораларини тартибга чақиришимиз керак.**

Шу билан бирга, кичик бизнес соҳаси учун билимдон, юқори малакали бошқарувчи кадрлар тайёрлашни ташкил этиш, уларнинг иқтисодий ва ҳуқуқий маданиятини ошириш алоҳида аҳамият касб этади.

**Бешинчидан,** мамлакатимизнинг экспорт салоҳиятини ривожлантириш ва мустаҳкамлаш, иқтисодиётимизнинг жаҳон иқтисодиёти тизимига кенг қўламда интеграциялашувини таъминлаш.

Иқтисодиётнинг барча соҳаларида рақобатбоп ва экспортбоп тайёр маҳсулотларнинг тури ва салмоғини кўпайтиришимиз, жадал ҳаракат қилиб, жаҳон бозоридан ўзимизга муносиб мустаҳкам ўрин эгаллашимиз керак.

Бунинг учун мавжуд омил ва имтиёзларга қўшимча равишда экспортга йўналтирилган ишлаб чиқаришни кенгайтириш, рақобатга бардошли маҳсулот тайёрлаш ва экспорт қилишни рағбатлантиришга қаратилган аниқ чора-тадбирларни амалга оширишимиз керак.

**Олтинчидан,** мамлакатимиз иқтисодий мустақиллигини янада мустаҳкамлашга қаратилган иқтисодиётдаги таркибий ўзгаришларни изчил давом эттириш.

Бу, ўз навбатида, бой табиий захираларимиз, минерал-хом ашё, меҳнат ресурсларимиздан, интеллектуал ҳамда илмий-техникавий салоҳиятимиздан тўлиқ ва самарали фойдаланишни тақозо этади.

Иқтисодиётда мукаммал технологик жараённи ўз ичига олган, тайёр маҳсулот ишлаб чиқарадиган, минерал ва қишлоқ хўжалиги хом ашёсини сифатли қайта ишлайдиган қувватлар етакчи ўринда туриши зарур.

Бу жараёнда маҳаллий хом ашё ва табиий имкониятлар асосида ишлайдиган, илғор замонавий технологияларни жорий этган ҳолда, нафақат ички, айни вақтда ташқи бозорда ҳам рақобатга бардош берадиган маҳсулот ишлаб чиқарувчи тармоқларга асосий эътибор қаратилиши керак.

*Айниқса, хизмат кўрсатиш соҳаларини ривожлантириш, уларнинг иқтисодиётдаги ўрнини кучайтириш зарур. Чунки бу соҳа янги иш ўринлари, хусусан, қишлоқда иш жойлари яратишнинг муҳим омилдир.*

Энг асосийси, одамлар турмуш даражасининг ўсиши хизмат кўрсатиш соҳасининг ривожига боғлиқ бўлиб, у аҳолининг даромадларини оширишда ҳам салмоқли манба бўлиб хизмат қилади. Афсуски, биз бу имкониятдан ҳали тўлиқ фойдалана олмаёмиз.

#### IV. Маънавийят соҳасида:

*Биринчидан. Бу соҳадаги энг асосий вазифамиз — миллий қадриятларимизни тиклаш, ўзлгимизни англаш, миллий воя ва мафқурани шакллантириш, муқаддас динимизнинг маънавий ҳаётимиздаги ўрнини ва ҳурматини тиклаш каби мустақиллик йилларида бошлаган эзгу ишларимизни изчиллик билан давом эттириш, уларни янги босқичга кўтариш ва таъсирчанлигини кучайтиришдир.*

Ҳар қайси ижтимоий тоифа ва қатламнинг ўзига хос хусусиятларини инобатга олган ҳолда, умумий гаплар билан эмас, амалий ишлар билан маънавийятни юксалтириш диққатимиз марказида бўлиши шарт.

Бу соҳадаги ишларимизнинг пировард мақсади — иймон-эътиқоди бутун, иродаси бақувват эркин фуқаро маънавиятини шакллантиришдир. Яъни мустақил дунёқарашга эга, аждодларимизнинг бебаҳо мероси ва замонавий тафаккурга таяниб яшайдиган баркамол шахс — комил инсонни тарбиялашдан иборат.

**Иккинчи масала** — жамиятимизда шаклланиб бораётган кўшпартиявийлик, кўпфикрлилик шароитида ҳар қайси фуқаронинг ўз фикрини эркин ифода этиши ва уни ҳимоя қила олиши жамиятимизда рўй бераётган демократик ўзгаришларнинг негизи бўлмоғи керак.

*Лекин турли қараш ва фикрга эга бўлган ижтимоий қатламлар, сиёсий куч ва ҳаракатларнинг ўзига хос мақсаглари уйғунлаштирувчи ғоя — юрт тинчлиги, Ватан равнақи, халқ манфаати — барчамиз учун бирдек муқаддас бўлиши шарт.*

Том маънода мана шундай олижаноб туйғулар миллий ғоя ва миллий мафкурамизнинг маъно-мазмунига, мана шу юртда яшайдиган ҳар қайси инсоннинг ҳаёт дастурига айланишига эришиш даркор.

Бу борада бутун шакл топаётган миллий мафкура концепциясини минг йиллик миллий қадриятларимизни ҳозирги замон умумбашарий талаблари билан уйғунлаштирган ҳолда яратиш ва одамлар тафаккурига сингдириш олимларимиз, файласуф ва сиёсатшуносларимиз, умуман, илмий жамоатчилигимизнинг долзарб вазифаси бўлиб қолмоқда.

**Учинчидан.** *Биз ислом дини ота-боболаримиз дини эканини, у биз учун ҳам иймон, ҳам ахлоқ, ҳам диёнат, ҳам маърифат эканини доимо юксак қадраймиз. Халқимизнинг минг йиллик тарихини, бугунги маънавий ҳаётини, дину диёнатимизни мухтасар ифодалаб, айтиш мумкинки, Аллоҳ бизнинг қалбимизда, юрагимизда. Динга ҳурмат ва эътиқод — биз учун ўлмас қадриятдир.*

Шу муносабат билан такрор айтаманки, биз ўз муқаддас динимиз ва эътиқодимиздан ҳеч қачон воз кечмаймиз. Айни пайтда муқаддас динимиз шаънига доғ туширмоқчи бўлган, ундан ғаразли сиёсий мақсадларда фойдаланишни истайдиган кимсалар ва кучлар билан ҳеч қачон муроса қилолмаймиз.

**Тўртинчидан.** *2000 йилни Соғлом авлод йили деб эълон қилганимизнинг маъно-мазмунини, пировард аҳамиятини чуқур англаган ҳолда, бу мақсадларимизни нафақат жорий йилда, балки келгуси даврда давлат сиёсати даражасига кўтариб, умумхалқ эзгу ҳаракатига айлантиришимиз даркор.*

Оила, оналар ва аёлларимизнинг жамиятдаги ўрни ва мавқеини ошириш масаласида аввал бошлаган ишларимизни амалда давом эттириб, янада юксак даражага кўтаришимиз зарур.

**Бешинчидан.** Олдимизга қўйган энг эзгу мақсадларимиз билан узвий боғланган бутунги кундаги яна бир ғоятда долзарб масала — Кадрлар тайёрлаш миллий дастурини амалга ошириш, бу борада бошлаган ишларимизни изчил давом эттириш ва кучайтириш бундан буён ҳам биз учун устувор вазифа бўлиб қолади.

Бу масала марказда ва жойлардаги давлат ва жамоат ташкилотларининг, биринчи галда, барча катта-кичик раҳбарларнинг энг муҳим вазифаси ва бурчи бўлмоғи зарур. Уларнинг фаолиятини, обрў-эътиборини баҳолашда бу масала ҳал қилувчи мезон бўлишини ҳеч ким унутмаслиги лозим.

**Олтинчидан.** Яна бир муҳим вазифамиз — бу Ўзбекистонда яшаётган барча миллат ва элатларнинг тили, маданияти, урф-одат ва анъаналарини ривожлантиришга кўмаклашиш, уларга яратиб берилган имконият ва шароитларни янада кенгайтиришдан иборат. Шу орқали юртимизда қарор топган миллатлараро тотувлик ва барқарорликни сақлаш, уни кўз қорачиғидай асраш — ҳар биримизнинг муқаддас бурчимиздир.



**Еттинчидан.** Ота-боболаримиздан қолган эзгу удумга мувофиқ, кексаларга ҳурмат, кичикларга иззат кўрсатишдек ноёб инсоний қадриятни янги мазмун ва амалий ишлар билан бойитиш ва мустаҳкамлаш зарур.

Нуроний отахонларимиз, мунис оналаримизга ҳамиша ҳурмат-эҳтиром билан муносабатда бўлиш, уларнинг хизматини қилиб, дуосини олиш, жажжи гўдакларга, азиз фарзандларимизга ғамхўрлик қилиш, уларни ардоқлашдек халқимизга хос бўлган, асрлар давомида сақланиб келаётган олижаноб одатга ҳар биримиз содиқ бўлишимиз, уни асраб-авайлашимиз, ривожлантиришимиз ҳам фарз, ҳам қарзdir.

## **V. Суд-ҳуқуқ соҳасида:**

**Биринчидан.** Ҳуқуқий давлатнинг мазмун-моҳиятини белгилайдиган амалдаги кодекслар, қонунлар, меъёрий ҳужжатларни танқидий баҳолаган ҳолда, ҳуқуқий давлатни шакллантириш борасида биринчи гада қабул қилишимиз зарур бўлган янги қонун ва меъёрий ҳужжатларни аниқлаб олишимиз керак.

**Иккинчидан.** Давлат ва жамият қурилиши ва бошқарувининг барча бўғинларида қабул қилинган қонун ва меъёрий ҳужжатларнинг сўзсиз бажарилишини таъминловчи тизим яратиш учун зарур чора-тадбирларни кўришимиз лозим.

Бу, биринчи навбатда, қонунни ҳимоя қилувчи ва унинг ижроси назоратини таъминловчи органларга тааллуқлидир. Яъни, ҳуқуқ-тартибот органларининг ўзи қонунларга сўзсиз риоя қилишини таъминлашимиз лозим.

**Учинчидан.** *Ҳокимиятнинг тўлақонли мустақил тармоғи сифатида судларнинг фақат қонунга бўйсунлигини таъминлаш мақсадида суд тизимини ислоҳ этиш керак.*

*Суд жараёнида айблов ва ҳимоянинг амалда тенглиги таъминланмоғи ва бунинг учун адвокатура идораларининг мавқеини кўтариш даркор.*

Суд ислоҳотини ўтказиш жараёнида жиноий ва фуқаролик ишларини кўрувчи судьяларнинг ихтисослашувини амалга ошириш ва бу масалаларни ташкилий жиҳатдан ҳал қилиш зарур.

Бу, албатта, одил судловни амалга ошириш сифати ва тезкорлигини, энг муҳими, қабул қилинган суд қарорларининг адолатли бўлишини таъминлайди.

**Тўртинчидан.** Аҳолимиз, айниқса, ёшларнинг ҳуқуқий онги ва маданиятини юксалтиришга қаратилган чора-тадбирлар дастурини кенг кўламда амалга оширишга алоҳида эътибор бериш зарур, деб ўйлайман. Токи ҳар бир фуқаро ўз ҳақ-ҳуқуқини билсин ва уни ҳимоя қила олсин.

## **VI. Ташқи сиёсат соҳасида:**

Ўзбекистоннинг ташқи сиёсат борасидаги фаолиятининг асосини давлат миллий манфаатларининг устуворлиги, халқаро ҳуқуқ мезонлари, тенглик ва бошқа мамлакатларнинг ички ишларига аралашмаслик, барча баҳсли масалаларни тинч музокаралар йўли билан ҳал этиш каби жаҳон миқёсида эътироф этилган тамойиллар ташкил қилади.

Ташқи сиёсатни амалга оширишдаги асосий вазифалар бундан буён ҳам ўзгармасдан қолади.

Ўзбекистон ташқи сиёсатининг яқин келгусидаги устувор йўналишлари қуйидагилардан иборат:

**Биринчидан,** Марказий Осиёда тинчлик ва барқарорликни сақлаш, хавфсизликни таъминлаш.

Бугунги кунда бизнинг барча ташаббус ва саъй-ҳаракатларимиз минтақамизга тажовузкорона хатти-ҳаракатлар, диний экстремизм, ақидапарастлик ва халқаро террорчиликнинг ёйилиш хавфи кучайиб бораётганини кенг жамоатчиликка тушунтиришга қаратилмоқда.

Тинчлик ва барқарорликка, миллатлараро тотувлик ва минтақамиз халқлари ҳамда давлатларининг анъанавий дўстлигига, ҳамжиҳатлигига таҳдид со-

лувчи бу жиддий хавфни бартараф этиш бўйича қўшни мамлакатлар билан ҳамкорликда зарур чоратadbирлар кўриш — бугунги кунда энг долзарб ва зифамиздир.

Марказий Осиёда ядро қуролидан холи бўлган ҳудудни барпо этиш ташаббусини амалга ошириш минтақавий хавфсизликни таъминлашнинг муҳим шартидир.

Бу ҳақдаги Шартномани тайёрлашдаги доимий иштироки ва ёрдами учун биз Бирлашган Миллатлар Ташкилотига, ядро қуролига эга бўлган қудратли давлатларга, барча манфаатдор мамлакатларга ўз миннатдорлигимизни билдирамыз.

**Иккинчидан**, кўп йиллар давомида чўзилиб келаётган афғон муаммосининг ҳал бўлиш масаласи барчамизни ташвишга солмоқда. Бунинг натижасида қўпоровчилик, халқаро террорчилик, наркобизнес, минтақамиз ва унинг ташқарисига ноқонуний йўллар билан қурол олиб кириш ва сотиш каби хавфхатарлар сақланиб келаётганини биз яхши англаб олишимиз даркор.

Шу муносабат билан биз "6+2" гуруҳига аъзо мамлакатлар томонидан қабул қилинган "Афғонистондаги можарони тинч йўл билан бартараф этиш принциплари ҳақидаги Тошкент декларацияси"ни кўпмиллатли Афғонистонда тинчлик ва барқарорлик йўлларини излашнинг универсал дастури, деб биламиз.

Мазкур декларацияни Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг расмий ҳужжати сифатида қабул қилгани учун бу нуфузли ташкилотга ўз миннатдорлигимизни изҳор этамыз.

Афғонистон муаммосини ҳал қилишга Покистоннинг янги маъмурияти ижобий ёндашаётгани мазкур масалани тезроқ ечишга самарали таъсир этади, деган умиддамыз.

**Учинчидан**, биз шунга аминмизки, мамлакатимизда ривожланган бозор иқтисодиётига асос-

*ланган фаровон демократик давлат барпо этиш-  
дек олий мақсадга эришмоғимиз учун Ўзбекистон-  
нинг жаҳон ҳамжамиятига кенг миқёсда интег-  
рациялашувини таъминлаш зарур.*

Жаҳоннинг энг тараққий топган мамлакатлари билан яқиндан алоқа ўрнатиш, етакчи халқаро иқтисодий, молиявий ҳамда инсонпарварлик ташкилотлари билан ҳамкорликни кучайтириш давлатимизнинг жаҳон ҳамжамиятига интеграциялашув жараёнининг ажралмас қисмидир.

Америка Қўшма Штатларидек улкан сиёсий, иқтисодий, ҳарбий-техникавий, интеллектуал салоҳиятга эга бўлган мамлакат билан ҳар томонлама муносабатларни бундан кейин ҳам ривожлантириш ва мустаҳкамлаш — биз учун ўта муҳим аҳамиятга эга.

Биз бундан буён ҳам мамлакатимизнинг етакчи Европа давлатлари билан ҳамкорлигини ривожлантириш ва мустаҳкамлаш йўлида ҳаракатимизни аямаймиз.

Иқтисодий, илмий-техникавий, маданий алоқаларга, шунингдек, изчил сиёсий мулоқотларга кенг имкониятлар очиб берадиган Европа Иттифоқи билан шериклик ва ҳамкорлик ҳақидаги Битимнинг амалга оширилишига алоҳида аҳамият берамиз.

Осиё минтақасидаги давлатлар билан, аввало, Япония, Корея Республикаси билан кўп қиррали ҳамкорлигимиз ҳар томонлама ривожланиб бораётгани, қўшнимиз ва дўстимиз бўлган буюк давлат — Хитой Халқ Республикаси билан алоқаларимиз тобора мустаҳкамланаётгани бизга катта мамнуният бахш этади.

Россия билан тарихан қарор топган иқтисодий, маданий, дўстлик алоқаларимиз Ўзбекистон учун, қолаверса, бутун минтақамиз учун ҳамиша муҳим аҳамият касб этиб келган.

Шуни таъкидлашни истардимки, тенглик, ўзаро манфаатдорлик асосига қурилган, икки давлат ора-

сидаги кўп томонлама ҳамкорлик, стратегик шерикликни кучайтириш учун бугун янги имкониятлар пайдо бўлаётгани ҳар икки томон — Россия ва Ўзбекистон манфаатларига ҳам мос келади.

## **VII. Хавфсизликни таъминлаш соҳасида:**

*Демократик ва ижтимоий-иқтисодий ўзгаришларни амалга ошириш, маънавий тараққиётга эришиш, шунингдек, Ўзбекистоннинг жаҳон ҳамжамияти билан ҳамкорлигини кучайтиришнинг асосий шартлари ва гарови — мамлакатимизнинг хавфсизлигини таъминлаш, жамиятимизда тинчлик, барқарорлик, миллатлар ва фуқаролар ўртасида тотувликни сақлаш ва кўз қорачиғидай асрашдир.*

*Бу ҳақиқатни барчамиз яхши англаб олишимиз керак.*

Бугунги кунда бизнинг минтақамиз, шу ҳудудда жойлашган мамлакатларни демократик, ҳуқуқий, дунёвий тараққиёт йўлидан қайтаришга уринаётган турли хил экстремистик кучлар ва марказларнинг бу ердаги хавфсизликка раҳна солиш учун кўз тиккан жойи бўлиб қолмоқда.

Бу ёвуз кучлар диний экстремизм ва халқаро террорчиликни минтақамизга ёйишга уринаётгани шундан далолат беради.

Гиёҳванд моддалар ва қурол-яроғларни ноқонуний йўллар билан олиб ўтиш ва сотиш нафақат минтақамиз, балки бугун дунё хавфсизлигига жиддий таҳдид солмоқда.

Минтақамизда ва дунёда юзага келган вазият бугунги кунда биздан чегараларимиз дахлсизлигини, мамлакатимизнинг ҳудудий яхлитлигини, Ўзбекистоннинг изчил ва барқарор тараққиётини амалда таъминлашга қодир бўлган хавфсизлик тизимини яратишни тақозо этмоқда.

Шу муносабат билан мамлакатимизнинг миллий хавфсизлигини таъминлаш учун қуйидаги масалаларни ҳал қилиш алоҳида аҳамият касб этади:

**Биринчи.** *Марказий Осиё мамлакатларининг тинчлиги ва барқарорлигига, мазкур минтақада яшовчи халқларнинг хавфсизлигига дахл қилувчи тажовузларнинг олдини олиш ва бартараф этиш борасидаги ҳамжиҳатлигини мустаҳкамлаш зарур. Уларнинг бу йўлдаги саъй-ҳаракатлари, имкониятлари ва салоҳиятларини мувофиқлаштириш ва бирлаштириш айниқса муҳимдир.*

Бу хавфни бартараф этиш учун одамларнинг, мана шу ҳудуддаги мамлакатлар жамоатчилигининг ҳушёрлиги ва фаоллигини кучайтиришга қаратилган чора-тадбирларни амалга ошириш айниқса муҳим аҳамиятга эга.

Халқларимизнинг табиатига мутлақо ёт бўлган сиёсий, диний экстремизм, ақидапарастлик ва бошқа ёвуз оқимларнинг минтақамизга кириб келиши ва тарқалиши тинчлик ва осойишталикка, фарзандларимизнинг келажагига катта хавф туғдиришини одамлар онгига чуқур сингдириб бориш керак.

Халқларимиз тафаккурида юксак ахлоқий-маънавий қадриятларни қарор топтириш ва мустаҳкамлаш орқали уларни ёвуз кучларга қарши курашга сафарбар этиш зарур.

Мен Марказий Осиёда яшовчи турли миллат ва элатларнинг асрлар мобайнида шакланган маънавий ва маданий алоқаларини мустаҳкамлаш минтақамиз хавфсизлигининг муҳим шарти эканини алоҳида таъкидламоқчиман.

**Иккинчи.** Марказий Осиё минтақасидаги иқтисодий ҳамкорлик миқёсларини ҳар томонлама кенгайтириш.

Биз иқтисодий лойиҳаларни, биринчи галда, минтақанинг бой табиий захираларидан, энергетика ва сув манбаларидан фойдаланиш, транспорт коммуникациялари, газ ва нефть тармоқларини барпо этиш,

экологик муаммоларни ҳал қилиш каби соҳаларга тегишли аниқ лойиҳаларни яратиш ва амалга ошириш борасида куч ва имкониятларимизни бирлаштиришимиз лозим.

Айнан мана шу соҳаларда ҳамкорлик қилиш Марказий Осиёдаги барча мамлакатларнинг манфаатларига мос келиши шубҳасиз. Бу ҳамкорлик бутун минтақанинг кучли ижтимоий-иқтисодий юксалишига, шу билан бирга, унинг хавфсизлиги, барқарорлиги ва ривожланишига мустаҳкам асос яратган бўлур эди.

**Учинчи.** *Ягона давлат сиёсати асосида армия, чегара ва ички қўшинларимизни босқичма-босқич ва изчил ислоҳ этиш.*

Биз энг юксак талабларга жавоб берадиган, мамлакатимиз тинчлиги ва осойишталигини самарали ва ишончли тарзда ҳимоя қила олишга қодир, тезкор, етарли даражада таъминланган ва яхши қуролланган, профессионал тайёргарликка эга бўлган Қуролли Кучларимизни шакллантиришимиз даркор.

**Тўртинчи.** Давлат чегараларимизни янада мустаҳкамлаш ва унга тегишли иншоотларни барпо этиш.

Давлат чегараларини қўриқлаш ва ҳимоя этишга қаратилган бутун тизим мамлакатимизнинг ҳудудий яхлитлигини сақлаши, бузғунчи-террорчи гуруҳлар ва қўпоровчи унсурларнинг сарҳадларимиздан ўтишига йўл қўймаслиги, Ўзбекистоннинг иқтисодий ва бошқа манфаатлари ҳимоясини таъминлаши шарт.

**Бешинчи.** Хавфсизликнинг бўлинмас ва яхлитлиги ҳақидаги бош принципга таяниб, Террорчиликка қарши кураш бўйича халқаро марказ барпо этишга оид Ўзбекистон ташаббусини амалга ошириш борасидаги ишларни янада кучайтириш.

Марказий Осиёдаги барқарорлик ва тинчликни издан чиқариши мумкин бўлган хавф-хатарларнинг олдини олиш ва бартараф қилиш бўйича бу муҳим масалага халқаро тузилмаларнинг эътиборини ошириш борасидаги таклифларимизни амалда жорий

этиш йўлидаги саъй-ҳаракатларни давом эттириш даркор.

**Олтинчи.** Ҳуқуқ-тартибот органлари тизимини ислоҳ этиш ва уларнинг жамоатчилик билан алоқаларини мустаҳкамлаш.

Жойларда жамоат хавфсизлигини таъминлаш учун ўзини ўзи бошқариш органлари, биринчи галда, маҳаллаларнинг ролини янада ошириш зарур.

Маҳалла қўмиталарининг аҳоли яшаш жойларида содир этилаётган жиноятлар ва бошқа ғайриқонуний хатти-ҳаракатларни келтириб чиқараётган сабаб ва ҳолатларни аниқлаш, уларни бартараф этиш йўлидаги саъй-ҳаракатларини қўллаб-қувватлаш муҳим аҳамиятга эга.

Жамоат тартиби ва хавфсизлигини таъминлашда биз "Чегара посбонлари" ва "Маҳалла посбонлари" каби фуқаролик тузилмаларининг кучли салоҳиятидан тўла фойдаланишимиз лозим.

Бу тузилмалар сафига кенг оммани жалб этиш, уларнинг тайёргарлигини кучайтириш ва чегара қўшинлари ҳамда ҳуқуқ-тартибот идоралари билан ҳамкорлигини таъминлашимиз зарур.

*Жамоат тартибини ва фуқароларнинг ўз шахсий хавфсизлигини сақлаши уларнинг ҳушёр ва огоҳлигига, теvarак-атрофига рўй бераётган воқеаларга фаол муносабатига нақадар боғлиқ эканини одамларнинг онгига етказиш ўта муҳимдир.*

*Жиноятчиликка, экстремизм ва жаҳолатнинг ҳар қандай кўринишларига қарши курашда, умумий хонадонимиздаги тинчлик ва осойишталикни асраш йўлида аҳоли фаоллигини ошириш лозим.*

*Азиз юртдошларим!*

*Халқимиз, миллатимиз буюк ўзгаришлар арафасида турибди. Биз янги асрга озод ва эркин халқ, мустақил ва қудратли давлат бўлиб кириб бормоқдамиз. Шуни унутмаслигимиз керакки, яго-*



**на Ватанимизнинг равнақи, юртимиз тинчлиги ва фаровон келажғимиз фақатгина ўзимизнинг қўлимиздадир.**

Заҳматқаш ва фидойи халқимизнинг меҳнати, эзгу интилишлари билан кириб келаятган янги юз йиллик юртимиз учун чинакам юксалиш ва саодат асри бўлғай, иншооллоҳ.

Азиз қадрдонларим!

Инсон учун халқнинг ишончи, меҳр-муҳаббатига сазовор бўлишдан ортиқ бахт йўқ. Бугун мана шу юксак ва мўътабар минбардан туриб, қўлимни кўқсимга қўйиб, менга билдирган улкан ишончи, ҳурмат-эътибори учун меҳнатқаш, бунёдкор, бағри кенг ва доно халқимизга таъзим қиламан.

Мен ўзимнинг энг эзгу мақсадим, ҳаётимнинг маъно-мазмунини бошлаган ижобий ишларимизни давом эттириш, ҳар бирингизнинг эртанги кундан кутаётган орзу-умидларингизни рўёбга чиқариш йўлида хизмат қилиш, деб биламан.

Мен учун бундан бошқа олий мақсад, бошқа улуғ саодат йўқ.

Барчангизга соғлиқ-омонлик, хонадонларингизга қут-барака тилайман.

Ватанимиз тинч, осмонимиз мусаффо бўлсин!

Эзгу ишларимизда Яратганнинг ўзи мададкор бўлсин!

2000 йил, 22 январь.

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ  
ИСЛОМ АБДУҒАНИЕВИЧ КАРИМОВНИНГ  
ИККИНЧИ ЧАҚИРИҚ  
ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ  
ОЛИЙ МАЖЛИСИНИНГ БИРИНЧИ СЕССИЯСИ  
ИККИНЧИ ЙИФИЛИШИДА СЎЗЛАГАН НУТҚИ**

Ассалому алайкум, азиз дўстлар!

Муҳтарам халқ депутатлари!

Сизларга маълумки, Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 98-моддаси ва "Вазирлар Маҳкамаси ҳақида"ги Ўзбекистон Республикаси қонунининг 4-моддасига биноан Вазирлар Маҳкамаси янги сайланган Олий Мажлис олдида ўз ваколатларини зиммасидан соқит қилади.

Конституциямизга асосан Ўзбекистон Республикаси ҳукуматининг янги таркиби Президент томонидан Олий Мажлис депутатлари тасдиғига қўйилади.

Ҳукуматнинг янги таркиби ҳақида гапирганда, мен бу масаланинг қуйидаги муҳим томонларига сизларнинг алоҳида эътиборингизни жалб қилмоқчиман.

Аввало, бугунги кунгача фаолият кўрсатган Вазирлар Маҳкамасининг сон жиҳатдан таркиби тўғрисида айтиб ўтиш жоиз.

Маълумки, олдинги таркибда ҳукумат аъзоларининг сони ўттиз етти нафардан иборат эди. Яъни Бош вазир ва унинг муовинлари, ўн бешта вазир ва ўн битта давлат қўмитасининг раиси лавозимлари бор эди.

Конституциямизнинг 98-моддасига биноан Қорақалпоғистон Республикаси ҳукуматининг бошлиғи Вазирлар Маҳкамаси таркибига ўз лавозими бўйича киради.

Бугун Олий Мажлис тасдиғига Вазирлар Маҳкамасининг янги таркиби ўттиз тўрт лавозимдан иборат ҳолда таклиф қилинмоқда.

Учта лавозим, шу жумладан, Бош вазирнинг битта ўринбосари ва икки нафар давлат қўмитаси раиси лавозимлари қисқартирилмоқда.

Бош вазирнинг транспорт ва алоқа соҳалари бўйича муовини лавозими қисқартирилиб, унинг вазифалари Бош вазирнинг энергетика соҳасини бошқарадиган ўринбосари зиммасига юклатилмоқда. Давлат ўрмон қўмитаси билан Саноатда ва кончиликда ишларнинг бехатар олиб борилишини назорат қилиш давлат қўмитаси қисқартирилди.

Давлат ўрмон қўмитаси ўрнига Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлиги қошида Бош бошқарма ҳамда Саноатда ва кончиликда ишларнинг бехатар олиб борилишини назорат қилиш давлат қўмитаси ўрнига махсус агентлик ташкил қилиниши кўзда тутилмоқда.

Эътибор берган бўлсангиз, Бош вазирнинг янги таркибда қолаётган тўққиз ўринбосаридан тўрт нафаригина бевосита мана шу ишни, яъни Бош вазир муовини вазифасини бажаради. Қолган бештасига эса улар бошқарадиган соҳаларнинг аҳамияти ва мавқеига қараб, уларнинг таъсирини кучайтириш мақсадида Бош вазир муовини лавозими қўшимча тарзда берилган.

Бугун сизнинг тасдиғингизга тавсия қилинаётган таркибда, шунингдек, Бош вазир ўринбосари — Макроиқтисодиёт ва статистика вазири вазифасини бажарувчи шахсга Бош вазирнинг биринчи ўринбосари мақоми берилмоқда.

Шуни таъкидлаш керакки, тавсия этилаётган номзодлардан фақатгина икки нафари — Мираброр Усмонов ва Дилбар Ғуломова Биринчи чақириқ Олий Мажлиснинг иккинчи сессиясида тасдиқланган

бўлиб, қолган Бош вазир ўринбосарлари эса бу лавозимларга кейин тайинланган.

Ўтган давр мобайнида ўзига юклатилган вазифаларни талаб даражасида бажаролмаган, ишда ўзини кўрсата олмаган бир қанча ҳукумат аъзолари бошқа ишга ўтказилди ёки лавозимидан озод этилди.

Ўз навбатида ҳозирги замонавий талабларга жавоб берадиган, янгиликка интиладиган, амалий ишлари билан кўзга кўринган ёш кадрлар раҳбарлик лавозимларига тайинланди ва бугунги кунда бу юксак ишончни оқлашга ўз иши, ўз фаолияти билан ҳаракат қилмоқда.

Бу ўзгаришларни Олий Мажлис депутатлари ўз ваколатига асосан тасдиқлаган ва бу ҳақда жамоатчилигимиз хабардор.

Бугун иккинчи чақириқ Олий Мажлиснинг биринчи сессиясига янгидан тасдиқланаётган номзодлар қаторида Бош вазир ўринбосарларидан — Сирдарё вилояти ҳокими вазифасини бажараётган Ўктам Исмоилов номзоди қўйилмоқда. Айни вақтда, у Бош вазир ўринбосари лавозими билан бирга Давлат мулкани бошқариш ва тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш давлат қўмитасининг раислигига тавсия этилмоқда.

Бу номзодни таърифлаб ўтиришнинг ҳожати йўқдир. Нима деганда, уни кўпчилик депутатлар яқиндан танийди, деб ўйлайман. Бу киши олдин ҳам мамлакатимиз миқёсида кўп раҳбарлик вазифаларини, шу жумладан, Бош вазир ўринбосари вазифасини ҳам бажариб келган.

Энди вазирликлар ва давлат қўмиталарига тўхталиб ўтсак.

Вазирликлар ва давлат қўмиталари раҳбарлигига тавсия этилаётган номзодларнинг фақатгина беш нафари биринчи чақириқ Олий Мажлиснинг иккинчи сессиясида, ўн тўрт нафари кейинги сессияларда тасдиқланган.

Қолган беш нафар номзод эса янгитдан сизнинг тасдиғингизга ҳавола этилмоқда.

Шундай қилиб, бутун сизнинг тасдиғингизга Вазирлар Маҳкамасининг янги таркиби ва шу лавозимларга кўрсатилаётган номзодлар қўлингиздаги маълумотлар бўйича тавсия қилинмоқда.

Яъни:

1. Бош вазир лавозимига Султонов Ўткир Тўхтамурадович;

2. Бош вазирнинг биринчи ўринбосари — Макроиқтисодиёт ва статистика вазири лавозимига Ҳамидов Бахтиёр Султонович;

3. Бош вазир ўринбосари — Қишлоқ ва сув хўжалиги вазири лавозимига Олимжонов Бахтиёр;

4. Бош вазир ўринбосари лавозимига Исаев Анатолий Ниғматович;

5. Бош вазир ўринбосари — Давлат мулкани бошқариш ва тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш давлат қўмитасининг раиси лавозимига Исмоилов Ўктам Қўчқорович;

6. Бош вазир ўринбосари лавозимига Кароматов Ҳамидулла Саъдуллаевич;

7. Бош вазир ўринбосари лавозимига Отаев Валерий Йўлдошевич;

8. Бош вазир ўринбосари лавозимига Усмонов Мираброр Зуфарович;

9. Бош вазир ўринбосари — Ўзбекистон автомобиль йўллари қуриш ва фойдаланиш давлат-акционерлик концерни бошқарувининг раиси лавозимига Юнусов Рустам Расулович;

10. Бош вазир ўринбосари — Ўзбекистон Хотинқизлар қўмитаси раиси лавозимига Фуломова Дилбар Муҳаммадхоновна номзодлари тавсия этилмоқда.

Вазирлар ва Давлат қўмиталари раислари лавозимига эса:

11. Адлия вазири лавозимига Пўлвонзода Абдусамад Абдуҳамидович;

12. Ижтимоий таъминот вазири лавозимига Обидов Оқил;
13. Ички ишлар вазири лавозимига Алматов Зокиржон;
14. Коммунал хизмат кўрсатиш вазири лавозимига Муҳаммедов Гофуржон Каримович,
15. Маданият ишлари вазири лавозимига Жўраев Хайрулла;
16. Меҳнат вазири лавозимига Иброҳимов Шавкат Гуломович;
17. Молия вазири лавозимига Азимов Рустам Содиқович;
18. Олий ва ўрта махсус таълим вазири лавозимига Гуломов Саидахрор Саидахмедович;
19. Соғлиқни сақлаш вазири лавозимига Назиров Феруз Гофурович;
20. Ташқи ишлар вазири лавозимига Комилов Абдулазиз Ҳафизович;
21. Ташқи иқтисодий алоқалар вазири лавозимига Фаниев Элёр Мажидович;
22. Фавқулодда вазиятлар вазири лавозимига Қосимов Баҳодир Эргашевич;
23. Халқ таълими вазири лавозимига Йўлдошев Жўра Фаниевич;
24. Энергетика ва электрлаштириш вазири лавозимига Шоисматов Эргаш Раҳматуллаевич;
25. Давлат архитектура ва қурилиш қўмитасининг раиси лавозимига Хўжаев Баҳодир Эргашевич;
26. Давлат божхона қўмитасининг раиси лавозимига Орипов Саидазим;
27. Давлат геология ва минерал ресурслари қўмитасининг раиси лавозимига Аҳмедов Нурмуҳаммад;
28. Ер ресурслари давлат қўмитасининг раиси лавозимига Қурбонов Эргаш;
29. Давлат жисмоний тарбия ва спорт қўмитасининг раиси лавозимига Маҳситов Баҳодир;

30. Давлат матбуот қўмитасининг раиси лавозимига Шоғулдомов Рустам Шомуродович;

31. Давлат солиқ қўмитасининг раиси лавозимига Хўжаев Ботир Асадуллаевич,

32. Фан ва техника давлат қўмитасининг раиси лавозимига Ҳабибуллаев Пўлат;

33. Давлат чегараларини ҳимоя қилиш қўмитасининг раиси лавозимига Тешаев Ғофуржон Қодирович номзодлари тавсия этилмоқда.

Уларнинг таржимаи ҳоли ва фаолияти ҳақидаги маълумотнома сизларга тарқатилган.

Мудофаа вазири лавозимига номзод Олий Мажлиснинг кейинги сессиясига киритилади.

Яна бир муҳим масалага эътиборингизни қаратмоқчиман.

Барчамизга маълумки, иқтисодийтимизнинг энг йирик, ҳал қилувчи аҳамиятга эга бўлган қишлоқ хўжалик соҳасининг ривожини ўзига алоҳида эътиборни талаб қилади.

Шунинг учун ҳам бу тармоқни аввало маблағ билан тўлиқ таъминлаш, бу соҳага сармояларни тортиш, унинг молиявий аҳволини яхшилаш, бир сўз билан айтганда, иқтисодий муаммо ва жумбоқларини ечиш ва кўмаклашиш мақсадида бу вазифа ва масъулият шу соҳани бошқарадиган Олимжонов Бахтиёр билан бирга Бош вазирнинг биринчи ўринбосари Ҳамидов Бахтиёр зиммасига юклатилади. Балки шу мақсадда ҳам Ҳамидовга Бош вазирнинг биринчи муовини вазифасини топшириш кўзда тутилмоқда.

Хурматли депутатлар!

Азиз дўстлар!

Бугун Вазирлар Маҳкамасининг янги таркиби ва шу лавозимларга кўрсатилаётган номзодларни Олий Мажлис тасдиғига ҳавола қилар эканман, сиз — халқ ноибларида табиий бир савол туғилиши мумкин: "Хўп, ҳукуматнинг янги таркиби биз учун аён бўлди,

қайси вазифа нима учун кераклигини ўзимизга тасаввур қила оламиз. Лекин бу номзодлар ўзларининг инсоний хусусиятлари, қурби-қобилияти жиҳатидан мана шу вазифаларга қай даражада муносиб?"

Ҳурматли халқ ноиблари!

Бундай ташвишлар, бундай саволлар туғилишига асос борлигини барчамиз яхши тушунамиз.

Негаки, ҳозирги шароитда, ўта масъулиятли бир даврда, ҳаёт мураккаблашиб, халқаро аҳвол, ички ва ташқи вазият тобора кескинлашиб бораётган бир пайтда аввало раҳбарларга, биринчи навбатда энг юқори вазифаларда ўтирганларга, жумладан, ҳукумат аъзоларига, бир сўз билан айтганда, етакчилик вазифасини ўз зиммасига олган шахсларга замон талаблари кундан-кунга ошиб бораётганини пайқаш, англаш қийин эмас.

Бугунги ўтиш даврида, яъни, олдин умуман кўрмаган, бошимиздан ўтмаган муаммоларни ечишда, ноаниқ, мураккаб, илк бор дуч келаётган масалаларни ҳал қилишда, ҳаётимизнинг барча жабҳаларида ислоҳотларни қатъият билан амалга оширишда офир масъулият авваламбор ҳукумат аъзоси бўлган одамлар зиммасига тушади.

Ватанимиз ўз тараққиёти йўлида янги уфқлар ва янги мақсадларга интилаётган бир пайтда, жамиятимизнинг барча соҳаларида амалга оширилаётган ислоҳотларни янги босқичга кўтариш, яъни, ҳаётимизни эркинлаштириш ва ислоҳотларни чуқурлаштириш даврида бу жавобгарлик ниҳоятда ортади.

Бугун шу лавозимларга тавсия этилаётган номзодлар бир ҳақиқатни чуқур англаб, ўз онгидан, юрагидан ўтказишлари керакки, одамларимизнинг эртанги ҳаётдан кутаётган орзу-умидларининг рўёбга чиқиши, Ватан тараққиёти, юрт тинчлиги, халқ фаровонлиги бу раҳбарларнинг ўз вазифасини ҳалол



ва малакали бажаришига, қолаверса, фидойилигига кўп жиҳатдан боғлиқ.

Одамлар ҳар қандай раҳбарни биринчи галда унинг фаолияти, ишининг амалий натижасига қараб баҳолайди. Қуруқ савлат ва баландпарвоз гаплар билан эмас, фақат шу ҳисобидан раҳбар обрў топиши, ҳурмат қозониши мумкин.

Шу нуқтаи назардан қараганда, бугун тавсия этилаётган ҳукумат аъзоларига баҳо берар эканмиз, адолат юзасидан шуни таъкидлашимиз керакки, охириги тўрт-беш йил давомида ҳаётимизда қандай натижа ва ютуқларга эришган бўлсак, ўйлайманки, бунда зиммасига юклатилган вазифаларни ўз ўрнида адо этаётган вазирлар, қўмиталарнинг раислари, Бош вазир ва унинг ўринбосарлари ҳиссаси борлигини инкор этиб бўлмайди.

Ишда қандай айрим хатолар, муайян камчиликлар бўлмасин, кўз ўнгимизда амалга оширилаётган улкан ижобий ўзгаришларни тан олмаслик инсофдан бўлмайди.

Бугун мамнуният билан эътироф этишимиз керакки, жамиятимиз ҳаётида, жамоатчилик онгида олдинги бепарволик, лоқайдлик ўрнига, раҳбар шахс қандай мезонларга жавоб бериши зарурлиги ҳақида аниқ ва қатъий фикр шаклланиб бормоқда. Одамларимиз олис қишлоқда ёки катта шаҳарда яшашидан, ишчи ёки зиёли эканидан қатъи назар, ҳозирги вақтда раҳбарларга алоҳида талаб кўзи билан қарамоқда.

Одамлар раҳбар курсисига ўтирганлардан биринчи навбатда:

Авваламбор, унинг ватанпарвар ва юртпарварлик фазилатларига эга бўлиши, она юртини чин қалбидан севиши ва ардоқлаши, эл-юрти учун ўзини аямаслиги, керак бўлса, бу йўлда жонини ҳам фидо қилишга тайёр бўлишини;

ўз касб-корининг устаси, шу ишнинг чинакам билимдони, бу борада бошқаларга ўрнак бўлишини кутади.

Жамоатчилик, халқ раҳбар шахснинг мустақил дунёқараши, кенг фикрлаши, узоқни кўра билиш қобилияти билан бошқалардан ажралиб туришини;

иймон-эътиқоди мустаҳкам, иродаси бақувват, орномусли, ҳаром-хариш ишлардан ҳазар қиладиган, изланувчан, ташаббускор, тадбиркорлик фазилатига эга бўлишини, ташкилотчи, талабчан ва қатъиятли бўлишини истайди.

Соҳибқирон бобомиз Амир Темурнинг: "Ишбилармон, мардлик ва шижоат соҳиби бўлган, азми қатъий, тадбиркор ва ҳушёр бир киши минг-минглаб тадбирсиз, лоқайд кишилардан афзалдир", деган ҳикматининг бутун ҳам ниҳоятда долзарб эканини барчамиз сезиб-англаб турибмиз.

Халқимиз ўзини раҳбар деб биладиган одам, аввало, инсонни яхши кўриши, инсонни ардоқлашини хоҳлайди. Одамларнинг ғам-ташвишларини юрагидан ўтказиб, уларнинг дардига дармон бўлмоғини орзу қилади.

Ҳаётнинг кўп асрлик тарихи ва кундалик турмушимизда кўз ўнгимиздан ўтадиган кўн мисоллар, аччиқ сабоқлар асосида айтишимиз мумкин: ҳар қандай раҳбарлик мансабига кўтарилган одамни синайдиган оғир имтиҳонлардан бири шуки — атрофдаги уни ўраб оладиган хушомадгўй, лаганбардор, лаббайчиларнинг сохта мақтовидан ўзини сақлаб, мана шундай имтиҳонлардан одамийлигини, инсоний қиёфасини йўқотмасдан чиқишдир.

Халқимиз одамни синамоқчи бўлсанг, унга амал бериб кўр, деб бежиз айтмаган,

Агар раҳбар мана шундай талабларнинг ҳаммасига эмас, лоақал бир қисмига жавоб бера олса ҳам, албатта, бағрикенг элимиз бундай одамни ардоқлайди,

бошига кўтаради, уни ҳимоя қилишга, унинг учун ҳатто жонини ҳам беришга тайёр бўлади.

Очиқ айтиш керакки, барчамиз ҳам ҳали бу юксак талабларга тўла жавоб бера олмаймиз. Лекин одамларимиз айнан шундай фазилатларни биздан — раҳбарлардан кутишини ҳеч қачон унутмаслигимиз керак.

Афсуски, лавозим, вазифани худди ота-бобосидан қолган меросдек биладиган раҳбарлар ҳам учраб туради. Ҳаётимизда шундай кимсалар ҳали оз эмаслигини тан олишимиз ва бу каби ҳолатларга қарши курашмоғимиз зарур.

Сизнинг тасдиқингизга тавсия этилаётган номзодларнинг асосий заиф томонлари нимада, деб сўрасангиз, буни ҳам очиқ айтишим мумкин.

Бу камчилик Бош вазир Султоновга ҳам, бошқа ҳукумат аъзоларига ҳам тегишли бўлиб, уларда кўпинча масъулиятни ўз зиммасига олиш, доимо қатъиятли бўлиш хусусияти етишмайди.

Буларнинг ўзи яхши, билимдон, ҳамма нарсани тушунадиган, замон талабларини биладиган, одамлар билан муомаласи ҳам жойида бўлиши мумкин. Охирги йилларда, ўта мураккаб шароитда жамиятимизни янгилаш ва ислоҳотларни ҳаётга татбиқ қилиш йўлида бу инсонларнинг анчагина тажрибага эга бўлганини ҳам тан оламиз.

Лекин, мен шуни алоҳида урғу бериб айтишим керакки, ҳукумат аъзоси бўлган одамнинг, содда қилиб айтганда, отнинг калласидай юраги бўлиши керак. У зарур пайтда масъулиятни ўзига ола билиши шарт. Бугун ҳаёт шуни тақозо қилмоқда.

**Қадрли дўстлар!**

Биз Олий Мажлис биринчи сессиясининг биринчи мажлисида навбатдаги устувор мақсад ва йўналишларимизни аниқ белгилаб олдик. Ҳаётимизни эркинлаштириш, бошлаган ислоҳотларимизни чуқурлаштириш борасида парламент ва ҳукуматнинг

вазифаларини олдимизга аниқ-равшан қилиб қўйдик.

Бугун жойларда бўлаётган муҳокамалар, фикр алмашувлар шуни кўрсатяптики, халқимиз бу соҳадаги йўлимизни қўллаб-қувватлаяпти, унга ишонч билдирияпти.

Ҳаёт тез суръатлар билан давом этмоқда, унинг талаблари кескин ўсмоқда. Замоннинг бундай шиддатига чидаш, давр талаблари олдида заиф бўлмасдан юрти учун, Ватани учун ўзини аямай меҳнат қиладиган фидойи инсонларгина бугун бу ҳаёт тўфонларига, ҳаёт синовларига бардош бера олиши мумкин.

Бу — аниқ. Бунга ҳаммамиз иқрор бўлишимиз керак.

Шу муносабат билан мен яқинда телевидение орқали берилган бир кўрсатувда муҳтарам шоиримиз Эркин Воҳидов айтган бир фикрни эслатишни ўринли деб биламан.

Яъни, у кишининг, ўзимизнинг ўзбекларда дўппини олиб қўйиб бир суҳбатлашайлик, гурунглашайлик, деган гап бор, лекин бугун нафақат гаплашиш, нафақат гурунглашиш, балки ишлаш, ҳаракат қилиш вақти келди, — деган сўзлари, даъвати бугунги замонда жуда долзарб эканини исбот қилиб беришга ҳожат йўқ, деб ўйлайман.

Азиз юртдошлар!

Шуни унутмайликки, бу дунёда ҳамма нарса ўткинчидир. Амал ҳам, мол-дунё ҳам, шон-шухрат ҳам ўтиб кетади, Фақат халқ, халқнинг хотираси доимо яшайди. Шундай экан, ҳар бир инсон ана шу халқ хотирасида ўзидан яхши ном, эзгу ва савобли ишлар қолдириш ҳақида ўйлаши керак.

Бизнинг заҳматкаш ва олижаноб халқимиз бугун сизу биздан — ўзи ишонч билдирган инсонлардан ана шундай амалий ҳаракатларни кутмоқда.

Шу гўзал Ватанимизда яшаётган, миллати, тили ва динидан қатъи назар, ҳар бир оила, ҳар бир фуқаронинг оғирини енгил қилиш, муаммоларини ечиш, улар учун муносиб турмуш шароити яратиб бериш, юртимизнинг тинчлиги ва тараққиётини таъминлаш, бир сўз билан айтганда, одамларни ҳаётдан рози қилиш — барчамизнинг муқаддас бурчимиздир.

Ана шу эзгу мақсад йўлида сиз азизларга сиҳат-саломатлик ва куч-ғайрат тилайман.

*2000 йил, 11 февраль*

# САМИМИЙ ҚУТЛОВЛАР

1. *Судья* (100 руб.)  
 2. *Судья* (100 руб.)  
 3. *Судья* (100 руб.)  
 4. *Судья* (100 руб.)  
 5. *Судья* (100 руб.)  
 6. *Судья* (100 руб.)  
 7. *Судья* (100 руб.)  
 8. *Судья* (100 руб.)  
 9. *Судья* (100 руб.)  
 10. *Судья* (100 руб.)

200 руб. 17 фев

КАЗОВЕЦ  
 ПИМЕНОВ

✦

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ  
ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА**

***Муҳтарам Ислом Абдуғаниевич!***

Ўзбекистон Республикаси Президенти юксак лавозимига қайта сайланганингиз муносабати билан йўллаётган самимий қутловларимни қабул қилгайсиз.

Ўн йилдан ҳам камроқ вақт мобайнида иқтисодий ва сиёсий жиҳатдан барқарор, минтақавий ва халқаро ишларида юксак обрў-эътиборга сазовор давлат бўла олган замонавий Ўзбекистон эришган барча ютуқларни Россиядагилар Сизнинг номингиз билан боғламоқдалар.

Ишончим комилки, Ўзбекистондаги самарали учрашувларимиз чоғида эришилган аҳдлашувлар мамлакатларимиз ва халқларимиз ўртасидаги дўстлик ва ҳамкорлик муносабатларини янада мустаҳкамлашга қўмаклашади, бу муносабатлар стратегик шериклар ва иттифоқчилик, тенг ҳуқуқлилик, ўзаро манфаатдорлик ҳамда икки томон манфаатларини ҳисобга олиш тамойиллари асосида қурилмақда.

Меҳмондўст республикангизда бўлган вақтимни гоят илиқ хотиралар билан эслайман.

Муҳтарам Ислом Абдуғаниевич, Сизга сиҳат-саломатлик, бахт-саодат, сиёсий умрбоқийлик ва бунёдкорлик фаолиятингизда янги-янги зафарлар тилайман.

Эҳтиром ила,

*В. ПУТИН,  
Россия Федерацияси Президенти  
вазифасини бажарувчи*

✦

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ  
ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА**

***Президент Жаноблари,***

Давлат Президенти лавозимига қайта сайланганингиз муносабати билан Сизни самимий муборакбод этаман.



Олий фаолиятингизни бажаришда немис халқи номидан Сизга омад тилайман.

Ўзингиз таъкидлаганингиздек, давлат ва жамият тузилишини эркинлаштириш, шунингдек фуқаролар жамиятини барпо этиш Ўзбекистоннинг янги асрга қадам қўйишида бамисоли калитдир. Фақат демократик тамойиллар ва тартибларга риоя этиш ушбу соҳаларда муваффақиятларга эришиш негизи бўлиши мумкин. Сиз мана шу мақсадларни кўзлар экансиз, Германия тимсолида бундан буён ҳам ишончли шерикка эга бўлаверасиз. Олдингиздаги йўлни босиб ўтишда Сизга ва мамлакатингизга кўпдан-кўп эзгу тилакларимни йўллайман.

Камоли эҳтиром ила,

*Йоханнес РАУ,  
Германия Федератив Республикаси  
Президенти*



**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ  
ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА**

*Президент Жаноблари,*

Ўзбекистон Республикаси Президенти лавозимидаги янги ваколатингиз бошланаётган фурсатда Сизга ўз қутловларимни ҳамда дўст ўзбек халқига ғоят самимий истақларимни йўллашдан бахтиёрман.

Биз мамлакатларимиз ўртасидаги дўстона муносабатлар ҳамда алоқаларни ривожлантиришни ҳамкорлик ва ишонч муҳитида давом эттиришимизни истардим.

Президент Жаноблари, Сизга бўлган ғоят юксак эҳтиромимни қабул қилгайсиз.

Самимий эҳтиром билан,

*Жак ШИРАК,  
Франция Республикаси Президенти*

✦

## **ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА**

Президент этиб қайта сайланганингиз муносабати билан Ўзбекистон Республикаси халқига ўзимнинг энг эзгу истакларимни йўлламоқчиман.

Мамлакатларимиз ўртасидаги мавжуд алоқаларни янада мустаҳкамламоқ учун Сиз билан ҳамкорлик қилиш ниятидаман. Кенг халқаро майдонда, шу жумладан Европада Хавфсизлик ва Ҳамкорлик Ташкилоти доирасида бундан буёнги ҳамкорлигимизнинг истиқболи янада порлоқ бўлишидан умидворман. Янги муддатта Президент лавозимига сайланганингиз бу даврда сиёсий ҳамда иқтисодий ислохотлар дастурини олға силжитишга қатъий аҳд қилганингизни қизгин қўллаб-қувватлайман ва ишончманки, бу ҳол Ўзбекистоннинг Европа ташкилотлари билан янада жипсроқ интеграциялашувида, шунингдек минтақа хавфсизлиги ва равнақини таъминлашда катта омил бўлади.

*Энтони БЛЕЙР,  
Буюк Британия Бош вазири*

✦

## **ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА**

*Жаноби Олийлари,*

Сизни Ўзбекистон Республикаси Президенти лавозимида қайта сайланганингиз муносабати билан Корея Республикаси Ҳукумати ва бутун корейс халқи номидан муборакбод этиш шарафига муяссарман.

Ишончим комилки, Ўзбекистон Республикаси Сизнинг раҳбарлигингизда бундан буён ҳам жамиятни демократиялаш ва бозор иқтисодиётини мустаҳкамлаш йўлидан фаол ривожланиб бораверади. Шунингдек, Сиз Марказий Осиё минтақасида тинчлик ва хавфсизликни сақлаш ишига яна ҳам кўпроқ ҳисса қўшишингизга аминман.

1992 йилда икки томонлама дипломатия муносабатлари ўрнатилгандан кейин давлатларимиз ўртасидаги сиёсий, иқтисодий ҳамда маданий алоқалар ўзаро ҳамкорлик ва ҳамжиҳатлик асосида уйғун ривожланиб бормоқдаки, бу ҳол қониқлиқ ҳиссини уйғотади. Жаноби Олийлари, янги XXI асрни қаршилай туриб, биз Сиз билан бирга давлатларимиз ўртасидаги дўстлик ва ҳамкорлик муносабатларини мустаҳкамлаш ишига яна ҳам кўпроқ куч-ғайрат сарфлашимизга ишонаман.

Берилган имкониятдан фойдаланиб, Сизга чин қалбдан мустаҳкам соғлиқ, Ўзбекистон Республикасига эса барча йўналишларда муттасил тараққиёт топиб боришини тилайман.

*Ким Дэ ЖУНГ,  
Корея Республикаси Президенти*

✦

### **ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА**

Жаноби Олийлари, Ўзбекистон Республикаси Президенти лавозимига қайта сайланганингиз муносабати билан Сиз, Жаноби Олийларини чин қалбдан муборакбод этишга ижозат бергайсиз.

Ишончим комилки, Сиз, Жаноби Олийларининг мамлакатингиз барқарорлигини ва тараққиётини таъминлаш йўлидаги тинимсиз саъй-ҳаракатларингиз Сизнинг қайта сайланишингиз боисидир, шу боис Сизга бўлган ҳурмат-эҳтиромим каттадир.

Республикангиздаги барқарорлик ва ривожланиш ушбу минтақа ва айни вақтда умуман Евроосиё қитъаси равнақининг зарур омили ҳисобланади.

Япония мамлакатларимиз ўртасидаги кўп томонлама муносабатларни монетаъсиз ривожлантириш учун бундан буён ҳам бутун куч-ғайратини сарфлаш ниятидадир.

Пировардида Сиз, Жаноби Олийларига муваффақият, сиҳат-саломатлик ва мамлакатингизнинг бундан буён ҳам ривожланиб боришини тилашга ижозат бергайсиз.

Камоли эҳтиром ила,

*Кэйгэо ОБУЧИ,  
Япония Бош Вазири*



## **ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА**

Сиз, Жаноби Олийлари яна Ўзбекистон Республикаси Президенти этиб сайланганлигингизни қувонч билан эшитиб, самимий қутловларим ва эзгу тилакларимни йўлламоқдаман.

Ўзбекистон — бизнинг яқин дўстимиз ва қўшнимиздир. Шуни қувонч билан қайд этамизки, Сиз, Жаноби Олийларининг раҳбарлигингизда мамлакатингиз давлат қурилишида сезиларли муваффақиятларга эришди. Ўзбекистонда ижтимоий барқарорлик сақланиб, иқтисодиёт ривожланмоқда, халқнинг турмуш даражаси муттасил ошиб бормоқда. Ўзбекистоннинг халқаро обрў-эътибори кун сайин юксалмоқда. Биз Хитой-Ўзбекистон дўстона муносабатларининг соғлом ва барқарор ривожланиб бораётганлигидан мамнунмиз. Мен Сиз билан бирга мамлакатларимиз халқларининг фаровонлиги йўлида ўзаро ҳамкорликни барча соҳаларда янада ривожлантириш учун биргалиқда куч-ғайрат сарфлашга тайёрман.

Мамлакатингизга равнақ, халқингизга бахт-саодат, Сиз, Жаноби Олийларига мустақкам соғлик ва омонлик тилайман.

*Цзян ЦЗЭМИНЬ,  
Хитой Халқ Республикаси Раиси*



## **ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА**

*Жаноби Олийлари,*

Ўзбекистон Республикаси Президентлигига қайта сайланишингиз муносабати билан Сизни муборакбод этиш мени бағоят мамнун этади.

Ҳиндистон-Ўзбекистон муносабатларининг илди-лари кўҳна тарихга бориб тақалади ва бу муносабатлар мустақил Ўзбекистон ташкил топган вақтдан буён ниҳоятда ривожланди. Ишончим комилки, бизнинг муносабатларимиз бундан буён ҳам биргаликдаги саъй-ҳаракатларимиз натижасида мустаҳкамланиб бораверади.

Жаноби Олийлари, биз Сизни яқин орада Ҳиндистонда қабул қилишни сабрсизлик билан кутаяпмиз. Сизнинг ташрифингиз сиёсий соҳада ҳам, иқтисодий соҳада ҳам чуқурроқ англашувга эришишимиз имконини беради.

Фурсатдан фойдаланиб, юксак лавозимингизда Сизга бундан буён ҳам муваффақиятлар тилайман.

*К.Р. НАРАЙАНАН,  
Ҳиндистон Республикаси Президенти*



### **ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА**

Ўзбекистон Республикаси Президенти лавозимига қайта сайланганингиз муносабати билан Сизга Италия халқи ва шахсан ўз номидан самимий қутловлар ҳамда юксак ваколатингизни давом эттиришда муваффақиятлар тилаб билдирган истакларимизни йўлламоқдан.

Италия билан Ўзбекистон ўртасидаги дўстлик ва ҳамкорлик муносабатлари мустаҳкамланиб бораётган Европа ҳамкорлиги доирасида келгусида ҳам ривожланиб боришини чин дилдан истайман ҳамда мамлакатларимизни боғлаб турган ришталарни мустаҳкамламоқ учун Сиз билан учрашиб, суҳбатлашишдан бахтиёр бўламан.

Дўст ўзбек халқига равнақ ва Сиз, Жаноби Олийларига шахсий омонлик тилаб, энг эзгу истакларимни йўллайман.

*Карло Агзельо ЧАМПИ,  
Италия Республикаси Президенти*



**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ  
ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА**

*Муҳтарам Президент Жаноблари,*

Ўзбекистон Республикаси Президенти лавозимида қайта сайланишингиз муносабати билан муборакбод этишга ижозат бергайсиз.

Фурсатдан фойдаланиб, шахсан Сизга ҳамда Ўзбекистон халқига демократик жамият ва илғор бозор иқтисодиёти йўлида янги-янги ва катта муваффақиятлар тилашни истардим.

Ишончим комилки, барча соҳаларда чех-ўзбек муносабатларини ривожлантириш мана шу мақсадларга эришиш имконини беради.

Президент Жаноблари, Сизга бўлган юксак эътиромимни қабул қилгайсиз.

*Вацлав ГАВЕЛ,  
Чехия Республикаси Президенти*



**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ  
ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА**

*Азиз Ислом Абдуғаниевич,*

Ўзбекистон Республикаси Президенти этиб қайта сайланганлигингиз муносабати билан Украина халқи ва шахсан ўз номидан Сизни сидқидилдан муборакбод этаман ва қутлайман.

Сизнинг ёрқин ғалабангиз ўзингизнинг бутун фаолиятингизда қаттиқ туриб ҳимоя қилаётган ва халқаро ҳамжамиятнинг муносиб ҳурматида сазовор бўлган демократик йўлни қардош ўзбек халқи қўллаб-қувватлаётганлигининг ёрқин тасдиғидир.

Украина билан Ўзбекистон Республикаси ўртасидаги муносабатлар анъанавийлиги, самимийлиги, илиқлик ва ўзаро яқинлиги билан ажралиб туради. Биз бундан буён

ҳам Сиз билан умумий куч-ғайрат сарфлаб, бу алоқаларни мустаҳкамлаймиз ва бойитиб бораверамиз.

Азиз дўстим, Сизга омонлик ҳамда халқингизнинг бахт-саодат йўлидаги муҳим ва масъулиятли вазифа-гизда муваффақиятлар тилаб билдирган истакларимни қабул қилгайсиз.

Камоли эҳтиром билан,

Леонид КУЧМА,  
Украина Президенти



**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ  
ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА**

Ўзбекистон Республикаси Президенти лавозимига қайта сайланганингиз муносабати билан Сиз, Жаноби Олийларига мустаҳкам соғлиқ ҳамда ўзбек халқининг тараққиёти ва равнақи йўлидаги фаолиятингизда янгидан-янги муваффақиятлар тилаб билдирган энг эзгу истакларимни йўллайман.

Ўзбекистонда бошланган демократик ислоҳотлар жараёни Сизнинг янги Президентлик ваколатингиз даврида давом эттирилишига ишончим комил.

Хуан КАРЛОС,  
Испания қироли



**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ  
ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА**

***Муҳтарам Президент Жаноблари,***

Ўзбекистон Республикаси Президенти этиб қайта сайланганингиз муносабати билан Сизга ўзимнинг самимий қутловларимни йўллайман.

Ўзингизга маълумки, Белгия Ўзбекистон Республикасидаги сиёсий ва иқтисодий ислоҳот жараёнларини ғоят эътибор билан кузатиб бормоқда. Биз ана шу ислоҳот-

ларга муҳим аҳамият бераётганимизни яна бир бор таъкидлашни истардим.

Биз Белгия билан Ўзбекистон Республикаси ўртасидаги икки томонлама муносабатларни бундан буён ҳам ривожлантираверамиз, деб астойдил ишонч билдиришимга ижозат бергайсиз.

Камоли эҳтиром ила,

Ги ВЕРХОВСТАДТ,  
Белгия Қироллиги Бош вазир



### **ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА**

Жаноби Олийлари, Ўзбекистон Республикаси Президенти юксак лавозимига қайта сайланганингиз муносабати билан Сиз, Жаноби Олийларига ва Ҳукуматингизга Исроил халқи ва шахсан ўз номимдан самимий қутловларимизни ҳамда энг эзгу тилаklarимизни йўлламоқчиман.

Мен Сизга Президент лавозимидаги фаолиятингиз хайрли ва муваффақиятли бўлишини тилайман ҳамда мамлакатларимиз ўртасидаги мавжуд муносабатлар Сизнинг буюк раҳбарлигингизда бундан буён ҳам ривожланиб бораверишига ишонч билдираман.

Эзер ВЕЙЦМАН,  
Исроил Давлати Президенти



### **ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА**

Сиз Зоти Олийларининг 2000 йил 9 январ куни бўлиб ўтган сайлов натижасида Президентлик лавозимига қайта сайланганингиздан гоят мамнун бўлганимни ифода этиб, Сиз азиз қардошимни чин қалбдан қутлайман.

Ўзбекистон халқининг иродаси Сиз Зоти Олийларининг яна бир муддатга Президентлик лавозимига сайла-



нишида намоён бўлди. Бу Ўзбекистон Республикасининг мустақилликдан буён Сиз туфайли қўлга киритган муваффақиятларининг ҳамда фаровонлик йўлида Сиз бошлаган саъй-ҳаракатларнинг халқ томонидан қўллаб-қувватланганлиги, деб биламан.

Сизнинг оқилона раҳбарлигингиз остида муҳим тараққиёт йўлини босиб ўтган Ўзбекистоннинг ХХІ асрда дунёнинг фаровон мамлакатлари орасидан муносиб ўрин эгаллашига ишончим комил.

Сизнинг Президентлигингизнинг навбатдаги муддати давомида ҳам дўст ва қардош мамлакатларимиз ўртасидаги муносабатларнинг ва ҳамкорликнинг янада ривожланишига ҳеч бир шубҳам йўқ. Туркиянинг бугунга қадар бўлгани каби бундан буён ҳам доимо дўст ва қардош Ўзбекистон билан бирга бўлишини таъкидлайман.

Фурсатдан фойдаланиб, ўз номидан ва Туркия халқи номидан Сиз Зоти Олийлари — азиз қардошимга соғлиқ ва бахт, қардош Ўзбекистон халқига эса фаровонлик ва омонлик тилайман.

*Сулаймон ДЕМИРЭЛ,  
Туркия Президенти*



*Бисмиллоҳир Раҳмонир Раҳим*

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ  
ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА**

Сиз, Жаноби Олийларини Ўзбекистон Республикаси Президенти лавозимида қайта сайланганингиз муносабати билан табриклайман.

Сиз, Жаноби Олийлари Президентлигингизнинг янги муддати давомида икки мамлакатнинг сиёсий, иқтисодий ва маданий соҳалардаги алоқалари янада кенгайди ва мамлакатларимиз халқларининг янада яқинлашиши учун зарур шарт-шароит яратилади, дея умид қиламан.

Қодир Аллоҳдан Сиз, Жаноби Олийларига ва Ўзбекистон халқига равнақ ва шодлик-хуррамлик тилаб қоламан.

*Саййид Муҳаммад ХОТАМИЙ,  
Эрон Ислом Республикаси Президенти*



**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ  
ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА**

Сиз, Жаноби Олийларининг Ўзбекистон Республикаси Президенти этиб янги муддатга қайта сайланганингиз муносабати ила ўзимнинг энг самимий табрикларимни йўллашдан беҳад мамнунман.

Сиз, Жаноби Олийларига дўст Ўзбекистон халқининг тараққиёти ва муваффақиятлари йўлидаги саъй-ҳаракатларингизда улкан ютуқлар тилайман.

Камоли эҳтиром ила,

*Муҳаммад Хусний МУБОРАК,  
Миср Араб Республикаси Президенти*



**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ  
ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА**

***Муҳтарам Ислом Абдуғаниевич,***

Ғалабангиз муборак бўлсин! Қардош ўзбек халқи ўз йўлини — қудратли, мустақил ва гуллаб-яшнаётган Ўзбекистон манфаатини кўзловчи йўлни танлади.

Ватандошларингиз шу қадар қизғин қўлаб-қувватлаш билан Сизнинг мамлакатни ривожлантиришдан иборат фоят сезиларли самара келтирган йўлингизни яқдиллик билан маъқулладилар.

Сизга чин қалбдан янги-янги муваффақиятлар, мустаҳкам соғлиқ ва узоқ умр тилайман.

Камоли эҳтиром ва доимий дўстона туйғулар ила,

*Эдуард ШЕВАРДНАДЗЕ,  
Грузия Президенти*



**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ  
ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА**

***Муҳтарам Ислом Абдуғаниевич!***

Ўзбекистон Республикаси Президенти лавозимига қайта сайланганлигингиз муносабати билан Сизни сидқидилдан муборакбод этаман.

Сизнинг Президент сайловидаги ғалабангиз қардош Ўзбекистон халқи мамлакат мустақиллиги ва суверенитетини мустаҳкамлашга, жамиятни демократиялаштиришга, теран ижтимоий-иқтисодий ўзгартиришларни амалга оширишга қаратилган йўлингизни қўллаб-қувватлаётганлигидан яққол далолат беради.

Озарбойжон ва Ўзбекистон халқлари кўп асрлик тарихий илдизлар билан боғланган. Ишончим комики, мамлакатларимиз ўртасидаги анъанавий дўстлик, шериклик муносабатлари бундан буён ҳам халқларимиз манфаатлари, минтақада тинчлик, барқарорлик ва тараққиёт йўлида ривожланиб, мустаҳкамланаверади.

Сизга мустаҳкам соғлиқ, бахт-саодат ва давлат ишларидаги фаолиятингизга каттадан-катта муваффақиятлар тилайман.

Эҳтиром ила,

*Ҳайдар АЛИЕВ,  
Озарбойжон Республикаси Президенти*



**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ  
ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА**

***Азиз Ислом Абдуғаниевич,***

Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловида Сизнинг мамлакатда юксак обрў-эътиборингизни тасдиқлаган ишончли ғалабангизни эшитиб, фоят мамнун бўлдим...

Сизга чин қалбимдан мустаҳкам соғлиқ, узоқ умр, барча эзгу ниятларингиз ва ташаббусларингизда каттадан-катта муваффақиятлар тилайман.

Кўп миллионли Ўзбекистон халқи Сизга юксак ишонч билдириб, демократия, тинчлик, тотувликка, Сизнинг доно раҳбарлигингиз остида ўтказилаётган иқтисодий ислохотларни чуқурлаштиришга ҳамда мамлакатингизнинг халқаро майдондаги мавқеини мустаҳкамлашга бўлган содиқлигини намоён қилди.

Молдова билан Ўзбекистон ўртасида қарор топган дўстлик ва ўзаро манфаатли ҳамкорлик муносабатлари бундан буён ҳам халқларимиз бахт-саодати йўлида муттасил ривожланиб, чуқурлашиб бораверишига ишончим комил.

Азиз Ислом Абдуғаниевич, Сизга ва яқин кишиларингизга тинчлик, эзгулик ҳамда омонлик тилашга ижозат бергайсиз ва Сизга бўлган ғоят юксак эҳтиромимни қабул қилгайсиз.

*Петр ЛУЧИНСКИЙ,  
Молдова Республикаси Президентини*



## **ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА**

***Азиз Ислом Абдуғаниевич!***

Сизни, Ўзбекистоннинг тан олинган йўлбошчиси, Қозоғистоннинг содиқ ва ишончли дўсти ҳамда биродарини сайловдаги ғалабангиз билан чин қалбимдан муборакбод этаман.

Ўзбек халқи Сизга овоз берар экан, кучли, гуллаб-яшнаётган давлатни барпо этишга, барқарорлик ва бирликни сақлаб қолишга қаратилган ўзгармас сиёсат учун қалбан овоз берди. Халқ мамлакатнинг порлоқ орзу-умидлари, эзгу ўй-фикрлари фақат Сизнинг номингиз билан боғланганлигини яна бир бор тасдиқлади.

Қозоғистонликлар Сизнинг ғалабангизни қардошлигимиз рамзи, Қозоғистон — Ўзбекистон яхши кўшничилиги муносабатларини, қалин интеграция алоқаларини янада мустаҳкамлаш гарови бўлмиш хайрли белги сифатида қабул қилдилар.

Биз бундан буён ҳам Ўзбекистон билан қўлни-қўлга бериб, қийинчиликларни бартараф этиб бораверамиз, зафарларга олиб борадиган йўللарни излайвераимиз.

Азиз Ислом Абдуғаниевич, Сизга шахсан ўз номимдан, барча қозоғистонликлар, мамлакатимиздаги кўпдан-кўп дўстларингиз номидан Ўзбекистон Республикаси Президентидек сермашаққат ва масъулиятли лавозимда муваффақиятлар тилайман.

Бутун Ўзбекистон халқига, Сизга, қариндошларингиз ва яқин кишиларингизга бахт-саодат тилайман!

Самимий дўстингиз,

*Нурсултон НАЗАРБОЕВ,  
Қозоғистон Республикаси Президенти*



## **ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА**

*Муҳтарам Ислом Абдуғаниевич!*

9 январ куни ўтказилган Ўзбекистон Президенти сайловида Сиз сайловчиларнинг мутлақ кўпчилик овозини олганлигингизни зўр қувонч билан эшитдим.

Бу ёрқин ғалабанинг муносабати билан Сизга Қирғизистон халқи ва шахсан ўз номимдан йўллаётган ғоят қизғин, самимий қутловларимни қабул қилгайсиз.

Сайловнинг яқунлари бутун Ўзбекистон халқи томонидан Сизга бўлган ғоят катта ишонч ва иззат-ҳурматнинг ёрқин тасдиғидир ва у Сизнинг раҳбарлигингизда амалга оширилаётган ислохотлар тўла-тўқис қўллаб-қувватланаётганлигидан далолат беради. Айни пайтда у қардош Ўзбекистон ўз мустақиллигини мустақамлашда, ижтимоий-иқтисодий ислохотларнинг ўзбек моделини рўёбга чиқаришда, фаол ва самарали ташқи сиёсат юритишда эришган яққол ютуқларга берилган баҳо ҳамдир.

Биз Сизни доно, узоқни кўра билувчи, жаҳон миқёсидаги қатъиятли раҳбар деб биламиз. Ўзбекистон Сизнинг раҳбарлигингизда янги минг йилликда Сиз ўртага қўйган мақсад — гуллаб-яшнаётган буюк давлат барпо этиш сари изчил ҳаракатини давом эттираверади.

Халқларимиз — бир қушнинг икки қаноти бўлиб, улар муштарак тарихга, анъаналарга, ягона мақсадга — мустақил демократик, дунёвий ва равнақ топаётган давлатларни барпо этиш мақсадига эгадирлар.

Янги минг йилликда дўстлигимиз ва ҳамкорлигимиз тобора мустақкамланиб, ривожланиб бораверишига ишончим комил.

Сизга ва оилангизга мустақкам соғлиқ, бахт-саодат, муваффақият ва омад, қардош Ўзбекистон халқига эса омонлик ва равнақ тилашга ижозат бергайсиз.

Камоли эҳтиром ила,

*Аскар АКАЕВ,  
Қирғизистон Республикаси Президенти*



## **ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА**

*Муҳтарам Ислом Абдуғаниевич!*

Ўзбекистон Республикаси Президенти лавозимига қайта сайланганингиз муносабати билан Сизни чин дилдан муборакбод этаман.

Сиз Ўзбекистон Президенти этиб қайта сайланишингиз билан Тожикистон ва Ўзбекистон ўртасидаги дўстлик, яхши қўшничилик ҳамда ўзаро манфаатли ҳамкорликдан иборат анъанавий муносабатлар халқларимиз бахт-саодати йўлида бундан буён ҳам тобора мустақкамланиб, кенгайиб бораверишига ишончим комил.

Сизга мустақкам соғлиқ, давлат ишларидаги фаолиятингизга янги-янги муваффақиятлар, Ўзбекистоннинг биродар халқига равнақ ва омонлик тилайман.

Самимий эҳтиром билан,

*Имомали РАҲМОНОВ,  
Тожикистон Республикаси Президенти*



**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ  
ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА**

***Мухтарам Ислом Абдуғаниевич!***

Сайловда ғалаба қозонганлигингиз муносабати билан самимий қутловларим ва энг эзгу тилакларимни қабул қилгайсиз. Бу сайлов Сиз қардош ўзбек халқининг юксак ишончига сазовор бўлиб келаётганингизни яна бир бор тасдиқлади. Ўзаро ҳурмат, тенг ҳуқуқли шериклик ва яхши қўшничилик давлатларимиз ўртасидаги муносабатларга хос бўлиб, бу муносабатлар икки қардош халқ олдида ишончли ва порлоқ истиқболларни очмоқда. Биз, Туркменистон аҳли, яхши англаймизки, Туркменистон — Ўзбекистон алоқалари кўп жиҳатдан Сизнинг, азиз Ислом Абдуғаниевич, манфаатдорлик билан муносабатда бўлишингиз ва эзгу иродангиз туфайли шундай ривож топди.

Сизни яна бир бор қутлайман ва мустаҳкам соғлиқ, давлат ишларидаги фаолиятингизга кўздан-кўп муваффақиятлар тилайман.

Самимий ҳурмат билан,

*Сапармурот НИЁЗОВ,  
Туркменистон Президенти*



**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ  
ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА**

***Мухтарам Ислом Абдуғаниевич!***

Ўзбекистон Республикаси Президенти лавозимиغا қайта сайланганингиз муносабати билан самимий қутловларимни қабул қилгайсиз.

Ишончим комилки, мамлакатларимиз ўртасида таркиб топган маънавий дўстона муносабатлар бундан буён

ҳам Арманистон Республикаси билан Ўзбекистон Республикаси ўртасидаги ўзаро манфаатли ҳамкорликни халқларимиз бахт-саодати йўлида ривожлантиришга кўмаклашади.

Фурсатдан фойдаланиб, Сизга мустаҳкам соғлиқ ҳамда сермашаққат фаолиятингизда янгидан-янги муваффақиятлар, Ўзбекистон Республикаси халқига эса омонлик ва равнақ тилайман.

Эҳтиром ила,

*Роберт КОЧАРЯН,  
Арманистон Республикаси Президенти*



## **ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА**

*Муҳтарам Ислом Абдуғаниевич,*

Сизни Ўзбекистон Республикаси Президенти этиб янги муддатга сайланганингиз билан сизқидилдан муборакбод этаман.

Мамлакатларимиз ўртасида ҳурмат ва ўзаро манфаатли ҳамкорликка асосланган анъанавий дўстона муносабатлар муваффақиятли ривожланиб, мустаҳкамланиб бораверишига ишончим комил.

Имкониятдан фойдаланиб, ўзингиз учун қулай бўлган вақтда расмий ташриф билан Беларус Республикасига келиш тўғрисидаги таклифимни тасдиқлайман.

Муҳтарам Ислом Абдуғаниевич, Сизга чин қалбдан мустаҳкам соғлиқ, бахт-саодат, Ўзбекистонни равнақ топтириш йўлидаги масъулиятли фаолиятингизда муваффақиятлар, мамлакатингиз халқига эса тинчлик ва омонлик тилайман.

Эҳтиром ила,

*Александр ЛУКАШЕНКО,  
Белорус Республикаси Президенти*



★

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ  
ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА**

*Жаноби Олийлари,*

Ўзбекистон Республикаси Президенти этиб қайта сайланганингиз муносабати билан Индонезия Республикаси Ҳукумати ва халқи номидан Сизга ғоят қизғин ва самимий қутловлар йўллайман.

Мана шу юксак ва масъулиятли лавозимга қайта сайланишингиз ўз мамлакатингизга қилаётган буюк хизматларингизни равшан намоён этиб беради. Ишончим комилки, Ўзбекистон билан Индонезия ўртасида қарор топган икки томонлама ўзаро манфаатли ҳамкорлик Сизнинг раҳбарлигингиз остида бундан буён ҳам халқларимиз бахт-саодати йўлида мустаҳкамланиб бораверади.

Жаноби Олийлари, Сизга бўлган чуқур эҳтиромимни ва Президент лавозимидаги вазифаларингизни муваффақиятли бажаришингизни истаб билдирган тилаklarимни қабул қилгайсиз.

*К.Х. Абдурахмон ВОҲИД,  
Индонезия Республикаси Президенти*

★

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ  
ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА**

Ўзбекистон Республикаси Президенти лавозимига қайта сайланганингиз муносабати билан Сизга ғоят самимий қутловларимни йўллайман.

Мамлакатларимиз ўртасидаги анъанавий дўстлик ва ҳамкорлик муносабатлари халқларимиз манфаатлари, минтақада ва бутун дунёда тинчлик, ҳамкорлик ҳамда тараққиёт манфаатлари йўлида муттасил мустаҳкамланиб, ривожланиб бораверишига ишончим комил.

Ўзбекистон халқи Сизнинг раҳбарлигингизда фақат бахт-иқбол ва фаровонлик ҳукм сурадиган гуллаб-яшновчи мамлакатни барпо этаверсин.

Президент Жаноблари, Сизга мустаҳкам соғлиқ ва юксак лавозимингизда каттадан-катта муваффақиятлар тилайман.

*Чан Дик ЛИОНГ,  
Вьетнам Социалистик  
Республикаси Президенти*



**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ  
ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА**

*Жаноби Олийлари,*

Ўзбекистон Республикасининг Президенти этиб қайта сайланганингиз муносабати билан Сиз, Жаноби Олийларини сидқидилдан муборакбод этиш ва ўзимнинг салимий тилакларимни йўллаш менга ғоят катта мамнуният бахш этади.

Ўзбекистон Сиз, Жаноби Олийларининг моҳирона ва жўшқин раҳбарлигингизда иқтисодий жиҳатдан тобора ўсиб, равнақ топишига, Бангладеш билан Ўзбекистон ўртасидаги дўстона алоқалар эса бундан буён ҳам мустаҳкамланиб, ривожланиб бораверишига ўзимнинг қатъий ишончимни изҳор этишни истардим.

Жаноби Олийлари, Сизга мустаҳкам соғлиқ ва янги-янги муваффақиятлар тилаб билдирган энг эзгу истакларимни қабул қилгайсиз, бироқар Ўзбекистон халқига эса мустаҳкам тинчлик, тараққиёт ва равнақ тилайман.

*Шаҳобиддин АҲМАД,  
Бангладеш Халқ Республикаси Президенти*



**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ  
ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА**

*Жаноби Олийлари,*

Ўзбекистон Республикаси Президенти лавозимига қайта сайланишингиз муносабати билан Сингапур ҳукума-

ти ва халқи номидан Сизга ғоят самимий қутловларимни йўлламан.

Сизнинг қайта сайланганингиз ўзбек халқининг Сизнинг узоқни кўра билувчи доно раҳбарлигингизга ишончининг намоишидир. Сизнинг етакчилигингизда Ўзбекистон равнақ ва барқарорлик йўлини давом эттиришига шубҳам йўқ.

Сизнинг Президентлигингиз даврида Сингапур билан Ўзбекистон ўртасида муносабатлар мустақкамланди. Мамлакатларимиз ушбу асосда мавжуд алоқаларни келгусида тобора чуқурлаштириб, кенгайтириб бораверади-лар, деб ишонч билдираман.

Жаноби Олийлари, Сизга бўлган ғоят юксак эҳтиромимни лутфан қабул қилгайсиз.

*С.Р. НАТАН,  
Сингапур Республикаси Президенти*



## **ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА**

*Жаноби Олийлари,*

Ўзбекистон Республикаси Президенти этиб қайта сайланганингиз муносабати билан самимий қутловларимни қабул қилгайсиз. Юксак фаолиятингизда Сизга муваффақиятлар тилайман.

Мамлакатларимиз ўртасидаги муносабатлар ва ҳамкорлик бундан буён ҳам халқларимиз бахт-саодати ва халқаро ҳамкорлик манфаатлари йўлида ривожланиб бораверишига ишонаман.

Жаноби Олийлари, Сизга бўлган юксак эҳтиромимни лутфан қабул қилгайсиз.

*Кхамтай СИПХАНДОН,  
Лаос Халқ Демократик Республикаси  
Президенти*

★

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ  
ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА**

*Жаноби Олийлари,*

Ўзбекистон Президенти этиб қайта сайланганингиз муносабати билан Сиз, Жаноби Олийларини Филиппин ҳукумати ва халқи номидан муборакбод этмоқчиман.

Ишончим комилки, Ўзбекистон яна Сизнинг раҳбарлигинида бундан буён ҳам демократия ва иқтисодий ривожланиш йўлидан тараққий этиб бораверади. Шунингдек, иккитомонлама муносабатларимиз ва халқаро майдондаги ўзаро ҳамкорлигимиз мустаҳкамланишига ҳам астойдил ишонаман.

Жаноби Олийлари, Сизга бўлган ғоят юксак эҳтиромимни қабул қилгайсиз.

*Жозеф ЭЖЕРСИТО ЭСТРАДА  
Филиппин Республикаси Президенти*

★

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ  
ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА**

*Жаноби Олийлари,*

Сиз Ўзбекистон Республикаси Президенти этиб қайта сайланганингиз муносабати билан Таиланд Қиролиги Ҳукумати ва халқи номидан Сиз, Жаноби Олийларига сидқидилдан қутловларимизни ҳамда энг эзгу истакларимизни йўллаш шарафига муяссарман.

Ишончим комилки, Таиланд билан Ўзбекистон ўртасидаги дўстона муносабатлар Сиз, Жаноби Олийларининг раҳбарлигида бундан буён ҳам кўп йиллар мобайнида мамлакатларимизнинг ўзаро манфаатлари йўлида тобора мустаҳкамланиб, ривожланиб бораверади.

Жаноби Олийлари, яна бир бор Сизга бўлган юксак эҳтиромимни қабул қилгайсиз.

*Чуан ЛИКПАЙ,  
Таиланд Қиролиги Бош Вазири*

✦

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ  
ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА**

Ўзбекистон Республикаси Президентлигига қайтадан сайланганлигингиз муносабати билан Сизни чин дилдан муборакбод этаман.

Мўғулистон ва Ўзбекистон ўртасида давом этиб келаётган анъанавий дўстона алоқалар ва муносабатлар келажакда янада ривожланишига ишончим комилдир.

Президент Жаноби Олийлари, Сизга муваффақият ва дўст ўзбек халқига равнақ ва осойишталик тилайман.

*Нацагийн БАГАБАҢДИ,  
Мўғулистон Президенти*

✦

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ  
ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА**

*Жаноб Президент,*

Сиз Жаноби Олийлари Ўзбекистон Республикаси Президенти лавозимида қайта сайланишингиз муносабати билан Камбоджа қиролиги парламенти, ҳукумати ва халқи ҳамда ўз номидан қизгин табриклаш шарафига муяссар бўлганимдан ғоят бахтиёрман.

Ўзбекистон давлатига ва халқига бошчилик қилишдек тарихий вазифангизда Сизга улкан муваффақиятлар тилаб, эзгу истакларимизни изҳор этамиз.

Сизга бўлган чуқур ҳурмат-эътиборимни қабул этгайсиз.

*Норогом СИАНУК,  
Камбоджа Қироли*



**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ  
ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА**

*Жаноби Олийлари,*

Ўзбекистон Республикаси Президенти лавозимига қайта сайланганингиз муносабати билан Сизга масъулиятли фаолиятингизни бажаришда шахсий омонлик тилаб билдирган энг эзгу истакларимни йўллаймаман. Шу муносабат билан Ўзбекистон иқтисодий ислохотлар, инсон ҳуқуқлари ва демократия соҳасида олға қараб ривожланишни давом эттираверида, деб ишонч билдираман.

*Томас КЛЕСТИЛЬ,  
Австрия Республикаси  
Федерал Президенти*



**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ  
ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА**

*Муҳтарам Президент жаноблари,*

Ўзбекистон Президенти лавозимига қайта сайланганлигингиз муносабати билан йўллаётган самимий қутловларимни қабул қилгайсиз.

Ўзбекистон Сизнинг раҳбарлигингизда сиёсий, ижтимоий ва иқтисодий ислохотларни давом эттиришига аминман. Сизнинг янги ваколатингиз амал қиладиган даврда мамлакатларимиз ўртасидаги муносабатлар янада юксалишига ишончим комил.

Фоят масъулиятли лавозимингизда Сизга чин дилдан битмас-туганмас соғлиқ ва муваффақиятлар тилаймаман.

*Петер СТОЯНОВ,  
Болгария Республикаси Президенти*



**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ  
ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА**

Ўзбекистон Республикаси Президенти этиб қайта сайланганингиз муносабати билан грек халқи ва шахсан ўз номимдан Сиз, Жаноби Олийларини қизгин қутлайман, юксак фаолиятингизда каттадан-катта муваффақиятлар, Ўзбекистон халқига эса доимий равноқ ва фаровонлик тилаб қоламан.

*Константинос СТЕФАНОПУЛОС,  
Греция Республикаси Президенти*



**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ  
ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА**

Ўзбекистон Республикаси Президенти лавозимига қайта сайланганингиз муносабати билан Сиз, Жаноби Олийларини Кипр Республикаси халқи ва Ҳукумати ҳамда шахсан ўз номимдан муборакбод этишга ижозат бергайсиз.

Мамлакатларимиз ўртасидаги дўстлик ва ҳамкорлик муносабатлари бундан буён ҳам кенгайиб бораверишига ишончим комил.

*Глафкос КЛЕРИДИС,  
Кипр Республикаси Президенти*



**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ  
ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА**

***Муҳтарам Президент Жаноблари,***

Ўзбекистон Республикаси Президентидек фахрли лавозимга қайта сайланганингиз муносабати билан қизгин қутловларимни ҳамда масъулиятли фаолиятингизда му-

ваффақиятлар тилаб билдирган самимий истакларимни йўлламоқдаман.

Ишончим комилки, Польша — Ўзбекистон муносабатлари ва ҳамкорлиги давлатларимиз ва халқларимиз манфаатлари йўлида тобора ривожланиб, мустаҳкамланиб бораверади.

Камоли эҳтиром ила,

*Александр КВАСЬНЕВСКИ,  
Польша Республикаси Президенту*



**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ  
ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА**

*Муҳтарам Президент Жаноблари,*

Ўзбекистон Республикаси Президенти лавозимига қайта сайланишингиз муносабати билан Сизни муборақбод этишга ва ўзимнинг энг эзгу тилакларимни изҳор қилишга ижозат бергайсиз.

Ишончим комилки, ўзбек халқи Сизнинг раҳбарлигингизда ўз Ватанида ҳуқуқий давлатни мустаҳкамлаш ва бозор иқтисодиётини барпо этиш учун бундан буён ҳам куч-гайрат сарфлайверади, шу тариқа Ўзбекистоннинг халқаро обрў-эътибори янада ўсишига эришади ва Ўрта Осиё минтақасида барқарорликни мустаҳкамлашга ҳисса қўшади.

Венгрия Республикаси Ўзбекистон Республикаси билан ўзаро манфаатдорликка асосланган икки томонлама муносабатларни ривожлантиришдан иборат ўз мажбуриятларига доимо содиқдир.

Муҳтарам Президент Жаноблари, Сизга мустаҳкам соғлиқ ва улкан муваффақиятлар, шунингдек, Сиз орқали қардош ўзбек халқига буюк зафарлар тилайман.

Эҳтиром билан,

*Арнод ГЁНЦ,  
Венгрия Республикаси Президенту*



✦

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ  
ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА**

Ўзбекистон Республикаси Президенти лавозимиغا сайланишингиз муносабати билан Сизни сидқидилдан қутлайман. Давлатни бошқаришдек шарафли ишларингизда Сизга катта муваффақиятлар тилаб билдирган эзгу тилакларимни қабул қилгайсиз.

*Слободан МИЛОШЕВИЧ,  
Югославия Иттифоқ Республикаси  
Президенти*

✦

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ  
ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА**

***Муҳтарам Президент Жаноблари,***

Президент лавозимиغا қайта сайланганингиз муносабати билан Сизни самимий муборакбод этишга ва ана шу масъулиятли лавозимдаги фаолиятингизда Сизга кўпдан-кўп муваффақиятлар тилашимга ижозат бергайсиз.

Словения Республикаси билан Ўзбекистон Республикаси ўртасидаги дўстона муносабатлар бундан буён ҳам халқларимиз ва давлатларимизнинг манфаатлари йўлида ҳамжиҳатлик ва ўзаро ҳурмат руҳида ривожланиб бораверишига астойдил ишонаман.

Муҳтарам Президент Жаноблари, шу муносабат билан Сизга бўлган ғоят чуқур эҳтиромимни қабул қилгайсиз.

*Милан КУЧАН,  
Словения Республикаси Президенти*

✦

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ  
ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА**

***Жаноби Олийлари,***

Ўзбекистон Республикаси Президенти лавозимиغا қайта сайланишингиз муносабати билан Македония халқи

ва шахсан ўз номидан самимий қутловлар йўллаш билан бирга ушбу ғоят масъулиятли лавозимдаги фаолиятингизда энг эзгу тилакларни изҳор этишни истардим.

Фурсатдан фойдаланиб, шуни таъкидламоқчиманки, биз дўст мамлакатларимиз ўртасида барча соҳалардаги ўзаро манфаатли муносабатларни ҳар томонлама ривожлантиришга тайёرمىз.

*Борис ТРАЙКОВСКИЙ,  
Македония Республикаси Президенти*



**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ  
ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА**

**Жаноби Олийлари,**

Ўзбекистон Республикаси Президенти лавозимида қайта сайланганингиз муносабати билан албан халқи ва шахсан ўз номидан Сизга самимий қутловлар йўлламоқдаман.

Сизнинг мана шу юксак лавозимга қайта сайланишингиз мамлакатингизда ўзбек халқи манфаатлари йўлида амалга оширилаётган ислохотларнинг янада дадил давом эттирилишига кўмаклашади, деб ишонч билдираман.

Фаолиятингизда бундан буён ҳам катта муваффақиётлар тилайман.

*Режел МАЙДАНИ,  
Албания Республикаси Президенти*



**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ  
ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА**

**Жаноби Олийлари,**

Ўзбекистон Республикаси Президенти лавозимида қайта сайланганлигингиз муносабати билан Сизга йўллаётган қутловларимни ва бундан буён ҳам муваффақиётлар

тилаб билдираётган истакларимни изҳор этишга ижозат бергайсиз. Литва билан Ўзбекистон ўртасидаги муносабатлар давлатларимиз фаровонлиги йўлида ривожланиб бораверишига ишончим комил.

Жаноби Олийлари, Сизга бўлган ғоят юксак эҳтиромимни қабул қилгайсиз.

*Валгас АДАМКУС,  
Литва Республикаси Президенти*



## **ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА**

***Муҳтарам Президент Жаноблари,***

Сизни Ўзбекистон Республикаси Президенти лавозимига қайта сайланганингиз билан муборакбод этишга ва шу муносабат билан бугун Ўзбекистон халқи бахт-саодати йўлидаги машаққатли фаолиятингизга бундан буён ҳам муваффақиятлар тилашга ижозат бергайсиз.

Сайловдаги ғалабангиз танлаб олинган иқтисодий ва сиёсий ўзгартишлар йўлининг тўғрилигини ҳамда Ўзбекистон халқи умумэтироф этган демократия қадриятларига содиқлигини яна бир бор тасдиқлаб турибди.

Латвия Ўзбекистоннинг ички сиёсий, шунингдек ташқи сиёсий ривожланишини эътибор билан кузатиб бормоқда. Шуни мамнуният билан қайд этмоқчиманки, Ўзбекистон Ҳукуматининг вазмин сиёсати ва Сизнинг шахсий ҳиссангиз туфайли барқарорликка эришишга, ўзининг халқаро иқтисодий ва сиёсий жараёнлардаги иштирокини фаолаштиришга муваффақ бўлди.

Ишончим комилки, Ўзбекистон халқи эришилган ютуқлардан қониқиш ҳосил қила олади. Латвия Ўзбекистоннинг минтақада, шунингдек умуман халқаро майдонда ҳам барқарорлик ва хавфсизликка эришиш йўлидаги саъй-ҳаракатларини юксак баҳолайди.

Латвия Республикаси билан Ўзбекистон Республикаси ўртасидаги муносабатлар ҳар иккала давлат манфаатлари йўлида бундан буён ҳам ривожланиб бораверишига ишонаман.

Президент Жаноблари, пировардида Сизни яна бир бор мана шу юксак лавозимга сайланганлигингиз билан муборакбод этишга, шунингдек Сизга сиҳат-саломатлик ҳамда мамлакатни ва Ўзбекистон халқини равнақ топтириш манфаатлари йўлида бундан буёнги ишларингизга зафарлар тилашга ижозат бергайсиз.

Эҳтиром ила,

*Вайра ВИКЕ-ФРЕЙБЕРГА,  
Латвия Республикаси Президенти*



### **ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА**

*Ассалому алайкум!*

Биродар, қўшни ва дўст мамлакат Ўзбекистон Республикаси Президентлигига қайта сайланганингиз муносабати билан Сизга ва Сиз орқали Ўзбекистон халқига ўзимнинг самимий табрик сўзларимни ва яхши ниятларимни изҳор этаман.

Мен Ўзбекистон давлати Сизнинг бошчилигингизда тараққиёт ва ривожланиш босқичини олдингидан кўра янада тезроқ амалга оширишини истайман.

Сизга доимий сиҳат-саломатлик, Ўзбекистон халқига эса тинчлик-осойишталик тилаб қоламан.

*Профессор Бурҳонуддин РАББОНИЙ,  
Афғонистон Исломи давлати Президенти*



### **ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА**

Ўзбекистон Республикаси Президенти этиб қайта сайланганингиз муносабати билан Сизга самимий табрикларимни йўллаш ва улуғвор вазифангизни бажаришингизда Сизга улкан муваффақиятлар тилашдан ғоят мамнунман.

Дўст ўзбек халқининг фаровонлиги ва минтақада осойишталик йўлида Сиз, Жаноби Олийлари, ўз тажрибангиз ва донолигингизни бундан буён ҳам тинчлик ва адолатга хизмат қилдиришингизга шак-шубҳам йўқдир.

Ушбу қувончли имкониятдан фойдаланиб, Аллоҳдан Сизга сиҳат-саломатлик ва бахт-саодат, Ўзбекистон халқига эса фаровонлик ва тараққиёт ато этишини сўрайман.

Жаноби Олийлари, Сизга бўлган юксак эҳтиромимни қабул этгайсиз.

*Абдулазиз БУТЕФЛИКА,  
Жазоир Халқ Демократик Республикаси  
Президенти*



### **ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА**

*Президент Жаноби Олийлари,*

Ўзбекистон Республикаси Президенти этиб қайта сайланганингиз муносабати билан Сиз Жаноби Олийларига самимий табрикларимизни йўллаб, Қодир Аллоҳдан Сизга сиҳат-саломатлик ва офият, биродар халқингизнинг орзуларини рўёбга чиқариб, саодат, фаровонлик ва тараққиёт ато этишини сўраймиз.

Ушбу фурсатдан фойдаланиб, Сиз Жаноби Олийларига биродар халқларимиз ва мусулмон уммати манфаати йўлида ўзаро фойдали ҳамкорлик алоқаларимизни янада мустаҳкамлашга интилаётганимизни таъкидламоқчиман.

Президент Жаноби Олийлари, самимий тилакларимиз ва эҳтиромларимизни қабул этишингизни сўраймиз.

*Муҳаммад ОЛТИНЧИ,  
Марокаш Подшоҳи*



### **ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА**

Ўзбекистон Республикасининг Президенти этиб қайта сайланганингиз муносабати билан Сиз Жаноби Олийларига Тунис ҳукумати, халқи ва шахсан ўз номимдан қизғин табриклар йўллаш менга катта мамнуният бахш этади. Сизга сиҳат-саломатлик ва масъулиятли вазифангизни

ғизда муваффақият, биродар Ўзбекистон халқига доимий тараққиёт ва раўнақ тилайман.

Ушбу фурсатдан фойдаланиб, мамлакатларимиз ўртасидаги дўстлик ва ўзаро ҳамкорлик алоқалари биродар халқларимиз манфаатлари йўлида янги поғоналарга кўтарилишига умид қилишимизни билдираман.

*Зайн ал-Обидин бин АЛИ,  
Тунис Республикаси Президенти*



### **ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА**

Сизни Ўзбекистон Республикаси Президенти этиб қайта сайланганингиз муносабати билан муборакбод этаман. Биродар халқларимиз манфаати йўлида мамлакатларимиз ўртасидаги ўзаро ҳамкорлик алоқалари ўрнатилишига умид қиламан ва ишонаман. Сизга сиҳат-саломатлик ва бахт-саодат, Ўзбекистон халқига доимий тараққиёт ва фаровонлик тилайман.

*Полковник Муаммар ҚАДДАФИЙ,  
Ливия Араб Халқ Социалистик  
Жамоҳирияси Раҳбари*



### **ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА**

Янги Президентлик муддатига қайта сайланганингиз ҳамда Ўзбекистон халқи билдирган ишонч муносабати билан Сизга сиҳат-саломатлик ва бахт-саодат, шунингдек, масъулиятли лавозимингизда муваффақиятлар, дўст Ўзбекистон халқига эса бундан буён ҳам тараққиёт ва раўнақ тилаш билан бирга, ғоят самимий қутловлар йўллаш менга мамнуният бахш этади.

*Ҳафиз АСАД,  
Сурия Араб Республикаси Президенти*

✦

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ  
ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА**

*Жаноби Олийлари,*

Сиз Жаноби Олийларини Ўзбекистон Республикаси Президенти этиб қайтадан сайланганингиз муносабати билан Иордания Ҳошимийлар Подшоҳлиги халқи, Ҳукумати ва шахсан ўз номидан йўллаётган самимий табрикларимизни қабул қилинг.

Сиз Жаноби Олийларига мустаҳкам соғлиқ ва муваффақиятлар, биродар Ўзбекистон халқига давомли тараққиёт ва равнақ тилайман.

*АБДУЛЛОҲ II,  
Иордания Ҳошимийлар Подшоҳлиги  
Подшоҳи*

✦

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ  
ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА**

*Президент Ислон Каримов Жаноби Олийлари!*

Ассалому алайкум!

Президент сайловларида эришган муваффақиятингиз ва иккинчи муддатга бошқарув ваколати берилганлиги муносабати билан Сиз, Жаноби Олийларига ва Сиз орқали мўътабар Ҳукуматга ва биродар халққа Фаластин халқи ва унинг Раҳбарияти номидан, шунингдек, шахсан ўз номидан гоят самимий биродарлик қутловларини ҳамда эзгу, дўстона тилакларни изҳор этиш менга мамнуният бахш этади. Бу галаба халқингизнинг Сизга бўлган ишончидир.

Юксак тараққиёт ва фароғатга хизмат қиладиган масъулиятли вазифаларни ҳал этишингизда, шунингдек, халқингизга раҳнамолик қилишингизда омад ёр ва мададкор бўлишини Яратгандан сўраб қоламиз.

Биз, фурсатдан фойдаланиб, мамлакатларимиз ва халқларимизни боғлаб турган мустаҳкам биродарлик

алоқалари учун Сизга ўз миннатдорлигимизни изҳор эта-  
миз. Сизга яна шуни ишонтириб айтамикки, биз бу ало-  
қаларни ривожлантиришга ҳамда юқори даражага  
кўтаришга муттасил ҳаракат қиламикки ва бундан манфа-  
атдормикки. Бу эса ўзаро саодат ва иккала томон манфаати  
йўлида хизмат қилади.

Айни вақтда биз Фаластин халқининг ўз миллий  
ҳуқуқларини, энг аввало, ўз тақдирини ўзи белгилаш ва  
Мустақил Фаластин Давлатини барпо этиш ҳуқуқини қайта  
тиклаш йўлидаги адолатли курашида уни қўллаб-қувват-  
лашдан иборат қатъий иродангизни юксак баҳолаймикки.

Сиз, Жаноби Олийларига шу муносабат билан яна бир  
бор дўстона биродарлик қутловларимни изҳор этаман. Сиз-  
га мустаҳкам соғлиқ ва омад, биродар халқингизга ҳамда  
мамлакатингизга тараққиёт ва равнақ тилайман.

*Ёсир АРАФОТ,  
Фаластин Давлати Президенти,  
Фаластин Озодлик Ташкилоти  
Ижроия Қўмитасининг Раиси,  
Фаластин Миллий Маъмуриятининг Раиси*



## **ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА**

Ўзбекистон Республикаси Президенти этиб қайтадан  
сайланганингиз муносабати билан ўз табрикларимизни  
йўллаш бизга мамнуният бахш этади. Сизга мамлакатин-  
гиз олдида турган мақсад ва истакларни амалга ошири-  
шингизда муваффақиятлар тилаймикки.

Ушбу фурсатдан фойдаланиб, Сиз, Жаноби Олийла-  
рига мамлакатларимиз ўртасидаги мавжуд дўстона ало-  
қалар халқларимиз манфаати йўлида янада ривожлана  
боришига ишончимизни билдирамикки.

*Қобус бин САИД,  
Уммон Султони*



✦

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ  
ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА**

*Жаноби Олийлари,*

Ўзбекистон Республикаси Президенти этиб қайта сайланганингиз муносабати билан Сиз, Жаноби Олийларига Қатар халқи, ҳукумати ва шахсан ўз номимдан қизгин табриklarимизни йўллаш менга мамнуният бахш этади.

Ушбу фурсатдан фойдаланиб, Сизга ўзимнинг самимий қутловларим ва эзгу тилаklarимни йўллаб, Сиз, Жаноби Олийларига мустаҳкам соғлиқ ва муваффақият, биродар Ўзбекистон халқига тараққиёт ва фаровонлик тилайман.

*Ҳамаг бин Халифа Ол СОНИЙ,  
Қатар Давлати Амири*

✦

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ  
ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА**

*Жаноби Олийлари,*

Ўзбекистон Республикаси Президенти этиб қайта сайланганингиз муносабати билан Сиз, Жаноби Олийларига ўзимнинг самимий табриklarим билан бир қаторда эзгу тилаklarимни йўллаш менга мамнуният бахш этади. Сизга мустаҳкам соғлиқ ва бахт-саодат, биродар Ўзбекистон халқига давомий тараққиёт ва фаровонлик тилайман.

*Жасим бин Ҳамаг Ол СОНИЙ,  
Қатар Давлати Валиаҳди*

✦

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ  
ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА**

Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловида ғалаба қозониб, иккинчи муддатга сайланганингиз муноса-

бати билан Сиз Жаноби Олийларига шахсан ўзим, Жанубий Африка Республикаси ҳукумати ва халқи номидан қизгин табрикларим ва эзгу тилакларимни йўлламан.

Жанубий Африка ҳукумати ва халқи Сиз раҳбарлик қилаётган Ўзбекистон билан яқин алоқалар ва ҳамкорликни ривожлантириш ҳамда халқларимиз фаровонлиги йўлида икки мамлакат ўртасидаги муносабатларни кенгайтиришдан умидвордир.

Жаноби Олийлари, яна бир бор чуқур эҳтиромимни қабул қилгайсиз.

*Тобо МБЕКИ,  
Жанубий Африка Республикаси  
Президенти*



**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ  
ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА**

*Жаноби Олийлари,*

Ўзбекистон Президенти этиб янги муддатга сайланганингиз муносабати билан Мальдив ҳукумати ва халқи, шунингдек шахсан ўз номидан Сиз, Жаноби Олийларига самимий қутловларимизни йўлламоқдаман.

Сиз, Жаноби Олийларига мустаҳкам соғлиқ ва омонлик тилаб, энг эзгу тилакларимни ҳам изҳор этишимга ижозат бергайсиз.

*Мамун Абдул ГАЙОМ,  
Мальдив Республикаси Президенти*



**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ  
ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА**

*Жаноби Олийлари,*

Ўзбекистон Республикаси Президенти лавозимига қайта сайланганингиз муносабати билан ўз қутловларимни йўллашдан бахтиёрман.

Масъулиятли фаолиятингизда Сизга кўпдан-кўп муваффақиятлар тилайман ҳамда мамлакатингизнинг тараққиёти ва равнақи йўлида Сиз билан яқин ҳамкорлик қилишдан умид қиламан.

Жаноби Олийлари, Сизга бўлган ғоят юксак эътиромимни лутфан қабул қилгайсиз.

*Кофи АННАН,  
БМТ Бош котиби*



**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ  
ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА**

*Жаноби Олийлари,*

Ўзбекистон Республикаси Президенти лавозимига қайта сайланганлигингиз муносабати билан Сизни Бирлашган Миллатлар Ташкилоти ва шахсан ўз номимдан муборакбод этишга ва бу масъулиятли ишда кўпдан-кўп муваффақиятлар тилашга ижозат бергайсиз.

Ўзбекистон БМТга аъзо бўлиши биланоқ ўзини бу ташкилотнинг ғоят фаол иштирокчиси сифатида намоён қилди. Бундай икки томонлама ҳамкорлик кейинги йилларда янада жўшқин тус олиб, янги маъно касб этишига ишончимиз комил.

Сизга бўлган ғоят самимий эътиромимни қабул қилгайсиз.

*Павел КРАЛ,  
БМТнинг Ўзбекистондаги доимий вакили*



**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ  
ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА**

*Жаноби Олийлари,*

Ўзбекистон Республикаси Президенти этиб қайта сайланганингиз муносабати билан Сизга шахсан ўзимнинг

қутловларимни йўллайман ва ҳамкорлигимизнинг давом этишидан умид қиламан.

Фурсатдан фойдаланиб, Европада Хавфсизлик ва Ҳамкорлик Ташкилотининг (ЕХҲТ) Марказий Осиёдаги алоқалар бўйича Бюросига кўрсатилган мадад учун ўз миннатдорлигимни изҳор этмоқчиман. ЕХҲТ Ўзбекистонда сиёсий, инсоний ва фуқаролик ҳуқуқларини демократиялаш ҳамда иқтисодий ислоҳотларнинг кўзда тутилган дастурини ривожлантириш ва бажаришга кўмаклашишда Ўзбекистон Республикаси Ҳукумати билан ҳамкорликни чуқурлаштиришга тайёрдир.

Жаноби Олийлари, Сизга бўлган ғоят юксак эътиромимни қабул қилгайсиз.

*Ян КУБИШ,  
Европада Хавфсизлик ва Ҳамкорлик  
Ташкилоти Бош котиби*



## **ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА**

*Жаноби Олийлари,*

Ўзбекистон Республикаси Президенти этиб қайта сайланганингиз муносабати билан самимий қутловларимни қабул қилгайсиз ҳамда ЮНЕСКО ва шахсан ўз номидан бундан буёнги фаолиятингизда муваффақиятлар тилашга ижозат бергайсиз.

Ўзбекистон билан ЮНЕСКО ўртасида мавжуд бўлган ажойиб ҳамкорлик Сизнинг қўлаб-қувватлашни давом эттиришингиз билан бундан буён ҳам ривожланиб бораверишига ишончим комил. Мен ҳам ўз томонимдан шу мақсадга эришиш учун бор куч-ғайратни сарфлашга тайёрман.

Жаноби Олийлари, Сизга бўлган ғоят юксак эътиромимни қабул қилгайсиз.

*Комчиро МАЦУУРА,  
ЮНЕСКО Бош директори*

✦

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ  
ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА**

***Муҳтарам Президент!***

Ўзбекистон Республикаси Президенти лавозимига қайта сайланганингиз муносабати билан ЭКО Котибияти ҳодимлари ва шахсан ўз номидан Сизни муборакбод этишимга ижозат бергайсиз.

Ўзбекистон халқи Сизнинг моҳирона ва доно раҳбарлигингизда ўзининг равнақ ва саодатли истиқбол сари ҳаракатини давом эттиришига ишонаман.

Президентлик лавозимида бўлишингизнинг янги муддати даврида Ўзбекистон Республикасининг Иқтисодий ҳамкорлик ташкилоти дастурлари ва фаолиятидаги иштироки ҳамда унга содиқлиги яна ҳам кўпроқ мустаҳкамланишига ишончим комил.

Муҳтарам Президент, фурсатдан фойдаланиб, яна бир бор Сизга бўлган ғоят юксак эҳтиромимни изҳор этишни истардим.

*Ондер ОЗАР,  
Иқтисодий ҳамкорлик ташкилоти Бош  
котиби, элчи*

✦

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ  
ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА**

***Муҳтарам Президент жаноблари,***

Сизни Президентлик лавозимига қайта сайланганингиз муносабати билан "Б'най Б'рис" ташкилоти ва унинг жаҳоннинг 58 мамлакатадаги аъзолари номидан қутловларимизни йўлаймиз ҳамда энг эзгу истакларни тилаймиз. Ишончимиз комилки, келажақдаги ойлар ва йиллар мамлакатингиз ҳамда унинг халқи фаровонлигининг ўсиши, Қўшма Штатлар ва Исроил билан алоқаларнинг яна ҳам жипслашуви, демократиялашнинг давом этиши ва

қонунчиликнинг мустаҳкамланиши, шунингдек Ўзбекистон учун ва сизлар яшаб турган бутун минтақа учун тинчлик, барқарорлик даври бўлиб қолади.

Эҳтиром ила,

*Ричард ХАЙДЕМАН, "Б'най Б'рис" Халқаро  
ташкilotининг Президенти,  
Дэниел МАРИАШИН, ижрочи вице-президент  
вазифасини бажарувчи*



## **ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА**

### ***Президент жаноблари!***

Ўзбекистон Республикаси Президенти лавозимига буюк ғалаба қозониб қайта сайланганингиз муносабати билан Франция савдо-саноат доиралари вакиллари номидан Сизга самимий қутловларни изҳор этишимизга ижозат бергайсиз.

Сизнинг раҳбарлигингиз остида мамлакат бундан буён ҳам ўзининг иқтисодий юксалишини давом эттиришига ва Марказий Осиёда ғоят муҳим рол ўйнашига ишончимиз комил. Ўзингизга маълумки, Франция корхоналари ҳозирдаёқ Ўзбекистонни иқтисодий жиҳатдан ривожлантиришда фаол қатнашиб келмоқда ва биз бу жабҳада яна ҳам кўпроқ иштирок этишни истардик.

Франция корхоналарининг "Медеф Интернасиональ" ҳаракати бундан буён ҳам икки томонлама иқтисодий ҳамкорликни мустаҳкамлаш ва ривожлантириш учун куч-ғайрат сарфлайверади.

Президент Жаноблари, Сизга бўлган ғоят юксак эҳтиромимни қабул қилгайсиз.

*Кристиан МОНС, Франция  
корхоналарининг "Медаф Интернасиональ"  
ҳаракати вице-президенти, Марказий Осиё  
ва Кавказорти мамлакатлари билан  
ҳамкорлик қўмитасининг раиси*



## **ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА**

***Муҳтарам Ислом Абдуғаниевич!***

Сизни Ўзбекистон Республикаси Президенти юксак лавозимига қайта сайланганлигиниз билан Россия Федерацияси Федерал Мажлисининг Федерация кенгаши ва шахсан ўз номидан сизқидилдан муборакбод этаман.

Ишончим комилки, Россия Федерацияси билан Ўзбекистон Республикаси ўртасидаги изчил ва қўп томонлама ҳамкорлик давлатларимизнинг гуллаб-яшнашига, халқларимиз ўртасидаги анъанавий дўстлик ришталарини мустаҳкамлашга ҳамда Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлиги доирасида интеграция жараёнларини чуқурлаштиришга қўмаклашади.

Муҳтарам Ислом Абдуғаниевич, Сизга фаолиятингизда муваффақият, мустаҳкам соғлиқ ва омонлик тилайман.

***Е. СТРОЕВ,***

***Россия Федерацияси Федерал Мажлисининг  
Федерация Кенгаши раиси***



## **ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА**

***Муҳтарам Ислом Абдуғаниевич!***

Ўзбекистон Республикаси Президенти олий давлат лавозимига қайта сайланганингиз билан москваликлар ва Москва ҳукумати номидан Сизни самимий муборакбод этаман.

Ўзбекистон сайловчилари Сизни яқдиллик билан қўллаб-қувватлаганликлари Сизга бўлган ишончдан ва фаолиятингизга юксак баҳо берилганлигидан далолатдир.

Москва билан Ўзбекистон Республикаси ўртасидаги ҳамкорлик Сизнинг мададингизда янада ривож топишига ишонч билдираман.

Сизга мустаҳкам соғлиқ ва кўп қиррали фаолиятингизда муваффақиятлар тилаб билдирган самимий истакларимизни қабул қилгайсиз.

Юрий ЛУЖКОВ,  
Москва Мэри



**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ  
ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА**

***Муҳтарам Президент Жаноблари!***

Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловининг яқунлари билан Сизни барча петербургликлар ва шахсан ўз номимдан самимий муборакбод этишга ижозат бергайсиз.

Муҳтарам Ислон Абдуғаниевич, кейинги йилларда Ўзбекистон эришган ютуқлар Сизнинг раҳбарлигингизда мамлакат раҳбарияти юритаётган оқилона сиёсатдан далолат беради. Сайловдаги ёрқин ғалабангиз республика аҳолиси Сизга билдираётган ишонч ва мададни яна бир бор намоиш этди.

Сизга барча энг эзгу истакларни, узоқ умр ва мамлакат фаровонлиги йўлида самарали ишлашингизни тилаб қоламан.

Эҳтиром ила,

В. ЯКОВЛЕВ,  
Санкт-Петербург Губернатори



**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ  
ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА**

***Муҳтарам Ислон Абдуғаниевич,***

Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловида эришган ёрқин ғалабангиз муносабати билан ғоят самимий қутловларимни қабул қилгайсиз.

Сайлов яқунлари Сиз Ўзбекистон аҳолиси ўртасида ва ундан ташқарида юксак обрў-эътиборга эга эканли-



гингиздан ҳамда фаолиятингизга юқори баҳо берилганлигидан далолатдир. Ишончим комилки, Ўзбекистон халқи иқтисодий ислохотларнинг муваффақиятига ва республиканинг гуллаб-яшнашига бўлган орзу-умидларини Сизнинг номингиз билан боғлаб тўғри йўлни танлади. Муҳтарам Ислом Абдуғаниевич, Сизга юксак лавозимда чин қалбдан муваффақиятлар, сиҳат-саломатлик, бахт-саодат ва омонлик тилайман.

Татаристон Республикаси билан Ўзбекистон Республикаси ўртасидаги ҳар томонлама ҳамкорлик янада мустақамланиб, ривожланишига астойдил ишонаман.

Эҳтиром ила,

*М. ШАЙМИЕВ,*  
*Татаристон Республикаси Президенти*



## **ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА**

***Муҳтарам Ислом Абдуғаниевич!***

Ўзбекистон Республикаси Президенти лавозимида қайта сайланганлигингиз муносабати билан ғоят самимий, қизғин қутловларимни қабул қилгайсиз. Бугунги кунда собиқ иттифоқ ҳудудида ғоят катта ҳаётий тажриба ортириб, доно, билимдон, кўп қийинчиликларни бошидан кечирган ва уларни муваффақиятли енгиб ўта биладиган Сиздек обрў-эътиборли раҳбарни топиш қийин.

Сиз ўз халқингизнинг чинакам отаси бўлиб қолдингиз, жамиятни жипслаштириб, миллий ғояни шакллантира олдингизки, Ўзбекистоннинг иқтисодий ва маънавий тараққиёти мана шу ғояга асосланмоқда.

Азиз Ислом Абдуғаниевич, айна шу боисдан ўзбек халқи Сизни давлат бошлиғи сифатида кўриш муддаосида шу қадар яқдил бўлди. Биз, бошқирдистонликлар Сизнинг муваффақиятингиздан самимий қувонмоқдамиз ва ўзаро муносабатларимиз бундан буён ҳам халқларимиз бахт-саодати йўлида яна ҳам жўшқинроқ ривожланиб боришига ишончимиз комил. Ислом Абдуғаниевич, тинчлик ва бунёдкорлик, қардош Ўзбекистон халқини равнақ топтириш йўлидаги самарали, қизғин фаолиятингизда

мустаҳкам соғлиқ, битмас-туганмас ғайрат-шижоат, доимий бардамлик яна кўп йиллар мобайнида Сизнинг ишончли мададкорингиз бўлиб қолишини чин қалбдан тилайман.

Эҳтиром ила,

*М. РАҲИМОВ,  
Бошқирдистон Республикаси Президенти*



**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ  
ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА**

***Муҳтарам Ислom Абдуғаниевич!***

Сайловдаги ғалабангиз муносабати билан самимий қутловларимни қабул қилгайсиз.

Сизнинг ғоят катта иш тажрибангиз ва муносиб обрў-эътиборингиз Ўзбекистон аҳолисининг турмушини яхшилашга ва фаровонлигини оширишга кўмаклашади, деб астойдил ишонаман.

Муҳтарам Ислom Абдуғаниевич, Сизга чин дилдан сизхат-саломатлик, бахт-саодат, республика Президенти юксак лавозимидаги фаолиятингизда муваффақиятлар тилайман.

Самимий эҳтиром ила,

*О. ТУЛЕЕВ,  
Россия Федерациясининг Кемерово  
вилояти губернатори*



**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ  
ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА**

***Муҳтарам Президент жаноблари!***

Ўзбекистон Президенти этиб сайланганингиз муносабати билан Жанубий Осетия Республикаси халқи ва шахсан ўз номимдан йўллаётган самимий қутловларни қабул қилишингизни сўрайман.

Ўзбекистон халқи Сизни яна ўз Президенти этиб сайлаганлиги Ўзбекистон давлатчилигини, унинг халқаро обрўсини мустаҳкамлаш, ижтимоий-иқтисодий ва маданий жиҳатдан тараққий эттириш ишидаги буюк саъй-ҳаракатларингизнинг эътироф этилишидир. Сизнинг Президент этиб сайланишингизни фаол қўллаб-қувватлаган Ўзбекистондаги кўп сонли осетин аҳлининг овозига ўз қутловларимиз билан қўшиламыз.

Имкониятдан фойдаланиб, Сизга бахт-саодат ва мамлакатингиз фаровонлиги йўлида муваффақиятлар, Ўзбекистон халқига равнақ ва омонлик тилайман.

Президент Жаноблари, Сизга бўлган ғоят юксак эҳтиромимни қабул қилгайсиз.

*Людвиг ЧИБИРОВ,  
Жанубий Осетия Республикаси  
Президенти*



## **ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА**

***Мухтарам Ислom Абдуғаниевич!***

2000 йил 9 январда бўлиб ўтган Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловларида эришган улкан галабангиз билан Сизни муборакбод этишга ижозат бергайсиз.

Шу қадар ишончли галаба — шахсан Сизнинг жуда катта обрў-эътиборингиздан ва Сиз ўз давлатингиз бахт-саодати йўлида ўтказиб келаётган сиёсатнинг сўзсиз қўллаб-қувватланаётганлигидан далолатдир. Ишончим комилки, Ўзбекистон билан Саратов вилояти ўртасидаги ҳамкорлик бундан буён ҳам ривожланиб, мустаҳкамланиб бораверади, халқларимиз дўстлиги эса бунинг ишончли гаровидир.

Сизга чин қалбимдан мустаҳкам соғлиқ, ишларингизда муваффақиятлар ва шахсий омонлик тилайман.

*Д. АЯЦКОВ,  
Саратов вилояти Губернатори*



**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ  
ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА**

***Муҳтарам Ислом Абдуғаниевич!***

Ўзбекистон Республикаси Президенти этиб қайта сайланганингиз муносабати билан самимий қутловларимни қабул қилгайсиз.

Ярослав вилояти аҳли Ўзбекистондаги Президент сайлови якунларини зўр мамнуният билан кутиб олди. Халқингиз Сизнинг давлат раҳбари лавозимидаги фаолиятингиз натижаларини муносиб баҳолади.

Республикангизни Ярослав билан боғлаб турган қалин алоқалар бу ҳақда тўла ишонч билан айтиш имконини беради.

Ҳамкорлигимиз йилдан-йилга мустаҳкамланиб бормоқда ва Ўзбекистон иқтисодиёти учун ҳам, Ярослав вилояти учун ҳам тобора сезиларли самара бермоқда.

Ишончим комилки, бизнинг ўзаро манфаатли шериклик муносабатларимиз шунчаки сақланибгина қолмай, балки яна ҳам қалин алоқалар туфайли тобора ривожланиб бораверади.

Ислом Абдуғаниевич, Сизга чин дилдан мустаҳкам соғлиқ, бахт-саодат ва омонлик ҳамда тинчлик, эзгулик, ҳамдўстлик ва равнақ йўлида улкан зафарлар тилайман.

*Анатолий ЛИСИЦИН,  
Ярослав вилояти губернатори,  
"Марказий Россия" минтақалараро  
иқтисодий уюшма президенти, Россия  
Федерация Кенгаши ва Ҳукумати аъзоси*



**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ  
ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА**

***Муҳтарам Ислом Абдуғаниевич!***

Ўзбекистон Республикаси Президенти лавозимида сайланганингиз муносабати билан Сизни сидқидилдан му-

боракбод этаман. Бу ғалаба мамлакатнинг истиқболи, унинг халқини равнақ топтириш мақсадида Сиз танлаган йўлни Ўзбекистон халқи қўллаб-қувватлаётганлигининг далили бўлди.

Мамлакатингиз билан вилоятимиз ўртасидаги амалий ҳамкорлик бундан буён ҳам одамларнинг фаровонлигига, Ўзбекистон билан вилоятимиз ўртасида дўстлик ва ҳамжиҳатликни мустаҳкамлашга кўмаклашувчи самарали натижалар бераверишига шубҳа йўқ.

Сизга чин дилдан сиҳат-саломатлик, муваффақиятлар, омонлик, Ўзбекистон халқининг фаровонлик ва равнақ чўққиларига чиқиш борасидаги ишларда ишончли сафдошлар тилайман.

Эҳтиром ила,

*Н. ШВЕЦ,  
Украинанинг Днепропетровск вилоят  
давлат маъмурияти раиси*



### **ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА**

Муҳтарам Ислон Абдуғаниевич, Ўзбекистон Президенти сайловида ишончли ғалабага эришганлигингиз билан Сизни сидқидилдан муборакбод этаман.

Ўзбекистон Республикасининг кўп миллатли халқи гоят катта кўпчилик овоз билан Сизга яна ишонч билдирганлиги, ўтган йиллар мобайнида Сиз бу халқни бирлаштириш ишига катта ҳисса қўшганлигингиздан далолат бериб турибди. 1996 йилнинг ёзида Сиз раҳбарлик қилаётган республикада бўлганим ёдимда. Сиз Россия билан яхши қўшничилик муносабатларини мустаҳкамлашга, миллий анъаналар ва маданиятларни сақлаб қолишга, бир-бирини бойитувчи ҳамкорликка катта эътибор бериб келаётганлигингиз қувонарли ҳолдир.

Ўзбекистон Республикаси халқининг бахт-саодати йўлида бундан буёнги меҳнатларингизда сизларнинг ҳаммангизга Яратганнинг ўзи мададкор бўлсин.

Самимий эҳтиром ила,

*Патриарх АЛЕКСИЙ*

✦

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ  
ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА**

*Жаноби Олийлари,*

Ўзбекистон Президенти лавозимига қайта сайланишингиз муносабати билан Покистон Халқ Партияси ва ўз номидан Сизни муборакбод этишга рухсат бергайсиз.

Ўзбекистон Сизнинг раҳбарлигингизда коммунизмдан демократия сари муваффақиятли ўтганлиги диққатга сазовордир. Биз покистонликлар Ўзбекистон Сизнинг доно раҳбарлигингиз остида ривожланиб бораётганлигидан бағоят мамнунмиз. Биз мамлакатларимиз ўртасидаги муносабатларни ривожлантиришга қаратилган саъй-ҳаракатларингизни қадрлаймиз.

Сизнинг буюк мамлакатингизга қилган сафарим ва бўлиб ўтган учрашувларни доимо ёдга оламан. Турмуш ўртоғим сенатор Зардорий ва мен сизга энг эзгу тилакларимизни йўлаймиз.

Эҳтиром ила,

*Беназир БҲУТТО*

✦

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ,  
Г. ПЛЕХАНОВ НОМЛИ РОССИЯ ИҚТИСОДИЁТ  
АКАДЕМИЯСИНИНГ ФАХРИЙ ДОКТОРИ ИСЛОМ  
КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА**

*Муҳтарам Ислom Абдувaниевич!*

Сизнинг сайловдаги галабангизни ва Ўзбекистон Республикаси Президенти этиб сайланганлигингизни Г. Плеханов номидаги Россия Иқтисодиёт академиясининг жамоаси эшитиб ғоят мамнун бўлди.

Академиянинг бутун жамоаси ва шахсан ўз номидан самимий қутловларни ҳамда машаққатли, аммо ни-

хоятда олижаноб йўлингизда омадлар ва муваффақиятлар тилаб билдирган истакларимизни қабул қилгайсиз.

Сизнинг фаолиятингиз Давлатнинг ҳаётини, унинг халқи турмушини белгилаб берадиган барча соҳаларда — иқтисодиёт, таълим, маданият, ижтимоий соҳаларда ислоҳотларни амалда ўтказиб келаётган Президент қандай бўлиши кераклигининг муносиб тимсолидир.

Мамлакатингизнинг тарихига, уй-жой қурилишига, янги типдаги давлатнинг инфратузилмасини вужудга келтиришга, ижтимоий сиёсатга муносабатингиз билан Сиз Ўзбекистон Республикасидагина эмас, балки унинг ташқарисида ҳам муносиб обрў қозондингиз. Сизнинг республикани иқтисодий ва ижтимоий жиҳатдан қайта тиклаш борасидаги ташаббусларингиз, таълим соҳасидаги жаҳоншумул ислоҳотларингиз бутун дунёда машҳур ва эъзоздадир.

Бизнинг қутловларимизни ва бутун ўзбек халқига раванқ тилаб билдирган истакларимизни қабул қилгайсиз. Сизга ва оилангизга мустаҳкам соғлиқ тилаймиз.

Самимий эҳтиром ила,

*В. ВИДЯПИН,  
Г. Плеханов номи Россия Иқтисодиёт  
академиясининг президенти, академик*



## **ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА**

***Мухтарам Президент Жаноблари,***

Президент этиб сайланганингиз муносабати билан Сизга Америка-Ўзбекистон савдо палатасининг барча аъзолари номидан ўзимизнинг шахсий қутловларимизни изҳор этмоқчиман. Ўзбекистон халқи доноларча йўл танлади. Биз учинчи минг йилликка қадам қўя туриб, Сизни ишонтириб айтмоқчимизки, олдимизда турган ҳаётий муҳим масалаларни Сиз билан бирга ҳал этишга тайёрмиз. Америка-Ўзбекистон савдо палатасидагиларнинг ҳаммаси Ўзбекистоннинг ёрқин келажагига ишо-

надилар ва биз Сиз билан бирга ёнма-ён боришга интиломқдамиз. Янги президентлик муддатига ўтишингиз муносабати билан яна бир бор шахсан билдирган самимий иззат-ҳурматимизни ва энг эзгу истакларимизни қабул қилгайсиз.

Ғоят қизғин шахсий истаклар ила,  
Сизга бўлган самимий эҳтиромларни йўлаб қолувчи,

*Лоуренс Т. КУРЛАНДЕР,  
Америка-Ўзбекистон савдо палатаси  
Президенти*



Шунингдек, Ўзбекистондаги хорижий дипломатик ва халқаро ташкилотларнинг ваколатхоналари раҳбарлари:

Украинанинг Ўзбекистон Республикасидаги Муваққат ишлар вакили А.Н. Стешенко, Япониянинг Ўзбекистон Республикасидаги Фавқулодда ва Мухтор элчиси Кёко Накаяма, Грузия Республикасининг Ўзбекистон Республикасидаги Фавқулодда ва Мухтор элчиси Г. Абдушелишвили, Туркменистон Республикасининг Ўзбекистон Республикасидаги Фавқулодда ва Мухтор элчиси С. Пирмухамедов, Озарбойжон Республикасининг Ўзбекистон Республикасидаги Фавқулодда ва Мухтор элчиси А. Азимбеков, Жаҳон тараққиёти Жамғармасининг Марказий Осиёдаги Ваколатхонаси раҳбари М. Нурилин, Ўзбекистондаги Рим-Каташк Черкови вакили О. Кшиштоф Кукулка;

хорижий компания, ҳиссадорлик жамиятлари, фирмалар ва банклар раҳбарлари:

АҚШ "Кейс Корпорейшн, СНН" корпорацияси бошқаруви раиси ва бош ижрочи директори Жан-Пьер Россо, АҚШ "Эксайд АБ Групп Лимитед, Инк" компанияси президенти Зейн Алперт, АҚШ "Глобал Виллидж Коммюникейшенз" компанияси президенти ва продюссери Ф. Кемп, Н. Гонгадзе, АҚШ "Девелопмент Альтернативс, Инк" компанияси президенти ва бош ижрочи директори Альберт Барклай, "Кейдзай Доюкай" компанияси президенти



денти Коичи Минагучи, Япония "Мицуи энд Ко, Лтд." компанияси директорлар кенгаши раиси Наохико Кумагаи, Германия "Тиссен Крупп" концерни раиси Х.У. Грубер, "Клекнер ИНА" компанияси президенти Р. Фельгентрефф, Лондон, Марказий Осиё сармоялар компанияси раҳбари Эндрю Фокс, "РАО ЕЭС" бошқармаси раиси А.Б. Чубайс, Россия Давлат қурилиш қўмитаси раиси А. Шамузаффаров, Россия "Газпром" бирлашган ҳиссадорлик жамияти директорлар кенгашининг раиси В. Черномирдин, С.В. Илюшин номидаги Очиқ Акционерлик жамияти бош конструктори Г. Новожилов, Россия Федерацияси "Газсаноат" ОАЖ бошқарув раиси Р. Вяхирев, Россия "Итера" компанияси президенти И.В. Макаров, Москва "Совершенно секретно" холдинг президенти ва холдинг минтақавий хизматининг раҳбари А.Г. Боровик, А.Х. Мирзаев, Халқаро саноатчилар ва тадбиркорлар конгресси кенгашининг раиси В.К. Глухих, Австрия "Телеплан" фирмаси президенти Михаэль Ротмайер, Ўзбекистондаги "Ариан Хафиз" Германия шўба корхонаси бош директори Накибулло Зариф, Сакура Банк Лимитед собиқ раиси Кеничи Суэмаццу, "Итера Холдинг" бош вице-президенти В.М. Серов, "Бритиш Американ Тобакко" компанияси раиси М. Бротон, "Донавант Интерпрайсес; И.н.к" компанияси директори У. Донавант, Қозоғистон Республикаси миллий нефтгаз компанияси "Казахойл" вакили Н. Балгимбаев, "Ньюмонт Майнинг корпорейшн" директорлар кенгаши ва бошқарув раиси Р. Кэмбри, "Табани" корпорацияси эгалари ака-ука Табанийлар, "Ал-Марва" ширкати раиси Абдурахмон Абдуқаҳор ва Хўжа Туркистоний, "Сименс" акционерлик жамияти раиси ва шу жамият бошқарув аъзоси Х. Фон.Пирер Ф. Юнг, Франция корхоналарининг "Медэф Интернациональ" ҳаракати Вице-Президенти К. Монс, "ХЕМА Бальке-Дюрр Ферфаренстекник ГМБХ" компанияси директори Х. Фой, "Филил Моррис" компаниясининг Шарқий Европа региони бўйича президенти А. Калантзополус, "Даймлер Крайслер" акционерлик жамиятидан Ю. Шремпп, "ФИС Интернелейшнл" компанияси президенти ва бошқарув аъзоси Р. Смит, К. Мангольд, АҚШ "М.ТАМ International; INC" компанияси Джек.

К.Ипен, Япония "Сакура, ЛТД" банки бошқаруви раиси Масахиро Такасаки, Швейцария "Глибро Груп" компанияси раҳбари Франк Глисон, Туркия "Коч-холдинг" ҳиссадорлик жамияти раҳбари Раҳми М. Коч, Ташқи савдо бўйича Япония ташкилотлари (ДЖЕТРО) Раиси Нобору Хатакэяма, Россия "ЛУКОЙЛ" компанияси директорлар кенгаши раиси В.А. Алекперов, "ТВ-6 Москва" телеканали директорлар кенгаши раиси Э.М. Сағалаев;

Марказий Осиё халқлари маданияти Ассамблеяси Президенти, машҳур қирғиз ёзувчиси Чингиз Айтматов, Жаҳон сайёҳлик ташкилоти вакили Франческо Франжиалли, МДҲ ижроия котиби Ю. Яров, Кўмир ва металл соҳасидаги Давлатлараро Евроосиё бирлашмаси ижрочи директори В. Кагаловский, Халқаро авиация қўмитаси раиси Т. Анодино, Касаба уюшмалари умумий конфедерацияси раиси В.И. Шчербаков, Россия Федерацияси Давлат Думаси депутати, генерал-полковник Б. Громов, Россия Федерацияси Давлат Думаси депутати И.Д. Кобзон, Россия Федерацияси Астрахан вилояти "Ўзбекистон" жамияти бошқаруви раиси Б. Аминов, Жанубий Қозоғистон вилояти ҳокими Б. Сапарбаев, Қирғизистондаги халқлар иттифоқи ва қардошлиги учун кураш халқ ҳаракатининг мувофиқлаштирувчи кенгаши раиси К. Ажибекова, Қирғизистон Республикаси Ўш вилояти губернатори Т. Акматалиев, Қирғизистон Республикасининг таниқли давлат ва жамоат арбоблари, адабиёт ва санъат намояндалари А. Токтасаров, Ш. Бейшеналиев, Н. Давлесов, К.Н. Алиқулов, М. Мамакеев, К. Молдобасанов, Т. Содиқов, А. Собиров, К. Усенбеков, Б. Шамшиев, С. Ералиев ва бошқалар; Россия Бадиий Академияси Президенти З.К. Церетели, Олий мактаб халқаро Фанлар академияси Президенти, Россия Федерациясида хизмат кўрсатган фан ва техника арбоби В.Е. Шукшунов, Халқаро любавидлар ҳаракатининг Марказий Осиё ва Ўзбекистондаги ваколатхонаси бошлиғи А.Д. Гуревич, Кавказ мусулмонлари бошқаруви раиси, Шайх-ул-ислом Аллашукур Пошшозода, америкалик таниқли антрополог олим, Марказий Осиё дастурлари директори, Ўзбекистон дурдонаси — "Буюк ипак йўли" кўргазмаси ташкилотчиси, профессор, доктор Фредрик Т. Хиберт, Украина ва Россия Феде-

рацияси ўртасидаги гуманитар ва иқтисодий алоқалар халқаро фонди номидан В.П. Фокин, Саудия Арабистонининг Риёз, Макка, Мадина, Тоиф ва Жидда шаҳарларида доимий истиқомат қилувчи ватандошларимиздан Мелибек Тошкандий, Тўрахон, Сафохон ва Аъзамхон Марғилонийлар, Олимжон ва Мўъминжон Андижоний ва Миср Араб Республикасида истиқомат қилаётган ватандошимиз, Қоҳира ва Айн Шалк университетлари профессори Насруллох Мубошир ат-Тарозий ва бошқалардан ҳам Ислом Абдуғаниевич Каримов Ўзбекистон Республикаси Президентлигига қайта сайланганлиги муносабати билан самимий қутловлар келган.

## ХАЛҚ ИШОНЧИ — ОЛИЙ САОДАТ

*Ўзбекистон Республикаси Президенти  
Ислом КАРИМОВга*

*Муҳтарам Ислом Абдуғаниевич!*

Ўзбекистон, ўзбек халқи ва унинг улуғ фарзандлари жаҳон цивилизацияси ва инсоният тараққиётига катта ҳисса қўшиб келганлар.

Ватанимиз Сизнинг раҳбарлигингизда ўзининг тарихий шухратини қайтадан тикламоқда.

Сиз янги тарихий Ўзбекистоннинг бунёдкорисиз ва бу ҳақли равишда халқаро миқёсда эътироф этилмоқда. Республикамизда амалга оширилаётган ислохотлар, барча жабҳаларда босқичма-босқич қўлга киритилаётган муваффақиятлар Сиз томондан ишлаб чиқилган концепцияларнинг ҳаётга жорий этилиши туфайлидир.

Илмий, назарий, амалий қиммати жиҳатидан ажралмас бирлик ва яхлитликни ташкил этувчи адолатли ғояларнинг жамиятимизнинг янги босқичга ўтишида, шубҳасиз, ҳал қилувчи аҳамиятга эга.

Юксак даражада тараққий этган давлатларнинг раҳбарлиги, машҳур давлат ва жамоат арбобларининг Сизга кўрсатаётган улуғ эҳтироми, Бирлашган Миллатлар Ташкилоти, ЮНЕСКО сингари нуфузли халқаро ташкилотларнинг Сиз илгари сураётган ғояларни қўллаб-қувватлаётгани, бу ғояларнинг наинки Ўзбекистон, Ўрта Осиё, балки, умуман, ҳозирги инсоният учун зарур эканининг таъкидланаётгани Сизни ҳақли равишда ХХ асрнинг энг қудратли лидерлари даражасига кўтарди. Биз, олимлар, ХХI асрга мана шундай доно раҳбаримиз раҳнамолигида кириб бораётганимиздан фахрланамиз ва Сизнинг ёнигизда янада мустаҳкамроқ жипслашишни имонимиз, эътиқодимиз ва бурчимиз деб тушунамиз.

Бозор иқтисодиётига ўтишнинг осон бўлмаган шароитларда илм-фан аҳлига кўрсатаётган ғамхўрлигингиз, ёрдамнингиз бугунги кунга ишончимиз ва келажакка уми-

димизни янада мустаҳкамлайди ҳамда Ватан равнақи, миллат саодати учун астойдил тер тўкиб меҳнат қилишга ундайди.

Халқ меҳри, муҳаббати, садоқатига сазовор бўлмоқ энг олий мартабадир. Сиз ана шундай меҳр, муҳаббат, садоқат ва халқимизнинг тўла ишончига сазовор бўлдингиз ва ишончимиз комилки, абадий шундай бўлиб қолади.

Ўзбекистон Республикаси Президенти этиб қайтадан сайланганингиз билан кўп минг сонли олимлар, илм-фан аҳли, республика Фанлар академиясининг барча аъзолари Сизни самимий табриклайди ва Сизга сиҳат-саломатлик, боқий умр тилайди.

*Ўзбекистон Республикаси Фанлар  
академияси жамоаси.*



## **ЭЪТИҚОД ВА ЭҲТИРОМ**

*Муҳтарам Ислон Абдуғаниевич!*

Халқ тақдири ҳал бўладиган муҳим тарихий бурилишлар даврида шу халқнинг ўзига ҳам, унинг йўлбошчисига ҳам осон бўлмаслиги ўтмиш тажрибаларидан яхши маълум. XX аср бошларида халқнинг ҳаётида бошланган миллий озодлик ҳаракати шу асрнинг охириги ўн йиллигига келибгина ўз самарасини берди. Бироқ бу озодликка, миллий истиқдолга эришиш учун даҳшатли қатағонларни, таъқибу тазйиқларни босиб ўтишга тўғри келди. Бу қатағонлар фақат миллатнинг гули бўлмиш зиёлиларни жисман йўқ қилиб, майибу мажруҳ қилибгина қолмай, маънавий маданиятга ҳам жуда катта зарар етказди. Миллий истиқдолга эришмаганимизда бу тазйиқлар яна қанча давом этиши мумкинлигини Яратганнинг ўзи биларди, холос.

Сиз собиқ Иттифоқ республикалари орасида Ўзбекистон мустақиллигини биринчи бўлиб эълон қилибгина қолмай, бу мантиқий ҳақиқатни халқ ҳаётида рўёбга чиқариш учун жасорат билан киришдингиз.

Айниқса, халқ маънавиятини тиклаш, уни ўтмишнинг энг яхши анъаналари ва жаҳоннинг бой тажрибалари асосида ривожлантириб боришдек улуғвор ишнинг изчил йўлга қўйилганлиги биз ижодкорларни беҳад мамнун этади. Қисқа бир тарихий давр мобайнида Имом ал-Бухорий, Замаҳшарий, Аҳмад Яссавий, Абу Исо Термизий, ал-Фарғоний каби буюклар меросининг халққа етказилганлиги, Амир Темур, Жалолиддин Мангуберди каби салтанат соҳибларининг тарихий қадри тикланганлиги, Огаҳий, Ажиниёз сингари мумтоз шоирлар юбилейларининг ўтказилганлиги, "Алпомиш"дек жаҳон фольклорида ноёб бўлган дoston яратилганлиги минг йиллигининг зўр тантана билан нишонланганлиги, Чўлпон, Фитрат каби фидойи адибларнинг миллий маданиятимиздан ўз шарафли ўринларини эгаллаганликлари келажак йўлларимизнинг чароғонлигига далилдир.

Сиз бу маънавий қадриятларни тиклаш ишининг ташаббускори бўлибгина қолмай, уни бугунга ва келажак ҳаётга татбиқ этишда ҳам бош-қош бўлиб турибсиз. Барча халқларни дўст, аҳил, тинч ва фаровон кўриш азалдан ҳар бир халқпарвар ижодкорнинг эзгу орзуси бўлиб келган. Бунинг учун у қадар кўп нарса лозим эмас, фақат соғлом жамият учун соғлом инсонлар зарур эди, холос. Бироқ бир қарашда жуда оддий кўринган ана шу омишларни шакллантириш ниҳоятда мушкул вазифа бўлиб келганлиги тарихдан яхши аён.

Сиз бу йилни "Соғлом авлод йили" деб эълон этганлигингиз замирида ана шундай соғлом жамият ва соғлом шахсларни шакллантиришдек эзгу ният ётганлигини ҳис этиб турибмиз. Биз соғлом авлод деганда фақат жисмонан тўкис инсонларнигина эмас, балки инсоний фазилатларга бой, дунёқарашни теран, халқпарвар ва ватанпарвар инсонларни, дунёни эзгулик ва гўзаллик қонунлари асосида ривожлантириб борадиган авлодни ҳам тушунамиз. Бу ишда адабиёт ва санъатнинг ўрни беқиёсдир. Биз сафимизда янгича бадиий-эстетик дунёқарашга эга бўлган, ўтмиш маданиятимизга ва жаҳон тамаддунига зукколик билан ёндошадиган ёшлар кириб келаётганидан фахрланамиз ва буни истиқлол шарофатидан деб биламиз. Бу — улуғ йўлнинг бошланишидир. Қилинган ишларимиздан қилинажак ишларимиз беқиёс даражада

кўпдир. Бироқ, умид ва ишонч ундан-да буюкроқдир. Чунки Сизга, Сиз бошлаган ишларнинг эзгулигига ишонамиз. Сиз суянган халққа суянамиз. Халқ ишончи шундай бир ишончким, унинг замирида ҳамиша катта масъулият туради. Биз ижодкорлар ана шу масъулиятни ҳис этган ҳолда Сизга ҳамиша камарбастамиз. Сизнинг адабиёт ва санъат аҳлига бўлган ишонч ва эътиборингизни ҳар лаҳзада ҳис этиб турамиз, бу ишонч бизни даврнинг энг долзарб муаммоларини акс эттирувчи янгидан-янги асарлар яратишга илҳомлантирмоқда.

Сизнинг қайта Ўзбекистон Республикаси Президенти этиб сайланганлигингиз билан самимий табриқлаймиз. Ўзингизга ва хонадонингизга сиҳат-саломатлик, узоқ умр тилаймиз.

*Абдулла ОРИПОВ, Иброҳим РАҲИМ,  
Саид АҲМАД, Оғил ЁҚУБОВ,  
Озод ШАРАФИДДИНОВ, Тўлепберген  
ҚАЙПБЕРГЕНОВ, Эркин ВОҲИДОВ, Йўлдош  
СУЛАЙМОН, Муҳаммад ЮСУФ, Шарифа  
САЛИМОВА.*



### **Бисмиллоҳир раҳманир раҳийм**

#### ***Ўзбекистон жумҳурияти Президенти муҳтарам Ислом Каримов Жаноби Олийларига***

Қадрли Ислом Каримов жаноблари, Сизни халқимиз томонидан кўтаринки руҳда яна бир бор Ватанимиз раҳбарлигига қайта сайланганингиз муносабати ила чин қалбдан самимий муборақбод этишга ижозат бергайсиз.

Ўзбекистон халқи янги юз йилликнинг дастлабки кунларида, муборақ Рамазон байрамининг иккинчи кунда Сиз жаноби олийларининг номзодингизни қўлаб овоз бериш билан келажаги буюк ўзбек давлатининг энг муносиб раҳбарини сайлаганидан ғоят мамнунмиз.

Аллоҳ таоло Сизнинг юртимиз равнақи, халқимиз бахт-саодати йўлида олиб борадиган барча ишларингизда Ўзи мададкор бўлсин. Сизга соғ-саломатлик, улкан муваффақиятлар ато этсин.

Камоли эҳтиром ила,

*Муҳаммад Соғиқ Муҳаммад ЮСУФ*

## МИЛЛАТ ИФТИХОРИ

Халқимиз Президентимизнинг узоқни қўлаб юритаётган, жаҳон тан олаётган, вазмин, оқилона ички ва ташқи сиёсатида ўз истиқболини кўради ва бу сиёсатни астойдил қўлаб-қувватлайди.

Йўлбошчимизнинг "Тинчлик, барқарорликни сақлаб қолиш учун, эртанги кунимизни ҳимоя қилиш учун мен жонимни ҳам беришга тайёрман!" деган жасоратли сўзлари ҳар биримизнинг юрагимизда. Ўзбекистон дея аталмиш жаннатмакон юртимизнинг, шаҳар ва қишлоқларимизнинг, ҳар бир оиланинг тинчлиги, осойиши, эртанги кунга қатъий ишончи давлатимиз раҳбарининг фидойилиги самарасидир.

Ўзбекистон давлатининг байроғи дунё миқёсида баланд кўтарилмоқда, мавқеи кун сайин ортиб бормоқда. Бугун дунё тарихига озода Ўзбекистон номи Ислом Каримов номи билан бирга битилаётганини бутун башариёт кўриб, Йўлбошчимизнинг Аср инсони эканлигини эътироф этиб турибди.

Корхонамиз 1999 йилни 1 миллион 475 минг тонна аъло сифатли цемент ишлаб чиқариш билан якунлади. Бу кейинги 5 йил ичида эришилган энг юқори кўрсаткичдир. Биз ўзимизнинг камтарона меҳнатимиз билан Ватанимизнинг буюк келажагини яратишга озгина улуш қўшаётган бўлсак, бундан бахтиёрмиз.

Бугун Ўзбекистонда туғилаётган ҳар икки ўғлоннинг бири Ислом деб ном олаётган экан, бу ҳам халқимизнинг Йўлбошчимизга бўлган меҳру муҳаббатини, ойдин келажакка ишончини ўзида намоён этади. Оқсоқолларимиз "Йўлбошчимизнинг ҳамиша толеи баланд бўлсин!" деб дуо қилишади. Бу — бежиз эмас. Бутун дунё бизнинг орзу-ҳавасларимизни, бугунги ҳаётимизни, келажакимизни Президент тимсолида кўради. Шу боис жамоамизнинг кўп миллатли меҳнат аҳли 9 январь куни бўлиб ўтган Президент сайловида яқдиллик билан Ислом Каримовнинг номзодини қўлаб-қувватлади. Бу яратувчилик, тинчлик, қардошлик — истиқлол сиёсатининг тантанасидир.



Бундан буён ҳам Аллоҳнинг назари тушган замин — озода ва обод Ватанимизнинг буюк келажаги йўлида истиқлол сиёсатига камарбаста бўламиз.

“Қизилқумцемент” жамоаси номидан:

Г.ЯН, Т.ҚЎЛДОШЕВ, Ў.РЎЗИҚУЛОВ,  
В.ГРАЧЕВ, Н.МАМЕТОВ, жами 28 та имзо.  
Навоий вилояти.



## ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВГА

*Муҳтарам Ислон Абдуғаниевич!*

2000 йил 9 январда бўлиб ўтган Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловида халқимизнинг мутлақ кўпчилик овозини олиб, ишончли ғалабага эришганингиз билан чин кўнгилдан самимий табриклайман! Ушбу юксак лавозимга қайта сайланганингиз Сизнинг умумхалқ эътирофига сазовор бўлганлигингиздан ва Сиз юриётган ислохотлар сиёсатининг ватандошларимиз томонидан яқдиллик билан қўллаб-қувватланаётганлигидан далолат беради. Президент сайлови, 1999 йил декабрида бўлиб ўтган парламент сайловидек, мамлакатимизнинг демократия сари ҳаракатида янги қадам бўлди. Сайловлар фуқароларнинг сиёсий фаоллиги ошганлигини, уларнинг ўз сайлов ҳуқуқларидан фойдаланиш орқали давлат ҳокимиятини шакллантиришда бевосита иштирок этишга интилаётганликларини кўрсатди. Бу билан мустақил Ўзбекистон ўзининг нафақат эркин демократик ривожланиш тамойиллари тарафдори эканлигини, балки уларни изчиллик билан амалда татбиқ этаётганлигини ҳам бутун дунёга намоиш этди.

Ушбу тарихий ўзгаришларга баҳоли қудрат ҳисса қўшиб келаётган Ўзбекистон Халқ демократик партияси бундан кейин ҳам, ҳеч шубҳасиз, ўзининг барча куч ва имкониятларини мамлакатимиз мустақиллигини мустақамлаш, унинг жаҳондаги илғор демократик давлатлар қаторидан муносиб ўрин эгаллаши, жамиятимиз ҳар бир

аъзосига инсонга муносиб ҳаёт кечираш ва камол топиши учун зарур бўлган ҳамма шарт-шароитни яратишга, ҳур Ватанимизнинг довуғини бутун дунёга таратишга қаратади.

Халқимиз манфаатлари йўлидаги серқирра фаолиятингизда Сизга улкан зафарлар тилайман.

Чуқур ҳурмат ва эҳтиром ила,

Абдулҳафиз ЖАЛОЛОВ, Ўзбекистон ХДП  
МК биринчи котиби.



### **"АЗИЗ-АВЛИЁЛАР РУҲИ ҚЎЛЛАСИН!"**

*Кўпни кўрган, пиру бадавлат отахону онахонларимиз йўлаган хатларнинг ҳар бирида меҳр-муҳаббат, фахр-ифтихор туйғулари, дуою тилаклар изҳор этилган.*

Содда, самимий, юрак тафти сезилиб турган бу хатлар кишини беихтиёр ҳаяжонга солади, ўйга толдиради. Булар шунчаки хатлар эмас, одамларнинг кўксига сифмаган туйғулар.

Одам қачон бировга хат ёзади ўзи?.. Менимча, бир қувонганида, суюнганида, бир изтироб чекканида. Айниқса, ёши бир жойга борган, минг ўйлаб бир сўйлайдиган киши унча-мунчага қўлига қалам олмайди. Туйғулари тўлиб-тошса, вужудини ҳаяжон чулғаса, кўнглидагини айтолмай туролмайди. Ўзи қадрлаган, азиз билган кишисига дилидагини айтгиси келади.

Одамнинг кўнгли гапирганда эмас, мактуб ёзганда кўпроқ очилади, дейишади. Шу боис бу хатларни одамлар қалбининг туб-тубидаги туйғулар изҳори дейиш мумкин. Бундай хатларни ўқиб, одамлар кўнгли, нияти, ҳаётга муносабатини англаш мумкин.

**"Халқни халқ, миллатни миллат қилиш камдан-кам кишига насиб этади, — деб ёзади меҳнат фахрийси, Уйчи тумани "Нуроний" жамғармаси бўлими раиси А. Мўминов. — Сиз ана шундай тарихий вазифани адо этмоқдасиз. Бунинг учун илоҳий ва инсоний заковат зарур. Биз Сизга ишонамиз, сиз билан ҳамisha биргамиз..."**

Урганч шаҳар "Нуроний" жамғармаси раиси **Сардор Жаббергенов**, Жиззах вилояти, Зомин, Бахмал туманлари "Нуроний" жамғармалари оқсоқолларидан келган мактубларда ҳам юртимиз тараққиёти, халқимиз турмуши фаровонлашаётгани, Ўзбекистонимизнинг дунёдаги обрў-эътибори тобора ошиб бораётганидан фахр-ифтихор изҳор этилган.

Халқ бўлиб, миллат бўлиб дунёга танилиш моҳияти, саодатини ҳамюртларимиз англаб етгани миллат орияти, нуфузи юксалаётганини кўрсатади.

**"Саккиз йил ичида оламшумул ютуқларга эришдик. Ҳаммасига ўзингиз бош-қошсиз... Сиз аждодларимизнинг фан ва ислом оламидаги буюк меросини халқимизга қайтаришда мардлик кўрсатдингиз, уларнинг руҳларини шод этдингиз. Халқимизга ўз ота-боболаридан ғурурланишни ўргатдингиз. Қурбон ҳайит каби муқаддас байрамларимиз тикланди. Қалбимизга ёруғлик кирди..."**

Наманган вилояти Уйчи туманидаги маҳалла оқсоқоллар Кенгаши раиси **А. Нажмиддинов**, Андижон вилояти "Нуроний" жамғармаси бўлими раиси **Т. Тонволдиев** ва бошқалар хатларида ана шундай сатрлар битилган. Миллий қадриятлар тиклангани, буюк аждодларимиз хотираси эъзозланаётгани, маънавий мероси қадрланаётгани ҳамюртларимиз ғурурини ошироқда, руҳини мустаҳкамламоқда, ўз иззат ва қадрини билишига хизмат қилмоқда.

**"Ёшим 70да, — деб ёзади Қорақалпоғистон Республикаси Амударё туманида истиқомат қилувчи Раҳим ота Дўстбеков. — Шу йиллар мобайнида кексаларга, ёшларга Сизчалик ғамхўрлик қилган раҳбарни кўрмаганман!..**

Айниқса, фарзандларимизга кўрсатаётган эътиборингиз учун беҳад миннатдормиз. Ота-она учун фарзанди омонлиги, тинчлигидан катта бахт йўқ. Сиз туфайли болаларимиз келажагидан кўнглимиз тўқ. Сиздек Йўлбошчиси бор юртнинг фарзандлари ҳеч қачон кам бўлмади. Барча яхши ниятларингиз илоҳим ўзингиз, оила аъзоларингиз, фарзандларингизга ҳам насиб этсин".

Халқимиз табиати шундай: ўзидан кўра кўпроқ болачақасини ўйлайди, уларнинг ютуғидан кўпроқ фахрланади. Фарзандига яхшилик қилган одамни унутмайди.

Қашқадарё вилояти Шаҳрисабз шаҳрида истиқомат қилаётган Ойша Маҳмудова шундай ёзади: "Мен 38 йил ўқитувчилик қилдим. Ҳеч бир замонда илм-маърифатга, ёшлар тарбиясига бунчалик эътибор бўлмаган. Сизнинг шарофатингиз билан фарзандларимиз дунёнинг энг ривожланган мамлакатларида билим олишмоқда. Сизнинг оталик меҳрингиз туфайли ўғлим Олмос Холбобоев Американинг Колорадо штати Денвер шаҳрида магистр даражаси учун аъло баҳоларга ўқимокда.

Ана шундай доно, ўқимишли ўғил-қизларингиз бахтига доимо омон бўлинг".

Ўз фарзандлари келажаги, бахти, тақдиридан хотиржамлик, Юртбошига меҳр, ишонч ҳар бир хатда акс этган.

"Ушбу хатни ёзилишига бир томондан 3 яшар набирам — Сарвиноз сабабчи бўлди. У ёзишни билмаса-да, доим кўлида қоғоз-қалам, бир нарсаларни ўзича ёзади, чизади. Нима қиялсан? — десангиз "Президент бобомга хат ёзаяпман" дейди. Икки ёшлигидан буён Сизни телевизорда ҳар кўрганда "Ана, мени оппоқ дадам", — дейди.

Яқинда Андижонга келганингизни эшитиб, "Аяжон, юринг, биз ҳам борайлик, оппоқ дадам мени кўтаради" деб хархаша қилди. Ҳозир инглизча, русча саломлашишни билади. Катта бўлсам, мени Президентимиз ўқитади дейди. Унинг гапларини эшитиб, севинчдан кўзим ёшланади, "илоҳим ниятингга ет болам, бахтингга Президентимизнинг умрлари узоқ бўлсин", деб дуо қиламан...".

Юзлаб хатларда ана шундай орзу-умидлар, дуолар битилган. Минглаб бошқа қарияларимиз қалбида ҳам ана шундай эзгу ниятлар борлиги ҳаммага аён. Юртбошимиз "Ислом Каримов тимсолида фарзандларимиз бахти, келажаги учун овоз бердик", — деб баралла айтишмоқда.

*Меҳр-оқибат, мурувват бўлмаган жамият ҳалоқатга маҳкумдир...*

*Ҳар ким савоб иш қилсин, ҳар кун савоб иш қилсин...*

Бу сўзлар Юртбошимизнинг панд-насиҳати эмас, балки ўз фаолиятидаги амалий иши, эътиқодига айланганлигини ҳаёт кўрсатиб турибди. Келаётган хатларда ҳам бу ўз эътирофини топган.

**“Ўз халқининг кексаларини, ёрдамга муҳтожларни доимо эъзозлаган, улардан меҳр-мурувватини аямаган Юртбоши фақат Аллоҳнинг инояти билангина дунёга келади. Бундай Юртбошиси бор эл ҳеч қачон хор бўлмайди. Сиз бизга меҳр кўрсатяпсиз, илоҳим яратган эгам сиздан меҳрини аямасин”.** Абдулҳай Ҳожи Турсунов, Наманган вилояти бош имом хатиби.

Қарияларга эътибор ҳақида гап кетганда ўтган йилги бир воқеа ёдга тушади. Устозларимиздан бири, шу кунларда ҳам фаол ижод қилаётган Аҳмад ака Алиев “Эл-юрт ҳурмати учун” ордени билан мукофотланган эдилар. Фармон матбуотда эълон қилинаётган куни домланинг уйига қўнғироқ қилиб, хушxabарни айтиб табрикладик. Домла жим бўлиб қолдилар. Гапимизни эшитмадиларми, деган хаёлда “Домла, эшитаяпсизми?” деб сўрадик. Телефондан уларнинг титроқ овозлари эшитилди: — Ҳа, эшитаяпман, — дедилар.

— Нега жимсиз? — дедик бироз ҳайрон ва хижолат бўлиб.

— Йиғлаяпман, болам, йиғлаяпман, — деб жавоб бердилар.

Ўтган саккиз йил давомида қарияларимизга кўрсатилаётган ғамхўрлик меҳрга, эътиборга ташна қанчалаб қалblарга малҳам, мадад бўлаётганлигини ўшанда ҳис этган эдик.

Фарғона вилояти Ўзбекистон туманидаги Яйпан шаҳарчасида яшовчи 72 ёшли Асқарали ота Сотиболдиев шундай ёзади: **“9 январь куни тонг ёришмасдан бомдоқ намозини ўқиб, оиламиз билан сайлов участкасига бордим. Бутун орзу-ниятларимизни айтиб, ҳаққингизга дуо қилиб, Сизга овоз бердик.**

Қарасам, овоз бериб бўлган одамлар кетмаяпти. Ҳамманинг оғзида Сизнинг номингиз. Ўзим қатори қариялар билан суҳбатлашиб анча турдим. Кимдир қарияларга, кимдир аёлларга, яна кимдир ёшларга кўрсатаётган ғамхўрлигингиз тўғрисида тўлқинланиб гапиришди.

**Сизга оллоҳ ёр бўлсин!”**

Асқарали отанинг эрта тонгдан, кун ёришмасдан сайлов участкасига бордик, деган сўзларини ўқиб, хаёлга бир гап келди. Тушга етар-етмас сайловчиларнинг ярмисидан кўпи овоз бериб бўлганлиги айрим хорижлик-

ларни ҳайратга солган эди. Халқимизнинг урф-одати, табиатини билмаган, уйқуни чала қилишни нотабиий ҳисоблаган одам буни тушуниши қийин, албатта. Ийд рамазон кунлари ўзбек халқи учун муборак кунлар эканлиги, бундай кунларда барвақт туришнинг файзу баракаси борлигини улар қаердан билсин? Тонг саҳарда бозорга, тўй ошига, намозга туришга ўрганмаган одам учун бу ғайритабиий туюлиши мумкин. Аслида, гап бунда ҳам эмас, менимча, бунинг бош сабаби бу ҳамюртларимизнинг фуқаро сифатида ўз бурчларини чуқур англаганликлари, ҳаётдаги ўзгаришлар моҳиятини идрок этаётганлари билан боғлиқ.

Буни ҳар бир хатнинг руҳидан англаса бўлади: **“Президент бўлиб қайта сайланишингизни ҳар тонг туриб Аллоҳдан илтижо қилиб сўрадим ва муродимга етдим. Сиз яратиб берган бахтли қариллик, менимча, дунёдаги бирорта мамлакатда бўлмаса керак. Нафақа нулимни уйимга келтириб беришади, ток ва газ текин. Уйқум тинч, ҳаётим осойишта. Булар ҳаммаси Сизнинг адолатли иш юритаётганингиздан... Н.Қурбонова, Бухоро шаҳри.”**

**Адолат бўлмаган жойда норозилик, аговат, зигдият, қарама-қаршилиқ бўлиши муқаррар.** Бу хулосани Юртбошимиз ўзининг ҳаёт тажрибасидан келиб чиқиб айтганлигини мана бу хат мисолида ҳам кўриш мумкин. **“Сизнинг адолатли хизматларингизни узоқ йиллардан бери кузатаман. Бир мисолни айтай, Қашқадарёда раҳбар бўлиб ишлаган даврингизда Чироқчи туманидаги Жор қишлоғи аҳолиси тумандаги адолатсизликка норозилик билдириб, Қарши шаҳрига оломон бўлиб пиёда бориб арз қилган эди. Ёдингизда бўлса, одамлар арзини тинглаб, муаммони дарҳол ҳал этиб, аҳолини хотиржам қилган эдингиз.**

Иккинчиси, адашмасам, 1989 йилмида, Москвада собиқ КПСС Марказий комитети пленумида сўз олиб “Известия” газетаси ва “Огонёк” журналида ўзбек халқи шаънига айтилган туҳмат ва ҳақоратларга қарши чиқиб, чора кўриш ва кечирим сўрашни талаб қилгандингиз. Бу тарзда талаб қўйиш оғир масала эди. Ўша пайтдаёқ Сиз адолатпарвар, ўз халқини севувчи инсон эканлигингизни намоён қилган эдингиз.

Яна бир мисолни айтмасам бўлмайди. Чироқчи туманидаги Қалқама сув омбори дамбасидан сув сизиб, фалокат хавфи туғилганда қанча-қанча техникани сафарбар этиб, шахсан ўзингиз этиқда сув кечиб, 5-6 сутка вагонеткада ётиб, бу хавфни бартараф этган эдингиз.

Ёшим 77да. Кампирим Майна Юсупова 74 ёшда. Оллоҳга шукрлар бўлсинким, фарзандларимиз, невараларимиз соғ-саломат, рўзгоримиз бут. Кампирим иккаламиз ўтириб шу хатни ёздик.

**Умрингиз узоқ, азиз бошингиз омон бўлсин! Равшан Юсупов, Чироқчи туманидаги Оқчава жамоа хўжалиги".**

Муборак туманида яшовчи 90 ёшли **Тожиҳон Тўйчиева**, Фарғона вилояти, Қува туманидаги Шербўтаев жамоа хўжалигидан **Раҳмон бобо Рустамов** ҳам ўз табрик ва дуоисаломларини йўллашган.

Хатларни ўқиб, киши шундай бир хулосага келади. Бунчалик меҳр-муҳаббат, ҳурмат, садоқат сабабларидан бири — бу юртимизда қарор топган тинчлик ва осойишталикдир.

Ўзбек халқи, аввало, бир-бирига тинчлик тилайди. Болажон халқ учун тинчликдан олий бахт йўқ.

**"Мен ўн йилдан буён тўшақда михланиб қолган одамман. Биринчи гуруҳ ногирониман, беш фарзанднинг отасиман. Лекин шундай тўкин-сочин ҳаётда яшаётганимдан мамнунман. Кўчага чиқмасам-да, телевизор орқали ҳамма ҳаётий жараёнларни кузатиб бораман. Бир қанча мамлакатларда содир бўлаётган алғов-далғовлар, хунрезликларни ўйлаб, худога шукур қиламан. Юртимиз, фарзандларимиз бахтига илоҳим соғ-омон бўлинг, деб ҳар куни оллоҳдан сўрайман. Зокиржон Турғунов, Андижон вилояти, Бўз тумани, Ю. Шодмонов жамоа хўжалиги".**

Китоб туманидаги Коноқа қишлоғида яшовчи кўп болали қаҳрамон она Шарофат Аҳадованинг хатидан: **"Меҳрибоним, оғажоним, сиз мен каби миллионлаб оналарнинг соябонисиз. Юртимиз тинчлиги, осмонимиз мусаффолиги учун биз оналар Сизни доимо дуо қиламиз. Тўнғич ўғлим, Совет замонида Афғонистондаги мақсадсиз урушда қатнашиб, ҳалок бўлган. Шу алам-армон ҳали ҳам кўксимни тилка-пора этиб ёндиради. Ислом ака! Сизнинг ақл-заковатингиз менга ўхшаган милли-**

онлаб оналарнинг кўкси ёниб, тилка-пора бўлишидан сақлаб келаяпти.

Ватанимизда тинчлик абадий бўлсин! Биз оналар бахтига омон бўлинг".

**"Мен 1923 йилда туғилганман, — деб ёзади Мадамин ота Ражабов, — иккинчи Жаҳон урушида беш марта ярадор бўлганман. Европанинг кўплаб шаҳарларини фашизмдан озод қилишда қатнашганман. Уруш нимаю, тинчлик нималигини яхши биламан. Уруш — бу очлик, ёнғин, хонавайронлик, ўлим. Уруш ҳеч кимни аяб ўтирмайди. Қариями, бешиқдаги чақалоқми барибир...**

Иккинчи жаҳон урушидан сўнг энди ҳеч қачон уруш бўлмаса керак, ахир одамзот уруш нималигини кўрдик, деб ўйлаган эдим. Афсуски, кейинги йилларда дунёда нотинч минтақалар кўпайиб қолди. Ён-атрофимизда ҳам беғуноҳ одамларнинг қони тўкилмоқда.

Ана шундай бир қалтис замонда Президентимиз халқимизни не-не офатлардан асраб, соғ-омон олиб чиқиб келаяпти. Шунинг учун мен Ислом Каримовга — тинчликка овоз бердим".

Ҳар бир хатда ҳаётдан мамнунлик, эртанги кунга ишонч, тинчликка шукроналик руҳи балқиб турибди.

Беихтиёр ўйга толасан. Ҳаётда қийинчилик, муаммо, етишмовчилик ҳам оз эмас-ку. Лекин бирорта хатда бу ҳақда сўз бормади. Халқимизнинг бағрикенглигига, катта-катта мақсадлар билан яшаётганига яна бир бор имон келтирасан, киши. Муаммолар аста-секин ечилиши, бунинг учун энг аввало тинчлик кераклигини одамлар яхши англаб олишган. Мустақиллик ва тинчликнинг қадрига етиш, майда нарсалардан устун туриш ҳар бир одам, ҳар бир миллат нуфузини белгилайди.

Инсон баъзан одамгарчилик ёки расмиятчилик юзасидан бировга тилак билдиради. Юртбошимиз номига келётган хатларда билдирилаётган тилаклар эса оддий одамларнинг юрак-юрагидан қайнаб чиққанлиги шундоққина сезилиб турибди.

**"Саксон ёшга кирдим. Бошимга кўн оғир кунлар тушди. Мустабидлик, очарчилик, қатагон ва уруш кулфатларидан азоб торгдим, — деб ёзади Қашқадарё вилояти Китоб тумани Денов қишлоғида яшовчи меҳнат фахрийси Зухро опа Хайруллаева. — Акам урушдан қайтмади.**



Онам акамнинг дардида бир умр изтироб чекиб, оламдан ўтди. Турмуш ўртоғим Сайфулла Раҳматов уруш қатнашчиси эди. Ўтган йили ҳаётдан кўз юмди. Тақдир экан, ҳаммасига чидадик.

Эсимда, 1980 йилларда халқ бошига оғир кунлар тушганда турмуш ўртоғим иккаламиз "Э, Худо, халқимизнинг, юртимизнинг халоскори, бошини силайдиган раҳбар бўлармикин", деб орзу қилар эдик. Худога шукр, шу кунларга етдик. Бироз тобим йўқлиги учун 9 январь сайлов кунига етармиканман, деб чўчигандим. Яратганнинг марҳамати кенг экан...

Яна қайта Президент бўлишингизни Аллоҳдан сўраб, сизга овоз бердим. Сайланганингизни эшитиб, кўзларимга ёш қалқди. Исломжон ўғлим, эҳтимол сайловда охириги марта қатнашишимдир. Шунинг учун Сизга она сифатида дилимдагини айтмоқчиман. Сиз халқимиз учун жонингизни ҳам аямай меҳнат қиляпсиз. Сизни биз қариялар кечаю-кундуз дуо қиляпмиз.

Бир нарсани унутманг. Ўзбекистонимиз азиз авлиёлар, валийлар юрти. Сиз уларнинг руҳларини шод этиб келаяпсиз, қарияларнинг, ночор одамларнинг жонига аро қираяпсиз. Бундай савоб ишларни қилган бандасини Аллоҳ қўллайди...

Сизнинг "Қанийди қулочим етса, барчангизни бағримга олсам", деган сўзларингизни эшитганда шундай инсонпарвар Йўлбошчимиз борлигидан фахрланиб, кўзларимдан ёш қуйилади.

**Илоҳо, халқимиз бахтига узоқ умр кўринг, фарзандларингиз, невара-чевараларингизнинг роҳатини кўринг.**

Қариялар дуосини олган одам ҳеч қачон кам бўлмайди. Сизни эса бутун юртимиз қариялари дуо қилишмоқда".

Қарияларимиз мактубларидаги бундай сўзларни ўқиб, Президентимизнинг гаплари ёдга тушади: **"Менинг эзгу тилагим: илоё, оналаримиз, боболаримиз ва буваларимизнинг умрини берсин..."**

Ўйлаб туриб фахрланиб кетасан киши, кўнгилга ёруғ нур қуюлади, меҳр-мурувват, муҳаббат бор жойда фэйз-барака бўлади, орзу-ниятлар рўёбга чиқади, деган ҳикмат хаёлдан кетмайди.

*Сафар ОСТОНОВ.*

✦

Абдулла ОРИПОВ,  
Ўзбекистон Қаҳрамони, Халқ шоири

### ЎЗБЕКИСТОН АСРИ

Етармизми юз йилликнинг охирига ҳам,  
Қўярмизми Янги аср пойига қадам.

У кунларни кўриш бизга насиб этгайми,  
Илтижомиз Яратганга бориб етгайми.

Кечагина яшардик шу хаёллар билан,  
Иштибоҳу ўйлар билан, саволлар билан.

Афсус, бунга етолмади қанча инсонлар,  
Қанча-қанча азиз зотлар, жаннати жонлар.

Раҳмат қилсин барчасини Аллоҳнинг ўзи,  
Чақнадими, бир кун сўнгай умр юлдузи.

Ёзган экан тирикларнинг пешонасига,  
Бизлар етдик Янги аср остонасига.

Шукроналар айтсак оздир, бу инъом учун,  
Шарафлайлик омад деган даҳонинг кучин.

Лекин ушбу остонага ким келди қандоқ?  
Ўтган йўлинг нечук бўлса, аъмол ҳам андоқ.

Кимдир келди бу маррага урушлар билан,  
Талотўплар, бир-бирини суришлар билан.

Кўзда ёши дарё-дарё халқлар келдилар.  
Етим-есир, насибаси талхлар келдилар.

Шоҳлар келди, бойлар келди, гадолар келди,  
Севишганлар — ишқ йўлида адолар келди.

Келди аср оғушига эртаси порлоқ,  
Бешигида қиқир-қиқир кулган чақалоқ.

Лекин менинг толеимга ҳавас қил, олам,  
Мен беназир бир ҳис билан голиб чиндан ҳам.

Неча асрий занжирларни ташладим узиб,  
Ҳақим еган ёвуз кучлар кетдилар тўзиб.

Бош устимдан ўтди қанча тўфон, қасирга,  
Минг шукурки, озод етдим Янги асрга.

Ўзбекистон — она юртим, ота маконим,  
Шу бепоён жаҳон ичра тенгсиз жаҳоним.

Янги даврон кошонаси ўзинг бўлгайсан,  
Иншооллоҳ, энди абад нурга тўлгайсан.

Ишончимнинг боиси бор баридан ортиқ,  
Аллоҳ сенга буюк хислат айламиш тортиқ:

Меҳнат ҳам бор, шавкат ҳам бор, карвон ҳам бордир,  
Дунё ҳавас айлагулик Сарбон ҳам бордир.

Фотиҳага қўл оч энди, бут бўлсин қаср,  
Ўзбекистон асри бўлгай шаксиз бу аср!



### **ПРЕЗИДЕНТГА ТИЛАКЛАРИМ!**

Иймон нури қалбингизни ёритиб турсин доим,  
Сизга худо узоқ умр, соғлиқ берсин илойим.  
Лайлатул қадр тунига ўшасин ҳар тунингиз,  
Осмонингиз мусаффою, Наврўздек ҳар кунингиз.  
Меҳрибонсиз оддий халққа, шунинг-чун парвардигор,  
Карам билан сийламишдир этиб раҳбар устувор.  
Асл мақсад: эл соғлиғи — юрт бойлиги билибсиз,  
Рози бўлсин шу халқим деб, ёниб-яшаб юрибсиз.  
Ислом асли илм демак, шунинг учун кучни Сиз,  
Маънавият, маърифат, тафаккурда кўрибсиз.  
Орзуимиз: Сиз бошлиқ Ўзбегим бахти кулсин,  
Ватан озод ва обод, келажак буюк бўлсин!

*Азалшоҳ ҲАМРОЕВ,  
Мавлуда РАҲМОНОВА.*



## АДОЛАТ ТИМСОЛИ

Аслин олса барчамиздек битта жондир,  
Яратгандан миллат учун нур, эҳсондир,  
Эл-юртига ҳар бир лаҳза фидожондир,  
Матонатнинг тимсолидир юртбошимиз.

Ҳур диёрда боғу бўстон яратди, рост,  
Эътиборни эзгуликка қаратди, рост,  
Ватан шонин дунё узра таратди, рост,  
Саодатнинг тимсолидир юртбошимиз.

Қадрин тиклар ўтган қанча буюкларни,  
Толиқмасдан даст кўтаргай зил юкларни,  
Истиқлолдан қурди азим кўприкларни,  
Шижоатнинг тимсолидир юртбошимиз.

Ўзбекистон келажагин порлоқ кўрди,  
Ҳар бир ишда халқи билан кенгаш қурди,  
Бутун жаҳон унга томон юзин бурди,  
Кароматнинг тимсолидир юртбошимиз.

Эъозлайди Ватан қадрин билганларни,  
Бирор лаҳза тинчимасдан жилганларни,  
Кечирди ҳам баъзан хато қилганларни,  
Адолатнинг тимсолидир юртбошимиз.

Ақл-ёди Ҳаққа ошно этилгандир,  
Нигоҳлари уфқларга тикилгандир,  
Номи абад тарихларга битилгандир,  
Садоқатнинг тимсолидир юртбошимиз.

Бу қисматнинг офирлигин яхши билар,  
Муаммолар босқич-босқич ҳал қилинар,  
Эл-юртига барқарорлик, тинчлик тилар,  
Шафоатнинг тимсолидир юртбошимиз.

Олам узра ҳилпирайди юрт байроғи,  
Орзу-ҳавас, мақсадларин йўқ адоғи,

Элин ҳар бир ўғил-қизи — кўз қароғи,  
Саҳоватнинг тимсолидир юртбошимиз.

Пешволарга бўлган эмас ҳеч вақт осон,  
Заковатин тан олмоқда жумла жаҳон,  
Эл бахтига ул жафокаш бўлсин омон,  
Жасоратнинг тимсолидир юртбошимиз.

*Исмоил ТҶХТАМИШЕВ*

### **БАТАН НАДИР?**

Батан надир — англаг ранжу озоридан,  
Сўранг уни Мирзо Бобур мазоридан.  
Ўз зурёдин ҳайдаб гулшан, гулзоридан,  
Девонларда бағри бирён юрт эди бу.

Дилни ўртар ҳамон вamu ғурбатлари,  
Ёт эларда қолиб кетди турбатлари,  
"Фигонким..." деб ўтди қанча фурқатлари,  
Ёркентларда кўзи жайрон юрт эди бу.

Ўзи гулдай ўғлонларин сайлаб бериб,  
Номларини рўйхатларга жойлаб бериб,  
Чўлпонларин ўзи итдай бойлаб бериб,  
Изларидан ўзи гирён юрт эди бу.

Келгинди ном борки бунга келиб кетган,  
Чўнтаклари тиллоларга тўлиб кетган,  
Яна хоксор эл устидан кулиб кетган,  
Меҳмони кўп, муте мезбон юрт эди бу.

... Надир миллат қудратининг тамаддуни?  
Амир Темур ҳайкалидан сўранг буни,  
От миңдириб ким қайтарди юртга уни?  
Жаҳонгири бехонумон юрт эди бу.

Бир султонни Худо юртга қараб бергай,  
Олам аҳли сўнг у юртга тараф бергай,  
Абадият қадар унга шараф бергай,  
Шараф-шони рўйи жаҳон юрт бўлди бу!

*Сирожиддин САЙИД*

★

## **"СИЗ УЧУН, СИЗНИНГ ТИМСОЛИНГИЗДА КЕЛАЖАГИМИЗ УЧУН ОВОЗ БЕРДИК!"**

2000 йил Ватанимизга, ҳар биримизнинг ҳаётимизга қутлуғ келди. Она-заминимиз кўнгилларимиз ҳидоят нурига йўврилган муборак кунларда муносиб Йўлбошчимизни қайта сайладик. Халқимиз ўзининг тинч ва осойишта ҳаётини, бахтли келажагини Ислом Каримов сиймосида кўраётгани яна бир бор тасдиқланди.

Президентимиз номига келаётган кўпдан-кўп хатлар ва шошилиночномалар мазмунида ҳам бу ўз аксини топган. **"Биз муқобиллик ва демократия асосида ўтган ушбу сайловда ўз хоҳиш-продамиз билан Ислом Каримов учун овоз бердик,** — деб ёзади Боёвут туманидаги "Турон" пахта заводи жамоаси. — **Давлатимизнинг халқчил сиёсатини ўз меҳнатимиз, меҳр-муҳаббатимиз ва эътиқодимиз билан қўллаб-қувватлаймиз"**. Бу каби самимий сўзларни "Қизилқумцемент", Ховос тумани "Агросуғурта" корхоналарининг меҳнат жамоалари, Қизилтепа, Тойлоқ, Бойсун, Каттақўрғон туманлари меҳнаткашларидан келган хатлар ва шошилиночномаларда ҳам кўриш мумкин.

Ўзбекистон истиқлол туфайли инсонларнинг эзгу орзу-ниятлари рўёбга чиқадиган юртга айланди. Дунёда автомобиль ишлаб чиқарадиган қудратли давлатлар қаторидан жой олди. Самолётсозлик саноати янги поғонага кўтарилди. Ғалла, нефть мустақиллигига эришилди.

Мамлакатимизнинг ишлаб чиқариш тармоғи шиддат билан ривожланмоқда. Саноат бугунги кунда энг кўп чет эл сармояси ётқизиладиган соҳадир. Замонавий хориж ускуналари билан жиҳозланаётган, энг сўнгги технология асосида қуриладиган корхоналар сони тобора ортмоқда. Улар турли-туман маҳсулот ишлаб чиқариб, истеъмол бозорини тўлдириш, халқимизнинг фаровонлигини ошириш, ҳаётимизнинг гуллаб-яшнаши учун катта ҳисса қўшмоқда.

Шу боисдан ҳам, айниқса, корхона ва ташкилотларда, турли хил муассасаларда меҳнат қилаётган минг-минглаб ҳамюртларимиз мамлакатимиздаги ижтимоий-сиёсий барқарорлик, миллатлараро тотувликдан кўпроқ манфаатдор. Чунки инсон тинчлик бўлсагина эрталаб ишга боради, бола-чақалари, уй-рўзғоридан кўнгли хотиржам меҳнат қилади. Юртбошимиз ўз нутқларида, мен учун энг катта бахт юртимнинг тинчлиги, халқимнинг омонлиги, деган иборани кўп ишлатиши бежиз эмас. Минглаб корхона ва ташкилотларнинг фидойи меҳнаткашлари юртимизда тинчлик ва барқарорлик кафили бўлган Ислом Каримов учун овоз берганларида, аслида ўз корхоналарининг тўхтамай ишлаши, ривожланиб бориши, бола-чақалари ва эл-юртимизнинг буюк келажаги учун овоз бердилар, дейиш мумкин.

Сайхунобод тумани Амир Темур номли ширкат хўжалиги, Балиқчи тумани "Шераличек" жамоа хўжалигидаги Дилбархон Холиқова раҳбарлик қилаётган пахтачилик бригадаси меҳнат жамоаларидан келган хатлар ва шошилиночномаларда яқин йилларда ҳаётимизда рўй берган кўпдан-кўп ўзгаришлар айнан Юртбошимизнинг номи билан боғлиқ эканлиги таъкидланади. Масалан, Андижон вилояти қишлоқ ва сув хўжалиги бошқармаси ходимлари: **"Давлатимиз раҳбари мамлакатимиз тараққиётининг асосий йўналишларини ишлаб чиқиб, янги асрда халқимизни улуг мақсадлар сари бошлаб боришига ишонамиз"**, — деб ёзишган.

**"Бу нафақат Ислом Каримовнинг, балки бутун халқимизнинг улкан ғалабаси"** — деб ёзади "Наманган текстиль" акциядорлик жамоаси меҳнаткашлари. "Бухоро-турист" ҳиссадорлик жамияти, Муборак нефть ва газ конлари бошқармаси, Фориш туманидаги 64-механизациялашган кўнма колонна меҳнат жамоалари, Қизирик, Зомин, Қўшқўпир, Меҳнатобод туманлари меҳнаткашлари ҳам худди шу мазмунда мактублар йўллашган.

Маълумки, собиқ шўролар замонида Ўзбекистон асосан улкан империянинг хом ашё базасига айланиб қолганди. Айниқса, саноат корхоналари тармоғини ривожлантиришга йўл берилмас эди. Бу эса, аслида, ижтимоий-иқтисодий тараққиётга, халқимизнинг, ҳар бир

инсоннинг фаровонлигини, ҳар бир оиланинг таъминотини оширишга қўйилаётган сунъий тўсиқ эди. Эртадан кечгача ишласа-да, одамларимизнинг бири икки бўлмади, косаси оқармади.

Бугун Ўзбекистонда ўз қадрини англаган инсон меҳнатдан бахт топади. Ўзининг, фарзандларининг, қолаверса, эл-юртнинг фаровон ҳаётини ҳалол меҳнат билан боғлайди.

Юртимизда меҳнат қилган одам кам бўлаётгани йўқ. Турмушини ўнглаб, рўзгорини бутлаб олмоқда. Турли даражадаги мулкдорлар йил сайин кўпаймоқда. Улар янада кўпайиши учун эса барча ҳуқуқий-маънавий асослар яратилган. Меҳнатга яраша рағбат, турмушни яхшилаш имконияти одамларимизни яна ҳам катта миқёсдаги ишларга қўл уришга ундайди. Ўзбекистон Қаҳрамони, жиззахлик Хидир Шукуров ўз шошилинчномасида: **“Бизга ўхшаган оддий ишчи-хизматчиларнинг меҳнати қадрланиб, иззат-ҳурмати жойига қўйилгани учун Мустақиллигимизга, Президентимизга раҳматлар айтамыз”,** — деб ёзади.

Ҳаётимиздаги ўзгаришлар одамларимизнинг маънавиятини, онгини ўзгартирмоқда. Қадр-қиммати, иззати жойига қўйилган оддий одамлар ўз куч ва имкониятларига, келажакка ишонч билан қарашмоқда. Шу боис ҳам Боғдод, Арнасой, Хатирчи ва бошқа бир неча туманлардаги ғаллақору чорвадорлардан, пахтақору пиллақорлардан, Янгиариқ тумани машина-трактор парки, Боғот тумани марказий шифохонаси, Андижон вилоят “Агрокимётаъминот” давлат ҳиссадорлик бирлашмаси меҳнат жамоаларидан, Марғилондаги “Турон шойиси” ҳиссадорлик жамияти пиллақаш ва тикувчиларидан келган хатлар ва шошилинчномаларда муаллифлар — оддий одамлар тинч ва осуда ҳаётимизни ҳимоялашга тайёр эканликларини изҳор қилишади. **“Биз Ватанимизнинг истиқболи, фарзандларимизнинг ёруғ келажаги, мусаффо осмонимиз учун жонимизни ҳам фидо қилишга тайёрмиз”,** — дейилади жомбойлик бир гуруҳ меҳнатқашлардан келган шошилинчномада.

Бугунги кунда корхоналарда ва ташкилотларда меҳнат қилаётган одамларимиз ўз ҳаёти, фарзандлари ва мамлакат тақдири билан боғлиқ орзу-ниятлар билан яша-



моқда, шу йўлда меҳнат қилмоқда. Уларнинг улкан бунёдкорлик, яратувчилик меҳнати билан юртимиз обод бўлаётир. Ислон Каримовнинг Президент бўлиб қайта сайланиши халқимизни янада фидойилик, ғайрат-шижоат билан меҳнат қилишга руҳлантиради. Зеро, Музработ тумани меҳнаткашлари Юртбошимиз номига йўллаган ўз хатларида ёзишганидек: "Биз Сизга, Сизнинг ақл-заковатингизга ишонамиз. Сиз бор экансиз, бежавотир яшаймиз. Фарзандларимиз истиқлол неъматларидан сабоқ олиб, Сизга, юртимизга муносиб фарзандлар бўлишига ишонамиз. Ҳаммамизнинг умидимиз, ишончимиз, керак бўлса, қалқонимиз Сизнинг ўзингизсиз. Сиз учун, Сизнинг тимсолингизда келажагимиз учун овоз бердик!" Бу сўзларда бутун халқимизнинг умид ва орзуси, ишончи ифодаланганига шубҳа йўқ.

*Салим АШУРОВ.*



## **ХАЛҚНИНГ ИШОНЧ ВА ЭЪТИРОФИ**

Халқимизнинг Президентлик сайловидаги фаол иштироки, бу муҳим сиёсий жараённинг демократик тамойиллари ва муқобиллик асосида ўтгани амалга оширилаётгани кенг кўламдаги ислохотларнинг амалий натижаси бўлди. Аниқроқ айтганда, буларнинг барчаси Президент Ислон Каримов раҳбарлик қилаётган, демократик тамойилларга асосланган давлат қурилишининг "Ўзбек модели" муваффақият билан амалга ошаётганлигини, Ўзбекистон фуқаролари ўз келажакларига катта умид ва ишонч билан қараётганини кўрсатди.

Мустақиллик йилларида сиёсий, иқтисодий, ижтимоий ва маданий ҳаётимизда рўй берган туб ўзгаришлар жаҳон жамоатчилиги томонидан эътироф этилиб, ўзбек халқининг тарихий ютуғи сифатида баҳоланмоқда. Бу — мамлакатимизда истиқомат қилаётган турли миллат вакиллари, шунингдек, ватандошларимиз ва хорижий мамлакатларнинг фуқароларидан Президентимиз номига ке-

лаётган табрик хатлари ва шошилиночномаларда ҳам ўз ифодасини топган.

"Дастурингизда Ўзбекистон ҳудудида миллатлараро барқарорлик ва дўстликни янада мустаҳкамлашга алоҳида эътибор қаратганингиз учун миннатдормиз", дея ўз ташаккурини билдиради термизлик Любовь Иванова.

Самарқандлик Равшана Ойраева, Собира Исмадова, асакалик Клевбеевлар оиласи, тошкентлик Гомель Нурмухамедов, Ҳомид Волишин, Турдибоевлар оиласи, урганчлик Клава Хан, нукуслик нафақахўр Ережеп Айтмуратовнинг неваралари Отабек ва Барно, ангреник Мария Камолова, фарғоналик Венера Эреженова, "Чимён" санаторияси врачлари Ляля Абаева, мирзачўллик Ислон Илёс Ҳожи Галиев ўғли, қашқадарёлик Соҳиба Мўминова йўллаган табрикларда ҳам мамлакатимизда амалга оширилган ўзгаришларга юксак баҳо берилиб, бунинг заминида миллатлараро ҳамжиҳатлик, барқарорлик кафолати бўлган йўлбошчимизнинг улкан хизматлари алоҳида эҳтиром билан қайд этилади.

Олмалиқ тоғ-металлургия комбинати жамоаси ўз дил сўзларини қуйидагича изҳор этишган:

"Муҳтарам Ислон Абдуғаниевич! Сизнинг Ўзбекистон Президентлигига қайта сайланганлигингиз ҳақидаги хабарни кўп миллатли Олмалиқ тоғ-металлургия комбинати жамоаси катта хурсандчилик билан қабул қилдилар. Халқ фаровонлигини юксалтириш йўлида олиб бораётган сиёсатингизни амалга ошириш жараёнида бизнинг жамоамиз ўзининг фаоллигини кўрсатган ва бундан кейин ҳам шундай бўлиб қолади, деб Сизни ишонтирамиз".

Ширин шаҳридаги Сирдарё ГРЭСининг кўп миллатли жамоаси эса "Сизнинг тимсолингизда нафақат Ўзбекистонда, балки бутун Ўрта Осиё минтақасида тинчлик ва барқарорлик ҳомийси гавдаланади", — деган яқдил фикрни билдиришган.

Халқимизнинг фаровонлиги, мамлакатимизнинг порлоқ истиқболи йўлида ижтимоий тараққиётнинг барча жабҳаларида босқичма-босқич амалга ошириляётган ис-

лоҳотлар жараёни мулкка муносабатни ўзгартирди, тадбиркорликка кенг йўл очди. Халқимиз фаровонлиги йўлида рўй бераётган улкан ўзгаришларда тадбиркор ва ишбилармонларнинг ҳам ҳиссаси бор.

“Биз Сизни давлат ва халқ раҳбари лавозимида муқим кўришдан жуда ҳам бахтиёрмиз. Негаки ҳар қандай жамоани, ҳар қайси жамиятни, ҳар қандай муҳитни, авваламбор аёллар обод этишини, тадбиркорлик бобида ҳам салоҳиятга эгаллигини аниқ кўра билиб, ўз меҳрингизни инсоний фазилатларингизни ва қалб кўрингизни биз аёллар учун ҳам аямадингиз, бундан кейин ҳам аямаслигингизга чин дилдан ишонамиз”, — дея қалб сўзларини изҳор этишади тадбиркор аёллар номидан “Ле Монти” ва “Богемия” савдо уйларининг бекалари Д. Одилова ва М. Толибова.

Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси Қорақалпоғистон бўлими президиумининг раиси, академик Турсунбой Ешчанов “Ўзбекистон ва Қорақалпоғистон халқининг бахтли келажаги ишончли қўлда” эканлигини мамнуният билан таъкидлайди.

Мамлакатимизда ва бошқа давлатларда фаолият кўрсатаётган миллий маданий марказлар, шунингдек, меҳнат жамоалари ҳам Президентимиз номига самимий қутловлар йўллашган.

Мирзачўл туманидаги Қозоқ миллий маданий маркази, Арнасой туманидаги И. Олтинсарин номли қозоқ мактаби жамоаларининг қутлов мактублари, айниқса эътиборга молик. “Сизнинг “Аср инсони”, дея тан олиншингиз барча Ўзбекистон халқини, шу жумладан кўп миллатли Мирзачўл тумани аҳлини ҳам тўлқинлантириб юборди, — дейилади унда. — Дунё сиёсатчилари Сизни оғир ва мураккаб вазиятларда қатъий турган жасур ва доно Президент сифатида танийди. XXI асрнинг бошида Сиз бошлаган йўлдан борамиз, мустақил диёримизнинг янада гуллаб-яшнаши, халқимизнинг осойишта, фаровон турмушини таъминлаш борасида собитқадамлик билан қўлимиздан келган хизматни қиламиз”.

Шунингдек, Бухоро вилоятидаги Турк миллий маданий марказидан Комил Сулеймон ўғли ҳам табрик йўллаган, унда шундай дейилади: “Сизни нафақат Ўзбекистон

халқининг, балки бошқа қардош, қўшни халқларнинг ҳам тинчлиги ва осойишталиги учун курашувчи, барқарорлик учун қайғуриб, кўрилаётган амалий чора-тадбирларнинг ташаббускори, деб биламиз".

Айни шу фикр қўшни мамлакат фуқаролари ва миллий маданий марказлари томонидан йўлланган мактубларда ҳам ўз ифодасини топган. "Биз Қирғизистон ўзбеклари ўз тақдиримизни маълум даражада Сиз билан боғлиқ эканлигини жуда яхши англаймиз. Ер қуррасидаги ўзбеклар Сиз ва Сиз раҳбарлик қилаётган Ўзбекистондек буюк давлат бор эканлигидан фахрланади", дейилди. Қирғизистондаги Ўзбек миллий маданий маркази президенти, академик, М. Мамасаидов йўллаган табрик телеграммасида.

Чимкентдаги вилоят Ўзбек миллий маданий маркази жамоасининг мактубида эса "Сизнинг ғалабангиз буюк мақсадлар йўлида изчил одимлаётган Ўзбекистон халқи, Марказий Осиёда пешқадам мамлакатдаги демократия ғалабасидир, — дейилган. — Тилагимиз ҳам иқтисодий, ҳам аҳоли салоҳияти, ҳам сиёсий нуфузи билан ҳар қандай янги мустақил мамлакатларга ўрнак бўла оладиган Ўзбекистон ривожига кўз тегмасин!"

Тожикистон Республикасининг Нов туманида истиқомат қилувчи, 11 нафар фарзандни тарбиялаб, вояга етказиб, уйли-жойли қилган Шарафнисо Шодмонова ҳам ўз табрик ва тилаklarини "Сизни музаффар Ўзбекистон Президентлигига қайта сайланганлигингиз билан чин қалбдан табриклаймиз! Мен кенжа қизимни Бекобод шаҳрига узатганман, Пскент туманидан келин туширганман, ТошДУда 3 фарзандим таълим олди. Ўзбекистон биз учун муқаддас ўлкадир. Осойишталик ва тинч тараққиёт амал олаётган, гуллаётган Ўзбекистон халқи Ислом Каримовни Президентликка бежиз қайта сайламади. Биз Тожикистондаги биродарқушлик урушига барҳам беришга зўр ҳисса қўшган бундай Президентни орзу қиламиз. Сиз аждодлар руҳини қўлладингиз, улар ҳам Сизни қўллагусидир!" — деган сатрлар орқали ифода этган.

Қўшни Қирғизистон Республикасининг Олабуқа туманидаги Кажор қишлоғидан Абдулбоқи Жўрабоев ва

Қаюмовлар оиласи ўз тилақларини "Юзингиздан кулги аримай, юзга кирсангиз-да қаримай, юрагингиз торимай Ўзбекистон халқига хизмат қилиб юришингизга тилақдошмиз. Бундан кейин ҳам ўзбеклар номини дунё миқёсида улуғлашда сизга соғлиқ ва омонлик тилаймиз", — деган самимий сатрларда ифода этади.

Шундай тилақлар битилган ҳаяжонли хатлар аравонлик Одил Ҳотамов, Қирғизистон Республикаси маориф аълочиси Жамолиддин Ҳожиматов, ўшлик Солижон Мирзақодиров, Раҳимжон Раҳмонов, ўзганлик уруш ва меҳнат фахрийси, 80 ёшли Розик ота Сотводдиев, Қизилқиядан Мамазия Турдиевлар томонидан ҳам йўлланган.

"Ислом Каримов ва унинг амалга ошираётган ишлари нафақат Ўзбекистон фуқароларининг келажагига, балки шу ҳудудга яқин бошқа мамлакатлардаги халқларнинг ҳаётига ҳам ижобий таъсир кўрсатмоқда", — деб эътироф этади Қозон шаҳридан Татаристон Оқсоқоллари президенти Рафигулла Ҳамидулла. "Буюк саркарда Амир Темур ўзига пир ҳисоблаган Хожа Аҳмад Яссавий руҳлари Сизга ва халқингизга мададкор бўлсин!", — дея тилақ билдирган туркистонлик Абдураҳим Анорбоев.

Шунингдек, чимкентлик "Айгак" мустақил газетаси жамоаси номидан Дўлат Абиш, Сайрам туманидан манкентлик Зуҳра Баротова, Украинанинг Макеевка туманидан Хонимқулов ва Болтаевлар оиласи, Қозоғистоннинг Павлодар шаҳрида яшовчи Ислом Каримов йўллаган табрикларда ҳам Президентимизга ва у орқали халқимизга бўлган ҳурмат-эҳтиром ҳамда мамлакатимизда олиб борилаётган оқилона ички ва ташқи сиёсат, Ислом Каримов бор экан, бу йўлдан асло адашмаслигимизга хайрихоҳлик ҳамда ишонч билдирганлар.

Юртимизда кечаётган туб ўзгаришлар, демократик ривожланиш жараёни хорижий мамлакатлар ишбилармон ва тадбиркорларининг ҳам диққатини ўзига тортаётганлиги бежиз эмас. Айниқса, Ўзбекистон парламенти ва Президент сайловларининг ҳақиқий демократик тамойиллар асосида ўтганлиги чет эл жамоатчилигининг Ислом Каримовга, унинг шахси орқали

Ўзбекистон мамлакатига ишончини янада мустаҳкамлаётгани улардан олинган кўплаб табрикларда ҳам ўз ифодасини топган.

"Ўзбекистонда демократик жамиятнинг мустаҳкамлашиб бораётганлиги Парламент ва Президент сайловларида аниқ исботланди. Бу эса бизни Ўзбекистонга ўз инвестицияларимизни жалб этишга, уни янада кўпайтиришга туртки бўлди", — деб яқунланади Макка ва Мадинадаги Дор ус-Салом мажмуаси жамоаси номидан Бошқарув Кенгаши раиси Муҳаммад Абдулкарим Райҳон йўллаган телеграмма.

"Сизнинг раҳбарлигингиз остида Ўзбекистон янада гулаб-яшнашига ишонамиз", — деб қатъий ишонч билдиради москвалик генерал-полковник Стефановский. Шу мазмундаги сатрларни Озарбойжон Халқ демократик партияси номидан Р. Туробхон ўғли ҳам йўллаган.

Бундай табрик ва тилаклар Ўзбекистон фуқаролари қалбини ҳақли равишда ғурур ва ифтихор туйғуларига тўлдиради. Халқимизни буюк келажак сари етакловчи олий мақсад шарқона, адолатли, демократик, ҳуқуқий, дунёвий давлат қуришдек эзгулик йўлида Президентимиз атрофига янада мустаҳкам жипслашишга, истиқдолнинг ойдин йўлидан дадиллик билан олға боришга илҳомлантиради.

*Ўрол АБИЛОВ.*

## **САМИМИЙ МИННАТДОРЛИК**

Юксак лавозим — Ўзбекистон Республикаси Президентлигига қайта сайланганим ва туғилган куним муносабати билан менинг номимга хорижий давлат бошлиқлари, таниқли сиёсат, маданият ва жамоат арбоблари, нуфузли халқаро ташкилотлар, фирма ва компанияларнинг раҳбарлари, юртимиздаги меҳнат жамоалари, кўплаб ватандошларимиздан табриклар келмоқда.

Мен бу қутловларни, авваламбор ҳуқуқий давлат, эркин ва адолатли жамият, фаровон ҳаёт қуриш йўлидан собитқадамлик билан бораётган Ўзбекистон халқига, азиз юртдошларимга хайрихоҳлик, ҳурмат-эҳтиром ва ишонч рамзи сифатида қабул қиламан. Чин дилдан билдирилган самимий тилаклар учун узоқ-яқиндаги барча дўст ва биродарларимизга, қадрли ватандошларимизга чуқур миннатдорлик изҳор этаман.

*Ислом КАРИМОВ*

**ЖАҲОН МАТБУОТИ  
ЎЗБЕКИСТОН ДАВЛАТИ  
ВА УНИНГ ЙЎЛБОШЧИСИ  
ТЎҒРИСИДА**



## ФАРФОНА ВОДИЙСИДАН ЯНГИЛИКЛАР

### *Ўзбекистон Янги Осиё йўлбарси бўла оладими?*

Ҳозирги иқтисодий ўсиш суръатлари шароитида Республика минтақадаги саноати энг ривожланган давлатга айланиши мумкин.

Муваффақиятли ўтказилган иқтисодий ислоҳотлар Ўзбекистоннинг танглиқдан тез чиқиб олишига имкон берди. Илгари оз бўлмаса соф аграр мамлакатлар қаторига қўшиб келинган мамлакат нисбатан қисқа даврда саноати ривожланган давлатга ва саноат маҳсулотларини кўп миқдорда экспорт қилдиган давлатга айланди. Бу ерда иқтисодий ислоҳотларни бениҳоя мураккаб вазиятда бошлашга тўғри келган эди, 1991 йили Ўзбекистон собиқ Иттифоқдаги республикалар каби саноатни ривожлантиришдаги ўтиш даври қийинчиликларига дуч келган эди. Ҳамма учун умумий бўлган сабаблардан ташқари яна бир қанча ўзига хос сабаблар бор эди. Чунончи бу ерда умуман иқтисодиётнинг хом ашё етиштиришга қаратилганлиги ва саноатдаги асосий ишлаб чиқариш фондларининг эскириш даражаси жуда юқори эди. Бундан ташқари, умумий саноат маҳсулоти ҳажмида машинасозлик маҳсулотининг улуши жуда оз эди. Ҳақиқатда Ўзбекистон арзон ва юқори сифатли минерал ва қишлоқ хўжалик хом ашёси, яъни меҳнат предметларини етказиб берувчи эди, меҳнат қуролиларининг улуши оз эди. Ўзбекистон четга чиқарадиган асосий маҳсулотлар — пахта ва рангли металлларнинг харид нархлари 80-йилларда шу қадар паст эдики, ундан тушган даромад ишлаб чиқариш чикимларини зўрға қопларди, бу эса республика бюд-

жетига зарур тушумларни таъминлай олмас эди. Ўзбекистон товарларини экспорт қилишдан тушадиган асосий даромад иттифоқ бюджетига тушиб турганлиги эса вазиятни баттар чигаллаштирарди. Айни вақтда республика бошқа иттифоқдош республикалардан — асосан Россия, Белорусия ва Украинадан юбориладиган ва рақобатга бардош бера олмайдиган тайёр маҳсулот сотиладиган каттакон бозор эди. Хуллас, Ўзбекистон хом ашё манбаи бўлиб қолган эди. Республика асбоб-ускуна, технология ва кўпгина турдаги хом ашёнигина эмас, ҳатто ҳаётий зарур бўлган озиқ-овқат — дон, гўшт, қанд-шакар, туз ва бошқа маҳсулотларни ҳам, шунингдек Ўзбекистоннинг ўзи ишлаб чиқариши мумкин бўлган кўп турдаги халқ истеъмол молларини ҳам четдан ташиб келтиришга мажбур эди. Натижада Ўзбекистон деярли барча иттифоқдош республикалар билан (Эстония, Тожикистон ва Молдавиядан ташқари) савдо балансида салбий сальдога эга эди.

Кўпгина тармоқларда технология давраси тугалланмаган ишлаб чиқариш устун эди, бу давра хом ашёни қазиб олиш ва қайта ишлаш, чала тайёр маҳсулотлар ишлаб чиқариш босқичларида жўрттага узиб қўйилган эди. Республиканинг асосий тармоқлари комплекс тарзда эмас, балки Россия ва бошқа республикаларда ишлаб чиқарилиб, бу ерга ресурслар ва тайёр маҳсулотларни минглаб километрга (норационал, муқобил тарзда) ташиб келтиришга мўлжаллаб ривожлантирилган эди. Табиийки, бундай шароитда тайёр маҳсулот ишлаб чиқарадиган тармоқларнинг салмоғи жуда паст эди, рақобатбардош маҳсулотларни юксак технология асосида ишлаб чиқариш деярли йўқ эди. Шу сабабли ислохотлар бошланган пайтда етакчи тармоқлардаги асбоб-ускуналарнинг жисмоний ва маънавий эскириш даражаси юқори эди. Чунончи, умуман саноатда асосий ишлаб чиқариш фондларининг эскирганлиги 1991 йилда 41 фоизга етар эди, ёқилғи, кимё ва нефть

кимёси тармоқларида ҳамда рангли металлургияда асбоб-ускуналарнинг эскирганликлиги 51 фоиздан, ун-ёрма ва омухта ем тармоғида эса 57 фоиздан ортиқ эди. Ўзбекистон саноатида ишлаб чиқаришнинг технология даражаси паст бўлиб, уларнинг материал ва энергия сарфлаш даражаси ривожланган мамлакатлардаги даражадан 6—7 барабар кўп эди, чиқитлар ва иккиламчи ресурслардан суств фойдаланилар эди. Ишлаб чиқаришни механизациялаш ва автоматлаштириш даражаси етарли эмас эди, барча тармоқларда қўл меҳнатининг улуши кўп эди. Саноатдаги иқтисодий ислохотларнинг устун жиҳатлари ва суръатларини белгилашда бошланғич даврдаги барча қийинчиликларни эътиборга олиш зарур эди.

Бироқ мустақиллик қўлга киритилганидан кейинок тув иқтисодий ўзгаришлар ўтказишга ўтишнинг иложи йўқ эди, чунки янги давлат қарор топаётган пайтда янги муаммолар вужудга келар, бозор ислохотларининг ўзига мос келадиган дастурини ишлаб чиқиш ҳам, шунингдек собиқ иттифоқ барбод бўлиши натижасида келиб чиққан ижтимоий-иқтисодий танглик нишонларига дарҳол жавоб бериш зарурлиги ҳам қўлни ушлар эди. Мустақиллик йилларидаги саноат сиёсати иқтисодий ислохотларнинг "ўзбек модели" энг муҳим тамойиллари асосида амалга оширилди. Ўзбекистон Президенти Ислон Каримов шу моделнинг муаллифи бўлди. Бу тамойиллар, аввало, ташкилий-ҳуқуқий негизни шакллантиришни, таркибий инвестиция сарфлаш сиёсатида давлатнинг фаол иштирокини, бозор ислохотларининг изчиллигини назарда тутар эди. Ўзбекистонда айни бир вақтда учта йирик мураккаб муаммони ҳал этишга киришилди. Бу муаммолар макроиқтисодий ва молиявий барқарорликни таъминлаш, иқтисодиётдаги ташкилий ва таркибий ўзгаришлардан иборат эди. Ҳозирги вақтга келиб мамлакатда қулай макроиқтисодий иқлим вужудга келтирилди. Бозор муносабатларига ўтишнинг ўз модели негизидаги иқтисо-

дий ислоҳотлар туфайли республика макроиқтисодий ва молиявий вазиятни барқарорлаштиришга, МДҲ мамлакатлари орасида ишлаб чиқаришнинг энг оз миқдорда пасайишига эришди. 1996 йилдан бери — мана 4 йилдирки, Ўзбекистонда иқтисодий ўсиш билан бирга капитал маблағ сарфлаш кўпайиб бормоқда. 1996 йилда реал ялпи маҳсулот 1,6 фоиз, 1997 йилда 5,2 фоиз, 1998 йилда 4,4 фоиз, 1999 йилнинг 9 ойи мобайнида 4,3 фоиз кўпайди, бутун 1999 йилда ялпи ички маҳсулотнинг 4,5 фоиз кўпайиши тахмин қилинмоқда. Муътадил-қаттиққўл фискал сиёсат туфайли бюджетнинг камомадини ялпи ички маҳсулотга нисбатан 2,5 фоизгача камайтириш таъминланди, пул қадрсизланишининг ўртача ойлик суръатлари 1,8 фоизгача пасайди, товар айланмасида ижобий сальдога эришилди. Ишсизликнинг паст даражаси — иқтисодий фаол аҳолига нисбатан 0,6 фоиздан камроқ кўрсаткичда турибди. Фарб технологияларини жалб этиб, маҳсулотнинг 50 фоиздан кўпроғини экспорт қилишга мўлжалланган қўшма корхоналар барпо этишга алоҳида эътибор берилди.

Ислоҳотларнинг илк босқичида Ўзбекистоннинг саноат сиёсати, аввало, иқтисодий мустақилликни, жумладан, мамлакатнинг энергетика соҳасидаги хавфсизлигини таъминлашга, шунингдек, кончилик саноатида бой минерал хом ашё манбаларидан фойдаланиш билан боғлиқ бўлган тармоқларга капитал сарфлашни устун даражада ривожлантиришга қаратилди, саноат ишлаб чиқаришини ривожлантиришдаги ижобий силжишлар 1995—1996 йиллардаёқ кўзга ташланди, ўша пайтда ишлаб чиқаришнинг пасайиши тўхтатилди ва саноат маҳсулоти ишлаб чиқариш ҳажми 1990 йилги даражага етди (худди шу даврда Россия ва Украинада саноат ишлаб чиқаришининг пасайиши 48 фоизни, Қозоғистонда 51 фоизни ва Ҳамдўстлик бўйича ўрта ҳисобда 50 фоизни ташкил қилди). Ишлаб чиқаришнинг пасайишини нисбатан тез тўхтатишга ва саноат ўсишини яна бошлаб юбо-

ришга омил бўлган сабаблар шу эдики, макроиқтисодий барқарорлаштиришнинг мураккаб шароитида ва молиявий ресурслар жуда чекланган бир пайтда республика ҳукумати иқтисодиёт тармоқларидаги таркибий ўзгаришларни молиявий қўллаб-қувватлашдан, аввало нефть, газ, олтин қазиб чиқариш, рангли металлургиянинг базавий тармоқларини жадал ривожлантиришдан бош тортмади. Аксинча янги янги темир йўллар ва автомобил йўллари қурила бошлади, автомобилсозлик, самолётсозлик, электроника, кимё, нефть кимёси, енгил ва озиқ-овқат тармоқлари ривожланиб бормоқда.

Ўзбекистонда ўтказилган иқтисодий ислохотлар натижасида республика мустақиллик йилларида саноат ишлаб чиқаришини ўстириш суръатлари жиҳатидан МДХ мамлакатлари орасида биринчи ўринга чиқиб олди — чунончи 1991 йилги даражага нисбатан ишлаб чиқариш суръатлари 111 фоизни (Россияда атиги 50 фоиз, Украинада 51 фоиз, Қозоғистонда 49 фоизни) ташкил этди. Айни вақтда саноатни ташкил этишни ўзгартиришда салмоқли ижобий силжишлар рўй берди. Ҳозирги вақтда давлатга қарашли бўлмаган сектор улушига саноат ишлаб чиқаришининг 65 фоиздан кўпроғи тўғри келади. Ўзбекистонда кичик ва ўрта тадбиркорликни қарор топтириш жараёни муваффақиятли амалга оширилмоқда. Ҳозирги пайтда мамлакат саноатида кичик бизнес йирик корхоналарга нисбатан самаралироқ ишлаётган фаолият соҳалари яққол кўзга ташланмоқда. Қишлоқ хўжалиги маҳсулотини қайта ишлаш, иккиламчи ресурсларни қайта ишлаш, айрим турдаги қурилиш материалларини ишлаб чиқариш шу жумлага киради. 9 ой мобайнида ялпи ички маҳсулот таркибида кичик ва ўрта бизнеснинг улуши 14 фоизни ташкил этди. Иқтисодиётнинг стратегик муҳим тармоқлари (ёқилғи-энергетика мажмуи, машинасозлик, металлургия, кимё, ғаллачилик)ни давлат томонидан фаол рағбатлантириш ва қўллаб-қувватлаш сиёсатини ўтказиш ҳисобига мамлакатнинг

иқтисодий хавфсизлигини асосан таъминлашга муваффақ бўлинди. 1990—1998 йилларда МДХдаги кўпчилик мамлакатларда нефть-газ индустриясида ўсиш суръатлари ва ишлаб чиқаришнинг натура ҳажмлари камайиб борган бўлса, Ўзбекистонда нефть-газ конденсати қазиб чиқариш 2,9 баравар, газ қазиб олиш 1,35 баравар ва умуман энергия ресурслари ишлаб чиқаришнинг ўсиши 1,4 баравар кўпайди. Агар 1990 йилда Ўзбекистоннинг ўз нефти билан таъминланиши атиги 28 фоизни ташкил қилган бўлса (яъни ишлатиладиган зарур нефтнинг 72 фоизини республика четдан импорт қилишга мажбур бўлган бўлса), 1995 йилга келиб нефть импорт қилиш бутунлай тўхта-тилди ва ҳатто уни экспорт қилиш 3,3 баравар кўпай-ди.

Иқтисодиётнинг устун тармоқларини ва ишлаб чиқаришга кўмаклашувчи соҳаларини қўллаб-қувватлаш ҳамда марказлаштирилган инвестицияларни устувор инвестиция лойиҳаларига жамлаш ва давлатнинг тегишли мақсадли дастурларини ўртача муддатли истиқболда амалга оширишни назарда тутиш мустақиллик йилларида давлат ўтказган фаол инвестиция сиёсатининг асосий жиҳатлари бўлди. Мустақиллик йиллари мобайнида янги ўнлаб йирик ишлаб чиқариш объектларини ишга туширишга, юзлаб янги турдаги маҳсулотлар ишлаб чиқаришни ўзлаштиришга эришилди. Бухоро нефтни қайта иш-лаш заводи, Асака шаҳридаги автомобиль заводи каби азим саноат корхоналари қурилиб ишга туширилди, олтин қазиб чиқарадиган қўшма корхоналар, Андижон ва Қўқон шаҳарларида озучабоп спирт ишлаб чиқарадиган йирик заводлар, Хоразмда Марказий Осиёдаги энг катта қанд заводи, Тошкентда қоғоз комбинати, хорижий ҳамкорлар иштирокида йирик тўқимачилик мажмуалари ишлаб турибди. Навоий вилоятида фосфорит комбинати, Шўртан газ-кимё мажмуи, Қўнғиротда сода заводи ва бошқа саноат корхоналари жадаллик билан қурилмоқда. Замона-

вий энгил автомобиллар, автобуслар ишлаб чиқарадиган корхоналар барпо этилиши туфайли Ўзбекистон дунёда автоиндустриясига эга бўлган 30 давлатнинг бири бўлиб қолди.

Таркибий силжишларнинг ижтимоий йўналиши таъминланди. Қайта ишлаш саноатининг кўпгина корхоналари ривожланиши соф иқтисодий самара беришдан ташқари кўп миқдорда янги иш жойларини вужудга келтириш тарзида салмоқли ижтимоий наф кўрилишини таъминламоқда. Меҳнат ресурслари ортиқча бўлган мамлакат учун бунинг алоҳида аҳамияти бор. Мустақилликнинг саккиз йили мобайнида саноатда салкам 200 000 та янги иш ўринлари вужудга келтирилди. Масалан, автомобилсозликнинг ривожланиши автомобилларнинг бутловчи қисмларини ишлаб чиқарадиган ва уларга хизмат кўрсатадиган бир қанча кўмакчи тармоқларни вужудга келтириш имконини берди. Озиқ-овқат саноатини жадал ривожлантириш ҳисобига умуман мамлакатнинг озиқ-овқат соҳасидаги хавфсизлиги таъминланди.

Бундан ташқари, республика экспорти таркибида ижобий ўзгаришлар рўй берди. Анъанавий моллар (пахта толаси, рангли металллар, кимёвий ўғитлар)ни экспорт қилиш ҳажмлари кўпайиши билан бир қаторда четга чиқариладиган моллар рўйхатида нефть маҳсулотлари, уран, энгил автомобиллар, самолётлар, мураккаб маиший электроника буюмлари пайдо бўлди, асбоб-ускуналар улуши кўпайди. 1999 йилнинг ўн ойи мобайнидагина Ўзбекистонда ишлаб чиқарилган энгил автомобилларнинг 17 фоизи Россияга сотилди.

Шундай қилиб, иқтисодиётнинг экспортга мўлжалланган тузилмасини шакллантиришнинг XXI асрга мўлжалланган стратегиясида Ўзбекистон давлат суверенитети манфаатларининг устунлигини таъминлаш, мамлакатнинг табиий-иқтисодий салоҳиятини эътиборга олиб, иқтисодиётнинг таркибини ривож-

ланган мамлакатлар таркибига яқинлаштириш кўзда тутилган.

Иқтисодиётнинг экспортга қаратилган тузилмасини шакллантиришдан мақсад ташқи ва ички бозорлардаги талаб тузилмасига мосланган рақобатбардош ишлаб чиқаришлар ва фаолият турларини яратиш ҳамда ривожлантириш йўли билан, экспортда товарларнинг хом ашё турлари устунлигидан чуқур қайта ишланган маҳсулотнинг устунлигига ўтиш йўли билан Ўзбекистоннинг жаҳон иқтисодиётига қўшилиши жараёндан имкони борича манфаат олиш ва таваккалчилик хавфини камайтиришдан иборат, бу эса пировард натижада мамлакат иқтисодиёти самарадорлигини оширишни ва барқарор ривожлантиришни таъминлайди.

Дастлабки босқичда саноатнинг Ўзбекистон халқаро савдода анъанавий нисбий устунликка эга бўлган тармоқларини жадал ривожлантиришга ва жаҳон бозорига бемалол кириб боришга асосий аҳамият берилади. Бу босқичда енгил, озиқ-овқат саноатининг рақобатбардош кичик тармоқлари, газни қайта ишлаш, калий ва фосфор ўғитлар ишлаб чиқариш асосида синтетик смола ва пластмассалар ишлаб чиқариш, бадий кулолчилик ва заргарлик буюмлари ишлаб чиқаришни ривожлантириш устун тармоқлар ҳисобланади. Самолётсозлик ва автомобилсозликни ривожлантиришга алоҳида эътибор берилади.

Ўтган йиллардаги ислохотларнинг натижалари шундан далолат берадики, ўтиш даврининг қийинчиликларига қарамай, Ўзбекистонда саноат ишлаб чиқаришининг кучли базасини сақлаб қолиш билан бирга саноатнинг илм-фан ютуқларига асосланган замонавий тармоқларини ривожлантириш негизи ҳам яратилди, юксак технологияга асосланган ва экспортга мўлжалланган индустриянинг пойдевори яратилди.

Михаил ГЕРАСИМОВ

(*"Независимая газета"*, 1999 йил 22 декабрь)



## СИЁСИЙ АРБОБ ҚИЁФАСИ

*Ислом Каримов: "Янги уй қурмай туриб,  
эскисини бузманг"*

Ўзбекистоннинг турмушдаги барча соҳаларда ислохотлар ўтказишдаги қатъийлиги ва изчиллигига кўпгина хорижий давлат арбоблари эътибор беришди. Баъзан ҳаддан ташқари қаттиққўллик қилинапти, деган танқид ва айбловларни ҳам эшитиш мумкин. Аммо хайрихоҳлар ва муҳолифлардан бирортаси Ўзбекистондаги ислохотлар узлуксиз олға бораётганлигини, бир тарафдан иккинчи тарафга оғиш ёки орқага қайтишларга йўл қўйилмаяётганини инкор қила олмайди. Энг муҳими эса, мустақил Ўзбекистон ўтиш даврида баъзи собиқ шўро давлатлари бошига тушган кўпгина кулфатларни четлаб ўтди. Буларнинг ҳаммаси Ўзбекистоннинг биринчи Президенти Ислом Каримовнинг сиёсий иродаси ва донишмандлиги, амалиётчилиги ва иқтисодий донолигининг натижасидир, зеро у тоталитар давлатдан бозор иқтисодиётига асосланган демократик давлатга узлуксиз ва тадрижий ўтишнинг беш тамойилини ишлаб чиқди.

Ислом Каримов катта сиёсатта дафъатан кириб келди, деса бўлади. Унутилмас қайта қуриш бошланганидан кейин салкам беш йил мобайнида республика бир неча раҳбарнинг қўлидан қўлига "ўтди". Охиргиси Ислом Каримов бўлди. Ўша пайтда "табиий танлов", ниҳоят, натижа берганини ва бу гал вақтинчалик амалдор эмас, балки нозик ўтиш даврида мамлакатга бошчилик қила оладиган раҳбар давлат тепасига келганини ҳеч ким билмаган эди.

Бутун собиқ Иттифоқда бўлгани каби Ўзбекистон иқтисодиётида ҳам хатоликларга йўл қўйилган-

лиги, пахта яккаҳоқимлиги, қўшиб ёзишлар ва турмуш даражасининг пасайганлиги ҳақида жуда кўп маргалаб ёзилди. Каримов ана шундай вазиятда Ўзбекистонга раҳбарлик қила бошлади. У ҳокимият жиловини қўлга олиши биланоқ: "Бутун халқни айбаш ва таъна тошларини ёғдириш ярамайди! Муттаҳамлар эса қонун бўйича жавоб беради", — деди. Мард ватанпарвар инсонгина бундай гапни айтиши ва айбсиз ҳукм қилинганларни оқлаш йўлида дадил қадамлар қўйиши муҳим эди.

Республика аҳли буни пайқаб, Каримовни Ўзбекистоннинг биринчи Президенти этиб сайлади.

Каримовнинг жасорат кўрсатиши учун қандай асос бор эди? Унинг таржимаи ҳоли ва ишлаган лавозимлари рўйхати билан танишган киши бу саволга жавоб топа олади. У Политехника институтини битириб, муҳандис-механик ихтисосини олган. "Ташсельмаш" заводида муҳандис бўлиб ишлаган. Бу завод пахта териш машиналари ишлаб чиқаради. Сўнг Чкалов номли самолётсозлик бирлашмасида оддий муҳандисликдан етакчи муҳандис-конструктор лавозимигача кўтарилди. Давлат режалаштириш қўмитасида барча босқичлардан ўтди, республика молия вазири, Вазирлар Кенгаши раиси ўринбосари бўлди. Ана шундан кейингина, 1986 йилда Қашқадарё вилоят партия қўмитасининг биринчи котиби этиб сайланди.

Аслида, унинг бутун умри иқтисодиётнинг жўшқин соҳалари билан боғлиқ бўлди. Иккинчи томондан эса бу ишларнинг катта сиёсатга бевосита алоқаси йўқ эди. Шундай бўлса-да, Каримовни тажрибасиз сиёсатчи деб бўлмас эди. Республиканинг мустақиллиги эълон қилиниши ва суверен Ўзбекистоннинг биринчи президенти бўлиб сайланиши Каримов учун айнан сиёсий дорилфунунлар бўлди.

Халқнинг кўпчилиқ овози билан сайланган Ислом Каримов ўзининг сиёсий муҳолифларини қувғин қилишга берилмади. Бунга вақт ҳам йўқ эди: ама-

лий ишлар ошиб-тошиб ётар эди. Хўжалик алоқаларининг издан чиқиши кўпдан-кўп муаммоларни келтириб чиқарди. Ишлаб чиқариш пасайди, ишсизлик, жиноятчилик кўпайди ва оқибатда ижтимоий кескинлик юзага келди. Ана шунда у: "Янги уй қурмай туриб, эскисини бузманг!" шиорини ўртага ташлади. МДХдаги барча давлатларда кераксиз нарсалар билан бирга керакли нарсалар ҳам улоқтириб ташлана бошлаганида Ўзбекистон бу йўлдан бормади. Ҳамма ишлар жой-жойига қўйилди. Орттирилган тажрибадан фойдаланиб, олға юриш керак эди. Ўзбекистонда чанг босиб ётган ноёб ҳужжатлар (архивлар) ўрганилиб, Абу Али ибн Сино, Ал-Хоразмий, Беруний, Фарғоний ва бошқа қадимий олимларнинг фаолияти чуқур таҳлил этила бошлади. Кейинги даврдаги жамоат арбоблари ҳам унутилмади. Улар бизнинг аждодларимиздир. Агар биз миллатнинг ўтмишдаги донишмандларини билмасак, бугунги куннинг муаммоларини ҳал этиш йўлларини топишимиз қийин ва келажақда янглиш йўлларга кириб кетишимиз мумкин эди.

Яқинда бир танишим:

— Буни қара, Президентимизнинг сочига оқ оралай бошлабди, — деди. Бу воқеа бутун мамлакатни ларзага солган февраль портлашларидан кейин эди. Ўзбекистон ўзи белгилаб олган йўлдан қайтмади. Президентимиз янада ўзига хос забардаст ва қатъиятли бўлиб қолди. "Менинг ҳам болаларим, учта набирам бор, — деди у фуқароларнинг ислоҳотлар йўлини маъқуллаб ва террорчиларни қоралаб айтган сўзларига жавобан. — Сиз каби мен ҳам болаларимнинг бахтини кўришни хоҳлайман".

Умуман Президент содда гапиради, у билан суҳбатлашган ҳар бир киши ўзича шуни таъкидлайди. У қишлоқ меҳнаткашлари билан ҳам, зукко хорижликлар билан ҳам, санъат усталари билан ҳам, "пихини ёрган" сиёсатчилар билан ҳам сўзлашувида тўғри оҳангни топа билади. Буюк даҳоларга хос та-

бий донишмандлик ва одамларни ўзига ром қила билиш фазилати туфайли, кишиларнинг дилини фаҳмлаш, суҳбатдошнинг, тингловчиларнинг кайфиятини пайқаб олиш каби хислати билан у ўртага илиқлик солиб, одамлар кўнглига умид уруғларини сочади, уларнинг фикрини зарур томонга буриб юбора олади. Кўпинча, ҳатто энг мўътабар тингловчилар ҳузуридаги маърузаларида ҳам матндан чиқиб, энг долзарб муаммолар ҳақида гапира бошлайди. Эҳтимол, бу Президент нутқини тузувчиларнинг камчилиги эмас, балки Каримовнинг қоғозга эмас, балки одамлар кўзига қараб туриб гапириш одатидир. Баъзан у ҳозир бўлган баъзи кишиларни хижолатга солиб қўяди, чунки улар умумий гаплар ўрнига ўз ҳаракатлари ҳақидаги муросасиз танқидий гапларни эшитадилар. Каримовнинг ниятини олдиндан билиб бўлмайдими? Нега энди. Бемалол билиб бўлади, аммо республикадаги ҳеч бир ишни ундан яшириб бўлмайди. Бу эса жиноят ёки ношудликни яшириб қолмоқчи бўлган кишиларни чўчитади. Дарвоқе, жиноят ҳақида. Ўзбекистонда уюшган жиноятчиликка барҳам берилган. Автомобилларни олиб қочганларга 15 йилгача жазо берилиши жорий этилиши биланоқ, бундай ўғрилар йўқ бўлиб кетди.

Хусусий мулк қонун билан пухта ҳимоя қилинган тақдирдагина у ривожланиши мумкин. Республикада шу фикр устун. Бу эса ҳозирнинг ўзидаёқ самара бера бошлайди. 1999 йилгача мамлакат иқтисодиётига 2,6 миллиард доллар инвестиция жалб қилинди ва самарали фойдаланилди. Маҳаллий тадбиркорлар ҳам ўз маблағларини ишбилармонликка фаол сарфламоқдалар. Жумладан, Ўзбекистондаги биринчи улкан автомобиль корхонаси — "ЎзДЭУавто" бутловчи қисмлардан баъзиларини шу ернинг ўзида ишлаб чиқаришга қарор берганида, юзлаб катта ва кичик фирмалар бу ишда қатнашиш истагини билдиришди. Улар ўз корхоналарини шу ишга мосладилар.

Мутахассисларнинг қайд этишича, иқтисодиётнинг ҳолати бошқа омиллар қатори унинг инвестицияга мойиллиги имкониятлари билан ҳам баҳоланади.

Каримовнинг давлат ва сиёсат ишларининг, иқтисодий ва дипломатик қарорларининг кўп поғонали алгоритмларини дарҳол ҳисоблаб чиқара олиш қобилияти ҳам маълум. Унинг белгиланган мақсад сари сабр-тоқат билан изчил интилиши муваффақият келтирмоқда ва, энг муҳими, жамиятнинг ишончини оширмоқда.

Келгуси йилнинг январида Ислом Каримовнинг президентлик ваколатлари муддати тугайди. Ўзбекистонда иш кўрувчи беш партиядан учтаси унинг номзодини иккинчи президентлик муддатига кўрсатди. Мавруди келганда шуни ҳам айтиш керакки, Ислом Каримов Халқаро олий мактаб академиясининг академиги ва Плеханов номидаги Россия Иқтисодиёт академиясининг Фахрий доктори этиб сайланган. Мамлакатда кадрлар тайёрлаш ва олий таълимни ривожлантириш миллий дастурини ишлаб чиқишга қўшган ҳиссаси шундай тақдирланган. Эндиликда мазкур илмий-ўқув юрларининг Ўзбекистонга келган махсус раҳбарлари — Россия академиклари Валентин Шукшунов ва Виталий Ведяпинлар ўзларининг фахрий академиги ва доктори учун Ўзбекистон президенти сайловига муваффақият тиламоқдалар.

Биз ўзимизга муносиб раҳбарни танлаб олганмиз. Дарҳақиқат, Ўзбекистон ўз раҳбари билан биргаликда ва ўз Президенти Каримов белгилаб берган мақсад — буюк келажак сари дадил олға бормоқда.

*Шомурод РУСТАМОВ*  
(*"Труг" газетаси, 1999 йил 24 декабрь*)

## **ИСЛОМ КАРИМОВНИНГ ИҚТИСОДИЙ ЙЎЛИ**

Ўрта Осиё Россия дипломатиясининг бўш жойига айланди. Элчихоналар ходимлари унчалик кўп эмас, олий даражадаги ташрифлар тенг ҳамкорларнинг музокараларидан кўра кўпроқ партия ишбошиларининг тантанали учрашувларини эслатади. Ташқи белгиларига қараганда Россия раҳбарияти Ўрта Осиёга сафарларни қизгин иш деб эмас, балки кўнгилочар сафарлар деб ўйлаётгандек кўринади. Ҳолбуки, муаммолар юки кўпайиб бораётир. Тожикистонда қуроли можаро ўчоқлари бурқсиб, қўшни давлатларга ҳам ёйилиш хавфи туғилмоқда. Қозоғистон Россиянинг космик дастурига халақит бермоқда ва нефть қувурлари трассаларини қуришда анъанавий магистралларни четлаб ўтмоқда. Туркманистон Украина газ бозори учун Россия билан рақобат қилмоқда. Булар узун рўйхатдан олинган бир неча муаммо, холос. Иш шунгача етиб бормоқдаки ўртача савиядаги россиялик бу минтақада Россиянинг иттифоқчиси ким, деган саволга бир хил жавоб бера олмайди.

Ҳозир ғарб томонидан деярли рад этилган Россия Узоқ Шарқда ва Ҳинд океани соҳилларида ҳамкорлар изламоқда. Бундан кўра аввал бошда узоқ вақт мобайнида ягона давлатда бирга яшаб келинганлар билан, асрий дўстлик ва бой маданий анъаналар орқали боғланган давлатлар билан муносабатларни тиклаган маъқул эмасмиди.

Бу минтақада Ўзбекистон ҳақли равишда лидерлик ролини ўйнамоқда, иқтисодий нуқтаи назардан

олганда Ўзбекистон Ўрта Осиёдаги энг яхши аҳволда бўлган давлатдир. Россия Ўзбекистон билан чега-радош эмас, ammo иқтисодий алоқалари ҳали ҳам да-вом этиб келмоқда. Иккала мамлакатнинг сиёсий манфаатлари кўп жиҳатдан ҳам бир-бирига мос ке-лади, Россия Ўзбекистоннинг энг асосий ташқи иқти-содий ҳамкори бўлиб турибди. Республика раҳбари Ислон Каримов Москва танлаб олган ислохотлар йўлини ўқтин-ўқтин танқид қилишига қарамай, шу ҳол давом этмоқда. Ўзбекистон эса Россиянинг ташқи савдосида МДХ мамлакатлари орасида Украина, Бе-лоруссия ва Қозоғистондан кейин тўртинчи ўринда турибди. Уч йил мобайнида ўзаро савдо-сотиқ ҳажми муттасил ошиб борди, масалан, Россия томонининг маълумотларига кўра, 1997 йилда 1,1 млрд АҚШ дол-ларини, Ўзбекистоннинг маълумотларига кўра 1,5 млрд АҚШ долларини ташкил этди. Россия бу мамла-катга асосан машинасозлик, қора ва рангли ме-таллургия, нефть кимёси, тиббиёт ва микробиоло-гия саноати маҳсулотларини экспорт қилмоқда. Ўз навбатида пахта толаси (Россия сотиб олаётган жами пахта толасининг 70 фоизи), нефть-газ саноати, қора ва рангли металлургия, енгил саноат ва агросаноат мажмуи маҳсулотларини сотиб олмоқда.

1998 йилда Ўзбекистон Президенти Ислон Кари-мовнинг Москвага ташрифи чоғида Россия—Ўзбе-кстон — Тожикистондан иборат "учлик" тузилган-лиги эълон қилинган эди. Бу уюшманинг бош мақ-сади "минтақада тажовузкор ақидапарастликка ва экстремизмга қарши кураш" деб белгиланган эди.

Ўзбекистон Президенти Ислон Каримов диний экс-тремизмга шафқатсиз уруш эълон қилди. Тошкент-нинг бу кураши ҳозирча жуда самарали бўлмоқда ва ўз натижаларини бермоқда.

Ҳарҳолда Фарғона водийсидаги ваҳҳобийлар Чеченистондаги ўз қуролдош дўстлари каби "жан-говар муваффақиятлари" билан мақтана олмайди-лар. Россияда ҳам, Ўзбекистонда ҳам ислом ақида-

парастлиги давлат хавфсизлиги учун реал таҳдид солиб турибди. У ҳолда ҳам, бу ҳолда ҳам, экстремистлар учинчи мамлакатлардан катта ёрдам олмақдалар. Терроризмга қарши курашиш зарур. Бирлашиб курашилса осонроқ бўлади.

Дарвоқе, афғон жабҳаларидан олинаётган янгиликларга қарамай, Ўзбекистондаги вазиятни бирон бир куч издан чиқариши амри маҳол. Бу ерда 24,5 миллион аҳоли яшайди. Нефть, газ, олтин, кўмир, уран, турли металл рудалари, енгил ва автомобил саноати, машинасозлик ва кимё ривож топган. Мана шуларнинг ҳаммаси Ўзбекистонники. Миллий армияга шўро армиясидан анчагина миқдорда техника ва қурол-яроғ қолган. Энди Ўзбекистоннинг армияси минтақадаги энг кўп сонли ва жанговар қобилиятли армиядир.

"Кучли ҳокимият — кучли давлат", — деб ҳисоблайди Ислом Каримов. У бир вақтлар минглаб кишини ўлдиргандан кўра юз кишини ҳибсга олган яхши эканини ҳисоблаб чиққан эди. Чамаси, у янгилишгани йўқ. Бу гап демократияга зидми? Эҳтимол, фарб демократияси нуқтаи назаридан шундайдир. Бироқ Ўрта Осиёдаги воқеликлар Ислом Каримовга мамлакатни ларзаларсиз демократиялаштириш имкониятини беролмаган бўлур эди. Бунинг устига чегарадош Тожикистондаги воқеалар шундан огоҳлантириб турибди. Кўп йиллик фуқаролар уруши шусиз ҳам ночор бўлган Тожикистон Республикаси иқтисодиётини неча ўн йилларга орқага суриб юборди.

Собиқ шўро иттифоқидаги бир қанча республикаларда бошқарув издан чиққан бир пайтда Ислом Каримов раҳбарлигидаги Ўзбекистон алоҳида ажралиб туради. Қатъий сиёсат туфайли барқарорлик ва бақувват иқтисодиёт барпо этилди. Ўзбекистондаги турмуш даражаси кўшни мамлакатлардаги шундай кўрсаткичлардан анча юқори. Мана шу ҳолат Ўзбекистоннинг минтақада лидерлик ролини ўйнаш ниятини кўп жиҳатдан мустаҳкамлайди.



Жойлардаги ҳақиқий аҳвол очикдан-очик бузиб ва сохталаштириб кўрсатилишига қарамай, республика парламентида яқинда ўтказилган сайлов бир қанча ижобий жиҳатларни: фуқаролар ташаббускор гуруҳларининг номзодлар кўрсатиши мумкинлигини; сайловларнинг иккинчи давраси вақтида 50 фоизли чегара бўйича қўйилган талаблар бекор қилинганлигини, бир мандатли округлардан кўрсатилган партия номзодлари учун умуммиллий миқёсдаги 5 фоизли чегарани рад этилганлигини; номзодларни қайтариб олиш учун охириги муддат жорий этилишини; шунингдек, доимий ишлайдиган Марказий сайлов комиссияси тузилганлигини кўрсатди.

1990-йилларнинг бошларида Ўзбекистон иқтисодий ислоҳотларни бошлаган эди. Мустақилликка эришилгандан кейин Тошкент "Туркия йўли"дан бормоқчи эканини билдирди. Дунёвий миллий давлат тоифасини танлаб олган Ўзбекистон бошқариладиган бозор иқтисодиётини барпо этишга киришди, йиғма саноатга инвестиция жалб қила бошлади ва айни вақтда давлатнинг қаттиқ назоратини сақлаб қолди. Сиёсатшуносларнинг фикрича, ҳозирги Ўзбекистон — авторитар давлат. Кўп кишилар уни Камол Отатурк давридаги Туркияга ва Анвар Саодат давридаги Мисрга қиёс қиладилар. Мутлақо равшанки, шарқ жамиятларида бутун жамоат эътироф қилган обрўли сиёсатчи ёки валийларга хос башоратли раҳбарнинг алоҳида жипслаштирувчи (бирлаштирувчи) роли бўлмаса барқарор сиёсий тузумни қуриб бўлмайди.

Умуман олганда, Тошкент танлаб олган ислоҳот моделини "туркча", "жанубий корейсча", "хитойча" модел деб атаб кўрдилар. Аммо кейинчалик у "ўзбекча ислоҳотлар модели" деган номни мустаҳкам эгаллади. Дарҳақиқат, шу тушунча ҳақиқатга кўпроқ мос келиши равшан. Ислом Каримов эълон қилган ислоҳотларнинг асосий тамойили — "Бош ислоҳотчи — давлатнинг ўзи". Иқтисодиётни давлат бошқаради, аммо ички ресурслар (пахта, олтин, уран) ва йирик

хорижий сармоядорларнинг маблағлари ҳисобига мустақил ва эркин индустриал-аграр иқтисодий тизимни вужудга келтиришга ҳаракат қилинади.

Буюк таназзул даврида АҚШнинг бўлажак президенти Франклин Рузвельт бундай деган эди: "Аҳоли ҳаддан зиёд кўпайиши ва илм-фан ажойиб ютуқларга эришуви туфайли юзага келган янги муаммоларни ҳукумат тадбирлари орқали ҳал этишга интилмайдиган давлат фаолиятсизлиги туфайли инқирозга ва муқаррар ҳалокатга маҳкумдир". Ўзбекистоннинг "давлат йўли билан тартибга солиш" модели унчалик муваффақиятли чиқмаган шўро тажрибасидан асло нусха кўчирмайди, у ўз руҳи жиҳатидан Рузвельт ғояларига яқин туради. Бундай "тараққиёт модели"нинг бош мақсади мамлакат ичкарисида ва теварагида сиёсий барқарорликни таъминлашдан ва давлатнинг ўзига хослигини — ижтимоий, маданий, нуфусий, диний, миллий ва жуғрофий ўзига хослигини ҳисобга олиб, миллий иқтисодиётни ривожлантириш учун қулай шароит яратишдан иборат.

Аслида, Каримов қабул қилган чоралар иқтисодиётнинг умумий тартибга солинишини, тадбиркорлик ва ишчанлик фаоллиги ўсишини рағбатлантиришни таъминлади, буйруқбозлик-маъмуриятчилик бошқарув тизимидан бозор муносабатларига ўтиш даврида муқаррар бўлган ижтимоий тенгсизликнинг эҳтимол тутилган оқибатларни юмшати, бунда "фалаж қилмай бозор муносабатларига ўтиш" тамойилига амал қилинди.

Ўзбекистонда ислохотлар бошлангандан бери ўтган 8 йил мобайнида кўпгина ютуқларга эришилди. Ташқи савдода квоталар ва лицензиялардан фойдаланилиб бошқариладиган маъмурий усуллар ўрнига иқтисодий асосланган тариф орқали тартибга солиш усулига ўтилди. Ташқи савдо тартиботи босқичма-босқич эркинлаштириб борилмоқда ва жаҳон савдо ташкилоти белгилаб қўйган меъёрларга мослаштирилмоқда. Тошкент дунёдаги 140 дан кўпроқ мамла-

кат билан савдо-иқтисодий муносабат ўрнатди. 1991 йилдан 1998 йилгача ўтган 7 йил мобайнида ташқи савдо айланмаси 13 баравардан ҳам зиёдроқ ўсди — 500 миллион доллардан 7 миллиард долларга етди. Ташқи савдо географияси кўп жиҳатдан ўзгарди. Энди у нуқул МДХ мамлакатларига йўналтирилган эмас. 1998 йилги маълумотларга кўра, Ўзбекистоннинг ташқи савдосида “олис хориж” мамлакатларининг салмоғи 73 фоизга етди. Юқори қўшимча қийматли маҳсулот экспорт қилиш кўпаймоқда. Тошкент ижобий ташқи савдо сальдосига эришди. 1998 йилда 240 миллион доллар, 1999 йилнинг биринчи ярмида 105 миллион долларни ташкил этди.

Ўзбекистон халқаро интеграция жараёнига фаол қўшилди. Президент Ислам Каримовнинг сўзларига қараганда, “манфаатлар бирикувининг хилма-хил механизмлари ва шакллари ҳамда интеграция турлари мавжуд. Бунга шерикчилик ва ҳамкорлик қилишга интилаётган мамлакатларнинг бошланғич шарт-шароитлари турличалиги сабабдир. Бунда бир давлат билан яқинлашиш бошқасидан узоқлашишни мутлақо бидирмайди... Шу сабабли Ўзбекистоннинг жаҳон ҳамжамиятидаги интеграциялашуви серқирра жараёндир”. Мустақилликнинг дастлабки йилларидаёқ ғоят муваффақиятли ўтказилган ислохотлар туфайли Ўзбекистон энг йирик ва мўътабар халқаро иқтисодий ҳамда молиявий ташкилотлар томонидан тан олинди. 8 йил мобайнида чет эллардан келтирилган инвестициялар 10 миллиард доллардан ошди. Хорижий сармоя иштирокидаги 3 000 дан кўпроқ корхона рўйхатдан ўтказилди. Аммо бу жараённи ҳали ривожлантирмоқ керак.

Ўзбекистонда “ЎзДЭУавто” (Андижонда) ва “СамКўчавто” (Самарқандда) автомобиль заводлари қурилди ва самарали ишлаб турибди, уларда енгил автомобиллар, юк машиналари ва автобуслар йиғилмоқда, АВВ компаниялар гуруҳи Шўртан газ-кимё мажмуи қурилишини давом эттирмоқда. Лойиҳанинг

қиймати 1 миллиард доллар баҳоланмоқда. Ҳозирги вақтда Ўзбекистоннинг давлат авиакомпанияси ўз ихтиёридаги самолётларнинг кўплиги жиҳатидан Ҳамдўстлик мамлакатлари орасида иккинчи ўринда туради. У халқаро авиация йўлларида А-310, "Боинг" самолётлари билан тўла-тўқис янгиланган.

Бошқа соҳаларда ҳам замонавий қўшма корхоналар барпо этилган. Қишлоқ хўжалик машинасозлигида — "ЎзКейсмаш"; нефткимёси саноатида "ЎзТексако"; электро-техника саноатида "ЎзСамсунг-электроникс", кончилик саноатида "Зарафшон-Ньюмонд" корхоналари шулар жумласидандир.

Ўзбекистон мустақил равишда ҳам саноатини ривожлантирмоқда. 1997 йилда Бухорода нефть тозалаш заводи ишга туширилди. Хоразмда Ўрта Осиёдаги энг йирик қанд-шакар заводи қуриб битказилди.

1992—1994 йилларда Ўзбекистон Россия билан иқтисодий алоқалар барбод бўлганлигининг оқибатларини юмшатишга муваффақ бўлди ва 1996 йилда ўзининг ялпи ички маҳсулотини барқарорлаштиришга эришди. Кейинги 3 йил мобайнида ялпи ички маҳсулотнинг ўсиш суръатлари 4—5 фоизни ташкил этди. Мамлакатда саноатнинг аввалги асосий тармоқлари — нефт-газ, машинасозлик, металл ишлаш ва бошқа тармоқлар сақланиб қолди ҳамда автомобиль, нефткимёси, шунингдек маиший электроника каби янги тармоқлар вужудга келтирилди. 1995 йилда Ўзбекистон энергетика соҳасида мустақилликка эришди ва энди мамлакатни дон билан ўзи таъминлаш вазифасини ҳал этишга аста-секин яқинлашиб келмоқда.

Расмий маълумотларга қараганда Ўзбекистон олтин қазиб олиш ҳажмларини тобора кўпайтирмоқда. Тўқсонинчи йилларнинг бошларида мамлакат йилига 70 тонна олтин қазиб олар эди. 1998 йилда 87 тонна олтин қазиб олди. 2005 йилга бориб бу рақамни 126 тоннага етказиш режалаштирилмоқда.

2000 йилга келганда экспортнинг таркибини ўзгартириш: пахта толасининг улушини бултурги 44 фоиздан 28 фоизга тушириш ҳамда машина ва асбоб-ускуналар экспортини 9,85 фоиздан 23 фоизга етказиш мўлжалланмоқда. Ўзбекистоннинг ташқи қарзи миқдори ялпи ички маҳсулот ҳажмининг 2,5 фоизидан ошмайди.

1990-йилларнинг бошларида Ўзбекистондаги давлат ҳокимияти иқтисодиётни таназзулдан сақлаб қолди, олтин қазиб олиш ва уран экспорт қилиш устидан давлат назоратининг сақлаб қолиниши мамлакатга келиб турган молиявий ресурслар вақтинча қисқаришининг ўрнини босиш имконини берди. Ўзбекистон маъмурлари мамлакатдаги асосий қишлоқ хўжалик экини бўлган пахтани жаҳон бозорларига чиқариб сотишга муваффақ бўлдилар.

Иқтисодий жараёнлар устидан давлатнинг қаттиқ назорат қилиши мамлакатда унчалик юқори бўлмаса ҳам, ҳарҳолда кафолатли турмуш даражасини сақлаб туриш ва аҳолининг ночор табақаларига ёрдам кўрсатиш имконини бермоқда. Ўзбекистон — ёш мамлакат. Тўғри маънода ҳам, кўчма маънода ҳам шундай. Республиканинг 24,5 миллион аҳолисидан қарийб ярмиси 18—19 ёшгача бўлган йигит-қизлардир. Шу сабабли аҳолининг фақат учдан бир қисми ишлайди ва солиқ тўлайди. Масалан, 1998 йилги давлат бюджети таркибида социал харажатлар 445 миллиард ўзбек сўмини (салкам 1 миллиард долларни) ташкил қилди. Давлат нон, жамоат транспорти, коммунал хизматларнинг паст нархларини сақлаб турибди. Россия билан иқтисодий муносабатларнинг бўшашуви бир марта Ўзбекистонга жиддий ёрдам берди. 1998 йилнинг августида Ўзбекистон иқтисодиёти Россиядаги тангликни мутлақо сезгани йўқ. Айни вақтда Ўзбекистонда ҳам кейинги даврда муайян иқтисодий қийинчиликлар сезилиб қолди. Асосан 1996 йилда пахта ҳосили пасайганлиги бунга сабаб бўлди. Ўша йили атиги 3,4 миллион тонна пахта териб олин-

ди, ундан аввалги йил эса 4 миллион пахта ҳосили олинган эди. Фермалар билан ҳисоб-китоб қилиш учун босма дастгоҳи ишга солинди, натижада пул қадрсизланиши ошди. Ҳукумат валюта захираларини тежаш учун 1996 йил охирида валютани конвертациялашни чеклади, ҳозирги вақтгача ҳам шу чеклаш давом этмоқда.

Хорижий экспертлар тангликнинг асосий сабаблари иқтисодиётнинг давлат томонидан тартибга солинишидаги камчиликлардан келиб чиқди, деб ҳисобламоқдалар. Мамлакат раҳбарияти иқтисодиётнинг тўла эркинлаштирилиши ижтимоий ларзаларга олиб боради, давлатга бўйсунмайдиган бизнесменлар ва иқтисодиёт соҳаларининг пайдо бўлиши назоратсиз сиёсий кучлар вужудга келишига олиб боради, бу кучлар эса таъсир соҳаларини қайта тақсимлаш ва ҳокимият учун кураш бошлайди, деб хавфсирамоқда.

Айни вақтда Ўзбекистон иқтисодиётини ривожлантиришда объектив қийинчиликлар ҳам мавжуд. Давлат ривожланган давлатлар билан чегарадош эмас, денгизга чиқиш йўли ҳам йўқ. Дунё билан алоқа Қозоғистон, Россия, Туркманистон, Озарбайжон, Грузия, Эрон ва Хитой орқали ўтадиган бир неча магистраллар бўйлаб амалга оширилади. Юк ташиш қиймати жуда юқори, юкларнинг хавф-хатарсиз ташилиши учун ҳеч қандай кафолат йўқ, магистралларда эса юклар қалашиб кетган, бунинг устига йўлларнинг техникавий ҳолати ачинарли.

Ўзбекистоннинг географик ҳолатини эътиборга олиб, мамлакат ҳукумати ички транспорт инфратузилмаси самарадорлигини ошириш ва янги халқаро транспорт йўлакларини ўзлаштиришдан иборат жуда қийин вазифани ҳал этишга ҳаракат қилмоқда. Экспорт-импорт ҳисоб-китобларининг далолат беришича, ҳозирча Ўзбекистон маъмурлари мазкур мураккаб вазифани муваффақиятли ҳал этмоқдалар.

Бироқ Ислом Каримов умуман вужудга келаётган вазиятни реал баҳоламоқда. Тангликни барта-

раф этиш ва унинг оқибатларини юмшатиш чоралари кўрилмоқда, жумладан чет элларга чиқариладиган барча турдаги товарлар ва хизматларга божхона тўловлари, чет эллардан келтириладиган технология ва асбоб-ускуналарга қўшилган қиймат солиқлари бекор қилинди.

Умуман Ўзбекистондаги иқтисодий муаммолар таҳликали тусда эмас ва муайян, аммо бирмунча узоқ вақт мобайнида (дунёдаги ноқулай иқтисодий конъюнктура оқибатида) бартараф этилиши мумкин. Бир қанча ғарб экспертларининг фикрича Ўзбекистондаги ҳозирги қийинчиликлар оммавий норозиликка олиб бормади. Мамлакатдаги ижтимоий-сиёсий вазият давлатнинг қаттиқ назорати остида турибди, иқтисодиётни давлатнинг ўзи тартибга солмоқда.

Экспертлар Ўзбекистондаги иқтисодий тизимни "шарқий тоифадаги давлат капитализми" деб таърифламоқдалар. Кўшгина маҳаллий ва хорижий мутахассисларнинг фикрига қараганда Ўзбекистон раҳбариятининг иқтисодий сиёсатида бирмунча камчиликлар бўлишига қарамай, ҳозирги шароитда бу сиёсат энг мақбул сиёсатдир, бундан ташқари у давлатнинг географик сиёсий ҳолатига ва маҳаллий аҳолининг менталитетига мувофиқ келади.

Гулнора АЗИЗОВА,

Улуғбек ҲАСАНОВ

(*"Известия"*, 1999 йил 24 декабрь)

## ПРЕЗИДЕНТ ИСЛОМ КАРИМОВНИНГ "НОУ-ХАУ"СИ

Ўзбекистон Республикасида Кадрлар тайёрлаш миллий дастури ва унинг негизи бўлган — ўзбек моделига мувофиқ равишда кадрлар тайёрлаш ва узлуксиз таълим соҳаларида амалга оширилаётган кенг кўламли ислохотлар халқаро ташкилотлар ва экспертларда катта қизиқиш уйғотмоқда. Тошкентда 15-16 декабрь кунлари бўлиб ўтган "Кадрлар тайёрлаш миллий дастури: ислохотлар натижалари ва истиқболлари" мавзuidaги халқаро илмий-амалий конференция бунинг ёрқин далилидир.

Қуйида Ўзбекистонда Кадрлар тайёрлаш миллий дастурининг амалга оширилиши борасида Олий мактаб Халқаро Фанлар академиясининг Президенти — таниқли олим ва Олий мактаб бўйича мутахассис, профессор, Россия Федерациясининг хизмат кўрсатган фан ва техника арбоби, академик, Россия Федерациясининг Федерал Мажлиси Давлат думаси раисининг илм-фан ва таълим бўйича маслаҳатчиси Валентин Ефимович ШУКШУНОВ ўз мулоҳазаларини билдирди.

— Даставвал мазкур академия ҳақида тўхталсак. Олий мактаб Халқаро Фанлар академияси 1992 йилнинг июлида Москвада ўз-ўзини бошқарувчи жамоатчилик илмий ташкилоти сифатида ташкил топди. Бу ташкилот дунёнинг илғор академияларига хос тамойиллар асосида фаолият кўрсатиб, ўз таркибида турли мамлакатларнинг асосан олий мактаб тизимида ишловчи таниқли олимларини бирлаштирди.

Академиянинг асосий мақсади — илм-фан ва олий таълим тараққиётига кўмаклашиш, уларнинг ютуқ-



ларидан малакали кадрлар тайёрлаш ва таълимнинг юқори сифатини таъминлашда, жамият маънавий салоҳиятини ва фаровонлигини ошириш, олий мактабнинг тизимли таҳлили ва ривожланишини амалга ошириш, шунингдек, дунёнинг ривожланган мамлакатларида таълим тизимининг интеграциясига ёрдам беришдан иборат.

Академия муҳим давлат топшириқларини, дастурларини ва нуфузли халқаро ташкилотларнинг айрим топшириқларини бажаради. У кадрлар жиҳатидан ҳам, таркибий жиҳатдан ҳам мустақкамланган.

Ҳозирги кунда академия таркиби дунёнинг АҚШ, Буюк Британия, Германия, Франция, Италия, Япония, Россия, Ўзбекистон ва шу каби 43 мамлакати вакилларидан иборат 1000 дан ошиқ ҳақиқий фахрий аъзоларидан иборат. Улар орасида Нобел мукофоти лауреатлари, академиклар И.Р. Пригожин, Н.Г. Басов, Япониядаги Токио таълим тизими раҳбари, академик Т. Мацумаэ, Россия Фанлар академиясининг 40 дан ортиқ академиги ва мухбир-аъзолари, Россия Тиббиёт фанлари академиясининг президенти В.И. Покровский ва унинг ҳақиқий аъзолари ва мухбир-аъзолари, шунингдек, Россия Федерациясининг бошқа соҳа академиялари аъзолари, Москва давлат университети ректори В.А. Садовничий, Н.Э. Бауман номли Москва давлат техника университети ректори И.Б. Федоров, Москва Халқаро университети ректори Г.А. Ягодин, дунёнинг бошқа мамлакатлари миллий академиялари аъзолари академиямизнинг вице-президентларидир.

Бир неча муддат аввал менга Олий мактаб Халқаро Академияси президиумининг иродасига кўра, фахрли вазифа топширилди — мен Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислон Каримовга Фахрий академик дипломини ва тегишли атрибутларини топширдим.

Президентга бу унвон таълим тизимининг назарияси ва амалиётига қўшган фундаментал шахсий

ҳиссаси, кадрлар тайёрлаш тизимининг амалий ислоҳотидаги хизматлари учун берилди. Дунёнинг бирор мамлакатида Кадрлар тайёрлаш миллий дастурини ишлаб чиқиш ва амалга оширишда, мазкур муаммони ҳал қилишга янгича илмий жиҳатдан ёндашиш, бундай кенг кўламли дастурга давлат бошлиғи раҳбарлик қилиши учрамайди.

Кейинги пайтларда биз Ўзбекистонда маънавият, ахлоқ-одоб масалаларига кенг эътибор берилаётганлиги ва ҳаётга жадал татбиқ этилаётганлиги ҳақида кўп эшитамиз, ўқиймиз. Эндиликда эса буни амалда кўриш имконига эга бўлдик. Уларнинг шаклланиши ижтимоий, иқтисодий ва ҳуқуқий фанларни чуқурроқ ўзлаштириш, жамият олдида турган муҳим муаммоларни ҳал қилиш, нафақат мутахассисни, балки Шахсни тарбиялаш имконини беради. Биз ҳозир Ўзбекистонда амалга оширилаётган ишларнинг моҳиятини тушунаяпмиз.

“Ислоҳотлар сиёсати” тушунчаси дунёнинг турли мамлакатларида, айниқса, МДХ мамлакатларида кенг қўлланмоқда. Бироқ унинг дастлабки маъноси ўзгариб кетди. Ҳозирги кунгача ислоҳотларнинг моҳияти фуқаролар ҳаётини яхшилаш эканлигини ҳамма ҳам тушунавермайди. Шу сабабдан Ўзбекистондаги “Ислоҳотлар инсон учун” шиори, бизнингча, объектив реалликдир.

Президент Ислон Каримов демократик, адолатли, фуқаролик жамиятини қуришнинг асосий тамойилларини белгилаб берар экан, таълим тизимининг ривожланиши ва ёш авлодни тарбиялаш энг муҳим устувор йўналиш эканлигини таъкидлади. Иқтисодиёт, сиёсат ва ижтимоий соҳадаги барча ислоҳотларнинг асосий мақсади инсон, унинг фаровонлигидир. Кадрлар тайёрлаш миллий дастурининг асосида мана шу тамойил ётади.

Буюк келажак сари интилишда ва Президент Ислон Каримовнинг ислоҳот соҳасидаги фаолияти туфайли, инсон шахсини тан олишга, қонунлар, аҳоли-

нинг ижтимоий ҳимояси, инсон ҳуқуқ ва эркинлик-лари ҳимоясига йўналтирилган тадбирлар тарихан ўз-ўзини оқлайди.

Қабул қилинган "Таълим тўғрисидаги Қонун" ва "Кадрлар тайёрлаш миллий дастури" ўзининг кенг кўламлиги ва моҳиятига кўра, муҳим ижтимоий аҳамиятга эга бўлиб, иқтисодиётнинг, давлатнинг ва жамиятнинг ижодий тараққиётини таъминлайди.

Дастур нафақат таълим соҳасини яхшилаш ва юқори малакали мутахассисларни тарбиялашга, балки мамлакатдаги ижтимоий-сиёсий муҳитни ўзгартиришга доир йирик ижтимоий лойиҳаларни амалга оширишга, жамият имкониятларини рўёбга чиқаришга йўналтирилган.

Яқинда сиёсий мустақилликка эришганига қарамасдан, Ўзбекистонда таълим тизими қадимий анъаналарга эга. Дунё маданияти маърифатпарварларининг "Олтин фонди"да, буюк олимлар қаторида Шарқ мутафаккирларининг ўз ўрни бор. Булар Улуғбек, Ибн Сино, ал-Фаробий, ал-Фарғоний, ал-Хоразмий, Абу Райҳон Беруний ва бошқалардир.

Ҳозирги кунда Ўзбекистоннинг узлуксиз таълим тизимига янги давлат таълим андозалари жорий этилмоқда. Уларда мутахассисларга қўйиладиган интеллектуал, маънавий-ахлоқий, фундаментал илмий ва касбий малакалар белгиланган, шахс ва жамиятнинг бирлиги қайд этилган.

Икки йил ичида Ўзбекистоннинг турли вилоятларида замонавий жиҳозланган 250 га яқин академик лицей ва касб-ҳунар коллежлари ташкил этилди. Мен қатор янги таълим муассасаларида бўлиб, уларда энг илғор технологиялар, энг янги педагогик усуллар қўлланилаётганлигининг гувоҳи бўлдим. Ёш ўқитувчилар ва раҳбарлар яхши таассурот қолдирди. Масалан, Тошкент қурилиш коллежи директори —техника фанлари доктори экан.

Айнан академик лицейлар ва техник коллежлар анъанавий ўқув муассасалари билан биргаликда таълим тизимининг узлуксизлигини таъминлайди.

Тошкент ва Бухорода кўрганларим ўзининг динамизми, мутахассислар тайёрлаш сифати билан мени ҳайрон қолдирди. Ҳа, Ўзбекистон, ҳақиқатан ҳам, ўзига хос таълим "Маққаси" бўлиб қолди. Бу ерда кўп нарсани ўрганиш, кўриш, бошқа мамлакатлар миллий таълим тизимларида муваффақиятли қўллаш мумкин.

Республикада иқтидорли болалар ва ёшларни чет элда тайёрлаш бўйича фаолият амалга оширилмоқда. Бунинг учун махсус "Умид" жамғармаси ташкил этилган бўлиб, бугунги кунда кўплаб ўзбекистонлик талабалар чет элнинг нуфузли олий ўқув юртларида таълим олмоқда. Махсус ташкил этилган "Устоз" жамғармаси ёш ўқитувчиларнинг чет элларда таълим олишига ёрдам беради.

Олий ўқув юртлари, ўрта махсус ўқув юртларида АҚШ, Германия, Англия, Франция, Япония ва бошқа ривожланган мамлакатларнинг етакчи профессорлари дарс бермоқда.

Ўзбекистонда 1998 йилда таълимга сарфланган харажатлар ялпи ички маҳсулотнинг 7,6 фоизини, 1999 йилда эса 8,1 фоизини ташкил этди. Дунёнинг айрим мамлакатларигина бундай кўрсаткичларга эга. Менимча, келтирилган рақамларнинг ўзи кифоя. Чунки бу объектив ҳақиқатдир.

Президент ўз китоблари, мақолалари, нутқларида таълимнинг устуворлигини, уни демократлаштириш лозимлигини таъкидлайди. Ўзбекистон таълимнинг ижтимоийлаштирилиши тарафдоридир. Бу эса дунёнинг яхлит манзарасини, юқори маънавиятини ва дунё миқёсида фикрлашнинг шакллантирилишини тақозо этади, бошқа мамлакатлар таълим тизимини ривожлантиришга ҳисса қўшади.

Тараққиёт омиллари тобора тезроқ, ўз моҳиятини ва тарихий жараёнга таъсирини ўзгартирмоқда. Яқин ўн йилликларда умум сайёра кризиси натижасида илгари маълум бўлмаган ва ниҳоятда муҳим муаммолар юзага келгач, таълим тизимини, илм-фан

ва технологияларни ривожлантиришга аҳамият бериб, маблағ ажратаётган мамлакатлар ютади. Маълумки, СССРнинг коинотдаги ютуқларига жавобан АҚШ НАСАга кўпроқ маблағ ажратиш ўрнига, таълим тизимига ажратиладиган инвестицияларни бир неча маротаба кўпайтирди. Ишончимиз комилки, тараққиёт йўлидан олға бораётган давлатлар сафидан кадрлар тайёрлаш бўйича ноёб, яхлит дастурни ишлаб чиқиб, ҳаётга жорий этаётган Ўзбекистон Республикаси ҳам жой олади.

Олий мактабнинг Халқаро фанлар академияси жаҳон амалиёти томонидан тўпланган миллий таълим тизимлари тажрибасини ҳар томонлама ўрганиб, фойдаланар экан, шуни қайд этиш лозимки, Ўзбекистон Республикасининг Кадрлар тайёрлаш миллий дастури ўз аҳамиятига кўра, ниҳоятда ноёб бўлиб, энг юқори халқаро талабларга жавоб беради.

Шу билан бирга, қуйидагиларни қайд этмоқчиман. Ўзбекистоннинг таълим тизимини ислоҳ қилиш бўйича давлат сиёсатининг юритилиши, Кадрлар тайёрлашнинг миллий дастури Ўзбекистон Республикаси Президентининг ўзига хос "ноу-хау"сидир. Бундай тажрибадан ижтимоий-иқтисодий, демографик шароити, маданий-тарихий урф-одатлари ўхшаш бўлган мамлакатлар фойдаланиши мумкин.

*Валентин ШУКШУНОВ, Олий мактаб  
Халқаро фанлар академиясининг  
Президенти.  
("Труд" газетаси, 2000 йил 5 январь)*

## ИСЛОМ КАРИМОВ ЯНА ПРЕЗИДЕНТ ЭТИБ САЙЛАНДИ

Айни кутилганидек — у республика аҳолисининг яқдил қўлаб-қувватлашига сазовор бўлди.

Ўтган якшанба куни Тошкентда Президент сайлови бўлиб ўтди, унда сайловчиларнинг иштироки юқори даражада бўлди: одамлар эрталаб соат 6 даёқ ўз участкаларига кела бошлади. Кундузи соат 12 га борганида сайлов ўтказилиб бўлди, деб ҳисоблаш мумкин эди, чунки ўша пайтгача 12 миллион сайловчининг 50 фоиздан кўпроғи овоз бериб бўлган эди, соат 16<sup>00</sup>да қарийб 82 фоиз сайловчи овоз берди. Душанба кунининг биринчи ярмида Ўзбекистон Марказий сайлов комиссияси дастлабки яқунларни эълон қилди: 12.746.903 сайловчидан 12.123.199 киши овоз беришда қатнашди, бу — овоз бериш ҳуқуқига эга бўлган сайловчиларнинг 95 фоизини ташкил қилар эди.

Ислом Каримов жуда ишончли ғалаба қозонди — ҳозир ишлаб турган ва ўз ваколатини тасдиқлатиб олган Президент учун Ўзбекистоннинг ўн бир миллиондан ортиқ фуқароси (сайловчиларнинг 91,9 фоизи) овоз берди. Тошкент фуқароларининг 93 фоизи, Бухоро фуқароларининг 92 фоизи, Самарқанд фуқароларининг 92,9 фоизи Каримов учун овоз берди. Фарғона аҳолисининг 92 фоизи ва Наманган аҳолисининг 90,80 фоизи Каримовни ёқлаб овоз берганлиги диққатга сазовордир, чунки бу минтақалар диний муносабатларнинг нозиклиги туфайли энг "мураккаб" минтақа деб ҳисобланиб келган ва ҳозир

ҳам шундай деб ҳисобланаётган эди. Шу маълумотларга асосланиб хулоса чиқарса бўладики, Ислом Каримов президент сайлови арафасида республика жамиятининг турли табақалари ва турли минтақаларини жипслаштиришга эриша олган.

Президентнинг рақиби Абдулҳафиз Жалолов асли наманганлик бўлиб, фалсафа фанлари доктори, Ўзбекистон Халқ демократик партиясининг раҳбари эди, бу номзод овозларнинг 4,17 фоизини олди (505 мингдан кўпроқ киши уни ёқлаб овоз берди). Ўзи туғилиб ўсган вилоят сайловчиларининг 5,4 фоизи, навойлик сайловчиларнинг 5,1 фоизи, бухоролик сайловчиларнинг 4,4 фоизи унга овоз берди, бошқа минтақаларда Президентнинг рақиби сайловчилар овозининг 3-5 фоизини олди. Шундай қилиб, республикада Президент пойгаси Ислом Каримовнинг ғалабаси билан якунланди.

Эҳтимол, агар Ўзбекистонда ва бутун дунёда бошқача вазият бўлганида, ўтган йили Тошкентда террорчилар уюштирган ва неча кишини қурбон қилган портлашлар содир бўлмаганида — агар умуман ҳаёт Швейцариядагидек осойишта ва фаровон бўлганида, файласуф Гегель диалектикасининг билимдонни, кўпгина китоблар муаллифи Абдулҳафиз Жалолов худди шундай ишончли ғалаба қозонган бўлиши эҳтимолдан холи эмас эди. Унинг китобларидан бирининг номи Ўзбекистонгагина эмас, МДХ даги барча мамлакатларга ҳам бевосита тааллуқлидир. Чунончи, бу китоб "Мустақиллик масъулияти" деган рамзий ном билан аталган. Шундай масъулият собиқ Шўролар Иттифоқининг бутун маконида етишмаслиги сезилиб турибди. Президент сайлови куни ўзбек жамияти шу қадар жипслашганлиги эса, унинг Ислом Каримов сиймосида мазкур масъулиятнинг бутун оғирлигини англаб турган раҳбарни кўрганлигини исботлайди.

26 давлатдан (шу жумладан, Россия ва МДХ мамлакатларидан) келган халқаро кузатувчилар ҳеч қан-

дай айтарли қоидабузарликни аниқламадилар ва ҳам-малари бир овоздан сайловчиларнинг фаол иштирокини таъкидладилар. АҚШ ва Кореядан келган халқаро кузатувчилар — АҚШ Конгрессининг аъзоси, Яхудий Миллий стратегик муаммолар институтининг вакили Бо Болтер билан корейлик дипломат Лимб Ток Кю, эса "НГ" шарҳчисининг саволига жавобан, айни шу мезонни — Ўзбекистон фуқароларининг сиёсий фаоллигини Ўзбекистондаги демократик жараёнларнинг далили деб кўрсатдилар. Болтер жаноблари бу фактни миллатлараро толерантлик (иноқлик) ифодаси деб ҳам баҳолади, чунки, унинг кузатишича, турли динларга ва миллатларга мансуб бўлган кишилар ана шундай фаоллик кўрсатишди. Умуман Ўзбекистонда президент сайловига қизиқиш бениҳоя юқори бўлди: Тошкентга юздан кўпроқ хорижий кузатувчи, эксперт, журналист келди, уларнинг аксарияти АҚШдан бўлиб, улар Россиядан келган кузатувчи ва экспертлардан қарийб икки ҳисса кўп эди (бизникилар 12 киши эди), Германиядан келган кузатувчи ва экспертлардан уч барабар кўп эди. Буни тасодифий ҳол деб бўлмайди. Мана шу рақамларнинг ўзи Россиянинг Ўзбекистонни яхши билмаслиги, уни америкаликларча ва европаликларча изчилик билан синчиклаб ўрганмаётганлиги, ўзбек бозорини мутлақо ўрганмаётганлигини кўрсатишини россиялик экспертлар ва тадқиқотчилар таассуф билан қайд этмоқдалар. Имкониятлари жуда катта бўлган ўзбек бозорини билмай туриб "стратегик шерикчилик" у ёқда турсин, умуман бирон бир шерикчиликни йўлга қўйиш амри маҳолдир.

Ўзбекистон Республикасидаги Президент сайлови кўпчилик халқаро кузатувчилар учун Ўзбекистонда жамиятни ва ҳокимият тузилмаларини демократлаштириш жараёнлари умуман қандай бораётганлигини таҳлил қилиш учун бир баҳона бўлди. Назарий мўлжалларга мойил бўлган четки кузатувчи нуқтаи назаридан, бу жараёнлар, эҳтимол, "суст"



бораётгандек, аммо мазкур жараёнлар халқнинг урф-одатига ва республиканинг шу тарихий давридаги тараққиёт даражасига мувофиқдир. Ўзбекистондагина эмас, умуман барча собиқ Шўро республикаларида ҳам "жадал" демократиялашув ва "ғарб" қадриятлари"ни (айниқса "шарқий" менталитет мавжуд бўлган шароитда) механик тарзда кўчиришнинг мутлақо иложи йўқ. Чамаси, биргина Россияда шу воқеа содир бўлди, бу ерда кейинги ўн йил ичида (энг шакшубҳасиз ғалаба — Россия матбуотининг эркинлигидан бошлаб) ҳақиқатан ҳам буюк ўзгаришлар рўй берди, аммо жуда қалтис бўлган Россия тажрибасини бошқа бирорта давлат такрорламади. Шу сабабли Ўзбекистондаги жараёнларни ҳам, сайловнинг ўзини ҳам бамисоли икки поғонали баҳолаш мумкин: биринчиси — шартли қилиб айтганда, "қуйи поғона" бўлиб, у республиканинг ўз ичидаги муаммолар — жуда даргумон бўлган матбуот эркинлигидан аниқ ва изчил иқтисодий ислохотларгача бўлган поғонадир. Бу ислохотларнинг дастлабки яқунларини кузатувчилар, шу жумладан россиялик кузатувчилар ҳам жуда юқори баҳоламоқдалар.

Демократиялашув мисоллари қаторида бу галги муқобил сайловларни (бунда яқундан кўра ҳам мисолнинг ўзи муҳимроқ), парламентдаги сиёсий партиялар ва фракциялар сони кўпайганини (иккита ўрнига бешта партия фракцияси борлигини), аҳоли турли табақалари, шу жумладан, врачлар, ўқитувчилар, ишчилар ва шу кабиларни ҳимоя қилишга оид ижтимоий дастурларни тилга олмақдалар.

"Ўзбек модели"ни баҳолашнинг иккинчи поғонаси жуғрофий-сиёсий аҳамиятга эгадир (иборанинг ўзи, аввало, иқтисодий ислохотларга нисбатан ишлатилади): чамаси, Ўзбекистон яқин йилларда ҳақиқатан ҳам минтақадаги салмоқли мамлакатга (баъзан айтишларича, "минтақавий давлат"га) айланиши ва бутун Марказий Осиёга катта таъсир ўткази бошлаши мумкин. АҚШ, Германия, Исроил, Хи-

той, Корея, Япония, Афғонистон ва дунёдаги бошқа мамлакатлар республикага ва унинг Президенти сайловига бу қадар мислсиз зўр эътибор бераётганининг сирини ҳам ана шу вазиятдан изламоқ керак.

Шу боисдан ҳам Президент сайловининг яқунлари ва Ислом Каримовнинг ўз давлатида тан олинган раҳбар сифатидаги галабаси Россия учун (кўп даражада МДХнинг бошқа мамлакатларидан кўра ҳам Россия учун) каттароқ аҳамиятга эгадир: Ўзбекистондаги январь сайлови арафасида Россия Бош вазири Владимир Путиннинг Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов билан учрашуви бўлди. Бу учрашув Тошкентда юқори баҳоланди ва иккала мамлакатнинг "стратегик ҳамкорлиги"га шароит яратиш учун бурилиш нуқтаси бўлди. Россия (Ўзбекистон ҳам) ана шу чинакам тарихий имкониятни қўлдан бермаслиги керак. Бунда гап фақат ҳарбий-техникавий ёки савдо-иқтисодий ҳамкорлик ҳақида бораётганлиги йўқ: Россия билан Ўзбекистоннинг "ҳақиқий стратегик ҳамкорлиги" минтақадаги жуғрофий-сиёсий вазиятни тубдан ўзгартириб юбора олади.

Келгусида ҳозиргидек қулай вазият пайдо бўлмаслиги мумкин, чунки ҳамкорлик сари бу бурилишни Ўзбекистон аҳолиси ҳам қўллаб-қувватламоқда. Оддий ўзбек аёли Каримов учун овоз берганидан кейин биз унинг Владимир Путин ҳақидаги фикрини сўраганимизда: "Агар Ўзбекистонда Путин учун овоз бериш керак бўлганида эди, биз худди Каримов учун бўлгани каби Путин учун ҳам овоз берган бўлурадик!", — деди.

Умуман Ўзбекистонда Россияга ва унинг сиёсатига қизиқиш юқори эканини россиялик кузатувчилар кутилмаганда англаб қолишди. Россия сиёсий ҳаётидаги барча галваларни бу ердагилар, айтайлик оддий рус шахри аҳолисидан кўра кўпроқ қизиқиб кузатмоқдалар, бундай доимий қизиқишни атайлаб келтириб чиқаришнинг ёки юқоридан уюштиришнинг иложи йўқ. Бинобарин, ўз Президенти Кари-

мов учун шу қадар зўр ишонч билан овоз берган Ўзбекистон, иборали қилиб айтганда, "Путин учун" ҳам "овоз бериш", яъни Россия билан алоқа ўрнатиш, эски алоқаларни тиклаш ва кенгайтириш учун тарафдор бўлиши мумкин.

Россия Ўзбекистоннинг кўп жиҳатдан "қийин" ҳамкор бўлишига, чунончи, мустақил ва иқтисодий бақувват ҳамкор бўлишига тайёр туриши керак. Кейинги уч йил мобайнида Ўзбекистон галла мустақиллигига эришди ва ўзини ўзи галла билан таъминлаб, дон сотиб олишдан воз кечди. Ўзбекистон Республикаси энергетика соҳасида мустақилликка эришди, барча инвестицияларнинг ўн беш фоизга яқини шу тармоқни ислоҳ қилишга сарфланди, мана энди Ўзбекистон ҳозирги кунда нефть, газ ва нефть маҳсулотларини экспорт қилмоқда. Ўзбекистон пахтакор давлатлигича қолмоқда (Россиянинг тўқимачилик саноатига пахта ҳаётий заруратдир) ва пахта етиштириш жиҳатидан дунёда тўртинчи ўринда, пахта экспорт қилиш бўйича эса иккинчи ўринда турибди. Россиянинг ҳам ўз ҳамкорига таклиф қиладиган нарсалари бор, фақат бу ишни тузукроқ йўлга қўйиш керак (айтайлик, автомобилсозлик ва самолётсозлик соҳасида ҳамкорликни ривожлантириш керак), бунинг учун Ўзбекистоннинг бозорини ҳеч кечиктирмай, зудлик билан ўрганиш ва ўзлаштириш лозим.

*Наталья АЙРАПЕТОВА.  
Тошкент шаҳри.  
("Независимая газета",  
2000 йил 11 январь)*

## ИСЛОМ КАРИМОВ ҒАЛАБА ҚИЛМАСЛИГИ МУМКИН ЭМАС ЭДИ

### *Президент Каримовнинг халқ ўртасида обрўси катта*

Ҳатто сайловдаги рақиби ҳам уни ёқлаб овоз берди. Аслида, 9 январь куни Ўзбекистонда бўлиб ўтган Президент сайловининг қандай натижа билан тугаши олдиндан маълум эди. Ҳозир бу мамлакатда Президентлик лавозимини Каримовдан тортиб олишга қодир бўлган бирон сиёсатчи йўқ. Унинг бирдан-бир рақиби, Халқ демократик партияси (собик коммунистлар) Марказий кенгашининг биринчи котиби Абдулҳафиз Жалолов сайловолди пойғасида қатнашишга қарор бериш билан инсоний мардлик кўрсатди. У Каримов билан рақобат қила олмаслиги ҳаммага аниқ-равшан эди. Сайлов натижалари буни тасдиқлаб турибди: сайловчиларнинг қарийб 92 фоизи ҳозирги давлат бошлиғи учун, 4 фоиздан сал кўпроғи эса Жалолов учун овоз берди.

Бу яқунларга ҳар хил ёндашиш мумкин. Аммо бундан бошқача бўлиши ҳам мумкин эмас эди. Бу — яхшими ёки ёмонми? Каримов жуда мураккаб руҳий вазиятда эди. Агар у, айтайлик, овозларнинг 70 фоизини олса, буни деярли мағлубият деб баҳолашлари мумкин эди; агар 99,9 фоиз овоз олса, сайлов натижалари сохталаштирилди, деб ўйлашлари мумкин эди. Каримов ҳаммага ёқади, дейиш катта хатодир.

Каримов сиёсатчи сифатида жуда кучли. Уни халқ бениҳоя ҳурмат қилади. Бироқ Туркманистондан фарқли ўлароқ бу ерда ўз Президентига мажбурий таъзим қилиш йўқ. Буни халқнинг саховатли шоҳга кўр-кўрона ишончи эмас, балки асосан ҳисоб-китобли ишончи деса бўлади. Каримов жуда мантиқ би-

лан ҳаракат қилади ва халқ унинг мақсадини тушунади. У ҳеч бир ишни одамларга ёқиш учун қилмайди. У ишлайди, талаб қилади, қаттиққўл ва халқнинг назарида адолатли. Ундан ҳайиқадилар. Мамлакат аҳолисининг 90 фоизини ташкил қилувчи ўзбеклар сиртдан қарагандагина содда кўринадилар. Улар жуда чуқур ўйлаб иш тутади. Ўзбеклар қадимдан савдосотиқ билан шуғулланувчи миллат ҳисобланиб келганини унутмаслик керак.

Каримов мамлакатни қандай идора қилиши кераклигини тушунади. У ҳеч қачон ҳеч қандай фирибгарликка бормади. Унинг ҳокимияти халқнинг ишончига таяниши кераклигини билади. Шу сабабли у ўзини, ҳатто илтимос қилганларида ҳам, умрбод Президент деб эълон қилиши мумкин эмас. У ўз Президентлик ваколатларини референдумлар йўли билан узайтиришни хоҳламайди.

Ўзбекистонда ҳозирги кайфиятга қараганда, президентликка Каримовдан бошқа муносиб номзод йўқ. Ҳатто унинг рақиби Жалолов сайловда Каримов учун овоз берганини айтди, бу гап ҳаммани ажаблантирди. Гарчи Жалоловнинг мақсади тушунарли бўлса ҳам, аммо у шу тариқа Каримовнинг қатъий демократик қоидалар асосида рақобатлашув истагига раҳна солди.

Хўш, Каримов нима учун галаба қозонди? Одамлар учун у — барқарорлик ва хавфсизлик рамзи. Тожикистон ва Афғонистон каби қўшнилар билан ёнма-ён яшаб турган ўзбек сайловчилари равшан мақсади бўлган кучли ҳокимият учун овоз берадилар. Қатъий тартиб билан демократик ўзгаришларни бирга қўша оладиган ҳокимият учун овоз берадилар. Республикада декабрь ойи бўлиб ўтган парламент сайловлари турли партиялардан кўрсатилган 5-6 номзоддан бирини ҳақиқатан ҳам танлаб олиш имконини берди. Ўзбекистонда ҳали ҳеч қачон бундай бўлмаган эди.

Гаяз АЛИМОВ  
("Известия", 2000 йил 11 январь)

## ЎЗБЕКИСТОН ХАЛҚИ КАРИМОВНИ НЕГА ЯНА ПРЕЗИДЕНТ ЭТИБ САЙЛАДИ?

*Ўзбекистонда яшайдиганлар учун "Ислом Каримов нега яна Президентликка сайланди?" деган саволнинг ўзи ножоиз. Республика фуқароларига шундай савол берилган тақдирда, оғатда, "Уни бўлмаса, кимни?" деб ҳайрат билан жавоб қайтаришади.*

Бир қараганда ҳаммаси жуда жўн туюлади. Каримов портретига чизгилар битиш пишиб етилгач, вазифа аввалига, менга енгил туюлди, зотан Президент ҳамманинг кўз ўнгида-ку, деган хаёлда эдим. Бироқ москвалик телевидение ходимлари — ҳамкасблар билан бўлган охириги учрашувлардан бирини эслаб россиялик муштарийларга Каримов тўғрисида ҳикоя қилиш мушкул эканлигини англадим. Ўша куни меҳнат таътилим эндигина бошланган: аэропортга шошилиб турган эдим. Республика парламентининг биносига кираверишда россиялик телегуруҳ аъзоларини учратиб қолдим. Уларни бино кўриқчилари ичкарига қўймаётган экан. Ҳамкасбларимни Олий Мажлиснинг катта залига бошлаб киргач, хайрлашай деб турганимда, улар тўсатдан менга савол бериб қолишди: "Нима учун сизларда Президент билан Парламент ўртасида ҳеч қачон келишмовчиликлар бўлмайди? Агар сизда ҳам Президентингиз ушбу бинога ўт очишни буюрса нима бўлади?"

Бир лаҳза гарангсиз, миқ этолмай қолдим. Менинг ҳолатимни тушуниш учун ўзбек бўлиш шарт эмас. Ўзбекистонда яшаётган исталган миллат вакили бўлишнинг ўзи кифоя. Ана шунда халқимизнинг

менталитети хусусиятлари тўғрисида тушунтириш беришга ҳожат ҳам қолмайди. Биргина омил эслаб ўтилса бас: республикамизда яшаётган ҳар қандай миллат вакиллари учун "ота" деган сўз муқаддас маъно касб этади. Ота оилани асрашнинг, боқиш — парваришланинг, болаларни тарбиялаш, ҳимоя этиш, уларнинг келажагини таъминланинг урдасидан чиқадиган зотдир. Агар кимнидир "ота" деб улуғлашар экан, демак, унинг оиласида тинчлик ва тотувлик ҳукмрон демақдир. Каримовни эса айнан шундай деб аташади: ўзбеклар ҳам, руслар ҳам, корейслар ҳам... Шундай одам ўз уйига қарата ўт очиши мумкинми? Шунинг учун россиялик меҳмонларнинг саволига жавоб беришда ўнғайсизландим.

Сухбатни ёзиб олишди. Ташаккур билдиришди. Бироқ эфир орқали беришмади. Афтидан, улар кутган "жавоб"ни бермадим, шекилли.

Олдинги пайтларда хорижий ва Россия матбуоти саҳифаларида Ўзбекистон Президентининг қайси "салбий" фазилатлари тўғрисида кўпроқ ўқиш мумкин эди. Аксарият ҳолларда унинг ўта қаттиққўллиги ҳақида, демократияни босиб, гўё ҳаммасини бир ўзи ҳал этаётганлиги тўғрисида. Ҳа, у шундай: баъзан қаттиққўл, баъзида сохта демократияни босиб ташлайди...

Республика Вазирлар Маҳкамасидаги ўзим гувоҳи бўлган бир фавқулодда йиғилиш тўғрисида сўзлаб бермоқчиман. Ўша йиғилишга ҳукумат аъзоларидан ташқари Тошкент вилояти туманларининг ҳокимлари ҳам таклиф этилган эди. Унда Паркент воқеалари муҳокама этилди. У ердаги тартибсизликлар оқибатида одамлар ҳалок бўлган. Ишбошилар эса ўша пайтгача топилмаган эди. Каримов жуда тажанг кайфиятда бўлиб, Паркент тумани ҳокимидан тушунтириш беришни қатъий оҳангда талаб этди. Ҳоким гиёҳвандликдан ақлу ҳушини йўқотган бангисифат йигитчалар туман марказидаги майдонга ёпирилиб бориб, ҳукуматни ҳақоратлаб сўкина бошлаганликларини гапира кетди. Улар бир овоз билан боши-

мизга ёғилаётган жамики кулфатлар республикани босиб кетган ғайридинларнинг шум қадами туфайлидир, деб бақирардилар. Орадан 10-15 дақиқа ўтар-ўтмас, бузғунчиларнинг атрофига томошаталаб кишилар йиғилди. Ғалвани бошлаганлар кўча бўйлаб юришга тушгач, бекорчилар ҳам кўпая борди. Ҳама бирор ҳангома рўй беришини кутарди.

— Сиз туман ҳокими бўла туриб, — чўрт кесди Президент, — содир бўлаётган воқеаларни бир чеккада ношуд томошабин бўлиб кузатиб туравердингиз, вассалом. Шундайми?!

Ана шу дақиқаларда Каримов чиндан ҳам дарғазаб, жуда дарғазаб кўринарди.

— Шу ерда ўтирганларнинг ҳаммасига мурожаат қилаётирман, — деди у бироз сукутдан сўнг. — Нима биз ўз халқимиздан чўчидиган бўлиб қолдикми? Наҳотки, қутуриб кетган безорилар билан эркакчасига гаплашишга қўрқсак? Бегуноҳ одамлар қурбон бўлганидан кўра босар-тусарини билмай қолган зўравоннинг тумшуғини қонга белаيمانда кейин судга ўзим бориб қўя қоламан. Сизлар эса, оломоннинг олдига чиқишдан қўрқиб ўтирибсизлар?!

Бу шунчаки гап эмас эди. Бўка туманида (Паркентдаги воқеалар сингари) месхети туркларнинг ўнлаб уйлари вайрон қилинганида Ислом Абдуғаниевич дарҳол воқеа содир бўлган жойга етиб борди. Кўп минг кишилик оломон йиғилганлигини кўрган қўриқчилар Президентдан бу хатарли жойдан кетишни сўраб туриб олдилар. Бузғунчиларнинг даҳоларига айнан шу керак эди. Уларнинг овоз кучайтиргичлар орқали ҳукуматни халқ олдига чиқиб очиқчасига гаплашиш ҳақидаги талаблари эшитилгач, Каримов қаҳр-ғазабга тўлиб, буйруқ қилди:

— От келтиринглар! Менга от беринглар!..

Президент бир неча дақиқадан сўнг оломон ўртасида тулпор тизгинини тутиб дадил турарди, яна бир неча дақиқадан сўнг эса одамлар тарқалишди.



1991 йилнинг қишида диний ақидапарастлар Наманганнинг собиқ вилоят партия қўмитаси биноси-ни эгаллаб олдилар. Бино атрофида аста-секин бир неча минг одам тўпланди. "Халқ ғалаёни"нинг ташаббусчиси эса 1999 йил 16 февралда Тошкентда амалга оширилган террорчилик хуружи ташкилотчиларидан бири сифатида халқнинг қарғишига қолган, Ҳаттоб, Басаев, Намангоний, Мадаминов сингари террорчиларнинг ҳамтовоғи Тоҳир Йўлдошев эди. Бинога бостириб кириб олган шахслар бир неча талабни, биринчи навбатда, Каримовнинг бу ерга келишини талаб қилдилар.

Тошкент билан Наманган ораси 400 километрдан зиёдроқ. Лекин нақ икки соатлардан сўнг Президент босиб олинган бино остонасига етиб борди. Ваҳдобийлар унинг бир ўзини, қўриқчиларсиз ичкарига киритадиган бўлдилар ва Каримов бунга кўнди. Можаро бир неча соатдан сўнг барҳам топди.

Яширишга не ҳожат, Президентликка бўлиб ўтган сайловларнинг натижаларини аввалдан айтиш мумкин эди. Ўзбекистонда содир бўлаётган воқеаларнинг том мантиқи шуни кўрсатиб турарди. Ва, айниқса, русийзабон аҳоли ўртасида Каримовнинг рейтинги жуда баланд эди.

— Бир маҳаллар руслар орасида, Ўзбекистонда биз учун келажакдан умид йўқ, ундан кўра Россияга кетганимиз маъқул деган гап юрарди, — деб зорланиб қолди эски танишим, тажрибали матбаачи Валентина Петровна. — Чиндан ҳам баъзилар кўч-кўронини кўтариб жўнаб ҳам кетди. Бироқ баъзилари бу орада қайтиб ҳам келди. Бизнинг оиламиз, масалан, ҳеч қаерга кетмаймиз деб, узил-кесил бир қарорга келди. Ёшимиз бир жойга бориб қолган бир пайтда тожикистонлик ёки чеченистонлик қочоқлар ҳолига тушиб қолишни сира истамаймиз. Бизнинг Президентимиз бунга сира йўл қўймайди.

Мақола муаллифига, хўш, Тошкентдаги февраль воқеалари-чи, дея эътироз билдиришлари мумкин. Бу хусусда муфассал тўхталамиз.

1997 йилда Каримовнинг "Ўзбекистон XXI аср бўсағасида: хавфсизликка таҳдид, барқарорлик шартлари ва тараққиёт кафолатлари" китоби нашрга тайёрланаётган эди. Қанақа таҳдид? Шундай довюрак инсон нимадан кўрқиши мумкин? Қўшни Тожикистон ва Афғонистондаги вазиятни таҳлил қилиб, Президент алоҳида олинган бир давлатдаги ҳар қандай можаро узоқ вақт давомида миллий чегаралар доирасида қолиши мумкин эмас, деб ёзган эди. Унинг фикрича, эътиқод ҳар доим ҳам бунёдкор куч эмас, у вайрон қилувчи кучга айланиши мумкинки, фанатизм иллатига йўлиққан одамлар жамиятда беқарорлик тўлқинини келтириб чиқариши мумкин. Айнан ўша, 1997 йилда республикада, ёнгинамиздаги қўшни давлатлардан суқилиб кириб келаётган иллатга қарши кураш бошланди. Қарангки, худди ўша пайтда айрим мамлакатларнинг оммавий ахборот воситалари ўзича Каримов образини кашф этиш ҳаракатига тушди... Жиноятчиликка ва диний экстремизмга қарши кураш борасида кўрилган ҳар қандай чоратадбирлар инсон ҳуқуқларининг поймол этилиши деб башорат қилинарди. Қочиб юрган жиноятчилар ўша оммавий ахборот воситалари тили билан сиёсий муҳожирлар дея таърифланарди.

Президентнинг китобида келтирилган башорат тасдиғини топди, 1999 йилнинг 16 февралда Ўзбекистонни ислом давлати деб эълон қилиш мақсадида давлат тўнтаришига уриниш содир бўлди.

9 январь сайлов куни кўчалар байрамлардагидек одамлар билан гавжум эди. Ўзбекистон аҳолиси Ислом отага овоз бериш учун шахдам борарди. Шу кунги танлов аслини олганда бутун мамлакат томонидан амалга оширилди.

*Миракмал МИРОЛИМОВ,  
("Комсомольская правда" газетаси, 2000  
йил 15 январь) "Жаҳон" АА*

## ҲАМКОРЛИК УЧУН ИМКОН

### *Россия билан Ўзбекистон ҳамкорлиги Марказий Осиёдаги вазиятни тубдан ўзгартириши мумкин*

Яқиндан бери икки давлат — Россия билан Ўзбекистон ўртасидаги "Стратегик ҳамкорлик" тўғрисида эҳтиёткорона фикр юритилмоқда. Ваҳоланки, бундан бирон йил аввал бундай ҳамкорлик тўғрисида тахмин ҳам қилиб бўлмас эди. Энди эса Ўзбекистон-Россия ҳамкорлиги мутлақо табиийдек туюлади. Россия ва Ўзбекистондаги халқаро террорчилик билан боғлиқ воқеалар тенг ҳуқуқли ва мустақил ҳамкорлик (бу ҳамкорликнинг сабаб ва шартларини Ўзбекистон таклиф этган, Россия ҳам буни қўллаб-қувватламоқда) вужудга келишига туртки бўлди. Ушбу воқеалардан сўнг ҳар икки мамлакат ҳукуматлари раҳбарлари ўз давлатларининг миллий хавфсизлиги хусусида жиддий мулоҳаза юритиш ва бу борада ҳамфикр излашга мажбур бўлди. Шу сабабли, Ўзбекистон қудратли Россиянинг қўллаб-қувватлашидан манфаатдор бўлиб, Россия ҳукуматининг халқаро террорчиликни бартараф этишга йўналтирилган қатъий хатти-ҳаракатларини маъқулламоқда. Ўзбекистоннинг ўзида ҳам диний ва сиёсий экстремизм қораланмоқда ва жамият барқарорлигига хавф солиши мумкин бўлган ҳар қандай уриниш бартараф этилмоқда. Шу сабабли, икки раҳбар — Владимир Путин ва Ислам Каримов бир-бирларини яхши тушунди, ўзаро жиддий ҳамкорликка, жумладан, иқтисодий интеграцияга катта эътибор берди. Ислам Каримовнинг шу йил январда бўлиб ўтган Президентлик сайловидаги ғалабаси (бу ҳақда "Независимая газета" хабар берган эди) Россия учун алоҳи-

да аҳамиятга эга. Зеро, Россиянинг мазкур ҳудуддаги асосий ҳамкорининг мавқеи янада мустаҳкамланди. Мазкур сайлов жараёнига халқаро кузатувчиларнинг катта қизиқиши "андозалар" ("андозалар" Осиё, Африка, Европа ва Лотин Америкасида бир хил бўлиши мумкин эмас) билан эмас, балки Ўзбекистоннинг сиёсий мавқеи ҳамда мусулмон олами ва халқаро майдондаги нуфузи тобора ошиб бораётгани билан боғлиқдир. Бироқ, Россиянинг ўзи стратегик ҳамкорликка тайёрми? "Независимая газета"да Россияда Ўзбекистон ҳақида ахборот кам экани, бу ердаги бозор имкониятлари ўрганилмаётгани ҳақида ёзилган, Россия Стратегик тадқиқотлари институти директори Евгений Кожокиннинг бундай имкониятлар катта (масалан, Россиянинг тўқимачилик саноати Ўзбекистон пахтасига ниҳоятда боғлиқ бўлиб, Ўзбекистон пахтасисиз соҳа корхоналарининг 40 фоизи тўхтаб қолади) экани тўғрисидаги фикри баён қилинган эди. Бироқ, ушбу имкониятдан фойдаланишга объектив сабаблардан ташқари, москвача олифтагарчилик ҳам халал беради (Европа турганида, Ўзбекистоннинг нима кераги бор?). Ўзбекистоннинг юқори лавозимли мансабдорларидан бири афсус билан қайд этганидек, жаҳон бозорида Ўзбекистон пахтасини ҳам, Россиянинг пўлатини ҳам ҳеч ким кутаётгани йўқ, ҳеч ким янги рақибларни гул ва олқиш билан кутиб олмайди — буни тушунишимиз ҳамда МДХ доирасида ўз бозоримизни ривожлантиришимиз зарур. Ҳозирча Россия МДХ давлатлари нуқтаи назаридан қараганда, йиллар давомида эркин савдо ҳудуди тўғрисидаги масалани ҳал эта олмаётган ҳамкордир. Чунки, айрим россиялик мутахассисларнинг фикрича, бундай ҳудуд ташкил этилгач, Россия (МДХнинг бошқа давлатларидан фарқли ўлароқ) ўз имкониятларини қўлдан бой беради. Ўзбекистон эса, бошқача фикрда: Россия товар айирбошлашнинг кенгайиши ҳамда ўзининг иқтисодий ва савдо алоқалари ривожланиши туфайлигина фойда

кўриши мумкин. Январь саммитида МДХ давлатлари бу борада қандай натижаларга эришганини намоён этади, бироқ россиялик мутахассис ва бизнесменлар Ўзбекистон бозорини диққат билан ўрганиши зарурлиги шубҳасиздир.

Ўзбекистон узоқ муддатли ва ўзаро манфаатдор Россия-Ўзбекистон ҳамкорлигига тайёرمи? Баъзан, ўзбекистонликлар бу ҳамкорликка биздан кўра яхшироқ тайёргарлик кўрган, деган таассурот пайдо бўлади. Бу ўринда у ердаги ички сиёсий барқарорлик янгиликлар ва ислохотларни узвий ривожлантириш учун қулай шароитлар яратганигина назарда тутилаётгани йўқ. Ўзбекистонликларнинг фикрича, аксинча — иқтисодиёт эркин ва демократик сиёсий модел учун қулай шароит яратиши керак. Ўзбекистон келажақда Шарқнинг етакчи мамлакатига — “Шарқ йўлбарси”га айланадими ёки йўқми, буни вақт кўрсатади. Аммо бугунги кундаги ислохотларнинг дастлабки натижалари шундан далолат берадики, бунинг учун ҳамма имконият бор.

Расмий маълумотларга кўра, Ўзбекистонда 1996 йилдан буён ялпи ички маҳсулотнинг кўпайиши кузатилмоқда (ўтган йили у 4,5 фоизга яқинлашди), иқтисодиётда таркибий ўзгаришлар содир бўлди, корхоналар замонавийлаштирилди, қишлоқ хўжалиги ислоҳ қилинди. Нуфузли хорижий инвесторлар учун қулай муҳит яратилди ҳамда Ўзбекистон ҳукумати номидан жиддий кафолатлар берилди (Ўзбекистон Россия ҳукуматидан фарқли ўлароқ, ўтган давр мобайнида ўзини текин пул топиш мақсадида “ташриф буюрган” халқаро товламачилардан ҳимоя қила олди). Бу ўринда шуни алоҳида таъкидлаш лозимки, Ўзбекистон ўзининг изчил сиёсати туфайли, Россия сингари Халқаро Валюта Жамғармасига қарам бўлиб қолгани йўқ. Мамлакат ўз тажрибасига таянган ҳолда ҳамда чет эл тажрибасидан келиб чиқиб, ўзининг Кадрлар тайёрлаш миллий дастурини амалга оширмоқда (Россияда ҳали бу ишларга қўл ҳам урилма-

ган). Ўзбекистонда собиқ совет корхоналарини сақлаб қолиб, сўнгра уларни замонавийлаштиришга эришилди. Бунга МДХ давлатлари орасидаги энг йирик авиация заводи бўлган Чкалов номидаги завод (ҳозирги кунда давлат акциядорлик жамияти) мисол бўла олади: мазкур ишлаб чиқариш бирлашмаси МДХ давлатлари орасида "Ил-76" ҳарбий-транспорт самолётини ишлаб чиқарувчи ягона корхонадир. Бугунги кунда эса Ўзбекистон-Россия "Ил-114-100" ўрта магистрал йўловчи самолётининг янги модификациясини ишлаб чиқаришга тайёргарлик кўрилмоқда. Нефть ва газ саноати тикланди. Нефтни қайта ишлаш саноатида 1997 йилда Бухоро нефтни қайта ишлаш заводининг ишга туширилиши муҳим босқич бўлди. Бу корхона халқаро андозаларни ҳисобга олган ҳолда, Франциянинг "Текнип" компанияси ва Япониянинг "Марубени" компанияси билан биргаликда қурилди ("нефть" ислоҳотига қадар Ўзбекистонга олти миллион тоннагача нефть ташқаридан келтирилар эди).

Саноат объектларининг қурилиши ёки замонавийлаштирилиши (масалан, Фарғона нефтни қайта ишлаш заводининг Япониянинг "Мицуи" компанияси иштирокида тикланиши) туфайли ижтимоий масалаларни ҳал қилиш ҳам кўзда тутилган. Ишсизлик даражасининг камайтирилиши, айниқса, қишлоқ жойларида, республика барқарорлиги учун муҳим аҳамият касб этади. Чунки, диний экстремистик ташкилотлар гуруҳлари асосан ёшлар ҳисобидан кенгайтирилмоқда (буни Чеченистон ва Довистон мисолида кўришимиз мумкин). Шу сабабли, республикада йилига 260 минг ишчи ўрни ташкил этилмоқда. Ислоҳотлар давомида Ўзбекистон галла мустақиллигига эришди (илгари бу борада Россия ва Қозоғистонга қарам эди). Бу ўринда шуни алоҳида таъкидлаш лозимки, Ўзбекистоннинг ГУУАМ сиёсий блокига кириши шу билан ҳам изоҳланадики, МДХ доирасида — Россия билан кенг кўламли алоқалар

йўлга қўйилмагач — республика ўзининг соф иқтисодий муаммоларини ҳал эта олмай қолди. Шу тариқа, иқтисодий ислоҳотларнинг "ўзбек модели"ни амалга ошган, деб ҳисоблаш мумкин. Шунинг учун ҳам бугунги кунда 1991 йилда Ўзбекистон Республикасида МДҲ ва Марказий Осиёнинг бошқа давлатларига нисбатан аҳвол мураккаброқ бўлганини тасаввур қилиш қийин.

Ўзбекистон ҳам Россиядагига ўхшаш — албатта сал бошқача даражада — бир муаммога дуч келмоқда: ҳозир барчага бериб қўйилган мутлақ эркинлик мамлакат ичкарасидаги ва хориждаги айрим носоғлом кучларнинг ҳам "қўлини ечиб" юбормоқда. Шунинг учун ҳам ҳозирнинг ўзидаёқ иккала раҳбарга бир хил айб қўйилмоқда: Владимир Путин ҳозирнинг ўзидаёқ диктатура ўрнатишда айбланиб улгурди, Ислом Каримовга нисбатан қўлланилаётган "Каримовнинг тоталитар тузуми" деган ибора эса, одатга айланиб қолган.

Давлатни, аниқроқ қилиб айтадиган бўлсак, ўзаро стратегик ҳамкорлик муносабатларини ўрнатаётган икки давлатни вайрон қилишга мўлжалланган, яхши ҳақ тўланган бу фирром ўйиннинг моҳиятини Россия фуқаролари яхши англаб олиши (Ўзбекистон аҳли буни яхшироқ тушунади) керак. Шу сабабли, айрим россиялик кузатувчиларнинг, айниқса, журналистларнинг гоҳи-гоҳидаги киноялари алмисоқдан қолган гапни эслатади: демократиянинг "ўзбекча модели" хусусида ҳамда телеэкрандаги сўз эркинлиги кўп жиҳатдан иттифоқ давридаги ҳолатларни эсга солиши ҳақида киноя қилиш мумкин, албатта. Бироқ, Тошкент ёки Москва марказида портлашлар содир бўлганида беихтиёр, кўп нарсалар, бундай олиб қараганда, оддий ҳақиқатлар эсга тушади. Албатта, ҳар қандай цензура — яхши эмас ва демократияга хос бўлмаган ҳодиса. Бироқ биз Ўзбекистонда ҳозирги пайтда матбуотга мутлақ эркинлик берилиши — жамият барқарорлигини барбод қилиш учун "ишонч-

ли" йўл эканини ҳам унутмаслигимиз лозим. Бу эса, ўз навбатида "Каримовнинг тоталитар тузуми"ни йўқотишга, аниқроғи, ушбу тузум билан ҳамкорлик қилувчиларни, уни қўллаб-қувватловчиларни, айти пайтда олти миллиондан кам бўлмаган барча "ғайридин"ларни (бунга миллионга яқин руслар ҳам киради) жисман йўқ қилишга қаратилган дастлабки туртки бўлиши мумкин.

Шу сабабли, зиммамизга (Россиянинг ҳам, Ўзбекистоннинг ҳам) тушган "танловсиз-танлов" вазиятига дуч келгач, республикадаги иқтисодий ислохотлар ва демократик институтларнинг ҳозирги аҳволи ўртасидаги фарқни тушунган ҳолда, шуни ҳам англашимиз лозимки, МДХ бўйича барча ҳамкорларимиз демократик жараёнларни ўзларича тушунишга ҳақли. Зеро, бу борада мамлакат ва халқ хавфсизлиги учун масъул бўлган давлат бошлиқлари ўз нуқтаи назарларига эга. Биз бугунги Россия учун ҳам, Ўзбекистон учун ҳам стратегик ҳамкорликдек тарихий имконият Фарб ва Шарқдаги демократия хусусидаги ҳар хил сафсаталардан устун туришини англашимиз керак. Ўзбекистон ва Россия ўртасидаги тенг ҳуқуқлилиқка асосланган муносабатларнинг янги саҳифаси (бунинг қуруқ сўз бўлиб қолмаслигини хоҳлардик, албатта) биз учун узоқ муддатли геополитик стратегияда Белорус билан ўрнатилаётган иттифоқ ёки Украина билан муносабатимиздан кам бўлмаган аҳамиятга эга. Бу имкониятни қўлдан бой бермаслик керак.

*Наталья АЙРАПЕТОВА*  
*("Независимая газета",*  
*2000 йил 28 январь)*



Георгий ПЕЛИСОВ,  
профессор, Б. Шукин номидаги Театр  
билим юртининг собиқ ректори:

## ТЎҒРИ ТАНЛАНГАН ЙЎЛ

Ўзбекистон Республикаси Президенти сайлови арафасида мен телевизор каналларини ўзгартираёт-тиб, РЖТси орқали намойиш этилаётган "Мустақил-лик синовлари" хужжатли фильмининг бошланғич титрларига кўзим тушиб қолди ва диққат билан уни охиригача томоша қилдим. Чунки фильм, кўп йил-лардан буён Россияда яшасам-да, мен учун бегона бўлмаган мамлакат тўғрисида эди.

... 1938 йилда мен Куйбишев институтини тамом-лаб, Тошкентга келдим. Республика маориф халқ ком-миссарлигида йўлланмани кутиш билан овора бўлиб юрганимда, беҳосдан мен каби ёш йигит — Москва нефть институти битирувчиси, яқинда нефть техни-куми директори этиб тайинланган Аҳад Азизқориев билан суҳбатлашиб қолдим.

Шу қисқа суҳбат менинг ишга жойлашишимни ҳал қилди. Мен етти йил Қўқонда яшадим, бўлажак нефтчиларга тил ва адабиётдан дарс бердим, шу ерда уйландим. Агар шифокорлар хавфли касалигим ту-файли менга иқлим шароитини ўзгартиришни мас-лаҳат бермаганларида, мен шу кунгача Қўқонда яша-ган бўлар эдим. Кўчишга тўғри келди, лекин Ўзбе-кистон билан алоқани узганим йўқ. Талабаларим, театр-бадий институтидаги ҳамкасбларим билан Тошкентга келиб турдим...

Мен Ўзбекистоннинг бутунги куни тўғрисидаги фильмни ҳаяжонланиб, фахр билан кўрганимни

Ўзбек ўқувчиси тушунсин, дея гапни шундан бошладим. Мамлакат унга мерос қилиб қолдирилган иқтисодий қийинчиликларни бартараф этмоқда, энг замонавий технологияларни жалб этган ҳолда маънавий жиҳатдан мустаҳкамланмоқда. Масалан, Ўзбекистоннинг сўнгги йиллар мобайнида Россияга тахминан 35 минг автомобиль экспорт қилгани мени ҳайратда қолдирди.

Яқин ўтмишда Россия газеталари Ўзбекистонга минтақа бўйича қўшни бўлган баъзи давлатларнинг "ютуқлари" тўғрисида кўпиртириб ёзган даврлар ҳам бўлди ва, афсус, ушбу мамлакат ютуқлари алам қиларли даражада кам ёритилди. Лекин ҳаёт ҳар нарсани ўз жойига қўйди. Айнан Ўзбекистонда ислохотларнинг оқилона равишда, бутун жамият манфаати йўлида олиб борилаётгани, улар нафақат иқтисоднинг ривожланишига, балки барча инсонлар фаровонлигининг ошишига ҳам кучли таъсир этаётганини ҳаётнинг ўзи кўрсатди. Бир сўз билан айтганда, мустақилликнинг барча йилларида, қийинчиликларга қарамай, бу ерда тўлақонли ва адолатли давлат яратилмоқда.

Шуни алоҳида айтиш керакки, ушбу фильм москвалик кино усталари томонидан суратга олинган. Бу эса россияликларда Ўзбекистонда кечаётган ўзгаришларга бўлган қизиқишнинг ўсаётганидан гувоҳлик беради.

В.В. Путиннинг ўтган йили декабрь ойида Тошкентга қилган ташрифи Ўзбекистон тажрибаси, ислохотларнинг "ўзбек модели"га бўлган диққат-этиборидан далолатдир. Россия Президенти вазифасини бажарувчи Владимир Владимирович ўзининг баёнотларида иқтисодий ислохотларнинг олиб борилишида давлатнинг ролини ўстириш, инсонларнинг ижтимоий муҳофазасини кучайтириш, Россия фуқароларини ватанпарварлик ва маънавий баркамоллик руҳида тарбиялашга катта эътибор бераётгани бежиз эмас. Буларнинг барчаси эса айнан Ўзбекис-

тонда муваффақиятли амалга оширилмоқда. Россия фуқароси сифатида, давлатимиз раҳбари эълон қилган тамойилларнинг ҳукумат олиб бораётган сиёсатда ўз аксини топишига умид қиламан.

Фильмда Ўзбекистон фуқароларининг ўз етакчиси — бир неча кун илгари мамлакат халқи томонидан ушбу юксак лавозимга қайта сайланган Ислон Абдуғаниевич Каримовга бўлган илиқ муносабати ва ҳурмат-эҳтироми жуда ҳаққоний кўрсатилган. Шахсан мен сайловнинг айнан шундай натижа билан туғашига ҳеч шубҳа қилмаганман ва мабодо республикангиз фуқароси бўлганимда мен ҳам у кишига овоз берган бўлардим. Яъни, ўз Ватани буюк келажагини исботлаб берган инсонга, ҳамюртлари ишончини қозонган Президентга хайрихоҳлик билдирган бўлар эдим.

*Олег ШАТУНОВСКИЙ,  
Москва "Жаҳон" АА.*

## МУНДАРИЖА

<b>ХААҚ ИШОНЧИ — ОЛИЙ САОДАТ</b> <b>Ўзбекистон Президенти сайлови: қарорлар, муружаатлар</b>	3
<b>ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТЛИГИГА НОМЗОД</b> <b>ИСЛОМ АБДУҒАНИЕВИЧ КАРИМОВНИНГ ТАРЖИМАИ ҲОЛИ</b> <b>ВА ДАСТУРИ</b>	23
<b>ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТЛИГИГА НОМЗОД</b> <b>ИСЛОМ АБДУҒАНИЕВИЧ КАРИМОВНИНГ САЙЛОВЧИЛАР БИЛАН</b> <b>УЧРАШУВЛАРИ</b>	35
<b>МЕН ЎЗИМНИ НАФАҚАТ ЎЗБЕК ХАЛҚИНИНГ, БАЛКИ</b> <b>ҚОРАҚАЛПОҚ ХАЛҚИНИНГ ҲАМ ФАРЗАҶДИ, ДЕБ БИЛАМАН!</b> <i>Қорақалпоғистон Республикаси сайловчилари вакиллари билан</i> <i>учрашувда сўзланган нутқ, 1999 йил 2 декабрь</i>	37
<b>ЖИЗЗАХ ХАЛҚИНИНГ ҚАЛБИДА ВА ДИЛИДА</b> <i>Жиззах вилояти сайловчилари вакиллари билан учрашувда</i> <i>сўзланган нутқ, 1999 йил 9 декабрь</i>	51
<b>ХААҚҚА ХИЗМАТ ҚИЛИШ — ОЛИЙ БАХТ!</b> <i>Сирдарё вилояти сайловчилари вакиллари билан учрашувда</i> <i>сўзланган нутқ, 1999 йил 10 декабрь</i>	67
<b>МАҚСАДИМИЗ — ВАТАНИМИЗ РАВНАҚИ, ХАЛҚИМИЗ</b> <b>ФАРОВОНЛИГИНИ ЯНАДА ЮКСАЛТИРИШ</b> <i>Бухоро вилояти сайловчилари вакиллари билан учрашувда</i> <i>сўзланган нутқ, 1999 йил 15 декабрь</i>	82
<b>САХОВАТЛИ ЗАМИН — ТАРАҚҚИЁТ ЙЎЛИДА</b> <i>Навоий вилояти сайловчилари вакиллари билан учрашувда</i> <i>сўзланган нутқ, 1999 йил 16 декабрь</i>	96
<b>ЭЗГУ НИЯТ, ОЛИЖАНОБ МАҚСАД ЙЎЛИДА ИЗЛАНИБ-ИНТИЛИБ</b> <b>ЯШАШ — КИШИНИ УЛУҒЛАЙДИ</b> <i>Анжигон вилояти сайловчилари вакиллари билан учрашувда</i> <i>сўзланган нутқ, 1999 йил 17 декабрь</i>	111
<b>ШУ МУҚАДДАС ЮРТГА ЁРУФ КУНЛАР КЕЛТИРИШ — ҲАР</b> <b>БИРИМИЗНИНГ ИНСОНИЙ БУРЧИМИЗДИР</b>	

<i>Наманган вилояти сайловчилари вакиллари билан учрашувда сўзланган нутқ, 1999 йил 17 декабрь</i>	125
<b>ИМКОНИАТЛАРНИ ТЎЛА ИШГА СОЛИШ — ЮКСАЛИШ ГАРОВИДИР</b> <i>Фарғона вилояти сайловчилари вакиллари билан учрашувда сўзланган нутқ, 1999 йил 18 декабрь</i>	141
<b>ВАТАН ОЗОДЛИГИ, ХАЛҚИМНИНГ ОМОНЛИГИ, ЮРТИМНИНГ РАВНАҚИ, ҲАР БИР ОИЛА ФАРОВОНЛИГИ — МЕН УЧУН ОЛИЙ САОДАТ</b> <i>Қашқадарё вилояти сайловчилари вакиллари билан учрашувда сўзланган нутқ, 1999 йил 21 декабрь</i>	156
<b>БУЮК АЖДОДЛАРИМИЗ ШАВКАТИНИНГ ТИМСОЛИ БЎЛГАН ЮРТ</b> <i>Самарқанд вилояти сайловчилари вакиллари билан учрашувда сўзланган нутқ, 1999 йил 22 декабрь</i>	173
<b>МЕТИН ИРОДАЛИ ИНСОНЛАР ЮРТИГА ЭҲТИРОМ</b> <i>Хоразм вилояти сайловчилари вакиллари билан учрашувда сўзланган нутқ, 1999 йил 24 декабрь</i>	190
<b>ҒУРУРИ ТОҒЛАРИДЕК БАЛАНД, ЯРАТУВЧИЛИК САЛОҲИЯТИ ЮКСАК ХАЛҚ</b> <i>Сурхондарё вилояти сайловчилари вакиллари билан учрашувда сўзланган нутқ, 1999 йил 25 декабрь</i>	208
<b>ЭНГ КАТТА БОЙЛИГИМИЗ — МАМЛАКАТИМИЗДАГИ ТИНЧЛИК, МИЛЛАТЛАР ВА ФУҚАРОЛАР ТОТУВЛИГИНИ КЎЗ ҚОРАЧИҒИДАЙ АСРАЙЛИК</b> <i>Тошкент вилояти сайловчилари вакиллари билан учрашувда сўзланган нутқ, 1999 йил 29 декабрь</i>	225
<b>ПОЙТАХТИМИЗ — МУҚАДДАС ОСТОНАМИЗ</b> <i>Тошкент шаҳар сайловчилари вакиллари билан учрашувда сўзланган нутқ, 2000 йил 6 январь</i>	247
<b>ДЕМОКРАТИЯНИНГ ЁРҚИН НАМОЙИШИ</b>	277
<b>ОЗОД ВА ОБОД ВАТАН, ЭРКИН ВА ФАРОВОН ҲАЁТ — ПИРОВАРД МАҚСАДИМИЗ</b>	299
<b>Ўзбекистон Республикаси Марказий сайлов комиссиясининг қарори</b>	301
<b>Ўзбекистон Республикаси Президенти И. А. Каримовнинг Иккинчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг биринчи сессиясида қилган қасамёди</b>	302
<b>Озод ва обод Ватан, эркин ва фаровон ҳаёт — пировард мақсадимиз. Ўзбекистон Республикаси Президенти И. А. Каримовнинг Иккинчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси биринчи сессиясидаги маърузаси, 2000 йил 22 январь</b>	303
<b>Ўзбекистон Республикаси Президенти И. А. Каримовнинг Иккинчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси</b>	

<b>биринчи сессияси иккинчи йиғилишида сўзлаган нутқи, 2000 йил 11 февраль</b>	327
<b>САМИМИЙ ҚУТЛОВЛАР</b>	339
<b>ЖАҲОН МАТБУОТИ ЎЗБЕКИСТОН ДАВЛАТИ ВА УНИНГ ЙЎЛБОШЧИСИ ТУҒРИСИДА</b>	419

## **ХАЛҚ ИШОНЧИ — ОЛИЙ МАСЪУЛИЯТ**

Тўловчилар ва нашр учун масъулар  
Р. ШОҒУЛОМОВ, Х. СУЛТОНОВ, А. ЗИЁ

Расом *Ж. Гурова*  
Техник муҳаррир *Т. Харитоновна*  
Мусахҳиҳлар *Ш. Мақсудова, М. Раҳимбекова*  
Компьютерда тайёрловчи *Э. Ким*

Теришга берилди 25.02.2000. Босишга рухсат  
этилди 06.03.2000. Қўғоз формати 84x1081/32.  
Офсет босма усулида босилди.  
Шартли босма т. 25,2+0,84. Нашр босма т. 21,89+0,84.  
Тиражи 20000 . Буюртма К-989.

"Ўзбекистон" нашриёти, 700129, Тошкент, Навоий, 30.  
Нашр № 2-2000.

Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитасининг  
ижарадаги Тошкент матбаа комбинатида босилди.  
700129. Тошкент, Навоий кўчаси, 30.



**“Халқ ишончи — олий масъулият” // Тўплов-  
Х-22 чилар: Р. Шоғуломов, Х. Султонов, А. Зиё /.— Т.:  
Ўзбекистон, 2000.— 477 б.  
ISBN 5-640-02812-2**

### **1 Шоғуломов Р.**

2000 йил 9 январь куни бўлиб ўтган Ўзбекистон Республикаси Президенти сайлови мамлакатимиз тарихида жамиятимизнинг XXI асрдаги тараққиётига жиддий ижобий таъсир кўрсатадиган муҳим сиёсий воқеа сифатида муҳрланиб қолиши шубҳасиз.

Ушбу китоб ана шу воқеага бағишланган бўлиб, ундан Президент сайлови билан боғлиқ ҳужжатлар, Ўзбекистон Республикаси Президенти И.А. Каримовнинг Президентликка номзод сифатида сайловчилар билан учрашувларда сўзлаган нутқлари ҳамда Иккинчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг биринчи сессиясидаги маърузаси ва нутқи ўрин олган. Бундан ташқари, тўпلامдан хорижий мамлакатлар ва Ватанимизнинг турли бурчакларидан Юртбошимиз номига келган самимий қутловлар, шеърлар, шунингдек, жаҳон матбуоти саҳифасида Ўзбекистон давлати ва унинг йўлбошчиси тўғрисида эълон қилинган мақолалар ҳам кенг ўрин олганки, улар, шубҳасиз, ўқувчиларда катта қизиқиш уйғотади.

**ББК 67.99(5У)05+66.3(5У)8**

№ 126-2000

Алишер Навоий номидаги  
Ўзбекистон Республикаси  
Давлат кутубхонаси

**X**  $\frac{0804000000 - 13}{M 351 (04) 2000}$  2000

